

Holy Bible

Aionian Edition®

Արեւելահայերեն Աստվածաշունչ
Eastern Armenian Bible

AionianBible.org

աշխարհի առաջին հետ թարգմանված Աստվածաշունչը
100% ձրի կրկնօրինակելու կամ տպելու համար
հայտնի նաև
“ մանուշակագույն Աստվածաշունչ ”

Holy Bible Aionian Edition ®

Արեւելահայերեն Աստվածաշունչ
Eastern Armenian Bible

Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0, 2018-2021

Text source: Crosswire.org

Source copyright: Public Domain

Translator unknown

Formatted by Speedata Publisher version 4.3.5 on 2/13/2021

100% Free to Copy and Print

<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Աաիարան

Արեւելահայերեն at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a lexicon. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the afterlife destinies of mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, unbound.Biola.edu, Crosswire.org, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵՅՈՒՆ

Յին Կտակարան

ԾՆՍԴՈՑ 11
ԵԼՔ 45

Նոր Կտակարան

ՄԱՏԹԵՈՍ 77
ՄԱՐԿՈՍ 99
ՂՈՒԿԱՍ 113
ՅՈՎԱՆՆՈԻ 136

հավելված

ընթերցողի ուղեցույց

բառարան

քարտեզներ

նկարազարդումներ, Doré

Յին Կտակարան

Աստուած դուրս հանեց Ադամին, բնակեցրեց բերկութեան դրախտի
դիմաց եւ հրամացեց քերպեներին ու բոցեղն սրին շուրջանակի հսկել
դժի կենաց ծառը տանող ճանապարհները:

Ծննդոց 3:24

ԵՐԵՎԱՆ

1 Ի սկզբանէ Աստուած ստեղծեց Երկինքն ու Երկիրը: **2** Երկիրն անձեւ ու անկազմ Էր, խաւար Էր տիրում անհունի Վրայ, եւ Աստծու հոգին շրջում Էր ջրերի Վրայ: **3** Եւ Աստուած տեսաւ, որ լոյսը լաւ է, եւ Աստուած լոյսը բաժանեց իշխանութեան համարից: **5** Աստուած լոյսը կոչեց Երեկո, իսկ խաւարը կոչեց գիշեր: Եւ եղաւ Երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր առաջին: **6** Աստուած ասաց. «Թող տարածութիւն առաջանայ ջրերի միջնե, եւ ջրերը թող բաժանուեն ջրերից»: Եւ եղաւ այդպէս: **7** Աստուած ստեղծեց տարածութիւնը, որով Աստուած տարածութեան ներբեւում եղած ջրերը անջրպիտեց տարածութեան վրա եղած ջրերից: **8** Աստուած տարածութիւնը կոչեց Երկինք: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: Եւ եղաւ Երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր Երկրորդ: **9** Աստուած ասաց. «Թող Երկնիք տակ գտնուող ջրերը հաւաքուեն մի տեղ, եւ երեւայ ցամաքը»: Եւ եղաւ այդպէս. Երկնիք տակի ջրերը հաւաքուեցին մի տեղ, ու երեւաց ցամաքը: **10** Աստուած ցամաքը կոչեց Երկիր, իսկ հաւաքուած ջրերը կոչեց ծով: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: **11** Աստուած ասաց. «Թող Երկիրը իր տեսակի ու իր նմանութեան սերմը պարունակող դպար թոյն եւ իր տեսակի ու իր նմանութեան սերմը պարունակող, իր տեսակի միջր տուող պաղաքեր ծառ աճեցին Երկիրի Վրայ»: Եւ եղաւ այդպէս. **12** հողը ամբողջ Երկիրի Վրայ ցանելու սերմը իր մէջ պարունակող դպար թոյն եւ իր տեսակի սերմը իր մէջ պարունակող, միջր տուող ծառ աճեցրեց: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: **13** Եւ եղաւ Երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր Երրորդ: **14** Աստուած ասաց. «Թող լուսատուներ լինեն Երկնիք տարածութեան մէջ, որպէսի լուսալորեն Երկիրը եւ իրարից բաժանեն ցերեկն ու գիշերը: Դրանք թող լինեն, որպէսի ցոյց տան տարածուած եղանակները, տօնական օրերն ու տարիները, **15** թող լինեն, ծագեն Երկնիք տարածութեան մէջ՝ Երկիրը լուսալորելու համար»: Եւ եղաւ այդպէս: **16** Աստուած ստեղծեց Երկու մէծ լուսատուներ. մէծ լուսատուն՝ ցերեկն իշխելու, իսկ փոքր լուսատուն՝ գիշերն իշխելու համար, ինչպէս նաեւ աստղեր: **17** Աստուած դրանք դրեց Երկնիք տարածութեան մէջ՝ Երկիրը լուսալորելու համար, **18** ինչպէս նաեւ ցերեկուայ ու գիշերուայ Վրայ իշխելու եւ լոյսն ու խաւարը իրարից բաժանելու համար: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: **19** Եւ եղաւ Երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր չորրորդ: **20** Աստուած ասաց. «Թող ջրերն արտադրեն կենդանութեան շունչ ունեցող գերուներ, եւ Երկիրի Վրայ ու Երկնիք տարածութեան մէջ թող թենաւոր թաշուններ լինեն»: Եւ եղաւ այդպէս: **21** Աստուած ստեղծեց խոչը կետեր, կենդանութեան շունչ ունեցող ամէն տեսակ գերուներ, որ արտադրեցին ջրերն ըստ տեսակների, եւ ամէն տեսակ թնաւոր թաշուններ՝ ըստ տեսակների: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: **22** Աստուած օրնենց դրանց ու ասաց. «Աճեցք, բազմացք եւ լցրէք ծովերի ջրերը, իսկ թռչունները թող բազմանան Երկիրի Վրայ»: **23** Եւ եղաւ Երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր հինգերորդ: **24** Աստուած ասաց.

2 Այսահանով Աստուած ստեղծեց Երկիխն ու Երկիրը եւ կարգատրեց դրանք: **2** Աստուած վեցերորդ օրն ապարտեց արաշագրոնվածինքն եւ իր կատարած բոլոր գործերից յետոյ՝ Եօթներորդ օրը, հանգստացաւ: **3** Աստուած օրինեց Եօթներորդ օրը եւ սրբագրուեց այն, որդպիսեւ այդ օրը Աստուած հանգստացաւ իր այն բոլոր գործերից, որ սկսել էր անել: **4** Այս է Երկուի ու Երկրի արարչութեան պատմութիւնը: Այս օրը, երբ Աստուած ստեղծեց Երկիխն ու Երկիրը, **5** Երկրի վրայ դեռ ոչ մի տունչ չէր բռւտե, դեռ ոչ մի դաշտային բոյս չէր աճել, որովհետեւ **6** Տէր Աստուած անձրեւ չէր տեղացրել Երկրի վրայ, եւ մարդ չկար, որ մշակէր հողը, **6** բայց առիրէր էր բխում Երկրից եւ ոռողում ողջ Երկիրը: **7** Տէր Աստուած մարդուն ստեղծեց Երկրի հողից, նրա դէմքին կենդանութեան շունչ փշեց, եւ մարդն եղաւ կենդանի Եակ: **8** Աստուած դրախտ տնկեց Եղենմում՝ արեւելիան կողմը, եւ այնտեղ դրեց իր ստեղծած մարդուն: **9** Տէր Աստուած Երկրից բռւցրեց նաեւ ամեն տեսակի գեղեցկատեսիլ ու համեմ մրգեր տուող ծաներ, իսկ կենանա ծառը՝ բարոլ և չափր գիտութեան ծառը, տնկեց դրախտի մէջտեղում: **10** Գետ էր բխում Եղենմից, որպէսզի ոռոգէր դրախտը, եւ այնտեղից բաժանում էր չորս ճիղերի: **11** ՄԵկի անունը Փիսոն էր: Նա է, որ պատում է ամբողջ Եւիլատ Երկիրը, այստեղ, ուր ուսկի կայ: **12** Այդ Երկրի ոսկին ազնի է: Այնտեղ կայ նաեւ սուտակ եւ դահանակ ակնաբարը: **13** Երկրորդ գետի անունը Գեհոնն է: Նա պատում է Եթովպացցոց Երկիրը: **14** Երրորդ գետը Տիգրան է: Առ հոսում է իլայշ Ասորեստան: Զորորդ գետը Եփրատն է: **15** Տէր Աստուած իր ստեղծած մարդուն տեսաւորեց Երկրութեան որախորսում որախորսից ասաւակին ու ասախամին ամբ:

16 Տեր Աստուած պատուիրեց Աղամին ու ասաց. «Դրախտում ամեն ծառի պտուղներից կարող ես ուտել, **17** բայց բարու եւ չարի գիտութեան ծառից միշ կերէք, որովհետեւ այն օրը, երբ ուտէք դրանից, մահկանացու կը դառնաք»: **18** Տեր Աստուած ասաց. «Լաւ չէ, որ մարդը միայնակ իմի: Նրա նմանութեամբ մի օգնական ստեղծենք նրա համար»: **19** Տեր Աստուած ստեղծեց նաեւ դաշտային բոլոր զազաններին, երկնիքի բոլոր թշուններին եւ բերեց Աղամի մօս, որ տեսնի, թէ Աղամը ինչ անուն կը տայ դրանց: Եւ Աղամն ինչ անուն որ տար ամեն էլ կենանանուն, այս էլ կը լիներ դրա անունը: **20** Աղամը բոլոր անասուններին, երկնիքի բոլոր թշուններին եւ դաշտային բոլոր զազաններին տուեց անուններ, բայց Աղամը չգտաւ իր նմանութիւնն ունեցող մի օգնական: **21** Տեր Աստուած թմրութիւն բերեց Աղամի վրայ, ևս սա քնեց: Աստուած հանեց նրա կողովսկրերից մէկը եւ այդ տեղը մաշկով ծածկեց: **22** Տեր Աստուած Աղամից վերցրած կողովսկրից կին արարեց եւ նրան բերեց Աղամի մօս: **23** Աղամն ասաց. «Վյժմ սա ոսկըր է իմ ոսկրուններից եւ մարմին՝ իմ մարմնից: Թող ու կղոչու կին, որովհետեւ իր ամուսնուց ստեղծուեց»: **24** Վյշ հյալ պատճառով տղամարդը թողնելով իր հօրն ու մօրոյ պէտք է միանան իր կնոջը, եւ երկուսը պէտք է լինեն մի մարմին: **25** Եւ երկուսն էլ՝ Աղամն ու իր կինը, մերկ էին ու չէին ամաչում:

3 Օծ երկիրի վրայ Աստծու ստեղծած բոլոր զազաններից աւելի խորամանկ էր: Օծն ասաց կնոջը. «Ինչո՞ւ Աստուած ասաց, թէ դրախտում գտնուող բոլոր ծառերի պտուղներից չէր կարող ուտել»: **2** Կինն ասաց օճին. «Դրախտի ծառերի պտուղներից կարող ենք ուտել: **3** Սակայն դրախտի մէջտեղի ծառի պտղի համար Աստուած ասաց. «Դրանից չուտէք եւ չմօտնեաք, որպէսզի չմեռնէք»: **4** Օծն ասաց կնոջը. «Չէք մահանայ, **5** որովհետեւ Աստուած գիտէր, որ այս օրը, երբ դրանից ուտէր, կը բացուն ձեռ աչքերը, եւ դուք կը լինէք աստուածների նման՝ կ'իմանաք բարին ու չարը»: **6** Կինը տեսաւ, որ ծառի պտղուղը լաւ է ուտելու համար, ակնահաճոյ է եւ գրակի՞ ըմբռնելու համար: Նա առա նրա պտղից, կերաւ եւ տուեց իր մօտ կանգնած ամուսնուն, եւ նրանք կերան: **7** Երկուսի աչքերն էլ բացուեցին, եւ նրանք հասկացան, որ մերկ են: Նրանք թօենու տերեւներն իրար կարեցին եւ իրենց համար գոգնոց շինեցին: **8** Երեկոյնան նրանք լսեցին Տեր Աստծու՝ դրախտում շրջապայելու ոստնաձայնը, եւ Աղամն ու իր կինը Տեր Աստծուն թարառուեցին դրախտի ծառերի մէջ: **9** Տեր Աստուած կամչեց Աղամին ու ասաց նրան. «Ո՞ւ ես»: **10** Աղամը պատասխանեց. «Լսեցի քո ձայնն այստեղ՝ դրախտում, ամաչեցի, որովհետեւ մերկ էի, եւ թարառուեցի»: **11** Աստուած ասաց նրան. «Ո՞վ յայտնեց թեզ, թէ մերկ եւ Արդեօք կերար այն ծառի պտղից, որից պատուիրել էի, որ չուտես»: **12** Աղամն ասաց. «Վյս կինը, որ տուեցիր ինձ, նա տուեց ինձ ծառի պտղից, եւ ես կերայ»: **13** Տեր Աստուած ասաց կնոջը. «Վյշ ինչ ես արեկ»: Կինն ասաց. «Օծ խարեց ինձ, եւ ես կերայ»: **14** Տեր Աստուած ասաց օճին. «Քանի որ այդ բանն արեցիր, ամիշեալ փնտես երկրի բոլոր անասունների ու զազանների մէջ: Քո լանչի

ու որովայնի վրայ սողաս, ողջ կեանքումն հոյ ուտես: **15** Թշնամութիւն պիտի դնեն քո եւ այդ կնոջ միջնեւ, քո սերնիդ ու նրա սերնիդ միջնեւ: Նա պիտի ջախչախից քո գլուխը, իսկ դու պիտի խայթես նրա գարշապարը»: **16** Իսկ կնոջն ասաց. «Պիտի անշափ բազմացնեմ քո ցաւերն ու քո հառաջանքները: Ցաւերով երեխաներ պիտի ծնես, քո ամուսնուն պիտի նմարակուես, եւ նա պիտի իշխի թեզ վրայ»: **17** Աստուած Աղամին ասաց. «Քանի որ անսացիր քո կնոջ ձայնին եւ կերար այն ծառի պտղից, որից միայն թեզ պատուիրեցի չուտես, բայց կերար դրանից, յօթ անմիտեալ լինի երկիրը քո արածի պատճառով: Տանջանքով հայրայթես քո սնունդը քո կեանքի բոլոր օրերին: **18** Փուլ ու տատասկ թող աճեցնի թեզ համար երկիրը, եւ դու դաշտային բոյսերով սնուես: **19** Ջո երեսի բրտինքով ուտես հաց մինչեւ հող դառնալո, որից ստեղծուեցիր, որովհետեւ հող էիր եւ հող էլ կը դառնաս»: **20** Եւ Աղամն իր կնոջ անունը դրեց Կեանք, որովհետեւ նա է բոլոր մարդկանց նախամայրը: **21** Տեր Աստուած Աղամի ու նրա կնոջ համար կաշուլից զեստներ պատրաստեց եւ հազցրեց նրանց: **22** Տեր Աստուած ասաց. «Ամա Աղամը դարձաւ մեզ նման մէկը, նա գիտի բարին եւ չարը: Արդ, գուցէ նա ձեռքը մեզնի, քաղի կենաց ծառից, ուսիդ եւ անմահ դառնայ»: **23** Եւ Տեր Աստուած արտաքսեց նրան բերկրութեան դրախտից, որպէսզի նա մշակի այս հողը, որից ստեղծուել էր: **24** Աստուած դուրս հանեց Աղամին, բնակեցրեց բերկրութեան դրախտի դիմաց եւ հրամայեց բերովըներին ու բողեղն սրին շուրջանակի հսկել դէպի կենաց ծառը տանող ճանապարհները:

4 Աղամը պառկեց իր կին Եւայի հետ, սա յիհացա, ծնեց Կայեկին ու ասաց. «Մարդ ծնեցի Աստծու գօրութեամբ»: **2** Դրամից յետոյ նա ծնեց նրա երարյ Արելին: Արելը դարձաւ ոչխարների հովիլ, իսկ Կայենը հող էր մշակում: **3** Որոշ ժամանակ անց Կայենը երկրի բարիքներից ընծայ բերեց Աստծոն, **4** իսկ Արելը բերեց իր ոչխարների առաջնեներից ու գլերից: Աստուած բարի աչքով նայեց Արելին ու նրա ընծաներին, **5** իսկ Կայենի ու նրա մնաների վրայ ուշադրութիւն չըարձեց: Կայենը շատ տրտմեց, նրա դէմքը մոռայլուեց: **6** Տեր Աստուած Կայեկին ասաց. «Ինչո՞ւ տրտմեցիր, ինչո՞ւ մռայլուեց դէմքը: **7** Չէ՛ որ եթէ արդար ես գոփաբերում, բայց արդար չես բաժանում, մեղանչած ես լինում: Հանգիստ եղիր, դու կարող ես մեղքից ազատուել, դու ի վիճակի ես այն յաղթահարելու: **8** Կայենն ասաց իր երարյ Արելին. «Արի զնանք դաշտու: Երբ նրանք դաշտ հասան, Կայենը յարձակուեց իր երարյ Արելի վրայ եւ սպանեց նրան: **9** Տեր Աստուած հարցրեց Կայեկին. «Ո՞ւ է քո երարյ Արելը»: Սա պատասխանեց. «Զգիտեմ, միթէ ես իմ եղեօթ պահակն եմ»: **10** Աստուած ասաց. «Վյշ ինչ արեցիր այն ծառի պտղից, որից պատուիրել էի, որ չուտես»: **11** Արդ, անիծեալ լինես երկրի վրայ, որը բացեց իր քերանը եղեօթը՝ քո ձեռքով թափած արիւնն ընդունելու համար: **12** Դու պիտի մշակես հողը, բայց նա պիտի չկարողանայ թեզ տայ իր արդինքը: Ան ու դոյդի եւ երերման մէջ պիտի իշխես իրող, բայց չկարողանայ այս պիտի իշխես երկրի վրայ»: **13**

Կայենն ասաց Աստծուն. «Գործած մեղքս մեծ է թռոլութեան արժանի լինելու համար: **14** Եթե այսօր ինձ հանես երկրից, ես կը թաքնուեմ քեզնից, ահ ու դորի եւ երերման մէջ կը լինեմ երկրի վրայ, եւ ով հանդիպի, կը սպանի ինձ»: **15** Տէր Աստուած ասաց նրան. «Վկյուս չէ: Նա, ով կը սպանի Կայենին, եօթնապատիկ վուժի կ'արժանանայ»: Եւ Տէր Աստուած նշան դրեց Կայենի վրայ, որպէսզի ոչ ոք, ով հանդիպի նրան, չսպանի: **16** Կայենը հետացաւ Աստծու մօտից եւ բնակուեց Նայիդ երկրում՝ եղեմի դիմաց: **17** Կայենը պառկեց իր կոց հետ, սա յիշացաւ ու ծնեց Ենորին: Կայենը քաղաք կառուցեց եւ քաղաքը կոչեց իր որդու Ենորի անուամբ: **18** Ենորք Գայերիդադ անուամբ որդի ունեցաւ: Գայերիդադը ծնեց Մայիենին. Մայիելը ծնեց Մաթուսադային, Մաթուսադան ծնեց Ղամերին: **19** Ղամերն առա երկու կին. մէկի անունը Աղոյա էր, իսկ երկրորդի անունը՝ Սէլլա: **20** Աղոյան ծնեց Յորեին: Սա խաչնարածների վրաններում բնակուղոների նախահայրն է: **21** Նրա երգօր անունը Ցորա է: Նա է յօրինել երգն ու ընալու: **22** Սէլլան ծնեց Թորելին, որը այնին ու երկարի հմուտ լորրին էր: Թորելի բոյրը Նոյեման էր: **23** Ղամերն ասաց իր կանանց՝ Աղդային ու Սէլլային. «Լսեցք իմ հօսքը, Ղամերն կանայք, ականջ դրէք իմ ասածին: Ես մի երիտասարդ մարդ սպանեցի, որովհետեւ նա ինձ վիրաւորել եւ հարուածել էր: **24** Եթե սպանութեան համար Կայենից եօթն անզամ վրեժ է պահանջուում, ապա Ղամերից եօթանասունեօթն անզամ»: **25** Աղդամը պառկեց իր կին Եւայի հետ, սա յիշացաւ, ծնեց որդի, նրա անունը դրեց Սէլը եւ ասաց. «Կայենի սպանած Արէլի փոխարէն Աստուած ինձ ուրիշ զաւու պարզեց»: **26** Մէրճ ունեցաւ որդի եւ նրա անունը դրեց Ենոս: Նա յուսալով կանչում էր Տէր Աստծու անունը:

5 Սա մարդկանց ազգարանութեան այն օրերի պատմութիւնն է, երբ Աստուած ստեղծեց Աղամին: Ըստ Աստծու պատկերի ստեղծեց նրան, **2** արու եւ էգ ստեղծեց նրանց, օրինեց եւ աղամ, այսինքն՝ մարդ անուանեց նրանց այն օրը, երբ ստեղծեց նրանց: **3** Աղամը երկու հարիւր երեսուն տարեկանին իր նման ու իր կերպարանքով որդի ծնեց եւ անունը դրեց Սէլը: **4** Սէլին ծնելուց յետոյ Աղամն ապրեց եւս եօթը հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **5** Աղդամը մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր երեսուն տարի: **6** Սէլը երկու հարիւր իինց տարեկանին ծնեց Ենոսին: **7** Ենոսին ծնելուց յետոյ Սէրճ ապրեց եւս եօթը հարիւր եօթը տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **8** Սէլը մեռաւ՝ ապրելով իինց հարիւր տասնինքու տարի: **9** Ենոսը հարիւր իինսուն տարեկանին ծնեց Կայսանին: **10** Կայսանին ծնելուց յետոյ Ենոսն ապրեց եւս եօթը հարիւր տասնինք տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **11** Ենորք մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր իինց տարի: **12** Կայսանը հարիւր եօթանասուն տարեկանին ծնեց Մադայայէին: **13** Մադայայէին ծնելուց յետոյ Կայսանն ապրեց եւս եօթը հարիւր քամասուն տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **14** Կայսանը մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր տարի: **15** Մադայայէլը հարիւր վաթունինգ տարեկանին ծնեց Յարեին:

Յարեին ծնելուց յետոյ Մադայայէին ապրեց եւս եօթը հարիւր երեսուն տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **17** Մադայայէլը մեռաւ՝ ապրելով ութ հարիւր իինսունինգ տարի: **18** Յարեիր հարիւր վաթուներկու տարեկանին ծնեց Ենորին: **19** Ենորին ծնելուց յետոյ Յարեին ապրեց եւս ութ հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **20** Յարեիր մեռաւ՝ ապրելով իինը հարիւր վաթուներկու տարի: **21** Ենորք հարիւր վաթունինգ տարեկանին ծնեց Մաթուսադային: **22** Ենորք Մաթուսադային ծնելուց յետոյ սիրելի եղաւ Աստծուն երկու հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **23** Ենորք ապրեց երեք հարիւր վաթունինգ տարեկանին ծնեց սիրելի եղաւ Աստծուն: **24** Ենորք սիրելի եղաւ Աստծուն տարի իր մօս: **25** Մաթուսադայն հարիւր ուրատնեօթը տարեկանին ծնեց Ղամերին: **26** Ղամերին ծնելուց յետոյ Մաթուսադայն ապրեց եւս ութ հարիւր վաթունը տարեկանին ծնեց որդի: **27** Ղամերն մեռաւ՝ ապրելով իինը հարիւր վաթունինը տարեկանին ծնեց որդի: **28** Ղամերը հարիւր ուրատնեօթը տարեկանին ծնեց որդի: **29** Նա նրա անունը դրեց Նոյ: Ղամերն ասաց. «Աս մեց կը հանգստացնի մեր գործերից, մեր ծեռքերի ցաւերից եւ այս երկրից, որ անհեծ Տէր Աստուած»: **30** Նոյին ծնելուց յետոյ Ղամերն ապրեց եւս իինը հարիւր վաթունինգ տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **31** Ղամերը մեռաւ՝ ապրելով եօթը հարիւր տարեկանին ծնեց երեք որդի. Սէմին, Քամին եւ Յարեին:

6 Երբ Ակսեցին մարդիկ բազմանալ երկրի վրայ եւ դուստրեր ունեցան, **2** Աստծու որդիները, տեսներով որ մարդկանց դուստրերը գեղեցիկ են, կին առա նրանց, ում ընտրեցին: **3** Տէր Աստուած ասաց. «Իմ ոգինյալիտեան թողչմնայ այդ մարդկանց մէջ, որովհետեւ նրանք մարմնաւոր են: Նրանց կեանքի սահմանը թող լինի հարիւր քան տարի»: **4** Կը օրերին հսկաներ էին ապրում երկրի վրայ: Երբ Աստծու որդիները մարդկանց դուստրերի հետ պակեցին, իինց համար որդիներ ծնեցին: Նրանք այն հսկաներն էին, որոնք հնուց ի վեր անուանի մարդիկ են: **5** Երբ Տէր Աստուած տեսաւ, որ մարդկանց չարագործութիւները բազմանում են երկրի վրայ, եւ ամեն որ իր մտքում ամեն օր խնամքով չարագործութիւններ է նիփթում, **6** զոշաց Աստուած, որ մարդ է ստեղծել երկրի վրայ, եւ տրտմեց իր հոգու խորքում: **7** Տէր Աստուած ասաց. «Երկրի երեսից վերացնենք երկնականը, որ ստեղծած ամեն մի եալ՝ մարդուց մինչեւ անսաւուն եւ սողուններից մինչեւ երկնիքի թօչունները, որովհետեւ դրշացել են, որ ստեղծել եմ նրանց»: **8** Նոյը, սակայն, արժանացել էր Տէր Աստծու սիրուն: **9** Այս է Նոյի պատմութիւնը: Նոյը կատարեալ եւ արդար մարդ էր իր ազգի մէջ: Նոյը սիրելի եղաւ Աստծուն: **10** Նոյը ծնեց երեք որդի. Սէմին, Քամին, Յարեին: **11** Ապականնեւուց երկին Աստծու առաջ, աշխարհը լցուեց անարդարութեամբ: **12** Տէր Աստուած տեսաւ, որ երկին ապականնեւ է, որովհետեւ երկրի վրայ ամեն եակ ապականնեւ էր իր ճանապարհը: **13** Տէր Աստուած ասաց Նոյին.

«Քոյլը մարդկանց վերջը հասել է, որովհետեւ երկիրը լցուել է Նրանց անհիմաւութիւններով։ Ես կ'ոչչացնեմ նրանց ու երկիրը։ 14 Այս, որո քեզ համար բառակուսի փայտից տապան կը շինես։ Տապանը բաժանմունքներով կը պատրաստեն եւ ներսից ու դրսից կուպարով կը ծեփեն։ 15 Տապանն այսպէս կը շինես. թող երեք հարիւր կանգուն լինի տապանի երկարութիւնը, յիսուն կանգուն՝ լայնութիւնը, եւ երեսուն կանգուն՝ բարձրութիւնը։ 16 Տապանն աստիճանաբար նեղացնելու կը շինես, այնպէս, որ նրա ծածկը մի կանգուն լին։ Տապանի դուռը կողքից կ'անես. մերժանայր, միջնայր ու վերնայր քոյլ ունենայ տապան։ 17 Իսկ ես, ահա, որով կը հեղեղեն երկիրը՝ ոչնչացնելու համար երկնքի տակ գտնուող ամեն մի շնչարը եակ. եւ այն ամէնը, ինչ կայ երկրի վրայ, կ'ոչչանայ։ 18 Ես իմ ուխտը կը հաստատեմ քեզ հետ, եւ տապան կը մտնես դու, քեզ հետ նաեւ՝ քո որդիները, քո կինը եւ քո որդիների կանայք։ 19 Բոյլոր կենդանիներից, բոյլոր գազաններից ու բոյլոր եակներից երկու-երկու կը մտցնես տապան, որ նրանք կերակուուն քեզ հետ։ Մոյ դրանք արու եւ էզ լինեն։ 20 Ամէն տեսակ թօշուններից, ամէն տեսակ կենդանիներից, երկրի ամէն տեսակ սողուններից՝ բոյլորից երկու-երկու, արու եւ էզ, թող մննեն քեզ հետ, որ կերակուուն քեզ հետ։ 21 Եւ դու կը վերցնես բոյլոր այն ուսենիշներից, որոնցով պիտի մնուէք։ Դրանք կը կուտակես քեզ մօս, որպէսզի քեզ ու նրանց համար կերակուուն լինեն։ 22 Եւ Նոյն արեց այն ամէնը, ինչ պատուիրեց նրան Տէր Աստուած։ Նա այդպէս էլ արեց։

7 Տէր Աստուած ասաց Նոյին. «Դու եւ քո ողջ ընտանիքը մտէք տապան, որովհետեւ մարդկային ցեղի մէջ միայն քեզ գոյայ արդար իմ հանդեպ։ 2 Անպիտօն բոյլոր կենդանիներից եօթը-եօթը՝ արու եւ էզ, կը մտցնես քեզ հետ, իսկ պիտօն բոյլոր կենդանիներից երկու-երկու՝ արու եւ էզ, 3 նաեւ երկնքի անպիտօն թօշուններից եօթը-եօթը՝ արու եւ էզ, իսկ պիտօն թօշուններից երկու-երկու՝ արու եւ էզ, որ սերունդ պահպանուի ողջ երկրի վրայ։ 4 Եօթը օր յետոյ ես բառասուն օր ու բառասուն գիշեր անձրեւ պիտի թափեմ երկրի վրայ եւ երկրի երեսից պիտի շնչեմ իմ ստեղծած ամէն մի եակ։ 5 Նոյն արեց այն ամէնը, ինչ պատուիրեց Տէր Աստուած։ 6 Նոյր վեց հարիւր տարեկան էր, երբ ջրհեղեղ եղաւ երկրի վրայ։ 7 Ջրհեղեղի պատճառով Նոյի հետ տապան մտան նրա որդիները, նրա կինն ու նրա որդիների կանայք։ 8 Անպիտօն թօշուններից ու պիտօն թօշուններից, երկրի վրայ սողացող բոյլոր սողուններից 9 երկու-երկու՝ արու եւ էզ, Նոյի հետ մտան տապան, ինչպէս պատուիրել եր նրան Տէր Աստուած։ 10 Եօթը օր յետոյ երկրի վրայ ջրհեղեղ եղաւ։ 11 Նոյի կենանքի վեցհարիւրերորդ տարում, երկրորդ ամսի բասանեօթին ժայթեցին ստորգետնեայ բազում ադրբիւներ, բացուեցին երկնքի ջրվէժները։ 12 Երկրի վրայ անձրեւ թափուեց բառասուն օր ու բառասուն գիշեր։ 13 Այս օր Նոյի հետ տապան մտան ՍԵմք, Քամք, Յարեթը՝ Նոյի որդիները, Նոյի կինը եւ նրա որդիների երեք կանայք։ 14 Դրանք եւ ամէն տեսակ գազան, ամէն տեսակ անսառուն, երկրի վրայ սողացող ամէն տեսակ սողուն եւ ամէն տեսակ թօշուն 15 մտան տապան»

Նոյի մօս, երկու-երկու բոյլոր այն Եակներից, որոնց մէջ կենդանութեան շունչ կար։ 16 Տապան մտնող Եակները արու եւ էզ էին, ինչպէս պասուիրել եր Աստուած Նոյին։ Տէր Աստուած նրա ետեւից փակեց տապանը։ 17 Երկրի վրայ բառասուն օր ու բառասուն գիշեր ջրիեղեղ եղաւ։ Ցորդացաւ ջուրը ու բարձրացրեց տապանը, եւ տապանը կտրուեց գտնից։ 18 Չուրը աւելի ու աւելի վարարեց, ողողեց երկիրը, եւ տապանը լողաց ջրերի վրայ։ 19 Չուրը այնքան սաստկացաւ երկրի վրայ, որ ծածկեց երկնքի տակ զանուող բոյլոր բարձրաբերձ լեռները։ 20 Տամանինց կանզուն աւելի վեր բարձրացաւ ջուրը եւ ծածկեց բոյլոր լեռները։ 21 Մեռան երկրի վրա շարժուող բոյլոր կենդանի Եակները՝ թօշունները, անսառուններն ու զազանները, երկրի վրա սողացող բոյլոր սողուններն ու բոյլոր մարդիկ։ 22 Յամարի վրայ եղած ամէն բան, որ կենդանի շունչ ուներ ուսունգերի մէջ, ոչնչացաւ։ 23 Աստուած բնաշնչեց երկրի երեսին զտնուող ամէն մի Եակ՝ մարդուց մինչեւ անսառուն, սողուններից մինչեւ երկնքի թօշունները։ Դրանք վերացան երկրի երեսից։ Կենդանի մնաց միայն Նոյը, նաեւ նրանք, որ նրա հետ տապանում էին։ 24 Չուրը հարիւր յիսուն օր ողողեց երկիրը։

8 Աստուած յիշեց Նոյին, նրա հետ տապանում գտնուող բոյլոր գազաններին, բոյլոր անսառուններին ու բոյլոր թօշուններին։ Աստուած հողմ բարձրացրեց երկրի վրայ, եւ անձրեւը դայադր։ 2 Փակուեցին ստորգետնեայ ադրբիւններն ու երկնքից սահանքները, դադարեց նաեւ երկնքից թափուող անձրեւը։ 3 Չօւրը գնալով իշուում, քաշուում եր երկրի վրայից, եւ հարիւր յիսուն օր անց այն նուազեց։ 4 Եօթներորդ ամսի բասանեօթին տապանը նստեց Վրարատ լերան վրայ։ 5 Չօւրը մինչեւ տասններորդ ամսից քաշուում էր, նուազում։ Տասնմէկներորդ ամսի առաջին օրը երեւացին լեռների գագաթները։ 6 Քառասուն օր յետոյ Նոյը քացեց իր կառուցած տապանի պատուանին։ 7 Նա արձակեց մի ագրաւ, որը գնաց, քայլ չկերպարած, մինչեւ որ ջուրը ցանաքէր երկրի վրայից։ 8 Յետոյ նա արձակեց մի աղանի՝ տեսները, թէ ջրերը քաշուել են երկրի երեսից։ 9 Աղանին իր ոսքը ղնեւու տեղ չզտնելրվ՝ վերադարձաւ նրա մօս՝ տապան, որովհետեւ ջուրը ղեռ ծածկեց եւ երկրի վրայից։ 10 Նա սպասեց եւս եօթը օր ու տապանից դարձեալ արձակեց աղանուն։ 11 Աղանին նրա մօս վերադարձաւ երեկոյեան։ Նրա կտուցին ծիթենու մի շիւր կար։ Նոյը դրանից հասկացաւ, որ ջրերը քաշուել են երկրի վրայից։ 12 Նոյի սպասեց եւս եօթը օր ու նորից արձակեց աղանուն, որն այլեւս նրա մօս չվերադարձաւ։ 13 Նոյի կենանքի վեցհարիւրմէկներորդ տարում, առաջին ամսի առաջին օրը ջրերը քաշուեցին երկրի վրայից։ Նոյը քացեց իր կառուցած տապանի ծածկը եւ տեսաւ, որ ջուրը քաշուել է երկրի երեսից։ 14 Երկրորդ ամսի բասանեօթիներորդ օրը երկրից ցանաքէր։ 15 Տէր Աստուած Նոյին ասաց։ 16 «Դնւրա եկէ այդ տապանից դու, քո կինը, քո որդիները եւ քո որդիների կանայք, 17 նաեւ քեզ հետ եղող բոյլոր

զազանները, բոլոր Եակները՝ թռչուններից մինչեւ անաստունները: Դուքս հանդիր քեզ հետ նաեւ երկրի վրայ ստղացող բոլոր ստրուններին, նրանք թող սղան երկրի վրայ: «Աճեցք եւ բազմացք երկրի վրայ»: 18 Դուքս եւան Նոյ, նրա հետ նաեւ իր կինը, իր որդիններն ու իր որդիների կամաց: 19 Երկրի բոլոր զազանները, բոլոր ստղուններն ու բոլոր թռչունները՝ իրենց տեսակներով, դուքս եւան տապանից: 20 Նոյը զոհասեղան շինեց Աստծու համար: Եւ ատաւ բոլոր տեսակի անպիղծ անաստուններից, բոլոր տեսակի անպիղծ թռչուններից եւ ողակիցեց զոհասեղանի վրայ: 21 Եւ Տեր Աստուած հնոտուեց անուշ բոլոր: Տեր Աստուած իր մտքում ասաց. «Մարդկանց չար արարենների համար ես երկիրն այլեւս չեմ անփծի, որովհետեւ մարդկանց միտքը մանկուց չարի ծառայութեան մէջ է: Ես այլեւս ոչ մի կենդանի Եակի չեմ պատուհասի, ինչպէս արեցի: 22 Այսուհետեւ, քանի դեռ կայ երկրը, թող չդադարեն սերմն ու հունձը, ցուրտն ու տօթը, ամառն ու գարունը, ցերեկն ու գիշերը»:

9 Աստուած օրինելով Նոյին ու նրա որդիններին՝ ասաց նրանց. «Աճեցք, բազմացք, լցուք երկրին ու տիրեցք դրան: 2 Ձեր ահն ու երկիւոր թող լինի երկրի բոլոր զազանների, երևիքի բոլոր թռչունների, երկրի բոլոր գեռունների եւ ծովի բոլոր ձկների վրայ, որ ենթարկել եմ ձեզ: 3 Ամեն մի կենդանի գեռուն թող կերակուր լինի ձեզ, ինչպէս խոտն ու բանջարն են տուեք: 4 Կենասատու արիւն պարունակող միս չուտեք, 5 բանցի ես էլ ձեր կենասատու արիւնը կը պահանջեմ, բոլոր զազանների, ինչպէս նաեւ մարդու միջոցով կը պահանջեմ այն: Մարդու միջոցով պիտի պահանջեմ իր երրօր հոգին: 6 Ու թափի մարդու արիւնը, նրա արեան փոխարեն թող թափուի իր արիւնը, որովհետեւ Աստծու պատկերով եմ ստեղծել ես մարդուն: 7 Իսկ դուք աճեցք, բազմացք, լցուք երկրը եւ բազմացք դրա վրայ»: 8 Տեր Աստուած, դիմելով Նոյին ու նրա որդիններին, որոնք նրա հետ էին, ասաց. 9 «Վիա ես ուխտ եմ դնում ձեզ հետ, ծեզից յետոյ եկոր ձեր սերունների հետ, 10 ձեզ հետ եղոր բոլոր կենդանի Եակների հետ՝ թռչունների, անաստունների, երկրի բոլորի եւ երկրի բոլոր կենդանիների հետ: 11 Ես ուխտ եմ դնում ձեզ հետ. այլեւս ոչ մի Եակ չի մերնի ջրհեղեղից, ողջ երկիրը ոչնչացնող ջրիեղեղ չի լինի այլեւս»: 12 Տեր Աստուած ասաց Նոյին. «Դմ ու ձեր միջեւ, ձեզ հետ եղոր ամեն կենդանի Եակի միջեւ զայիք բոլոր սերունների համար իմ հաստատած ուխտի նշանն այս է. 13 Իմ ծիածանը կը կապեմ ամպերի մէջ: Եւ, դա թող լինի իմ ու ողջ երկրի միջեւ յաւհունական ուխտի նշանը: 14 Եր երկրի վրա ամպեր կուտակեմ, իմ ծիածանը թող երեւայ ամպերի մէջ: 15 Այսժամ ես կը յշեմ իմ ուխտը, որ հաստատել եմ իմ ու ձեր միջեւ եւ շշառոր բոլոր Եակների միջեւ: Այլեւս ջրիեղեղ չի լինի, որպէսզի բոլոր Եակները չոչնչանն: 16 Թող իմ ծիածանը լինի ամպերի մէջ, որպէսզի ես տեսմեմ այն եւ յշեմ իմ ու երկրի վրա գտնուող բոլոր շշառոր Եակների միջեւ իմ հաստատած յաւհունական ուխտը»: 17 Տեր Աստուած ասաց Նոյին. «Այս նշանն այն

ուխտի, որ հաստատեցի իմ ու ձեր միջեւ եւ երկրի վրայ գտնուող բոլոր Եակների միջեւ»: 18 Նոյի տապանից դրւու եկած որդիններն էին ՍԵմը, Քամը եւ Յարեթը: Քամը Քանանի հայրն էր: 19 Այս երեքն էին Նոյի որդինները, եւ ժողովուրինները պահանջից սերուելով տարածուեցին ողջ երկրի վրայ: 20 Նոյը հողագործ այդ մարդը, առաջնն Էր, որ հող մշակեց եւ այգի տնկեց: 21 Նա խմեց դրա գինուց, հարթեց ու մերկացաւ իր տան մէջ: 22 Քամը՝ Քանանի հայրը, տեսաւ իր հօր մերկութիւնն ու դուրս գնալով՝ այդ մասն պատմեց իր երկու եղայրներին: 23 ՍԵմն ու Յարեթը, եկուսմ էլ, հազարսաներ առան իրենց ուսերին եւ, յետ-յետ գնալով, ծածկեցն իրենց հօր մերկութիւնը: Նրանք մէջքով էին կանգնած, այնպէս որ իրենց հօր մերկութիւնը չտեսան: 24 Նոյը պաֆու եղով գինովութիւնից՝ ինցացաւ, թէ ինչ է արել իր նկատմամբ իր կրտսեր որդին, 25 եւ ասաց. «Ամիծեալ լինի ստրուկ Քանանը եւ իր եղայրների ծառան թող լինի»: 26 Նա աւելացրեց. «Օրինեալ լինի Տեր Աստուած՝ ՍԵմի Աստուածը, իսկ Քանանը թող լինի նրա ծառան: 27 Աստուած թող բարզաւածեցն Յարեթին, նա թող բնակուի ՍԵմի տանը, իսկ Քանանը թող լինի նրա ծառան:» 28 Զրիեղեղից յետոյ Նոյը ապրեց երեք հարիւր յիսուն տարի: 29 Նոյը ինը հարիւր յիսուն տարի ապրելուց յետոյ մեռաւ:

10 Սրանք են Նոյի որդինների՝ ՍԵմի, Քամի, Յարեթի սերունները. ջրհեղեղից յետոյ որդիններ ծնուեցին նրանց: 2 Յարեթի որդիններն են Գամերը, Մազոգը, Մադան, Ցաւանը, Ելիսան, Թորելը, Մոսուքը եւ Թիրասը: 3 Գամերի որդիններն են Վարանազը, Շիփաթը եւ Թորգոման: 4 Ցաւանի որդիններն են Ելիսան ու Թարսիսը, կիտացիններն ու ոռողացինները: 5 Սրանցից է, որ բաժանուեցին եւ ծովեցերքում բնակութիւնն հաստատեցին ժողովուրինները՝ իւրաքանչիւր ըստ իր երկրում ունեցած լեզունների եւ տոփների: 6 Քամի որդիններն են Բուշն ու Մեստրեմն, Փուշն ու Ջաննապ: 7 Քոչշի որդիններն են Արան եւ Արարան, Ելիան, Աստրան, Ուզման եւ Ասրապան: Ռեզմայի որդիններն են Սարան եւ Ցուղադանը: 8 Քոչշը ծնեց Ներբորին: Նա առաջին հսկան էր երկրի վրայ: 9 Նա քաջ որսորդ էր Աստծու առաջ: Դրա համար էլ ասոյթ դարձաւ. «Ներբորի պէս քաջ է Տեր Աստծու առաջ»: 10 Նրա թագաւորութիւնն սկիզբ առաջ Բարելոնում եւ ընդգրկում էր Որեքը, Աքաջն ու Քաղանեն, որոնցից գտնուու էին Սենաար երկրում: 11 Ներբորն եկած այդ երկրից ու գնաց Ասոր, կառուցեց Նինուէն, Ուորոք քաղաքը, Քաղանը, 12 ինչպէս նաեւ Նինուէի ու Քաղանի միջեւ գտնուու Ղասեմանը: Սա մեծ քաղաք էր: 13 Մեստրեմն սերեց լուղիմացիններին, սենիխմացիններին, սաղրիմացիններին, հեփթաղիմացիններին, 14 պատրոսնիխմացիններին եւ քաստոնիխմացիններին, որոնցից սկիզբ առաջ փոշտացիններն ու կափորիմացինները: 15 Քանանը ծնունդ տուեց Սիլոնին՝ իր անդրանիկ որդուն, քետացիններին, 16 յերուացիններին, ամորիացիններին, գերգեացիններին, 17 խեւացիններին, արուակացիններին, ամինացիններին, 18 արադիոնացիններին, սամարացիններին եւ

ամայացիներին: Դրամից յետոյ սփռուեցին քանանացիների ցեղերը: **19** Քանանացիների սահմանները ձգուեցին Սիրոնից մինչեւ Գերարա, որ Գազայի մօտ էր, մինչեւ Սողոմ և Գոմոր, Վղամայից ու Սեբոյիմից մինչեւ Լասա: **20** Ահա սրանք են Քամի որդիների ըստ իրենց ցեղերի, ըստ իրենց լեզուների, իրենց երկրների ու իրենց տոհմերի: **21** ՅաքԵթի երեց եղայրը՝ ՍԵմը, որ Երերի բոլոր որդիների նախահայրն էր, նոյնպէս ծնեց որդիներ: **22** Սեմի որդիներն են Ելամը, Ասուրը, Արփասասորը, Լուդն ու Արամը: **23** Արամի որդիներն են Հուսը, Եմուդը, Գաղերն ու Մոտորը: **24** Արփասապը ծնեց Կայնանին, Կայնանը ծնեց Սաղային, իսկ Սաղան ծնեց Երերին: **25** Երերը ծնեց Երկու որդի. մէկի անունը ՓաղԵկ էր, որովհետեւ նրա օրօք ցրուեցին մարոիկ, իսկ եղրօր անունը Ցեկտան էր: **26** Ցեկտանը ծնեց Էլոնդադին, Սալէքին, Ասարմողին, Յարաքին, **27** Յողորամին, Եզէխին, Խեկային, **28** Գերադին, ԱրիմԵլին, Սարէին, **29** Ուսկիրին, Եւլային ու Յորաքին: Սրանք բոլորը Ցեկտանի որդիներն են: **30** Նրանք բնակլիւն հաստատեցին Մասակ մինչեւ Սոփերա, որ գտնում էր արեւելսան լեռան կողմը: **31** Ահա սրանք են ՍԵմի որդիներն ըստ իրենց ցեղերի, ըստ իրենց լեզուների, իրենց երկրի ու տոհմերի: **32** Աս է Նոյի որդիների ցեղերի ծննդաբանութիւնն ըստ իրենց տոհմերի: Զրիենելից յետոյ աշխարհով մէկ սփոռուած ժողովուրոնները սրանցից են առաջացել:

11 Ան ժամանակ ողջ Երկիրը մէկ լեզուով, մէկ բարառով էր խօսում: **2** Արեւելիցից տեղաշարժուելու ժամանակ նրանք Սենաս երկրում մի դաշտ գտնան եւ բնակլւեցին այնտեղ: **3** Նրանք միմեանց դիմելով՝ ասացին. «Եկէք աղիս շինենք ու այն թթծենք կրակով»: Աղիսը նրանց համար ծառայեց իրեւ քար, իսկ կուտար՝ իրեւ շաղախ: **4** Նրանք ասացին. «Եկէք մեզ համար քաղաք կառուցենք եւ աշտարակ, որի գագաթը հասնի մինչեւ Երկինք: Յաճրա ձեռք բերենք ողջ աշխարհով մէկ սփոռուելուց առաջ»: **5** Տերն իջաւ, որպէսզի տեսնի այն քաղաքն ու աշտարակը, որ կառուցում էին մարդկանց որդիները: **6** Տերն ասաց. «Մասակ մէկ ժողովուրդ են, ունեն մէկ լեզու եւ սկսել են այդ գործն անել: Արդ, ոչինչ չի խանգարում նրանց, որ կառուցեն այն, ինչ կամնենում են: **7** Վսի իջնենք եւ խառնենք նրանց լեզուն այնպէս, որ ոչ մէկը չհասկանայ իր ընկերոց ասածը»: **8** Տեր Աստուած այնտեղից նրանց սփորեց աշխարհով մէկ, եւ նրանք դադարեցին քաղաքն ու աշտարակը կառուցելուց: **9** Դրա համար այն կոչուեց Խառնակութիւն (Բաբելոն), որովհետեւ Տեր Աստուած այնտեղի խառնեց ամրոց Երկրի բնակիչների լեզուները եւ այստեղից նրանց սփորեց ողջ աշխարհով մէկ: **10** ՍԵմի սերունդները սրանք են. ՍԵմը հարիւրամնայ հասակում, ջրիենելից Երկու տարի յետոյ ծնեց Արփասասորին: **11** ՍԵմն Արփասասորին ծնելուց յետոյ ապրեց ես իինզ հարիւր տարի: Նա ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռա: **12** Արփասասոր հարիւր երեսունինգ տարեկան հասակում ծնեց Կայնանին: **13** Արփասասոր Կայնանին ծնելուց

յետոյ ապրեց ես չորս հարիւր տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռա: Կայնանը հարիւր երեսուն տարեկան հասակում ծնեց Սաղային: Կայնանը Սաղային ծնելուց յետոյ ապրեց ես երեք հարիւր երեսուն տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռա: **14** Սաղան հարիւր երեսուն տարեկան հասակում ծնեց Երերին: **15** Սաղան Երերին ծնելուց յետոյ ապրեց ես երեք հարիւր երեսուն տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռա: **16** Երերը հարիւր երեսունչորս տարեկան հասակում ծնեց ՓաղԵկին: **17** Երերը ՓաղԵկին ծնելուց յետոյ ապրեց ես երկու հարիւր եօթամասուն տարի, ծնեց Սաղային ու դուստորեք եւ մեռա: **18** ՓաղԵկը հարիւր երեսունչորս տարեկան հասակում ծնեց Ռազաւին: **19** ՓաղԵկը Ռազաւին ծնելուց յետոյ ապրեց ես երկու հարիւր իին տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռա: **20** Ռազաւը հարիւր երեսուներկու տարեկան հասակում ծնեց Սերութին: **21** Ռազաւը Սերութին ծնելուց յետոյ ապրեց ես երկու հարիւր եօթը տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռա: **22** Սերութը հարիւր երեսուն տարեկան հասակում ծնեց Նարորին: **23** Սերութը Նարորին ծնելուց յետոյ ապրեց ես երկու հարիւր տարի, ծնեց տոհմաներ ու աղջկներ եւ մեռա: **24** Նարորը Եօթամասունինը տարեկան հասակում ծնեց Թարային: **25** Նարորը Թարային ծնելուց յետոյ ապրեց ես հարիւր քաններկու տարի, ծնեց տղաներ ու աղջկներ եւ մեռա: **26** Թարան Եօթամասուն տարեկան հասակում ծնեց Վրամին, Նարորին եւ Առանին: **27** Թարայի սերունդը այս է. Թարան ծնեց Վրամին, Նարորին ու Առանին, իսկ Առանը ծնեց Ղովտին: **28** Առանը մեռա իր հայր Թարայի կենդանալւեան օրօք, իր ծննդապարում՝ Քաղոյեացուց Երկրում: **29** Վրամն ու Նարորը ամունացան: Արբամի կնոջ անունը Սարա էր, իսկ Նարորի կնոջ անունը՝ Մեղքա: Սա Առանի՝ Մեղքայի եւ Ցեսպայի հօր դուստրն էր: **30** Սարան ամուգ էր Երեխայ չէր ունենում: **31** Թարան իր որդի Վրամին, իր որդի Նարորին, իր որդի Առանի որդի Ղովտին ու իր հարսին՝ իր որդի Վրամին կնոջը, Քաղոյեացուց Երկրից առաւ տարաւ Քանանացուց Երկիրը: Նրանք հասան Խառնան ու բնակլւեցին այնտեղ: **32** Խառնանում Թարան դարձաւ Երկու հարիւր իինզ տարեկան. Թարան Խառնանում էլ մեռա:

12 Աստուած ասաց Վրամին. «Յեռացիր քո Երկիրից, քո ցեղից ու քո հօր տնից եւ զնա այն Երկիրը, որ ցոյց կը տամ քեզ: **2** Թեզ մէծ ելոյն նախահայր պիտի դարձնեմ, պիտի օրինեմ քեզ, պիտի փառաւորեմ քո անունը, եւ որու օրինեալ պիտի լինեա: **3** Պիտի օրինեմ քեզ օրինողներին, իսկ քեզ անիծողներին պիտի անիծեմ: Քեզնով պիտի օրինուեն աշխարհի բոլոր ժողովուրդները»: **4** Եւ Վրամը գնաց, ինչպէս ասել էր նրան Աստուած: Նրա հետ գնաց նաեւ Ղովտը: Վրամը Եօթամասունինց տարեկան էր, երբ հեռացաւ Խառնանից: **5** Վրամն առա իր կին Սարային, իր Երերորդին՝ Ղովտին, Խառնանում ձեռք բերած ողջ ունեցուածքն ու ստրուկներին: Նրանք ճանապար ընկան, որ գնան Թանանացուց Երկիրը: Նրանք Եկան Թանանին Երկիրը: **6** Վրամը կտրեց անցաւ Երկիրն իր Երկարութեամբ մինչեւ Սիլքէմ

վայրը՝ Բարձր կաղնին: Այդ ժամանակ, սակայն, քանանացիներն էին բնակլում այդ երկրում: 7 Տեր երեւաց Աքրամին եւ ասաց նրան. «Չո յետնորդներին եմ տալու այս երկիրը»: Աքրամն իրեն երեւացած Տիրոջ համար զոհասեղան շինեց աղոտեն: 8 Աղոտենից նա գնաց Քեթելի արեւելեան կողմում գտնուող լեռը: Այնտեղ՝ Քեթելում, խփեց իր վրանը, ծովի դիմաց, իսկ արեւելքում Անգէն էր: Այնտեղ Տիրոջ համար զոհասեղան շինեց ու կանչեց Վստօն անունը: 9 Աքրամը հեռացաւ, գնաց ու բնակլուց անապատում: 10 Եթր սով եղաւ երկրում, Աքրամն իշաւ Եգիպտոս, որ այստեղ ապրից պանդխուութեան մէջ, քանի որ սովոր սաստլացեց եր երկրում: 11 Եթր Աքրամը մօտեցաւ Եգիպտոսին, իր կին Սարային ասաց. «Գիտեմ, որ դու գեղեցիկ կին ես: 12 Արդ, եթե պատահի, որ Եգիպտացիները տեսնեն քեզ եւ ասեն՝ սա նրա կինն է, ու սպանեն ինձ, իսկ քեզ ող թողնեն, 13 Կ'ասես, թէ՞ նրա քոյրն եմ, որպէսզի քո չնորիի ես չտուժեմ եւ քո չնորիի կենդանի մնամ»: 14 Եթր Աքրամը մտաւ Եգիպտոս, Եգիպտացիները տեսան, որ նրա կինը շատ գեղեցիկ է: 15 Տեսան նրան նաև վարաւոնի իշխանները, գովեցին նրան վարաւոնի առաջ ու նրան տարան վարաւոնի պալատը: 16 Սարայի համար նրան լաւ վերաբերումնք ցոյց տուեցին Աքրամին: Եւ նա ոչխարների, կովերի, Էշերի, ծառաների եւ աղախիների, ջրիների եւ ուղտերի տէր դարձաւ: 17 Աքրամի կին Սարայի պատճառով Վստուած վարաւոնին ու նրա ընտանիքի անդամներին պատմեց մեծամեծ ու դաժան պատուհաններով: 18 Փարաւոնը կանչեց Աքրամին ու ասաց նրան. «Վյո ինչ փորձանը բերեցիր իմ գլխին, ինչո՞ւ չյայտնեցիր, թէ նա քո կինն է: 19 Ինչո՞ւ ասացիր, թէ «Ի՞ն քոյրն է», ես է նրան կնութեան առայ: Արդ, ահա քո կինը քո առաջ է, ան նրան ու հեռացիք»: 20 Փարաւոնն իր մարդկանց պատուիրեց, որ Աքրամին, իր ունեցուածքով, նրա կնոշը, ինչպէս նաև Ղովտին ճամապարի դնեն:

13 Եգիպտոսից Աքրամն ելաւ գնաց անապատ, ինքը՝ իր ամբողջ ունեցուածքով, իր կինը եւ Ղովտն է նրա հետ: 2 Աքրամը շատ հարուստ էր անաստներով, արծաթով ու ոսկով: 3 Նա իր հասած տեղից՝ աննապատից, գնաց Քեթել, որտեղ նախասէն նրա վրան էր խփած, Քեթելի եւ Անգէն միշեւ գտնուող վայրը, 4 ուր սկզբնապէս նա զոհասեղան էր կառուցել: Այնտեղ Աքրամը կանչեց Տեր Վստօն անևնը: 5 Աքրամի հետ գնացող Ղովտը նոյնպէս ուներ արջաներ, ոչխարներ, անաստներ, 6 բայց երկիրը նրանց չէր բաւականացնում միհասին ապրելու համար, քանի որ նրանք մեծ ունեցուածքի տէր էին, ուստի հնարաւոր չէր համատեղ ապրել: 7 Կորի երաւ Աքրամի հօտերի հովիւների ու Ղովտի հօտերի հովիւների միշեւ: Քանանացիներն ու փերեզացիներն այդ ժամանակ ընակլում էին այդ երկրում: 8 Աքրամն ասաց Ղովտին. «Թող կորի չինի իմ ու քո եւ իմ հովիւների ու քո հովիւների միշեւ, որովհետեւ մենք երայրներ ենք: 9 Միշել ողջ երկիրն առաջ չի փուլած, հեռացիք ինձնից: Եթե դու ձախ գնաս, ես աջ կը գնամ, իսկ եթե դու աջ գնաս, ես ձախ կը գնամ»: 10 Ղովտն աչերը բարձրացրեց ու տեսաւ, որ Ցորդանանի բոլոր շրջաններն էլ

որոգելի են: Բանի դեռ Վստուած չէր կործանել Սորոմն ու Գոմորը, մինչեւ Չորրոյի սահմանը Վստօն որախսի նման էր, Եգիպտոսց երկրի նման: 11 Ղովտն ընտրեց Ցորդանանի ողջ շրջանը եւ գնաց դէպի արեւելքը: Այսախոս Եղայրները բաժանուեցին միմեւանցից: 12 Աքրամը պանդխտեց Քանանացուց երկրում, իսկ Ղովտը հաստատուեց այդ կողմերում գտնուող մի քաղաքում ապրեց Սորոմում: 13 Սորոմացիները չար մարդիկ էին եւ Վստօն հանդեպ բազում մեղքեր էին գործում: 14 Ղովտի հեռանայոր յեսոյ Վստուած Աքրամին ասաց. «Կանզնած տեղից քո աչերով նայիր դէպի հիւսաւ ու հարաւ, դէպի արեւելք ու ծով: 15 Որքան աչքի կտրում է, այդ ողջ երկիրը յալիտեան քեզ եմ տալու եւ քո սերունդներին: 16 Չո յետնորդներին պիտի բազմացնեմ երկրի ասազի չափ. Եթե որուէ մէկը ի վիճակի լինի հաշուելու երկրի աւազը, ապա քո յետնորդներն էլ թիւ կ'ունենան: 17 Իսկ արդ, արդ շոշիր այդ երկիրն իր երկարութեամբ ու լայնութեամբ, որովհետեւ այն քեզ եմ տալու»: 18 Աքրամը ճանապարի ընկա, եկաւ բնակուեց Տերրոնում գտնուող Մամբրէի կաղնու մօտ եւ այստեղ Տեր Վստօն համար զոհասեղան շինեց:

14 Սենաարի արքայ Ամարփայի թագաւորութեան ժամանակ Սելլասարի արքայ Արիոքը, Ելամի արքայ Ջոդոյագունորը եւ ազգերի արքայ Թարգաղը 2 պատերազմեցին սորոմացիների արքայ Բաղակի, գոմորացիների արքայ Բարսայի, աղամանացիների արքայ Սեննայի, սերոյիմացիների արքայ Սիմորորի, ինչպէս նաև Բաղակի՝ նոյն ինքն Սեգոր թագաւորի դէմ: 3 Սրանք բոլորը հաւաքուեցին Աղի ծորում, որ Աղի ծովն է: 4 Սրանք տամներկու տարի Ենթարկուել էին Ջոդոյագունորին եւ տասներեթերորդ տարում ապստամբեցին: 5 Տասնչորսերորդ տարում Եկան Ջոդոյագունորն ու նրա հետ եղած թագաւորները եւ կոտորեցին Վստարոյ Կառնայիմում գտնուող հսկաներին ու նրանց հետ եղած հզօր ցեղերին, ինչպէս նաև սոմացիներին՝ նրանց Շաւէ քաղաքում, 6 կոտորեցին նաև Սէիրի հօներում ընակուու բռոացիներին եւ հսկան մինչեւ աննապատում գտնուող Քեթելի ծորը: 7 Նրանք վերադարձան Հատաստանի աղիները, այսինքն՝ Կաղէս, եւ կոտորեցին Ամաղէկի բոլոր իշխաններին ու Վսասանամարտում բնակուող ամորիացիներին: 8 Սորոմացիների արքան, գոմորացիների արքան, աղամանացիների արքան, սերոյիմացիների արքան ու Բաղակի՝ այսինքն Սեգորի արքան եւ կոտորեցին Ամաղէկի բոլոր իշխաններին ու Վսասանամարտում բնակուող ամորիացիներին: 9 Սորոմացիների արքան, գոմորացիների արքան, աղամանացիների արքան, սերոյիմացիների արքան ու Բաղակի՝ այսինքն Սեգորի արքան եւ կոտորեցին Կաղին՝ կուպիր հորեր: Սորոմացիների արքան ու գոմորացիների արքան վախուստի դիմելիս ընկան դրանց մէջ, իսկ մնացածները վախան լիրան կողմը: 11 Նրանք բռնագրաւեցին սորոմացիների ու գոմորացիների ողջ աւազն ու բոլոր պաշարները եւ գնացին: 12 Նրանք գերեցին նաև Սորոմում բնակուող Ղովտին՝ Աքրամի եղորորորուն, բռնագրաւեցին նրա ունեցուածքը եւ գնացին: 13 նոյորապարածներից

մեկն եկաւ ու այդ մասին պատմեց միևս կողմում գոյնուող Աքրամին: Նա բնակուում էր Աքրամի դաշնակիցների Եսքորի երթոր և Օնանի երօր՝ ամորհացի Մամբրէի կաղնու մօտ: **14** Երբ Աքրամն իմացաւ, թէ գերեվարուել է իր Եղօրորդի Դուքտը, հաւաքեց իր երեք հարիւր տասնութ ընդոծիններին, **15** ինքն ու իր ծառաները գիշերով հարուածեցին նրանց, քշեցին մինչեւ Ըրբայ, որ Դամասկոսի ձախ կողմում է գտնւում: **16** Աքրամը եւ առա սորոմացինների ամբողջ աւարք, զատեց իր Երօրորդի Դուքտին, նրա ամբողջ ունեցուածքը, ինչպէս նաև կանանց ու ծողողպիրին: **17** Եր նա վերադառնում էր Քողողագումորին և նրա հետ եղած թագավորներին կոտորելուց, Շավաշ ծորում, այսինքն՝ Թագավորների դաշտում նրան ընդառաջ գնաց սորոմացինների արքան: **18** Շաշեմի արքայ Մերիխտեկը հաց ու գինի հիլրասիրեց նրան, որովհետեւ ինքը բարձրեալ Աստծու քահանան էր: **19** Նա օրինեց Աքրամին՝ ասելով. «Օրինեալ է Աքրամը բարձրեալ Աստծու կողմից, որ ստեղծեց Երկինքն ու Երկիրը: **20** Օրինեալ է բարձրեալն Աստուած, որ քո թշնամիններին մատնեց քո ճեզրը»: Աքրամը նրան տասանորդ տուեց ամեն ինչից: **21** Սորոմացինների արքան, սակայն, ասաց Աքրամին. «Դու ինձ տուր այդ մարդկանց, իսկ աւարք թող մնայ քեզ»: **22** Աքրամն ասաց սորոմացինների արքային. «Երդուում եմ Երկինքն ու Երկիրը ստեղծած բարձրեալ Աստուծով, **23** որ քեզ պատկանող ոչ մի բանից՝ թելից մինչեւ Կօշիկի կապն անգամ ես չեմ վերցնի, որպէսզի չասես, թէ՝ «Ես հարստացրի Աքրամին», **24** բացի ծառաների կերածից: Իսկ ինձ հետ եկած մարդիկ՝ Օնանը, Եսքորն ու Մամբրէն, իրենք թող ստանան իրենց քաժին»:

15 Այս դեպքերից յետոյ Աքրամը երազում լսեց Տիրոց խօսքը, որն ասում էր. «Մի վախեցիր, Աքրամ, ես քեզ հովանաւոր պիտի լինեմ, եւ քո վարձը չափազանց շատ պիտի լինի»: **2** Աքրամն ասաց. «Տէ՛ր ամեննակալ, ինչ ես անելու ինձ, չէ՞ որ ես անորդի եմ կորչում, եւ ինձ ժառանգելու է Եղիազար Դամասկոսին՝ իմ ընդոծին Մատելի որոին»: **3** Աքրամն աւելացրեց. «Ուսինի որ ինձ զաւակ չտուեցիր, ուստի իմ ընդոծինն է ինձ ժառանգելու»: **4** Նրան իսկոյն հասաւ Աստծու ձայնը, որն ասում էր. «Նա չէ, որ ժառանգելու է քեզ, այլ քեզից ծնուածն է ժառանգելու քեզ»: **5** Աստուած դուրս հանեց նրան ու ասաց. «Նայիր Երկնին ու հաջուկի աստղերը, եթէ կարող ես հաջուել դրանք»: Նա աւելացրեց. «Վյերան է լինելու քո սերունդը»: **6** Աքրամը հաւատաց Աստծուն, եւ այդ հաւատը իր համար արդարութիւն համարուեց: **7** Աստուած ասաց նրան. «Ես եմ քո Տէ՛ր Աստուածը, որ քեզ դուրս հանեցի Քաղուեացւոց Երկիր, որպէսզի այս Երկիրը քեզ տասն որպէս ժառանգութիւն»: **8** Աքրամն ասաց. «Տէ՛ր ամեննակալ, ինչից գիտենամ, որ ժառանգելու եմ այն»: **9** Աստուած ասաց նրան. «Դու ինձ համար ան երեք տարեկան երինչ, երեք տարեկան նոխագ, երեք տարեկան խոյ, տատրակ եւ աղաւնի»: **10** Աքրամն առաւ այդ ամենը, կտրեց մէշտեղից ու կտորները դրեց իրար դիմաց, իսկ թոշունները

չկտրատեց: **11** Գիշակեր թռչուններ էին հջոնում դրանց կտրտուած մարմինների վրայ, բայց Աքրամը հսկում էր կտրտուած մարմինները: **12** Սբեւի մայր մտնելու ժամանակ Աքրամը թմբիրի մէջ ընկա, սարսափելի վախ համակեց նրա սիրութ: **13** Տէ՛ր ասաց Աքրամին. «Լալ իմացիր, որ քո յետնորդները պանդուխտ են լինելու օտար Երկրում: Նրանց պիտի ստրկացնեն, պիտի չարչարեն, պիտի տանջեն չորս հարիւր տարի, **14** բայց ես դատաստան պիտի տեսնեմ այն ազգի հետ, որը պիտի ստրկացնի նրանց: Դրանից յետոյ նրանք այստեղ պիտի վերադառնան բազում կտրտուած հարստութեամբ: **15** Դու խաղաղ հոգով պիտի զնաս քո նախնինների գիրկը՝ խոր ծերութեան համներվ: **16** Չորրորդ սերունդը պիտի վերադառնայ այստեղ, որովհետեւ անրիացինների մերժերը դեռ իրենց լրումն չեն հասեիք: **17** Եր արեւը մայր մտնելու մօտ էր, կրակ բոցավառուեց, Երեւաց ծխացող մի հնոց, եւ կրակի լեզունները անցան անսառւնների կտրտուած մարմինների միջովս: **18** Վյո օրը Տէ՛ր ուխս դրեց Աքրամի հետ եւ ասաց. «Ըստ յետնորդներին եմ տալու այդ Երկիրը՝ Եղիազարների գետից մինչեւ Եփրատ մեծ գետը, **19** նրանց պիտի ենթարկուեն կինեցինները, կենեզգացինները, կեղմնացինները, **20** քետացինները, փերեզացինները, ռափիմացինները, **21** ամորհացինները, քանանացինները եւ յերուսացինները»:

16 Աքրամի կին Սարան նրան Երեխայ չէր պարգեւում: Սարան ուներ մի Եգիպտացի աղախին, որի ամուռն Ազար էր: **2** Սարան Քամանացւոց Երկրում ասաց Աքրամին. «Քանի որ Տէ՛ր ինձ զրկել է Երեխայ ունենայուց, պառկիր իմ աղախին հետ, որպէսզի նրա միջոցով որդի ունենամ»: Եւ Աքրամն անսաց Սարայի ասածին: **3** Սարան՝ Աքրամի կինը, Եգիպտացի աղախին Ազարին կնութեան տուեց իր ամուռնուն՝ Աքրամին, Քամանացինների Երկրում տարս տարի նրա աղերելոց յետոյ: **4** Աքրամը պարկեց Ազարը հետ, եւ սա յիշացաւ: Երոյ Ազարը տեսաւ, որ ինքը յոյ է, տիրուիհն ընկա նրա աչքից: **5** Վյո ժամանակ Սարան ասաց Աքրամին. «Անիրա ես դու իմ նկատմամբ. ես իմ աղախինուն յանձնեցի քո գիրկը, իսկ նա տեսներվ, որ ինքը յիշացելէ, արհամարհում է ինձ: Աստուած թող իմ ու քո դատաստանը տեսնի»: **6** Աքրամն ասաց Սարային. «Ըստ աղախինն ահա քո ծեռքում է, վարուիր նրա հետ այնպէս, ինչպէս հաճոյ է քեզ»: Սարան չարչարեց նրան, եւ աղախինը փախան նրա մօտից: **7** Տիրոց իրեշտակը նրան գտաւ անսապատում, ջրի աղբիրի մօտ, այն աղրիրի, որ Սուր տանող ճանապարհի վրա է: **8** Տիրոց իրեշտակը նրան ասաց. «Ազար, Սարայի աղախին, որտեղից ես զայխ, կամ որ ես գնում: Նա պատասխանեց. «Իմ տիրուիհի Սարայի մօտից եմ փախչում ես»: **9** Տիրոց իրեշտակը նրան ասաց. «Վերադարձիր քո տիրուիհու մօտ եւ հնազանդ եղիր նրան»: **10** Տիրոց իրեշտակն աւելացրեց. «Ես անչափ բազմացնելու եմ քո սերունդը, այնքան, որ հաշուել նարաւոր չինիք: **11** Տիրոց իրեշտակը ասաց նաև. «Դու արդէն յոյ ես, որդի պիտի ունենան եւ նրա անունը հնամայէլ պիտի դնես, որովհետեւ Տէ՛ր իմացաւ քո տառապանքները: **12** Նա վայրագ մարդ

Ելինելու: «Նա ձեռք է բարձրացնելու բոլորի դեմ, եւ բոլորը ձեռք են բարձրացնելու նրա դեմ: Նա ընակություն է իր բոլոր երայրների դիմաց»: 13 Ազարյն իր հետ խօսող Տիրոջը դիմերով՝ ասաց. «Դու այն Աստուածն ես, որ ինձ գօրավիգ եղաւ. - քանզի ասաց, - ես իմ առաջ տեսայ նրան, ով երեւացել է ինձ»: 14 Վյու իսկ պատճառով ջրիորդ կոչուեց Զրիոր, այսինքն՝ «որի դիմաց տեսայ Աստծուն»: Վյու գոյնաւում է Կարեսի ու Բարադի միջեւ: 15 Ազարյ Արքամի համար ծննեց մի որդի, եւ Արքամը Ազարյի իր համար ծնած որդու անունը դրեց Խսմայել: 16 Արքամը ուշաբնական տարեկան էր, երբ Ազարյ նրա համար ծնեց Խսմայելին:

17 Երբ Արքամը իննառևինը տարեկան եղաւ, Տէր Աստուած երեւաց Արքամին ու ասաց նրան. «Ես եմ քո Աստուածը, հնազանդ եղիր ինձ, եղիր անարատ: 2 Ուխտ եմ դնելու իմ եւ քո միջեւ, ես անչափ քազամացնելու եմ քո սերունդը»: 3 Արքամը երկրպագեց, իսկ Աստուած, դիմերով նրան, ասաց. 4 «Վյու է իմ քեզ հետ դրած ուխտը. քազում ազգերի նախահայր պիտի դառնաս: 5 Մարանց յետոյ քո անունը Արքամ պիտի չինի, այլ Արքահայ պիտի ինի քո անունը, որովհետեւ քազում ազգերի նախահայր եմ դարձնելու քեզ: 6 Չո՞ սերունդը շատ եմ անեցնելու, քեզնից քազում ազգեր պիտի սերեմ, քազաւորներ պիտի ծնուեն քեզնից: 7 Իմ ուխտը պիտի հաստատեմ իմ եւ քո միջեւ, քեզնից յետոյ զայիր քո սերունդների ու նրանց ցեղերի միջեւ որպէս յալիտենական ուխտ, որով ես եմ յինելու քո եւ քեզնից յետոյ զայիր սերունդների Աստուածը: 8 Քեզ ու քո սերունդներին իրեւու յալիտենական սեփականութիւն տայր եմ այս երկիրու, ուր դու քնակլում ես պանխտութեան մէջ, Քանանացիների ամրող երկիրը: Ես իննելու եմ նրանց Աստուածը, 9 իսկ դու եւ քեզնից յետոյ զայիր քո զաւակները, սերնից սերուն, պէտք է պահեք իմ ուխտը: 10 Վյու է իմ ուխտը, որ պիտի պահես իմ եւ քո միջեւ ու քեզնից յետոյ զայիր քո զաւակների միջեւ, սերնից սերունդ: 11 Զեր բոլոր արու զաւակները պիտի թիվատուեն, պիտի թիվատը ծեր ամսամների թիվիները, եւ դու թող ինի իմ եւ ծեր միջեւ ուխտի նշանը: 12 Զեր մանուկներ՝ ծեր ցեղերի բոլոր արուները, ընդոժինն ու արծաթով գնուած ստրուկները, ամեն մի օտարածին, որ քո սերնից չէ, ութօրենայ հասակում պէտք է թիվատուեն: Պէտք է անպայման թիվատուեն քո տան ընդոժինն ու արծաթով գնուած քո ստրուկը: 13 Զեր թիվատութեան մասին իմ ուխտը թող յալիտենական ուխտ ինի: 14 Ութերորդ օրը թիվիր չթիվատուած արուն թող վերանայ իր ցեղի միջից, որովհետեւ խախտած կը լինի իմ ուխտը: 15 Աստուած ասաց Արքահամին. «Չո՞ կին Սարայի անունն այլեւ Սարա թող չինի, այլ Սառա թող ինի նրա անունը: 16 Ես կ'օրինեմ նրան եւ նրա միջոցով քեզ զաւակ կը պարզեւեմ, ես կ'օրինեմ նրան, նա ազգերի նախահայր կը դառնայ, նրանից ցեղերի քազաւորներ կը ծնուեն»: 17 Արքահամը երկրպագեց, ծիծաղեց ու ինքն իրեւ ասաց. «Կարո՞ն է հարիւր տարեկան մարդու որդի ունենայ, իննառևամեայ Սառան կարո՞ն է ծնել»: 18 Արքահամն ասաց Աստծուն. «Վյու Խսմայելը թող

ապրի քո առաջ»: 19 Աստուած պատասխանեց Արքահամին. «Վյու ահա քո կին Սառան քեզ համար որդի է թերելու, եւ իմ ուխտը, որպէս յախտենական ուխտ, հաստատելու եմ նրա հետ ու նրանից յետոյ զայիր սերունդների հետ: 20 Ինչ վերաբերում է Խսմայելին, ապա ընդառաջում եմ քեզ: Նրան կ'օրինեմ, նրան կ'աճեցնեմ եւ անչափ կը քազամացնեմ նրա սերունդները: Նա տասներկու ազգ է սերելու, եւ նրան մեծ ազգի նախահայր եմ դարձնելու, 21 բայց իմ ուխտը ես հաստատելու եմ Խսմայի հետ, որին կը ծնի Սառան քեզ համար միւս տարի այս ժամանակի: 22 Աստուած վերջացրեց իր հսօպը Արքահամի հետ եւ հեռացալ նրա մօտից: 23 Արքահամը իր որդի Խսմայելի, իր բոլոր ընդոժինների, արծաթով գնուած իր բոլոր ստրուկների եւ Արքահամի տանն եղած բոլոր արու մարդկանց թիվիր նյու օրն իսկ թիվատեց, ինչպէս ասել էր նրան Աստուած: 24 Արքահամը իննառևինը տարեկան էր, երբ թիվատեց իր թիվիր, 25 իսկ իր որդի Խսմայելը տասներեք տարեկան էր, երբ թիվատուեց նրա թիվիրը: 26 Վյու օրը թիվատուեցին Արքահամն ու իր որդի Խսմայելը: 27 Նա թիվատեց իր տան բոլոր տղանարդկանց՝ ընդոժիններ լինեն նրանք թէ արծաթով գնուած օտարածին ստրուկներ:

18 Աստուած Արքահամին երեւաց Մամրեի կանոն մօտ, երբ սա կեսօրին դեռ նստած էր իր վրանի դրան մօտ: 2 Արքահամը բարձրացրեց աշերեւ եւ իր դիմաց տեսան երեք տղամարդկանց: Տեսնելով նրանց՝ նա իր վրանի դրան մօտից ընդառաջ զնայ, գլուխը խոնարհեց մինչեւ գտնին ու ասաց նրանց. 3 «Տէր, եթէ շնորհ գտայ քո առաջ, քո ծառային անտես մի արա, 4 թող մի քի ջուր բերեն, լուան ծեր ոսքերը, ապա հելվացէք ծառի տակ: 5 Հաց բերեմ, կերէք եւ ապա զնացէք ծեր ճանապարհով, որովհետեւ ծեր ծառայի մօտ գալու համար շեղեցիք ծեր ճանապարհը»: Նրանք պատասխանեցին. «Վրայ այնպէս, ինչպէս սասացիր»: 6 Արքահամն շտապեց ոյեփի վրանը՝ Սառայի մօտ, եւ ասաց նրան. «Շտապէիր, երեք գրի ընտիր պիտի հունցիր ու նկանակ պատրաստիք»: 7 Արքահամը զնայ դեմի նախիր, վերցրեց մի մատոյա, յա հորթ, տուեց ծառային ու շտապէցրեց, որ կերակուր պատրաստի: 8 Նա վերցրեց կարագ, կաթ ու հորթի մսից պատրաստուած կերակուրը եւ դրեց նրանց առաջ: Նրանք կերան, իսկ հնքը կանգնած մնաց նրանց առաջ, ծառի տակ: 9 Նրանք հարցրին. «Ու՞ր է քո կին Սառան»: Նա պատասխանեց. «Վրանում է»: 10 Նրանցից մեկն ասաց. «Ես եկող տարի նոյն այս օրերին կը զամ քեզ մօտ եւ քո կին Սառան որդի կ'ունենայ»: Սառան ականջ էր դնում վրանի դրանը՝ նրա ետքում կանգնած: 11 Արքահամն ու Սառան ծերացել էին, նրանց տարիին առաջացել էր, եւ Սառան կորցրել էր ծննդաբերելու յատկութիւնը: 12 Ծիծաղեց Սառան իր մնոքում եւ ասաց. «Վյու, ինչ միջեւ այժմ չկարողացայ անել, հիմա՞ պիտի կարողանամ: Իսկ իմ ամուսինն էլ ծերացել է»: 13 Տէրն ասաց Արքահամին. «Վյու իսչին է ծիծաղում Սառան իր մնոքում եւ ասում, թէ՝ «Ի՞րձ կը ծնեմ, չէ՞ որ ես պառաւել եմ»: 14 Մի՞թէ Աստծու համար անկարելի բան կայ: Եկող տարի այս ժամանակ՝ այս

օրերին ես կը Վերադառնամ քեզ մօտ, եւ Սառան որդի կ'ունենայ»: 15 Ժխտեց Սառան՝ ասելով. «Ես չծիծաղեցի»: Նա վախեցել էր: Տէրը ասաց. «Ո՛չ, այդպէս չէ, ծիծաղեցիր»: 16 Նրանք այդտեղից վեր կենարվ ճանապարհ ընկան դեպի Սորոնացոց ու Գոմորացոց երկիրը, իսկ Վրրահամբ գնաց նրանց ճանապարհելու: 17 Տէրն ասաց. «Միթէ ես իմ ծառայ Վրրահամից գաղտնի պիտի պահեմ այն, ինչ անելու եմ: 18 Վրրահամը, հաստատապէս, մեծ եւ բազմանդամ ազգի նախանայր է լինելու, եւ նրա միջոցով պիտի օրինանուն երկիր բոյր ազգերը: 19 որովհետեւ ես գտտի, որ նա իր որդիներին ու իր յետնորդներին կը պատուիրի, որ նրանք Տիրոց ճանապարհով ընթանան՝ պահպաներվ արդարութիւնն ու իրաւունքը: Տէր Կստուած կը կատարի այն ամենը, ինչ խոտանցէ Վրրահամին»: 20 Այնուհետեւ Տէրն ասաց. «Սորոնացիների ու գոմորացիների աղաղակը ահագնացել, հասել է ինձ. նրանց մերերը խիստ շատացել են: 21 Վրդ, իշնեմ տեսնեմ, թէ ինձ. հասած նրանց աղաղակը համապատասխաննեմ է նրանց կատարածին, թէ ոչ Վյո եմ լւզում գիտենալ»: 22 Այնտեղից շրուելով՝ այդ մարդիկ եկան Սորոն: Վրրահամը կանգնած էր Տիրոց դիմաց: 23 Վրրահամը մօտեցաւ Տիրոցն ու ասաց. «Միթէ դու արդարին ամբարշտի հետ կ'ոչչացնես, եւ արդարը նյոյն բանին կ'նշարկուի, ինչ որ ամբարշտը: 24 Եթէ քաղաքում յիսուն արդար լինի, կ'ոչչացնես նրանց, չես խնայի ամբողջ քաղաքը յանուն այնտեղ գտնուող յիսուն արդարների: 25 Քան լիցի, չանես այդ բանը՝ արդարին սպանես ամբարշտի հետ, եւ արդարը ենթարկուի նյոյն բանին, ինչ որ ամբարշտը: Ո՛չ, դու, որ դասում ես ամբողջ ախսարիք, այդպիս դաստասան չես անիք:» 26 Տէրն ասաց. «Եթէ Սորոնում՝ այդ քաղաքում գտնուի յիսուն արդար, յանուն նրան ես կը խնայեմ ամբողջ քաղաքը:» 27 Պատասխան տուեց Վրրահամն ու ասաց. «Յիմա համարձակուում եմ խօսել Տիրոց հետ, թէեւ ես հոր եմ ու մոխիր: 28 Իսկ եթէ յիսուն արդարները պակասեն հինգ հոգով, այդ հնգի պատճառով դարձեալ կը կործանես ողջ քաղաքը: Տէրն ասաց. «Չեմ կործանի, եթէ այնտեղ գտնուի քառասունինց արդարը:» 29 Վրրահամը շարունակեց խօսել նրա հետ ու ասաց. «Իսկ եթէ այնտեղ գտնուի քառասուն:» Նա ասաց. «Չեմ կործանի յանուն այդ քառասունինց:» 30 Վրրահամն ասաց. «Տէր, ինձ որեւէ բան կը պատահի, եթէ շարունակեմ խօսել, իսկ եթէ այնտեղ գտնուի երեսուն:» Տէրը պատասխանեց. «Չեմ կործանի, եթէ այնտեղ գտնուի երեսուն:» 31 Վրրահամն ասաց. «Քանի սկսել եմ խօսել Տիրոց հետ, ասեմ. իսկ եթէ այնտեղ գտնուի քանին:» Տէրը պատասխանեց. «Չեմ կործանի յանուն այդ քանին:» 32 Վրրահամն ասաց. «Տէր, ինձ որեւէ բան կը պատահի, եթէ դարձեալ խօսեմ. իսկ եթէ այնտեղ գտնուի տանը:» Տէրը պատասխանեց. «Չեմ կործանի յանուն տասին:» 33 Եւ Տէրը, վերջացնելով Վրրահամի հետ խօսակցութիւնը, գնաց, իսկ Վրրահամը վերադառած իր բնակատեղին:

19 Երկու հրեշտակները երեկոյեան եկան Սորոն: Նովուր նստած էր Սորոնի դարապահ մօտ: Տէրը Նովուր տեսաւ նրանց, ընդառաջ գնաց, գլուխը

խոնարհեց մինչեւ գետին ու ասաց. 2 «Համեցէք, տիարք, եկը մտք ձեր ծառայի տունը եւ գիշերեցէք այստեղ: Ես կը լրամ ձեր ոտքերը, եւ դուք վաղ առաւօտեան կը շարունակէք ձեր ճանապարհը: Նրանք ասացին. «Ո՛չ, մենք այստեղ՝ քաղաքի հրապարակում կը գիշերենք:» 3 Ղովտը նրանց շատ ստիպեց, եւ նրանք դարձան նրա կողմը ու մտան նրա տունը: Ղովտը ընթրիթ պատրաստեց, բաղարջ հաց եփեց նրանց համար, եւ նրանք կերան: 4 Երբ դեռ նրանք բռն չէին մտել, սորոնացիների քաղաքի տղանարդիկ երիտասարդից մինչեւ ծերը, ամբողջ ժողովուրդը միասին պահպատճեցին տունը, 5 Ղովտին դուրս կանչեցին ու հացըրին նրան. «Ո՞ր են այն տղանարդիկ, որ զիշերը քեզ մօտ եկան: Նրանց թքը մեզ մօտ, որ կենակցենք նրանց հետ:» 6 Ղովտը դրանից դուրս՝ նրանց մօտ եկաւ, եւ դուքը փակեց իր ետևելից: 7 Նա նրանց ասաց. «Քան լիցի, երպարներ, մի գործէք այդ չարիքը: 8 Ես երկու դուստը ունեմ, որոնց տղանարդ չի մօտեցել: Բերեն նրանց ձեզ մօտ, եւ նրանց հետ արէք այն, ինչ հաճոյ է ձեզ, միայն թէ այդ մարդկանց նկատմամբ որեւէ մեղք մի գործէք, որովհետեւ նրանք մտել են իմ յարկի տակը: 9 Նրանք ասացին. «Չեորն կաց: Դու մեր երկիրը մտար իրեւն պանդուխտ բնակուուի. Ծիրէ դաստատան էլ ես լւզում տեսնեմ: Յիմա թեզ աւելի շատ կը շարշարենք, քան նրանց:» Նրանք շատ էին բռնանում այդ մարդու՝ Ղովտի վրա, եւ թիզ էր մնացել, որ ջարդին դուռը: 10 Ներսի մարդիկ, իրենց ծեռքերը մեկնելով, Ղովտին իրենց մօտ՝ տուն քաշեցին եւ տան դրները փակեցին, 11 դրան մօտ գտնուող մարդկանց՝ փոքրից մինչեւ մեծը կուրացին, եւ սրանք յոնթեցին դուռը փնտուելուց: 12 Վյո մարդիկ Ղովտին հացըրին. «Վյո քաղաքում դու կիսաւ, դրոխներ, դուստրու կամ ուղի որեւէ մեկն ունեմ: Յանի նրանց այս վայրից, 13 որովհետեւ մենք կործանելու ենք այս քաղաքը, քանի որ սրանց աղաղակը հասել է Տիրոջը, եւ Տէրը մեզ ուղարկել է, որ կործանենք այն:» 14 Ղովտը գնաց իր փեսացուների մօտ, որոնք առնելու եին իր դուստրեին, եւ ասաց նրանց. «Չեորնէք այստեղից, որովհետեւ Տէրը կործանելու է այս քաղաքը:» Փեսացուներին թուաց, թէ նա կատակ է անում: 15 Երբ լոյսը բացուեց, հրեշտակներն սկսեցին շտապեցնել Ղովտին ասելով. «Ա՞ռ քո կնոշը, երկու դուստրեից եւ հեռացիք այստեղից, որ դու էլ չկորչես այս քաղաքի անօրէնութեան մէջ:» 16 Նրանք իրար անցան. եւ քանի որ Տէրը ինսայել էր Ղովտին, հրեշտակները բռնեցին նրա, նրա կնոշ ու երկու դուստրեից ծեռքերից եւ քաղաքից դուրս հանեցին: 17 Երբ նրանց դուրս հանեցին, հրեշտակներն ասացին. «Փրկիր անծո, ես չնայես, կանգ չառնես այս երկիր որեւէ շրջանում: Փախիր լեռը, որ միւսների հետ չոտուժես:» 18 Ղովտն ասաց նրանց. «Աղաչում եմ, Տէր, 19 թէեւ իմ անծին փրկութիւն պազեւելով դու ողորմեցիր քո ծառային եւ նրա հանդէպ ցուցաբերեցիր քո մեծ արդարութիւնը, բայց ես չեմ կարող փախչել լեռը, որովհետեւ գուց ինձ էլ հասնի փորձանքը, եւ ես մեռնեմ: 20 Ահա մօտակայքում գտնուող այս քաղաքում կարելի է ապաստանել, այն փոքր է, կարելի է այնտեղ փրկուել: Չ՞ որ այն փոքր է: Քո չնորիիւ ես կը փրկուեմ:» 21 Տէրն ասաց նրան. «Ահա

Ես շնորհ եմ անում քեզ ու քո այդ ասածին անսայով՝ չեմ կործանի այն քաղաքը, որի մասին ասացիր: 22 Ալո, շտապ փախմիր այնտեղ, որովհետեւ ոչինչ անել չեմ կարող. մինչեւ որ դու այնտեղ հասնես»: Դրա համար էլ նա այդ քաղաքի անունը կոչեց Սեգոր: 23 Արեւ ծագեց երկրի վրա, եւ Ղովտը մտաւ Սեգոր: 24 Տերը երկնքից ծծումք ու կրակ թափեց Սողոմի ու Գոմորի վրայ, 25 Կործանեց այդ քաղաքներն ու դրանց ամբողջ շրջակայքը, ոչնչացրեց քաղաքների բոլոր բնակչներին ու երկրի ամբողջ բուսականութիւնը: 26 Ղովտի կինը եւ նայեց ու դարձաւ այդ արձան: 27 Արքահամբ վաղ առաւտեան գնաց այնտեղ, ուր ինքը կանգնել էր Տիրու առաջ, 28 նայեց սողոմացիների ու գոմորացիների կողմը, ամբողջ շրջակայքը եւ տեսաւ, թէ ինչպես երկրի բոցը բարձրանում է հնոցի ծիկ պէս: 29 Եթր Տերը կործանեց այդ բոլոր քաղաքներն իրենց շրջակայ բնակավայրերով, յիշեց Արքահամին եւ քաղաքից հանեց ու կորստից փրկեց Ղովտին, եթր կործանում էր այն քաղաքները, ուր Ղովտն էր բնակուել: 30 Ղովտը եաւ Սեգորից եւ լեռը բարձրացաւ, որովհետեւ վախենում էր մնայ Սեգորում: Նրա հետ էին նաեւ իր երկու դուստրերը: Ինքն ու իր երկու դուստրերը միախին բնակուեցին այդ լեռան մի քարոյրում: 31 Աւագ դուստրն ասաց կրտսերին. «Մեր հայրը ծերացել է, եւ երկում չկայ մէկը, որ մեզ հետ պատկի, ինչպես ողջ աշխարհի կարգն է: 32 Արի գինի խմեցնենք մեր հօրը, պառկենք նրա հետ ու մեր հօրից զաւակ ունենանք»: 33 Նրանք իրենց հօրը գինի խմեցրին այդ գիշեր: Աւագ դուստրն այդ գիշեր պարկեց իր հօր հետ, իսկ Ղովտը շիմացաւ նրա պատկեն ու վեր կենար: 34 Առաւտեան աւազն ասաց կրտսերին. «Ես երեւ պառկեցի իմ հօր հետ: Նրան այս գիշեր է գինի խմեցնենք, եւ դու մտիք, պառկիր նրա հետ, որ զաւակ ունենանք մեր հօրից»: 35 Այդ գիշեր է գինի խմեցրին իրենց հօրը, եւ կրտսերը պարկեց իր հօր հետ: Ղովտը շիմացաւ նրա պատկեն ու վեր կենար: 36 Ղովտի երկու դուստրերն էլ յիշացան իրենց հօրից: 37 Աւագը ծնեց որդի եւ նրա անունը դրեց Սովար, որ նշանակում է «Իմ հօրից»: Նա է մովաքացիների նախահայրը մինչեւ այսօր: 38 Կրտսերը նյոնպէս ծնեց որդի եւ նրա անունը դրեց Ամնան, որ նշանակում է «Իմ ազգատոհմի որդի»: Նա է ամոնացիների նախահայրը մինչեւ այսօր:

20 Արքահամն այդտեղից գնաց երկրի հարաւը, բնակուեց Կաղէսի ու Սուրի միշեւ, ապա տարաքնակուեց Գերարայում: 2 Արքահամն իր կին Սարահի մասին ասում էր, թէ նա իր բոյրն է: Գերարացիների արքայ Արքիմելերն ուղարկեց իր մարդկանց եւ կին առաջ Սարահին: 3 Գիշերն Աստուած Արքիմելերին երեւաց երազում եւ ասաց. «Դու մերնեյր ես այն կնոն պատճառով, որին առար, որովհետեւ այդ կինը ամուսին ունի»: 4 Սակայն Արքիմելերը, որ չէր մերձեցել նրան, ասաց. «Տեր, միթէ դու կը սպանես բանից անստեղեակ ու արդար մարդկանց: 5 Չ՞ որ նա ասաց ինձ՝ «Իմ բոյրն է», իսկ սա ասաց ինձ՝ «Իմ երրայրն է»: Ես մաքուր սրտով ու արդար ծերեքը արեցի դա»: 6 Աստուած երազի մէջ ասաց նրան. «Գիտեմ, որ դու մաքուր սրտով եւ արել այդ, դրա համար էլ ես խնայեցի քեզ, որ չմեղանչես իմ դէմ: Վյո պատճառով

Էլ թոյ չտուեցի, որ մերձենաս նրան: 7 Արդ, կնոջը վերադարձու իր ամուսնուն, որովհետեւ նա մարգարէ է, այօթք կ'անի քեզ համար, եւ դու կենդանի կը մնաս: Եթէ չվերադարձնես, իմացիր, որ դու եւ բոյր նրանք, ովքեր քո իրայիններն են, կը մեռնէք: 8 Արքիմելերն առաւտունան վաղ վեր կացաւ, կանչեց իր բոյրը ստրուկներին եւ նրանց պատժեց այս բոյրը բաները: Ամենքը խիստ վախեցան: 9 Արքիմելերը կանչեց Արքահամին ու ասաց նրան. «Վյո ինչ փորձանք բերեցիր դու մեր գլխին: Մենք ինչ մեղք էիմք գործել քո դէմ, որ իմ ու իմ թագաւորութեան վրայ այդայս մնամեն մեղերեր բարդեցիր: Դու ինձ հետ արեցիր այն, ինչ ոչ ոք չէր արել»: 10 Արքիմելերն ասաց Արքահամին. «Բնչ մտածեցիր, որ նման բան արեցիր»: 11 Արքահամը պատասխանեց. «Ես կարծեցի, թէ գոյցէ այս վայրում էլ աստուածապաշտութիւն չկայ, եւ հնարաւոր է, որ ինձ սպանեն իմ կնոջ պատճառով: 12 Բայց նա, արդարեւ, իմ բոյրն է իմ հօր եւ ոչ թէ մօր կողմից, եւ դարձաւ իմ կինը: 13 Եթր Աստուած ինձ հանեց իմ հօր տնից, ես կնոյս ասացի. «Վյո արդար բայցն արայ իմ հնամար. ուր Ել զանանք, իմ մասին կ'ասես, թէ՝ իմ եղրայրն է»: 14 Արքիմելերն առաջ հազար արցան, արցան ու ոչխար, ստրուկներ ու ստրկուկներ եւ տուեց Արքահամին: Նրան վերադարձեց նաեւ նրա կին Սարահին: 15 Արքիմելերն ասաց Արքահամին. «Վյա քո դիմաց փոխած է իմ երկիրը, ուր համեմի է քեզ, այնտեղ էլ բնակուիր»: 16 Իսկ Սարային դիմելով՝ ասաց. «Վյա հազար սատեր եմ տախի քո եղրօրը: Վյո թող պատուի վկայութիւն լինի քեզ եւ քեզ հետ գտնուուր բոյրը կանանց համար: Վյսուետեւ կը պատմեն ամբողջ ճշմարտութիւնը»: 17 Արքահամն այօթեց Աստոնւն, որը բուժեց Արքիմելերին, ինչպէս նաեւ նրա կնոյն ու նրա աղախիներին: Նրանք արդեն կարողանում էին երեխայ ունենան: 18 Մինչ այդ Տերը Արքահամը կին Սարայի պատճառով Արքիմելերի ողջ տասն կանանց գրկել էր երեխայ ունենալու կարողութիւնից:

21 Տերն այցելեց Սարային, ինչպէս ասել էր, եւ կատարեց Սարային տուած իր խսուումը: 2 Սարան յիշացաւ ու Արքահամը համար ծեր տարիքուն որդի ծնեց ճիշտ այն ժամանակ, ինչպէս Աստուած յայտնել էր Արքահամին: 3 Արքահամն իր որդին ամունը, որին ծնեց Սարան նրա համար, որդեց Իսահակ: 4 Արքահամն ութերքորդ օրը թիվատեց իր որդի Իսահակին, ինչպէս պատուիրել էր նրան Տեր Աստուած: 5 Արքահամը հարիւր տարեկան էր, եթր ունեցաւ իր որդի Իսահակին: 6 Սարան ասաց. «Աստուած ուրախութիւն պարզեւեց ինձ, եւ ով որ լիի այդ մասին, ինձ հետ կ'ուրախանայ»: 7 Նա աւելացրեց. «Ո՞վ կ'ասեր Արքահամին, թէ Սարան երեխայ կը սմուցանի, Տանի որ ծեր հասակուն որդի ծնեցի»: 8 Մանուկն անծեն, նրան կրծիք կորեցին, եւ Արքահամն իր որդի Իսահակի կրծիք կորուելու առթիւ մեծ խնջոյք արեց: 9 Եթր Սարան տեսաւ, որ եգիպտուի Ազգարից Արքահամի ունեցած որդին խաղում է իր որդի Իսահակի հետ, ասաց Արքահամին. 10 «Քեռացրու քո աղախինի որդին իմ որդի Իսահակի հետ հաւասար ժառանգութիւն

չստանայ»: 11 Իր որդու մասին ասուած այդ խօսքերը ցաւ պատճառեցին Աբրահամին: 12 Աստուած ասաց Աբրահամին. «Մանկան եւ աղախնի մասին ասուած խօսքերը թող քեզ ցաւ չպատճառեն: Են որ ասի քեզ Սահան, լիմ նրան, որովհետեւ հասակի միջոցով եւ դու սերունդ շարունակելու, 13 քայ քո աղախնի որդու սերունդն էլ ես նշանառը կը դարձնեմ, որովհետեւ նա ել քո սերմից է»: 14 Առաւոտեան վեր կացաւ Աբրահամը, առաւ հաց ու մի տիկ ջուր, տուեց Ազարին, մանկանը դրեց նրա շալակին եւ տնից նուրու հանեց: Ազարը թափառու էր անսպասում, Երդում ջրիոր մօսու: 15 Տիկի ջուրն սպառուեց, մայրը մանկանը դրեց մի ենեւու տակ 16 եւ գնաց նստեց նրա դիմաց, մի նետընկեց հեռաւորութեան վրայ՝ ասելու. «Թող ես չխենանմ իմ որդու մահեց: Նա նստել էր նրա դիմաց: Երեսան քարձասձան լավի էր: 17 Աստուած լսեց երեխայի ձայնը, որ գախս էր այնտեղից: Աստուած երկնից Ազարին ձայն տուեց ու ասաց. «Ի՞նչ է պատահել Ազար: Մի վախեցիր, որովհետեւ Աստուած լսեց քո որդու ձայնը այնտեղից, ուր նա գոնուում է: 18 Բանին քո մանկան ծեռքից, որովհետեւ ես նրան մեծ ազգի նախահառ եմ դարձնելու»: 19 Աստուած քացեց Ազարի աչքերը, սա տեսաւ ընպետի ջրի մի ջրիոր, գնաց, տիկը լցրեց ջրով ու խմեցրեց երեխային: 20 Եւ Աստուած երեխայի հետ էր. սա ամեց, դարձաւ աղեղնառը 21 եւ բնակուց Փառանի անսպասում: Մայրը նրա համար Եգիպտացիների երկիր կին առաւ: 22 Վյոյ ժամանակներում Արիմելէքը, նրա սենեկապետ Ոքոզաքն ու նրա գօրքերի սպարապետ Փիքողը, խուերվ Աբրահամի հետ, ասացին. «Աստուած քեզ հետ է բրուր այն գործերում, ինչ դու անում ես: 23 Արդ, Աստծու անունով ինձ երդուիր, որ ոչ իմ, ոչ իմ զաւակի, ոչ իմ անուան ունի չես մեղանչի, այլ կը վարուես այնպէս արդար, ինչպէս ես վարուեցի քո նկատմամբ, նոյնպէս եւ իմ երկրի նկատմամբ, ուր դու բնակում ես»: 24 Աբրահամն ասաց. «Երդուում եմ»: 25 Աբրահամն Արիմելէքին յանդիմանեց այն ջրիորի համար, որ Արիմելէքի ծառաները լիւլ են: 26 Արիմելէքն ասաց նրան. «Ես չեմ իմացել, թե ով է արել այդ բանը, իսկ դու ել ինձ բան չես ասել: Ես միայն այսօր եմ լսում այդ մասին»: 27 Աբրահամն առաւ արջաներ ու ոչխարներ, տուեց Արիմելէքին, եւ երկուսն իրառ հետ հաշոտութիւն կնքեցին: 28 Աբրահամը եօթը որոց առանձնացրեց: 29 Արիմելէքը հարցրեց Աբրահամին. «Ի՞նչ են նշանակում այս եօթը որոշները, որոնց առանձնացրիր»: 30 Նա պատասխանեց. «Կյ եօթը որոշները ստացիր ինձնից ի հաւաստումն այն բանի, թե ես եմ փորել այդ ջրիորը»: Դրա համար էլ այդ վայրը կոչուեց Երդման ջրիոր, 31 որովհետեւ նրանք երկուսով միմեանց երդում տուեցին այնտեղ. Երդման ջրիորի մօս հաշոտութիւն կնքեցին: 32 Արիմելէքը, նրա սենեկապետ Ոքոզաքն ու նրա գօրքերի սպարապետ Փիքողը այնտեղից վեր կացան ու վերադարձան Փղշտացւոց երկիրը: Որովհետեւ նրանք երկուսով միմեանց երդուում տուեցին այնտեղ. Երդման ջրիորի մօս հաշոտութիւն պահպանվեցին: 33 Աբրահամը վերադարձաւ իր ծառաների մօս: Նրանք միասին ելան գնացին դեպի Երդման ջրիորի մօս հաշոտութիւնը:

կնքեցին: 33 Աբրահամը Երդման ջրիորի մօս ծառ տնկեց, այնտեղ պաշտեց Տիրոջը, նրան կոչեց Աստուած յալիտենական: 34 Աբրահամը Փղշտացւոց երկրում պանդուխտ մնաց Երկար ժամանակ:

22 Վյո դեպեերից յետոյ Աստուած փորձեց Աբրահամին: Նա ձայն տուեց նրան. «Աբրահամ, Աբրահամ»: Սա պատասխանեց. «Վյուտեղ եմ»: 2 Աստուած ասաց նրան. «Ա՛ռ քո միակ որդուն՝ քո սիրելի Իսահակին, զնայ մի բարձրափր տեղ եւ այնտեղ՝ Երան վրայ, որ ցոյց կը տամ քեզ, ողջակիզիքն նրան»: 3 Աբրահամն առաւոտեան վեր կացաւ, համեստը դրեց իր Եշի վրայ, հետք վերցրեց երկու ստրուկ ծառաներ, իր որդի Իսահակին, ողջակիզութեան համար փայտ կոտրեց եւ ճանապարհ ընկալ, եկալ այն տեղը, որ Աստուած ասել էր նրան: 4 Երրորդ օրը Աբրահամը բարձրացրեց իր աչքերը եւ հեռուից տեսաւ այդ տեղը: 5 Աբրահամն ասաց իր ծառաներին. «Նատեցէք այստեղ՝ Եշի մօս, իսկ ես ու այս պատանին զնանք այնտեղ, երկրպագութիւն անենք ու վերադաշնանք ձեզ մօտ»: 6 Աբրահամը վերցրեց ողջակիզութեան փայտը, դրեց այն իր որդի Իսահակի մեջքին, իր ձեռքն առաւ կրակն ու դանակը, եւ երկուսով զնացին: 7 Իսահակը դիմեց իր հօրը՝ Աբրահամին. «Յայր»: Սա ասաց. «Ի՞նչ է, որդին»: Նա հարցրեց. «Ահա կրակը, եւ ահա փայտը, հապա ուր է ողջակիզեր ոչխարդ»: 8 Սա պատասխանեց. «Աստուած կը հօգայ իր ողջակիզերու ոչխարդ մասին, որդեանկ»: Նրանք երկուսով զնացին 9 եւ հասան այն տեղը, որ նրան ցոյց էր տուել Աստուած: Աբրահամն այնտեղ գոհասեղան շնեց, վրան դրեց փայտը, իր որդի Իսահակին կապեց եւ դրեց գոհասեղանի փայտի վրայ: 10 Աբրահամը երկարեց ձեռքը, որ վերցնի դանակն ու մորթի իր որդուն: 11 Տիրոջ հրեշտակը երկնիք ծառ ուղարկեց այն տուեց նրան ու ասաց. «Աբրահամ, Աբրահամ»: Սա պատասխանեց նրան. «Վյուտեղ եմ»: 12 Նա ասաց. «Զեռք մի տուր պատանուն, նրան որեւէ վաս մի պատճառիք, որովհետեւ այժմ համոզուեցի, որ դու երկիւղ ունեն Աստծու նկատմամբ եւ ինձ համար չես ինայի քո որդուն»: 13 Աբրահամը բարձրացրեց իր աչքերը եւ տեսաւ, որ մացարուտ թիվի մեջ եղջիւրներից մի խոյ է կախուած: Աբրահամը զնաց, առաւ խոյն ու այն ողջակիզեց իր որդի Իսահակի փոխարէն: 14 Աբրահամն այդ վայրի անունը դրեց «Տերը տեսաւ», եւ մինչեւ այսօր էլ ասում են՝ «Վյո լերան վրայ երեւաց Տերը»: 15 Տիրոջ հրեշտակը երկնիք երկրորդ անգամ ծառ տալով՝ ասաց Աբրահամին. 16 «Անձովս եմ երդուում՝ ասում է Տերը, քանի որ դու արեցիր այդ բանը՝ ինձ համար չխնացեցի քո սիրելի որդուն, 17 անչափ պիտի օրինենք քեզ եւ երկնիք աստղերի, ծովեզերքի աւազի չափ պիտի բազմացնեմ քո սերունդը: Չեն սերունդը ախտի տիրանայ իր թշնամների քաղաքներին, 18 քո սերնի շորեհի պիտի օրինուեն աշխարհի բռլոր ազգերը այն բանի համար, որ անսացիր իմ ձայնին»: 19 Աբրահամը վերադարձաւ իր ծառաների մօս: Նրանք միասին ելան գնացին դեպի Երդման ջրիորի մօս հաշոտութիւնը:

մօտ: **20** Այս դեպքերից յետոյ Աբրահամին յայտնեցին, որ ահա Մեղքան եւս քո եղրայր Նարդի համար ծնել է որդիներ՝ **21** անդրանիկ որդի Ովքին, նրա եղրայր Քալին, սարդիների նախահայր Կամուլէին, **22** Քասաղին, Ազալին, Փալդասին, Յետպափին եւ Բարուէլին: **23** Եւ Բաթուէլը ծնել է Ուերելային: Սրանք են այն ուրե որդիները, որոնց ծնեց Մեղքան Աբրահամի եղրայր Նարդի համար: **24** Նրա հարճը, որի անունը Ուեւմա էր, նա էլ ծնեց Տարեկին, Դամին, Տոքոսին եւ Մոքային:

23 **2** Նա մեռաւ կիրճի մէջ գտնուող Աբրոկ քաղաքում: Սա Քանանացիների երկրում գտնուող Քերորոն է: Աբրահամը եկաւ, որ ողբայ ու սզայ Սառայի մահը: **3** Աբրահամը հեռացաւ իր հանգուցեալի մօտից եւ դիմենլով Քետի որդիներին՝ ասաց. **4** «Ես ձեր մէջ պանդուխսու ու օտարական են: Այդ, որպէս սեփականութիւն ինձ մի գերեզմանի հող տուէք ձեզ մօտ, որ թաղեմ իմ հանգուցեալին»: **5** Քետի որդիները պատասխան տուեցին Աբրահամին՝ ասենով. **6** «Լսիր մեզ, տէր: Դու մեր մէջ Աստծու նշանակած թագաւորն ես: Զո հանգուցեալին թաղիր մեր լաւագոյն գերեզմաններից մէկում, որովհետեւ մեզնից ոչ մէկը չի հրաժարուի քեզ շիրիմի համար տեղ տրամադրելուց»: **7** Աբրահամը եկաւ եւ գլուխ տուեց այդ երկրի ժողովրդին Քետի որդիներին: **8** Աբրահամը նրանց դիմենլով ասաց. «Եթէ րուդ յօժան էր, որ իմ հանգուցեալին ես անձամբ թաղեմ, լսեցք ինձ եւ իմ մասին բարեխօսուցք՝ Սահարի որդի Եփրոնին, **9** որ ինձ տայ իր ազգարակի սահմաններում գտնուող զոյց քարայրը այնքան արծաթով, որքան արժէ այն: Թող այն ձեր ներկայութեամբ ինձ տայ որպէս շիրմավայր»: **10** Եփրոնը բետացիների հետ նստած էր ժողովատեղում: Եփրոն բետացին պատասխան տուեց Աբրահամին եւ ի լուր Քետի որդիների ու բոլոր նրանց, ովքեր մնտում էին նրա քաղաքի դարպասով, **11** ասաց. «Հայիր ինձ, տէր, եւ լսիր ինձ: Ազգարակը տախս եմ քեզ, թեզ եմ տախս նաեւ այնտեղ գտնուող քարայրը: Իմ բոլոր համարակարացիների ներկայութեամբ այն քեզ եմ յանձնում: Թաղիր քո հանգուցեալին»: **12** Աբրահամը գլուխ տուեց երկրի ժողովրդի առաջ, **13** Եփրոնի հետ խօսեց ի լուր երկրի ժողովրդի եւ ասաց. «Քանի որ անսացիր ինձ, ուրեմն լսիր ինձ: Ես քեզ կը տամ ազգարակի փոխարժեքը: Կերցոր այն ինձնից, եւ ես այնտեղ կը թաղեմ իմ հանգուցեալին»: **14** Եփրոնն Աբրահամին պատասխանեց եւ ասաց. **15** «Ո՛չ, տէր իմ, լսի եմ, որ հողամասը չորս հարիր սաստեր արծաթը արժէ: Դա ինչ է որ իմ ու քո միջեն: Դու թաղիր քո հանգուցեալին»: **16** Աբրահամը Եփրոնին լսելուց յետոյ կշրջեց եւ նրան վճարեց չորս հարիր սաստեր արծաթը, ինչպէս խոստացել էր ի լուր Քետի որդիների, Վաճառականների մօտ ընդունուած գնով: **17** Եփրոնի ազգարակը, որ Մամրէի կաղնու հանդիպակաց զոյց քարայրի մօտն էր, այսինքն՝ ազգարակն ու նրա մէջ գտնուող քարայրը, ազգարակի եւ նրա շրջակայիք բոլոր ծաները դարձան Աբրահամի սեփականութիւնը, **18** Քետի որդիների ներկայութեամբ, որոնք մնտում էին քաղաքի դարպասով: **19** Դրանից յետոյ

Աբրահամն իր կին Սառային թաղեց ազգարակի զոյց քարայրում, որ Մամրէի կաղնու դիմաց էր գտնուում, այսինքն՝ Քերորոնում՝ Քանանացիների երկրում: **20** Ազգարակն ու նրա մէջ գտնուող քարայրը Քետի որդիների կողմից տրուեցին Աբրահամին իրեւ նրա սեփական գերեզմաննց:

24 Աբրահամը ծնրացել էր, տարիքն առեւ: **1** Տէրն օրինեց Աբրահամին քա ամենայնի: **2** Աբրահամն սասց իր տան աւազագոյն ծառային՝ իր ամբողջ ունեցուածքի կառավարչին. «Ձեռք դիր իմ ազդի տակ եւ Յթեց երդուեցնեմ Տիրոց՝ Երկնիք Աստծու եւ Երկիք Աստծու անուննվ, որ իմ որդի Խահակի համար կին չես անի քանանացիների դուստրերից (որոնց մէջ եմ բնակլում ես), **4** այլ կը գնաս այն Երկիքը, որտեղ ծնուել եմ, իմ տունը, եւ այնտեղից իմ որդի Խահակի համար կին կ'առնես»: **5** Ծառան նրան պատասխանեց. «Գուցէ կինը չցանկանայ ինձ հետ զալ այս Երկիքը: Այդ դեպքում ես տանեմ քո որդուն այն Երկիքը, որտեղ ծնուել ես դրւ»: **6** Աբրահամն սասց. «Զգիշ Ենիր, իմ որդուն այնտեղ չզերադարձնես: **7** Երկնիք Տէր Աստծուածը եւ Երկիք Տէր Աստծուածը, որն ինձ հանեց իմ հօր տնից ու այն Երկիքից, ուրե ծնուել եմ, որը խօսեց ինձ հետ, Երդուեց ինձ ու ասաց, թէ՝ «Քո սերունդներին եմ տայու այդ Երկիքը», նա իր հրեշտակին կ'ուլարկի քո առաջ, եւ այնտեղից կին կ'առնես իմ որդի Խահակի համար: **8** Խկ Եթէ կինը չուզենայ քեզ հետ զալ այս Երկիքը, քո տուած Երդուեց մապարտ համարուես, միայն թէ իմ որդուն այնտեղ չզերադարձնես»: **9** Աբրահամի ծառան ձեռքը դուքը իր տիրոց ազդի տակ եւ Երդուեց նրան այդ բանի համար: **10** Ծառան առաւ իր տիրոց ուղտերից տասը ուղտ եւ գնաց՝ իր հետ ունենայով իր տիրոց բոլոր քարիներից: Նա ելաւ գնաց Միջագետք, Նարդի քաղաքը: **11** Երեկոյեան ուղտերին նստեցեց քաղաքից դուրս, ջրհորի մօտ այն պահին, երբ ջրուորը դուրս է զախս ջրի: **12** Նա ասաց. «Իմ տէր Աբրահամի Տէր Աստծուած, այսօր ինձ յաջողութիւն պարզեւիր կը տուած Եփրոնին: **13** Ասի ես ջրի աղրիների մօտ եմ, եւ այս քաղաքի բնակիների դուստրերը զախս են ջրու հաներիւ: **14** Թող ինչի մի կոյս, որին ասեմ «Ճեքին սափորոց, որ իմ մեմ», իսկ նա ինձ պատասխանի՝ «Խմինը», քո ուղտերին էլ ջուր կը տամ, մինչեւ որ յազենան իմներուց: Թող նրան էլ նախատեսած լինես քո ծառայ Խահակի համար, եւ դրանով էլ իմանամ, որ քարեհաճ ես եղել իմ տէր Աբրահամի նկատմամբ»: **15** Նա մտքում դեռ չէր վերջացրել իր խօսքը, երբ եկաւ Ուերեկան, որը Աբրահամի Երբայր Նարդորի Մեղքա կնոց որդի Բաթուէլի դուստրն էր: Նա ուսին սափոր ուլմէր: **16** Կոյսը դէմքով շատ գեղեցիկ էր, մի աղջիկ, որին դեռ տղամարդ չէր մօտեցել: Նա իջա աղրինի մօտ, լցրեց իր սափորն ու ելաւ: **17** Ծառան ընդառաջ գնաց նրան ու ասաց. «Վյո սափորից ինձ մի թէ ջնոր տուր խմելու»: **18** Նա պատասխանեց. «Խմինը, տէր: Նա իր սափորը փութով իշեցրեց իր թեւերի վրայ, **19** ջուր տուեց նրան, մինչեւ որ դադարէց խմելուց: Ազա աւելացրեց. «Ջո ուղտերի համար էլ ջուր կը հանեմ, այնքան, որ բոլորն Ելյազենան: **20** Նա սափորի չուրս իսկոյն թափեց գլուխ մէջ եւ նորից

զնաց ջրիորդ՝ ջուր հանելու: Նա նրա բոլոր ուղտերի համար ջուր հանեց: **21** Մարդն ուշադիր հետեւում էր նրան ու լրու մոտածում,թէ Տէրը կը յաջորդեցնի իր գործը,թէ՞ ոչ: **22** Երբ բոլոր ուղտերը յագեցան, մարդը նրան տուեց ոսկէ գիններ՝ իւրաքանչիւրը մէկ դահեկանի քաշով, եւ տասը դահեկանի քառով երկու ապարանջան դրեց նրա ձեռքերին: **23** Նա հարցուց նրան ու ասաց. «Ո՞ւ՞ն դուստրն ես դու, յայտնիր ինձ, քո տանը մեզ համար իշեւանելու տեղ կայ»: **24** Սա պատասխանեց նրան. «Ես Մերքայի եւ Նարորի որդի Բարուելի դուստրն եմ»: **25** Ապա աւելացրեց. «Յար ու խոտ շատ ունենք, նաեւ իշեւանելու տեղո»: **26** Մարդն ուրախացա, երկրպագեց Աստծուն եւ ասաց. **27** «Օրինեալ է իմ տէր Աբրահամի Տէր Աստուածը, որ իմ տիրոջը չզրկեց իր արդարութիւնից ու ճշմարսութիւնից: Տէրն ինձ յաջորդութիւն պարգևեց իմ տիրոջ երօր տանը»: **28** Գնաց աղջիկն ու կատարուածի մասին պատմեց իր մօր տանը: **29** Ոերեկան ուներ Լարան անունով մի եղբայր: Լարանը գնաց դուրս՝ դեպի աղրիւր, այդ մարդու մօտ: **30** Երբ նա տեսալ գիններն ու իր քրոջ ծեռքերի ապարանջանները, եւ իր քոյր Ոերեկայից լսած լինելով, թէ՝ «Վսպս խօսեց ինձ հետ այդ մարդը», **31** մօտեցալ մարդուն, որ դու կանգնած էր իր ուղտերի կորինի, աղրիւր մօտ, եւ ասաց նրան. «Վրի տուն մտիր, Տիրոջով օրինեալ, ինչնի եւ մնացել դրսւմ: Ես բեկ համար տուն եւ քո ուղտերի համար տեղ եմ պատրաստե»: **32** Մարդը մտաւ տուն, իսկ Լարանը ուղտերի վրայից հանեց թամբերը: Ուղտերին յարդ ու խոտ տուեցին եւ ջուր՝ նրա ու նրա հետ եկածների ուղբեր լրալու համար: **33** Նրանց առաջ հայ դրեցին, որ ուտեն: Ծառան սասաց. «Չեմ ուսի, մինչեւ չասեմ ասեկիր»: Նրանք սասացին. «Խոսկիր»: **34** Նա սասաց. «Ես Աբրահամի ծառան եմ»: **35** Տէրը մեծապէս օրինեց իմ տիրոջը, եւ նա մեծ մարդ դարձաւ: Աստուած նրան արջառ ու ոչսար, արծաթ ու ոսկի, ծառաներ ու աղախիններ, ուղտեր ու էշեր տուեց: **36** Սառան՝ իմ տիրոջ կինը, ծերունական հասակում զանուող իմ տիրոջը պարգևեց մի որդի, որին իմ տէրը յանձնեց այն ամէնը, ինչ ուներ: **37** Իմ տէրն ինձ երդուեցներով սասաց. «Իմ որդի Իսահակի համար քանանացիների աղջիկներից կին չառնես, այն քանանացիների, որոնց երկրում եւ պանխստեցի, **38** այլ կը զնաս իմ հօր տունը, իմ տոհմի մէջ եւ այնտեղից կին կը թերեւ իմ որդու համարը»: **39** Ես իմ տիրոջն սասաց. «Գուց կինն ինձ հետ չզայ»: **40** Նա սասաց ինձ. «Իմ Տէր Աստուածը, որի հանդէպ վարուեցի այնպէս, ինչաւս համոյ էր նրան, թեզ հետ կ'ուլուրկի իր հրեշտակին, կը յաջորդեցնի քո գործը, եւ դու իմ որդու համար կին կ'առնես իմ ազգից ու իմ հօր տնից: **41** Այս ժամանակ դու ազատուած կը լինես իմ նզովվից: Իսկ եթէ զնաս իմ տոհմի մէջ, եւ կին չտան, ինձ տուած երդումից ազատ կը լինես»: **42** Երբ այսօր աղրիւրի մօտ եկայ, սասաց. «Իմ տէր Աբրահամի Տէր Աստուած, եթէ յաջորդեցնելու ես իմ գործը, որի համար ես այժմ եկել եմ, **43** ահա հասել եմ ջրի աղրիւրի մօտ, եւ քաղաքի մարդկանց դուստրերը զայիս են ջուր հանելու: Ես այն կոյսյ, որին սաեմ, թէ՝ 'Քո սափորից մի թիշ ջուր տոնը խմելու», **44** եւ նա սափի ինձ, թէ՞ խմին, քո ուղտերի համար Էլ ջուր կը հանեմ», նա ել կը լինի այն կինը, որին նախատեսե

Ե Տէրը իր ծառայ Իսահակի համար, որովհետեւ դրանից ել կ'իմանամ, որ քարեհան ես եղել իմ տէր Աբրահամի նկատմամբ»: **45** Ենո իմ մորքում չէի վերջացրել իմ խօսքը, երբ իսկոյն երեւաց Ռեթեկան: Նա իր ուսին սափոր ուներ: Նա իջաւ աղրիւրը եւ ջուր հանեց: Ես ասացի նրան. «Ինձ ջուր տոնը խմելու»: **46** Նա իր ուսից փութով իջեցրեց սափորն ու ասաց. «Դու խմիր, յետոյ քո ուղտերին էլ ջուր կը տամ»: Ես խմեցի, եւ նա իմ ուղտերին էլ ջուր տուեց: **47** Ես նրան հարցրի ու ասացի. «Դու ո՞ւմ դուստրն ես, ասս ինձ»: Նա պատասխանեց. «Ես Մերքայի եւ Նարորի որդի Բարուելի դուստրն եմ»: Ես գիններ դրեցին նրա ականջներին, ապարանջաններ՝ նրա ձեռքերին եւ ուրախացայ, **48** երկրպագեցի Տիրոջը, օրինեցի իմ տէր Աբրահամի Տէր Աստծուն, որ յաջորդութիւն պարգևեց իմ ազնի գործին՝ իմ տիրոջ երօր աղջկան կին առնելու նրա որդու համար: **49** Կըր, եթէ իմ տիրոջ նկատմամբ շնորի եւ արդար գործ էր անելու, սասացէր ինձ: **50** Իսկ եթէ ոչ, ցյոյ տուէր ինձ, անց զնամ, թէ՞ ձախ»: Պատասխան տուեցին Լարանն ու Բարուելը եւ ասացին. «Տէրն է այսպէս կարգադրեց, մեռք չենք կարող դրան կամ բացասական պատասխան տապ: **51** Ահա Ոերեկան առաջ կանգնած է, ան եւ զնա: Նա թող լինի քո տիրոջ որոր կինը, ինչպէս կարգադրել է Տէրը»: **52** Երբ Աբրահամի ծառան լից նրանց խօսքերը, երկրպագեց Տիրոջը: **53** Ծառան հանեց ոսկէ ու արծաթ զարդեր եւ զգնատներ, տուեց Ոերեկային: Նա նուերներ տուեց նաեւ նրա եղբայրներին ու մօրը: **54** Կերան ու խմեցին նա եւ այն մարդիկ, որոնք նրա հետ եին, եւ ապա բնեցին: Առաւօտեան վեր կենապով՝ նա սասաց. «Ճանապարհեցք ինձ, որ զնամ տիրոջ մօտ»: **55** Ոերեկայի երայրներն ու մայրը սասացին. «Թողոյ աղջկը մեզ մօտ մնայ մի տառ օր, յետոյ թող զնայ»: **56** Ծառան սասաց նրանց. «Ինձ մի պահեք, որովհետեւ Տէրը յաջորդութիւն է պարգևելիմ գործին: Թողէք որ զնամ տիրոջ մօտ»: **57** Ոերեկայի երայրներն սասացին. «Կանչնը աղջկան եւ նրան հարցնենք»: **58** Նրանք կանչնեցին Ոերեկային ու հարցրին. «Կը զնամ այս մարդու հետ»: Նա պատասխանեց. «Կը զնամ»: **59** Նրանք ճանապարհեցին իրենց քոյր Ոերեկային իր ունեցուածքով, ինչպէս նաեւ Աբրահամի ծառային ու նրան, ովքեր նրա հետ եին: **60** Նրանք օրինելով Ոերեկային՝ սասացին նրան. «Զոյն մեր, հազար ու թիւ դառնան: Քո յետնորդները թող տիրանան քո թշնամների քաղաքներին»: **61** Ոերեկան ու իր նախջտները վեր կացան, նատեցին ուղտերի վրայ եւ այդ մարդու հետ ճանապարհ ընկան: Ծառան Ոերեկային առնելով զնաց: **62** Իսահակը եկել էր անսապատ՝ Տեխիլի ջրիորդ մօտ, որովհետեւ բնակլում էր երկրի հարաւային կողմում: **63** Իսահակը երեկոյեան ելաւ դաշտ՝ գրօննելու: Նա իր աշքերը բարձրացներով՝ տեսա, որ զայիս են տասը ուղտեր: **64** Աշքերը վեր բարձրացրեց նաեւ Ոերեկան եւ տեսաւ Իսահակին: Նա անմիջապէս իջաւ ուղտիցի հարցուածներին: **65** Ել աղջկան կողմութիւն էր հարցրեց ծառային: «Ո՞վ է այն մարդը, որ դաշտում մեզ ընդառաջ է զայիս»: Ծառան պատասխանեց. «Նա իմ տէրն է»: Ոերեկան առա քոյն ու զեց իր վրայ: **66** Ծառան իսահակին պատմեց այն ամէնը, ինչ արել էր ինքը: **67** Իսահակը մտաւ իր մօր՝ Սառան սասացին, առա Ոերեկային, եւ

սա դարձաւ նրա կինը: Իսահակը սիրեց նրան եւ միշտարուեց իր մօր՝ Սառայի սգից:

25 Աքրահամն առաւ մի կին է, որի անունը Քետսուրա էր: **2** Սա նրա համար ծնեց Չեմրանին, Յեկսանին, Մաղանին, Մաղիանին, Յեսրոլին եւ Սովուէխն: **3** Յեկսանը ծնեց Սաքային, Թեմանին եւ Դադուէլը, Նարդէէր, Վասուրիմը, Լատուսիմը եւ Լուվովմիր: **4** Մաղիամի որդիներն են Գեփարը, Ափերը, Ենոքը, Աքրիան եւ Եղրազան: Սարանք բոլոր Քետսուրա որդիներն ենին: **5** Աքրահամն իր ողջ ունեցուածքը տուեց իր որդի Իսահակին, **6** իսկ իր հարմերի որդիներին, որոնք Աքրահամից ենին, ապօքեներ տուեց եւ, բանի դեռ կենդանի էր, նրանց հեռացրեց իր որդի Իսահակի ծօսից հեպի արեւելք՝ արեւելճան երկրորդ: **7** Աքրահամն ապօքեց հարիւր եօթանասունիինց տարի: **8** Աքրահամը հոգին աւանդեց ու մեռաւ Երջանիկ ծերութեան մէջ, զարանեա, ալեւորած տարիքում, եւ զնաց միացաւ իր նախանիներին: **9** Նրա որդիներ Իսահակն ու Իսամայէլը նրան թաղեցին քետացի Սահարի որդի Եփրոնի ազարակի զոյզ քարայում, **10** որը գոյնուում է Մամրէի կաղոնու դիմաց: Աքրահամին ու նրա կին Սառային թաղեցին այն ազարակում ու քարայում, որ Աքրահամը Քետի որդիներից էր զնել: **11** Աքրահամի մահից յետոյ Աստուած օրինեց նրա որդի Իսահակին, եւ Իսահակը բնակուեց Տեսիքի ջրհորի մօս: **12** Սրանք են սերուղները Աքրահամի որդի Իսամայէլի, որին ծնեց Եղիպտուիկ Ազարը՝ Սարայի աղախինը, Աքրահամի համար: **13** Ահա Իսամայէլի որդիների անուններն ըստ նրանց ցեղերի: Իսամայէլի անդրանիկը՝ Նարեղը, ապա Կերար, Աքրեէլ, Մարսամ, **14** Մասմա, Իրումա, Մասէ, **15** Քոլդադ, Թեմա, Յետուր, Նափես եւ Կերնա: **16** Սրանք են Իսամայէլի որդիները, եւ սրանք են նրանց անուններն ըստ իրենց բնակվայրերի եւ իրենց վրանների, նրանց տասներկու իշխաններն ըստ իրենց ցեղերի: **17** Իսամայէլն ապօքեց հարիւր երեսունեօթը տարի: Նա հոգին աւանդեց ու մեռաւ եւ զնաց միացաւ իր նախանիներին: **18** Նա բնակութիւն հաստատեց Եփիլայից մինչեւ Սուլը, որը գոյնուում է Եղիպտոսի դիմաց, մինչեւ Ասորետանի սահմանները: Նա բնակուեց իր բոլոր եղրայրների հետ յանդիման: **19** Սրանք են Աքրահամի որդի Իսահակի սերուղները. Աքրահամը ծնեց Իսահակին: **20** Իսահակը քառասուն տարեկան էր, երբ ամուսնացաւ Վսորական Միջազգետուում ապօքու ասորի Բաթուէի դուստր Ուերեկայի հետ, որը ասորի Լարանի բոյրն էր: **21** Իսահակն աղացեց Տիրողը իր կին Ուերեկայի համար, որովհետեւ սա ամուլ էր: Վսորուած լսեց նրան, եւ նրա կին Ուերեկան յիացաւ: **22** Նրա արգանդուում իրար էին բախտու Երեխաները: Նա ասաց, «Եթէ այսպէս էր լինելու ինձ, հասա ինչո՞ւ յիացաւ»: Եւ նա զնաց այդ մասին Տիրողը հարցնելու: **23** Տերը նրան ասաց, «Քո արգանդուում երկու ցեղ կայ, քո արգանդից երկու ժողովուրդ պիտի ծնուի: Մի ժողովուրդը միւս ժողովորդին պիտի գերիշխի, եւ ալազը կրտսէրին պիտի Ենթարկուի»: **24** Երը հասան նրա ծննդաբերելու օրերը, նրա որովայնուում երկու Երեխաներ կային: **25** Անդրանիկ որդին ծնուեց

բոլորովին շէկ, թաւամազ մորթով, եւ հայրը նրան կոչեց Եսաւ: Ազա Եսաւի գարշապարից բռնած ծնուեց նրա Երայրը: Սրան Էլ կոչեց Յակոբ: **26** Իսահակը Վաթուուն տարեկան էր, երբ Ուերեկան ծնեց նրանց: Մանուկները մնջացան: **27** Եսաւը հմուտ որսորդ էր եւ վայրենաբարոյ, իսկ Յակոբը մեղմաբարոյ էր ու տնակենաց: **28** Իսահակը սիրեց Եսաւին, որովհետեւ նրա որսը կերակուը էր իր համար, իսկ Ուերեկան սիրեց Յակոբին: **29** Յակոբը մի անգամ ապօք էր ենիկե, երբ Եսաւը դաշտից եկաւ քաղցից թուլացած: **30** Եսաւն ասաց Յակոբին. «Այդ կարմրաւուն ապօքից տուեմ, որովհետեւ քաղցից թուլացած եմ» (դրա համար Էլ նրան Եղու կոչեցին): **31** Յակոբը ասաց Եսաւին. «Կը տամ, եթէ այսօր ինձ վաճառես քո անդրանկութիւնը»: **32** Եսաւը պատասխանաց: «Ես մեռնելու վրայ եմ, եւ ինչին է պէտք անդրանկութիւնը»: **33** Յակոբը ասաց նրան. «Հենց այսօր Երդուիիր ինձ»: Եւ նա Երդուեց նրան: Եսաւն իր անդրանկութիւնը վաճառեց Յակոբին, **34** իսկ Յակոբը Եսաւին տուեց հաց ու ոսպապուլ: Սա կերաւ, խմեց ու վեր կացաւ զնաց: Վսախոնվ Եսաւն արհանարիեց իր անդրանկութիւնը:

26 Սով Եղաւ Երկրում, ոչ այն սովը, որ Եղել էր Աքրահամի ժամանակ: **2** Իսահակը զնաց փոշտացիների արբայ Արիմելէրի մօտ, Գերարա: Նրան Երեւաց Տէրն ու ասաց. «Եղիպտոս մի իջիր, այլ բնակուիր այն Երկրում, որտեղ ասացի քեզ. **3** Հիրեն պանորուխտ ապարի այս Երկրուն, որ ես լինեմ քեզ հետ եւ օրինեն քեզ, որովհետեւ քեզ ու քո սերուղներին եմ տալու այս ողջ Երկիրը: Ես հաստատ կը պահեմ այն Երկրում, որ տուեցի քո հայր Աքրահամին: **4** Ես բազմացներու եմ քո սերուղները Երկնքի աստղերի շափ, քո զաւակներին եմ տալու այս մաքող Երկիրը, և քո սերուղների միջոցով օրինուելու են Երկիր բոլոր ազգերը **5** ի հատուցումն այն բանի, որ քո հայր Աքրահամը լսեց իմ հյօսքը, պահեց իմ հրամանները, իմ պատուիրանները, իմ կամոններն ու օրէնբները: **6** Իսահակը բնակուեց Գերարացիների հետ: **7** Տեղի մարդիկ հարցրին նրա կին Ուերեկայի մասին, եւ նա ասաց. «Իմ բոյրն Ե»: Նա վախեցաւ ասել «Իմ կինն Ե». Գուց Ուերեկայի պատճառով տեղի մարդիկ սպանին իրեն, որովհետեւ Ուերեկան դէմքով գեղեցիկ էր: **8** Նա այնտեղ մնաց Երկար ժամանակ: Փոշտացիների արբայ Արիմելէր պատուհանից դուրս գցուեց ու տեսաւ, որ Իսահակը կատակում է իր կին Ուերեկայի հետ: **9** Արիմելէր կանչեց Իսահակին եւ ասաց նրան. «Ուրեմն նա քո կինն Ե: Ինչնի, սական, սասացիր, թէ՝ «Իմ բոյրն Ե»: Իսահակն ասաց նրան. «Որովհետեւ մնածնեց, թէ գոյւց նրա պատճառով սպանուեմ»: **10** Արիմելէր նրան ասաց. «Ինչո՞ւ այդ բանն արեցին մեզ հետ: Զիշ էր մնուն, որ իմ ազգակիցներից մէկը պատկէր քո կնոշ հետ եւ մեզ մնուի մէջ զցէիր»: Եւ Արիմելէր հրաման արձակեց իր ողջ ժողովուին՝ ասելով. **11** «Բոյրը նրանք, ովքեն կը դիաչեն այդ մարդուն կամ նրա կնողը, մահուան կը դատապարտուեն»: **12** Իսահակը գարից ցանեց այդ Երկրում եւ նոյն տարում էր հարիւրապատիկ բերք ստացաւ: Տէրն օրինեց նրան, **13** եւ սա հարստացաւ: Նա առաջադիմում

Եր, հարստանում այն աստիճան, որ մեծահարուստ դպրձաւ: **14** Նա ունեցաւ ոչխարի ու արջաօի հօտեր, քազում կարլաւածքներ: **15** Փղշտացիները նախանձեցին նրան եւ խցանեցին այն բոլոր ջրիորները, որ նրա հօր՝ Արքահամի օրօք փորել էին նրա ծառաները. փղշտացիները **16** դրանք լցրին հողով: Արքմելեքն ասաց Խսահակին. «Ճնացիք մեր մօտից, որովհետեւ մեզնից շատ աւելի գօրաւոր ենար»: **17** Խսահակն այդտեղից զնաց ու վրան խփեց գերարացիների ձորում: Նա բնակուեց այնտեղ: **18** Խսահակը դարձեալ փորեց այն ջրիորները, որ փորել էին նրա հօր՝ Արքահամի ծառաները, իսկ փղշտացիներն նրա հայր Արքահամի մահից յետոյ խցանել էին: Խսահակն այդ ջրիորները կոչեց այն անուններով, որ տուել էր դրա նց իր հայր Արքահամը: **19** Խսահակի ծառաները հոդ փորեցին գերարացիների ձորում եւ այնտեղ գտան ընակելի ջրի աղբիւր: **20** Գերարացիների հովիլները կուուեցին Խսահակի հովիլների հետ՝ ասելով, թե իրենցն է այդ ջրիորը: Նրանք ջրիորը կոչեցին Անդրաւութիւն, քանի որ նրա հանդեպ անհրաւութիւն էին գործել: **21** Խսահակը զնաց այդտեղից որ փորեց մի այլ ջրիոր եւս: Վեծ ծագեց սրա համար Էլ: Խսահակը այն կոչեց մշնամութիւն: **22** Նա զնաց այդտեղից եւ փորեց մի այլ ջրիոր եւս: Դրա շուրջ վեծ չառաջացաւ, եւ այդ պատճառով այն կոչեց Անդրորութիւն՝ ասելով, թե՝ «Վկմ մեզ ընդարձակ տեղ տուեց Տերը եւ բազմացրեց մեզ երկրի վրայ»: **23** Խսահակն այդտեղից զնաց Երդման ջրիորի մօտ: Տերն այդ գիշեր երեւաց նրան ու ասաց. **24** «Ես քո հօր Աստուածն եմ: Մի վախեցիր, որովհետեւ թեզ հետ եմ, ես օրինելու եմ թեզ, բազմացնելու եմ քո սերունները ի սեր քո հայր Արքահամի»: **25** Խսահակը այդտեղի զնիասեղան շինեց ու երկրպացեց Տիրոջը: Նա այդտեղ խփեց իր վրանը: Խսահակի ծառաները այդտեղ ջրիոր փորեցին: **26** Գերարացին նրա մօտ զնացին Արքմելեքը, նրա սենեկապես Որոզարը եւ նրա զօրքերի սպարապետ Փիքողը: **27** Խսահակը նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ եկաք ինձ մօտ, չ՞ որ դուք ատեցիր ինձ եւ հալածեցիր ձեր մօտից»: **28** Նրանք պատասխանեցին. «Մենք պարզիպարզո տեսանք, որ Տերը թեզ հետ է, ուստի ասացինք. «Ճաշտութիւն թող իմի մեր եւ քո միջեւ: Մենք պայման թող դնենք թեզ հետ. **29** Մեր նկանամբ որեւ վաս բան չանես, քանի որ մենք չենք մեղանչել քո հետ, թեզ քարերարութիւն ներ արել եւ թեզ խաղաղութեամբ ճանապարի դրել, որովհետեւ դու Տիրոջ օրինած նարդն եսք: **30** Խսահակը նրանց պատուին խնջոյք սարեց, նրանք կերան, խմեցին **31** եւ առալուեան վառ վեր կենալով՝ երդուեցին միմեանց: Խսահակը ճանապարի դրեց նրանց, եւ նրանք իր մօտից հաջոտ ու խաղաղ զնացին: **32** Այդ օրը եկան Խսահակի ծառաները եւ յայտնեցին նրան իրենց փորած ջրիորի մասնին, թե՝ «Զուր չենք զուել»: **33** Խսահակն այդ ջրիորն անուանեց Երդումն: Դրա համար Էլ այդ քաղաքը մինչեւ այսօր կոչւում է Երդման ջրիոր: **34** Եսաւը քառասուն տարեկան հասակում կին առաջ թեստացի Քերի դրաւտը Ցուլիթիին եւ խեւացի Ելուին դրաւտը Մասեմաթիին, **35** որոնք վշտացնում էին Խսահակին եւ Ոերեկային:

27 Երբ Խսահակը ծերացաւ, եւ վատացաւ նրա աչքի տեսողութիւնը, կանչեց իր աւագ որդի Եսաւին ու ասաց նրան. «Որդեակ իմ»: Սա ասաց. «Վյստեղ եմ»: **2** Նա ասաց նրան. «Վիհ ես ծերացել եմ եւ չգիտեմ, թէ Երբ կը մեռնեմ: **3** Վրոյ, ան քո քենքը՝ աղեղն ու կապարճ, գնայ դաշտ եւ ինձ համար նրա արա, **4** ինձ համար պատրաստիր իմ սիրած խորտիկները եւ թեր, մատուցիր ինձ, որ ուտեմ եւ օրինեն թեզ, քանի դեռ կենդանի եմ»: **5** Ոերեկան լսեց այն, ինչ ասաց Խսահակն իր որդուն: Եսաւը զնաց դաշտ, որ որս անի իր հօր համար, **6** Կի Ոերեկան, դիմելով իր որդի Յակոբին, ասաց. «Ես քո հօրից լսեցի այն, ինչ նա ասում էր եւ եղորդը: Նա նրան ասաց. **7** «Ինձ նրա թեր եւ ինձ համար խորտիկները պատրաստիր, որ ուտեմ եւ օրինեն թեզ Տիրոջ առաջ, քանի դեռ կենդանի եմ»: **8** Վրոյ, որդեակ իմ, լսիր, թէ ինչ եմ ասում քեզ: **9** Գնայ եւ հօսի միջից ինձ երկու մատուցած ու ընտարի ու կը քեր, որ դրանցով քո հօր համար նրա սիրած խորտիկները պատրաստեմ: **10** Դու այն կը մատուցեած քո հօրը, որ ոստի եւ թեզ օրինի քո հայրը, քանի դեռ կենդանի ես: **11** Յակոբը ասաց իր մայր Ոերեկային. «Իմ եղայր Եսաւը մազուտ մարդ է, իսկ ես՝ լերկ: **12** Գուցեց շօշափի ինձ իմ հայրը, ես խայտառակ իմենմ նրա առաջ, եւ օրինութեան փոխարեւն անեծք թափուի գիշիս»: **13** Մայրը նրան ասաց. «Թող ինձ վրայ լինի այդ անեծքը, որդեամկ, միան թե լսիր իմ ասածը, գնա դրամկ քեր ինձ»: **14** Նա զնաց եւ ուշերո թերեց իր մօր մօտ, **15** իսկ սա նրա հօր սիրած խորտիկները պատրաստեց: Ոերեկան առաւ աւագ որդու ընտարի պատումուճանը, որ կար իր տանը, հազցրեց իր կրտսեր որդի Յակոբին, **16** ուկի մորքին փալաթեց նրա թեւերին ու մերկ պայրանցին: **17** Նա իր պատրաստած խորտիկներն ու հացը տուեց իր որդի Յակոբի ձեռքը: **18** Սա տարաւ դրանք իր հօրն ու ասաց. «Ճայը իմ»: Նա ասաց. «Վյստեղ եմ»: «Ճայը հարցրեց. «Դու ով ես, որդեամկ»: **19** Յակոբը պատասխանեց հօրը. «Ես Եսաւն եմ քո անդրանիկ որդին: Վրեցի այնալւս, ինչպէս ասացիր ինձ: Արդ նստիր ու կեր իմ որսից, որ օրինես ինձ»: **20** Խսահակն ասաց որդուն. «Վյդ ինչպէս ե, որ այդքան շուտ որս գտար, որդեամկ»: **21** Յակոբը պատասխանեց հօրը. «Ինչպէս Աստուած իմքը դրեց իմ առաջ»: **21** Խսահակն ասաց Յակոբին. «Մօտ արի, որ շօշափեալ թեզ, որդեամկ, որպէսիք իմանամ, թէ դու ես իմ որդի Եսաւը, թէ՞ ոչ»: **22** Յակոբը մօտեցաւ իր հայր Խսահակին, սա շօշափեած նրան ու ասաց. «Զայնդ Յակոբի ձայնն է, քայց ձեռքերդ Եսաւի ձեռքերն ենք»: **23** Խսահակը չճանաչեց նրան, որովհետեւ նրա ձեռքերը իր եղայր Եսաւի ձեռքերի նման մազուտ էին: Նա օրինեց նրան ու ասաց. **24** «Դու ես իմ որդի Եսաւը»: Նա պատասխանեց. «Ես եմ»: **25** Խսահակն ասաց. «Մատուցիր ինձ, որ ուտեմ քո որսից, որդեամկ, որպէսիք օրինեն քեզ»: Յակոբը մատուցեց նրան, եւ նա կերաւ: Նրան գինի թերեց, եւ նա խմեց: **26** Նրա հայր Խսահակը ասաց նրան. «Մօտ արի եւ համբուրիր ինձ, որդեամկ»: **27** Յակոբը մօտեցաւ, համբուրեց նրան: Խսահակն առաջ նրա հազուստի հոտը եւ օրինելով նրան՝ ասաց. «Իմ որդին Տիրոջ օրինած քերին արտի հոտն ունի: **28** Մոռ Վաստուած թեզ մաս հանի երկնքի ցոյից, երկրի պարարտութիւնից

Եւ ցորենի ու գինու առատությիւն պարզելի: **29** Թող քեզ ծառայեն ժողովուրդները, Եւ իշխանները թող քեզ երկրպագեն: Քո եղրօր տէրը լինես, թող քեզ երկրպագեն քո հօր որդիները: Ով անջի՞ք քեզ, ինքն անիծեալ թող լին, իսկ ով օրինի քեզ, ինքն օրինեալ թող լին»: **30** Երբ Խսահակը իր որդի Յակորին օրինելով վերջացրեց, Եւ Յակորը զնաց իր հայր Խսահակի մօտից, որսից եկաւ նրա եղրայր Եսաւը: **31** Սա եւս խորտիկներ պատրաստեց Եւ մատուցելով իր հօրը՝ ասաց. «Թող Վեր կենայ իմ հայրը, ուտի իր որդու որսից, որպեսզի օրինի ինձ»: **32** Եսաւի հայր Խսահակը հարցրեց նրան. «Ո՞վ ես դու»: Սա պատախաննեց. «Եւ Եսաւն եմ՝ քո անդրանիկի որդին»: **33** Խսահակը մեծապէս զարմացաւ ու ասաց. «Ի՞չ այն ո՞վ էր, որ ինձ համար որս որսաց, բերեց մատուցեց, Ես կերայ ամենից, երբ դեռ դու չէիր եկել, օրինեցի նրան, Եւ նա թող օրինեալ լին»: **34** Երբ Եսաւը լսեց իր հայր Խսահակի խօսքերը, անշափ դարձնացաւ, մեծ աղոնուկ բարձրացրեց ու ասաց իր հօրը. «Արդ, ինձ Էլ օրինիր, հայր»: **35** Խսահակն ասաց նրան. «Քո եղրայրը եկաւ Նենգութեամբ Եւ առա քեզ համար սահմանուած օրինութիւնը»: **36** Եսաւն ասաց. «Իրաւամ նրա անունը Յակոր է դրուել որովհետեւ այս երկրորդ անքանն է, որ իսարում է ինձ. նախ իսեց իմ անդրանիկութիւնը, իսկ այժմ իսեց ինձ համար սահմանուած օրինութիւնը»: Եսաւն ասաց իր հօրը. «Եւ ոչ մի օրինութիւն չթողեցիր ինձ, հայր»: **37** Պատախանն տուեց Խսահակն ու ասաց նրան. «Քանի որ նրան դարձիք քո տէրը Եւ նրա բոլոր եղրայրներին դարձիք նրա ծառաները Եւ նրան ապահովեցից ցրենով ու գինով, քեզ համար ինչ անեմ, որդեակ»: **38** Եսաւը հարցրեց հօրը. «Միի՞ օրինութիւն ունեմ, հայր. ինձ Էլ օրինիր, հայր»: Երբ Խսահակի սիրտը կսկած, Եսաւը բարձրացայն լաց եղաւ: **39** Նրա հայր Խսահակը պատախանն ասաց. «Երկրի պարարտութիւնից Եւ վերեւից՝ երկնքի ցոյից պիտի լինի քո ապրուստը»: **40** Քո սրով պիտի ապրես Եւ քո եղրօրը պիտի ծառայես: Բայց պիտի զայ ժամանակ, որ դու պիտի քանինես Եւ շպրտես նրա լուծը քո պարանցից»: **41** Եսաւը պահում էր Յակորի նկատմամբ ունեցած ոիսր այն օրինութեան պատճառով, որ իր հայրը տուել էր նրան: Եսաւն ասաց իր մտքում. «Ձոդոյ մօտենան իմ հօր մահուան սգի օտքը, որ սպանեմ Յակորին՝ իմ եղրօրը»: **42** Ուերեկային տեղեկացրին իր աւագ որդի Եսաւի խօսքերը, Եւ նա մարդ ուղարկեց, կանչեց իր կրտսեր որդի Յակորին ու ասաց նրան. «Ահա քո եղրայր Եսաւը սպանում է սպանել քեզ: **43** Արդ, լսիր իմ խօսքը, որդեակ. Եկիր զնայ Միջագետը, իմ եղրայր Լարանի մօտ, Խսառան: **44** Նրա մօտ կ'ապրես երկար ժամանակ, մինչեւ որ անցնի եղրօրդ զայրոյշն ու ցատումը քո դեմ, **45** Եւ նա մոռանայ այն, ինչ արել ես դու նրան: Ցեսոյ մարդ կ'ուղարկեմ, կը կանչեմ քեզ այնտեղից. չիմի թէ ձեր երկուսից եւ զոյուեմ նոյն օրը»: **46** Ուերեկան ասաց Խսահակն. «Յոզնել եմ Քետի ցեղի դուստրերից»: Եթէ Յակորը կին առնի Քետի ցեղի դուստրերից՝ այս երկրի դուստրերից, Եւ ինչո՞ւ եմ ապրում ես»:

28 Խսահակը կանչեց Յակորին, օրինեց նրան ու պատուիրեց՝ ասելով. «Քանանացիների դուստրերից կին չառնես: **2** Գնայ Ասորիների Միջագետը, քո մօր հօր՝ Բարթուլիմ տունը Եւ այնտեղից, քո մօրերայր Լարանի դուստրերից քեզ կին աօ: **3** Իմ Աստուածը թող օրինի քեզ, ամենի քեզ, բազմացնի քեզ, բազում ժողովուրդների նախահայր լինես: Նա քեզ Եւ քեզնից յետոյ գայլիք քո սերունդներին թող տայ իմ հայր Աբրահամի օրինութիւնը, **4** որպէսզի ժառանգնես քո պանդսութեան երկիրը, որ Աստուած տուել էր Աբրահամին: **5** Խսահակը ճանապար դրեց Յակորին, Եւ սա զնաց Ասորիների Միջագետը, աստիք Բարթուլիմ որդի Լարանի մօտ, որը Ռեեկայի Յակորի ու Եսաւի մօր եղրայրն էր: **6** Երբ Եսաւը տեսաւ, թէ Խսահակն օրինեց Յակորին, Եւ սա զնաց Ասորիների Միջագետը, որ այնտեղից կին առնի, ինչպէս հայրը Յակորին օրինելիս պատուիրել էր ու ասել, թէ՝ «Քանանացիների դուստրերից կին չառնես», **7** Յակորն Էլ անսալով իր հօր ու մօր խօսքերին՝ զնացել էր Ասորիների Միջագետը, **8** համոզուեց, որ բանանացիների դուստրերը իր հայր Խսահակի աշքին հանջ չեն, **9** ուստի զնաց Խսահակի մօտ Եւ ի յաւելումն իր ունեցած կանանց, կին առա նաև Աբրահամի որդի Խսահայի դրաստր Մայելթին՝ Նաբելութիք քրոջը: **10** Յակորը Երրման ջրհորի մօտից եկաւ զնաց Խսառան: **11** Յասներով մի տեղ՝ նա քնեց այնտեղ, որովհետեւ արեւն արդեն մայր էր մտել: Նա առա այնտեղի բարերից մեկը, դրեց գլխի տակ ու քնեց այնտեղ: **12** Նա երազ տեսաւ. Երկրի վրայ հաստատուած էր մի սանդուղը, որի ճայր համում էր երկինք, իսկ Աստծու հրեշտակները դրանով ենում իշունում էին: **13** Երբ կանչնած էր սանդուղիքի վկայ: Նա ասաց. «Ես Տէրն եմ, քո հայր Աբրահամի Աստուածը Եւ Խսահակն Աստուածը: Մի վախենցիր, որովհետեւ այն հողը, որի վրայ քնել ես դու, քեզ եմ տալու Եւ քո սերունդներին: **14** Քո սերունդները երկրի աւագի շափ շատ են լինելու, տարածուելու են դեպի ծովակողմ, դեպի արեւելյ, դեպի հիւսիս ու հարաւ: Քո շնորհիլ եւ քո սերունդների շնորհիլ օրինուելու են աշխարհի բոլոր ազգերը: **15** Ես ահա քեզ հետ եմ, որ պահանձնեմ քեզ քո բոլոր ճանապարհերին, որոնցով զնալու են: Բենց Վերադարձներու եմ այս երկիրը, որովհետեւ քեզ չեմ լրելու, մինչեւ որ չկատարեմ այն ամենը, ինչ խոստացել եմ քեզը: **16** Զարդնեց Յակորն իր քնից ու ասաց. «Տէրն այստեղ է, իսկ ես զգիտիք: **17** Նա վախենցաւ Եւ ասաց. «Սարսագորեցիկ է այս վայրը, Եւ սա այլ քան չէ, եթէ ոչ Աստծու տունը, իսկ սա Էլ երկնքի դուռն է: **18** Առաւուտեան Յակորը վեր կացաւ, վերցրեց այն քարը, որ դրել էր իր գլխի տակ, Եւ այն կանգնեցրեց իբրեւ կոթող: Նա իւղով օծեց քարի: **19** Յակորն այդ վայրը կոչեց Աստծու տուն. Նախկինում այդ քարադիք անունը Ումատուս էր: **20** Յակորն ուխտ անելով՝ ասաց. «Եթէ Տէր Աստուած ինձ հետ լին Եւ ինձ պահապանի այն ճանապարհին, որոյ զնում եմ ես, ինձ ուտելու հաց տայ Եւ հազնելու հազուտս, **21** ինձ ողջ աօռոջ վերադարձնի իմ հօր տունը, ուրեմն թող նա լինի ինձ Տէր Աստուած, ինչն այն քարը, որ իբրեւ կոթող կանգնեցրի, թող ինձ

համար լինի Աստծու տուն: Այն ամենից, Տէր, ինչ կը տաս ինձ, թեզ տասանորդ կը հանեմ»:

29 Յակոբը վեր կացաւ գնաց արեւելեան երկիրը, ասորի Բարթովէի որդի Լարանի մօտ, որը Ռերեկայի՝ Յակոբի ու Եսաւի մօր Եղայոյն էր: **2** Նա դաշտում մի ջրհոր տեսաւ: Վյստեղ մակաղեկ էր ոչխարների երեք հօս, այդ ջրհորից ջուր էին տայիս ոչխարներին: **3** Չքրիորի բերանին մի մեծ քար կար: Բոյոր հոտերն այստեղ էին հաւաքրում: Յովիմներոց գլորում էին ջրհորի բերանը ծածկող քար, ջուր էին տայիս ոչխարներին են ապա քարը դարձակ դներկ իր տեղով՝ փակում էին ջրհորի բերանը: **4** Յակոբը հարցրեց նրանց. «Եղայորներ, որտեղից էք»: **5** Նրանք պատասխանեցին. «Խառանից ենք»: Նա հարցրեց նրանց. «Դուք ճանաչիմ եք Նաքորի որդի Լարանին»: Նրանք պատասխանեցին. «Ճանաչում ենք»: **6** Նա հարցրեց նրանց. «Նա ողջ-առողջ է»: Նրանք պատասխանեցին. «Ողջ-առողջ է»: Ենց այդ պահին նրա դուստր Ռաքէլ զախս էր ոչխարների հետ: **7** Յակոբը ասաց. «Օրը դեռ առշեւում է, ոչխարները հաւաքրու ժամանակը չէ, ջուր տուլք ոչխարներին եւ տարեք էին արածենելու»: **8** Նրանք ասացին. «Դա անհնար է, քանի դեռ չեն հաւաքրուել բոլոր հովիները եւ ջրհորի բերանից քարը չեն գլորել, դրամից յեսոյ ջուր կը տանը ոչխարներին»: **9** Մինչ նա խօսում էր նրանց հետ, ահա Լարանի դուստր Ռաքէլ եկա իր հօր ոչխարների հետ, որովհետեւ նա էր արածեցում իր հօր ոչխարները: **10** Երբ Յակոբը տեսաւ իր մօրերայր Լարանի դուստր Ռաքէլին եւ իր մօրերայր Լարանի ոչխարները, մօտեցաւ, ջրհորի բերանից գլորեց քարը եւ ծոց իր մօրերայր Լարանի ոչխարները: **11** Յակոբը համրուեց Ռաքէլին ու քարձածայն լաց եղաւ: **12** Յակոբը Ռաքէլին յայտնեց, որ ինքը նրա հօրերայրն է Ռերեկայի որդին: Ռաքէլը զնաց ու հօրը պատմեց այն, ինչ պատահեկ էր: **13** Երբ Լարանը լսեց իր քրոջ որդի Յակոբի անունը, ընտառաջ զնաց, գիրկն առաւ նրան, համբուրեց ու տարաւ իր տունը: Յակոբը Լարանին պատմեց այդ բոլոր քանները: **14** Լարանն ասաց նրան. «Իմ ոսկորներից եւ իմ մին ու արիմից եւ դուռ»: Յակոբը նրա մօտ մաս իմ ամբողջ ամիս: **15** Լարանն ասաց Յակոբին. «Քանի որ դու իմ Եղայոյն ես, ինձ ծրի չեն ծախայի: Ասա ինձ, ինչ է քո վարձը»: **16** Լարանն ուներ Երկու դուստր: Ալագի անունը Լիա էր, իսկ կրտսերինը՝ Ռաքէլ: **17** Լիայի տեսողութիւնը քոյլ էր, իսկ Ռաքէլը քարեկազմ էր ու դեմքով գեղեցիկ: **18** Յակոբը սիրեց Ռաքէլին. նա ասաց. «Թեզ եօթը տարի կը ծառայեմ քո կրտսեր դուստր Ռաքէլի համար»: **19** Լարանն ասաց նրան. «Ալեյի լաւ է նրան քնզ տամ, քան օտար մարդու: Ալպիկ դու ինձ մօտ»: **20** Յակոբը Ռաքէլի համար ճառայեց եօթը տարի, քայ նրա աշքին այդ տարիները օրեր թուացին, որովհետեւ սիրում էր նրան: **21** Յակոբն ասաց Լարանին. «Տու ինձ իմ հարսնացուին, որպէսզի պառկեծ նրա հետ, որովհետեւ սահմանուած ժամկէտը վերջացել է»: **22** Լարանը հաւաքրեց տեղի բոյոր մարդկանց ու հարսանիք արեց: **23** Երբ գիշերը վրայ հասաւ, Լարանն առաւ իր դուստր Լիային, տարաւ Յակոբի մօտ, եւ Յակոբը պառկեց նրա հետ: **24** Լարանն

իր աղախին Զելիային իրեւ նամիշյու տուեց իր դուստր Լիային: Ազաւօտեան Յակոբը տեսաւ, որ իր կողքինը Լիան է: **25** Յակոբը ասաց Լարանին. «Վս ինչ արեցիր, միթէ Ռաքէլի համար ծծառայեցի քեզ, ինչու խարեցիր ինձ»: **26** Լարանն ասաց. «Մեր երկրում ընդունուած չէ մեծից առաջ կրտսերին ամուսնացնել»: **27** Արո, սրա համար էլ եօթը տարի ծառայիր, եւ ինձ համար աշխատած այդ եօթը տարուայ աշխատանքիդ համար սրան էլ քեզ կին կը տամ»: **28** Յակոբը այդպէս էլ արեց. նա եօթը տարի եւս ծառայեց սրա համար, եւ Լարանն իր դուստր Ռաքէլին կնութեան տուեց նրան: **29** Լարանն իր աղախին Բալլային իրեւ նամիշյու տուեց իր դուստր Ռաքէլին: **30** Յակոբը մտաւ Ռաքէլի ծոցը եւ Ռաքէլին սիրեց աւելի, քան Լիային: Նա սրա համար ծառայեց եւս եօթը տարի: **31** Երբ Տէրը տեսաւ, որ Լիան Յակոբի համար ատելի է, նրա արգանդը բեղմնաւոր դարձրեց, իսկ Ռաքէլը ամուկ մնաց: **32** Յովիացաւ Լիան եւ Յակոբի համար ծնեց որդի: Նա նրան կոչեց Ռուլքէն՝ ասելով. «Տէրը տեսաւ իմ տառապանքները: Վրո, ինձ պիտի սիրի իմ ամուսինը»: **33** Դարձեալյիացաւ Լիան, Յակոբի համար ծնեց Երկորոր որդի եւ ասաց. «Քանի որ Տէրը լսեց, որ ատելի եմ, սրան էլ պարզեւեց իմձ»: Եւ նրա անունը դրեց Ծմալոն: **34** Նա նորից յիհացաւ, ծնեց որդի եւ ասաց. «Այլեւս իմ կողքին կը լինի իմ ամուսինը, որովհետեւ նրա համար Երեք որդի ծնեցի»: Դրա համար էլ նրան կոչեց Ղեմի: **35** Նա մի անգամ Ելյիհացաւ, ծնեց որդի եւ ասաց. «Վս անգամ էլ պիտի գոհանամ Տիրոցից»: Եւ նրա անունը դրեց Ծուդա: Դրանից յետոյ նա դադարեց Երեխայ ունենալուց:

30 Երբ Ռաքէլը տեսաւ, որ ինքը Յակոբի համար որդի չի ծնում, նախանձեց իր քրոջը եւ Յակոբին ասաց. «Ինձ զաւակներ պարզեւիր, այլապէս կը մեռնեմ»: **2** Բարկացաւ Յակոբը Ռաքէլի վրայ ու ասաց նրան. «Միթէ Աստծու փոխարինոյն եմ ես, որ զրկել է քեզ ծննդաբերելուց»: **3** Ռաքէլն ասաց Յակոբին. «Ահա իմ աղախին Բալլայի: Մտիր նրան ծոցը, նա թող ծննդաբերի իմ ծնկների վրայ, որ ես նրա միջոցով որդիներ ունենամ»: **4** Եւ նա իր աղախին Բալլային տուեց նրան կնութեան: Յակոբը մտաւ նրա ծոցը: **5** Յովիացաւ Ռաքէլի նամիշյու Բալլայն եւ որդի ծնեց Յակոբի համար: **6** Ռաքէլն ասաց. «Ասսուած ինձ արդար դատեց, լսեց իմ ծայնը ու ինձ որդի պարզեւեց»: Դրա համար էլ նրա անունը դրեց Դամ: **7** Դարձեալյիացաւ Ռաքէլի նամիշյու Բալլայն եւ Երկորոր որդի ծնեց Յակոբի համար: **8** Ռաքէլն ասաց. «Ասսուած ինձ արդար դատեց, լսեց իմ ծայնը ու ինձ որդի պարզեւեց»: Եւ որդու անունը դրեց Նեփարային: **9** Երբ Լիան տեսաւ, որ ինքը դասարել է ծնելուց, ինձ նամիշյու Զելիային յիհացաւ եւ Յակոբի համար: **10** Լիայի նամիշյու Զելիայն յիհացաւ եւ Յակոբի համար ծնեց որդի: **11** Նա ասաց. «Ես Երշանիկ եմ»: Եւ նրա անունը դրեց Գապ: **12** Յովիացաւ Լիայի նամիշյու Զելիայն եւ Երկորոր որդի է ծնելուց, ինձ նամիշյու Զելիային: **13** Լիան ասաց. «Ես բախտաւոր եմ, որովհետեւ կանայք ինձ երանի են տապու»: Եւ որդու անունը դրեց Ասեր՝ Մեծութիւն: **14** Ռուլքէնը ցորենի հնձի օրերին գնաց Ասեր՝ Մեծութիւնը: **15** Ռուլքէնը ցորենի հնձի օրերին գնաց Ասեր՝ Մեծութիւնը:

իր մայր Լիային: Ռաքէլը դիմելով իր քոյր Լիային՝ ասաց. «Չո որդու մանրագորներից մի քիչ տուր ինձ»: 15 Լիան պատասխանեց. «Բաւական չէ, որ խեցիր իմ ամուսնուն, հիմա Ելիմ որդու մանրագորն ես ուզում առնեմ»: Ռաքէլն ասաց. «Վլոգիս չէ: Չո որդու մանրագորների փոխարեն թող նա այս գիշեր պառկի քեզ հետ»: 16 Երբ երեկոյեան Յակորը դաշտից վերադառաւ տուն, նրան ընդառաջ զնաց Լիան ու ասաց. «Այսօր իմ ծոցը պիտի մտնես, որովհետեւ իմ որդու մանրագորների փոխարեն վարձել եմ քեզ»: Եւ նա գիշերը պառկեց նրա հենու Աստուած անսաց Լիային: 17 Սա յիհացաւ եւ Յակորի համար ծնեց հինգերորդ որդի: 18 Լիան ասաց. «Աստուած տուեց իմ Վարձը այն քանի համար, որ իմ արախինին տուեցի իմ ամուսնուն»: Եւ նա նրա անունը դրեց Խաքար, որ Նշանակվում է վարձ: 19 Մի անգամ Էլյոհիմացաւ Լիան եւ Յակորի համար ծնեց վեցերորդ որդի: 20 Լիան ասաց. «Աստուած ինձ լաւ նուէր պարզեւեց. սրանից յետոյ ամուսինս ինձ կը սիրի, որովհետեւ նրա համար վեց որդի ծնեցի: Եւ նա նրա անունը դրեց Զաքուլոր: 21 Դրամից յետոյ նա աղջիկ ծնեց եւ նրա անունը դրեց Դին: 22 Աստուած յիշեց Ռաքէլին, անսաց նրան եւ բեղմնաւոր դարձրեց նրա արգանդը: 23 Սա յիհացաւ եւ Յակորի համար ծնեց որդի: Ռաքէլն ասաց. «Աստուած ինձնից վերացրեց իմ ամլութեան նախատինքը»: 24 Եւ նրա անունը դրեց Ցովսեփ: Նա ասաց. «Աստուած թող ինձ պարզենի մի որդի եւս»: 25 Երբ Ռաքէլը ծնեց Ցովսեփին, Յակորն ասաց Լարանին. «Ինձ թոյլ տուր, որ զնամ իմ բնակվայրն ու իմ երկիրը»: 26 Տուր կանանց, որոնց համար ծառացեցի քեզ, որ իմ որդիներին, որպեսից զնամ: Դու ինքը Ելգուես, թէ ինչ ծառայութիւն նատուցեցի քեզ»: 27 Լարանը պատասխանեց նրան. «Քանի որ արժանացաց քո բարեհանութեանը, փորձով համոզուեցի, որ Աստուած ինձ օրինեց իմ տուն քո ուր դնելու արթիւ»: 28 Լարանն աւելացրեց. «Աս ինձ քո Վարձը, եւ ես կը տամ»: 29 Յակորն ասաց նրան. «Դու գիտես, թէ որքան ծառայեցի քեզ, եւ թէ որքան ոչխար էիր յանձնել ինձ: Իմ զարուց առաջ դրանք փոքրաթիւ էին, 30 իսկ այժմ դրանք անշափ աճել են: Տեր Աստուած քեզ օրինեց քո տուն իմ ուր դնելու արթիւ: Վրոյ, երբ եմ ես տուն-տեղ ունենալու»: 31 Լարանը հարցուց նրան. «Ինչ տամ քեզ»: Յակորը պատասխանեց. «Ինձ ոչինչ մի տուր, բայց միայն հետեւեալն արա. Ես դարձեալ արածեցնեմ ու պահանձեմ քո ոչխարների: 32 Այսօր թող քո առաջով անցնից քո ամբողջ հօտը, եւ դոյ ջոկին իրարից բոլոր խատուտիկ ու գորչ ոչխարները եւ արածող բոլոր թուլու ոչխարները: Բոլոր խատուտիկ ոչխարներն ու պտաւոր այծերը թող լինեն իմ Վարձը: 33 Իմ արդար լինելիք կ'երեւայ Վաղը, որ ես Վարձ ունեմ քեզնից ստանալիք: Այս բոլոր այծերը, որոնք թաւալոր ու պտաւոր չեն, եւ ոչխարները, որոնք խայտածամուկ չեն, թող ինձ գողոս համարուեն»: 34 Լարանն ասաց նրան. «Թող քո ասածը լինի»: 35 Լարանն այդ օրը առանձնացրեց միխրագոյն ու պտաւոր նոխագները, բոլոր միխրագոյն ու պտաւոր այծերը, սպիտակ ու թուլու ոչխարները, 36 տուեց իր որդիներին եւ նրանց ուղարկեց Յակորից հեռու երեք օրուայ ճանապարհ: Յակորն արածեցնում էր Լարանի մնացած հօտերը: 37 Յակորն առաւ

ինկենու, ընկորցենու եւ սօսու դայար ճիւղեր, հանեց դրանց կեղեւը, եւ երեւաց սպիտակը: Գաւազաններից կանաչ մասը բերձերուց յետոյ գաւազանների բերձուած սպիտակը գունագեղ էր երեւում: 38 Քերծած գաւազանները նա դրեց ջրի գուների մէջ, որ երբ հօտերը զան ջուր խմելու, այդ գաւազանների մօտ բեղմնաւորուեն: 39 Մաքիները գաւազանների մօտ բեղմնաւորուեն էին եւ ծնում խայտաճամուկ, պտաւոր ու խատուտիկ զաները: 40 Յակորը եզ գառներն արանձնացնում էր որ դնում մաքիների դիմաց, նաեւ՝ միխրագոյն խոյերը եւ բոլոր խայտաճամուկ չշխաները: Նա իր հօտն առանձնացնում էր, չըր խառնում Լարանի հօտերին: 41 Երբ զախի էր մաքիների գուգաւորուերվ յիշանալոր ժամանակը, Յակորը գաւազանները դնում էր մաքիների դիմաց, գուտերի մէջ, որպեսզի նրանք բեղմնաւորուեն գաւազանների մօտ, 42 իսկ երբ մաքիները ծնում էին, այլևս չէր դնում: Նշան չունեցողները լինում էին Լարանի սեփականութիւնը, իսկ նշան ունեցողները՝ Յակորի: 43 Այսպիսով Յակորը չափազանց շատ հարստացաւ. նա ունեցաւ շատ ոչխարներ ու արջաներ, ծառաներ ու աղախիններ, ուղտեր ու Եշեր:

31 Յակորի ականցին հասան Լարանի որդիների ասածները, թէ՝ «Յակորը տէր դարձաւ մեր հօր ող ունեցուածքին, մեր հօր ունեցուածքի չնորիիւ նա դիզեց մեծ հարստութիւն»: 2 Յակորը նայելով Լարանի հեմբին՝ հակացաւ, որ նա իր հօր այնվես բարեացակամ չէ, ինչպէս առաջներում էր: 3 Տեր Աստուած ասաց Յակորին. «Վերադարձիք քո հօր Երկիրը, քո ցեղի մօտ, եւ ես կը լինեմ քեզ հետ»: 4 Յակորը մարդ ուղարկեց եւ Ռաքէլին ու Լիային կանչեց այն դաշտո, ուր հօտերն էին գտնուում: 5 Նա նրանց ասաց. «Նայելով ծեր հօր դէմքին՝ զգում եմ, որ նա ինձ հետ այնպէս բարեացակամ չէ, ինչպէս առաջներում էր: Սակայն իմ հօր Աստուածը ինձ հետ է: 6 Դուք ինքներդ ել գիտեք, որ իմ ամբողջ ուժով ես ծառայեցի ծեր հօրը, 7 քայ ծեր հայրը խարեց ինձ, իմ վարձից տասր զառներ խեց, սակայն Աստուած թոյլ չտուեց, որ նա ինձ վատութիւն անի: 8 Եթէ նա ասի, թէ՝ «Երանգաւոր մաքիները թող լինեն քո Վարձը», ապա բոլոր մաքիները Երանգաւոր զառներ կը ծնեն, իսկ եթէ ասի, թէ՝ «Սպիտակները թող լինեն քո Վարձը», ապա բոլոր մաքիները սպիտակ զառներ կը ծնեն: 9 Աստուած ծեր հօր բոլոր մաքիները առաւ ու ինձ տուեց: 10 Երբ մաքիները բեղմնաւորում էին, ես երազում, իմ աչքերով տեսնում էի, թէ ինչպէս նոխագներն ու խոյերը ենում էին պտաւոր, խատուտիկ ու խայտածամուկ մաքիները ու այծերի վրա: 11 Երազի մէջ Աստուու հրեշտակն ինձ ասաց. «Յակնը»: Ես պտաւախսնեցի: «Ինչ է»: 12 Նա ասաց. «Քո աչքով նայիք ու տես, որ մաքիների ու եզ այծերի վրա ենող խոյերն ու առու այծերը հնչպէս պտաւոր են, խայտաճամուկ ու խատուտիկ: Չը որ ես տեսայ, թէ ինչքան անարդար վարուեց քեզ հետ Լարանը: 13 Ես այն Աստուածն եմ, որ երեւացի քեզ Աստուու տուն կշուռու վայրուում, ուր ինձ համար կոթողը իլրով օծեցիր եւ ուխտ արեցիր: Վրոյ, զորւս արի այս Երկրից, զնաք քո ծննդապայրը, եւ ես կը լինեմ

Քեզ հետ»: 14 Պատասխան տուեցին Ռաբելն ու Լիան եւ ասացին նրան. «Միթե սրանից յետոյ մենք մեր հօր ունեցուածքից բաժին եւ ժառանգութիւն կ'ունենանք. 15 չ' որ նա մեզ օտար համարեց, բանի որ վաճառեց մեզ եւ մեր փողը կերա: 16 Վն հարստութիւնն ու փառքը, որ Աստուած առաւ մեր հօր ձեռքից, թող մերը լինի ու մեր որդիներինը: Արդ, ինչ որ ասել է քեզ Աստուած, արա»: 17 Յակոր վեր կացաւ, առաւ իր կանանց ու երեխաներին եւ նրանց նստեցրեց ուղտերի վրայ: 18 Նա իր հետ վերցրեց իր ողջ ունեցուածքն ու հարստութիւնը, որ կուսակել էր Աստուների Միջագետքում, որպեսզի զնայ Քանանացիների երկիր՝ իր հայր Խսահակի մօս: 19 Լարանը զնացել էր իր ոչխարներ խուզելու: Ռաբելը գողացաւ իր հօր կուռքերը, 20 իսկ Յակորը շենց իր աներոց Լարանի ուշադրութիւնը, որովհետեւ չըր ուզում յայտնել նրան, որ պիտի զնայ: 21 Եւ նա զնաց իր ամբողջ ունեցուածքով: Նա անցաւ գետը եւ ուղղուեց դեպի Գաղատ լեռը: 22 Երրորդ օրը ասորի Լարանին յայտնեցին, որ Յակորը զնացել է: 23 Նա իր հետ վերցրեց իր եղբայրներին, հետապնդեց նրան՝ անցնելով եօթ օրուա ճանապարհ եւ նրան հասաւ Գաղատ լեռան մօս: 24 Գիշերը երազում Աստուած երևաց ասորի Լարանին ու ասաց նրան. «Զգոյշ եղիր, չինի թե Յակորի հետ չարութեամբ խօսես»: Լարանը հասաւ Յակորին: 25 Յակորն իր վրանը խփել էր լեռան վրա, իսկ Լարանը իր եղբայրներին դադար տուեց Գաղատ լեռան վրայ: 26 Լարանն ասաց Յակորին. «Ի՞նչո՞ւ արեցիր դու այդ բանը, ինչո՞ւ ինձնից զայտնի հետացար, կողովստեցիր ինձ, իսկ իմ դուստրերին իբրև ուազմագերի տարաք: 27 Եթե տեղեակ պահեիր ինձ, թեզ ճանապարհ կը նմէի ուլրախութեամբ, թմրուկների ու քնարների նուազակցութեամբ: 28 Միթե ես արձանի չէի, որ համբուրէի իմ որդիներին ու դուստրերին: Արդ, անմիտ բան ես արել: 29 Ես իմաս կարող էի քեզ վաստուիրն անել, բայց քո հօր Աստուածը երեկ ասաց ինձ. «Զգոյշ եղիր, չինի թե Յակորի հետ չարութեամբ խօսես»: 30 Արդ, զնում ես, որովհետեւ շատ ես ցանկանում զնալ քո հօր տունը: Բայց ինչո՞ւ գողացար իմ աստուածները: 31 Պատասխան տուեց Յակորն ու ասաց Լարանին. «Որպիսեն վախեցայ: Մտածեցի, թե գուց դու քո դուստրերին, նաեւ իմ ողջ ունեցուածքը կը խփե ինձնից»: 32 Յակորն աւելացրեց. «Ում մօս որ զննես քո աստուածները, թող նա մեր եղբայրների ներկայութեամբ սպանուի: Արդ, քո ունեցածից ինչ որ գտնես ինձ մօս, վերցրոնք»: Նա ոչինչ չգտաւ նրա մօս: Յակոր, սակայն, չփոխէր, որ Ռաբելն էր գողացել դրանք: 33 Լարանը, մտնելով, խուզարկեց Յակորի կացարանը, Լիայի կացարանն ու երկու հարճերի կացարանը, բայց ոչինչ չգտաւ: Դուրս գալով Լիայի կացարանից՝ Լարանը մտաւ Ռաբելի կացարանը: 34 Ռաբելն առնելով կուռքերը՝ դրանք դրել էր ուղղի թամբի տակ եւ նստել դրանց վրայ: Լարանը խուզարկեց ողջ վրանը, բայց ոչինչ չգտաւ: 35 Նա ասաց իր հօրը. «Մի քարակացիր, տէր, որ քո ներկայութեամբ չեմ կարող ոտքի ենին, որովհետեւ կանանց յասուկ վիճակի մէջ եմ»: Լարանը խուզարկեց ողջ կացարանը, բայց կուռքերը չգտաւ: 36 Յակորը զայրացած վիճում

եր Լարանի հետ: Յակորը, պատասխան տալով Լարանին, ասաց. «Բնչ վնաս եմ տուել ես, կամ ի՞րն է իմ յանցանքը, որ հետապնդեցիր ինձ 37 եւ խուզարկեցիր իմ ողջ ունեցուածքը: Իմ տանը քո ունեցուածքից որեւէ բան գտա՞ր. դիր այն իմ եղբայրների ու քո եղբայրների առաջ, եւ նրանք թող դատ անեն մեր երկուսի միջեւ: 38 Քան տարի է, ինչ քեզ հետ էի, քո մաքիներն ու այծերը չստերչացան, եւ քո մաքիների խոյերը ես չկերայ: 39 Գազաներից յօշոտուած կենդանիները ես չքերեցի քեզ մօս, այլ ես ինք էի հասուցում ցերեկը գողոցաւածի ու գիշերը գողացաւած վնասը: 40 Ցերեկը տանջուում էի շողից, իսկ գիշերը՝ ցրտից: Քունը փախել էր աչերից: 41 Քան տարի է, որ քո տանը էի: Տանչորս տարի քո դուստրերի համար աշխատեցի եւ վեց տարի՝ քո հօտերի համար, բայց դու խարեցիր ինձ եւ իմ բաժմից տասը ոչխար խեցիր: 42 Եթե ինձ հետ չյնելին իմ հօր Աստուածը, Արքահամի Աստուածն ու Խսահակի երկիւղը, այժմ գուց ինձ ձեռնունայն յետ ուղարկեիր: Աստուած, սակայն, տեսա իմ չարչարանքն ու իմ ձեռքի գործ եւ երեկ քեզ յանհանանեց: 43 Պատասխան տուեց Լարանն ու ասաց Յակորին. «Դուստրերդ իմ դուստրերն են, որդիներդ իմ դուստրերն են, որդիներդ իմ հօտերդ իմ հօտերն են: Վյո ամենը, ինչ տեսնում ես դու, իմն են ու իմ դուստրերինը: Արդ, հիմա ես ինչպա՞ս կարող եմ վաստուիրն անել իմ դուստրերին ու նրանց որդիներին: 44 Արի պայման զննեք ես ու դու: Դա թող վկայութիւն լինի իմ ու քո միջեւ: Նա իր խօսքը շարունակելով՝ ասաց նրան. «Ահա մեր միջեւ որպես վկայ Աստծուց բացի ոչ չկայ»: 45 Եւ Յակորը վերցրեց մի բար եւ կանգնեցրեց որպես կողոք: 46 Դիմելով իր եղբայրներին մաս ասաց. «Քարեր հաւաքեցէք»: Նրանք քարեր կուտակեցին, քարակոյս արքեցին եւ այդ քարակոյսի վրայ կերան ու խմեցին: 47 Լարանն այն կոչեց Վկայութեան կարկա, իսկ Յակորը կոչեց Վկայ կարկա: 48 Լարանն ասաց նրան. «Վյո քարակոյտն այսօր վկայ է իմ ու քո միջեւ: Ահա թէ ինչու Լարանն այն կոչեց Վկայութեան քարակոյտ, իսկ Յակորն այն կոչեց Վկայ քարակոյտ: Լարանն ասաց Յակորին. «Ահա այս քարակոյտն ու այս կողթողը, որ կանգնեցրի իմ ու քո միջեւ. վկայ է այս կողթողը: Դրա համար էլ քարակոյտը կոչուց Վկայութիւն 49 եւ Դիտանց, որի մասին ասաց, թէ՝ «Աստծու աչքը թող ինձ ու քեզ վրայ լինի, որովհետեւ մենք, ահա, քաֆանուում ենք միմեանցից: 50 Եթե Վշտացնես իմ դուստրերին, եթե իմ դուստրերի կենդանութեան օրօք կանայք առնես, զգնը եղիր, բանի որ մարդ չկայ, որ այդ բանը տեսնի, բայց Աստուած վկայ կը լինի իմ ու քո միջեւ: 51 Լարանն ասաց Յակորին. «Ահա այս քարակոյտն ու այս կողթողը, որ կանգնեցրինք իմ ու քո միջեւ. 52 Վկայ թող լինի այս քարակոյտը, վկայ թող լինի այս կողթողը, որ ես չեմ անցնի քարակոյտից այն կողմ, իսկ դու Էլ չես անցնի քարակոյտից ու կոթողից այս կողմը չար դիտառութեամբ: 53 Մեր դատաւորը Արքահամի Աստուածը, Նաքորի Աստուածը, նրանց հայրերի Աստուածը թող լինի»: 54 Եւ Յակորը երդուեց իր հայր Խսահակի երկիւղով: Յակորը զին մատուցեց լեռան վրայ եւ կանչեց իր եղբայրներին,

որ հաց ուտեն: Նրանք կերան, խմեցին ու զիշերեցին լեռան վրայ: **55** Լարանն առաւօտեան վեր կացաւ, համբուրեց իր որդիներին ու դրսադերին, օրինեց նրանց եւ վերադառնալով՝ գնաց իր բնակատեղին:

32 Յակորն էլ գնաց իր ճանապարհով: Նա տեսաւ Աստծու հրեշտակների բանակը. Նրան ընդառաջ եկան Աստծու հրեշտակները: **2** Յակորը տեսնելով նրանց՝ սասա. «Սա Աստծու բանակն է», եւ այդ վայրի անոնքը դրեց Բանակատեղի: **3** Յակորն իրենից առաջ բանագնացներ ուղարկելով իր երբայր Եսաւի մօն, Մէիր գաւառոր, Երրմի երկիրը՝ պատուեր տուեց նրանց ու սասաց. **4** «Վյափէս կ'ասէք իմ տէր Եսաւին, թէ այսպէս է ատում քո ծարայ Յակորը. «Լարանի մօտ ապդեցի եւ մինչեւ հիմա այնտեղ մնացի: **5** Ունեցայ արշառներ, ոչխարներ, Եշեր, ծառաներ ու աղախիններ: Յիմա մարդ եմ ուղարկում իմ տէր Եսաւին խնդրելո, որ քո ծառան շնորհ գոնի քո առաջ»: **6** Բանագնացները Յակորի մօտ վերադառնալով՝ ասացին. «Գնացինք քո երբայր Եսաւի մօն: նա, նրա հետն նաեւ չըսու հարիւր տղանարդիկ, թեզ ընդառաջ են գայխո»: **7** Կախեցա Յակորն ու կասկածանքի մէջ ընկաւ: Նա իր հետն եղած ժողովրդին, արջառները, ոչխարները եւ ուղտերը բաժանեց Երկու խմբի: **8** Յակորը մտածեց. «Եթէ Եսաւը յարձակուի առաջին խմբի վրայ եւ ջարդի այն, ապա կը փրկուի երկրորդ խումբը»: **9** Եւ Յակորն սասաց. «Իմ հայր Աքրահամի Աստուած, իմ հայր Իսահակի Աստուած, ՏԷ՛, ինձ սասացիր, թէ՝ «Գնայ քո ծննդավայրը եւ բարիք կ'անեմ թեզ»: **10** Ես արժանի չեմ բոլոր այն արդարութիւններին ու ճշմարտութիւններին, որ արեցի քո ծառային, որովհետեւ ցույլը ձեռքիս անցայ Յորդանանին այս կորմը, իսկ հիմա բաժանուել եմ Երկու մասի: **11** Փրկին ինձ իմ երբայր Եսաւի ձեռքից, որովհետեւ ես նրանից վախենում եմ. գուցէ նա զայ եւ հարուածի ինձ ու մայրերին՝ իրենց Երեխանների հետ: **12** Դու սասացիր, թէ՝ «Բարիք կ'անեմ թեզ եւ քո սերունդները աւազի պէս կը բազմացնեմ, այնքան, որ անթիւ ու անհամար կը լինեն նրանք»: **13** Եւ նա այդ զիշեր քնեց այդտեղ: Նա բերածներից իր ձեռքով, իրենց ընծայ, իր երբայր Եսաւն ուղարկեց: **14** Երկու հարիւր այծ, քսան նոխազ, Երկու հարիւր մարի, քսան խոյ, **15** Երեսուն ուղտ՝ իրենց նորածն ձագէրի հետ, քառասուն կով եւ տասը ցուլ, քսան էջ եւ տասը քուրալ: **16** Նա իր ծառաններին յանձնեց հօտերն առանձին-առանձին եւ սասաց նրանց. «Դուք զնացէք ինձնից առաջ, հօտերն առանձին-առանձին՝ իրարից հեռու կը տանէք»: **17** Նա առաջինին պատուիրեց ասելով. «Եթէ թեզ հանդիսաի իմ երբայր Եսաւը եւ հարցնի, թէ՝ «Ո՞վ ես եւ ուր ես գնում, մըմ է պատկանում այն, ինչ քո առջնից է զնում», **18** կ'ասես. «Քո ծառայ Յակորի ընծաններն են, որ նա ուղարկում է իր տէր Եսաւին, իսկ հնդը զայիս է մեր ետեւից»: **19** Նա պատուիրեց առաջինին, Երկրորդին եւ բոլոր նրանց, ովքեր հօտերի հետ զնում էին առջնից, եւ սասաց. «Երբ կը հանդիպէք Եսաւին, կ'ասէք նրան այն, ինչ սասացի ես ձեզ: **20** Դուք կ'ասէք. «Ահա քո ծառայ Յակորը զայիս է մեր ետեւից»: Նա ինքն իրեն մտածում էր. «Նրան կը մեղմեմ այն ընծաններով, որ ուղարկում եմ ինձնից առաջ, եւ ապա անձամբ կը հանդիպեմ նրան,

թերեւս բարեացակամ լինի իմ նկատմամբ»: **21** Ընծաններն ուղարկուեցին իրենից առաջ, իսկ ինքն այդ զիշեր քնեց այրտեղ՝ Բանակատեղիում: **22** Նոյն զիշերը վեր կենալով նա առաջ իր Երկու կանանց, Երկու աղախիններին ու տասնմէկ որդիններին, անցկացրեց Ցորոկ գետի ծանծաղուտով: **23** Նա նրանց ու իրեն պատկանող ամեն ինչ վերցրած՝ անցկացրեց գետով: **24** Յակորը մնաց միայնակ: Մի մարդ նրա հետ մարտնչեց մինչեւ առաւօտ: **25** Երբ մարդը տեսաւ, որ չի կարողանաւ յաղթել նրան, կորու ընթացքում քոնց Յակորի ազդրի ջերը եւ անզգայացրեց դրամը: **26** Մարդն սասաց նրան. «Թոյլ տուր գնամ, որովհետեւ արդէն լուսացաւ»: Յակորը պատասխանեց. «Թոյլ չեմ տայ, որ գնաս, մինչեւ ինձ չօրինես»: **27** Մարդն սասաց նրան. «Ինչ է քո անոնը»: Նա պատասխանեց նրան՝ Յակոր: **28** Մարդն սասաց նրան. «Վյառինետեւ թեզ Յակորը թող չկոչեն, այլ հսրայէլ թող լինի քո անունը, որովհետեւ ոդինացար Աստծու հետ մաքառելիս, ուստի մարդկանց նկատմամբ էլ ուժեղ լինես»: **29** Յակորը հարց տուեց. «Ասա ինձ քո անունը»: Նա սասաց. «Ինչո՞ւ ես հարցնում իմ անունը»: Եւ նա տեխնուտեղ օրինեց նրան: **30** Յակորն այդ տեղն անուանց Երեւումն Աստուծոյ, որովհետեւն, - ասում է. - Աստծուն տեսայ դեմ առ դէմ, եւ փրկուեց հոգիս»: **31** Երբ անյայտացաւ Աստծու տեսիքը, նրա վրա արեւ ծագեց, իսկ նա իր ազդից պատճառով կաղապէ էր գնում: **32** Դրա համար էլ հսրայէսացինները մինչեւ օրս կենդանիների ազդրի ջերը չեն ուտում, քանի որ Աստուած քոնել էր Յակորի ազդրի ջերը եւ անզգայացրել դրանք:

33 Յակորն աչքերը բարձրացրեց ու տեսաւ իր երբայր Եսաւին, որ զայիս էր չըսու հարիւր հոգով: Յակորն իր Երեխաններին բաժանեց Լիայի, Ռաբէլի եւ Երկու աղախինների միջեւ: **2** Նա Երկու աղախիններին ու նրանց որդիններին ուղարկեց առջեւից, Լիային ու նրա որդիններին՝ նրանցից յետոյ, իսկ Ռաբէլին ու Յովսէփին՝ ամենավերջում: **3** Ինքն անցաւ նրանցից առաջ եւ եօրին անզամ գետին խոնարհուեց մինչեւ իր Եղրօրը մօտենալը: **4** Եսան ընդառաջ զայա նրան, զրկեց եւ համրութեց, փառաթուեց զիին եւ համրութեց նրան: Նրանը Երկուսով լաց եղան: **5** Եսաւը Վեր նայելով տեսաւ կանանց ու Երեխաններին եւ հարց տուեց. «Մրանք քո ինչն են»: Նա պատասխանեց. «Իմ Երեխաններն են, որոնցով Աստուած ողրումնեց ինձ՝ քո ծառային»: **6** Աղախիններն ու նրանց որդինները մօտեցան ու խոնարհուեցին նրա առաջ: **7** Մօտեցան նաեւ Լիան ու իր որդինները եւ խոնարհուեցին նրա առաջ: Յետոյ մօտեցան Յովսէփին ու Ռաբէլը եւ խոնարհուեցին նրա առաջ: **8** Եսաւը հարց տուեց. «Ինչ է այս մեծ շարանը, որ ինձ հանդիպէց»: Նա պատասխանեց. «Որպէսզի քո ծառայ չըսուր գոնի քո առաջ»: **9** Եսաւն սասաց. «Ես էլ շատ ունեմ, երբայր, քոնը թեզ թող մնայ»: **10** Յակորն սասաց. «Վյափէս չի լինի: Եթէ շնորի եմ գտել քո առաջ, ուղեմն ընդունիր ինձնից ընծանները. որովհետեւ քո դէմքը տեսայ այնպէս, ինչպէս մարդ Աստծու դէմքը տեսնի: Ուրախացիր ինձ հետ նա ամեն ինչ ունեմ»: Յակորն

ստիպեց նրան, եւ սա ընդունեց: **12** Եսաւն ասաց. «Ելնենք գնանք ուղիղ ճանապարհով»: **13** Յակոբն ասաց նրան. «Իմ տէրն ինքը գիտի, որ երեխաներս փոքր են, իսկ ոչխարն ու արջառը արդէն ծնել են: Եթէ դրանց ստիպեմ մի օրուայ ճանապարհ գնայ, ապա բոլոր անասունները կը սատկեն: **14** Ուրեմն իմ տէրն իր ծառայի առջեւից թող գնայ, իսկ ես ըստ իմ կարողութեան ու անասունների ընթացքի, ըստ իմ երեխաների զօրութեան կը շարժում, մինչև որ Սէլիում հասնեմ իմ տիրոջը»: **15** Եսաւը հարցուց. «Քեզ մոտ թողնեմ ինձ հետ եղած մարդկան մի մասին»: Սա պատասխաննեց. «Ի՞նչ կարիք կայ: Բաւական է, որ չնորի գտայ ու առաջ, ուէր»: **16** Այլ օրը Եսաւը իր ճանապարհով վերադարձաւ Սէլի, **17** իսկ Յակոբը գնաց դեպի վրանը, այնտեղ իր համար տներ կառուցեց, իսկ իր հոտերի համար փարախ շինեց: Դրա համար Է այդ վայրը կոչեց Վրան: **18** Վերադառնալով Ասորիների Միջագետթից՝ Յակոբն եկաւ սիկիմացիների Սաղէն քաղաքը, որը գտնվում էր Քանանացիների երկրում, եւ բնակուցեց քաղաքի դիմաց: **19** Նա Սիլքնմի հայր Եմորից հարիր ոչխարով մի կայուածք գնեց, ուր եւ խփեց իր վրանը: **20** Նա այնտեղ զոհաեկան կառուցեց եւ երկրագեց Խրայելի Կստուն:

34 Լիայի՛ Յակոբի համար ծնած դուստրը՝ Դինան, ելաւ այդ կողմի աղջիկներին տեսնելու: **2** Նրան տեսաւ բոռեցի Եմորի որդի Սիլքնմը, որը երկրի իշխանն էր, առեւանգեց նրան, պարկեց նրա հետ եւ պիտօն նրան: **3** Սիլքնմը, ամբողջ հոգով կապուելով Յակոբի դուստր Դինայի հետ, սիրեց աղջկան եւ քաղցրութեամբ խօսեց նրա հետ: **4** Սիլքնմը, դիմելով իր հայր Եմորին, ասաց. «Վս աղջկան ինձ համար կնույթեան անք: **5** Յակոբն իմացա, որ Եմորի որդին պիտել Է իր դուստր Դինայի: Վս ժամանակ իր որդիները դաշտում անասունների մօտ էին: Յակոբը լուր մնաց մինչեւ նրանց գալը: **6** Սիլքնմի հայր Եմորը գնաց Յակոբի մօտ՝ հետո խօսելու: **7** Դաշտից եկան նաև Յակոբի որդիները: Երբ տղամարդիկ իմացան կատարուածի մասին, զայրացան: Նրամբ շատ տիրեցին, որովհետեւ Սիլքնմը, Յակոբի դստեր ծոցը մտնելով, մեծ նախատինիք էր հասցեց Խրայելին: Դա չպէտք է լիներ: **8** Եմորը նրանց դիմելով՝ ասաց. «Իմ որդի Սիլքնմը ամբողջ հոգով սիրել Է ձեր դստերը: Վրդ, աղջկան տուէք նրան կնուրեան եւ իննամութիւնն արէք մեզ հետ. **9** ձեր դուստրերին տուէք մեզ եւ մեր դուստրերին առէք ձեր որդիներին: **10** Բնակուցեք մեզ ինչ մեր դուստրերին առէք ձեր որդիներին: **11** Եմորն ասաց նրա հօրն ու եղրայներին. «Թող շորի գտնեն ձեր առաջ: Ինչ էլ բահանչէք, կը տանը: **12** Ինչքան ուղէք, աւելացրէք պարզեւագինը եւ օժիտը, որքան էլ ասէք, կը տամ, միայն թէ այդ աղջկան տուէք ինձ կնուրեանք: **13** Յակոբի որդիները խորամանկուրեամբ պատասխանեցին Սիլքնմին ու նրա հայր Եմորին, քանի որ Սիլքնմը պիտել էր իրենց քոյր Դինային: **14** Լիայի որդիները՝ Դինայի եղրայները Շալաւունն ու Նելին, ասացին. «Չենք կարող անել այդ բանը՝ մեր քրոջը տայ անթրիտ մի մարդու, որովհետեւ դա մեզ համար

նախատինք կը լինի: **15** Մէնք կը համակերպուենք ձեզ հետ եւ կը բնակուենք ձեր երկրում միայն այն դէպրում, եթէ դուք ննանուեք մեզ՝ թիկատուենք ձեր բոլոր արոր զաւակները: **16** Միայն այն ժամանակ մեր դուստրերին կը տանք ձեզ եւ ձեր դուստրերից մեզ կին կառնենք: **17** Մէնք կը բնակուենք ձեզ հետ եւ կը լինենք իրեւն մէկ ժողովուրդ: Իսկ եթէ չլսէք մեզ՝ չշիփատուէք, մեր դուստրերին կ'առնենք ու կը հեռանանք»: **18** Եմորին ու Եմորի որդի Սիլքնմին հաճելի թուացին այս խօսքերը: **19** Երիտասարդը շապաղեց անել այդ բանը, որովհետեւ շատ էր վիրում Յակոբի դասերը: Նա իր հօր ընտանիքի անդամների մէջ ամենից աւելի յարագանք էր վայելուում: **20** Եմորն ու լորդի Սիլքնմը եկան իրենց քաղաքի դարպասի մօտ եւ, դիմելով իրենց քաղաքի տղամարդկանց, ասացին նրանց. **21** «Վո՞ մարդիկ հաշու ու խաղաղ են մեզ հետ: Արդ, թող բնակուեն այս երկրում եւ վաստակ ձեռք բերեն այստեղ, որովհետեւ այս ընդարձակ երկիրը փօռւած է նրանց առաջ: Նրանց դուստրերին մեզ կին առնենք եւ մեր դուստրերին տանք նրանց: **22** Վո՞ մարդիկ մեզ նման լինելով՝ կը բնակուեն մեզ հետ, եւ մենք կը լինենք իրեւն մէկ ժողովուրդ միայն այն պայմանական ու ուղարկում ու մեր բոլոր զաւակները, ինչպէս որ իրենք են թիկատուած: **23** Սիլքէ այդ ձեռվու նրանց ունեցուածքը, նրանց անասունը եւ նրանց չղրքուսանին մերը շնչ լինի: Եթէ նրանց այդ պայմանն ընդունենք, նրանք կը բնակուեն մեզ հետ»: **24** Եմորի ու նրա որդի Սիլքնմի հետ համաձայնեցին բոլոր նրանք, ովքեր անցնում էին իրենց քաղաքի դարպասով, եւ թիկատուեցին բոլոր տղամարդիկ, ովքեր անցնում էին այդ քաղաքի դարպասով: **25** Երրորդ օրը, երբ դեռ նրանք ցաւեիր մէջ էին, Յակոբը երկու որդիները՝ Դինայի եղրայներ Շամաւունն ու Նելին, ամեն մէկն առնելով իր սուրը. կազմ ու պատրաստ մտան քաղաքն ու կոտորեցին բոլոր արուներին: **26** Նրանք սկի քաշեցին նաեւ Եմորին ու նրա որդի Սիլքնմին, իսկ Սիլքնմի տնից առան Դինային: **27** Յակոբի միւս որդիները յարձակուեցին վիրաւորների վրայ եւ կողոպտեցին այն քաղաքը, ուր պիտել էին իրենց քոյր Դինային: **28** Նրանք վերցրին քաղաքում եւ դաշտում գտնուող նրանց արցան ու ոչխարը, նրանց Էշերը, գերեվարեցին ողջ մնացած մարդկան ու նրանց կանանց, աւար առան նրանց ամբողջ գոյքը: Նրանք յափշտակեցին նև քայլաքում, նև տներում եղած ամեն ինչ: **30** Վսն ժամանակ Յակոբն ասաց Շմաւունին ու Նելին. «Դուք ինձ ատեղի դարձրիք: Ես երկիր բոլոր բնակչներին՝ քանանացիներին ու վերեցացիներին ամսիմիջ մարդ պիտի թուամ: Մենք սակաւաթի ենք: Եթէ նրանք հաւաքուեն, ինձ վրայ յարձակուեն ու հարուածեն ինձ, ապա կ'ոչչանամ ես ես, ես իմ տոհմը»: **31** Նրանք պատասխանեցին. «Յապա ինչպէս ե, որ նրանք իրեւն բոզ լկեցին մեր քրոջը»:

35 Վստուած ասաց Յակոբին. «Վեր կաց գնա բնակավայր՝ Բերէլ, բնակուէր այդ վայրում եւ այստեղ զոհաեղան կառուցիր Աստծուն, որ երեւաց քեզ քո եղրայր Եսաւից փախչելու ժամանակ»: **2** Յակոբն ասաց իր տնեցիներին

ու իր հետ եղած բոլոր մարդկանց. «Վերացրէք ձեր միջից ձեզ մօտ եղած օտար աստուածները, մաքրուեցէք, փոխեցէք ձեր զգեստները, Յ որ վեր կենանք զնանք Բեթել, այնտեղ զիհասեղան կառուցեցի Աստծոն, որը լսեց ինձ ներ օրերին, ինձ հետ եղաւ եւ ինձ պահպանեց իմ ուղեւորութեան ընթացքում»: 4 Նրանք Յակոբին յանձնեցին իրենց մօտ եղած օտար աստուածներն ու իրենց ականցողները: Յակոբը դրանք թափեց բեւեկին ծառի տակ, Սիկիմում, այնպէս, որ դրանք կորած են մինչեւ այսօր: 5 Իսրայէլը չուեց Սիկիմից: Աստծու Երկիւդը պատեց դրա շուրջը գտնուող քաղաքները, եւ նրանց բնակչիները չետապնդեցին Խրայէլի որդիներին: 6 Յակոբը ինքը եւ իր հետ եղած ամբողջ ժողովուրոց եկան Լուզ, ապինքն՝ Բեթել, որը զնուում է Քանանացիների երկրում: 7 Նա այնտեղ զիհասեղան շնչնեց, եւ այդ վայրը կոչեց Բեթել, որովհետեւ այնտեղ էր, որ Աստուած երեւացել էր նրան, երբ նա փախչում էր իր եղբայր Եսաւից: 8 Մեռաւ Դեռորամ՝ Ութեկայի հայեակը, եւ թաղուց Բեթելից ներքեւ, կաղնու տակ: Յակոբն այդ վայրի անունը դրեց Սգոյ կաղնի: 9 Աստուած երեւաց Յակոբին, երբ սա Լուզում էր: Երբ Յակոբը Կսորիների Միջագնեսորի եկան Լուզ, Աստուած օրինելով նրան՝ տասաց. «Քա անունը Յակոբ է, բայց այլևս Յակոբ չես կոչուելու, այլ Իսրայէլ կը լինի քո անունը»: Են նա կոչուեց Իսրայէլ: 10 Աստուած ասաց նրան. «Ես եմ քո ամենակարող Աստուածը: Աճիր եւ քազմացի: Թեղեր ու ցեղախմբեր պիտի ծնուեն թեզնից, եւ թագաւորներ պիտի կենեն քո կողից: 12 Կը երկիրը, որ տուել եմ Աքրահամին ու Խասհակին, քեզ եմ տալու, քոնք թող լինի: Թեզնից յետոյ քո սերնին եմ տալու այդ երկիրը»: 13 Եւ Աստուած վերացաւ Նրանից, այն վայրից, որտեղ իսօսել էր նրա հետ, 14 իսկ Յակոբը կլորու կանգնեցրեց այն տեղում, որտեղ իսօսել էր նրա հետ, քայլ կլորոյ, նրա վայր գփնի թափեց, իլող ոծեց կորողը 15 եւ այն տեղը, որտեղ Աստուած իսօսել էր իր հետ, կոչեց Բեթել: 16 Նա գնաց Բեթելից, եւ երբ մօտեցա Քարրարա Երկրին, որ մտնի Եփրամա, Ռաբելը ծննդաբերեց: 17 Նրա ծննդաբերութիւնը դժուարին եղաւ, եւ երկունքի ժամանակ մանկաբարձն ասաց նրան. «Արիացմի, որովհետեւ Ելի տղայ ես ունենում»: 18 Հոգին աւանդեիս, քանի որ մեռնում էր, նա որդու անունը դրեց իմ Վշտերի որդի, իսկ հայոց նրան կոչեց Բենհամին: 19 Մեռաւ Նաքելն ու թաղուց Եփրամայ՝ նոյն ինքը Բեթելեհմին ճանապարհի վրայ: 20 Յակոբը նրա շիրիմին վրայ կլորու կանգնեցրեց: Դա մինչեւ այսօր Ելյասոնին է իրեւ Ռաբելի շիրիմին կոթող: 21 Իսրայէլը զնաց եւ իր վրանը խիեց Գաղերի աշտարակից այն կողմ: 22 Երբ Իսրայէլը բնակուց այդ երկրում, Ռուրենը զնաց ու պարկեց իր հօր հարճ՝ Բալլայի հետ: Խրայէլն իմացաւ, եւ այդ բանը վատ թուաց նրան: Յակոբը նուեր տասներկու որդի: 23 Լիայից ծնուած որդիներն էին՝ Յակոբի անդրանիկ որդին՝ Ռուրենը, Շնաւենը, Ղելին, Ցուլան, Խասպար, Զարուելը: 24 Ռաբելից ծնուած որդիներն էին՝ Յովետին ու Բենհամին: Ռաբելի նամիշտ Բալլայից ծնուած որդիներն էին՝ Դանն ու Նեփամադիմ: 25 Լիայի նամիշտ Զելիփայից ծնուած որդիներն էին՝ Գալն ու Վսերը: 26 Ահա սրանք են Յակոբի որդիները, որ նա

ունեցաւ Ասորիների Միջազգետքում: 27 Յակոբը
եկալ իր հայր Խահակի մօտ, Մամրէի կողմերում
դաշտային մի քաղաք, այսինքն՝ Եթրոն, որ գտնուում
է Քանանացիների եկրուում, ուր պանդխտեցին
Վրաստանն Խահակը: 28 Խահակն ապրեց
հարիւր ութսուն տարի: 29 Խահակը հոգին
աւանդից ու մեռաւ տարիքն առած, խոր ծերութեան
մէջ, նա զնաց միացաւ իր նախնիներին: Նրան
թաղեցին իր որդիները՝ Եսաւն ու Յակոբը:

36 Այս է Եսաւի, այսինքն՝ Եղովմի
ծննդաբանութիւնը: **2** Եսաւը կին առաւ
քանանացիների դուստրերից Աղդային՝ բնտացի
Երնին դստերը, Ոլիբրամային՝ խեւացի Սերեգնի
որդի Ասայի դստերը, **3** եւ Բասենմարին՝ Խանայելի
դստերը, որը Նաբեռութիւն բոյր էր: **4** Աղդան Եսաւի
համար ծնեց Ելիփազին, իսկ Բասենմարը ծնեց
Ռագուելին Ոլիբրաման ծնեց Յեւսին, Եղովմին ու
Կորիխին: Սրանք Եսաւի այն որդիներն են, որ նա
ունեցաւ Քանանացիների երկրում: **6** Եսաւն առաւ
իր կանանց, տղաներին ու աղջկներին, իր
տան բոյրը մարդկանց, ողջ ունեցուածքն ու
անասունները, այն ամէնը, ինչ ստացել, ձեռք էր
բերել Քանանացիների երկրում, եւ հերացաւ իր
Եղբայր Յակոբի մօտից՝ Քանանացիների երկրից, **7**
որովհետեւ նրանք անսպաններն ամբակ շատ էին,
որ պանդուտութեան երկրից ի հիմակ չէր նրանց
բաւարարելու: **8** Ուստի Եսաւը՝ նոյն ինքը Եղբայր,
հաստատուեց Սէիր լերան վրայ: **9** Այս է Եսաւի՝
Եղովմայեցիների նախահօր սերունդը Սէիր լերան
վրայ: **10** Սրանք են Եսաւի որդիների անունները.
Ելիփազ՝ Եսաւի կին Աղդայի որդին, Ռագուել՝
Եսաւի կին Բասենմարի որդին: **11** Ելիփազի
որդիներն են՝ Թենանը, Ոմարը, Սոփարը, Գորոսն
ու Կենեզը: **12** Թամարը Ելիփազի՝ Եսաւի որդու
հարճն էր եւ Ելիփազի համար ծնեց Ամալէկին:
Սրանք Հղայի՝ Եսաւի կնոջ որդիներն են: **13**
Ռագուելի որդիներն են՝ Նաբեռը, Զարեհը, Վանման
եւ Մեզան: Սրանք Բասենմարի՝ Եսաւի կնոջ
որդիներն են: **14** Ոլիբրամայի՝ Սերեգնի որդի Անայի
դստեր եւ Եսաւի կնոջ որդիներն են Յեւսը,
Եղովմն ու Կորիխը: **15** Եսաւի ցեղապետ
յետնորդներն են. Եսաւի անդրանիկ որդու՝
Ելիփազի որդիները՝ ցեղապետ Թենանը,
ցեղապետ Ոմարը, ցեղապետ Սոփարը, ցեղապետ
Կենեզը, **16** ցեղապետ Կորիխը, ցեղապետ Գորոսը,
ցեղապետ Ամալէկը: Սրանք Աղդային ծնուած
Ելիփազի ցեղապետներն են Եղովմացիների երկրում:
17 Եսաւի որդի Ռագուելի որդիներն են՝ ցեղապետ
Նաբեռը, ցեղապետ Զարեհը, ցեղապետ Վանման,
ցեղապետ Մոզէն: Սրանք Եսաւի կին Բասենմարից
ծնուած Ռագուելի ցեղապետներն են Եղովմի
երկրում: **18** Եսաւի կին Ոլիբրամայի որդիներն են՝
ցեղապետ Յեւսը, ցեղապետ Եղովմը, ցեղապետ
Կորիխը: Սրանք Եսաւի կին՝ Անայի դուստր
Ոլիբրամայից ծնուած ցեղապետներն են: **19** Սրանք
են Եսաւի որդիները, եւ սրանք են նրանց
ցեղապետները՝ Եղովմի որդիները: **20** Սէիրում
ընակուող բոյրեցի Սէիրի որդիներն են՝ Ղոտանը,
Սեբաղը, Սերեգնը, Վանան, **21** Դեսոնը, Ասերը
եւ Օխտանը: Սրանք բռուցու Սէիրի որդու
ցեղապետներն են Եղովմի երկրում: **22** Ղոտանի
որդիներն են Քոռին, Եմման, իսկ Ղոտանի բոյրը

Թամանան էր: **23** Սորբաղի որդիներն են՝ Գաղոմը, Մանաքաթը, Գերաղը, Սոփարը եւ Ոնանը: **24** Սերեգնի որդիներն են՝ Այիեն եւ Ոնանը: Սա այն Ոնանն է, որ անապատում ադրիլ գտա, երբ արածեցնում էր իր հայր Սերեգոնի էշերը: **25** Վնայի որդիներն են՝ Դեսոնը եւ Ռիբանան՝ Անայի դուստրը: **26** Դեսոնի որդիներն են՝ Ամադանը, Եսրանը, Յերանը եւ Քառանը: **27** Վսերի որդիներն են՝ Բալլանը, Չուկանը, Ռսնիկանը եւ Ուկամը: **28** Ռիտսնի որդիներն են՝ Ռոզ եւ Արանը: **29** Քորի ցեղապետերն են՝ ցեղապետ Ղոտանը, ցեղապետ Սորտանը, ցեղապետ Սերեգնը, ցեղապետ Անան, **30** ցեղապետ Դեսոնը, ցեղապետ Վսերը, ցեղապետ Ռիտսնը: Սրանք Քորի ցեղապետերն են իրենց զաւառներում, Եղոմի երկրում: **31** Սրանք են այն թագաւորները, որոնք թագաւորեցին Եդրմանցիների երկրում, երբ դեռ որևէ թագաւոր չէր թագաւորում Խսրայելում: **32** Եղոմում թագաւորեց Սեպիորի որդի Բաղակը. նրա քաղաքի անունը Դեննարա էր: **33** Սեռաւ Բաղակը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Զարեհի որդի Յորբարը, որ Բուտրայից էր: **34** Սեռաւ Յորբարը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Վսոմը, որը թեմանացիների երկրից էր: **35** Սեռաւ Վսոմը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Բարախի որդի Աղարը: Սա էր, որ Մովսաբացիների դաշտում կոտորեց Մատիամին: Նրա քաղաքի անունը Գեթէմ էր: **36** Սեռաւ Վղաղը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Սամաղան՝ Մասեկվայից: **37** Սեռաւ Սամաղան, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Սաւուլը՝ Ռոբոթից, որը գտնուում է գետի եզերին: **38** Սեռաւ Սաւուլը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Որոբրի որդի Բալլայեննը: **39** Սեռաւ Որոբրի որդի Բալլայեննը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Բարախի որդի Աղարը: Նրա քաղաքի անունը Փողով էր, իսկ նրա կոնց անունը՝ Սետարէմ: Սա Մազորի որդի Մատրէմի դուստրն էր: **40** Սրանք են Եսաւի սերունդների, Եսաւի ցեղապետերի անուններն ըստ իրենց ցեղերի, ըստ իրենց վայրերի՝ իրենց աշխարհում, եւ ըստ իրենց տոհմերի, հանաձան նրանց անունների, ցեղապետ Թամանա, ցեղապետ Ղոտան, ցեղապետ Յերամ, ցեղապետ Օլիբանասա, ցեղապետ Կենզա, ցեղապետ Մետան, ցեղապետ Կենզ, ցեղապետ Մագեղիէ, ցեղապետ Զարյին: Սրանք Եդրմանցիների ցեղապետերն են ըստ Երկրում իրենց ստացած բնակավայրերի, եւ այս Եսաւն է, որ դարձաւ Եղոմի նախահայրը:

37 Յակոբը բնակուում էր Քանանացիների երկրում՝ այնտեղ, ուր պանդիստել էր իր հայրը: **2** Յակոբը սերունդը հետեւեալ է. Ցովսեփը տասնեօթը տարեկան էր, երբ իր Եդրայների հետ ոչխարներ էր արածեցնում: Իր հօր կանանց՝ Բալլայի որդիներից եւ Զեփայի որդիներից փոքր էր նա: Որդիներն իրենց հայր Խսրայէի մօտ վատարանում էին Ցովսեփին, Յ բայց Խսրայէի Ցովսեփին աւելի շատ էր սիրում, քան մնացած բոլոր որդիներին, որովհետեւ Ցովսեփը նրա ծեր տարիքում ծնուած որդին էր: Նա նրա համար կարել էր տուել ծաղկազարդ մի պատմուճան: **4** Երբ նրա

Եդրայները տեսան, որ իրենց հայր նրան սիրում է իր բոլոր որդիներից աւելի, ատեցին նրան եւ նրա հետ հանգիստ խօսել չէին կարողանում: **5** Երազ տեսան Ցովսեփն ու այն պատմեց իր Եդրայներին: Դրա համար Եդրայները առաւել եւս ատեցին նրան: **6** Նա ասաց նրան. «Լսեցէք իմ տեսած երազը: **7** Թւում էր, թէ մի դաշտում հասկերի խուրձ էինք կապում: Իմ խուրձը բարձրացաւ, կանգնեց ուղիղ, իսկ ձեր խրձերը դարձան ու Երկրպագեցին իմ խրձին»: **8** Եդրայներն ասացին նրան. «Միթէ որպէս թագաւոր պիտի թագաւորեն մեծ վրա, կամ տէր դաշնայլ պիտի տիրեն մեզ»: Եւ նրան պատել ես ատեցին նրան այդ Երազների ու խօսերի համար: **9** Նա տեսան մի այլ երազ եւս եւ այն պատմեց իր հօրն ու Եդրայներին: Նա ասաց. «Վհա մի այլ երազ եւս տեսան: Իրբու թէ արեգակն ու լուսինը եւ տասմանէկ աստղեր Երկրպագում էին ինձ»: **10** Յայրը սաստեց նրան ու ասաց. «Վյէ ինչ երազ է, որ տեսել ես: Յինա ես, քո մայրը եւ Եդրայները պիտի զանք եւ Երկրպագենք քեզ»: **11** Վրդովիւտեցին նրա Եդրայները, բայց հայրը մտրում պահեց նրա պատմածը: **12** Նրա Եդրայները քնացին Սիլքեմ՝ իրենց հօր ոչխարներն արածեցներու: **13** Խսրայէն ասաց Ցովսեփին. «Զ՞է որ հիմա քո Եդրայները ոչխարներ են արածեցնում Սիլքեմում: Վրի՞ թեզ ուղարկեմ նրանց մօտ»: **14** Ցովսեփն ասաց նրան. «Ես պատրաստ եմ»: Խսրայէն ասաց նրան. «Գնա տեսն, թէ ողջ առողջ են քո Եդրայներն ու ոչխարները, եւ ինձ լուր թեր»: Եւ Յակոբը նրան ուղարկեց այնտեղ Ծերրոնի հովտից: **15** Ցովսեփը եկալ Սիլքեմ եւ մի մարդ տեսան նրան դաշտում մոլորուած: Սա հարցրեց. «Ինչ ու սինտուում»: **16** Նա պատասխանեց. «Իմ Եդրայներին եմ վինտուում: Վաս ինձ, որտեղի են նրանք ոչխարներ արածեցնում»: **17** Մարդն ասաց նրան. «Նրանք յաստեղից քոչեցին գնացին, բայց ու լսեցի, որ նրանք ասում էին. «Գնանք Դոթայիմ»: Ցովսեփը գնաց իր Եդրայների ետևելց եւ նրանց գտալ Դոթայիմում: **18** Նրա Եդրայները հեռուից առաջին իրենք նկատեցին նրան, երբ նա դեռ չէր մօտեցել իրենց: Նրանք իրար մէջ չար խորհուրդ արեցին, որ սպանեն նրան: **19** Խրաբանչիւրն իր Եդրօրը դիմելով ասում էր: **20** «Վհա Երազատեսք զային: Ենկը սպանենք նրան, նետենք այստեղի հորերից մէկի մէջ եւ ասենք, թէ՝ «Վայրի զայն է կերել նրան»: Վյն ժամանակ տեսնենք, թէ ինչ կը լինեն նրա Երազները»: **21** Երբ Ռուրենը լսեց դա, նրանց ձեռքից փրկեց նրան. Նա ասաց. «Չսպանենք նրան»: **22** Ռուրենն աւելացրեց. «Չթափենք նրա արիւմը, այլ նետեցէք նրան այս անապատի հորերից մէկի մէջ: Զեռք մի տուէք նրան»: Դա ասում էր, որպէսզի նրան փրկի նրանց ձեռքից եւ հասցի իր հօրը: **23** Երբ Ցովսեփն եկալ իր Եդրայների մօտ, նրանք նրա վրայից հանեցին ծաղկազարդ պատմուճանը **24** եւ նրան նետեցին հորի մէջ: Յորը դաստարկ էր, մէջը ջուր չկար: **25** Նրանք նստեցին հայ ուտելու: Աչքերը վեր բարձրացնելով տեսան, որ իսմայլացի ճանապարհորդներ են գալիս Գաղաղից, ուղտերը հնկերով, ռետինով ու խեժով բարձած, որպէսզի դրանը տանեն Եգիպտոս: **26** Ցուլան իր Եդրայներին ասաց. «Ինչ օգուտ, եթէ սպանենք մեր Եդրօրը եւ թաքցնենք նրա արիւմը:

27 Եկեք նրան վաճառենք իսմայլացիներին, եւ մեր ձեռքը նրա արեամբ չպղուի, որովհետեւ ի վերջոյ նա մեր երայրն Ե՝ նոյն միս ու արինից»: Եւ իր երայրները լսեցին նրան: **28** Անտեղից անցնում էին մադիանացի վաճառականներ: Եղբայրները Յովսէփին քաշեցին-հանեցին հորից եւ քան դահեկանով վաճառեցին խմայլացիներին: **29** Խմայլացիները Յովսէփին տարան Եգիպտոս: Ռուրենը վերադարձալ դէպի հորը եւ Յովսէփին հորի մէջ զգուա: **30** Նա պատառուտեց իր հագուստները, վերադարձալ իր երայրների մօս ու ասաց. «Պատամին այնուն չեւ, եւ այժմ ուր զնամ»: **31** Նրանք առան Յովսէփի պատմումանը, մի ուլ մորթեցին, պատմումանը թարախտեցին ուլի արեան մէջ, **32** ապա ծաղկազարդ պատմումանն ուղարկեցին իրենց հօրն ու ասացին. «Գտել ենք սա, տես, քը որդու պատմումանն է սա, թէ՞ ոչ»: **33** Նա ճանաչեց այն ու ասաց. «Վյս պատմումանը իմ որդունն է, վայրի գազան է կերել նրան, մի գազան է յօշուել Յովսէփին»: **34** Եւ նա պատառուտեց իր հագուստները, քուրձ կապեց իր մէջքին եւ երկար ժամանակ սուլք էր պահում իր որդու համար: **35** Յաւարուեցին նրա թոյր որդիներն ու ուստորեք, եկան նրան միխթարելու, բայց չէր կամենում միխթարուել: Նա ասում էր. «Ես այս սգրի էլ կ'իշեն գերեզման՝ իմ որդու մօսու»: Եւ հայրը ողբաց նրան (Sheol h7585): **36** Իսկ մադիանացիները Եգիպտոսում Յովսէփին վաճառեցին փարաւոնի դահճապետին ներքինի Պետափիւսին:

38 Վյդ ժամանակ Յուլյան հեռացաւ իր երայրներից եւ եկաւ իրան անունով ողողովածից մի մարդու մօսու: **2** Յուլյան այնտեղ տեսաւ քանանացի մի մարդու լստերը, որի անունը Շաւա էր: Նա ամուսնացաւ նրա հետ եւ մտաւ նրա ծոցը: **3** Սա յիհացաւ, ունեցաւ որդի եւ անունը դրեց Էր: **4** Շաւան նորից յիհացաւ, ունեցաւ որդի եւ նրա անունը դրեց Օնան: **5** Նա մի որդի էլ ունեցաւ եւ նրա անունը դրեց Սելրմ: Շաւան Քասրիում էր, երբ ծնեց նրան: **6** Յուլյան իր անորանիկ որդի Էրի համար մի կին առաւ, որի անունը Թամար էր: **7** Յուլյայի անորանիկ որդի Էրը համեմի շրուաց Տիրոցը եւ Աստուած առաւ նրա հոգին: **8** Յուլյան ասաց Օնանին. «Մտիր քո եղոր կնոց ծոցը, ամուսնացին նրա հետ եւ զաւակ պարգևելիք քո եղօրոք»: **9** Երբ Օնանը հասկացաւ, որ զաւակը իրենը չի լինի, իր եղօրը կնոց ծոցը մտնելու սերմը թափեց գետին, որպէսզի զաւակ չտայ իր եղօրոք»: **10** Օնանի արածը Աստծուն դուր չեկաւ, ուստի նրա հոգին էլ առաւ: **11** Յուլյան ասաց իր հարս Թամարին. «Վյրի մսա քո հօր տանը, միշեւ որ մեծանայ իմ որդի Սելրմը»: Յուլյան վախենում էր, որ նա էլ կը մեռնի իր երայրների պէս: **12** Թամարը զնաց ու ապերց իր հօր տանը: Շատ օրեր անցան, եւ մեռաւ Յուլյայի կին Շաւան: Յուլյան սգից դուրս գարուց յետոյ իր ողորմանց հովիւ Իրասի հետ զնաց Թաման՝ իր ոչխարները խուզելու: **13** Վյդ մասին իմացաւ նրան հարս Թամարը, որովհետեւ նրան յայտնել էին, թէ՝ «Վյա քո սկեսրայը զայիս է Թաման՝ իր ոչխարները խուզելու»: **14** Թամարն իր վրայից հանեց այրիութեան զգեստները, քոյ նետեց երեսին, զարդարուեց ու նստեց Ենանի

դարպասի մօտ, Թաման տանող ճանապարհի վրայ, որովհետեւ տեսաւ, որ Սելրմը մեծացել է, բայց Յուլյան իրեն կսուրեթան չի տայիս նրան: **15** Երբ Յուլյան տեսաւ նրան, կարծեց, թէ բող է, որովհետեւ նա երեսը ծածկել էր, ուստի ինը նրան չճանաչեց: **16** Իր ճանապարհը թերեխով՝ Յուլյան զնաց դեպի նա եւ ասաց. «Ժոյն տուր մտնեմ ծոցը»: **17** Նա պատասխանեց. «Թեզ իմ հօտից այծի ուկ բերել կը տամ»: Սա ասաց. «Իսկ մինչեւ բերել տայդ գրաւ կը տամ»: Նա ասաց. «Ինչ գրաւ տամ թեմ թեց»: **18** Սա ասաց. «Տուր մատանին, մանեակը եւ այն գաւազանը, որ քո ծեռքին է»: Եւ նա մտաւ նրա ծոցը: Թամարը յիհացաւ նրանից **19** եւ վեր կացաւ զնաց: Նա իր վրայից հանեց քողը եւ հագաւ այրիութեան իր զգեստները: **20** Յուլյան իր ողորմանցի հովուի միջոցով այծի ուկ ուղարկեց, որպէսզի այդ կնոշից յետ ստանայ գրաւը, բայց հովիւր զգուա նրան: **21** Դիմերկ տեղի մարդկանց նա հարցրեց նրանց. «Ու՞ր է այն բողը, որ Ենանում էր, ճանապարհի վրայ»: **22** Նրանք պատասխանեցին. «Վյսեղ ոչ մի բող չի եղել»: Վերադառնալով Յուլյայի մօս ՝նա ասաց. «Երանք զգուայ: Եղել մարդկի եւ ասացին. «Վյսեղ բող չկայ»: **23** Յուլյան սասաց. «Գրաւը նրան թող մնայ, միայն թէ ծաղրի առարկայ շղանանք: Ես ուլ տուել եմ, որ տանես, որ էլ այդ կնոշը չես գտել: **24** Երեւ ամիս յետոյ Յուլյային յայտնեցին, թէ՝ «Պոռնկացել է քո հարս Թամարը եւ ահա պոռնկանայր պատճառով յիհացել է»: Յուլյան սասաց. «Դմրս հանեցեք նրան, թող ողջ այրուի»: **25** Իրեն տանելու ճանապարհին Թամարը գրաներն ուղարկեց իր սկեսրային՝ ասելով. «Ես յիհացել եմ այն տղամարուց, որին պատկանում են այս գրաները»: Եւ աւելցրեց. «Ճանաչիր, ումն են այս մատանին, մանեակը եւ գաւազանը»: **26** Յուլյան ճանաչեց դրանք ու ասաց. «Նա աւելի արդար է, քան ես, որովհետեւ նրան իմ որդի Սելրմին կնութեան չտուեցի»: Եւ այլեւ չմտաւ նրա ծոցը: **27** Երբ Թամարը ծննդաբերելու վրայ էր, նրա ողովանում երկու զաւակներ կային: **28** Ծննդաբերութեան պահին զաւակներից մէկն աւելի շուտ հանեց իր ծեռքը: Մանկաբարձը նրա ծեռքին կարմիր թել կապեց ու ասաց. «Անդրանիկը սա թող լինի»: **29** Երբ սա ծեռքը յետ տարաւ, անմիջապէս դուրս ելաւ նրա եղբայրը: Սամկարածն ասաց. «Ինչո՞ւ ճերեցիր պատնէջը»: Եւ նա նրա անունը դրեց Փարեւ: **30** Վպա դուրս ելաւ նրա եղբայրը, որի ծեռքին կարմիր թել էր կապուած, եւ նրա անունը դրեց Զարա:

39 Յովսէփին տարան Եգիպտոս: Ոմն Եգիպտացի՝ փարաւոնի ներքինի դահճապետ Պետափիւսը, նրան զնեց նրան Եգիպտոս տարած իսմայլացիներից: **2** Տէրը Յովսէփի հետ էր, նրա գործերը բարեյաջող էին, եւ նա մնաց իր տիրոջ տանը՝ Եգիպտոսում: **3** Երբ իր տէրը տեսաւ, որ Տէրը նրա հետ է, եւ ինչ էլ որ ինքն անում է, Տէրը յաջողութեան է տայիս նրան, Յովսէփը շնորհ գտաւ տիրոջ առաջ, քանի որ համեմի էր եղել նրան: **4** Քրա համար էլ նա նրան իր տան վերակացու կարգեց եւ իր ողջ ունեցուածքը կստահեց Յովսէփին: Երբ

տերը նրան իր տան եւ իր ունեցած ամէն ինչին վերակացու կարգեց, 5 Աստուած Յովսէփի համար օրինեց Եգիպտացու տունը, եւ այդ օրինութիւնը տարածուեց նրա տան ու դաշտում Եղած ամբողջ ունեցուածքի վրայ: Այս ամէնն, ինչ տէրն ունէր, թողեց Յովսէփի տնօրինութեանը: 6 Պատափիւր չգիտէր, թէ ինչ կայ իր տանը, բացի իր կերած հացից: Յովսէփը դէմքով շատ գեղեցիկ էր ու վայելակազմ: 7 Այս բոլորից յետոյ նրա տիրոջ կինն իր աչքը զցեց Յովսէփի վրայ ու ասաց նրան. «Պառկիր ինձ հետ»: 8 Բայց նա մերժեց իր տիրոջ կոչոց ասելով, թէ՝ «Եթէ իմ տէրը իր տան ողջ ունեցուածքը վասահել է ինձ, 9 եւ այս տանը ինձնից աւելի մեծ մարդ չկայ, ու ինձ ոչինչ չի արգելուած, թեզնից բացի, որովհետեւ նրա կինն ես, ապա ես ինչպես կարող եմ անել այդ չար ու սուսկայի բանը եւ մեղանել Աստծու առաջ»: 10 Թեւե նա ամէն օր այդ մասին էր խօսում Յովսէփի հետ, բայց Յովսէփը չէր համաձայնում պառկել նրա հետ, ոչ իսկ մօտենալ նրան: 11 Այնպէս պատահեց, որ մի օր Յովսէփը իր ինչ-որ գործով տուն մտա: Ընտանիքի անդամներից ոչ չկար տանը: 12 Կինը բռնեց նրա շորերից ու ասաց. «Պառկիր ինձ հետ»: Յովսէփը թողնելով իր շորերը նրա ձեռքով՝ դրու փախաւ: 13 Երբ կինը տեսաւ, որ նա շորերը իր ձեռքով թողած դրուս է փախել, տան անդամներին կանչելով՝ ասաց. 14 «Տեսէք, ամուսինս երայեցի ծառա թերեց տուն, որ մեզ խայտառակ անի: Նա, մտնելով իմ սենեակը, ասաց. «Պառկիր ինձ հետ»: Ես բարձրածայն աղաղակեցի, 15 իսկ նա, լսելով իմ բարձրածայն աղաղակը, շորերն ինձ մօտ թողած՝ փախաւ, գնաց դրուս»: 16 Նա շորերը պահեց մօտը մինչեւ ամստափնը տուն եկաւ, նրա հետ հօսեց այս բաները՝ ատելով, թէ՝ 17 «Մենակս մտա քո բերած երայեցի ծառան, որպէսզի խայտառակի ինձ: Նա ասաց՝ «Պառկիր ինձ հետո»: 18 Իսկ երբ լսեց, որ ճայնս բարձրացրի, շորերն ինձ մօտ թողած՝ փախաւ, գնաց դրուս»: 19 Երբ տէրը լսեց իր կնոց պատմածը, թէ՝ «Վասպէս վարուեց ինձ հետ քո ծառան», խիստ բարկացաւ: 20 Յովսէփի տէրը բռնեց ու բանտ նետեց նրան, այնտեղ, ուր արքունի կալանաւորներ էին բանտարկուած: 21 Բայց Աստուած Յովսէփի հետ էր. նա ողբո՞ւնթիւն պարփևեց նրան, եւ այնպէս արեց, որ նա բանտապէտի բարեհանութեանն արժանանայ: 22 Բանտապէտը բանտն ու բանտով եղած բրոյր կալանաւորներին վաստիեց Յովսէփին: Եւ ինչ էլ որ լինում էր այնտեղ, նա էր անողը: 23 Բանտապէտը նրա շնորհիւ բանտի գործերին չէր խառնուում, որովհետեւ ամէն ինչ յանձնուած էր Յովսէփի ձեռքը: Աստուած նրա հետ էր, եւ ինչ էլ որ ինքն անում էր, Տէրը յաջողութիւն էր տայիս նրան:

40 Այս դէպերից յետոյ Եգիպտոսի արքայի տակառապէտն ու մատակարարը մտղանեցին իրենց տիրոջ՝ Եգիպտացիների արքայի հանդեպ: 2 Բարկացաւ փարաւոնն իր երկու ներքինների՝ տակառապէտի եւ մատակարարի վրայ, 3 նրանց բանտ նետեց դահճապէտի մօտ, այն բանտը, ուր Յովսէփն էր արգելափակուած: 4 Դահճապէտը նրանց յանձնուած Յովսէփին. սա սպասարկում էր

նրանց: Նրանք որոյ ժամանակ մնացին բանտում: 5 Միեւնոյն գիշերը բանտում երազ տեսան եգիպտացիների արքայի տակառապէտն ու մատակարարը՝ ամէն մէկն իր երազը: 6 Առաւունեան Յովսէփը մտա նրանց մօտ եւ տեսաւ, որ նրանք յուզուած են: 7 Նա հարց տուեց փարաւոնի ներքիններին, որոնք իր հետ իր տիրոջ բանտում էին. «Ինչն ձեր դէմքերն այսօր մոյալ են»: 8 Նրանք պատասխանեցին. «Երազ ենք եւսեւ, եւ չկայ մէկը, որ կարողանայ մեկնել այն»: Յովսէփն ասաց նրան. «Չէ որ Աստծու օգնութեամբ հնարաւ է դրան մեկնութիւնը: Պատմեցէր ինձ»: 9 Տակառապէտը Յովսէփին պատմեց իր երազը եւ ասաց. «Երազում իմ առաջ երեւաց մի որդատուննկ: 10 Որդատունին ուներ երեք շատ կանաչ ծիլդեր եւ հասունացած խարոյի երեք ողկոյզներ: 11 Փարաւոնի բաժակն իմ ձեռքին էր. Վերցնում էի խաղողը, ճնյում փարաւոնի բաժակի մէջ եւ բաժակը տայիս էի փարաւոնի ձեռքը»: 12 Յովսէփն ասաց նրան. «Դրա մեկնութիւնը հետեւեան է. Երեք ճնյուղը երեք օրեր են: 13 Կ'անցնի երեք օր, փարաւոնը կը յիշի քո նախկին իշխանութիւնը եւ եզե նոյն տակառապէտին պաշտօնին կը նշանակի: Դու փարաւոնի բաժակը կը տաս նրա ձեռքը՝ ըստ քո նախկին իշխանութեան, ինչպէս անում էիր տակառապէտն եղած ժամանակ: 14 Իսկ երբ գործոյ յաջող ընթանայ, դու յիշիր ինձ, ողորմած եղիր իմ հանդեա, յիշիր ինձ փարաւոնի առաջ 15 եւ ինձ ազատիր այս բանտից, որովհետեւ առեւանգելով՝ ինձ բերեցին երայեցիների երկրից. Եւ այստեղ ոչինչ չարեցի, բայց ինձ նետեցին այս բանտախուցը»: 16 Երբ մատակարարը տեսաւ, որ նա երգին ուղղու մեկնութիւնը տուեց, ասաց Յովսէփին. «Ես եւ եմ երազ տեսեւ: Երազու մէջ գլխիս վրայ ընթիր այլինով կը երեք զամբիլ կար: 17 Կերենի զամբիլի մէջ կային մատակարարների պատրաստած այն բոլոր ուտենիթեները, որ ուսուում էր փարաւոն արքան: Թշջուններն ուտում էին իմ գլխի վրայ գտնուող զամբիլից»: 18 Յովսէփը, դիմելով նրան, ասաց. «Այս է դրա մեկնութիւնը. Երեք զամբիլները երեք օրեր են: 19 Երեք օր յետոյ փարաւոնը կը կտրի քո գլուխը, իսկ մարմինը կը կախի ծարից, եւ երկու թռչունները կը յօշուն քո մարմինը: 20 Երեք օր յետոյ փարաւոնը ծննջոց էր տակառապէտի օրն էր: Փարաւոնը ինչնոցը էր կազմակերպել իր բոլոր ծառաների համար: Ի թիւս իր ծառաների, նաև յիշեց իր պաշտօնեաներ տակառապէտին ու մատակարարին: 21 Նա տակառապէտին վերականգնեց իր պաշտօնում, եւ սա բաժակը տուեց փարաւոնի ձեռքը, 22 իսկ մատակարարին կախեց ծառից, ինչպէս մեկնել էր Յովսէփը: 23 Տակառապէտը, սակայն, չիշեց Յովսէփին. նա մոռացաւ նրան:

41 Երկու տարի անց փարաւոնը երազ տեսաւ: Երազում ինքը կանգնած էր գետի Եգիպտին, 2 իսկ գետից դուրս էին զախս տեսքով գեղեցիկ ու մարմնով պարարտ եօթը երինջներ, որոնք արածում էին այնտեղ՝ ճահճուտում: 3 Դրանցից յետոյ գետից դուրս էին զախս տեսքով տղեղ ու մարմնով նիհար եօթը այլ երինջներ եւ միւս երինջների հետ արածում գետի եզերին: 4 Տեսքով տղեղ ու մարմնով նիհար եօթը երինջներն

ուտում էին տեսրով գեղեցիկ ու պարարտ եօթը երինչներին: Չարքնեց փարաւոնը: Նորից քուն մտա: 5 Նա տեսաւ մի երկրորդ երաց. ահա մեկ ցողովնից բռւսաւմ էին ընտիր ու գեղեցիկ եօթը հասկեր: 6 Ազա բռւսան չորովկ ու խորշակահար եօթը այլ հասկեր, 7 եւ չորովկ ու խորշակահար եօթը հասկեր կուլ տուեցին ընտիր ու լի եօթը հասկերը: 8 Չարքնեց փարաւոնը եւ տեսաւ, որ երաց էր: Առաւոտեան խորվուեց նրա հոգին: Նա մարդ ուղարկեց, կանչել տուեց Եգիպտոսի բռով երազահաններին, երկրի բռոյր իմաստովներին եւ պատմեց իր երազները, բայց զգոնուեց մեկը, որ կարողանա՞մ մեկնել փարաւոնի երազները: 9 Տակառապետը, դիմերվ փարաւոնին, ասաց. «Վսոյ իշխենեմ իմ յանցանքը: 10 Երբ փարաւոնը բարկացել էր իր ծառաների վրա, ինձ ու մատակարարին արգելափակել էր դահճապետի տանը: 11 Մենք երկուսս եւ երաց տեսանք միեւնոյն գիշերը. իւրաքանչիւրս տեսաւ իր երազը: 12 Այնտեղ մեզ հետ էր դահճապետի ծառայ երբաւեցի մի պատմանի: Պատմեցինք նրան, 13 եւ նա մեկնեց մեզ մեր երազները՝ տարով իւրաքանչիւրս իր երազի մեկնութիւնը: Եւ եղա, որ ինչպէս մեկնել էր մեզ, այնպէս էլ կատարուեց. ես եկայ հասայ իմ պաշտօնին, իսկ նրան կախեցին ծարից»: 14 Փարաւոնը մարդ ուղարկեց ու կանչել տուեց Յովսէփին: Յանեցին նրան բանտից, երեսն ածինեցին, փոխեցին նրա պատմուճանը, եւ նա ներկայացաւ փարաւոնին: 15 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին: «Երաց եմ տեսել եւ չկայ մեկը, որ մեկնի այն: Ես լսել եմ քո մասին: Ասում են, որ եթէ երազները պատմեն թեզ, դու կը մեկնես դրանք»: 16 Պատասխան տալվ՝ Յովսէփին ասաց փարաւոնին. «Առանց Աստծու Յովսէփեան փարաւոնի համար փրկարար ոչ մի պատասխան չի լինի»: 17 Փարաւոնը, դիմերվ Յովսէփին, ասաց. «Երազուն ինձ թուլ էր, թէ կանգնած էի գետի եղերքին, 18 եւ, իրբեւ թէ, գետից ենում էին մարմնով պարարտ ու տեսրով գեղեցիկ եօթը երինչներ, որոնք արածում էին այնտեղ՝ ճահճուտում: 19 Ազա, դրանցից յետոյ գետից դուրս էին զայիս տեսրով շատ այլանդակ ու զգուեին եւ մարմնով նիհար եօթը երինչներ, որոնցից աւելի զգուեին չեմ տեսել ողջ Եգիպտացիների երկրում: 20 Յոթը նիհար ու զգուեին երինչներն ուտում էին գեղեցիկ ու պարարտ առաջին եօթը երինչներին: 21 Նրանք թեւել կուլ էին տախան վերջիններին, բայց չեր երևուու, որ նրանք սրանց կուլ են տուել. նրանց տեսրք առաջուայ պէս զգուեին էր: Չարքնեցի ու նորից ընեցի: 22 Դարձեալ երազում տեսա, որ, իրբեւ թէ, մեկ ցոյունից բռւսմում էին լի ու գեղեցիկ եօթը հասկեր: 23 Նրանց կոռյին բռւսան բարակ, չորովկ ու խորշակահար եօթը այլ հասկեր, 24 եւ չորովկ ու խորշակահար եօթը հասկեր կուլ էին տախիս գեղեցիկ ու լի հասկերը: Երազներս պատմեցի երազահաններին, բայց ոչ մեկը չկայ, որ դրանք մեկներ ինձ»: 25 Յովսէփին ասաց փարաւոնին. «Փարաւոնի տեսան երազները մեկ իմաստ ունեն. Աստուած փարաւոնին յայտնել է այն, ինչ անելու: 26 Եօթը գեղեցիկ երինչները եօթը տարի են նշանակում, եւ եօթը գեղեցիկ հասկերը նոյնպէս եօթը տարի են նշանակում: Փարաւոնի տեսած երազները մեկ իմաստ ունեն:

27 Դրանցից յետոյ ելած տգետ ու վտիտ եօթը երինչները եօթը տարի են նշանակում, իսկ չորովկ ու խորշակահար եօթը հասկեր նշանակում են, որ եօթը տարի սով է լինելու: 28 Փարաւոնին ասածին իմաստն այն է, որ Աստուած փարաւոնին յայտնել է այն, ինչ անելու է: 29 Ահա ողջ Եգիպտացիների երկրում յիներու են բերքառատ եօթը տարիներ: 30 Դրանցից յետոյ կը զան սովի եօթը տարիներ, եւ կը մոռացուի երկրում եղած բերքի առատութիւնը: 31 Սովոր կը սպասի երկիրը, եւ մարդիկ չեն իմանայ բերքի առատութիւնը դրան յաջորդող սովի պատճառուի բանի որ տով շատ սպասիկ է լինելու: 32 Փարաւոնին երազի երկրում անզամ կրկնուելը վկայում է, որ Աստծու խօսքը հաստատապէս կատարուելու է, եւ Աստուած չի յապահի այն ի կատար ածելուց: 33 Արո, տես, գոյիր խոհեմ ու իմաստուն մի մարդու, որ դառնայ փարաւոնի խորիրդականը, եւ նրան վերակացու նշանակիր Եգիպտացիների երկրի վրայ: 34 Փարաւոնը երկրի վրա նաեւ գործակալներ թող նշանակի, որ Եգիպտացիների երկրի առատութեան եօթը տարիների ընթացքում բերքի մեկ իինգերորդ մասը հարկ վերցնեն: 35 Նրանք թող հաւաքեն առաջին եօթը տարիների բերքի ամրոց պաշարը, ցորենը թող դրուի փարաւոնի տրամադրութեան տակ, եւ պարէնը թող պահուի բաղաբներում: 36 Երկրի պարէնը թող պահուի Եգիպտացիների երկրի վրայ տարածուելիք սովի եօթը տարիների համար, որպէսզի երկրի սովից չկոտրորուի»: 37 Յովսէփի խօսքերը հաճեի թուացին փարաւոնին ու նրա բռոյր պաշտօնեաներին: 38 Փարաւոնն ասաց իր բռոյր պաշտօնեաներին. «Միիէ կը գոյնենք այսափահի մի մարդ, որ իր անձի մէջ կրի Աստծու ողին»: 39 Եւ փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Քանի որ Աստուած թեզ յայտնեց այդ ամէնը, ուրեմն քեզնից աւելի իմաստուն ու խելացի մարդ չկայ: 40 Դու եղիր իմ տան վերակացուն, եւ քո հրամանին թող ենթարկուի իմ ամբողջ ժողովլուրոց: Եմ գահնվ միհայն ես քեզնից բարձր կը լինեմ: 41 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Ահա այսօ թեզ վերակացու եմ կարգում Եգիպտացիների երկրի վրայ: 42 Եւ փարաւոնը մատից հանելով իր մատանին՝ դրեց Յովսէփի մատին, նրան հազցրեց բեհեզեայ պատմուճան, ոսկէ մանեսակ անցկացրեց նրա պարանցին, 43 նրան նաստեցրէ իր երկրորդ կառը: Մոլնետիկը Յովսէփի առաջի գնալով՝ այդ մասին ազգարարեց, եւ նա վերակացու կարգուեց Եգիպտացիների երկրի վրայ: 44 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Ահա ես փարաւոնն եմ: Ամբողջ Եգիպտացիների երկրում ոչ ոք իրաւունք չունի նոյնիսկ իր ոստը կամ ծեռքը բարձրացնելու առանց քո հրամանի»: 45 Եւ փարաւոնը Յովսէփի անունը դրեց Ֆսոմփթօմքանէ, իսկ Արեգ բաղաքի բռուր Պետափիրէսի դրւատը Ասսաներին նրան տուեց կնութեան: Եւ Յովսէփի գնայ փարաւոնի մօսից: 46 Յովսէփի երեսուն տարեկան էր, երբ ներկայացաւ Եգիպտացիների փարաւոն արքային: Յովսէփի գնալով փարաւոնի մօտից, շշեց ողջ Եգիպտոսում: 47 Երկիրը առատութեան եօթը տարիների ընթացքում հարուստ բերք տուեց: 48 Յովսէփի հաւաքեց Եգիպտացիների երկրի առատութեան եօթը տարիների ողջ բերքը՝

ամէն մի քաղաքի շուրջը գտնուող դաշտերի բերքը ամբարելով այդ քաղաքում: **49** Յովսէփը ծովի ալազի չափ շատ ցորեն հաւաքեց ու ամբարեց այնտեղ այնքան, որ հնարաւոր չէր հաշուել, քանի որ անթիւ-անհամար էր: **50** Երբ դեռ չէր եկել եօթը տարուայ սովը, Յովսէփին ունեցաւ երկու որդի, որոնց ծնել էր Արեգ քաղաքի բուրմ “Պետափեսի դուստր Ասանեթք նրա համար: **51** Յովսէփին անդրանիկ որդու անունը դրեց Մանասւ, «Որովհետեւ, - ասում է, - Աստուած ինձ մոռացնել տուեց իմ ու իմ հօր բոլոր Վշտերք»: **52** Երկրորդ որդու անունը դրեց Եփիրես, «Որովհետեւ, - ասում է, - Աստուած ինձ բազմացրեց իմ տառապանքների երկրում»: **53** Անցան Եգիպտացիների երկրի առատութեան եօթը տարիները, **54** եւ վրայ հասան սովի եօթը տարիները, ինչպէս ասել էր Յովսէփը: Սով եղաւ ամբողջ երկրում, որովհետեւ ողջ Եգիպտացիների երկրում հաց չէր գտնուում: **55** Սովի մատնուեց համայն Եգիպտացիների երկիրը, եւ ամբողջ ժողովուրդ հացի համար աղաղակ բարձրացրեց փարաոնի արաջ: Փարաոն սասա բոլոր Եգիպտացիներին. «Գնացէք Յովսէփի մօս, եւ ինչ որ ասի նա ձեռ, կատարեցէք»: **56** Սով էր ամբողջ երկրում: Յովսէփը բացեց ցորենի բոլոր շտեմարանները եւ ցորեն էր վաճառում բոլոր Եգիպտացիներին: Սովը սաստկացաւ Եգիպտացիների երկրում: **57** Եւ բոլոր երկրներից գալիս էին Եգիպտոս՝ Յովսէփից հաց զնելու, որովհետեւ սովը սաստկանում էր ամբողջ աշխարհում:

42 Յակորը իմանալով, որ ցորենի վաճառք կայ Եգիպտացիների երկրում, ասում է իր որոխներին. «Քնչնի էք յապարում: **2** Իմացել եմ, որ Եգիպտոսում ցորեն կայ: Գնացէք այնտեղ եւ մեզ համար մի թիշ պարեն զնեցէք, որ ապրենք, սովամահ չինենք»: **3** Յովսէփի տասր երայրները իշան Եգիպտոսից ցորեն զնելու: **4** Յակորը Յովսէփի երայր Բենիամինին չթողեց, որ զնայ իր երայրների հետ, որովհետեւ ասում էր, թէ՝ «Գուցե նա կը իրանդանայ»: **5** Իսրայէլի որդիներն այլ ճանապարհորդների հետ եկան ցորեն զնելու, քանի որ Քանանացիների երկրում սով էր: **6** Յովսէփը երկրի իշխանն էր, ուստի ինքն էր ցորեն վաճառում երկրի ողջ ժողովորին: Յովսէփի երայրները, գլուխները խոնարհեցին մինչեւ գետին: **7** Երբ Յովսէփը տեսաւ իր երայրներին, ճանաչեց նրան, քայլ օտար ձեւացրեց իրեն, խստացյևս խօսեց նրանց հետ եւ ասաց. «Որտեղից էք զալիս»: Նրանք պատասխանեցին. «Քանանացիների երկրից. եկել ենք պարեն զնելու»: **8** Յովսէփը ճանաչեց իր երայրներին, քայլ նրանք ճանանչեցին իշխանը: **9** Յովսէփի իշեց իր տեսած երազները եւ ասաց նրանց. «Դուք լրտեսներ էք եւ եկել էք երկրի հետախուզելու»: **10** Նրանք ասացին. «Ո՛չ, տէք: Մենք՝ քո ծառաները, եկել ենք ցորեն զնելու: **11** Մենք ամէնք մի մարդու զաւակներ ենք: Խաղաղասէր մարդիկ ենք մենք, քո ծառաները լրտեսներ չեն»: **12** Յովսէփին ասաց նրանց. «Ո՛չ, դուք եկել էք երկիրը հետախուզելու»: **13** Նրանք պատասխանեցին. «Մենք՝ քո ծառաները, տասներկու երայրներ էինք, քանանացիների երկրում մի մարդու որդիներ: Վյո

պահին մեր կրտսեր եղրայրն իր հօր մօս է, իսկ միւսն այլեւս չկայ»: **14** Յովսէփն ասաց նրանց. «Ահա թէ ինչպիսի փորձի պիտի ենթակլուէք. հենց դրա համար ասացի դեռ՝ դուք լրտեսներ էք: **15** Երդուում եմ փարաւնիկ արեւով, որ այստեղից դուրս չեք զայ, քանի ձեր կրտսեր եղրայրն այստեղ չի եկել: **16** Արդ, ձեզմից մեկին ուղարկեցէք, որ այստեղ բերի ձեր եղրօրը, իսկ դուք կը մնաք արգելարանում, մինչեւ որ պարզուի, թէ ճիշտ էք ասում, թէ՞ ոչ: Յակառակ դեպքում, երդուում եմ փարաւնիկ արեւով, որ դուք լրտեսներ էք»: **17** Եւ երեք օր նրանց բանտարկեց: **18** Յովսէփը երրորդ օր նրանց նրանց. «Կյապէս արէք, որպէսզի փրկուլէք. ես ինքս էլ աստուածավախ մարդ եմ: **19** Եթէ խաղաղասէր մարդիկ էք, ձեր եղրայրներից մեկն այստեղ՝ բանտում կը մնայ, իսկ մնացածներդ կը տամէք ձեր գնած ցրենք: **20** Զեր կրտսեր եղրօրն ինձ մօս կը բերէք, որ հաւատամ ձեր ասածներին, ապա թէ ոչ՝ մահուան կը դատապարտուէք»: **21** Նրանք այդպէս էլ արեցին: Նրանք՝ եղրայրները, մինեանց ասացին. «Վյոն, մենք մեր եղրոր նկատմամբ մեղադրու ենք, որովհետեւ անտեսեցինք նրա հօգու մղաւանջը, երբ նա մեզ աղաչում էր, իսկ մենք նրան չլսեցինք: Դրա համար էլ մեր զիյին է իշխում այս պատուհասը»: **22** Պատասխան տուեց Ուլրենն ու ասաց նրանց. «Ես ձեռ չասացի, թէ՝ «Մերը մի գործէք պատանու դէմ», իսկ դուք ինձ չլսեցիք: Յիմա նրա արեան զինն է պահանջուում»: **23** Նրանք չզիտէին, որ Յովսէփը հասկանում էր նրանց, որովհետեւ թարգմանիչ ունէր: Եւ նրանցից մեկուսանալով՝ Յովսէփը լաց եղաւ: **24** Նա դարձեալ եկաւ նրանց մօս եւ խօսեց նրանց հետ: Ապա նրանցից առանձնացնելով Ծնալնին՝ նրանց ներկայութեամբ շրթացեց նրան: **25** Յովսէփը երամացեց, որ նրանց պարկերը լցնեն ցորենով, իւրաքանչիւրի արծաթը դնեն իր պարկի մէջ եւ ճանապարհի պաշար տան: Վյոնի էլ արեցին: **26** Նրանք բարձելով իրենց Եշերը գնացին այնտեղից: **27** Նրանցից մեկը, իշեւանում իր գրաստին կեր տայլու համար բացելով իր պարկը, տեսաւ, որ իր արծաթի բսակը դրուած է իր պարկի բերանին: **28** Վյոն ժամանակ նա ասաց իր եղրայրներին. «Դրամը վերադարձել են ինձ, ահա իմ պարկի մէջ է»: Նրանք զարմացան, իրար անցան ու ասացին. «Վյոն ինչ արեց մեզ Աստուած»: **29** Նրանք եկան իրենց հայր Յանանի մօտ, Քանանացիների երկիրը, պատմեցին նրան այս ամէնը, ինչ պատահել էր իրենց հետ, եւ ասացին. **30** «Մարդը, որ երկրի տէրն էր, մեզ հետ շատ խստ խօսեց եւ մեզ, իրեւ այդ երկրի լրտեսներ, քանտ նետեց: **31** Մենք նրան ասացինք. «Մենք խաղաղասէր մարդիկ ենք, լրտեսներ չենք: **32** Մենք տասներկու եղրայրներ ենք՝ մեր հօր որդիները: Մենք չկայ, իսկ կրտսերն այս պահին մեր հօր որդիները: Մենք կը կրտսեր տասներկու եղրայրներ ենք՝ մեր հօր որդիները: Մենք պատմացինք, իրեւ այս պատասխանեցին. «Դրա խաղաղասէր լինենք սրանով կ'իմանանամ, եթէ ձեր մի եղրօրն այստեղ՝ ինձ մօս թոլնէք, ձեր գնած ցորենք վերցնէք տանէք ձեր տուն 34 եւ ձեր կրտսեր եղրօրը բերէք ինձ մօս: Վյոն ժամանակ ես կ'իմանանամ, որ դուք լրտեսներ չեք, այլ խաղաղասէր մարդիկ էք, եւ ձեր այս եղրօրն էլ կը վերադարձնեմ մեզ, եւ դուք այս եղրօրում առեւտուր կ'անք»: **35** Երբ նրանք դատարկում էին իրենց պարկերը,

իւրաքանչիւրի արծաթի քսակը իր պարկում էր: Եւ երբ նրանք տեսան իրենց արծաթի քսակները, իրենք եւ իրենց հայր իխտ վախեցան: 36 Նրանց հայրը՝ Յակոբը, ասաց նրանց. «Ինձ անզաւակը էր թողնում: Յովսէփը չկայ, Ծնաւոնը չկայ, իհմա էր Բենիամինին էր վերցնելու: Վս բոյոր իմ գլխին են թափուում»: 37 Ուուրենը, դիմելով հօրը, ասաց. «Դու իմ երկու որդիներին կը սպանես, եթէ նրան չվերադարձնեմ թեզ: Դու Բենիամինին վստահիր ինձ, եւ ես նրան կը վերադարձնեմ թեզք:» 38 Նա ասաց. «Իմ որդին ձեզ հետ չի իշնի, որովհետեւ սրա եղայրը մեռա, եւ միայն սս է մսացել Երե սա հիւանանա ձեր գնացած ճանապարհին, ապա դուք ինձ Վշտով այս ձեր հասակում զերեզման կ'իշեցնէք»: (Sheol h7585)

43 Սովոր աւելի ու աւելի էր սաստկանում երկորում:
2 Երբ կերան-սպառեցին Եգիպտացիների երկրից բերած ցորենը, հայրն ասաց նրանց. «Դարձալ գնացէք եւ մի թիշ պարէն գնեցէք»: 3 Յուրան, դիմելով նրան, ասաց. «Մարդը մեզ կտրուկ ու յստակ ասաց. «Իմ աչքին չերեւաք, եթէ ձեր կրտսեր եղայրը ձեզ հետ չինին»: 4 Վըր, եթէ թողնես, որ մեր եղայրը զայ մեզ հետ, կը գնանք եւ պարէն կը գնենք, 5 իսկ եթէ մեր եղորոր մեզ հետ չրողնես, չենք գնայ, որովհետեւ այդ մարդը մեզ հետ խօսեց ու ասաց. «Իմ աչքին չերեւաք, եթէ ձեր կրտսեր եղայրը ձեզ հետ չինին»: 6 Խսրայէն ասաց. «Վյ ինչ փորձանք բերեցիր իմ գլխին, ինչնի յայտնեցիր այդ մարդուն, թէ եղայր ունէք»: 7 Նրանք ասացին. «Վյ մարդը հարցուիրած արեց մեր և մեր կեր և մեր ընտանիքի մասին, թէ՝ «Տակաւին կենդանին է ձեր հայրը», թէ՝ «Եղայր ունէք»: Եւ մենք յայտնեցինք նրան ըստ նրա հարցերի: Բնչ իմանայինք, թէ ասելու է մեզ. «Քերեք ձեր եղորորք»: 8 Յուրան ասաց իր հայր Խսրայէին. «Թոյլ տուր, որ պատանին զայ ինձ հետ, վեր կենանք զնանք, որպեսզի նա մենք, նա դու, նա մեր ընտանիքի անդամները ապրենք, սովամահ չլինենք:» 9 Ես նրա համար պատախանատու եմ. ինձնից կը պահանջն նրան: Եթէ նրան յետ չբերեմ ու քո առաջ չկանգնեցնեմ, թող մեղաքոր յինմեն իմ ամրուց կեանքում: 10 Որովհետեւ եթէ չդանդաղէինք, ապա երկու անզամ գնացած եկած կը լինէնք»: 11 Իրենց հայր Խսրայէն ասաց նրանց. «Ճիշտ էք ասում: Վյապէն է արէք: Մեր երկրի բարիքներով լորեք ձեր ամանները, այդ մարդուն իրուն նույն տարեք կնդրուկ, մեղոյ, խունկ, իւժ, բնեւելուն եւ ընկոյզ: 12 Կրկնակի արծաթ վերցրէք ձեզ հետ, ինչպէս նաեւ այն արծաթը, որ ձեր պարկերի մեջ յետ բերեցիք, տարեք ձեզ հետ, գուցէ դա սիսամունք էր: 13 Վերցրէք նաեւ ձեր եղօրոն ու գնացէք այդ մարդու մօս: Իմ Աստուածը թռ այսպես ամին, որ չսրբ գտնէք այդ մարդու մօս, եւ նա կ'ալրակի ձեզ հետ ձեր միւս եղօրոն ու Բենիամինին: 14 Բայց ես ինչպէս անզաւակացայ, այնպէս էլ անզաւակ մսացիք: 15 Եւ մարդիկ, առնելով նուերներ ու կրկնակի արծաթ, Բենիամինի հետ գնացին իշան Եգիպտոս եւ ներկայացան Յովսէփին: 16 Երբ Յովսէփը տեսան նրանց եւ իր եղայր Բենիամինին՝ ասաց պալատի կառավարչին. «Վյ մարդկանց տուն տար, անասուն մորթիր եւ ճաշ պատրաստիր, որովհետեւ այս մարդիկ կեսօրին ինձ հետ են

ճաշելու:» 17 Մարդն արեց այնպէս, ինչպէս ասել էր Յովսէփը, եւ մարդկանց տարալ Յովսէփի տունը, ասացին. «Նախորդ անզամ մեր պարկերում մեզ վերադարձուած արծաթի պատճառով է, որ մեզ բերեցին այստեղ, որպեսզի մեզ խուզարկեն: Նրանք մեզ վրա կը յարձակուեն, մեզ կը ստրկացնեն եւ կը տիրանան մեր Եշերին»: 19 Մօւտենալով Յովսէփի պալատի կառավարչին՝ նրանք դրան մօս ասացին նրան. 20 «Աղաչում ենք թեզ, տէր, լսիր մեզ: Երբ առաջին անզամ եկանք պարէն գնելոյ 21 եւ վերադառնալի իշեւան հասամք, բացելով մեր պարկերը՝ տեսանք, որ իւրաքանչիւրին արծաթը իր պարկի մէջ է: Այր, արծաթը նոյն կշռով յետ ենք բերել, ահա այն մեր ձեռքին է: 22 Ուրիշ արծաթ էլ ենք բերել մեզ հետ, որ պարէն գնենք: Մենք չզիտնեմք, թէ ով է արծաթը դրէլ մեր պարկերի մէջ»: 23 Նա ասաց նրանց. «Խսաղաղութիւնը ընդ ձեզ, մի վախեցէք: Ձեր եւ ձեր հայրերի Աստուածն է դրել զանձերը ձեր պարկերի մէջ, իսկ ես արդէն ստացել եմ ձեր արծաթը եւ գրհացել եմ»: Եւ նա բանտից հանեց ու նրանց մօս բերեց Ճանալնին: 24 Մարդը նրանց տարալ ներան Յովսէփի տունը: Չոր բերեցին, որ նրանք լուանան իրենց ոտքերը, եւ նա նրանց գրասաներին կեր տուլեց: 25 Նրանք պատրաստեցին ընծաները, երբ Յովսէփը դեռ չէր եկել կեսօրին, որովհետեւ լին Եին, որ այնտեղ է ճաշելու: 26 Յովսէփը տուն մտաւ, եւ նրանք այդ տանը նրան մատուցեցին իրենց ձեռքերում ընտան ընծաները եւ գլուխ խոնարհեցին նրան մինչեւ գետին: 27 Յովսէփը, դիմելով նրանց, հարցրեց. «Ինչպէս էք, ողջ-առողջ է ձեր ծերունի հայրը, որի մասին ասել էիք, թէ տակաւին կենդանի է»: 28 Նրանք պատասխանեցին. «Ողջ-առողջ է բեզ ծառայ մեր հայրը, տակաւին կենդանի է»: Նա ասաց. «Վյ մարդին օրինեալ է Աստուուց»: Եւ նրանք խոնարհուելով գլուխ տուլեցին նրան: 29 Յովսէփի բարձրացրեց իր աչքերը եւ, տեսնելով իր համանայ եղայր Բենիամինին, հարցրեց. «Սա է ձեր կրտսեր եղայրը, որի մասին ասել էիք, թէ կը բերեք ինձ մօս»: Եւ ասաց. «Աստուած թող ողորմի թեզ, որդեսակա»: 30 Յուլզուեց Յովսէփը, իր եղօրոյ համար ճնլուեց սիրուր եւ ուզում էր լաց լինել: Եւ, մտնելով իր սենեակն, նա լաց եղաւ: 31 Յետոյ նա լուաց երեսը, դուրս եկաւ եւ, զապելով իրեն, ասաց. «Ճաշ մատուցեց»: 32 Բայն որ եզիպատաշիները զգլուս էին եղայրեցիներից եւ նրանց հետ սեղան չին նստում, ուստի նրան եւ նրանցից իւրաքանչիւրին, ինչպէս նաեւ նրա հետ ճաշող եզիպատաշիներից իւրաքանչիւրին ճաշ մատուցեցին առանձին-առանձին: 33 Նրա դիմաց նստեց անդրանիկը՝ ըստ իր ալագութեան, իսկ կրտսերը՝ ըստ իր կրտսերութեան: Եւ մարդիկ զարմացել էին իւրաքանչիւրին իւրաքանչիւրին ճաշ պատրաստիր բաժին բոյորի բաժինի հնգապատիկը դարձաւ: Նրանք նրա հետ խմեցին ու գինուցան:

44 Յովսէփին իր պալատի կառավարչին հրաման տուլեց եւ ասաց. «Վյ մարդկանց պարկերը լորեք պարէնով այնքան, որքան կարող են տանել, եւ իւրաքանչիւրի արծաթը դրէք իր պարկի բերանին: 2

Իմ արծաթ սկիբը դրէք կրտսեր եղրօր պարկի մէջ: Այնտեղ դրէք նաև նրա ցորենի զինք: Եւ արուեց ըստ Ցովսէփի ասածի: 3 Առաւոտեան թոյ տուեցին, որ նրանք գնան իրենց Եշերով: 4 Երբ նրանք քաղաքից դրւու ելան, բայց դեռ հետու չէն գնացեն, Ցովսէփն ասաց իր պալատի կառավարիչին. «Վեր կաց, հետապնդիր այդ մարդկանց, հասիր նրանց ու ասաց. «Ինչո՞ւ եք լաւութեան դիմաց վաստութիւն անում: 5 Ինչո՞ւ գողացաք արծաթ սկիբը: Չ՞ որ դրանով էր խմում իմ տէրը եւ դրանով էր գուշակութիւն անում: Արո, ձեր արածը չար գործ է»: 6 Երբ նա հասաւ նրանց, այդպէս է ասաց: 7 Նրանք պատասխաննեցին նրան. «Ինչո՞ւ է տէրը այդպիսի քաներ ասում: Քան լիցի, որ քո ծառաները նման քան արած լինեն: 8 Եթէ մեր պարկերում գոլուսած արծաթը Քանանացիների երկրից մենք վերադարձենք ենք ձեզ, եւ ինչո՞ւ քո տիրոջ տնից արծաթ կամ ոսկի պիտի գողանայինք: 9 Արո, քո ծառաներից ում մօտ որ գտնուի սկիբը, թող մահուան դատապարտովի, իսկ մենք՝ մնացածներս, լինենք մեր տիրոջ ստրուկները»: 10 Նա ասաց. «Թող լինի այնպէս, ինչպէս ասացիք, ում մօտ որ գտնուի սկիբը, թող նա դառնայ իմ ստրուկը, իսկ մնացածների համարուէք անպարտու»: 11 Եւ նրանցից հրաքանչիւրն շասա իշեցներլիք իր քեռը՝ քացեց իր պարկը: 12 Կառավարիչը, աւագից սկսած մինչեւ կրտսերը, խուզարկեց եւ սկիբից գտաւ Բենիամինի պարկի մէջ: 13 Նրանք պատառուեցին իրենց զգեստները, եւ հրաքանչիւրն իր քեռը քարձելով իր Եշի վրայ՝ վերադարձաւ քաղաք: 14 Ցուլան ու իր երայրները ներկայացան Ցովսէփին, երբ նա դեռ տանն էր, եւ նրա արած երեսի վրայ ընկան գետին: 15 Ցովսէփն ասաց նրանց. «Այս ինչ է ձեր արածը, միթէ չզիտէր, որ այնպիսի մի մարդ, ինչպիսին ես եմ, գուշակելու կարողութիւն ոլնի»: 16 Ցուլան սասաց. «Ինչ պատասխան տանք մեր տիրոջը, ինչ ասենք կամ ինչպէս արդարանանք: Աստուած քանեց քո ծառաների գործած յանցանքը: Արո, ահա մեր տիրոջ ստրուկներն ենք եւ մենք, եւ նա, ում մօտ գտնուեց սկիբը»: 17 Նա ասաց. «Քան լիցի, ես այդպիսի քան չեմ անի: Այս մարդը, որի մօտ գտնուել է սկիբը, նայ թող լինի իմ ստրուկը, իսկ դուք ողջ ու անվնաս գնացէք ձեր հօր մօտու»: 18 Ցուլան, մօտնեսալով նրան, սասաց. «Աղաչում եմ, տէր, թոյն տուր, որ քո ծառան մի քան ասի քո առաջ: Մի քարկացիք քո ծառայի վրայ, որովհետեւ փարաւոնից յետոյ դրւ ես: 19 Տէր, որու հարցրեցի քո ծառաներին եւ ասացիք, թէ՝ «Յար կամ երայր ունէք»: 20 Եւ մենք պատասխաննեցինք մեր տիրոջը. «Ունենք տարիքն առած մի հայր եւ մի կրտսեր երայր, որ նա ունեցել է ձեր տարիքում: Սրա երայրը մեռել է, եւ սա մնացել է իր մօր միակ որդին, եւ հայրը սիրում է նրան»: 21 Դու քո ծառաներին սասացիք. «Նրան բերէք ինձ մօտ, եւ ես կը հոգամ նրա մասին»: 22 Մենք սասացինք մեր տիրոջը. «Երեխան չի կարու քածմանուել իր հօրից, որովհետեւ եթէ քածմանով իր հօրից, հայրը կը մեռնի»: 23 Դու սասացիք քո ծառաներին. «Եթէ ձեր կրտսեր երայրը ձեզ հետ չինք, չհամարձակուէք երեսայ իմ աշքին»: 24 Երբ մենք գնացինք քո ծառայի՝ մեր հօր մօտ եւ յայտնեցինք նրան մեր տիրոջ խօսքերը, 25 մեր հայրն սասաց. «Նորից գնացէք եւ մի թի պարեն

գնեցէք»: 26 Մենք ասացինք. «Չենք կարող այնտեղ իշնել, եթէ մեր կրտսեր երայրը մեզ հետ չիշնի: Մենք միայն այդ պայմանով կ'իշնենք: Եթէ մեր կրտսեր երայրը մեզ հետ չինք, ապա այդ մարդուն ներկայանալ չենք կարող: 27 Թու ծառան՝ մեր հայրը, մեզ ասաց. «Դուք ինքներու էլ գիտէր, որ իմ կին Ռաքէլն ինձ համար երկու որդի ծնեց: 28 Մեկը տնից հեռացաւ, եւ դուք ասացիք, թէ նա զազանի բաժնին դարձաւ: Նրան այլէւս չեմ տեսել մինչեւ իման: 29 Արո, եթէ սրան Էլ տանէք իմ մօտից, եւ ճանապարհին նա հիւլանդանայ, ապա դուք ինձ վշտով այս ծեր հասակում գերեզման կ'իշեցնէք»: (Sheol h7558) 30 Արո, եթէ մենք գնանք քո ծառայի, մեր հօր մօտ, եւ պատանին մեզ հետ չինք, ապա մեր հօր կեանքը կախուած կը լինի սրա կեանքից: 31 Վկնպէս որ, եթէ նա այդ երեխային մեզ հետ չտեսնի, կը մեռնի, եւ մենք՝ քո ծառաները, քո ծառային՝ մեր հօրը, ծեր հասակում յոցուած սրտով գերեզման կ'իշեցնէք: (Sheol h7559) 32 Ես՝ քո ծառան, այդ մանկան իր հօրից ստացել եմ իմ իմ երաշխաւորութեամբ: Ես ասել եմ. «Եթէ նրան չվերադարձնեմ ու չներկայացնեմ քեզ, ապա իս մարբողջ կեանքում թող յանցաւոր լինեն հօրս առաջ: 33 Արո, այս մանկան փիսարեն ես՝ քո ծառան, լինեմ իմ տիրոջ ստրուկը, իսկ պատանին թող գնայ իր երայրների հետ: 34 Որովհետեւ ինչպէս կարող եմ իմ հօրը ներկայանայ, եթէ այս պատանին մեզ հետ չինք: Թող ես չտեսնեմ այն դժբախտութիւնը, որ հօրս է վիճակուելու»:

45 Ցովսէփի չկարողացաւ իրեն զապէլ իր շուրջը գտնուող բոլոր եզիպտացիների ներկայութեամբ եւ ասաց. «Բոլորին դրւու հանէք»: Երբ նրանցից ոչ ոք չմնաց նրա մօտ, նա երայրներին յայտնեց իր ով լինելը: 2 Նա բարձրածայն լաց եղաւ այնպէս, որ դա լսեցին եզիպտացիները, եւ եղերութիւնը յայտնի դարձաւ փարատնի արքունիքում: 3 Ցովսէփն ասաց իր երայրներին. «Ես Ցովսէփն եմ: Իրօք, ոեր կենդանի է իմ հայրը»: Նրա երայրները չեմ կարողանում նրան պատասխանել, որովհետեւ տակնուլվայ եղան նրա ներկայութիւնից: 4 Ցովսէփն ասաց երայրներին. «Մօտեցէք ինձ»: Նրանք մօտ գնացին: Ցովսէփն ասաց. «Ես ձեր երայր Ցովսէփն եմ, որին դուք վաճառեցիք, որ Եզիպտոս տաննեն: 5 Բայց դուք մի տրտմէք, մի նեղուէք, որ ինձ վաճառել էք այստեղ բերելու համար, որովհետեւ Աստուած ձեզ փրկելու համար է ուղարկել ինձ այստեղ ձեզնից առաջ: 6 Հիմա երկրի վրայ եղած սովի երկրորդ տարին ե, եւ ինզ տարի եւս կայ, որ ոչ վար է լինելու, ոչ հունը: 7 Աստուած ձեզնից ատաց ինձ ուղարկել է այստեղ, որ երկրի վրայ պահպանի ձեր սերնդին եւ կերակրի ձեզ՝ մնացածների մեծ մասին: 8 Արո, ոչ թէ դուք եք ինձ ուղարկել այստեղ, այլ Աստուած: Նա ինձ ուղարկեց փարաւոնի գործերի վերակացու, նրա ողջ տան տէրը եւ համայն Եզիպտացիների երկրի իշխանը: 9 Արո, շտապ գնացէք իմ հօր մօտ եւ ասացէք նրան. «Այսպէս է ասում քո որդի Ցովսէփը. Աստուած ինձ ողջ Եզիպտացիների երկրի տէր է դարձելք: Արի իշիր ինձ մօտ եւ մի դանախաղի: 10 Դու կը ընակուն Գեսեմ երկրում՝ Արաբիայում եւ մօտ կը լինես ինձ, ոյու, քո որդիները, քո որդիների որդիները քո ոչխարներով ու աջշառներով, ամբողջ ունեցուածքով: Ես թեզ կը

կերակրեմ այստեղ, 11 որովհետև դեռ իհնզ տարի եւս սով է լինելու, որպէսզի չկոտորուէք դու, քո որդիները, եւ չոչշանայ քո ամրոջ ունեցուածքը: 12 Ահա դուք եւ Բենիամինը ձեր սեփական աշշերով տեսնում եք, որ անձամբ ես եմ խօսում ձեզ հետ»: 13 Իմ հօրդ պատմեցէք այս փառքի մասին, որին ես հասել եմ Եգիպտոսում, նաեւ այն մասին, ինչ տեսել եք: Իմ հօրդ շտապ թրեք այստեղ»: 14 Եւ նա փարավորւեց իր եղայր Բենիամինի պարանոցին ու լաց եղաւ. Բենիամինը էլ լաց եղաւ նրա պարանոցին փարավորած: 15 Յովսէփի համբուրեց նաեւ իր բոլոր եղայրներին եւ գրկախանունած լաց եղաւ: «Իրանից յետո միայն իր եղայրները խօսեցին նրա հետ: 16 Լուրդ հասաւ փարանոնի պալատ. ասացին. «Ցովսէփի եղայրներին են եկեց: Ուրախացան փարաւոնն ու նրա պաշտօնեաները: 17 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Քո եղայրներին ասս «Վսպէս արթք. լցրէք ձեր պարկերը, զնացէք Քանանացիների երկիրը 18 եւ, վերցնելով ձեր հօրն ու ձեր ունեցուածքը. Եկէ ինձ մօտ: Ես ձեզ կը տամ Եգիպտոսի բոլոր բարիբներից, եւ դուք կը վայեէք երկիր սերուցքը»: 19 Դու այսախի կարգադրութիւն կ'անտ. «Եգիպտացիների երկիրից առէք սայլեր ձեր մանուկների ու կյանանց համար եւ ձեր հօրո վերցնելով թրեք այստեղ: 20 Զեր աչքերո թող ազահութեամբ չնայեն ձեր ունեցուածքի վրայ, որովհետեւ ողջ Եգիպտացիների երկիրի բարիբները ձերն են լինելու»: 21 Վյոպէս է արեցին Խրայէլ որդիները: Յովսէփի փարաւոն արքայի կարգադրութեան համաձայն՝ նրանց տուեց սայլեր ու ճանապարհի պաշար: 22 Նա բրոյրին երկուական պատմուճան տուեց, իսկ Բենիամինին տուեց երեք հարիւր դահեկան եւ իհնզ պատմուճան՝ փոխմնիփոխ հազմելու: 23 Նյոնայս եւ, հօրդ տանելու համար, նա տուեց տասը Եշի վրայ թեռնուած Եգիպտոսի բոլոր բարիբներից, պարէնով թեռնաւորուած տասը ջորի, նաեւ՝ հօր համար ճանապարհի պաշար: 24 Նա ճանապարհեց իր եղայրներին, եւ սրանը զնացին: Նա նրանց ասաց. «Ճանապարհին չվիճէք»: 25 Նրանք Եգիպտոսից ելան-զնացին Քանանացիների երկիրը, իրենց հօր՝ Յակորի մօտ: 26 Պատմեցին նրան եւ ասացին. «Քո որդի Յովսէփի կենդանի է, նա ողջ Եգիպտացիների երկրի իշխանն է»: Յակորը զարմացաւ, որովհետեւ չէր հաւատում նրան: 27 Նրանք իրենց հօրը հաղորդեցին այս ամէնը, իհն ասել էր Յովսէփը: Նրանց հայր Յակորը, տեսնելով այն սայլերը, որ Յովսէփն էր ուղարկել՝ իրեն տանելու համար, վերակենդանացաւ: 28 Խրայէլն ասաց. «Բաւ է ինձ, որ իրօր տակակին կենդանի է իմ որդի Յովսէփը: Քանի ողջ եմ, զնամ տեսնեմ նրան»:

46 Խրայէլն իր ամրոջ ունեցուածքով ճանապարհ ընկաւ եւ եկաւ Երդման ջրհորի մօտ: Նա զի՞ մատուցեց իր հայր Խսահակի Աստծուն: 2 Գիշերը Աստուած տեսիքի մէց Խրայէլին ասաց. «Յակոր, Յակորք: Սա հարցրեց. «Դու ո՞վ ես»: 3 Նա պատասխանեց. «Ես քո հայրերի Աստուածն եմ: Մի՛ վախեցիր Եգիպտոս իշնելու, որովհետեւ քեզ այնտեղ մեծ ազգ եմ դարձնելու: 4 Ես քեզ հետ կ'իջնեմ Եգիպտոս, եւ ինքս էլ քեզ ընդմիշտ կը հանեմ այնտեղից: Եւ

Յովսէփն իր ձեռքով կը փակի քո աչքերը»: 5 Յակորը Երդման ջրհորի մօտից եկաւ, եւ Խրայէլի որդիներն իրենց հայր Յակորին, կահկարասին ու կանանց տեղաւորեցին այն սայլերի վրայ, որ Յովսէփն էր ուղարկել՝ նրան բերելու համար: Վերցնելով իրենց ունեցուածքն 6 ու Քանանացիների երկրում ձեռք թրեած ամէն ինչ, Եգիպտոս մտան Յակորն ու նրա ողջ սերունդը՝ 7 իր որդիներն ու որդիների որդիները, իր դուստրերն ու դուստրերի դուստրերը: Նա իր ողջ սերունդը բերեց Եգիպտոս: 8 Սրանք են Խրայէլի այն որդիների ամունները, որոնք Եգիպտոս մտան այն է՝ Յակորն ու որդիները: Յակորի անդրանիկ որդին էր Ռուբէնը: 9 Ռուբէնի որդիներն են՝ Ենոքը, Փայլուար, Ասրոնն ու Քարմին: 10 Շմաւոնի որդիներն են՝ Յանուէլը, Յամինը, Ահողը, Յաքինը, Սահան ու Քանանացի կնոջից ծնուած Սաւուղը: 11 Նեկի որդիներն են՝ Գերասնը, Կահարն ու Մերարին: 12 Յուղայի որդիներն են՝ Էրը, Օնանը, Սելիմը, Փարէսն ու Չարան: Էրն ու Օնանը մեռան Քանանացիների երկրում: Փարէսի որդիները եղան Ասրուն ու Յամուէլը: 13 Խսաքարի որդիներն են՝ Թողան, Փուղը, Յասուլը ու Յամամը: 14 Զարուղնի որդիներն են՝ Սերենը, Ալլունը ու Էլլը: 15 Սրանք Լիայի որդիներն են, որոնց, նաեւ իր դուստր Դինային, նա ծնեց Յակորի համար՝ Ասորիների Միջազգետքում. բոլորը՝ որդիներն ու դուստրերը, երեսուններեք հոգի էին: 16 Գաղի որդիներն են՝ Սափոնը, Մեդիսը, Սաւնիան, Թաւոքրամը, Վյեդիսը, Արոյէխը եւ Արիէխը: 17 Վարի որդիներն են՝ Յեմնան, Յեսուան, Յենուլը, Բարիան եւ նրանց քոյր Սարան: Բարիայի որդիներն են՝ Քորորը եւ Մելիքիլը: 18 Սրանք որդիներն են՝ Եթելայի, որին Լարան տուել էր իր դուստր Լիային: Սա Յակորի համար ունեցաւ այս տասնկե որդիներին: 19 Ռաբէլի՝ Յակորի կնոջ որդիներն են՝ Յովսէփն ու Բենիամինը: 20 Եգիպտացիների երկրում Վրեժ քաղաքի բուրմ Պետրափիրեսի դուստր Ասանէթից Յովսէփն ունեցաւ իր Սանաւ ու Եփերմ որդիներին: Սանասւն ասորի հարձից ունեցաւ որդիներ, որոնցից մէկն էր Մաքիրը: Մաքիրը ծնեց Գալասարին: Եփերմի՝ Մանասի եղբօր որդիներն են՝ Սուտազամն ու Տամամը: Սուտազի որդին է Եղմը: 21 Բենիամինի որդիներն են՝ Բայան, Բոքորն ու Ասրեն: Բայան ծնեց Արոնի որդիներ՝ Գէերային, Նէեմանին, Անաքիսին, Ռուին, Սամփիմին ու Ռոփիմինի: Գէերան ծնեց Արախին: 22 Սրանք Ռաբէլի որդիներն են, որոնց նա ծնեց Յակորի համար. բոլորը՝ տասնութ հոգի: 23 Դանի որդիներից մէկն է Ասոմը: 24 Նեփաթաղին որդիներն են՝ Ասիէլ, Գոնին, Ասարն ու Միլլիմը: 25 Սրանք որդիներն են Բայանի, որին Լարան տուեց իր դուստր Ռաբէլին. Բայան ծնեց սրանց Յակորի համար. բոլորը՝ եօթը հոգի: 26 Յակորի կողից ծնուած եւ նրա հետ Եգիպտոս մտած բոլոր մարդկանց թիւը, չհաջուած Յակորի որդիների կանանց, վարսունվեց է: 27 Յովսէփի Եգիպտոսում ունեցաւ երկու որդի: Այսպիսով Յակորի ընտանիքի՝ Եգիպտոս մտած բոլոր տղանարդկանց թիւը եօթանասուննինց է: 28 Յակորը իրենից առաջ Յովսէփին ուղարկեց Յովսէփի մօտ, որպէսզի սա

ընդառաջ զայ նրան Քաջաց քաղաքի մօտ՝ Ռամէսի երկրում, իսկ ինքն եկա Գեսեմ երկիրը: **29** Յովսէփը լծեց իր կաքը եւ Քաջաց քաղաքի մօտ ընդառաջ զնաց իր հայր Խորայէլին: Եթո Յովսէփը հանդիպեց նրան, փաթաթուեց նրա զգին եւ հեկեկալով լաց եղաւ: **30** Խորայէլն ասաց Յովսէփին. «Վըսուհետեւ կարող եմ մեռնել, որովհետեւ տեսայ քո երեսը, եւ դու տակաւին կենդանի ես»: **31** Յովսէփն ասաց իր եղայրներին ու իր հօր ընտանիքին. «Գնամ յայտնեմ փարաւոնին, որ Քանանացիների երկրում բնակուող իմ եղայրներն ու հօրս ընսանիքը եկել են ինձ մօտ: **32** Նրանք խաշնարձեր եւ են իրենց անսառները, արջառներն ու ողջ ունեցուածքը բերել են այստեղ: **33** Արդ, եթէ փարաւոնը կանչի ձեզ ու հարցնի, թէ՝ «Ի՞նչ է ձեր գործը», **34** կ'ասէք, որ «Մենք՝ քո ծառաները, մանուկ հասակից մինչեւ այժմ խաշնարածներ ենք, մենք եւ մեր հարցը», որպէսզի նա թոյլ տայ ձեզ բնակուել Գեսեմ երկրում, որովհետեւ Եգիպտացիները խորշում են ոչխարների հովիներից»:

47 Յովսէփն եկաւ եւ այդ մասին պատմեց փարաւոնին: Նա ասաց. «Իմ հայրն ու եղայրները իրենց ոչխարներով ու արջառներով, իրենց ամբողջ ունեցուածքով եկել են Քանանացիների երկրից եւ ահա Գեսեմում են: **2** Նա իր եղայրներից հինգին հետև առնելով՝ ներկայացրեց փարաւոնին: **3** Փարաւոնը հարցուց Յովսէփի եղայրներին. «Ի՞նչ գործ էք անում»: Նրանք պատասխանեցին փարաւոնին. «Ձե՛ մենք, թէ մեր հայրերը՝ քո ծառաները, ոչխարների հովիներ ենք»: **4** Նրանք ասացին փարաւոնին. «Պանդիստութեան ենք եկել այս երկիրը, որովհետեւ քո ծառաների ոչխարներ կեր չունեն, քանի որ Քանանացիների երկրում սաստկացել է սովը: Արդ, թոյլ տոլր, որ մենք՝ քո ծառաները, բնակուենք Գեսեմ երկրում»: **5** Փարաւոնը, դիմելով Յովսէփին, ասաց. «Քո հայրն ու քո եղայրները եկել են թեզ մօտ: **6** Ահա Եգիպտացիների երկիրը քո առջեւ է. արգաւանդ մի շրջանում բնակեցրոն քո հօրն ու եղայրներին: Նրանք թող բնակուեն Գեսեմ երկրում: Իսկ եթէ գտնես, որ նրանց մէջ կան կարող մարդիկ, իմ ոչխարների հօտերի վրայ Վերակացու կարգիք»: **7** Յովսէփն իր հայր Յակովին բերեց ու ներկայացրեց փարաւոնին: Եւ Յակոբն օրինեց փարաւոնին: **8** Փարաւոնը հարցուց Յակոբին. «Քանի տարեկան ես»: **9** Յակոբը պատասխանեց փարաւոնին. «Պանդիստութեան մէջ անցկացրած տարիներիս թիւր հարիւր երեսուն է: Թիչ ու դժուարին են եղել իմ ապրած տարիները եւ չեն հասել իմ նախնիների պանդիստութեան մէջ անցկացրած տարիներին»: **10** Յակոբն օրինեց փարաւոնին եւ հեռացան նրա մօտից: **11** Յովսէփը իր հօրն ու եղայրներին բնակեցրեց Եգիպտացիների երկրի բարերեց մի շրջանում Ռամէսի երկրում, ինչպէս հրամայել էր փարաւոնը: **12** Յովսէփը օրապահիկ էր տայիս իր հօրն ու եղայրներին, իսկ իր հօր ընտանիքի բոլոր անդամներին՝ ցորեն ըստ շնչի: **13** Պարէնն սպառուել էր ողջ երկրում, քանի որ սովոր խիստ սաստկացել էր: Սովոր հիւծուեցին Եգիպտացիների երկիրն ու Քանանացիների

երկիրը: **14** Յովսէփը ցորեն վաճառելով հաւաքեց Եգիպտացիների երկրի ու Քանանացիների երկրի ողջ արծաթը, որի դիմաց այդ երկրների մարդկանց պարեն էր տայիս: Յովսէփը ամբողջ արծաթը տարած փարաւոնի արքունիքը: **15** Վրձաթն սպառուեց Եգիպտացիների երկրից ու Քանանացիների երկրից: Բոլոր Եգիպտացիները եկան Յովսէփի մօտ ու ասացին. «Մեզ հաց տոլր. ինչն մեռնենք քո աչքի առաջ, քանի որ արծաթը վերջացաւ»: **16** Յովսէփն ասաց նրանց. «Եթէ արծաթն սպառուել է, բերէք ձեր անաստվները, եւ ես ձեր անաստվների փիսարեն հաց կը տամ ձեզ»: **17** Նրանք անաստվները բերեցին Յովսէփի մօտ, իսկ Յովսէփը ձիու, ոչխարի, արջատի եւ Եշի փոխարեն նրանց հաց էր տայիս: Նա այդ տարի նրանց բոլոր անաստվների փոխարեն նրանց կերակրեց հացուց: **18** Կը տարին անցաւ. Նրանք երկրորդ տարին եկան Յովսէփի մօտ եւ ասացին. «Արդեօք կորսափի կը մատնուենք մեր տիրոջ կողմից: ՏԵ՛, եթէ արծաթ կար, վերջացաւ, եթէ ոչխարներ եւ անաստվներ՝ թեզ մօտ են: Մենք այլեւ ոչինչ չունենք մեր տիրոջը տայու, բացի մեր անձերից ու մեր հոյից: **19** Արդ, որպէսզի քո աչքի առաջ սպամահ չլինենք, եւ երկիրն էլ չչործանուի, ստացին մեզ եւ մեր հոյոր հացի փիսարեն. մենք ու մեր հոյոր թող լինենք փարաւոնի սեփականութիւն: Սերմացու տուր, որ ցանենք, ապենք ու չմեռնենք, եւ երկիրն էլ չչործանուի: **20** Եւ Յովսէփը գնեց ողջ Եգիպտացիների երկիրը փարաւոնի համար, որովհետեւ Եգիպտացիներն իրենց հոդերը վաճառեցին փարաւոնին, քանի որ սովոր սաստիկ սպառուում էր նրանց կեանքին: Այսպիսով երկիրը դարձաւ փարաւոնի սեփականութիւն, **21** եւ սա Եգիպտուսի մի ծայրից մինչեւ միևս ծայրը մասկուուղ ծողովոյին հարձրեց իր ստորուկը, բայց բրմերի կալուածքներից, որովհետեւ Յովսէփը դրանք չզնեց, քանի որ փարաւոնը բրմերին առաստօրէն պարզեւատրում էր, եւ նրանք սնվում եին այն պարզեներով, որ նրանց էր տայիս փարաւոնը: Այդ է պատճառը, որ նրանք չվաճառեցին իրենց կալուածքները: **23** Յովսէփը բոլոր Եգիպտացիներին ասաց. «Ահա ձեզ եւ ձեր հոյոր եւ գնեցի փարաւոնի համար: Վայէ ձեր սերմացուն եւ ցանեցէք ձեր հոյերուում: **24** Երբ բերէք կը ստանաք, փարաւոնին կը տաք դրա մէկ հինգերորդ մասը, իսկ չորս հինգերորդ թող ձեզ լին իրեւ հոյի սերմացու եւ սնունդ՝ ձեզ, ձեր ընտանիքի բոլոր անդամների ու ձեր երեսաների համար»: **25** Նրանք ասացին. Մեզ փրկեցիր, մենք արժանացանք մեր տիրոջ գրութեանը, ուստի թող լինենք փարաւոնի ստորուկները: **26** Յովսէփը նրանց համար օրէնք սահմանեց, որ մինչեւ այսօր էլ գործում է Եգիպտացիների երկրում. բերէիք մէկ հինգերորդ մասը տուրք տալ փարաւոնին, բացի բրմական հոյերից, որոնք փարաւոնին չէն պատկանում: **27** Խորայէլը ընակուեց Եգիպտացիների երկրում Գեսեմում: Նրանք այնտեղ կալուածքներ ստացան, իսկստ աճեցին ու բազմացան: **28** Յակոբը Եգիպտացիների երկրում ապրեց տասնեօթ տարի, եւ նա դարձաւ հարիւր քառասուննօրթ տարեկան: **29** Երբ մօտեցան Խորայէլի մահուան օրերը, նա կանչեց իր որդի Յովսէփին ու ասաց

Նրան. «Եթե ես շնորհ գտայ քո առաջ, ապա ձեւոքդ դիր իմ զիստի տակ ու խոստացիր, որ իմ նվաստմամբ արդար եւ ողորմած կը լինես եւ ինձ Եգիպտոսում չես թաղի. **Յ** երբ միանամ իմ նախնիներին, ինձ թող տանեն Եգիպտոսից ու թաղեն նրանց գերեզմանում»: Յովսէփին ասաց. «Կ'անեմ ինչպէս ասացիր»: **Յ** Յակոբն ասաց. «Երդում ինձ»: Եւ նա երդուեց նրան, մինչ Խրայէլ խոնարհուեց նրա գաւազանի գլխի վրայ:

48 Այս դէպքերից յետոյ Յովսէփին յայտնեցին, **թ**՝ «Քո հայր Յակոբը հիւլանդ է»: Յովսէփը վերցնելով իր երկու որդիներին՝ Մանասէին ու Եփրեմին, եկալ Յակոբի մօս: Այդ մասին Յակոբին տեղեակ պահեցին՝ ասելով. **Յ** «Ահա քո որդի Յովսէփը քեզ մօս է զայիս»: Խրայէլն ուժերը հաւաքեց ու նստեց անկողնում. **Յ** Յալդրն ասաց Յովսէփին. «Իմ Աստուածն ինձ երեւաց Լուզում՝ Քանանացիների երկրում, օրինեց ինձ 4 ու ասաց. «Ահա ես Կ'անեցնեմ ու կը բազմացնեմ քեզ, բազում ազգերի նախահայր կը դարձնեմ: Այս երկիրը քեզ կը տասմ իբրեւ յալիտենական ժամանգութիւն»: **Յ** Արդ, միշտեւ իմ Եգիպտոս զայր Եգիպտոսում ծնուած քո երկու որդիները ինձ են: Եփրեմն ու Մանասէն ինձ համար թող լինեն ինչպէս Ռուլեն ու Ծմալոնը, **Յ** իսկ միւս զաւակները, որոնց ծնունդ կը տաս սրանցից յետոյ, թող քոնը լինեն: Նրանք իրենց ժամանգութիւնն ստունալու համար թող կոչուեն իրենց երբայրների անուամբ: **Յ** Երբ ես զայիս էի Ասորիների Միջագետքից ու մի ասպարէից չափ մօտեցել էի Քարքարա երկրին, Քանանացիների երկրում մեռաւ քո մայր Ռաբէլը: Ես նրան թաղեցի ճանապարհին, Եփրամա չհասած, դա Բերդեհեմն է»: **Յ** Երբ Խրայէլը տեսաւ Յովսէփի որդիներին, հարց տուեց. «Մրանք քո ինչն են»: **Յ** Յովսէփը պատասխանեց հօրը. «Իմ որդիներն են, որոնց Աստուած պարգևեց ինձ այստեղ»: Յակոբն ասաց. «Նրանց բեր ինձ մօս, որ օրինեմ նրանց»: **Յ** Խրայէլի աքերը ծերութեան պատճառով լիքարացել էին նա լաւ չէր տեսնում: Յովսէփը նրանց մօտեցրեց նրան, Յակոբը համբուլեց նրանց ու իր գիրկն առաւ: **Յ** Խրայէլն ասաց Յովսէփին. «Ահա ոչ միայն կարօտս առայ բեզնից, այլև Աստուած ինձ ցոյց տուեց նաեւ քո զաւակներին»: **Յ** Յովսէփը նրանց վերցրեց նրա ծնկերից, եւ նրանք միշտեւ գետին խոնարիուեցին նրա առաջ: Յովսէփը առաւ իր երկու որդիներին: **Յ** Եփրեմին ունենալով իր աջ կողմում, այսինքն՝ Խրայէլի ծախ կողմուն, եւ Մանասէին իր ծախ կողմում, այսինքն՝ Խրայէլի աջ կողմում, ու մօտեցրեց նրան: **Յ** Խրայէլը մեկնելով իր աջ ձեռքը՝ դրես Եփրեմի գլխին, որ կրտսերն էր, իսկ ծախը՝ Մանասէի գլխին եւ փոխեց ձեռքերի տեղը, քանի որ Մանասէն էր անդրանիկը: **Յ** Օրինեց նրանց եւ ասաց. «Աստուած, որին հաճոյ եղան իմ նախնիները՝ Աքրահամն ու Խսահակը, Աստուած, որ պահպանեց իմ նախնիներին կը կապի որթից, իսկ որթի ոստից՝ Եշի քուռակին: Իր պատմուճանը կը լուայ գինովել իր հագուստը՝ խաղողի արեամբ: **Յ** Գինուց զուարթ են աչքերը նրա, իսկ ատամներն սպիտակ՝ կաթից աւելի: **Յ** Զարուղոնը կը բնակուի ծովի Եզերին, որպէս նաւերին նա նաւահանգստուու կը տարածուի նա միշտեւ Սիրոն: **Յ** Խաքարը բարուն ցանկացաւ եւ հանգիստ ապրեց իր տարածքներում: **Յ** Տեսնելով, որ հանգիստ լաւ է, հողը՝ բարերեր, ուսերը դրեց աշխատանքի տակու դարձաւ բարիք ստեղծող մի մարդ: **Յ** Դանք կը դասի իր ժողովրդին Խրայէլի մեջ մեկ մարդու նման. **Յ** Դանք թող լինի օդ դարանակալ ճանապարհի վրայ՝ խայթելու համար ծիու զարշապարն ու ցած գցելու հեծեալին

եւ դա ծանր թուաց նրան: Յովսէփին ուղեց օգնել հօրը, որ նա իր ձեռքը հանի Եփրեմի գլխի վրայից եւ դին Մանասէի գլխին: **Յ** Յովսէփին ասաց իր հօրը. «Կարգն այդպէս չէ, հայր, որովհետեւ սա է անդրանիկը: Չո աջը դիր սրա գլխին»: **Յ** Հայրը, սակայն, այդ չկամեցաւ, այ ասաց. «Գիտեմ, որդեմ, գիտեմ: Սա նոյնական ժողովուրդ թող դառնայ, վառաւորուի, բայց սրա կրտսեր եղան նրանից մեծ կը լինի: Նրա որդին բազում ազգերին նախահայր կը լինի»: **Յ** Յակոբը այդ օրը օրինեց նրանց ասելով. «Խրայէլը թող ձեր միջոցով օրինեալ լինի: Թող ասեն. «Աստուած քեզ հետ թող վարուի այնպէս, ինչպէս Եփրեմի ու Մանասէի հետո»: Եւ նա Եփրեմին աւելի ատաւ դասեց, քան Մանասէին: **Յ** Հայրակըն ասաց Յովսէփին. «Ահա մեռնում եմ: Աստուած ձեզ հետ լինի եւ ձեզ վերադարձին ձեր նախնիների երկիրը: **Յ** Ես քեզ իրեն սեփականութիւն տախի եմ իմ սրով ու աղեղով ամորհացիներից գրաւած Սիրիմը, որն աւելի մեծ է, քան քո եղայրների բաժինը»:

49 Յակոբը կանեց իր որդիներին ու ասաց. «Յաւաքուեցէք, որ ձեզ յայտնեմ այն, ինչ պատահելու է ձեզ հետազայում: **Յ** Յաւաքուեցէք եւ լսեցէք, Յակոբի որդիներ, լսեցէք ձեր հայր Հայրակին: **Յ** Ուուրէն, իմ անդրանիկ որդի, իմ զօրութիւնու իմ որդիների սկիզբ. դու ինձ հետ խստ վարուեցիր եւ մեծ յանդգնութեամբ կշտամբեցիր ինձ: **Յ** Զրի նման մի եռա, քանզի մտել ես մահիճը քո հօրու պղծել այնման մահիճը նրա: **Յ** Եղայրներ Ծմալոնն ու Ղեւինանի հարաւալու գործեցին կանովին: **Յ** Խորիրիոն նրանց մասնակից չի լինի իմ նման հմնարան դասին յօժար չէ միրտն իմ. ցատումը լինենց նման սպանեցինհանոյթ համար ջակուտու արեցին ցուլեր: **Յ** Անիծեալ լինի ցատումը նրանց, քանզի յանդուզն էր. ամիծուի նրանց ոխն ու մոյուցըր, քանզի սաստիկ էր: Կը բաժանեմ ես նրանց Յակոբի մեջ, կը ցրեմ նրանց Խրայէլի մեջ: **Յ** Ցուլայ, քեզ կ'օրինեն եղայրները քո. ձեւոքք քո կ'իջնի թիկունքի վրայ թշնամիներիդ: Յօրդ որդիներն գլուխ խոնարին պիտի քո առաջ: **Յ** Ցուլայ, կորին աօիծիծ, իմ շառաւիդից ելար, որդեամ իմ, Ելար, բազմեցիր, ննչեցն դու որպէս աօիծէ, որպէս կորին աօիծիծի: Ո՞վ պատի արդեօք արքանցն ինրան: **Յ** Ցուլայից իշխան չի պակասելու, ոչ էլ առաջնորդ՝ նրա կողերից, միշտեւ որ գայ նա, ում պատկանում են հանդերձեաները: Նրան են սպասում ժողովուրդները: **Յ** Իր աւանակին կը կապի որթից, իսկ որթի ոստից՝ Եշի քուռակին: Իր պատմուճանը կը լուայ գինովել իր հագուստը՝ խաղողի արեամբ: **Յ** Գինուց զուարթ են աչքերը նրա, իսկ ատամներն սպիտակ՝ կաթից աւելի: **Յ** Զարուղոնը կը բնակուի ծովի Եզերին, որպէս նաւերին նա նաւահանգստուու կը տարածուի նա միշտեւ Սիրոն: **Յ** Խաքարը բարուն ցանկացաւ եւ հանգիստ ապրեց իր տարածքներում: **Յ** Տեսնելով, որ հանգիստ լաւ է, հողը՝ բարերեր, ուսերը դրեց աշխատանքի տակու դարձաւ բարիք ստեղծող մի մարդ:

նրա: **18** Մնայ, սպասել Տիրոց փրկութեան: **19** Գաղն աւազակների ծուղակը կ'ընկնիւ ինքն Ե, սակայն, կը հետապնդի աւազակներին: **20** Ասերի հացը առատ կը լինի, իշխաններին Ել նա պարեն կը տայ: **21** Նեփթաղմոնը բարձրութեց ծառ Ե, որ իր բազում ճիւղերով գերեցկութիւնն է սփռում: **22** Փառակի բարձրացած որդեակ իմ խովսեփ, որդեակ իմ՝ դարձած դու նախանձեի, դարձիր դու ինձ մօս, որդեակ իմ մատայ, բանսարկուները բամբասում են, դատափետում քեզ: **23** Նրա դէմ ոխով բորբոքում էին աղեղնաւորներ: **24** Փշրուեցին զօրութեամբ աղեղները նրանց, ու թուլացան ջերը նրանց բազուկներիթակորի հզօր Աստծու ծեռքով, **25** նրա կողմից, ով զօրացրեց Խրայելին՝ Աստծու քո հօր: Եւ քեզ օգնեց Աստուածն ին, նա օրինեն քեզ ի Վերուստ օրինութեամբ մի երկնային, ամեն ինչով լի երկրի օրինութեամբէ օրինեց նաեւ աշխիք ու արգանդ: **26** Քո հօր օրինութիւնն ու մօր օրինութիւննառաւել ուժեղ, քան օրինանըք յաւերժական լըռների, քան օրինանըք յաւիտենական բլուրների, իշնի թող գլխի վրա Յովսեփի ու գլխին նրա երայրների, որոնց առաջնորդեց նա: **27** Բենիամին՝ յափշտակող զայը, առաւօտեան իր որսն ուտող երեկոյեան պատար բաշխող»: **28** Կը բոլոր՝ Յակոբի որդիները, տասններկու ցեղերն են: Սա է ահա, ինչ որ խօսեց նրանց հայրը իրենց հետ: Հա իւրաքանչիւրին օրինեց իրեն արժանի օրինութեամբ: **29** Նա պատուիրեց նրանց ասելով. «Ես զնում Եմ իմ նախնիների գիրկով: Ինձ թաղեցքք իմ նախնիների մօս, այն բարայրում, որ քետացի Եփրոնի ազգարակում Է, այն զոյց բարայրում, որ այդ դաշտում Է, **30** Մամրեի կաղնու դիմաց, Քանանացիների երկրում: Կյտ բարայրը Աքրահամը զնել էր քետացի Եփրոնից իրեւ սեփական շիրմավայրը: **31** Կյստեղ են թաղել Աքրահամին ու նրա կնոջ՝ Սարային: Այստեղ են թաղել Խասհակին ու նրա կնոջը՝ Ներեկային: Այստեղ են թաղել Լիհային: **32** Սա ազրակի եւ նրա մէջ գտնուող բարայրի այն կայլուածքն Է, որ գնուեց Շետի որդիներից: **33** Յակոբը դադարեց իր որդիներին պատուիրան տապուց, ուտքերը յետ բերեց մահիճի մէջ, մեռաւ եւ զնաց իր նախնիների գիրկով:

1 Սրանք են Խորայէի այս որդիների անունները, որոնք իրենց հօր հետ մտան Եզիփսոս, իւրաքանչիւրն իր ամբողջ ընտանիքով մտաւ. **2** Ուուրէն, Շմաւոն, Ղեկի, Ցուրա, **3** Խսաքար, Չարուլոն եւ Բեմխամին, **4** Դան եւ Նեփրատիմ, Գադ եւ Ասեր: **5** Յակորից սերուած բոլոր մարդիկ եօրանսասունին հոգի էին: Յովսէփոր գտնուում էր Եզիփսոսում: **6** Կախճանուեց Յովսէփոր. նաեւ նրա բոլոր երայրներն ու ամբողջ սերունդը: **7** Խորայէի որդիները, սակայն, աճեցին ու բազմացան: Նրանք խիստ բազմացան ու հզօրացան, որովհետև երկիրը նպաստում էր նրանց բազմանալուն: **8** Գահ բարձրացաւ մի ուրիշ թագաւոր, որը Յովսէփին չէր ճանաչում: **9** Նա իր ժողովրդին ասաց. «Խորայէի որդիների սերունդը մեծ է զօրութեամբ եւ զօրանում է մեզից աեկի: **10** Արդ, եկէք ինչ-որ բան հնարենք նրանց դէմ, գուցէ աւելի բազմանան, եւ երբ պատերազմ ծագի, նրանք միանան թշնամիներին ու մեր դէմ կրուելով՝ դուռ ենթեն այս երկրից»: **11** Եւ նա Վերակացուներ կարգեց նրանց վրայ, որ գործի լծելով՝ չարչարեն նրանց: Նրանք փարաւոնի համար կառուցեցին Փիդոն, Ռամես եւ Ումի անսարհի քաղաքները: Ովսնը Արեգ քաղաքն է: **12** Բայց որքան ճնշում էին նրանց, նրանք այնքան աւելի էին բազմանում ու անչափ հզօրանում: **13** Եզիփտացիները զգուեցնում էին Խորայէի որդիներին, բռնութիւն գործադրելով ներուում էին նրանց, տաճանակիր աշխատանքի էին ծուլ, **14** նրանց կեանքը մաշում կաւի, աղիւսաշխնութեան ու դաշտային բոլոր գործերի մէջ՝ բռնութեամբ ստիճանով նրանց, որ ծառայեն: **15** Եզիփտացիների արքան դիմեց երրայէցիների մանկաբարձներին. նրանցից մէկի անունը Սեփորա էր, իսկ երկրորդի անունը՝ Փուս: Եւ արքան **16** ասաց. «Երբ երկունքով բռնուած երրայէցի կանանց մօտ գնաք ծննդաբերութեան օգնելու, եթէ ծնուածը արու լինի, սպանեցէք նրան, իսկ եթէ եզ լինի, ողջ թողէք»: **17** Մանկաբարձները, սաստուածավախ լինելով, չարեցին այն, ինչ եզիփտացիների արքան հրամայել եր իրենց. նրանք ողջ էին թողնում նաեւ արուներին: **18** Եզիփտացիների արքան կանչեց մանկաբարձներին ու ասաց նրանց. «Ինչո՞ւ եք այդայս վարում, ինչո՞ւ եք ողջ թողնում արուներին»: **19** Մանկաբարձները պատսախանեցին փարաւոնին. «Երրայէցի կանայը եզիփտացի կանանց նման չեն. նրանք ծննդաբերում են մինչեւ որ մանկաբարձները իրենց մօտ գան»: **20** Նրանք ծննդաբերում էին, եւ Աստուած բարութիւն էր անում մանկաբարձներին, ուստի ժողովուրդը խիստ բազմանում էր ու անչափ հզօրանում: **21** Քանի որ մանկաբարձները սաստուածավախ էին, նրանք տուն-տեղ որին: **22** Փարաւոնն իր ամբողջ ժորվիրին հրամայերիվ՝ ասաց. «Երրայէցիներից ծնուած բոլոր արու զաւակներին գէտը նետեցէք, իսկ բոլոր աղջիկ զաւակներին մոջ թողէք»:

2 Այստեղ էր գտնուում Ղեկի ցեղից մի մարդ, որն ամուսնացաւ Ղեկի դրաստրերից մէկի հետ: **2** Սա յիփացաւ ու ծնեց մի արու զաւակ: Տեսնելով, որ նա գեղեցիկ է, երեք ամիս թաքցրին նրան:

3 Երբ այլեւս չեին կարող նրան թաքցնել, նրա մայրն առաւ եղեցից հիւսուած մի զամբիւլ, այն ծեփեց կարածիւթով, որա մէջ դրեց մանկանը եւ զամբիւլը դրեց ծանծաղութ մի տեղ, գետափին մօտիկ: **4** Մանկան քյոր հետուից հետեւում էր՝ տեսնելու համար, թէ ինչ կը պատահի նրան: **5** Այդ ժամանակ էր, որ փարաւոնի դուստրն եկա գետում լողանալու, իսկ նրա նաժիշտները քայլում էին գետի ափով: Ծանծաղութիւնը մէջ զամբիւլ նկատելով՝ նա մի նաժիշտ ուղարկեց, որ վերցնի այս: **6** Նա բացեց եւ տեսաւ երեխային: Երեխան լաց էր լինում զամբիւլու: Փարաւոնի դուստրը, նշանավոր նրան, ասաց. «Երրայէցիների երեխաներից է դա»: **7** Մանկան բոյրն սասա փարաւոնի դստերը. «Ուզո՞ւմ ես, որ երրայէցիներից մի դայեկա կին կանչեմ, նա թող կերակրի այս մանկանը»: **8** Փարաւոնի դուստրն ասաց «զնան»: Աղջիկը գնաց ու կանչեց մանկան մօրը: **9** Փարաւոնի դուստրը նրան ասաց. «Վերցրն այս մանկանը եւ կերակրի նրան ինձ համար: Ես կը տամ քո վարձը»: Կինը վերցրեց մանկանը եւ կերակրեց նրան: Երբ մանուկը մեծացաւ, կինը նրան բերեց փարաւոնի դստեր մօս, **10** եւ մանուկը նրան որդեգին դարձաւ: Նա նրան Մովսէս կոչեց ասելով՝ ջրից եմ հանել նրան: **11** Շատ օրեր յետոյ, երբ Մովսէսը մեծացաւ, գնաց իր զգավակիցների՝ խրայէցացիների մօտ, ականատես եղաւ նրանց չարչարանքներին: Նա նկատեց, որ մի եզիփտացի սերուում էր իր երրայէցի երբարներից մէկին՝ մի խրայէցու: **12** Մովսէսն այս ու այն կողմ նայեց եւ ոչ որի չտեսնելով, սպանեց եզիփտացուն եւ նրան թաղեց աւազի տակ: **13** Յաջորդ օրը նա տեսաւ իրար հետ կրուու երկու երրայէցիների և անիսաւութիւն անողին ասաց. «Ինչո՞ւ ես ծեծում ընկերուց»: **14** Սա պատասխանն է. «Ո՞վ է թեզ իշխան ու դատաւոր կարգել մեծ վրայ, թէ ինձ եւ սուզում սպանեց ինչպէս որ երեկ սպանեցի եզիփտացուն»: Մովսէսը վախեցաւ՝ մտածելով, որ եղելութիւնը յայտնի է դարձել: **15** Երբ փարաւոնը լցեց այդ դէպքի մասին, պահանջեց, որ սպանեն Մովսէսին: Մովսէսը փախսաւ փարաւոնի պատճառով ու ընակուեց Մաղիամի երկրում: **16** Մաղիամի երկիրը գալով՝ նա նստեց մի ջրհորի մօտ: Մաղիանացիների քուրուն ուներ եօթ դուստր, որոնք արքացները: **17** Բայց կեկան ուրիշ իրենց ոչխարները: Նրանք նեկ էին ջուր հանելու եւ լցնելու աւազանները, որպէսզի ջրեն իրենց հօր ոչխարները: **18** Աղջիկներն եւ կանանց ուրիշ կանչեցին մօտ: Սա նրանց հարցրեց. «Ինչո՞ւ այսօր օրը ցերեկով վերադարձաք»: **19** Նրանք պատասխանեցին փարաւոնին. «Մի եզիփտացի տղամարդ մեզ փրկեց այս հովիմների ձեռքից, ջուր հանեց ու ջրեց մեր ոչխարներք»: **20** Յաջոր հարցրեց իր դուստրերին. «Իսկ ուր է նա, ինչո՞ւ թողեցիք այդ մարդուն: Վրդ, կանչեցէք նրան, որ հաց ուտիք»: **21** Եւ Մովսէսը բնակուեց այդ մարդու մօտ, եւ սա իր դուստր Սեփորային Մովսէսին կնութեան ուղեց: **22** Կինը յիփացաւ ու ծնեց որդիի, որին Մովսէսը Գերսամ անուանեց ասելով՝ ես պանդուխտ եմ օտար երկուու: **23** Շատ օրեր անց մեռա եզիփտացիների թագաւորը: Խորայէցացիները, որոնք տանջուում

Եին տաժանակիր աշխատանքի մեջ, աղաղակը բարձրացրին. Նրանց աղաղակը հասաւ Աստծուն: Եւ Աստուած լսեց նրանց հեծութիւնը, **24** յիշեց իր ուխտը, որ կապէէ էր Աքրահամի, Իսահակի ու Յակոբի հետ: **25** Աստուած իր հայեացքն ուղղեց իրայէացիներին: Նա յայտնուեց նրանց:

3 Մովկէն արածենուն էր իր աներոշ Յոթորի՝ մադիանացիների քրմի ոչխարները: Նա ոչխարները տարաւ անապատ ու հասաւ Աստծու լեռը՝ Քորէք: **2** Տիրոց հրեշտակը երեւաց նրան մորենու միջից կրակի բռովկ Մովկէսը տեսնում էր, որ մորենին հրով վասուում էր, բայց չէր այրուու: **3** Մովկէն ինքն իրեն ասաց. «Գնամ տեսնեմ այս մեծ տեսարանը: Ինչպէս է, որ մորենին չի այրուում»: **4** Երբ Տէրը նկատեց, որ Մովկէսը տեսնելու համար մօտ է գուլմ, մորենու միջից ծայս տուեց նրան ու ասաց. «Սովոր, Մովկէս: Սա ասաց. «Բէք Ե»: **5** Աստուած ասաց. «Սի մօտեցիր այստեղ: Կոշկներդ հանիք քո ոտքերից, որովհետեւ այն վայրո, ուր կանգնած ես որև, սուրբ հոռ Է»: **6** Եւ աւելացրեց. «Ես քո հօր Աստուածն եմ, Աքրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը ու Յակոբի Աստուածը»: Եւ Մովկէսը շուր տուեց իր երեսը, որովհետեւ վախենում էր նայէ Աստծուն: **7** Տէրն ասաց Մովկէսին. «Ես ականատես եղայ Եգիպտոսում գտնուող իմ ժողովրդի կրած տառապանքներին, **8** լսեցի Վերակացուների պատճառով նրանց բարձրացրած աղաղակը, տեղեակ եմ նրանց շվտերին: Ես հայ, որ նրանց փրկնան Եգիպտոսացիների ձեռքից, նրանց հանման այդ երկրից, նրանց տանեմ մի լաւ ու ընդարձակ երկիր՝ Քանանացիների, Քետացիների, Ամորհացիների, Փերեզացիների, Խեւացիների, Գերգեսացիների ու Յքուսացիների»: Ըրկիրը «Ուր կաթ ու մայր Է հոտում»: **9** Արդ, ահաւասիկ իրայէացիների աղաղակը հասել է ինձ. Ես տեսայ այն տառապանքները, որ նրանք կրում են Եգիպտոսացիների ձեռքից: **10** Արդ, արի քեզ ուղարկեմ Եգիպտոսացիների արքայ փարաւոնի մօտ, որ իմ ժողովրդին՝ իրայէացիներին հանես Եգիպտոսացիների երկրից»: **11** Մովկէսն ասաց Աստծուն. «Ես ո՞ւ եմ, որ գնամ Եգիպտոսացիների արքայ փարաւոնի մօտ եւ իրայէացիներին հանման Եգիպտոսացիների երկրից»: **12** Աստուած ասաց. «Ես քեզ հետ կը լինեմ, եւ երբ այս լերան վրայ Աստծուն պաշտէք, այդ քեզ համար նշան կը լինի, որ ես եմ ուղարկել քեզ, որպէսզի իմ ժողովրդին հանես Եգիպտոսացիների երկրից»: **13** Մովկէսն ասաց Աստծուն. «Ես կը գնամ իրայէացիների մօտ ու նրանց կանեմ. «Զեր հայրերի Աստուածն է առաքել ինձ ձեզ մօտ»: Եւ եթէ նրանք հարցնեն ինձ, թէ ինչ է նրան անունը, ես ինչ պատասխան տամ նրանց»: **14** Աստուած ասաց Մովկէսին. «Ես այն Աստուածն եմ, որ Ե»: Եւ աւելացրեց. «Վյսպէս կ'ասես իրայէացիներին. «Որ Ե-ն առաքեց ինձ ձեզ մօտ»: **15** Աստուած դարձեալ ասաց Մովկէսին. «Վյսպէս կ'ասես իրայէացիներին. «Զեր հայրերի Տէր Աստուած՝ Աքրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածն է առաքել ինձ ձեզ մօտ»: Վյո է իմ յախտենական անունը, որ յիշատակ է ազգից ազգ: **16** Արդ, գնա հաւաքիր

իրայէացի ծերերին ու նրանց ասաւ. «Զեր հայրերի Տէր Աստուած՝ Աքրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը Երեւաց ինձ ու ասաց. «Ես այցելեցի ձեզ ու գիտեմ, թէ ինչ քաներ պատահեցին ձեզ հետ Եգիպտոսում: **17** Ես ասում եմ. «Զեր հանելու եմ Եգիպտոսացիների՝ չարչարանքների Երկրից եւ տանելու եմ Քանանացիների, Քետացիների, Ամորհացիների, Փերեզացիների, Գերգեսացիների, Խեւացիների ու Յակոբի Աստուածը լեզ մենք քեզ: Դու իրայէացի ծերերի հետ կը մընեն Եգիպտոսացիների արքայ փարաւոնի մօտ եւ կ'ասեն նրան. «Երբայցիների Տէր Աստուածը մեզ կանչում է իր մօտ: Յմա պիտի գնանք երեք օրուայ ճանապարհ դէպի անապատ, որպէսզի մեր Աստծուն զին մատուցենք»: **19** Ես գիտեմ, որ Եգիպտոսացիների արքան թոյլ չէ տայ, որ դուք գնաք, բայց հզօր մի ձեռք կը ստիպի նրան: **20** Ես ձեռք մեկնելով պիտի հարուածեմ Եգիպտոսին իմ բոլոր զարմանահրաշ գրոթերով, որ պիտի գրոթեմ նրանց մեջ, եւ դրանից յետոյ միայն նա պիտի ազատ արձակի կրած տառով իմ ժողովրդին, որ երբ դուրս գաք, ձեռուունայն դուրս չզաք: **22** Ամեն մի կին իր հարեւանից կամ իր հարեւանմբքամբ քնակուողից թոյլ ուղի ուզէ ու արծաթէ անօթներ եւ զգեստներ: Դուք կը զարդարէք ձեր տղաներին ու ձեր աղջկներին եւ այդպիսով կողոպտած կը լինէք Եգիպտոսացիներին»:

4 Պատախան տուեց Մովկէսն ու ասաց. «Եթէ ինձ շխատասն, իմ սասածք չչեն, (քանի որ նրանք կարող են ասել, թէ՝ Աստուած թեզ չի երեւացել), ես ինչ ասեմ նրանց»: **2** Տէրն ասաց նրան. «Վյո ինչ է քո ձեռքին»: Սա ասաց. «Գաւազան»: **3** Նա ասաց. «Գետին զցիր դա»: Մովկէսը գետին զցեց գաւազան, այն օծ դարձաւ, եւ Մովկէսը փախաւ դրանից: **4** Տէրն ասաց Մովկէսին. «Երկարի ձեռք եւ բռնիր դրա պոչից»: Նա երկարեց ձեռքն ու բռնեց պոչից, եւ օծ գաւազան դարձաւ իր ձեռքում: **5** «Վյոպէս կ'անես, որպէսզի քեզ հաւատան, որ քեզ երեւացել են նրանց հայրերի Աստուած՝ Աքրահամի Աստուած, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը»: **6** Տէրը նորից ասաց նրան. «Զեռքը ծողդ դիմք»: Նա ձեռքը դորց իր ծոցը, ապա հանեց այն իր ծոցից, եւ ձեռքը ծեան նման սպիտակեց, ինչպէս բրոտների մօտ է լինում: **7** Աստուած ասաց. «Զեռքը ծողդ դիմք»: Նա ձեռքը դորց իր ծոցը, յեռոյ հանեց այն իր ծոցից, եւ ձեռքը վերստացաւ իր մարմնի նախկին գոյնը: **8** Աստուած ասաց. «Եթէ շխատան թեզ եւ չունկներն առաջին նշանի ծայնին, ապա կը հաւատան քո երկրորդ նշանին: **9** Եթէ պատախի, որ շխատասն երկու նշաններին եւ, չանսան քո ասածին, ապս գետից ջուր կը վերցնեան, կը թափեն գետին, եւ գետից քո առած ջուրը գետնի վրայ արիւն կը դառնայ»: **10** Մովկէսն ասաց Տիրողը. «Վյաչում եմ քեզ, Տէր, մինչեւ օրս ես պերճախօս չեմ եղել, ոչ իսկ երբ սկսեցիր խօսել քո ծառապի հետ, որովհետեւ անվարժ եմ խօսում, ծանրախօս եմ»: **11** Տէրն ասաց Մովկէսին. «Ո՞վ է մարդուն թերան տուել, կամ ով է ստեղծել խօսին ու համրին, տեսնողին ու կոյրին: Միշէ ոչ ես՝ Աստուածս: **12** Արդ, գնա հաւաքիր

քո բերանը, թեզ կը սովորեցնեմ, որ ասես այն, ինչ պէտք է ասելք: **13** Մովսէսն ասաց. «Աղաջում եմ քեզ, Տէ՛ր, մի այլ կարող մարդու ընտրին, նրան ուղարկիր»: **14** Տէ՛ր խիստ բարկացաւ Մովսէսի վրայ ու ասաց. «Մշիթէ հետաքաջի Ահարոնն քո եղրայրը չէ: Գիտեմ, որ նա քո փոխարէն փայլուն կը խօսի: Նա թեզ ընդառաջ կ'ենի եւ թեզ տեսներով՝ ամբողջ հոգով կ'ուրախանայ: **15** Կը խօսես նրա հետ եւ իմ պատգամները կը դնես նրա շրջներին: Ես կը բացեմ քո բերանն ու նրա բերանը, ծեզ կը սովորեցնեմ այն, ինչ պէտք է անել: **16** Ժժողովի հետ ով փոխարէն նա կը խօսի, նա կը լինի քո խօսափողը, իսկ ու նրա հմարը կը լինես ներշնչող Աստուած: **17** Այն գաւազանը, որ օձ դարձաւ, կ'առնես ձեռքի եւ դրանով նշաններ կը գործես»: **18** Մովսէսը գնաց իր աներոց Ցողորի մօտ ու ասաց նրան. «Կերադառնամ Եղիպտոսում զունուող իմ եղբայրների մօտ եւ տեսնեմ, թէ տակալին կենդանի՞ են»: Ցողորն ասաց Մովսէսին. «Քարի ճանապարհ»: **19** Այս դէպքերից բազում օրեր անց, երբ վախճանուել էր Եգիպտացիների արքան, Տէ՛ր Մարդամում ասաց Մովսէսին. «Գնայ, վերադարձիր Եղիպտոս, որովհետեւ արդէն մեռել են բոյոր նրանը, ովքեր ուղղում էին իսկել քո կենանքը»: **20** Մովսէսը, անմերու իր կնոջն ու երեխաներին, նրանց նստեցրեց գրաստների վրայ ու վերադարձաւ Եղիպտոս: Մովսէսն իր ձեռքն առա գաւազանը, որ Աստուած էր տուել իրեն: **21** Տէ՛ր ասաց Մովսէսին. «Եղիպտոս գնայիս ու վերադառնալիս փարաւոնի առաջ շանա, որ անես բոյոր այն նշանները, որոնք անելու շնորհը տուել եմ քո ձեռքը: Ես խստաշիրտ կը դարձնեմ վարաւոնին, եւ նա ազատ չի արձակի ժողովրդին: **22** Դու կ'ասեն փարաւոնին. «Վյսպէս է ասում Տէ՛ր, իմ անդրանիկ դրիխ Իսրայէլ է: **23** Քեզ ասացի՞ ազատ արձակիր իմ ժողովրդին, որ պաշտի ինձ: Իսկ եթէ չուզենաս ազատ արձակել նրան, այդ դէպքում ես կը սպանեմ քո անդրանիկ դրիխուն: **24** ճանապարհին, իշեւանում, Մովսէսին հանդիպեց Տիրոց հրեշտակը, որն ուղղում էր սպանել նրան: **25** Սեպիորան, վերցնելով մի սուր քար, թիփատեց իր անթիվաստ որդուն եւ հրեշտակի ոտքերն ընկնելով՝ ասաց. «Ահա կատարուեց իմ մանկան թիփատութեան կարգը»: **26** Յրեշտակը հեռացաւ նրանից, քանի որ նա սաեւ էր, թէ՝ «Կատարուեց իմ մանկան թիփատութեան կարգը»: **27** Տէ՛ր ասաց Ահարոնին. «Գնայ անապատ՝ Մովսէսին ընդառաջ»: Նա գնան, նրան հանիփաց Աստուած իշեան վրայ ու համբուրեց նրան: **28** Մովսէսն Ահարոնին յայտնեց իրեն ուղարկող Տիրոց բոլոր պատգամներն ու բոյոր այն նշանները, որ պատուիրել էր իրեն կատարել: **29** Մովսէսն ու Ահարոնը գնացին եւ հաւաքեցին իսրայէլացիների ամբողջ ծերակոյտը: **30** Ահարոնը նրանց հաղորդեց բոլոր այն պատգամները, որ Տէ՛ր յայտնել էր Մովսէսին, եւ Մովսէսը նշաններ գործեց ժողովրդի առաջ: **31** Ժողովուրդը հաւատաց եւ ուղախացաւ, որ Աստուած այցելել է իսրայէլացիներին, ականատես եղել իրենց տառապանքներին: Ժողովուրդը խոնարհուեց ու երկրպագեց:

5 Այնուհետեւ Մովսէսն ու Ահարոնը եկան փարաւոնի մօտ ու ասացին նրան. «Վյսպէս

է ասում Իսրայէլի Տէ՛ր Աստուածը. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ իմ պատուին տօն կատարի անապառում»: **2** Փարաւոնն ասաց. «Ո՞վ է նա, որի ձայնին անսալով՝ պիտի ազատ արձակեմ իսրայէլացիներին: Վդ Տիրոջը եւ չեմ ճանաչում եւ իսրայէլացիներին Էլ չեմ արձակում»: **3** Նրան ասացին. «Երայեցիների Աստուածն է կանչել մեզ իր մօտ: Վրդ, երեք օրուայ ճանապարհ պիտի գնանք անսապատով, որպէսզի զոհ մատուցենք մեր տէր Աստծուն, այսպէս մեզ մահ կամ սպանութիւնն է սպասում: **4** Եղիպտացիների արագան նրանց ասաց. «Մովսէսն եւ Ահարոն, դուք ինչո՞ւ եմ մարդկանց կտրում իրենց գործից: Ամեն մեկը թող գնայ իր գործին»: **5** Եւ փարաւոնը շարունակեց. «Ահա երկիրս մեջ խիստ բազմանում է ժողովուրդը, նրանց գործից չլսրենաք»: **6** Փարաւոնն այդ օրը ժողովրդի գործավարներին ու նրանց վերակացուներին հրամայեց՝ ասելով. **7** «Վյդ մարդկանց այլեւս յարդ չտաք աղիւս շինելու համար, ինչպէս տայիս էիք մինչեւ օրս: Իրենք թող գնան ու իրենց համար յարդ հայթայթեն: Եւ ստիպեցէք, **8** որ, որքան առաջ էին նրանք աղիւս շինուած, նոյնքան է շինեն այսուհետեւ բան չպակասեցնէք: Անզորդ մնալով պատճառով է, որ նրանք աղաջակում են ու ասում. «Գնանք, զոհ մատուցենք մեր Աստծուն: **9** Թող մարդկանց գործն էլ աւելի ծանրանայ, որպէսզի դրանով զբաղուեն եւ ոչ թէ դատարկ քաների մասին մտածեն: **10** Ժողովրդի գործավարները եւ նրանց վերակացուները խիստ ծանր աշխատանքի լծեցին նրանց եւ, դիմելով ժողովրդին, ասացին. «Վյսպէս է ասում փարաւոնը. «Զեզ այլեւս յարդ չեմ տայ: **11** Դուք ինքների գնացէք, ձեզ համար յարդ հաւաքեցէք, ուր որ գտներ, բայց սահմանուած չափից նշին չպիտի պակասի»: **12** Ժողովուրդը սփոռուեց մարող Եղիպտոսով մէկ, որպէսզի եղեգ հաւաքի յարդ պատրաստելու համար: **13** Գործավարներն ստիպած էին նրանց անընդհատ աշխատել՝ ասելով. «Զեզ ամենօրենայ գործն արէք այն չափով, ինչպէս որ երբ յարդ էին տայիս ձեզ: **14** Եւ իսրայէլացի գործավարները տանջանքի էին ենթարկում փարաւոնի՝ իրենց վրայ նշանակած վերակացուներից, որոնք ասում էին. «Խնչո՞ւ այսօր Է աղիւս չէք շինում այնքան, որքան մինչեւ օրս: **15** Իսրայէլացի գործավարները գնացին բողոքեցին փարաւոնին՝ ասելով. «Խնչո՞ւ ես այսպէս վարուում քո ծառաների էտեւ: **16** Թո ծառաներին յարդ չեն տայիս, բայց հրամայում են, որ աղիւս շինենք: Թո ծառաներն, ահա, տանջանքի մէջ են: Դու կեղերում ես քո ժողովրդին»: **17** Փարաւոնը նրանց ասաց. «Դուք ծոյլ ու ամբան մարդիկ էք, որա համար Էլ ասում էք. «Գնանք զոհ մատուցենք մեր Աստծուն»: **18** Արդ, գնացէք աշխատեցէք, որովհետեւ ոչ ոք ձեզ յարդ չի տալու, բայց դուք աղիւսի սահմանուած քանալոյ պէտք է տաք: **19** Իսրայէլացիների գործավարները, տեսներով իրենց այս ծանր կացութիւնը, իրադ մէջ ասացին. «Ոչ ոք չուլազեցնի աղիւս շինելու մեր ամենօրեա քանակը»: **20** Նրանք հանդիպեցին Մովսէսին ու Ահարոնին, որոնք փարաւոնի պալատից կայլացի էին իրենց տառապանքներին: Ժողովուրդը խոնարհուեց ու երկրպագեց:

նրա պաշտօնեանեիրի աչքին: Դուք սուր տուեցիք նրա ձեռքբ, որ նա մեզ սպանի»: 22 Դիմելով Տիրոջ՝ Մովսէսն ասաց. «Տէ՛ր, ինչո՞ւ չարչարեցիք քո ժողովրդին եւ ինչո՞ւ ուղարկեցի ինձ: 23 Այս պահից, երբ մնայ փառանդի պայտար քո անունից նրա հետ խօսելու համար, նա չարչարեց ժողովրդին, իսկ դու երթեւ չես փրկում քո ժողովրդին:»

6 Տերն ասաց Մովսեսին. «Հիմա կը տեսնես,թէ ինչ եմ ամելու փարաւոնին: Նա հզօք ծեռքի միջոցով պիտի արձակի նրանց, եւ բարձրացուած բազուկով նրանց պիտի հանի նաեւ իր երկրից»: **2** Աստուած խօսեց Մովսեսի հետ եւ ասաց նրան. «Ես եմ Տէրը: Յ Ես երեւացի Աքրահամին, Իսահակին ու Յակոբին: Նրանց Աստուածը եւ եմ, իմ անունը Տէր է, բայց ես դա նրանց չայտնեցի: **4** Ես նրանց հետ ուխտ եմ կնքել, որ նրանց տամ Քանանացիների երկիրը, ուր նրանք պանդստեցին: **5** Ես լսեցի հեծեծանքը իսրայէլացիների, որոնց եգիստացիները ստրկացրել են, եւ յիշեցի ծեզ տուած իմ ուխտը: **6** Գնայ իսրայէլացիների մօս ու ասա նրանց. «Ես եմ Տէրը: Ես ծեզ ազատելու եմ եգիստացիների թռնութիւնից, ծեզ փրկելու եմ նրանց ճառապէրուց, ծեզ ազատելու եմ իմ հզօք բազուկով ու նրանց զիսին մեծամեծ պատժիմեր հասցնելով: **7** Զետք ափին դարձնեմ իմ ժողովուրդը եւ պիտի լինեմ ծեզ Աստուածը: Դուռք ափին գիտենաք, որ ես եմ ծեզ Տէր Աստուածը, որ ծեզ ազատելու եմ եգիստացիների թռնութիւնից **8** Եւ ծեզ տանելու եմ այն երկիրը, որ երդուեցի տապ Աքրահամին, Իսահակին ու Յակոբին: Այն ծեզ եմ տալու որպէս ժառանգութիւն, որովհետեւ ես եմ Տէրը»: **9** Մովսեսը այս բանը հաղորդեց իսրայէլացիներին, բայց նրանք չլսեցին նրան Վիատուքեան եւ տածամակիր աշխատանքի պատճառուի **10** Տէրը, խօսելով Սովուսի հետ, ասաց. «Մտիր ու խօսիր եգիստացիների արքայ փարաւոնի հետ, **11** որ նա իսրայէլացիներին արձակի եգիստացիների երկրից»: **12** Մովսեսը, Տիրոջ դիմելով, ասաց. «Իսրայէլացիներն իսկ ինձ չլսեցին, փարաւոնն ինձ ինչո՞ւ պիտի լիս: Ես ճարտարախոս չեմ»: **13** Տէրը խօսեց Մովսեսի ու Վիարոնի հետ եւ իսրայէլացիներին ու եգիստացիների արքայ փարաւոնին թողոված իրաման տուեց՝ հանելու իսրայէլացիներին Եգիստացիների երկրից: **14** Ահա Մովսեսի ու Վիարոնի ընտանիքների առաջնորդների անունները. Իսրայէլի անդամների որդի Ռութենի որդիներն են՝ Ենոքն ու Փայլուսը, Վարոնն ու Քարմին: Սա Ռութենի ազգաստոհմն է: **15** Ծմատնի որդիներն են՝ Յամուլլը, Յամինը, Ակորը, Յարինը, Սահառն ու Սաւուլը, որը փիլինիկեցի կնոշից էր ծնուել: Սրանք Ծմատնի որդիների տոհմերն են: **16** Ղելիի որդիների անունները, ըստ իրենց ընտանիքների, հետևեալն են. Գերսոն, Կահար եւ Մերարն: Ղելին ապրեց հարիւր երեսունեօթ տարի: **17** Գերսոնի որդիներն են՝ Լորենին եւ Սեմելին՝ իրենց նախապատճերի ընտանիքներով: **18** Կահարի որդիներն են՝ Ամրամը, Սահարը, Քերորնն ու Օգիելը: Կահարն ապրեց հարիւր երեսունեօթ տարի: **19** Մերարի որդիներն են՝ Սոոյին ու Մուսին: Սրանք Ղելիի ընտանիքներն են ըստ իրենց ցեղերի: **20** Ամրամն ամուսնացալ իր

Թոքեթրոք դլաւստը Յոքաբեթի հետ, եւ սա նրանից ունեցաւ Ահարոնին, Մովսէսին ու Նրանց քոյլ Մարիամին: Ամրախն ապրեց հարիւր երեսունեօթը տարի: **21** Սահարի որդիներն են՝ Կորիսը, Նափեզն ու Չեքրին: **22** ՈղիԵի որդիներն են՝ Միսայելը, Ելիսափանն ու Սեթրին: **23** Ահարոնն ամուսնացաւ Ամինադարք դլաւստը, Նատանի քոյլ Եղիսաբեթի հետ: Սա նրանից ունեցաւ Նարապին, Աբրուլին, Եթիազարին ու Իհամարին: **24** Կորիսի որդիներն են՝ Վսիրը, Եղկանան ու Բիհասափը: Արանք Կորիսի յետնորդներն են: **25** Ահարոնի որդի Եղիազարը ամուսնացաւ ՓուտիԵի դլաւստերից մէկի հետ, եւ սա նրանից ունեցաւ Գենեթեսին: Արանք են յետսացիների ընտանիքների առաջնորդները ըստ իրենց ցեղերի: **26** Այս Ահարոնին ու Մովսէսին եր, որ Աստուած ասաց՝ խրայԵացիներին հանել իրենց գօրքով հանդերձ Եգիպտացիների երկրից: **27** Եւ արանք էին, որ դիմեցին Եգիպտացիների արքայ փարաւունին՝ դորու հանելու Եգիպտոսից խրայԵացիներին: **28** Արանք այն Մովսէսն ու Ահարոնն են, որոնց օրոք Տերը Եգիպտացիների երկրում խօսելով Մովսէսի հետ: **29** ասաց նրան. «Ես եմ Տերը: Եգիպտացիների արքայ փարաւունին հաղորդիր այն ամենը, ինչ ասում եմ քեզք:» **30** Եւ Մովսէսը, դիմելով Տիրոջը, ասաց. «Ք՞ը որ ես ամփարծ եմ խօսում, փարաւունն ինձ ինչպէս կը լսի՞»:

7 Տերն ասաց Մովսեսին. «Ահա ես քեզ փարաւոնի համար մի աստուած դարձրի, իսկ քո Եղբայր Ահարոնը թող լինի քո մարզարէն: 2 Դու Ահարոնին կը յայտնես այն ամենը, ինչ կը պատուիրեմ քեզ, իսկ քո Եղբայր Ահարոնը թող դիմի փարաւոնին, որ սա խրայԷլացիներին արձակի իր Երկրից: 3 Ես կը կարծրացնեմ փարաւոնի սիրտը, բայց եւ կը բազմաստակեմ իմ նշաններն ու գարմանահրաշ գործերով Եգիպտացիների Երկրում, 4 փարաւոնը ձեզ չի լիի, ես իմ ձեռքը կը դնեմ Եգիպտոսի վրայ եւ իմ զօրութեամբ մեծապէս վրէժմնիդր լինելով՝ Եգիպտացիների Երկրից կը հանեմ իմ ժողովրոյն՝ խրայԷլացիներին: 5 Եւ Եգիպտացիները կ'իմասն, որ ես ես Տերը: Ես իմ ձեռքը կը մեկնեմ դեպի Եգիպտոս եւ խրայԷլացիներին դուրս կը հանեմ նրանց միջից»: 6 Մովսեսն ու Ահարոնը արեցին այնպէս, ինչպէս Տերն էր պատուիրել իրենց. նրանք այդպէս էլ արեցին: 7 Մովսեսն ութառուն տարեկան եր, իսկ Ահարոնը՝ ութառուներեք տարեկան, ուրիշ նրանք խօսեցին փարաւոնի հետ: 8 Տերը, դիմելով Մովսեսին ու Ահարոնին, ասաց. 9 «Եթէ փարաւոնը խօսի ձեզ հետ ու ասի՝ «Մեզ նշան կամ զարմանահրաշ գործ ցոյց տումք», այն ժամանակ քո Եղբայր Ահարոնին կ'ասես. «Ա՛ռ քո զաւագանք, այն գետին զցիր փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ, եւ դա վիշապ կը դառնայ»: 10 Մովսեսն ու Ահարոնը մնան փարաւոնի մօտ եւ արեցին ինապէս, ինչպէս իրենց պատուիրել էր Տերը: Ահարոնը զաւագանք զցեց փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ, եւ դա վիշապ դարձաւ: 11 Փարաւոնը կանչեց Եգիպտացի հնաստուներին ու կախարդներին: Եգիպտացի մնգերը նոյնն արեցին իրենց կախարդութեամբ: 12 Իւրաքանչիւրն իր զաւագանք զցեց գետին, եւ դրանք վիշապներ դարձան, բայց Ահարոնի զաւագանք կուլ տուուց

Նրանց գաւազաները: **13** Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ նա չլսեց նրանց, ինչպէս որ ասել էր Տէրը: **14** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Փարաւոնի սիրտը կարծրացել է. նա որոշել է շարձակել Ժողովրդին: **15** Առաւօտեան գնայ փարաւոնի մօս: Երբ նա դէյի գետը կը գնայ, կանգնիր գետի եղերին, նրա դիմաց, եւ քո ծեռքն ար այն գաւազանը, որ օձ դարձաւ: **16** Դու նրան կ'ասես. «Երրայցիների Տէր Աստուածն է ուղարկել ինձ քեզ մօս՝ ասելով. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ նա պաշտի ինձ անապատում: Միշեն հիմա ինձ չլսեցիր»: **17** Տէրն այսպէս է ասուլ. «Մարմուկ կ'իմանա, որ ես եմ Տէրը. ահա ես իմ ծեռքի գաւազանը լր իհրուածն գետի ջրին, եւ այն կը վերածուի արեան: **18** Գետի մէջ եղած ձկները կը սատկեն, գետը կը նեխի, եւ եգիպտացիները չեն կարողանայ գետից ջուր խմել»: **19** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահարոնին ասայ, որ առնի գաւազանը եւ ծեռքը մեկնի Եգիպտոսի ջրերի վրայ՝ նրանց գետերի վրայ, նրանց լեռերի վրայ, նրանց ջրաւազանների վրայ, նրանց ջրակոյտերի վրայ, եւ ջուրը կը վերածուի արեան: Վերեան պիտի վերածուի ողջ Եգիպտացիների երկրում գտնութ անզամ փայտ ու ք քարէ ամանն»իր մէջ «յած ջուրը»: **20** Մովսէսն ու Ահարոնն արեցին այնպէս, ինչպէս որ իրենց պատուիրել էր Տէրը. փարաւոնի ու նրան պաշտօնեաների առաջ Ահարոնն վեր բարձրացնելով իր գաւազանը՝ հարուածեց գետի ջրին եւ գետի բոլոր ջրերը վերածեց արեան: **21** Գետում եղած ձկները սատկեցին, գետը նեխեց, եւ եգիպտացիները չեն կարողանում գետից ջուր խմել: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում արիւն էր: **22** Իրենց կախարդութեամբ նոյնն արեցին նաեւ եգիպտացի մոգերը: Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ, ինչպէս որ ասել էր Տէրը, նա չլսեց նրանց: **23** Փարաւոնը վերադարձաւ, մտա իր պայտար: Այս դէաքը չէր ազդել նրա վրայ: **24** Բոլոր եգիպտացիները հորեր փորեցին գետի շուրջը, որպէսի խմելու ջուր ունենան, որովհետեւ գետից չեն կարողանում ջուր խմել: **25** Եօթը օր էր անցեն, որ Տէրը հարուած էր հասցրել գետին:

8 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Մտիր փարաւոնի մօս ու ասան նրան. «Այսպէս է ասուլ Տէրը. արձակիր իմ ժողովրդին, որ նա պաշտի ինձ: **2** Եթէ չուզենաս արձակել, ես, ահա, գրոտերով կ'ապականեմ քո բովանդակ երկիրը: **3** Գետի մէջ գորտեր կը վիստան, եւ դրանք, գետից դուրս զալով, կը մտնեն քո պայտաները, քո սենեակների պահարանները, քո անկոյինները, քո պաշտօնեաների ու քո ժողովրդի տները, քո թոնիներն ու քո խմորի զանգուածների մէշ: **4** Գորտերը կը բարձրանան նաեւ քեզ վրայ, քո ժողովրդի ու քո պաշտօնեաների վրայ»: **5** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Քո երայր Ահարոնին ասայ. «Զեռքիդ գաւազանը մեկնիր գետի վրայ, ջրանցքների, ճահիճների վրայ եւ գրտեր դուրս բեր Եգիպտացիների երկիր վրայ»: **6** Ահարոնն իր ծեռքը մեկնեց Եգիպտացիների ջրերի վրայ ու գորտեր դուրս բերեց: Գորտերն եան ու ծածկեցին Եգիպտացիների երկիրը: **7** Իրենց կախարդութիւններով նոյնն արեցին նաեւ եգիպտացի մոգերը եւ գորտեր դուրս բերեցին Եգիպտացիների երկիր վրայ: **8** Կանչելով Մովսէսին

ու Ահարոնին՝ փարաւոնն ասաց. «Ազօթեցէք Տիրոջը, որ նա գորտերը հեռացնի ինձնից ու իմ ժողովրդից, որ ես արձակեմ ծեր ժողովրդին, նրանք զման զոհ մատուցեն Տիրոջը»: **9** Մովսէսն ասաց փարաւոնին. «Ժամանակ սահմանիր, թէ երբ այօթեմ քեզ համար, քո պաշտօնեաների ու քո ժողովրդի համար, որպէսի գորտերը չքանան քո, քո ժողովրդի մօտից ու ծեր տներից եւ մնան միայն գետում»: **10** Նա ասաց. «Վաղը»: Սա ասաց. «Թող ասածիդ պէս իին, եւ դու Կիմանաս, որ մեր տէր Աստծուց բացի մի ուրիշ աստուած չկայ: **11** Գորտերը կը չքանան քո պայտաներից, քո, քո ծառաներից, քո ժողովրդի մօտից եւ կը մնան միայն գետի մէջ»: **12** Մովսէսն ու Ահարոնն դուրս եւան փարաւոնի մօտից: Մովսէմն ազօթեց Տիրոջը, որպէսի գրտերը հետաման, ինչպէս որ խոստացել էր փարաւոնին: **13** Տէրն արեց այնպէս, ինչպէս որ խնդրել էր Մովսէսը: Գորտերը չքացան տներից, բակերից ու դաշտերից: **14** Դրանք հաւաքեցին կոյտ-կոյտ, եւ երկիրը լցուց գարշահոտութեամբ: **15** Երբ փարաւոնը տեսաւ, որ դժւարութիւնը վերացել, նրից կարծրացաւ նրա սիրտը, նա չլսեց նրանց, ինչպէս որ ասել էր Տէրը: **16** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահարոնին ասայ, ու ծեռքը զաւազանը մեկնեց ու հարուածեց գետնին, որպէսի մետե իին մարդկանց, անասունների եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ»: **17** Վզրպէս էլ արեցին. Ահարոնն իր գաւազանը մեկնեց ու հարուածեց գետնին: Մժետ եղաւ մարդկանց, անասունների ու Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վարդութ իրենց կայ: **18** Իրենց կախարդութիւններով նոյնը ուղեցին անել նաեւ մոգերը, որպէսի մժետ հանեն, բայց չկարդացան: Մժետ լցուց մարդկանց ու անասունների վրայ: **19** Մոցերն ասացին փարաւոնին. «Սրա մէջ Աստծու մատոր խան է»: Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ նա, ինչպէս որ ասել էր Տէրը, չլսեց նրանց: **20** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Առաւօտեան վը կը կաց կաց կանգնիր փարաւոնի առաջ, երբ նա դէյի գետը կը գնայ: Շրան կ'ասես. «Վզսպէս է ասուլ Տէրը. արձակիր իմ ժողովրդին, որ նա պաշտի ինձ: **21** Իսկ եթէ չուզենաս արձակել իմ ժողովրդին, ես, ահա, շնածաններ կ'ուղարկեմ քեզ վրայ, քո պայտօնեաների ու քո ժողովրդի վրայ: Եգիպտացիների տներն ու նրանց բնակեցրած երկիրը կը լցուեն շնածաններով: **22** Նոյն օրը ես զարմանահրաց գործեր կ'անեմ իմ ժողովրդի բնակած Գետմ երկրում, եւ այսուել շնածաններ չեն իին, որպէսի իմանաս, որ ես եմ Տէրը՝ ամբողջ երկրի Տէրը: **23** Ես պիտի բաժանեմ իմ ժողովրդին քո ժողովրդից: Կաղն իսկ այդ նշանը կը կատարուի քո երկրում»: **24** Եւ Տէրն այդպէս էլ արեց: Բազում շնածաններ թափուեցին փարաւոնի պայտաների, նրա պաշտօնեաների տների ու Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ: Շնածաններից կործանանւեց երկիրը: **25** Կանչելով Մովսէսին ու Ահարոնին՝ փարաւոնն ասաց. «Գնացէք, այս երկրում զոհ մատուցեք ծեր տէր Աստծուն»: **26** Մովսէսն ասաց. «Ընդունուած չէ, որ Եգիպտացիների պիտի անասունները զոհ մատուցենք մեր տէր Աստծուն, բանի որ, եթէ Եգիպտացիների պիտի անասունները զոհ մատուցենք նրան, մեզ կը քարկոծեն: **27** Ուրեմն՝

երեք օրուայ ճանապարհ գնանք դէպի անապատ եւ զի մատուցենք մեր տէր Աստծուն, ինչպէս որ մեզ ասել է Տէրը»: **28** Փարաւոնն ասաց. «Ես արձակում եմ ծեղ, անապատով զի՞ մատուցեք ծեր տէր Աստծուն: Միայն թէ հեռու չզնաք: Վոր, նաեւ ինձ համար աղօթեցէք Տիրոջը»: **29** Սովումն ասաց. «Ես թէզնից կը հեռանամ, կ'աղօթեմ Աստծուն, եւ վաղն իսկ շնաճանճերը կը չբանան փարաւոնի, նրա պաշտօնեաների ու ժողովրդի վրայից: Միայն թէ փարաւոնը ժողովրդին նորից չխարի՝ չարգելի նրան գնալ ու Տիրոջ համար զի՞ մատուցեք»: **30** Մովկեսը փարաւոնի մօսից դոլու եւա եւ աղօթեց Աստծուն: **31** Տէրն արեց այսպէս, ինչպէս որ ասել էր Մովկեսը. շնաճանճերը վերացրեց փարաւոնի, նրա պաշտօնեաների ու ժողովրդի վրայից: Մի շնաճանճ անգամ չմնաց: **32** Բայց դրանից յետոյ ել փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ նա չուզեց արձակել ժողովրդին:

9 Տէրն ասաց Մովկեսին. «Գնա փարաւոնի մօտ ու նրան ասա, որ այսպէս է ասում երրայեցիների Տէր Աստուածը. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ պաշտեն ինձ: **2** Իսկ երեւ չուզենաս արձակել իմ ժողովրդին եւ դեռ պահես նրան, **3** Տիրոջ ձեռքը, ահա, կ'իջնի դաշտում գտնուող քո անասունների հօտերի՝ ծիերի, Եշերի, ուղտերի, արջաւոների ու ոչխարների վրայ, եւ շատ մեծ կոստորած կը լինի: **4** Ես զարմանահրաց գործեր կ'անեմ Եգիպտացիների հօտերը եւ իսրայէլացիների հօտերը կը զատորոշեն, եւ ոչ մի իսրայէլացու անասուն չի կրցիք»: **5** Եւ Աստուած ժամկէտ նշանակեց ու ասաց. «Հաղն իսկ Տէրը կ'իրագործի այդ բանը երկիր վրայ»: **6** Եւ Տէրը յաջորդ օրն իսկ արեց այդ բանը. Եգիպտացիների բոլոր անասունները սատկեցին, իսկ իսրայէլացիների ոչ մի անասուն չոչնչացաւ: **7** Երբ փարաւոնը տեսաւ, որ իսրայէլացիների ոչ մի անասուն չի ոչնչացել, կարծրացաւ նրա սիրտը, եւ նա ան ժողովրդին չարձակեց: **8** Տէրը Մովկեսին ու Անարոնին ասաց. «Լիքը ձեռքով հնոցի մոխիր վերցրէք, Մովկեսը փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ այն թող շատ տայ դէպի երկինք: **9** Մոխիրը թող թափուի Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ: Խոցեր թող առաջանան մարդկանց ու անասունների վրայ եւ ուռուցքներ՝ Եգիպտացիների ամբողջ երկրի մարդկանց ու անասունների վրայ»: **10** Նրանք վերցրին հնոցի մոխիրը, եւ Մովկեսը փարաւոնի առաջ այն շադ տուեց դէպի երկինք: Մարդկանց ու անասունների վրայ խոցեր եւ ուռուցքներ առաջանան: **11** Մոգերը խոցերի պատճառառվ չէին կարողանալ Մովկեսին առաջ կանգնել, որովհետեւ խոցեր առաջանան նաեւ մոգերի ու Եգիպտացիների ամբողջ երկրի մարդկանց վրայ: **12** Տէրը կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ, ինչպէս որ ասել էր Տէրը Մովկեսին, փարաւոնը չսեց նրանց: **13** Տէրն ասաց Մովկեսին. «Արաւոտեան վնա կաց, կանգնիր փարաւոնի առաջ ու նրան ասա, որ այսպէս է ասում երրայեցիների Տէր Աստուածը. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ պաշտի ինձ, **14** այլապէս այս անգամ ամէն տեսակ փորձանբներով պիտի պատուհասեմ նաեւ թեզ, քո պաշտօնեաներին ու քո ժողովրդին, որպէսզի իմասնա, որ ամբողջ աշխարհում ինձ նման ուրիշ մէկը չկայ: **15** Որովհետեւ իմ ձեռքը մեկնելով

մահացու հարուած պիտի հասցնեմ թեզ ու քո ժողովրդին, եւ դու պիտի վերանաս երկիր երեսից: **16** Ես թեզ իմասնայի այն նպատակով, որ թեզ ցոյց տամ իմ զօրութիմնը, եւ իմ անունը յայտնի լինի ողջ երկրում, **17** բայց դու դեռեւս ծեռքիդ տակ ես պահում իմ ժողովրդին եւ չարչարում նրան: **18** Ես, ահա, վաղն իսկ, հենց այս ժամին այնպիսի սաստիկ կարկուտ տեղացնեմ, որպիսին դեռեւս չի եղել Եգիպտոսում իր գոյութեան օրուանից մինչեւ այսօր: **19** Արդ, շտապիք հաւաքել քո անասունները եւ այն ամէնը, ինչ ունես դաշտում, որովհետեւ դաշտում գտնուող որ դժուակ տողած մարդկանց ու անասունների վրայ կարկուտ է թափուելու եւ ոչնչացնելու է նրանց»: **20** Փարաւոնի պաշտօնեաներից նա, ով մի անգամ տեսել էր Տիրոջ սարսափի, իր ծառաներին ու անասունները հաւաքեց տան մէջ, **21** իսկ ով չանսաց Տիրոջ խօսքերին, դաշտում թողեց իր ծառաներին ու անասունները: **22** Տէրն ասաց Մովկեսին. «Ձեռքի մեկնիր դէպի երկինք, եւ թող կարկուտ թափուի Եգիպտացիների երկրի վրայ, ինչպէս նաեւ մարդկանց ու անասունների եւ Եգիպտացիների երկրի դաշտեր բոլոր բռյսերի վրայ»: **23** Մովկեսը ձեռքը մեկնեց դէպի երկինք, Տէրը որոտ ու կարկուտ ուղարկեց, եւ երկիր վրա սկսեց կրակ թափուել: Տէրը կարկուտ տեղացրեց Եգիպտացիների ամբողջ երկիր վրայ: **24** Կարկուտ էր տեղում, բայց կարկուտի մէջ բորբոքուած կրակ կար: Կարկուտսն այնքան խոչը էր, որ նմանը չէր եղել Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ ազգի առաջացումից ի վեր: **25** Կարկուտը հարուածեց Եգիպտացիների ամբողջ երկիրը, այն ամէնը, ինչ դաշտում էր մնացել՝ մարդուց սկսած մինչեւ անսատուն: Կարկուտը հարուած հասցրեց դաշտում եղած ամբողջ բռյսականութեանը, ջարդուկիցը արեց դաշտում եղած բոլոր ծառերը: **26** Իսրայէլացիների ապրած Գետեմ երկրում, սակայն, կարկուտ չտեղաց: **27** Փարաւոնը մարդ ուղարկելով՝ կանչեց Մովկեսին ու Անարոնին եւ ասաց նրանց. «Մեռը եմ գործեք Կյուուինեւ Տէրն արդար է, իսկ ես ու իմ ժողովուրդը ամբարիչներ ենք: **28** Ինձ համար աղօթեցէք Տիրոջը, որ Աստծու որոտը, կարկուտն ու կրակը դադարեն մեզ վրայ թափուելուց: Ես ծեղ կ'արձակեմ, այլևս դուք այստեղ չէր մնայ: **29** Մովկեսն ասաց նրան. «Երբ դուրս կը զամ այս բաղադրից, ձեռքս կը մեկնեմ առ Աստուած, եւ ձայներով կը դադարեն, կարկուտ ու անձրեւ այլևս չեն տեղայ, որպէսզի դու համոզուես, որ երկիրը Տիրոջն է պատկանում: **30** Բայց գիտես, որ դու ես ըստ պաշտօնեաները դեռեւս չէր վախենում տեր Աստծուց: **31** Կուաւատն ու զարին կարկուտահարուեցին, որովհետեւ զարին հասած էր, կտաւատը՝ սերմանկալած, **32** իսկ ցորենն ու հաճարը կարկուտահար չեղան, որպիստեւ դուք չէին հասունացած: **33** Մովկեսը փարաւոնի մօսից ելաւ ու զնա բաղադրից դուրս, ձեռքս մեկնեց Տիրոջը, եւ ձայներն ու կարկուտը դադարիցին, անձրեւ այլևս չտեղաց երկրի վրայ: **34** Երբ փարաւոնը տեսաւ, որ անձրեւը, կարկուտն ու ձայները դադարել են, դարձեալ մեղք գործեց. նա կարծրացրեց իր ու իր պաշտօնեաների սիրտը: **35** Կարծրացաւ փարաւոնի

սիրտը, եւ նա խրայէլացիներին չարձակեց, ինչպէս որ յայտնել էր Տէրը Մովսէսի միջոցով:

10 Դիմելով Մովսէսին՝ Տէրն ասաց. «Մտիր փարաւոնի մօտ, որովհետեւ ես կարծրացրել եմ նրա ու նրա պաշտօնեաների սիրտը, որպէսզի իմ նշանները հերթով թափուեն նրանց գլխին, 2 որպէսզի դուք պատմէք ձեր որդիներին ու ձեր որդիների որդիներին, թէ որքան եմ ես ծաղրուծանակի Ենթարկել Եգիպտացիներին, ինչպէս նաև պատմէք իմ այս նշանների մասին, որ կատարեցի նրանց մօտ, որպէսզի ճանաչէք, թէ ես եմ Տէրը»: 3 Մովսէսն ու Կհարոնը մտան փարաւոնի մօտ եւ ասացին նրան. «Վյապէս է ասում Երայեցիների Տէր Աստուածը. «Մինչեւ Երը չես պատկառելու ինձնից: Արձակիր իմ ժողովրդին, որպէսզի պաշտի ինձ: 4 Եթէ չկամենաս արձակել իմ ժողովրդին, ես, ահա, վաղն իսկ, հենց այս ժամին շատ մորեխ կը թափեմ քո սահմաններից ներս: 5 Դրանք կը ծածկեն ողջ երկրի երեսը, եւ դոյլ չես կարողանայ տեսնել երկիրը: Դրանք կը խժեն բոլոր մնացած այն քանները, որ ծեզ թողէ ե կարկուտը, կը խժեն բոլոր տունները, որ բուսել են երկրի վրայ ծեզ համար: 6 Քո պատմաները, քո պաշտօնեաների ու Եգիպտացիների ամբողջ երկիր բոլոր տները այնպէս կը լցուեն մորեխներով, որ ոչ ծեզ հայրերը, ոչ էլ նրանց նախահայրերը երեք չեն տեսել երկրի վրայ իրենց ծնուած օրից մինչեւ այսօր: 7 Եւ Մովսէսը դուրս եկալ փարաւոնի մօտից: 7 Փարաւոնի պաշտօնեաներին իրեն ասացին. «Վյ խոշընդուր մինչեւ Երը պիտի լինի մեր առաջ: Արձակիր մարդկանց, որպէսզի պաշտեն իրեն տէր Աստուն: Գուցէ ուղում ես տեսնել, թէ ինչպէս է կրծանուու Եգիպտոսը: 8 Եւ նրանք Մովսէսին ու Կհարոնին Վերադարձրին փարաւոնի մօտ: Փարաւոնը նրանց ասաց. «Գնացէք պաշտեցէք ձեր տէր Աստուն: Գնացողները, սակայն, ովքեր են լինելու»: 9 Մովսէսն ասաց. «Կը գնանք մեզ երիտասարդներով ու ծերերով, մեր տղաներով ու աղջիկներով, կը գնանք մեր արջառների ու ոչխարների հետ, որովհետեւ մեր տէր Աստուն տօնն ե»: 10 Փարաւոնն ասաց նրանց. «Թող արդիս լինի: Տէրը ծծ հետ: Չանցի արձակում եմ ծեզ, բայց միշտ էլ ունեցելածն էլ եմ ազատ արձակում: Տեսմնը էք, որ չարութիւն կայ ձեր մէջ: 11 Վյապէս չի լինի: Նախ թող գնան միայն տղամարդիկ եւ պաշտեն Աստուն, քանի որ դուք հենց այդ էր ուղարկում:» Եւ նրանց վրնեցին փարաւոնի մօտից: 12 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ձեռք մեկնիր Եգիպտացիների երկրի վրայ, եւ մորեխ պիտի ենի Եգիպտացիների երկրի վրայ եւ պիտի խժեն երկրի այն ողջ բուսալամազութիւնն ու ծառերի պտուլները, որ փրկուել են կարկտից: 13 Մովսէսը ծեռքը մեկնեց դեպի երկիր, եւ Տէրը մի ամբողջ ցերեկ ու գիշեր հարաւային հողով բարձրացրեց երկրի վրայ: Երը առաւօտ եղա, հարաւային հողմն առա մորեխն 14 ու ցրեց Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ, նրա սահմաններից ներս: Ոչ դրանից առաջ էր այդքան մորեխ եղել, եւ ոչ էլ դրանից յետոյ այդքան մորեխ եղա: 15 Մորեխը ծածկեց ամբողջ երկիրը, եւ երկիրը բուսականութիւնից գրկուեց: Սորեխը կերաւ երկրի այն ողջ բուսականութիւնն ու ծառերի պտուլները,

որ փրկուել էին կարկտից: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում կանաչ բան չմնաց ոչ ծառերի, ոչ էլ դաշտային տունկերի վրայ: 16 Փարաւոնն շոտագ կանչեց Մովսէսին ու Ահարոնին եւ ասաց. «Ես մեղք գործեցի ձեր տէր Աստուն եւ ձեր դէմ: 17 Վրո, ներեցէք իմ այս յանցանքը եւս եւ աղաչեցէք ձեր տէր Աստուն, որ ինձ ազատի այս մորեխներից»: 18 Մովսէսը գնաց փարաւոնի մօտից եւ աղօթեց Աստուն: 19 Աստուած ծովի կողմից սաստիկ հողմ բարձրացրեց, հողմն առա մորեխն ու լցրեց Կամիր ծովը: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում մորեխն չմնաց: 20 Տէրը Կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ նա չարձակեց խրայէլացիներին: 21 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ձեռք մեկնիր դեպի երկինք, եւ Եգիպտացիների երկրի վրայ թող իսաւար լինի՝ թանձրամած իսաւար»: 22 Մովսէսը ծեռքը մեկնեց դեպի երկինք, եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ երեք օր իսաւար, մեզ ու մութ եղա: 23 Երեք օր եղբայրն իր եղբօրը չտեսաւ, երեք օր ոչ ոք իր անկողնուց վեր չելաւ, մինչդեռ բոլոր խրայէլացիների բոլոր բնակավայրերում լցու էր: 24 Փարաւոնն, կանչելով Մովսէսին ու Կհարոնին, ասաց նրանց. «Գնացէք պաշտեցէք ձեր տէր Աստուն, ձեր ունեցուածքը վերցրէք ծեզ հետ, բայց ծեզ արջառն ու ոչխար թողլէք այստեղ»: 25 Մովսէսն ասաց. «Ողջակիզութեան ու զոհաբերութեան անատաններ դոյլ հնդ մեզ պիտի տաս, որ մասուցենք մեր տէր Աստուն: 26 Մեր անառաւններն ել մեզ հետ պիտի գնան, մենք մի կճակ անգամ չենք թողնելու այստեղ, որովհետեւ մեր տէր Աստուն դրանցից պիտի զինուածն էք, թէ ինչ պիտի զոհաբերունք մեր տէր Աստուն»: 27 Տէրը Կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ փարաւոնը չուզեց արձակել նրանց: 28 Փարաւոնն ասաց. «Քնոացիր ինձնինց, զգիյշ եղիր, այլեւ չհամարձակուեն իմ աշքին երեւալ, որովհետեւ այն օրը, որ երեւաս ինձ, կը սպանուեն»: 29 Մովսէսն ասաց. «Դու արդէն սասցիր. այլեւ աշքի չեմ երեւալ»:

11 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Մի պատուհաս էլ պիտի հասցնեն փարաւոնին ու Եգիպտոսին, որից յետոյ փարաւոնը ծեզ կ'արձակի այստեղից: Բայց երը նա արձակի ծեզ, կ'արձակի ձեր ամբողջ ունեցուածքու: 2 Վրո, ժողովրդին զաղտնի յաստինիր, որ իւրաքանչիւր տղամարդ Եգիպտացի իր ընկերոցից եւ իւրաքանչիւր կին իր Եգիպտացի հարեւանուինուց թող խնդրի ուկեայ եւ արծաթեայ զարդեր ու զգեսաններ: 3 Տէրը շնորհ պարզեւեց իր ժողովրդին Եգիպտացիների առաջ, եւ սրանք զարդեր տուին նրանց: Մովսէսը Եգիպտացիների, փարաւոնի, նրա բոլոր պաշտօնեամերի առաջ ու ժողովրդի աշքին շատ յարգաբան դարձաւ: 4 Մովսէսն ասաց փարաւոնին. «Վյապէս է ասում Տէրը. «Կես գիշերին ես կը մտնեմ Եգիպտոս, 5 եւ Եգիպտացիների երկրում կը մեռնեմ բոլոր անդրամիկ զաւակները՝ իր գահին բազմած փարաւոնի անդրամիկ որդուց սկսած մինչեւ երկանիք մօտ աշխատող աղախմի անդրամիկ որդին, բոլոր անառաւնների առաջնածինները: 6 եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրում այնպիսի

մեծ աղաղակ կը բարձրանայ, որի նմանը չի եղել, եւ այդպիսին չի էլ լինի: 7 Բայց հսրայելացիների շրջանում մի շուն անգամ չի կլանչելու մարդկանց ու անատունների վրայ, որպեսզի ինմանա, թէ ինչպիսի զարմանահրաշ գործեր է անում Տերը Եգիպտացիների ու հսրայելացիների մէջ: 8 Վյո բոլոր ծառաների պիտի զան ծնրադրեն իմ առաջ, երկրպագեն ինձ ու ասեն. «Ելքը զնացք դու եւ քո ողջ ժողովուրդը, որին դու ես առաջնորդում: Վյո ժամանակ էլ ես կ'եմնմ»: 9 Եւ Մովսէսը փարաւոնի մօտից դուրս եւալ խիստ զայրացած: Տէրն ասաց Մովսէսին. «Փարաւոնը մեծ չպիտի լին, որպեսզի ես Եգիպտացիների երկրում էլ աւելի շատ նշաններ ցոյց տամ ու զարմանահրաշ գործեր անեմ»: 10 Մովսէսն ու Ահարոնը Եգիպտացիների երկրում փարաւոնի առաջ արեցին այս բոլոր նշաններն ու զարմանահրաշ գործերը: Տէրը կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ փարաւոնը չուզեց հսրայելացիներին Եգիպտացիների երկրից արձակել:

12 Տէրը Եգիպտացիների երկրում խօսեց Մովսէսի ու Ահարոնի հետ եւ ասաց. 2 «Վյո ամիսը թող ծեղ համար ամիսների սկիզբը լինի. այն թող տարուայ առաջին ամիսը լինի: 3 Դու խօսիր հսրայելացի ողջ ժողովորդի հետ ու ասա. «Վյո անմի տասներորդ օրը ամեն մարտ թող մի ոչխար առնի ըստ իր ընտանիքի՝ ամեն մի տան համար մէկ ոչխար: 4 Եթէ մի ընտանիքի անդամները այնքան թիշ են, որ չեն կարող մէկ ոչխար ուտեն ապա ընտանիքի մէծը, բայ ընտանիքի թուի թող միանայ իր հորեւամի կամ ընկերոց հետ, եւ իւրաքանչիւր թող ստանայ ոչխարի համապատասխան բաժինը: 5 Զեր այս ոչխարը դունէլ պայկասութիւն թող չունենայ, լինի արու, մէկ տարեկան ու անարատ: Վյո կարող է գառ կամ ուզ լինեք: 6 Վյո կը պահէք մինչեւ այս ամսի տասնչորսերորդ օրը, եւ իսրայելացիները այն թող նորթեն երեկոյեան: 7 Թող վերցնեն նրա արինից ու բայն այն տան դրան սեմին երկու տեղ ու դրան շրջանակի վերեւը այն տան, ուր այն ուտեն են: 8 Վյո գիշեր թող ուտեն կրակի վրայ խորոված միար, այն թոր ուտեն բարաջար հացով ու դասական դիտերով: 9 Դրամբ հոլով կամ խաջած չուտեք, այլ՝ կրակի վրայ խորովելով: Կ'ուտեք նաեւ ոչխարի գլուխը, ոտքերն ու փորուտիքը: 10 Առաւոտեան դրանից ոինչ թող չմնայ: Ոչխարի ուկորները մի չօրդէք, այս, ինչ որ աւելանայ դրանից, կրակով կ'այրէք: 11 Եւ կ'ուտեք այսպէս. ձեր գօտիները թող ձեր մէջքին լինեն, ձեր կօշիկները՝ ձեր ոտքերին, ձեր ցուպերը՝ ձեր ձեռքին: Արագ կ'ուտեք, որովհետեւ Տիրոց զատիկն է: 12 Վյո գիշեր ես պիտի անցնեմ Եգիպտացիների ամբողջ երկրով եւ պիտի պատուհասեմ Եգիպտացիների երկրի բոլոր արու առաջնածիններին՝ թէ մարդկանց, թէ անատունների: Եգիպտացիների բոլոր աստուածներից վլուծ պիտի լրտեմ, որովհետեւ ես եմ Տէրը: 13 Եւ նշուած արինը այն տների վրայ, ուր ուտենու եք, թող ծեղ նշան լինի: Ես, տեսնենով այդ արինը, պիտի ինայեմ ծեղ, եւ ձեր գիշին չեն իշնի մահաբեր այս հարուածները, որոնցով պիտի պատուհասեմ Եգիպտացիների երկիրը: 14 Վյո օրը

ձեզ համար յիշարժան թող լինի, եւ դուք, իբրեւ Տիրոց տօն, այդ օրը տօնեցք սերնդէսերունդ: Դա, իբրեւ կարգ, յահիտեան կը տօնէք: 15 «Եօթը որ բաղարջ հաց կ'ուտեք, առաջին իսկ օրից սկսած ձեր տնից կը վերացնէք թթիսմորը: Բոլոր նրանք, ովքեր առաջին օրից մինչեւ Եօթներորդ օրը թթիսմորով հաց կ'ուտեն, կը վերացուեն հսրայելացիների միջից: 16 Առաջին օրը թող սուրբ հօչակուի: Ձեզ համար թող սուրբ լաւագական Եօթներորդ օրը: Վյո օրերին ոչ մի աշխատանք չկատարեք, այլ կատարեցեք միայն այն, ինչ կապուած է իւրաքանչիւր մարդու անձնական կարիքների հետ: 17 Իմ այս պատուիրանները կը պահէք, որպեսզի այդ օրը եւ ձեր ժողովրդին հանեմ Եգիպտացիների երկրից: Վյո օրը, իբրեւ կարգ, ձեր ժողովլոյի մէջ կը նշէք յահիտեսաւ: 18 Առաջին ամսուայ տասնչորսերորդ օրուայ Երեկոյից սկսած բաղարջ հաց կ'ուտեք մինչեւ ամսի քասանմէկերորդ օրուայ Երեկոն: 19 Եօթը օր ձեր տներում թթիսմոր չպիտի լինի: Բոլոր նրանք, ովքեր թթիսմորով հաց կ'ուտեն, կը վերացուեն Խսրայէլի ժողովրդի միջից: 20 Ձեր Երկիրն եկած եկուորներ լինեն թէ տեղարնակներ, ոչ ոք թթիսմորով հաց թող չուտիտ: Ձեր բոլոր ընակավայրերում բարաց հաց այսին ուտեք: 21 Մովսէսը կանչեց բոլոր հսրայելացի ծերերին ու նրանց ասաց. «Գնացք, ձեր իւրաքանչիւր ընտանիքի համար մի ոչխար առէք եւ մորթեցք զատկի համար: 22 Վերցրէք մի խուրձ ծորթին, այն թաթախեցք դրան մօտ եղած արեան մէջ եւ դրանով նշան արէք դրան սեմին երկու տեղ եւ դրան շրջանակի վերեւը: Բայց ձեզնից ոչ ոք մինչեւ արաւոս իր տան դրանից դուրս չզայ: 23 Տէրն անցնելու Եգիպտացիներին կոտորելու համար: Նա, տնենելով դրան սեմին երկու տեղ եւ դրան շրջանակի վերեւում եղած արելնը, կ'անցնի կը զնայ այդ դրով և՛ Աշչացնողին թոյլչի տայ մտնել ձեր տներն ու կոտորել ծեզ: 24 Վյո խօսքերը մինչեւ յահիտեսան օրենք թող լինեն թեզ եւ քո որդիների համար: 25 Երբ կը մտնէք այն երկիրը, որ Տէրը, իր խոստման համաձայն, տալու է ծեղ, կը կատարեք այդ ծիսակատարութիւնը: 26 Եթէ պատօհի, որ ձեր որդիները հարցնեն ծեզ, թէ՝ «Բնչ Է նշանակում այս ծիսակատարութիւննը», 27 նրանց կը պատասխանէր, որ Տիրոց համար զատիկ գոնին է սա, այն Տիրոց, որ Եգիպտոսում Եգիպտացիներին կոտորելու ինայեց հսրայելացիներին, փրկեց մեր ընտանիքները»: Ժողովլուրդ խոնարիուց ու երկրագութիւնն արեց: 28 Խսրայելացիները զնացին ու արեցին անապէս, ինչպէս Տէրն էր պատուիրել Մովսէսին ու Ահարոնին. նրանք այդպէս էլ արեցին: 29 Երբ կես գիշեր եղաւ, Տէրը Եգիպտացիների երկրում կոտորեց Եգիպտացի բոլոր անդրանիկ զատակներին՝ իր գահին բազմած փարաւոնի անդրանիկից մինչեւ բանտի մէջ արգելափակուած գերի կնոց անդրանիկը, նաեւ անատունների բոլոր առաջնածինները: 30 Գիշերը վեր կացան փարաւոնն ինքը, նրա բոլոր պաշտօնեաններն ու բոլոր Եգիպտացիները: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում մէծ աղաղակ բարձրացաւ, որովհետեւ տուն չկար, որտեղ մնուել չիննէր: 31 Փարաւոնն զիշերով կանչեց Մովսէսին

ու Ահարոնին եւ ասաց նրանց. «Հութ եւ իսրայէլացիներդ վեր կացէք զնացէք իմ ժողովոյի միջից, զնացէք պաշտօցէք ձեր տէր Աստծուն, ինչպէս որ ասացիք: 32 Ձեզ հետ տարէք նաեւ ձեր արշառն ու ոչխարը, ինչպէս որ ասացիք, բայց ինձ էլ օրինեցէք»: 33 Եւ Եգիպտացիներն ստիպում էին իսրայէլացի ժողովոյին, որ շտապ դուրս գան երկրից, որովհետեւ ասում էին. «Նրանց պատճառով մենք բոլորս էլ կը մենանք»: 34 Ժողովորդն իր հունցած, բայց դեռևս չհասած խմոր շորերի մէջ փաթթանով՝ ուսն առաւ: 35 Իսրայէլացիներն արեցին այնպէս, ինչպէս իրենց հրանայն էր Մովկեսը. Եգիպտացիներից նրանք ուղեցին ոսկեայ, արծաթեայ զարդեր ու զգեստներ: 36 Տէրը շնորհ պարգետեց իր ժողովոյին Եգիպտացիների առաջ. սրանք զարդեր տուին նրանց: Այսիսով նրանք կողովատեցին Եգիպտացիներին: 37 Իսրայէլացիները՝ վեց հարիւր հազար տղամարդ, հետիւնուն, բայց մնացած քերած ու դեմք չհասած խմորով բաղադր հաց կ'ուտեղին, Շամեսից մենացին Սովորո: 38 Նրանց հետ ճանապարհ ընկալ մի խանճաղանց քազմութիւն, մեծ քանակութեամբ արջար, ոչխար ու այլ անսառուն: 39 Նրանք Եգիպտոսից քերած ու դեմք չհասած խմորով բաղադր հաց եփեցին, որովհետեւ այն դեռ չեր խմորուել, քամի որ Եգիպտացիները երկրից հանել էին իրենց, եւ իրենք չեին կարողացել սպասել ու իրենց ճանապարհի պաշար չեին արե: 40 Իսրայէլացիներն իրենք ու իրենց հայրերը Եգիպտացիների երկրում եւ Քանանացիների երկրում ապրեցին չորս հարիւր երեսուն տարի: Երբ չորս հարիւր երեսուն տարին վերջացաւ, նոյն օրն իսկ 41 Տիրոց ամրոց ժողովուրդը գիշերով Եգիպտացիների երկրից դուրս եկա: 42 Իսրայէլացիները Տիրոց հրամանով այդ գիշերը անքուն մնացին, որպէսզի նա նրանց դուրս բերի Եգիպտացիների երկրից. դա Տիրոց անքուն մնալու այն գիշերն էր, որ բոլոր իսրայէլացիները սերնդեսերուն պիտի յիշեն: 43 Տէրը Մովկեսին ու Ահարոնին ասաց. «Սա Ե զատկի կարգը, ոչ մի օտարական չափու ուստի դրանից: 44 Որեւէ մէկը իր ծառային ու փողով զնուած ստրուկին թռող թլիքատի եւ թլիքատուելու յետոյ միայն թռող նա ուստի դրանից: 45 Պանդուխտն ու վարձանը թռող չուտեւն դրանից: 46 Տան մէջ պէտք է ուտուի այն. միայ տնից դուրս չափու հաներ եւ դրա ուսկըրը չպիտի ջարդեք: 47 Իսրայէլի ողջ ժողովուրդը պէտք է կատարի նա: 48 Եթզ մի օտարական մօտենայ ձեզ եւ ուղենայ կատարել Տիրոց զատիկը, դու պէտք է թլիքատես նրա բոլոր արու զաւակներին, եւ դրամից յետոյ միայն նա կարող է մօտենալ կատարելու զատիկը: Նա կը հանարուի երկրի տեղաբնակ: Ոչ մի անթլիքատ դրանից չպէտք է ուտի: 49 Օրենքը հաւասարապէս տարածում է եւ՝ տեղաբնակի, եւ՝ ձեզ մօտ ապրել ցանկացող օտարականի վրայ»: 50 Բոլոր իսրայէլացիներն արեցին այնպէս, ինչպէս պատուիրել եր Տէրը Մովկեսին ու Ահարոնին. նրանք այդպէս էլ արեցին: 51 Ահա այդ օրն էր, որ Տէրը բոլոր իսրայէլացիներին հանեց Եգիպտացիների երկրից:

13 Տէրը խօսեց Մովկեսի հետ եւ ասաց. 2 «Ինձ նուիրաբերիք բոլոր իսրայէլացիների անդրանիկ զաւակներին, ամէն մի նախածին, մարդ թէ անասուն, որովհետեւ իմն է»: 3 Մովկեսն ասաց ժողովորդին. «Յիշեցէք այս օրը, եր դուք դուրս եկար Եգիպտոսից՝ ստրկութեան այս տնից, որովհետեւ Տէրը ձեզ իր հզօր ձեռքով հանեց այստեղից: Թթիւմորով հաց չպիտի ուտէք, 4 որովհետեւ դուք այսօր, զարնանային վաղահաս բերիք ամսին էք դուրս զայիս: 5 Եր քո Տէր Աստուածը քեզ տանի քո հայրերին խստացած Քանանացիների, Ամուսացիների, Խետացիների, Տերուսացիների, Փերեզացիների ու Գերգեսացիների երկիրո, ուր կայք ու մեղր է հոսում, ապա հենց այդ ամսին այս ծիսակատարութիւնը կ'անն: 6 Եօթը օր բաղադր հաց կ'ուտէք, իսկ Եօթներորդ օր Տիրոց տօնը կը լինի բաղադր հաց կ'ուտէք: 7 Զեր տանը թթիւմորով հաց չլինի, քո ողջ երկրի սահմաններում թթիւմոր չերեւայ: 8 Վկո օրը քո որդուն կը պատմես՝ ասելով. «Դա կատարում է իյշատակ այն բանի, ինչ արել է ինձ Տէր Աստուածը, երբ դուրս էի զային Եգիպտոսից: 9 Ասած նշան արա ձեռքի վրայ, նաեւ նշան՝ ճակատիդ, որ յիշես: Տիրոց օրենքները թռող ուր քո բերանում լինեն, քանի որ Տիրոց հզօր ձեռքն է հանել քեզ Եգիպտոսից: 10 Վս օրենքները կը պահպանէք տարեցտարի ձեր կեանքի բոլոր օրերում»: 11 «Եր քո Տէր Աստուածը քեզ կը տանի Քանանացիների երկիրը, ինչպէս խստացել է քեզ ու քո հայրերին, եւ այն կը տայ քեզ, 12 Տիրոց համար կ'առանձնացնես անդրանիկ բոլոր արու ծնունդներին եւ քո արջաների ու ոչխարների առաջնածիններին, որնք պիտի ծնուեն: Դրանք բոլորը Տիրոց կը նուիրաբերեն: 13 Առօճանածին եշը կը փոխանակն ոչխարի հետ, իսկ եթզ չուղենայ փոխանակել, ապա դա փրկագին կը տաս: Ըս որդիների բոլոր անդրանիկ զաւակներին կը փրկագնես: 14 Եթզ դրանից յետոյ որդիկ հարցնի քեզ ու ասի, թէ՝ «Ինչ է այս, նրան կ'ասես, թէ՝ «Տէրը հզօր ձեռքով է հանել մեզ Եգիպտացիների երկրից՝ ստրկութեան տնից: 15 Եր փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ ու մեզ չարձակեց, Տէրը Եգիպտացիների երկրում կոտորեց բոլոր անդրանիկներին՝ մարդկանց անդրանիկ զաւակներից մինչեւ անսաւնների առաջնածինները: 16 Ենց դրա համար էլ ես Տիրոցն եմ նուիրաբերում բոլոր առաջնածին արոններին, իսկ իմ որդիներից բոլոր անդրանիկ զաւակն»րին փրկագին կը տաս: 16 Ասած նշան արա ձեռքիդ վրայ, նաեւ նշան՝ ճակատիդ, որ յիշես, թէ Տէրը ինչպէս է հզօր ձեռքով մեզ հանել Եգիպտոսից: 17 Եր փարաւոնն արձակեց ժողովրդին, Աստուած նրանց կարճ ճանապարհով՝ Փշտացիների երկրով չառաջնորդեց, որովհետեւ Աստուած մտածեց, թէ ժողովուրդը պատերազմի բռնուելով գուցէ վախենայ ու Եգիպտոսու վերադառնայ: 18 Դրա համար Աստուած ժողովրդին շրջանցիկ անապատի ճանապարհով տարա դէպի Կարմիր ծով: Իսրայէլացիները Եգիպտացիների երկրից դուրս եկան հինգերորդ սերնդի ժամանակ: 19 Մովկեսն իր հետ տարա Յովկետի ուսկրոնները, որովհետեւ Յովկետի դրդուցնելով իսրայէլին, ասել էր. «Եր Տէրը ձեզ այցի գայ, իմ

ոսկորները կը հանեք այստեղից ու կը տանեք ձեզ հետ»: 20 Սոկրոթից դուրս գալով՝ իշրայէլացիները եկան եւ կայք հաստատեցին Ոթոմում՝ անապատի եզրին: 21 Աստուած եերեկո նրանց առաջնորդում էր ամայի սինով, որպէսզի ճանապարհ ցոյց տայ նրանց, իսկ գիշեր՝ հրէ սինով, որպէսզի գիշերցերեկ նրանք ուղեցոյց ունենան: 22 Եերեկո ամայի սինը, իսկ գիշերը հրէ սինը միշտ ամբողջ ժողովոյի աչքի առաջ էր:

14 Տէրը, խօսելով Մովսէսի հետ, ասաց. 2 «Իշրայէլացիներին ասա, որ վերադաշնան, կայք հաստատեն Մագդոյի ու ծովի միշտել գտնուող հանգրուանում, Բեելսեպփոնի դիմաց: Դրանց դիմաց՝ Կարմիր ծովի եզերքին կայք կը հաստատես: 3 Փարաւոնը իշրայէլացիների մասն կ'ասի, թէ՝ «Մոլորեւել են այս երկրում, որովհետև անապատը շրջափակել է նրանց»: 4 Ես պիտի կարծրացնեմ վարաւոնի սիրոց, նա պիտի հետապնդի նրանց, 5 իսկ ես պիտի փառաւորուեմ վարաւոնի ու նրա ամբողջ զօրքի առաջ: Եւ բոլոր եզիպտացիները պիտի իմանան, որ ես եմ Տէրը: Եւ այդպէս եւ արեցին: 6 Եզիպտացիների արքային յայտնեցին, թէ՝ «Ժողովուրդը փախել է»: Փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների սրտերն ըմբռստացան ժողովրդի դեմ, եւ նրանք ասացին. «Վյո ինչ արեցին, ինչո՞ւ թոյլ տունցինք, որ իշրայէլացիները գնան, եւ մենք զրկուենք մեր ստրուկներից»: 7 Փարաւոնը լծեց իր կառքը եւ իր հետ տարա իր ամբողջ ժողովրդին: Նա վերցեց վեց հարիր ընտիր կառքեր, եզիպտացիների ամբողջ հեծելազօրն ու նրանց զօրավարներին: 8 Տէրը կարծրացրեց եզիպտացիների արքայ փարաւոնի սիրոց, եւ սա հետապնդեց իշրայէլացիներին: Իշրայէլացիները գնում էին ձեռքները բարձր պահած: 9 Եզիպտացիները հետապնդեցին նրանց ու նրանց գտան ծովեզերքի մօտ՝ կայք հաստատած: Փարաւոնի ողջ հեծելազօրն ու կառքերը, նրա հեծեաները ու բանակը կանգնեցին հանգրուանածների դիմաց, Բեելսեպփոնի դեմ առ ոչ էմ: 10 Փարաւոնը մօտեցաւ: Իշրայէլացիները բարձրացներով իրենց աշերք՝ տեսան, որ եզիպտացիները կայք են հաստատել իրենց թիկունքում. սաստիկ վախեցան: 11 Իշրայէլացիները աղաղակ բարձրացրին առ Աստուած ու Մովսէսին ասացին. «Իբր թէ Եզիպտացիների երկրում գերեզմաններ չկային, որ մեզ քերեցիր այստեղ՝ անապատում սպանուելու: Վյո ինչ քերեցիր մեր զիկին, ինչո՞ւ մեզ համեցիր Եզիպտոսից: 12 Միթք Եզիպտացիների երկրում թեզ չասացին, թէ՝ «Թոյլ տուր, որ ծառայենք Եզիպտացիներին»: Մեր համար աւելի յա կը ինենք, որ ծառայէինք Եզիպտացիներին, քան մեռնէինք այս անապատում»: 13 Մովսէսն ասաց ժողովրդին. «Քաջալերուեցէք, պինդ կացէք եւ կը տեսնէք Տիրոց արած փրկութիւնը, որ նա պարգևելու է ձեզ այսօր, քանզի այսօր ձեր տեսած Եզիպտացիներին այլէւս յար յախտեան չէր տեսնելու: 14 Տէրը պիտի պատերազմի ձեր փոխարէն, դուր լուր մնացէք»: 15 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ինչո՞ւ ես կամչում ինձ: Ասա իշրայէլացիներին, որ շարժուեն գնան: 16 Իսկ դու ան զաւազան, ձեռքը մեկնիր ծովի վրայ, ճեղքիր այն, եւ իշրայէլացիները թող մտնեն ծովի

մէջ ու անցնեն ինչպէս ցամաքով: 17 Ես կը կարծրացնեմ փարաւոնի եւ բոլոր եզիպտացիների սիրոց, սրանք նրանց յետեւից ծով կը մտնեն, եւ ես կը փարաւորուեմ փարաւոնի, նրա ամբողջ զօրքի, կառքերի ու հեծելազօրի առաջ: 18 Բոլոր եզիպտացիները կը գիտենան, որ ես եմ Տէրը, երբ փարաւորուեմ փարաւոնի, նրա կառքերի ու հեծելազօրի առաջ: 19 Իշրայէլացիների բանակի առջենից գնացող Աստծու հրեշտակը ելաւ ու անցաւ գնաց նրանց յետեւը: Վերացաւ անպի սիլնը նրան անցելից ու կամզնեց նրանց թիկունքին: 20 Ամպի սիլնը մտաւ եզիպտացիների ու իշրայէլացիների բանակների միջեւ: Խաւար ու մեզ պատեց: Գիշերն անցաւ, բայց ողջ գիշերը բանակները իրար չմօտեցան: 21 Մովսէսն ձեռքը մեկնեց ծովի վրայ, եւ հարաւային հողմի ուժով ողջ գիշեր ծովը յետ մղուեց: Բացուցեց ծովի յատակը, ջուրը երկուսի բաժանուեց: 22 Իշրայէլացիները մտան յատակը բացուած ծովի մէջ ու առաջ շարժուեցին ինչպէս ցամաքով: Չուրը նրանց աջ ու ձախ կողմներից պարիսա եր դարձել: 23 Եզիպտացիները հետապնդեցին նրանց, եւ փարաւոնի ամբողջ հեծելազօրը, նրա կառքերն ու հեծեաները նրանց յետեւից մտան ծովը: 24 Առաւոտեան Տէրը իրի ու ամպի սեան միջով նայեց եզիպտացիների բանակին եւ խուճապի մատնեց եզիպտացիների բանակը. 25 Նա կաշկանդեց նրանց կառքերի անհմները, եւ նրանք մժուարութեամբ էին առաջ շարժում: Եզիպտացիներն ասացին. «Յեռոն փախչենք իշրայէլացիներից, որովհետեւ Տէրը յօգւտ նրանց է պատերազմն և եզիպտացիների դէմ»: 26 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Զեռքը մեկնիր ծովի վրայ, եւ շրերը թող միանան ու ծածկեն եզիպտացիներն, նրանց կառքերն ու հեծեաներին»: 27 Մովսէսն ձեռքը մեկնեց ծովի վրայ, եւ ջրերն առաւօտեան վերադասն իրենց տեղոր: Եզիպտացիները փորձեցին փախել ջրից, բայց Տէրը եզիպտացիներին թափեց ծովը 28 եւ, նորից իրար միացնելով ծովի ջրերը, ծածկեց կառքերը, հեծեաներն եւ փարաւոնի բոլոր զօրքերին, որոնք ծով էին մտել նրանց հետ: Նրանցից ոչ կենդանի չմնաց: 29 Իշրայէլացիները ծովի միջով կարծն այսակի վրայով էին զնում, իսկ ջուրը նրանց աջ ու ձախ կողմերից պարիսա եր դարձել: 30 Տէրն այս օրը իշրայէլացիներին փրկեց եզիպտացիների ծեռքից: 31 Իշրայէլացիները տեսան եզիպտացիների դիմաները, որոնք ծովի ափ էին նետուած: Իշրայէլացիները տեսնելով Տիրոց հզօր ձեռքը, եզիպտացիների զիշին բերած փորձամբը՝ վախեցան Տիրոցից, հաւատացին Աստծուն ու նրա ծառայ Մովսէսին:

15 Վյո ժամանակ Մովսէսն ու իշրայէլացիները հետեւեալ օրիներգն ուղղեցին Աստծուն՝ ասելով. «Օրինենք Տիրոց, որ փաքրով է փառաւորուած: Նրանց երիշարմերն ու հեծեաներին թափեց ծովը: 2 Տէրը իսձ համար ընդունեի օգնական եղաւ, նա իսձ համար փրկութիւն եղաւ: 3 Նա է իմ Աստծուածը, եւ ես նրան իմ փառաւորելու: Նա իմ հօր Աստծուածն է, եւ ես պիտի մեծարեմ նրան: Տէրը խորտակում է

պատերազմները, նրա անունը Տէր է: 4 Նա փարաւոնի կառքերն ու գօրքերը ծովը թափեց, նաեւ ընտիր հեծեալներին ու գօրավարներին: Նրանք ջրասոյ եղան Կարմիր ծովում: 5 Ծովը ծածկեց նրանց, նրանք քարի պէս ընկդմուեցին ծովի յատակը: 6 Քո աջը, Տէր, գօրութեամբ փառաւորուեց, քո աջը, Տէր, խորտակեց թշնամուն: 7 Դու փառի հօգորութեամբ ջարդուիշուր արեցիր հակառակորդներին, առաքեցիր քո բարկութիւնը, եւ այն իրոյ ճարակ դարձեց նրանց ինչպէս եղէք: 8 Քո զայրոյիր հողմից ճեղքուեցին ջրերը, պարհապների նման իջուեցին ջրերի ծովի մէջ քարացան ալիքները: 9 Թշնամին ասաց, «Յետապնդեմ ու հասնեմ նրանց, քաֆանեմ աւարը եւ դրանցով յագուրդ տամ ինձ: Սրի քաշեմ նրանց, որ իմ ծեռքը տիրի նրանց»: 10 Դու քո հողմն առաքեցիր, նրանց ծածկեց ծովը, եւ նրանք կապարի նման սուլզուեցին ջրերի խորքը: 11 Աստուածների մէջ, Տէր, ով կայ քեզ նման, եւ կամ ով կարող է նմանուելքեզ՝ փառաւորեալ սրբերի մէջ, փառքով սրանչացեար, որ նշաններ ես գործում: 12 Ազ ծեռքը մեկնեցիր, եւ երկիր կուզ տուեց նրանց: 13 Արդարութեամբ առաջնորդեցիր քո այս ժողովուրդին, որին փրկեցիր, քո գօրութեամբ միշտաբեցիր նրան քո սուրբ քանակավարում: 14 Ժողովուրդները լսեցին լուրն այս ու բարկացան: Սարսափը պատեց Քանանացիների երկրի բնակիչներին: 15 Խուճապահար եղան Եղոմի դաստաւորներն ու մովարացիների իշխանները: Դու քոնց նրանց, հայրտմաշ եղան Քանանացիների երկրի բոլոր քանակիները: 16 Թող պատեն նրանց ահն ու սարսափը, քո բազկի հօգորւթեամբ թող քարանան նրանք, մինչեւ որ անցնի քո այս ժողովուրդը, Տէր, մինչեւ որ անցնի քո այս ժողովուրդը, որին ստացար: 17 Տար, բնակեցրու նրանց այն լերան վրայ, որ ժառանագութիւնն է քո, քո պատրաստած քանակավարում, որ սրբութիւն ես դարձեմ, Տէր: Տէր, քո ծեռքները պատրաստեցին այս: 18 Տէրը յալիտենական, առաւել քան յալիտենական թագաւոր է: 19 Երբ փարաւոնի հեծելազօրն իր կառքերով ու հեծեալներով ծով մտա, Տէրը նրա վրայ թափեց ծովի ջրերը, իսկ իսրայէլացիները յատակը քացառ առաջ գնացին: 20 Մարիամ մարզարէն՝ Ահարոնի բոյրը, իր ծեռքն առա թմբուկը, եւ բոյր կանայք գնացն նրա յետելից՝ թմբուկ իսիերով ու պարելով: 21 Ալաջից գնում էր Մարիամն ու ասում. «Օրինենք Տիրոջը, քանզի նա փառքով է փառաւորուած. նա երիվարներն ու հեծեալներին ծովը թափեց»: 22 Մովսէսը իսրայէլացիներին Կարմիր ծովից տարա հասցրեց Սուր կոչուած անապատը: Նրանք երեք օրուայ ճանապարի գնացին անապատի միջով, քայց խմելու ջուր չգտան: 23 Եկան Սեռա, քայց Սեռայում Էլչկարորդացան ջուր խմել, որովհետեւ այն դառն էր: Դրա համար Մովսէսն այդ վայրն անուանեց Դառնութիւն: 24 Ժողովուրդը տրտնջաց Մովսէսի դէմ ու ասաց. «Ի՞նչ խմենք»: 25 Մովսէսն աղաղակեց առ Աստուած, եւ Տէրը նրան մի փայտ ցոյց տուեց: Մովսէսն այն նետեց ջրի մէջ, եւ ջուրը քաղցրահամ դարձա: Վյուտեն Աստուած ժողովուրդին տուեց օրենք ու իրաւոնք եւ այնտեղ է

փորձութեան ենթարկեց նրան: Նա ասաց. 26 «Եթէ ու չափիր լսես քո տէր Աստծու ձայնը, նրա համար համեյի գործեր կատարես, ունկնդիր լինես նրա պատուիրաններին ու ենթարկուես նրա բոլոր հրամաններին, քեզ վրայ չեմ թափի բոլոր այն հիւանդատիւնները, որ թափեցի եգիպտացիների վրայ, քանզի ես եմ քեզ բժշկոց Տէրը»: 27 Եւ եկան հասան Եղիմ: Այստեղ կային ջրի տասներկու աղրիւր ու եօթանասուն արմաւենի: Նրանք կայք հաստատեցին այնտեղ, ջրի մօտ:

16 Իսրայէլացի ամբողջ ժողովուրդը Եղիմից ճանապարի ընկան ու եկալ Սին անապատը, որը գտնուում է Եղիմի ու Սինայի միջեւ: 2 Եգիպտացիների երկրից դուրս գալու երկրորդ անսուայ տասնինքներորդ օրը իսրայէլացի ողջ ժողովուրդը անապատում դժողոհեց Մովսէսից ու Ահարոնից: 3 Իսրայէլացիներն ասացին նրանց. «Աւելի լաւ կը լինեմ Տիրոց հարուածներից զոհը դառնայինք Եգիպտացիների երկրում, երբ մսով իլ կաթսաների մօտ ենիք նատուում ու կուշտ հաց ուստում, քան բերեիք մեզ այս անապատը, որ ողջ ժողովուրդին սովամահ անէք»: 4 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահա ես ձեզ հաց կը թափեմ երկնքից: Իմ ժողովուրդը թող վեր կենայ ու այն հաւաքի, ինչքան անհրաժեշտ է իւրաքանչիւր օրուայ համար: Ես այց կերպ կը փորձեմ նրանց, թէ կ'ենթարկուեն իմ օրէնքներին, թէ ոչ: 5 Վցեցրորդ օրը թող պատրաստեն նախորդ իւրաքանչիւր օրուայ համար հաւաքածի կրկնապատիկը»: 6 Մովսէսն ու Ահարոնը ասացին իսրայէլացի ամբողջ ժողովուրդին. «Երեկոյեան Կ'իմանար, որ Տէրն է ձեզ հանել Եգիպտացիների երկրից, 7 իսկ առաօտեան ականատես կը լինեմ Տիրոց փառքին, որովհետեւ նա լսել է Աստծու հանդէած ձեր տրտունջը: Մենք ովքին ենիք, որ ձեր տրտունջը մեր դէմ էք ուղղում. ձեր տրտունջը Աստծու դէմ է ուղղուած»: 9 Մովսէսն ասաց Ահարոնին. «Իսրայէլացի ամբողջ ժողովուրդին յասունիք: Մօտեցէր Տիրոջը, որովհետեւ նա լսեց ձեր տրտունջը: 10 Մինչ Ահարոնը խօսում էր իսրայէլացի ամբողջ ժողովուրդի հետ, նրանք նայեցին դէպի անապատ, եւ ահա Տիրոց փառքը երեւաց ամափի ձեւով: 11 Տէրը խօսելով Մովսէսի հետ ասաց. 12 «Լսեցի իսրայէլացիների տրտունջը: Արդ, խօսիր նրանց հետ ու ասա. «Երեկոները միս կ'ուտքեր, իսկ առաօտները հացով կը լազենաք: Եւ կ'իմանար, որ ես եմ ձեր Տէր Աստուածը»: 13 Երեկոյեան յորամարգիներ թափուեցին ու ծածկեցին քանակատեին: 14 Առաօտեան, երբ ցոյց վերանում էր քանակատեիի շրջապատից, անապատի երեսին զինծի սպասուակ սերմի նման մանր եւ երկրի վրայի եղեամի նման մի քան կար: 15 Տէրը իսրայէլացիները տեսան այն, իրար ասացին. «Ի՞նչ է ասա: Որովհետեւ չգիտէին, թէ դա ինչ է: Մովսէսն ասաց նրանց. «Դա այն հացն է, որ Տէրը ձեզ տուել է ուտելու: 16 Տէրը հետեւեալն է պատուիրեալ: «Իւրաքանչիւր որ դրանցից չնշերի վրայի այնքան, որքան անհրաժեշտ է մէկ մարդու համար, ըստ ձեր ընտանիքների շնչերի թուի:»

Հաւաքեցք ըստ վրանում գտնուող իւրաքանչիւր մարդոյ թուի»: 17 Խարայէլացիներն այդպէս ել արեցին. հաւաքեցին ումանք շատ, ումանք թիշ: 18 Չափեցին եւ տեսան, որ ումը որ շատ էր, սահմանուած չափից չաւելացա, իսկ ում՞ թիշ, սահմանուած չափից չպակասեց: Իւրաքանչիւրը իր կարիքի չափով էր հաւաքեց: 19 Մովսէսն ասաց նրանց. «Ոչ ոք մինչեւ առաւօտ դրանից աւելցուկ չթողնի»: 20 Ումանք, սակայն, Մովսէսին չլսեցին. դրանից աւելցուկ մնաց առաւօտեան: Դա դրդուտեց ու նեխեց: Մովսէսը զայրացաւ նրանց վրայ: 21 Դրանից յետոյ ամեն առաւօտ իւրաքանչիւր հաւաքում էր իրեն պէտք եղածի չափ: Երբ արեւը տաքացնում էր, այն հաւալում էր: 22 Վեցերորդ օրը հաւաքեցին պէտք եղածի կրկնապատիկը՝ ամեն մէկի համար երկուական քածին: Ժողովրդի բոլոր առաջնորդները գնացին Մովսէսի մօտ ու նրան յայտնեցին այդ մասին: 23 Մովսէսն ասաց. «Վյո Է Տիրոց ասած. «Կաղը շաբաթ Է, Տիրոց հանգստեան սուրբ օրը: Ինչ որ եփելու Էք, Նփեցք, ինչ որ թիսելու Էք, թիսեցք պայօտ, իսկ մնացած ամեն ինչ թողէք ամամների մէջ մինչեւ առաւօտ»: 24 Եւ դա թողեցին մինչեւ առաւօտ, իշպէս նրանց հրամայել էր Մովսէսը. այն չնեխեց, չորդուտեց: 25 Մովսէսն ասաց. «Վյո Կերէք պայօտ, քանի որ Տիրոց շաբաթ օրն Է պայօտ, դրանից պայօտ դաշտում չէք գտնի: 26 Վեց օր կը հաւաքէք դա, իսկ եօթներորդ օրը՝ շաբաթ օրը դրանից չի լինի»: 27 Եօթներորդ օրը ժողովրդի միջից ոմանք ելան դրանից հաւաքելու, բայց չզտան: 28 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Մինչեւ Եր չպիտի անսար իմ պատուիրաններին ու օրէնքներին: 29 Տեսար, որ Տէրը ձեզ հանգստեան ոն նշանակեց այս շաբաթ օրը: Դրա համար Է նա վեցերորդ օրը ձեզ երկու օրուայ հաց տուեց՝ աւելու. «Զեղսից իւրաքանչիւրը թող նստի իր տանը, եօթներորդ օրը թող ոչ ոք չելիք այդ տեղից»: 30 Եւ ժողովրդը եօթներորդ օրը հանգստացաւ: 31 Խարայէլացիները իրենց կերածի անունը դրեցին ման: Դա գինծի սերմի նման սպիտակ էր ու մեղրախորհսիս համ ուներ: 32 Մովսէսն ասաց. «Վիա թէ ինչ հրամայեց Աստուած. «Մի ամանի մէջ մէկ չափ մանանայ լցրէք եւ այն պահեցք ձեզ սերունդների համար, որպէսզի աչքի առաջ ունենար այն հացը, որ դոյլ կերպա անսպատում, երբ Տէրը ձեզ հանեց Եզիտացիների երկրից»: 33 Մովսէսն ասաց Ահարոնին. «Մի ուսկէ սափոր ան, դրա մէջ մէկ չափ մանանայ լցրն եւ դիր Աստծու առաջ՝ պահելու ձեր սերունդների համար, ինչպէս Տէրն է հրամայել Մովսէսին»: 34 Եւ Ահարոնն այն ի պահ դրեց Կտակարանների արկիդ առաջ: 35 Խարայէլացիները քառասուն տարի մանանայ կերան, մինչեւ որ հասան մի բնակեցուած ջրջան: Նրանք մանանայ Եին ուտում, մինչեւ որ հասան փիլնիկեցիների կողմերը: 36 Մէկ չափը հաւաքար է երեք գրիսի մէկ տասներորդ մասի:

17 Խարայէլացի ամբողջ ժողովուրդը Տիրոց կարգադրութեան համաճայն խումբ-խումբ գնաց Սին անսպատից եւ կայք հաստատեց Ռափիդիմում: Այստեղ, սակայն, ջուր չկար, որ ժողովուրդը խմեր: 2 Ժողովուրդն սկսեց մեղադրել

Մովսէսին՝ ասելով. «Մէզ ջոնր տուր, որ խմենք»: Մովսէսը նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էք ինձ մեղադրում, ինչո՞ւ եք փորձում Տիրոջը»: 3 Ժողովուրդը այնտեղ ծարաւ զգալով՝ տրտնջաց Մովսէսի դէմ ու ասաց. «Ինչո՞ւ մեզ հանեցիր Եզիտացոսից, որ ծարաւից կոտորուենք մենք և մեր երեխաներն ու անասունները»: 4 Մովսէսը պատասխան խնդրելով Տիրոջ՝ ասաց. «Քիչ անեմ ես այս ժողովորիին: Մի թիշ Էլ մայ՝ ինձ կը քարկոծեն»: 5 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Գնայ ժողովրդի առջեւից, քեզ հետ Վեցրորդ ժողովրդի ծերերին, ձեռք ան քո այն զաւազանը, որով հարուածեցիր գետին, եւ ճամփայ ընկիր: 6 Ես քեզնից առաջ անստեղ հասնելով՝ կը կանգնեմ Քորերի ժայռի վրա: Կը հարուածես ժայռին, դրանից ջուր կը թիսի, եւ քո ժողովուրդը կը խմի: 7 Մովսէսն խարայէլացիների ներկայութեամբ այդպէս է արեց: Դա այդ վայրը կոչեց Փորձութիւն և Սեղադրանը, որովհետեւ խարայէլացիները մեղադրել են եւ Տիրոջ փորձել՝ ասելով. «Տէրը մեր մէջ է, թէ ոչ»: 8 Ամաղէկացիներն եկան ու Շափիդիմում պատերազմեցին խարայէլացիների դէմ: 9 Մովսէսն ասաց Ցեսուին. «Ուժեղ տղամարդիկ ընթրի եւ առաւօտեան վեր կենայլ պատարացմիր ամաղէկացիների դէմ: Ես կը գամ ու կը կանգնեմ բրի զավարին, եւ Աստծոն զաւազանը կը լինի իմ ձեռքին»: 10 Ցեսուն արեց աննպէս, ինչպէս իրեն ասել էր Մովսէսը. նա պատերազմեց ամաղէկացիների դէմ: Մովսէսը, Ահարոնն ու Ովիր բարձրացան ըրի զագայթը: 11 Երբ Մովսէսը բարձր էր պահում ձեռքերը, առաւելութեան են հասնում խարայէլացիները, իսկ երբ իշեցնում էր ձեռքերը, առաւելութեան են հասնում ամաղէկացիները: 12 Եւ րանի որ Մովսէսի ձեռքերը յոզներուց ծանրանում եին, Ահարոնն ու Ովիր մի քար առան եւ նրա տակը դրեցին: Մովսէսը նաստեց դրա վրայ, իսկ Ահարոնն ու Ովիր՝ մէկն այս կողմից, միւսն այն կողմից նրա ձեռքերը բռնած բարձր էրն պահում: Այսպիսով Մովսէսի ձեռքերը մինչեւ արեւի մայր մտն»ը բարձրացած մնացի: 13 Ցեսուն սրակուտր արեց ամաղէկացիներին ու նրանց ողջ զօրքը: 14 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Վյո դէպար որպէս յիշատակ գորի առ: Յաղորդիկ Ցեսուին, որ ամաղէկացիների յիշատակը ջնշելու եմ երկրի վրայ՝ Երկնի ներքոյ»: 15 Մովսէսը Տիրոց համար գոհասեղան շինեց եւ դրա անունը դրեց՝ «Տէրն իմ պապաւնն է»: 16 Դա ասաց. «Վյապէն կոչեցի, քանի որ Տէրն իր անստեսանելի ձեռքով պատերազմում է ամաղէկացիների դէմ սերնդից սերունդ»:

18 Մաղիամի քուրմ Ցոթորը՝ Մովսէսի աները, իմացաւ այն ամենը, ինչ Տէրն արել էր Մովսէսին ու խարայէլացի ժողովրդին. այն, որ Տէրը խարայէլացիներին հանել էր Եզիտացոսից: 2 Երբ Մովսէսն իր կիս Սեփորային յետ ուղարկեց, Մովսէսի աները՝ Ցոթորը, իր հետ Վեցրորդ Սեփորային 3 ու նրա երկու որդիներին, որոնցից մէկի անունը Գերսամ էր եւ նշանակում էր՝ «Պանդրիստ էի օտար երկրում», 4 իսկ երկրորդի անունը՝ Եղիազար, որ նշանակում էր՝ «Իմ հօր Աստուած իմ օճանականն է եւ նա փրկեց ինձ վիարաւոնի ձեռքից»: 5 Ցոթորը, որ Մովսէսի աներն էր, նրա կոչոց եւ նրա որդիների հետ եկաւ

Մովսեսի մօտ՝ անապատ, ուր նա բնակլում էր Աստծու լերան վրայ: 6 Յայտնեցին Մովսեսին՝ ասերպ. «Ահա քո աներ Յոթողը, կին ու երկու որդիներոջ նրա հետ զայխ են քեզ մօտ»: 7 Մովսեսն ընդառաջ գնաց իր աներոջը, ծնրադրեց նրա առաջ եւ համբուրեց նրան: Նրանք ողջագուրուեցին խաղաղութեամբ, եւ Մովսեսը նրան տարաւ իր վրանը: 8 Մովսեսն իր աներոջը պատմեց այն ամենը, ինչ խրայէլացիների համար Տերն արել էր փարաւոնի ու եգիպտացիների դեմ, բոլոր այն չարշարանքները, որ ինենք կրե էին ճանապարհին, եւ թէ ինչպէս էր Տերը փրկե, իրենց: 9 Յոթողը զարմացաւ այն բոլոր բարեբործութիւնների համար, որ Տերն արել էր նրանց, եւ թէ ինչպէս էր նրանց ազատել եգիպտացիների ու փարաւոնի ծեռքից: 10 Յիմա գիտեմ, որ Տերն աւելի մեծ է, քան բոլոր աստուածները: Դա երեւաց, երբ եգիպտացիները քրնանում էին նրանց վրայ: 11 Մովսեսի աները՝ Յոթողը, ողջակեց ու զոյն մատուցեց Աստծուն: Մովսեսը, Անարոնն ու խրայէլացի բոլոր ծերերը Մովսեսի աներոց հետ զանցին Տիրոց առաջ ճաշելու: 12 Արաւոտեան Մովսեսը նստեց ժողովորին դատելու: Ողջ ժողովուրդը արաւոտից մինչեւ երեկոյ կանգնել էր Մովսեսի շուրջը: 13 Յոթողը տեսնելով այն ամենը, ինչ Մովսեսն անում էր ժողովորի համար, ասաց. «Այդ ինչ ես անում դու ժողովորին: Ինչո՞ւ ես դու միայն նստած, իսկ ժողովուրդը արաւոտից մինչեւ երեկոյ կանգնած է շուրջը»: 14 Մովսեսն ասաց աներոց: «Որորինետ ժողովուրդը զայխ է ինձ մօտ Աստծուն իրաւուկ հայցելու համար: 15 Երբ նրանց միջեւ Քեզ է ծագում, զայխ են ինձ մօտ: Ես դատում եմ նրանցից իրաքանչիւրին եւ յայտնում Աստծու հրամաններն ու օրենքները»: 16 Մովսեսի աները նրան ասաց. «Վրածի ճիշտ չէ»: 17 Մովսեսի տանջանքներու ես տանջում դու եւ քեզ հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը: Քեզ համար ծանր է այդ գործը, դա միայնակ անել չես կարող: 18 Արդ, լսիր ինձ, ես քեզ խորհուրդ պիտի տամ, եւ Աստուած քեզ հետ կը լիմի: Աստծու մօտ եղիր ժողովորի ներկայացնեցիք եւ մարդկամց ասածը հաղորդեց Աստծուն: 19 Նրանց տեղեակ կը պահես Աստծու հրամաններին ու օրենքներին. նրանց ցոյց կը տաս այն ճանապարհը, որով ճնշանալու են, եւ այն գործերը, որ պէտք է կատարեն: 20 Դու ողջ ժողովորի միջից ընտրի ուժեղ տղամարդկանց՝ աստուածապաշտ, արդարադաս, գոռողութիւնն ասող մարդկանց ու ժողովորի վրայ սրանց հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու տասնապետներ կարգիք: 21 Դու ողջ ժողովորի միջից ընտրի ուժեղ տղամարդկանց՝ աստուածապաշտ, արդարադաս, գոռողութիւնն ասող մարդկանց ու ժողովորի վրայ սրանց հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու տասնապետներ կարգիք: 22 Նրանք մշտապես թող դատեն ժողովորին, կարեւոր գործերը թող յանձնեն քեզ, իսկ վոյքը դատաստանները թող անեն իրենք. դրանով կը թեթևացնեն քո գործերը, եւ նրանք կը լինեն քո օգնականները: 23 Եթէ այս քանն անես, Աստուած կը զօրացնի քեզ, դու կը կարողանաս տոկա, եւ ողջ ժողովուրդը խաղաղութեամբ կը վերադառնայ իր տեղը»: 24 Մովսեսն անսաց իր աներոջ ասածին եւ արեց այն ամենը, ինչ նա

ասաց իրեն: 25 Մովսեսը բոլոր խրայէլացիների միջից ընտրեց ուժեղ տղամարդկանց, ժողովրդի վրայ նրանց հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու տասնապետներ կարգեց: Սրանք ամբողջ ժամանակ պատրաստ էին ժողովրդին դատելու: 26 Նրանք կարեւոր գործերը յանձնում էին Մովսեսին, իսկ փոքր գործերը դատում էին Մովսեսին, ճականապարհ դրեց իր աներոջը, եւ սա զնաց իր երկիրը:

19 Եգիպտացիների երկրից խրայէլացիների դուրս զայլոց երեք ամիս անց, առաջին իսկ օրը նրանք հասան Սինայի անսապատը: 2 Նրանք դուրս զայլով Ռափիդիմից, եկան Սինայի անսապատը եւ կայք հաստատեցին այնտեղ, անսապատում: Խրայէլացիները կայք հաստատեցին այնտեղ, իսրայէլիմաց: 3 Մովսեսը բարձրացաւ Աստծու լեռը: Աստծու լեռան վայացի կանչեց նրան ու ասաց. «Վյապէս կ'ասես Ցակորի յետնորդներին եւ կը յայտնաւ Խրայէլի որդիներին. 4 «Դուք ինքներդ տեսաք, թէ ինչեր բերեցի եգիպտացիների գիմին, իսկ ձեզ, ինչպէս արծին է իր թեւերի վրայ առնում, բարձրացի ինձ մօտ: 5 Արդ, եթէ ուշադիր լսէք իմ ասածը եւ պահէք իմ դրած ուշտը, դուք բոլոր ազգերի մէջ կը լինէք իմ ընտրեալ ժողովուրդը, որովհետեւ իմն է ամբողջ երկիրը: 6 Դուք կը լինէք ինձ համար որպէս թագաւորութիւն, որպէս քահանապութիւն եւ որպէս ստոր ազգ: Ին այս սասաները դու կը աղորդես խրայէլացիներին: 7 Մովսեսը վերադառան, կանչեց ժողովորի ծերերին եւ նրանց հաղորդեց բոլոր այն խօսքերը, որ նրան պատուիրել էր Աստուած: 8 Ժողովուրդը միահամուր պատասխան տուեց ու ասաց. «Վյամենը, ինչ ասել է Աստուած, կը կատարենք ու կը հնազանդուենք»: Մովսեսը ժողովորի ասածը հաղորդեց Աստծուն: 9 Տերն ասաց Մովսեսին. «Ահա ես քեզ մօտ պիտի զամ ամպի սեան մէջ, որ ժողովուրդը լիս այն իսկ ասելու եմ քեզ, եւ նա յախտեան պիտի հաւատայ թէք: Մովսեսը ժողովորի ասածը հաղորդեց Աստծուն: 10 Տերն ասաց Մովսեսին. «Իշիր, կարգադրի ժողովորին, մաքրի նրանց այսօր եւ վարդ, նաեւ թող լուանան իրենց զգեստները, 11 որպէսզի երրորդ օրը պատրաստ լինեն, որովհետեւ երրորդ օրը Տերը ողջ ժողովորի աչքի առաջ իշնելու է Սինա լերան վրայ: 12 Ժողովորի ու լերան միջեւ տարածութիւն կը թողնես եւ կ'ասես. «Զգիշ եղիք, լերան վրայ մարդ չքարձրանայ ու դրան չօտունայ, որովհետեւ ով մօտենայ լերան, մահուամբ պիտի պատժու: 13 Լերան մօտեցողին որեւէ ծեռք չղիպաչ, որովհետեւ դրան դիավոլողը կը քարկոնդի կամ նետահար կը լիմի. անասուն լիմի, թէ մարդ՝ չի ապիր: Նրանք կարող են լեռը բարձրանալ միայն այն ժամանակ, երբ որոտները, շնչորահարութիւնն ու ամար վերանան լերան վրայից»: 14 Մովսեսը լեռից իշաւ ժողովորի մօտ ու մաքրեց նրանց: Նրանք լուանին իրենց զգեստները: Մովսեսն ասաց ժողովորին. 15 «Պատրաստ եղիք, եթէք օ կանանց չմերձենաք»: 16 Երրորդ օրն արաւոտեան Սինա լերան վրայ որոտներ լուտեցին, փայլատակլւմներ ու միզախան ամպ երեւաց: Եւ շեփորի ճայնը ուժգին հնչում էր: Բանակատեղում գտնուող ողջ ժողովուրդը զարդուրեց: 17 Մովսեսը ժողովորին

բանակատեղից տարաւ Աստծուն ընդառաջ եւ կանգնեցրեց Սինա լեռան ստորոտի շուրջը: **18** Սինա յին ամբողջովին ծխում էր, քանի որ Աստուած նրա վրայ հջել էր իրեւ հուր: Նրա ծուխը բարձրանում էր ինչպես հնոցի ծովու: Քոյոր մարդիկ իշխան զարհուրեցին, **19** որովհետեւ շփորի ձայնը տարածում էր աւելի հեռու եւ հնչում էր չափազանց ուժեղ: Մովսէսը խօսում էր, իսկ Աստուած որոտածայն պատասխանում էր նրան: **20** Տերն իշաւ Սինա լեռան վրայ, լեռան կատարին: Տերը Սովուեխն կանչեց լեռան զագաթը, եւ Մովսէսը բարձրացաւ այսուց: **21** Աստուած խօսեց Մովսէսի հետ՝ ասելով. «Ի՞շխ, կարապրիք քո ժողովրդին. Աստծուն տեսնելու համար չմերենան եւ այդ պատճառով նրանցից շատերը չկրցեն: **22** Աստծուն մոտեցող բահանաներն եւ թող մարքուեն, որպեսզի Տերը կորստեան չմատսնի նրանց»: **23** Մովսէսն ասաց Աստծուն. «Ժողովուրդը չի կարող Սինա լեռը բարձրանալ, որովհետեւ դու ինքը ես մեզ պատուիրել եւ ասել, թէ՝ «Մարդկանց ու լեռան միջեւ տարածուիրին կը թողնես եւ լեռը սուրբ կը հրչակես»: **24** Տերն ասաց նրան. «Գնա, իշխը ու յետոյ այստեղ բարձրացիք Ահարոնի հետ, բայց բահանաներն ու ժողովուրդը թող յանդգնեն բարձրանալ Աստծու մօս, որպեսզի Տերը նրանց կորստեան չմատսնի»: **25** Մովսէսն իշաւ ժողովուրդ մօս եւ ասաց նրանց.

20 Տերը յայտնեց հետեւեա բոլոր պատգամները՝ ասելով. **2** «Ես եմ քո Տեր Աստուածը, որ թեզ հանցի Եղիսակատացիների երկրից՝ ստրկութեան տից: **3** Ինձնից բացի այլ աստուածներ չպիտի իմնեն թեզ համար: **4** Վերեւում՝ երկնքում, ներքեւում՝ երկրի վրայ, եւ երկրի խորքի ջրերի մեջ եղած որեւէ բանի նմանութեամբ թեզ կուռքեր չպիտի կերտես: **5** Չպիտի երկրպագես ու չպիտի պաշտես դրանց, որովհետեւ ես եմ քո Տեր Աստուածը՝ մի նախամնան Աստուած. հայրերի մեղքերի համար պատժում եմ որդիներին, իմձ ատող մարդկանց նոյնիսկ երրորդ ու չորրորդ սերնդին, **6** իսկ իմ մի հրամանը կատարող մարդկանց մինչեւ հազարերորդ սերնդին ողորմում եմ: **7** Թող տէր Աստծու անունն զուր տեղը չպիտի արտասանես, որովհետեւ Տերը արդար չի համարում նրան, ով իր անունը զուր տեղն է արտասանում: **8** Յիշխը շաբաթ օրը, որպեսզի սուրբ պահես այն: **9** Վեց օր պիտի աշխատես եւ պիտի կատարես քո բոլոր գործերը: **10** Եօթներորդ օրը քո տէր Աստծու շաբաթ օրն է: Վյո օրը դու ոչ մի գործ չպիտի անես, ոչ էլ քո տղան ու աղջկը, քո ծառան ու քո աղախինը, քո էխն ու քո եզր, քո բոլոր անասունները, թեզ մօս գտնուու օտարականն ու թեզ մօս բնակուող պանդուխոր, **11** որովհետեւ Տեր Աստուած վեց օրում ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, ծովն ու այն ամենը, ինչ դրանց մեջ է, իսկ եօթներորդ օրը հանգստացա: Դրա համար է Տերն օրինեց եօթներորդ օրը եւ այն սուրբ հրչակեց: **12** Պատուիր քո հօրն ու քո մօրը, որպեսզի բարիք գտնես, երկար ապրես բարեքեր այն երկրի վրայ, որ Տեր Աստուած տալու է թեզ: **13** Մի սպանիր: **14** Մի շնացիր: **15** Մի գողացիր: **16** Քո հարեւանի դեմ սուս վկայութեւն մի՛ տուր: **17** Ո՛չ քո մերձաւորի տան, ոչ նրա զագարակի վրայ աչք մի՛ ունեցիր: Ո՛չ քո մերձաւորի կոնց վրայ, ոչ

նրա ծառայի վրայ, ոչ նրա աղախնու վրայ, ոչ նրա եղան վրայ, ոչ նրա եշի վրայ, ոչ նրա անասունի վրայ, ոչ այն ամենի վրայ, ինչ քո մերձաւորինն է, աչք մի՛ ունեցիր: **18** Ողջ ժողովուրդը լսում էր որոտը, շեփորի ձապնը, տեսնուու փայլատակումներն ու ծիսացող լեռը: Ողջ ժողովուրդը զարհուրեց, ընկրկեց ու կանգնեց հեռու: **19** Մարդիկ ասացին Մովսէսին: «Դու խօսիր մեզ հետ, եւ մենք կը հնազանդուենք: Աստուած թող չխօսիր մեզ հետ, թէ չէ կարող ենք մեռնեք: **20** Մովսէսն ասաց նրան. «Արտապնուուցքը, որովհետեւ Աստուած ձեզ փորձեցի համար եկա ձեզ մօս, որպեսզի նրա երկնդը լինի ձեր մեջ, եւ դուք մեղք չզորինքք:» **21** Ժողովուրդը լսուից հետո մեջ, եւ դուք մեղք չզորինքք: **22** Աստծուած մտալ մարդախուլի մեջ, ուր գտնուում էր Աստուած: **23** Տերն ասաց Մովսէսին. «Վյապէս կ'ասեն Յակոբի սերնդին եւ կը հաղորդես Խրամէլի որդիներին. «Դուք ինքները տեսաք, որ ես երկնդից խօսեցի ձեզ հետ: **23** Զեզ համար ուսկէ ու արձաքէ աստուածներ չպատրաստէք: **24** Ինձ համար հողաշէն զոհասեղան կը պատրաստէք եւ դրա վրայ, ամեն տեղ, ուր կը դնեն իմ անունը, կը մատուցէք ձեր ողաշկէններն ու ձեր հայալորդուեան զոհերը, ձեր ոչխարներն ու ձեր արջաները: Ես կը զամ թեզ մօս ուս ու կ'օրինեմ թեզ: **25** Իսկ եթէ գրիասեղանը քարից կառուցես, դրա քարերը յղկուած թող չշնեն, որովհետեւ եթէ քո ձեռքի գրծիքը դիպցնես դրան, ապա դա պղծուած կը լինի: **26** Իմ զոհասեղանի վրայ աստիճաններով չքարձրանաս, որպեսզի դրա վրայ քո ամօթոյքը չերեւայք:

21 «Սրանք են այն կանոնները, որ պիտի յայտնես նրանց. **2** Եթէ գնես երբայցի մի ստրուկ, վեց տարի նա թող ծառայի թեզ եւ եօթներորդ տարում առանց փրկազնի ազատ թող արձակուի: **3** Եթէ նա միայնակ է տունդ մտե, միայնակ է լի թող գնայ, իսկ եթէ իր կոնց հետ է մտե, կիմն է լի թող գնա նրա հետ: **4** Եթէ իր տէրը նրան կին տայ, եւ կիմն նրա համար տղաներ եւ աղջիկներ ծնի, ապա կիմն ու զաւակներ թող պատկանեն նրա տիրոջը, իսկ նա թող գնայ միայնակ: **5** Եթէ ստրուկն առարկելով պայ, թէ՝ «Սիրեցի իմ տիրոջը, իմ կոնցն ու իմ զաւակներին եւ ազատութիւն չնմ ուզու», ապա նրա տէրը նրան թող կանգնեցն Աստծու ատեանին, **6** ապուետեւ թերի իր տան դրան սեմի մօս, հերիւնով ծակի նրա ականջը, եւ նա նրան թող ծառայի ցմահ: **7** Եթէ որեւէ մեկն իր աղջկան որպես աղախին վաճարի, ապա այդ աղջիկը թող չազատազրուի, ինչպէս ազատազրուու են ստրուկիները: **8** Եթէ այդ աղախինը, որը սահմանուած էր իր տիրոջ համար, այլեւս հաճելի չինի նրան, ապա Տերը թող փրկազնով վաճարի նրան, բայց օտարազգի մարդու վաճարելու իրաւունք չունի, թէ չէ նրան անարգած կը լինի: **9** Եթէ նա իր գնած աղախինը սահմանել է իր որդու համար, նրա հետ թող վարուի այնպէս, ինչպէս վարուու է իր որուստրերի հետ: **10** Եթէ ամուսնացած մի մարդ ամուսնանյ նաեւ մի ուրիշ կոնց հետ, թող չզրկի նախկին կոնջը գոյութեան միջոցներից, զգեստներից ու ամուսնական պարտականութիւնից: **11** Եթէ ամուսինն այս երեք պահանջները չկատարի նրա նկատմամբ, ապա կիմն առանց փրկազնի՝

ձրի, ազատ թող արձակուիլի»: **12** «Եթէ որեւէ մարդ հարուածի մէկին, եւ սա մահանայ, ապա հարուածողը մահապատժի թող ենթարկուի: **13** Եթէ սպանութիւնը կատարուել է ոչ թէ սպանողի կամքով, այլ Վստուած է մատնել նրան նրա ձեռքը, ապա սպանողին թող ցոյց տրուի մի տեղ, ուր նա ապաստան թող գտնի: **14** Եթէ մէկը չարանենգօրէն սպանի իր մերձաւորին եւ փախուստի դիմելով ապաստանի իմ զրհասեղանին, դարձեալ կ'առնես նրան ու կը սպանես: **15** Ով որ հարուածի իր հօրը կամ մօրը, մահապատժի թող ենթարկուի: **16** Եթէ մէկը գողոնայ մի իշրայէլացու եւ վաճառի, եւ կամ իր մօտ գտնեն նրան, ապա սա մահապատժ թող ենթարկուի: **17** Ով որ Վատարանի իր հօրն ու իր մօրը, մահապատժի թող ենթարկուի: **18** Եթէ երկու մարդիկ կրուեն, եւ նրանցից մէկը քարով կամ բռունցքով հարուածի մլսին, եւ սա ոչ թէ մահանայ, այլ անկողին ընկնի, **19** ապա եթէ տուժածը ոտքի կանգնի եւ կարողանայ ցուպի օգնութեամբ քայլել հարուածողը թող անպարտ լինի, բայց տուժածի աշխատանքից գրկուելու վնասի ու բժշկութեան համար թող հաստուցում վճարի: **20** Եթէ մէկը զաւազանով հարուածի իր ստրուկին կամ իր ստրկուհուն, եւ սրանք մեռնեն նրա հարուածից, ապա տերը Վրէժիմբրութեան պիտի ենթարկուի դատաստանով, **21** իսկ եթէ նրանք մէկ կամ երկու օր ապրեն, տերը Վրէժիմնդրութեան չի ենթարկուի, քանի որ նա նրանց իր արծարով է զնել: **22** Եթէ երկու տղամարդիկ կրուելիս զարուեն մի յոյի կնոջ, եւ կինը պտուղը դեռ չձեւալորուած վիժի, հարուածողը թող հաստուցի վնասը. ինչ որ պահանջի կնոջ ամուսինը, նա թող վճարի ըստ սահմանուած կարգի եւ տայ աղաչենով: **23** Իսկ եթէ պտուղը ձեւալորուած լինի, ապա թող հաստուցի ըստ այս կարգի. կեանքի դիմաց՝ կեանք, աչք դիմաց՝ **24** աչք, ատամի դիմաց՝ ատամ, ձեռքի դիմաց՝ ձեռք, ոտքի դիմաց՝ ոտք, **25** խարանի դիմաց՝ խարան, վերքի դիմաց՝ վերք, հարուածի դիմաց՝ հարուած: **26** Եթէ մէկը հարուածի իր ստրկի կամ իր ստրկուհու աչքին ու կուրացնի նրան, ապա իր կուրացրած աչքի համար նրանց ազատ թող արձակի: **27** Եթէ ջարդի իր ստրկի կամ ստրկուհու ատամը, ապա իր ջարդած ատամի համար նրանց ազատ թող արձակի: **28** «Եթէ մի ցոյց հարուածի մի տղամարդու կամ կնոջ, եւ սրանք մեռնեն, ապա ցուլը թող քարկոնու, նրա միսը թող չուտեն, իսկ ցուլի տէրը անպարտ թող լինի: **29** Եթէ ցուլը նախկինում եւս հարուածող է եղեւ, եւ այդ առջիւնուած տիրոջը բողոքած են եղեւ, բայց սա ցուլին մէշտեղից չի վերացրեւ, եւ եթէ ցուլը տղամարդ կամ կին սպանի, ապա ցուլը թող քարկոնուի, իսկ ցուլի տէրը միաժամանակ մահապատժի թող ենթարկուի: **30** Իսկ եթէ տիրոջ վրայ փրկագին նշանակուի, ապա իր խած կեանքի դիմաց տէրը թող վճարի նշանակուած փրկագինը: **31** Եթէ ցուլը մի տղայի կամ մի աղջկա հարուածին, նոյն կերպ թող վարուեն նրա հետ: **32** Եթէ ցուլը մի ստրուկի կամ ստրկուհու հարուածի, ցատէր նրանց տիրոջը երեսուն սիկոյ արծարած թող վճարի, իսկ ցուլը թող քարկոնուի: **33** Եթէ մէկը փոս բացելուց կամ ջրիոր փորելուց յետոյ դրանք չծածկի, եւ դրանց մէջ արծար կամ էջ ընկնի, **34** փոսի տէրը արծար թող վճարի անսատունի

տիրոջը, իսկ լէջը թող յանձնուի իրեն: **35** Եթէ մէկի ցուլը հարուածի մի ուրիշ մարդու ցուլին, եւ սա սատկի, կենրամի մնացած ցուլը թող վաճառեն եւ դրա արժէքը թող բաժանեն: Թող բաժանեն նաեւ սպանուած ցուլը: **36** Իսկ եթէ նախկինում էլ գիտէին, որ ցուլը հարուածող է եղեւ, եւ այդ մասին դրա տիրոջը բողոքած են եղեւ, բայց նա իր ցուլը մէշտեղից չի վերացրեւ, թող ցուլ հատուցուի ցուլի փոխարեն, իսկ սպանուած ցուլը թող տրուի տիրոջք:

22 «Եթէ մէկը արջար կամ ոչխար գողանայ, մորթի կամ վաճառի այն, ապա մէկ արջարի փոխարեն հինգ արջար թող հաստուցի, իսկ մէկ ոչխարի փոխարեն՝ չըրս ոչխար: **2** Եթէ գողին մահացու հարուած հասցնեն տան պատին անցք բացելիս, թող դա սպանութելուն չիդուտիլ: **3** Իսկ եթէ դէսքը արեւածագից յետոյ կատարուի, սպանողը մահապատի կը դիտուի եւ մահուան կ'ենթարկուի: Եթէ գողը հաստուցելու ոչինչ չունի, ապա ինքը թող վաճառուի, որպեսզի հաստուցի իր գողացածի փոխարեն: **4** Իսկ եթէ նա բռնւի, եւ գործո՞ւ արջար, եշ եւ ոչխար, գտնուի իր մօտ, ապա նա կրկնակին թող հաստուցի: **5** Եթէ մէկն իր անսառնն արածեցնելիս թոյլ է տայիս, որ անսառնն արածի ուրիշի հանդում, ապա իր հանդից թող հաստուցի ըստ փշացրած բերիք չափի: Իսկ եթէ հանդ փշացրել է ամրողութեամբ, ապա թող հաստուցի իր հանդից ու իր այլոյ ընտիր հաստուածով: **6** Եթէ մէկը իր հանդից փշերը վանդելի համար կրաք անի, եւ նրա վարած կրակը տարածուի ու այրի մէկ ուրիշի կալը կամ ցորենի շեղը կամ հանդը, ապա վնասը թող հաստուցի նա, ով հրդեհի համար մեղաւոր է: **7** Եթէ մէկը մի մարդու արծար կամ որեւէ այլ իր տայ պահելու, եւ այն գողացուի այդ մարդու տնից, եթէ գողը գտնուի, թող կրկնակին հաստուցի, **8** իսկ եթէ գողը զտնուի, ապա տան տէրը թող Վստու առաջ երդուի, որ ինքն ամեննեկին չի հրացրել այդ մարդու իրեն պահ տուած իրոց: **9** Վրջաշիր ու էջ, ոչխարի ու հազուստի եւ ամեն տեսակ բաների կորուստներին վերաբերոյն եւ վէճյարուցոյ խնդիրների իսկութիւնը պարզելու նպատակով երկու կողմերը թող կանգնեն Աստծու դատաստանի առաջ: Նրանցից ում որ Վստուած մեղաւոր ճանահի, նա կրկնակին թող հաստուցի միւսին: **10** Եթէ մէկը մի մարդու էշ, եզ, ոչխար կամ որեւէ այլ անսառն ի պահ տայ եւ պահ տրուած վնասուածք ստանայ, սատկի կամ յափշուակուի, եւ այդ բանը հաստատող ոչ մի վկայ չինի, **11** ապա երկուսի միջեւ թող Աստծուն տրուած երդումը որպես վկայութիւն լինի: Նա, ում մօտ անսառնը վախ է տրուած եղեւ, եթէ երդուի, որ երբեք նենց մտադրութիւն չի ունեցել միւսի տուած աւանդի նկատմամբ, ապա տէրը թող բաւարարուի դրանով, իսկ պահողը թող չսուլցամնուի: **12** Իսկ եթէ ապացուուի, որ իյօր իր մօտից են գողացե, ապրանի տիրոջը թող հաստուցի վնասը: **13** Իսկ եթէ պահ տրուած անսառնին մի գազան է յօշուե, որպես ապացոյց նա թող բերի անսառնի լէջը եւ վնասը չհաստուցի: **14** Եթէ մէկը մի իր կամ անսառն խնդիր մէկ ուրիշից, եւ դրանք շարդուեն, սատկեն կամ յափշուակուեն, իսկ տէրը դրանց մօտ ներկայ չինի, ապա աւանդը վերցնողը թող հաստուցի վնասը: **15** Եթէ դէպքը

կատարուելիս տերը աւանդի մօս ներկայ ինի, աւանդ վերցնողը վնասը թող չհասուցի: Եթե դա վարձով է փոխ առել, վնասն այդ վարձով էլ թող հատուցի»: 16 «Եթե մւշը խարի չնշանուած մի կոյսի եւ պարկի նրա հետ, զիսագին թող վճարի ու ամուսնանյ նրա հետ: 17 Եւ եթե աղջկա հայրը չհամաձայնի նրան կնութեան տալ իր աղջկան, խարող նրա հօրը արծար թող վճարի այնքան, ինչքան զիսագին է սահմանուած կոյսերի համար: 18 Մի թողէք, որ կախարդներն ապրեն: 19 Ով որ կենացի անսատնի հետ, նրան մահապատժի ենթարկեցք: 20 Ով որ կութերին զին մատուցի, մահապատժի թող ենթարկուի: Զին մատուցեցք միայն Տիրոջը: 21 Պանդուխտին միշ չարչարէ, մի նեղէք նրան, որովհետո դուք եւս պանդուխտ էիք Եգիպտացիների երկրում: 22 Ոչ մի այրի կնոջ կամ որքի միշ տանչեք: 23 Եթե տանջէր նրանց, եւ նրանք բողոք բարձրացնելով դիմեն ինձ, ես կը լսեմ նրանց ձայնը, 24 սաստիկ կը բարկանամ, սրակուտոր կ'անեմ ձեզ, ձեր կանայք Կ'արիհանան, իսկ ձեր զաւակները որք կը դառնամ: 25 Եթե արծար ես փոխ տախս աղքար ենթօր, նեղու միշ զցի նրան եւ տոլկուներ միշ պահանջիր նրանից: 26 Եթե գրա վերցնու մէկի բանկոնը, մինչեւ արելի մայր մտնելը վերադարձո՞ւ այն, 27 որովհետեւ դա նրա եւ՝ վերարկուն է, եւ՝ նրա մէրկութիւնը ծածկող հանդերձը, որով եւ նա քուում է: Եւ եթէ նա բողոքի ինձ, ես կը լսեմ նրան, որովհետեւ ողորմած եմ: 28 Քո աստուածներին միշ վատարանիր եւ քո ժողովրդի առաջնորդին միշ հայինիի: 29 Քո կայի ու հնանի արդիւնքը միշ կորիր ինձնից: 30 Քո որդիներից անդրանիկներին ինձ կը նուիրաբերեն: Եսոյն կերպ կը վարուես քո արջաօի, ոչխարի ու Եշի առաջնածիների հետ: Դրանք եօթը որ թող մնան իրենք մօր մօտ, իսկ ուշերորդ որը դարանք կը նուիրաբերեն ինձ: 31 Ին այս ասածները կատարելով՝ դուք ինձ համար սուրը մարդիկ կը ինչեք: Գազանի յօշոտած կենդանու միշ միշ կերէք, այլ շամը նետեցք»:

23 «Ականց միշ դիր սուտ լուրերին: Յանձն միշ առ յօգուտ անիրավի անիրավ վկայ ինեւ: 2 Մեծանասնուբեանը հետեւերկ' չար գործերի յետեւից միշ ընկիր՝ Բազմւելեանը միշ խառնուիր՝ անիրաւութիւն գործելու համար նրան ենթարկուելով, 3 եւ դատի տակ ընկածին յանիրավի միշ յիդա դատաստանի ժամանակ: 4 Եթե հանդիպես քո թշնամու մոլորուած եզան կամ Եշին, դրան կը դարձնես ու կը հասցնես իր տիրոջը: 5 Եթե տեսնես, որ մէկի գրաստը բեռան ծանրութեան տակ ընկել է, նրա կոյրից անտարբեր միշ անցիր, այլ նրան օգներկ բարձրացրո՞ւ այն: 6 Միշ շեղիր դատի ընթացքը, եթե նոյնիսկ դատուողը քո ծանօթըն: 7 Չեզով կը մնաս ամէն տեսակ անիրավ գործերից: Մահուան շբատապարտես անպատժին ու արդարին: Մերալորին կաշառուերկ' չարդարացնես: 8 Կաշառը չվերցնես, որովհետեւ կաշառը լրւացնում է անգամ պայծառատեսների աչքերը եւ աերում արդար գործերից: 9 Պանդուխտին միշ ճնշիր. դուք զիտէք պանդուխտ մարդկանց վիճակը, որովհետեւ դուք եւս պանդուխտ էիք Եգիպտացիների երկրում: 10 «Վեց տարի կը

մշակես քո հողը եւ կը հաւաքես դրա բերքը: 11 Եօթներորդ տարում չես մշակի այն եւ կը թողնես, որ հանգստանայ: Չո ցեղի արքանըներո թող ուտեն ինքնարյու բերքը, իսկ դրանից աւելացածներո թող ուտեն վայրի զազանները: Վյդպէս կը վարուես քո այգու եւ քո ծիթաստանի հետ: 12 Վեց օր կ'աշխատես, իսկ եօթներորդ օրը կը թողնես, որ հանգստանայ քո եզն ու Եշը, հանգստանան նաեւ քո աղախնու եւ օտարականի որդիները: 13 Ինչ որ ասացի ձեզ, կը կատարէ: Օսար աստուածներ միշ պաշտէք, նրան անունները ձեր բերանից չլոււեն: 14 «Տարուա մէջ երեք անգամ ինձ համար տօն կը կատարէ: 15 Բարձրացերաց տօնը կը պահէք: Եոր բերի ամսին եօթը օր բաղարշ հաց կ'ուտէք, ինչպէս պատուիրել եմ ձեզ, որովհետեւ դուք այն ժամանակ կար Եգիպտացիների երկից: Իմ առաջ դատարկածնուն չերեւաս: 16 Ինչ էլ որ ցանած լինես քո հանդում, կը կատարես ամառուայ քո առաջին բերքը բարելու տօնը: Տօն կը կատարես նաեւ տարուա վերջում, երբ հանդից հաւաքած կը լինես քո բերքը: 17 Քո ժողովրդի բոլոր արու զաւակները տարուա մէջ երեք անգամ պէտք է ներկայանան տեր Աստծուն: 18 Քո արած զիհարերութեան արինը թիմսին հացի վայր չթափես, եւ իմ տօնին արուած զիհարերութեան ճարպա մինչեւ առաջուս չպահես: 19 Քո առաջին բերի արդինքը կը լինես առաջուս զաւակները տարուա մէջ երեք անգամ պէտք է ներկայանան տեր Աստծուն: 20 Եւ ահա ես իմ հրեշտակին ուղարկում եմ քեզ մօտ, որպէսզի նա քո առաջի գնալով՝ քեզ պահպանի ճանապարհին ու տանի այն երկիրը, որ պատրաստեցի քեզ համար: 21 Զգի՞ եղիր անձիդ նկատմամբ, լսիր ու հանգանուուիր նրան, որպէսզի նա չխորչի բեզզից, որովհետեւ նա իմ անունով է գործելու: 22 Եթե ուշադիր լսես իմ խօսքը եւ կատարես այն ամէնը, ինչ ասել եմ քեզ, ես կը լինեմ քո թշնամիների թշնամին եւ կը դառնամ քո հակառակորդների հակասակորդը, 23 որովհետեւ իմ հրեշտակը քեզ առաջնորդ կը լինի, քեզ կը տանի ամորհացիների, քետացիների, փերեզացիների, քանանացիների, գերգեսացիների, ինւացիների ու յերուացիների մօտ, որոնց ես կոստորելու եմ: 24 Եթերկպագես նրանց աստուածներին, չպաշտես նրանց եւ չկատարես այն, ինչ նրանք են կատարում, այլ քարութան արս դրանք եւ ջարդի փշիր նրանց յուշարձանները: 25 Պաշտիր քո տեր Աստծուն, ես կ'օրինեմ քո հացն ու ջուրը եւ ծեզնից կը վանեմ հիւանդութիւնները: 26 Քո երկրում անսեռունակ տղամարդ եւ ամուլ կին չես լինելու: Ես աւելացնելու եմ քո կեանքի տարիները: 27 Ես պիտի ուղարկեմ իմ ահը, որ դա առաջնորդի քեզ, պիտի սարսափեցնեմ բոլոր այն ազգերին, որոնց երկիրը ուտք պիտի դնես: Չո բոլոր հակառակորդներին փախուստի պիտի մատնեմ: 28 Քո առաջից իշամեղուներ պիտի ուղարկեմ, որ քեզից հետու քշն ամորհացիներին, ինւացիներին քանանացիներին ու յետացիներին: 29 Մի տարուա նընացքում չէ, որ պիտի հեռացնեմ նրանց քեզնից, որպէսզի երկիրը անապատի չլինածի, եւ քո շրջակայրում չքազմանան երկրի զազանները: 30 Կամաց-կամաց պիտի հեռացնեմ դրանց քեզնից, մինչեւ որ բազմանաս ու ժառանգես

Երկիրը: **31** Քո երկրի տարածքը սահմանելու եմ Կարմիր ծովից մինչեւ Փղշտացիների ծովը՝ Զեր ծեռքը պիտի յանձնեմ այդ երկրի բնակչիներին ու նրանց հետու պիտի քշել քեզնից: **32** Դու նրանց ու նրանց չաստուածների հետ ուխտ չդնես: **33** Նրանք քո երկրում չպիտի բնակուեն, որպեսզի իմ նկատմամբ յանցանքի չմղեն թեզ, որովհետեւ, եթե ծառայես նրանց չաստուածներին, նրանք գայթակղութիւն կը լինեն թեզ հանար:

24 Աստուած ասաց Մովսէսին. «Բարձրացք Տիրոջ մօս դու, Ահարոնը, Նարադը, Արիուլն ու Խրայէլի ծերերից եօթանասուն տղամարդ: Նրանք Տիրոջը թող երկրպագեն հետուից: **2** Աստծոն թող մօտենաց միայն Մովսէսը, իսկ միւսները թող չմօտենան: Ժողովուրդը նրանց հետ թող չքարձրանայ»: **3** Մովսէսն եկաւ ու ժողովրդին յայտնեց Աստծու բոլոր պատգամները: Մովսէսն առաւուեն վեր կենալով՝ զրհասեղան կառուցեց Երան ստորոտին եւ տասներկու վեմ կանգնեցրեց՝ ըստ Խրայէլի տասներկու ցեղերի թուի: **5** Նա ուղարկեց խրայէացի Երիտասարդներ, որոնք ողջակենտր մատուցեցին, փրկութեան համար Աստծոն հորթեց զրհարերեցին: **6** Մովսէսն առներվ զրհերի արեան կեսը՝ լրեց ամաների մէջ, իսկ արեան միւս կեսը հետեւ զրհասեղանի առաջ: **7** Նա, վերցներով ուխտի գիրքը, կարդաց ի լուր ժողովրդի: Ժողովուրդը ասաց. «Վաս ամենը, ինչ ասել է Տէրը, կը կատարենք, կ'ենթարկուենք»: **8** Մովսէսը, վերցներով արիսնը, շաղ տուեց ժողովրդի վրայ ու ասաց. «Սա այն ուխտի արիսն է, որ կնքեց Տէրը ձեզ հետ, որպեսզի կատարէք նրա բոլոր պատգամները»: **9** Մովսէսը, Ահարոնը, Նարադը, Արիուլն ու Խրայէացի ծերերից եօթանասուն տղամարդ բարձրացան **10** եւ տեսան այն տեղը, ուր կանգնել էր Խրայէլի Աստուածը: Նրա կանգնած տեղը կարծես շափիւղայի ատիմներով եր զարդարուած, եւ դա ջինչ երկնի նմանութիւնն ունէր: **11** Խրայէացի ընսրեայներից ոչ մէկը չմեռաւ: Նրանք յայտնուեցին աստեղ, ուր գտնուու էր Աստուած: Եւ կերան ու խմեցին: **12** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Բարձրացիր ինձ մօտ՝ լեռը, այնտեղ ենիր, եւ թեզ պիտի տառ քար այն տախտակները, որոնց վրա գրելու եմ իմ օրէնքներն ու պատուիհանները: Դրանք նրանց համար օրէնսդրութիւն պիտի լինեն»: **13** Մովսէսն ու նրա սպասաւոր Յեսուն բարձրացան Աստծու լեռը: **14** Մովսէսն ասաց ծերերին. «Հանգստացք այստեղ, մինչեւ որ մենք վերադառնանք ձեզ մօս: Ահարոնն ու Ովքը ձեզ հետ են: Եթե որեւէլ մէկը վեճ ունենայ, թող գայ նրանց մօտ»: **15** Մովսէսը բարձրացաւ լեռը, եւ ամար ծածկեց լեռը: **16** Տիրոջ փառքն իշաւ Մինա լերան վրայ, եւ ամպն այն ծածկեց վեց օր: Տէրը Եօթերորդ օրը Մովսէսին կանչեց ամայի միջից: **17** Տիրոջ փառքի տեսիլքը բորբոքուած կրակի նման իշաւ Խրայէլի որդիների առաջ, Երան գագարը: **18** Մովսէսը մտաւ ամայի մէց

ու բարձրացաւ լեռը: Մովսէսը լերան վրայ մնաց քառասուն օր ու քառասուն գիշեր:

25 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. **2** «Խրայէլի որդիներին կ'ասես, որ առնեն ինձ սահմանուած ընծաները: Թող առնեն նրանցից, ում սրտից են բխում: **3** Մրանք են այն ընծաները, որ դուք Կ'առնէք նրանցից, ուկի, արծաթ, պղինձ, **4** կապոյտ, ծիրանի եւ կրկնակի կարմիր կտաւ, նրահիւս թեհեզ, այծի մազ, **5** խոյերի կարմիր ներկուած մորդիներ, կապոյտ ներկուած մորդիներ եւ կարծի փայտեր, **6** լրիս համար ձեզ եւ օծութեան իլդի ու խնկի համար բաղադրանիւթեր, **7** սարդիոնի քարեր, վակասի վրայ ագուցուելու քարեր եւ պատմւածն **8** ինձ համար սրբարան կը կառուցեն, եւ ես կ'երեւալ ձեզ: **9** Դու խորանն ու նրա ամբողջ սպասքը ինձ համար կը պատրաստես ըստ այն օրինակի, որ լերան վրայ ցոյց կը տամ թեզ: Այսպէս կը պատրաստես. **10** Վկայութեան տապանակ կը պատրաստես կարծր փայտից: Երկուսուուկես կանգուն թող լինի դրա Երկարութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա բարձրութիւնը: **11** Այն կը պատես մաքուր ուկով՝ ներսից ու դրսից կ'ուսկեզօծես այն: Դրա վրայ շորջանակի կը դնես ոսկէ պսսկ: **12** Դրա համար չորս ոսմէ օղակներ կը ծովէսն եւ կը դնես դրա չորս կողմէտին. Երկու օղակները՝ մի կողմից, եւ երկու օղակները՝ միւս կողմից: **13** Կարծր փայտից լծակներ կը պատրաստես եւ դրանք կը պատես ուկով: **14** Լծակները կ'անցկացնես տապանակի կողքերին ամրացուած օղակների մէջ, որպէսզի դրանցու բարձրացնես տապանակը: **15** Լծակները վկայութեան տապանակի օղակների մէջ թող մնան՝ լինեն դրան ամրացուած: **16** Տապանակի մէջ կը դնես այն պատուիրանները, որ ես պիտի տամ թեզ: **17** Քաւութեան խնկամանի կափարիչը կը պատրաստես մաքուր ուկովուց: Երկուսուուկես կանգուն թող լինի դրա Երկարութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը: **18** Կոփածոյ երկու ուկեայ քերովքներ կը պատրաստես եւ դրանք կը դնես այն պատուիրանները, որ ես պիտի տամ թեզ: **19** Եթերովքներից մէկը թող լինի կափարիչի մի ծայրին, իսկ միւսը՝ միւս ծայրին: **20** Երկու քերովքներ կը դնես դրա երկու ծայրերին. թող քերովքներ եւ կափարիչի վեր տարածն իրենց թեւերը եւ իրենց թեւերով հովանի անեն կափարիչի վրայ: Նրանց գորիւները թող լինեն միմեանց յանդիման, որպէսզի քերովքների երեսները նայեն կափարիչն: Կափարիչը կը դնես տապանակի վրայ՝ վերեւի կողմից: **21** Տապանակի մէջ կը դնես այն պատուիրանները, որ ես պիտի տամ թեզ: **22** Ես թեզ կը յայտնուեմ այնտեղ եւ վկայութեան տապանակի կափարիչի վրայ՝ վերեւի կողմից: **23** Տապանակի մէջ կը դնես այն պատուիրանները, որ ես պիտի տամ թեզ: **24** Ես թեզ կը պատես մաքուր ուկով: Դրա վրայ շորջանակի կը դնես ոսկէ պսսկ: Դրա վրայ շորջանակի կը դնես ոսկէ պսսկ: **25** Դրա չորս կողմը մէկ թագաչափ բարձրութեամբ շրջանակ կը դնես եւ այն չորս կողմից կը պատիս

ոսկով: **26** Եւ չորս ոսկէ օղակներ կը պատրաստես եւ օղակները կը դնես չորս անկիւններին, ուր, պսակից ներքեւ, դրա չորս ոտքերն են: **27** Օղակները կը ծառայեն այն բանին, որ լօձակները դրանց մէջ անցկացնելով՝ կը բարձրացնեն սեղամը: **28** Լօձակները կը պատրաստես չփշացող փայտից եւ դրանք կը պատես մաքուր ոսկով: Դրանցից քաներով՝ կը բարձրացուի սեղամը: **29** Կը պատրաստես դրա խնկամաններն ու սկրտեղները, դրա գաւաթներն ու սկիհները, որոնցով գինի պիտի մասուցես: Մաքուր ոսկով կը պատրաստես դրամը: **30** Սեղամի վկա, իմ առաջ, մշտապէս կը դնես առաջաւորութեան հաց»: **31** «Մաքուր ոսկուց աշտանակի կը պատրաստես: Քանդակազարդ կ'անես աշտանակը եւ այնպէս, որ բունը, ճիւղերը, սկահակները, զնիկներն ու շուշանածել ծաղկները միաձոյլ լինեն: **32** Վեց ճիւղեր պէտք է տարածուեն նրա կողբերից, աշտանակի երեք ճիւղերը պէտք է լինեն մի կողմից, իսկ աշտանակի միւս երեք ճիւղերը՝ միւս կողմից: **33** Ամէն մի ճիւղ պէտք է ունենայ գնդիկից ու ծաղկից բաղկացած երեք ճիւղերից, աշտանակի բունը պէտք է լուսական գնդիկից ու ծաղկից բաղկացած երեք ընկուզածել սկահակներ: Այսպէս թող լինեն աշտանակի կողբերից դրուր եկած վեց ստենները: **34** Աշտանակի բունը պէտք է ունենայ գնդիկից ու ծաղկից բաղկացած չորս սկահակներ: **35** Իրենց ընի կողբերից դրուր եկած երկու ճիւղերի տակ պէտք է լինի մի գնդիկ: Իրենց ընի կողբերից դրուր եկած միւս ճիւղերի տակ նոյնպէս պէտք է լինի մի գնդիկ: Նոյն ծեւով կը պատրաստես աշտանակի կողբերից դրուր եկած վեց ճիւղերը, **36** այնպէս, որ նրանց գնդիկներն ու ճիւղերը դրուր եկած լինեն իրենց ընի կողբերից՝ ամբողջութեամբ քանդակազարդ, մէկ կտոր մաքուր ոսկով: **37** Դրա համար կը պատրաստես եօթը կանքեղ եւ կանթենները կը դնես աշտանակի վրայ այնպէս, որ դրանք լուսալորեն դէմից: **38** Դրա ունեններն ու պատուանդամը կը պատրաստես մաքուր ոսկով: **39** Այս ամբողջ սպասք մի տաղանդ մաքուր ոսկով կը պատրաստես: **40** Ուշադիր եղիր, կ'անես ըստ այն օրինակի, որ թեզ ցոյց տրուեց լերան վրայ»:

26 «Ըրբահիւս բեհեզգից, կապոյտ, ծիրանի եւ կրկնակի կարմիր կտաւից տասշերտանի վարագոյով խորան կը պատրաստես: Այն կը զարդարես ասեղնագործ քերովքներով: **2** Վարագոյիր ամէն շերտի երկարութիւնը պէտք է լինի քսանութեան կանգուն, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Բոյոր շերտերի չափսը նոյն պէտք է լինի: **3** Յնիգ շերտերը պէտք է միացած լինեն իրար: Իրար պէտք է միացած լինեն նաև միւս իինդ շերտերը: **4** Շերտերի կցուածքի մի կողմից մէկ շերտի եգերքին կապոյտ ճարմանդներ պէտք է դնես: Նոյնը պէտք է անես նաև երկորոր կցուածքի արտաքին շերտի եգերքին: **5** Յիշուն ճարմանդ կը դնես մի շերտի վրայ, յիսուն ճարմանդ եւ՝ կը դնես երկորոր կցուածքի շերտի կողմից: Բոյոր ճարմանդները միանանց դիմեանց պէտք է լինեն: **6** Կը պատրաստես յիսուն ոսկէ օղակներ եւ շերտերը իրար կը միացնես կեռիկներով: Այսպիսով կը ստացուի մի խորան:

իիտուած ծածկոց կը պատրաստես: Տասնմէկ շերտերից թող բաղկացած լինի այս: **8** Ամէն մի շերտի երկարութիւնը պէտք է լինի երեսուն կանգուն, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Տասնմէկ շերտերի չափսը նոյն պէտք է լինի: **9** Յնիգ շերտերը իրար կը միացնես առանձին եւ վեց շերտեր՝ առանձին: Վեցերորդ շերտը իրեւել կրկնակի ծածկոց թող կախուի խորանի ճակատի կողմից: **10** Յիշուն ճարմանդ կը պատրաստես կցուածքի ամէն շերտի եզերքին, յիսուն ճարմանդ եւ՝ երկորոր կցուածքի շերտի եզերքին: **11** Կը պատրաստես յիսուն պայնձետ օղակներ եւ ճարմանդներու օղակների մէջ անցկացնելով՝ իրար կը միացնես շերտերը: Կը ստացուի մի ամբողջութիւն: **12** Շերտերի աւելացած մասերը կը տեղաւորես վրանի տակ. շերտի այդ աւելացած մասի կետով կը ծածկես վրանի ծայրամասերը՝ յետեկ կողմից: **13** Վրանի վարագոյնների երկարութեան աւելացած մասից մի կանգուն թող կախուի այս կողմից եւ մի կանգուն՝ այն կողմից: Վրանի ծայրերը թող ծածկուեն այս ու այն կողմից: **14** Վրանի ծածկը կը պատրաստես խոյերի շիկակարմիք մորթուց, իսկ դրա վրայ եւ մի ծածկ կը դնես կապոյտ մորթուց: **15** Վրանի ուղղահայեան մոյթերը կը պատրաստես կարծր փայտից: **16** Ամէն մոյթի երկարութիւնը տասը կանգուն թող լինի, իսկ ամէն մոյթի հաստութիւնն ու լայնութիւնը մէկուկէս կանգուն թող լինի: **17** Ամէն մի մոյթ թող ունենայ իրար ագուցուած երկու ծնկի: Վյոպէս կը պատրաստես վրանի բոյոր մոյթերը: **18** Վրանի հիւսիսային կողմում կը դնես քսան մոյթեր **19** եւ այդ քսան մոյթերի համար կը պատրաստես քառասուն արծաթը խարիսխներ. Երկու խարիսխ՝ վրանի մի մոյթի երկու կողմերի համար եւ երկու խարիսխ՝ մի մոյթի երկու կողմերի համար: **20** Վրանի միւս՝ հարաւային կողմում նոյնպէս կը դնես քսան մոյթերի իրենց քառասուն արծաթը խարիսխներով: **21** Երկու խարիսխ՝ մի մոյթի երկու կողմերի համար: **22** Վրանի յետեւի՝ ծովահայեաց կողմում վեց մոյթ կը դնես: **23** Երկու մոյթ կը դնես խորանի անկիւններին՝ յետեւի կողմից: **24** Ներբեւի կողմից դրանք պէտք է իրար հաւասար լինեն: Նոյն ծեւով հաւասար թող լինեն դրա իրար ագուցուած զոյց խոյամերը: Նոյն ծեւով կը շինես երկու անկիւնների մոյթերը: **25** Այսպիսով կը ստացուի ուր մոյթ: Դրան խարիսխները արծաթից թող լինեն. տասնվեց խարիսխ: Երկու խարիսխ՝ մի մոյթի համար նրա երկու կողմերից, եւ երկու խարիսխ՝ մի մոյթի համար: **26** Կարծր փայտից նիգեր կը պատրաստես, հինգ նիգ՝ վրանի մի կողմի մոյթի համար, **27** հինգ նիգ՝ վրանի երկորոր կողմի միւս մոյթի համար եւ հինգ նիգ՝ վրանի թիկունքի՝ ծովահայեաց կողմի մոյթի համար: **28** Մի նիգ եւ մոյթերի մի ծայրից միանչեւ միւսն անցկացնելով՝ դրանք թող միացնի իրար: **29** Մոյթերը կը պատես ուսկով: Կը պատրաստես ուսկէ օղակներ, որոնց մէջ կը հացցնես նիգերը: Նիգերը կը պատես ուսկով: **30** Վրանը կը կանգնեցնենս այն ծեւով, որ ցոյց տրուեց թեզ լերան վրայ: **31** Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւից եւ նրահիւս բեհեզգից վարագոյր կը պատրաստես: Այն կը զարդարես ասեղնագործուած քերովքներով: **32** Այն կ'ամրացնես կարծր փայտից շինուած եւ ուսկով պատած չորս

մոյթերի վրայ: Դրանց խոյակները թռող լինեն ոսկուց, հսկ խարիսխները՝ արծաթից: Վարագոյրը կը ձգես մոյթից մոյթ: **33** Վկայութեան տապանակը կը տանես այնտեղ, վարագոյրի ներսի կողմը, եւ վարագոյրը ծեզ համար սրբութիւնը կ'աշանձնացնի սրբութիւնների սրբութիւնից: **34** Սրբութիւնների սրբութեան տեղում վկայութեան տապանակը կը ծածկես վարագոյրով: **35** Չոհասեղանը կը դնես վարագոյրի դրսի կողմը, իսկ աշտանակը՝ զրհասեղանի դիմաց, վրանի հարաւային կողմնում: Չոհասեղանը կը դնես վրանի հիւսիսային կողմում: **36** Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կլուսից եւ նրբահիւս թեհեզից կը պատրաստես վանքի դրան առաջաստը՝ նկարազար մի գործ: **37** Առաջաստի համար կարծր փայտից հինգ մնյա կը պատրաստես եւ դրանք կ'ուսկեցօծեն: Դրանց խոյակները թռող լինեն ուսկուու: Դրանց համար հինգ պղնձէ խարիսխ կը ծովեն:

27 «Կարծր փայտից զոհասեղան կը պատրաստես: Յինգ կանգուն թռող լինի դրա երկարութիւնը, հինգ կանգուն՝ լյանտրիւնը: Քառակուսի թռող լինի զրհասեղանը: Երեք կանգուն թռող լինի դրա բարձրութիւնը: **2** Դրա չորս անկիւնների վրա եղջրիւներ կ'անես այնպէս, որ դրանք միաձոյլ լինեն զրհասեղանի հետ: Դրանք կը պատես պղնձով: **3** Չոհասեղանի համար շրջանակ կը պատրաստես: Դրա խուփի, տաշտեր, մեծ պատրաքաղաքներ, կրակարանները եւ ամբողջ սպասքը պղնձից կը պատրաստես: **4** Դրա համար պղնձից վանդակաւոր կասկարայ կը պատրաստես: Կասկարայի համար չորս կողմից չորս պղնձէ օղակներ կը պատրաստես: **5** Դրանք կը դնես զրհասեղանի կասկարայի տակ՝ ներքեւի մաստեմ: Կասկարան թռող հասնի միշտել զրհասեղանի մեշտերը: **6** Չոհասեղանի համար լծակներ կը պատրաստես՝ լծակներ կարծր փայտից, եւ դրանք կը պատես պղնձով: **7** Լծակները կը մտցնես օղակների մէջ: Լծակները թռող լինեն զրհասեղանի երկու կողմերից, որպէսզի հնարառ լինի այն բարձրացնե: **8** Փայտեա շինուածքների մէջը դատարկ թռող լինի: Կը պատրաստես ըստ այն օրինակի, որ ցոյց է տրուել քեզ երան վրայ: Վլյախ կը պատրաստես այն: **9** «Վրանի առաջ բակ կը շինես, բակի հարաւային կողմում՝ նրբահիւս թեհեզից պատրաստուած առաջաստ: Յարիւր կանգուն թռող լինի բակի մի կողմի երկարութիւնը: **10** Մոյթերը թռող լինեն բասն հատ, դրանց պղնձէ խարիսխները՝ բասն հատ: Դրանց օղակներն ու խոյակները թռող արծաթից լինեն: **11** Նոյն ձեւով հիւսիսային կողմում առաջաստների երկարութիւնը թռող լինի հարիւր կանգուն: Դրանց պղնձէ մոյթերը թռող լինի հատը լինացուն: Դրանց պղնձէ խարիսխները՝ բասն հատ: **12** Ծովահայեաց բակի առաջաստների լյանութիւնը թռող լինի յիսուն կանգուն: Դրանց մոյթերը թռող լինեն բասն հատ, դրանց խարիսխները՝ տասը հատ: **13** Արեւելեան կողմի առաջին բակի առաջաստների լյանութիւնը թռող լինի յիսուն կանգուն: Դրանց մոյթերը թռող լինեն տասը հատ, դրանց խարիսխները՝ տասը հատ: **14** Առաջաստների մի կողմի բարձրութիւնը

թռող լինի տասնինգ կանգուն: Դրանց մոյթերը թռող լինեն երեք, դրանց խարիսխները՝ երեք: **15** Առաջաստների միևս կողմի բարձրութիւնը թռող լինի տասնինգ կանգուն: Դրանց մոյթերը թռող լինեն երեք հատ, դրանց խարիսխները՝ երեք հատ: **16** Բակի դրան վարագոյրի բարձրութիւնը թռող լինի բասն կանգուն: Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտալից եւ նրբահիւս թեհեզից պատրաստուած թռող լինի այն՝ նկարազեղ ասենագործութեամբ: Դրանց մոյթերը թռող լինեն չորս հատ, խարիսխներն ել՝ չորս հատ: **17** Բակի շրջակայ բոլոր մոյթերը արծարապատ թռող լինեն, դրանց խոյակները՝ արծաթից, դրանց խարիսխները՝ պղնձից: **18** Բակի երկարութիւնը հարիւր կանգուն թռող լինի, լյանութիւնը՝ յիսուն, իսկ բարձրութիւնը՝ տասնինգ կանգուն: Առաջաստը նրբահիւս թեհեզից թռող լինի: Դրանց խարիսխները պղնձից թռող լինեն: **19** Վրանի ամբողջ սպասքը, դրա բոլոր գործիքները եւ բակի բոլոր ցիցերը պղնձից թռող լինեն»: **20** «Խսրայելացիներին կարգադրին, որ քեզ ձիթենու գուակի անարատ, ծեծուած ձիթապտղի ձեր բերեն լյովի համար, **21** որպէսզի մշտավառ ճրագ լինի վկայութեան խորանում, ուստի վարագոյրից դուրս: Եւ Ահարոնն ու նրա որդիները երեկոյից մինչեւ առաւօտ թռող այն վաշեն Տիրոց առաջ: Դա Խսրայելի որդիների կողմից հաստատուած յահիւնսական օրենք թռող լինի ձեր սերունդների մէց»:

28 «Դու Խսրայելի որդիներից քեզ մօտ կը պատրաստես: **2** Դու կը խօսես մտքով իմաստուն բոլոր մարդկանց հետ, որոնց ես իմաստութեան ոգով ես լցրել, որ նրանք Ահարոնին սրբազնն զգեստներ պատրաստեն սրբութեան համար, որոնցով ել նա քահանայութեան պաշտօն է կատարելու ինձ համար: **4** Մրանք են այն զգեստները, որ նրանք պիտի պատրաստեն. մինչեւ ուորի բարերը հասնող երկարաւուն զգեստ, ուսի ու լանջի վակամներ, թեհեզէ պատմուճան, խոյր եւ գօսի: Սրբազն զգեստներ թռող պատրաստեն քո երբայր Ահարոնի ու նրա որդիների համար, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: **5** Մրանք թռող վերցնեն ոսկի, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտալ եւ նրբահիւս թեհեզ: **6** Վակասը թռող պատրաստեն մաքուր ոսկով, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր նրբահիւս թեհեզից՝ այն զարդարենով նուրբ ասենագործութեամբ: **7** Երկու վակասները թռող իրար միանան՝ երկու կողմերից իրար կապուելով: **8** Վակասի վերեւի մասը նոյն ձեւով պէտք է պատրաստուած լինի՝ մաքուր ոսկովց, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտալից եւ նրբահիւս թեհեզից: **9** Չմրուխտէ երկու ակնաքար՝ կ'առնես եւ դրանց վրայ կը փորագրես Խսրայելի որդիների անունները. նրանցից վեցի անունները կը փորագրես մի ակնաքար՝ վրայ եւ միւս վեցինը՝ երկորոր ակնաքարայի վրայ, ըստ իրենց ցեղերի: **10** Դա ակնագործների արուեստին վայել մի գործ պէտք է լինի:

Իսրայելի որդիների անունները կը քանդակեն երկու ակնաքարերի վրայ այնպէս, ինչպէս կնիքներն են քանդակում: Դրանց շուրջը ոսկով կը զարդարես: **12** Երկու ակնաքարերը կը գետեղես ուսի վրայ դրուող վակասի վրայ, որպէսզի դրանք Իսրայելի որդիների յիշատակի ակնաքարերը լինեն: Ահարոնը, ի յիշատակ նրանց, Աստծու առաջ իր երկու ուսերի վրայ պէտք է կրի Իսրայելի որդիների անունները: **13** Օղակ ու ճարմանդ կը պատրաստես մաքուր ոսկուց: **14** Մաքուր ոսկուց կը պատրաստես այդ երկու կափշները, որոնք ծաղկապար մասնաւճքով իհւակեններ պէտք է լինեն: Կափշները կ'ամրացնես ուսանոնց երկու օղակներին՝ **15** Նրանց վտաւակների մօտ, առշենի կողմից: **16** «Դատաստանի լանջապանակը նվարագար կոտրից կը պատրաստես. վակասի նման՝ ոսկուց, կապոյտ, ծիրանի ու կարսիր կտակից են նրբահիւ թեհեցից: **17** Քառակուսի կը պատրաստես այն՝ մէկ թիզ երկարութեամբ եւ մէկ թիզ լայնութեամբ: **18** Դրա վրայ ակնաքարերը կը շարես շորս շարք ընդելուզուածքով: Ակնաքարերի շարքերը այսպես թող լինեն. առաջինը՝ զմորլիս, սարդինը՝ եւ տպագինը՝ մէկ շարք: **19** Երկրորդ շարքը՝ ոննաքար, շափիլայ եւ յասպի: **20** Երրորդ շարքը՝ գրճազմ, ազատ եւ տուտակ: **21** Չորրորդ շարքը՝ յակինյ, թիւրե եւ եղնաքարը: Դրանք թող դասաւորուեն քստ իրենց նշուած շարքերի՝ ընդելուզուած, ոսկով ամրացուած: **22** Իսրայելի որդիների անուններով փորագորուած ակնաքարերը թող լինեն թուով տասներկու՝ քստ նրանց անունների թուի: Իւրաքանչիւրն քստ այդ տասներկու ցեղերի թող ունենայ իր անունը: **23** Լանջապանակի վրայ մաքուր ոսկուց շինուած ոյրուն շոյա կը պատրաստես: **24** Լանջապանակի վրայ երկու ոսկէ օղակներ կը պատրաստես եւ երկու օղակներ կ'ամրացնես լանջապանակի երկու ծայրերին: **25** Երկու ոսկէ շիթաներ կ'անցլացնես լանջապանակի ծայրին զանուող երկու օղակների մէջ: **26** Երկու շիթաների երկու ծայրերը կը մոտցնես երկու օղակների մէջ եւ վակասի առշենի կողմից տանելով՝ կ'անցլացնես վակասի ետեւի կողմը: **27** Երկու ոսկէ օղակներ եւ կը պատրաստես եւ դրանք կ'ամրացնես լանջապանակի ներքեւի երկու ծայրերին, վակասին կցուած եղթերին: **28** Երկու ոսկէ այլ օղակներ կը պատրաստես եւ դրանք կ'անցլացնես վակասի երկու ուսերին, ներքեւի կողմից, մինեանց դէմ դիմաց: Դրա կոճակները թող լինեն վակասի գոտու վրայ: **29** Լանջապանակի ու վակասի օղակների միջով կապոյտ թե՛ անցլացնելով՝ դրանք թող պինդ ամրացուեն իրար այնպէս, որ լանջապանակը լինի վակասի գոտու վրայ եւ վակասից շատանձնանայ: **30** Երբ Ահարոնը սրբարան կը մտնի, նա իր կրծիք վրայ թող կրի Իսրայելի որդիների անուններով քանդակուած դատաստանի լանջապանակը, որպէսզի Աստծու առաջ յաւհունապէս պահպանի նրանց յիշատակը: **31** Դատաստանի լանջապանակին կ'ամրացնես շիթաների ծայրերը եւ լանջապանակի երկու կողմերից կը կապեն: Երկու վահանաձեւ կոճակ կը դնեն վակասի երկու ուսերին, առշենի կողմից եւ ներքեւից: Դատաստանի լանջապանակի վրայ կը

դնեն յանդիմանութիւնն ու ճշմարտութիւնը: Դա թող լինի Ահարոնի կրծիք վրայ«»ըր նա սրբարան մտն»լով՝ ն»րկայանայ Տիրողը: Եւ Ահարոնը Տիրոց առաջ իր կրծիք վրայ միշտ թող կրի Իսրայելի որդիների դատաստանի լանջապանակը»: **32** «Պանչաւոր ներքին պատմուածան կը պատրաստես ամբողջութեամբ կապոյտ թելով հիւսուած կտակից: **33** Դրա վերին մասը շուրջանակի կլոր կտրելով՝ բացուածք կը թողնես: Միացման տեղերը ամբողջական՝ մէկ կտոր թող լինեն, որպէսզի այդ զգնաստ չպատրուի: **34** Ներքին պատմուածանների քանացներին, ներքեւի մասում մանուած կապոյտ, ծրանիկ ու կարմիր թեկերով եւ նրբահիւ թեհեցով նոան ծաղկաբորոքները կը գործես: Դրանք կը գործես ներքին պատմուածանների քանացըների շուրջորոյրը: Վյ զարդերը թող ունենան նոան ծաղկաբորոյր ծանր, և դրանց միջով շուրջանակի ոսկէ զանգակն» թող լին»: **35** Ուսկէ զանգակներն ու նոան ծաղկաբորոչները շուրջանակի թող զարդարեն ներքին պատմուածանների քանացըները: **36** Դա թող հազնի Ահարոնը, որպէսզի, երբ պաշտամունք է կատարում, Տիրոց առաջ սրբարան մտնելիս ու կնենիկ լուտեն դրանց արձակած ձայները, եւ Ահարոնը չմեռնի: **37** Մաքուր ոսկուց թիթեն կը պատրաստես եւ դրա վրայ, ինչպէս կինքի վրա են փորագորում, «Սրբութիւն Տեառն» կը փորագրես: **38** Վյն կ'ամրացնես նրբահիւ կապոյտ ժապաւենի վրայ: **39** Դա կը կապեն Ահարոնի գլխին դրուող խոյրի վրա՝ ճակատի կողմից: Ահարոնը պէտք է կրի Իսրայելի որդիների նուլիրած բոլոր ընծաները, եթէ նյիսնիկ նրանք անօրէնութիւններ գործած իլնեն դրանք նուլիրելիս: Դա միշտ Ահարոնի ճակատին պէտք է լինի, որպէսզի այդ ընծաները ընդունեն լին» Տիրողը: **40** Մինչեւ ուրիշ թաթերը հասնող երկարաւուն պատմուածն թեհեցից կը պատրաստես: Թեհեցից կը պատրաստես նաեւ ապարօշն ու նախշազարդ գօտին: **41** Ահարոնի որդիների համար պատմուածներ, գօտիներ եւ խոյրեր կը պատրաստես պատուի եւ փառքի համար: **42** Դրանք կը հազնեն քր եղբայր Ահարոնին ու նրա որդիներին: Կ'օծես նրանց, կ'օրինես ու կը սրբագործես նրանց, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: **43** Նրանց համար կտակից անորապարտիւններ կը պատրաստես, որպէսզի դրանք նրանց մէջքից մինչեւ սրունքները հասնելով՝ ծածկեն նրանց անօթոյքը: Ահարոնն ու նրա որդիները թող հազնեն այն, եթէ մտնեն վկայութեան խորանը, կամ երբ պաշտամունք կատարելու համար մօտենան սուրբ սեղանին: Նրանք մեղք թող չգործեն, որպէսզի չմեռնեն: Դա թող լինի յաւհունական օրենք իր եւ իրեն յաջորդող սերնդի համար»:

29 «Ահա թէ ինչպէս կը վարուես նրանց հետ: Կը սրբագործես նրանց, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: Յօտից կը վերցնես ոչ արատաւոր մի զուարակ եւ ոչ արատաւոր երկու խոյ, 2 նաեւ բաղարջ հաց, իւղով հունցուած բաղարջ կարկանդակներ ու լիդով շաղուած բաղարջ բիթմեր: Վյ բոլորը իւղով հունցուած ընտիր այլրով կը պատրաստես: 3 Դրանք կը դնեն մի սկուտեղի վրայ եւ սկուտեղով եւ կը

Նուիրաբերես դրանք, ինչպէս նաեւ զուլարակն ու երկու խոյերը: 4 Ահարոնին ու նրա որդիներին կը բերես վկայութեան խորանի դրան մօտ եւ նրանց կը լուանաս ջրով: 5 Զգեստներն առնելով՝ քը եղբայր Ահարոնի ներքնազգեստի վրայ կը հազգնես երկարաւուն պատուճանը, վակասն ու լանջապանակը: Հանջապանակը կ'ամրացնես վակասին: 6 Խոյոր կը դնես նրա գլխին, իսկ թիթենեայ սուրբ պսակը կը դնես խոյրի վրայ: 7 Կը վերցնես օծոփեան իլոյից, կը բան նրա գլխին եւ կ'օծն նրան: 8 Մօտ կը բերես նրա որդիներին, նրանց նոյնակը կը հացցնես զգեստները, 9 Ահարոնի ու նրա որդիների մշշին կը կապս գօտիները, ապարօները կը դնես նրանց գլխին եւ նրանց քահանայութիւնը ինձ համար յախտենական կը լին: Վյապէս կը սրբագրծես դու Ահարոնին ու նրա որդիներին: 10 Չուլարակը կը բերես վկայութեան խորանի դրան մօտ, եւ Ահարոնն ու նրա որդիները վկայութեան խորանի դրան մօտ իրենց ձեռքերը կը դնեն զուլարակի գլխին Տիրոց առաջ: 11 Չուլարակը կը մորթես Տիրոց առաջ, վկայութեան խորանի դրան մօտ: 12 Կը վերցնես զուլարակի արիւնից քոն մատով ու կը բան զոհասեղանի եղջրածաւ անկիւններին, իսկ մնացած ամրոց արիւնը կը հեղես զոհասեղանի յատակին: 13 Կը վերցնես փորոտիքը ծածկող ամրոց ճարպը, լեարդ տակի բյալը եւ երկու երիկամներն իրենց ճարպի հետն, կը դնես զոհասեղանի վրայ: 14 Չուլարակի միսր, նրա մորթին ու կղկղանքը թող այրեն բանակատեղից շուրջը: 15 Կ'առնես խոյերի մեկը, եւ Ահարոնն ու նրա որդիները իրենց ձեռքերը կը դնեն խոյրի գլխին: 16 Կը մորթես խոյը եւ վերցնես նրա արիւնը՝ կը հեղես զոհասեղանի շուրջը: 17 Խոյը կը բաժանես մասերի, ջրով կը լուանաս նրա փորոտիքն ու ոտքերը եւ դրանք նրա գլխի հետ կը դնես կտրոտած մասերի վրայ: 18 Չոհասեղանի վրայ դրուած ամրոց խոյը կը լինի Տիրոցն առաքուած անուշահոտ ողջակեզ: Դա Տիրոցը մատուցուած զոհն է: 19 Կ'առնես երկրորդ խոյը, եւ Ահարոնն ու նրա որդիները իրենց ձեռքերը կը դնեն խոյրի գլխին: 20 Կը մորթես խոյը, կը վերցնես նրա արիւնից եւ կը բան Ահարոնի աջ ականչի բյալին, նրա որդիների աջ ականչի բյալին, Անարկին աջ ձեռքերի ճայրերին, նրա աջ ոտքի ճայրերին, նրա որդիների աջ ականչների բյալներին, նրանց աջ ձեռքերի ճայրերին, նրանց աջ ձեռքերի ճայրերին: Մնացած արիւնը կը հ»ղս» զոհասաղանի շուրջը: 21 Կ'առնես զոհասեղանի վրայ գտնուող արիւնից ու օծոլթեան իլոյից եւ կը ցանես Ահարոնի ու նրա զգեստների վրայ, նրա որդիների ու նրա որդիների զգեստների վրայ: Թող սրբագրծուեն Ահարոնն ու իր զգեստները, նրա հետ նաեւ նրա որդիներն ու նրա որդիների զգեստները: Խոյի արիւնը կը հեղես զոհաս»յանի շուրջը: 22 Կ'առնես խոյի ճարպը, դմակը, փորոտիքը ծածկող ճարպը, լեարդ տակի բյալը, երկու երիկամներն իրենց ճարպի հետն եւ աջ զիստը: Դա սրբազն նուիրագրծութիւնն է: 23 «Տիրոց առաջ դրուած բաղարջների սկլուտեղից կը վերցնես մի հաց, իլոյով հունցուած մի կարկանդակ ու մի բլթ, 24 այդ ամենը կը դնես Ահարոնի ձեռքերի

վրայ, նրա որդիների ձեռքերի վրայ եւ որպէս ընծայ կը նուիրաբերես Տիրոցը: 25 Դրանք կը վերցնես նրանց ձեռքերից եւ ողավէզների գրհասեղանի վրայ կ'այրեն իրեր անուշահոտ զոհ Տիրոց առաջ»: Դա Տիրոց համար կատարուող զոհաբերութիւնն է: 26 «Կ'առնես Ահարոնին քահանայ օծելու համար զոհուած խոյի կուրծքը եւ այն որպէս ընծայ կը նուիրաբերես Տիրոցը, իսկ մնացեալը կը լինի քո բաժինը: 27 Կը սրբագրծես խոյի կուրծքը որպէս նուիրաբերութիւնն, ինչպէս նաեւ նրա զիստը, որը նուիրագրծուեց: 28 Եւ այն ամենը, ինչ Ահարոնին եւ նրա որդիների կողմից որպէս բաժին կը հանուի խոյից, յախտենական օրէնք պիտի լինի Ահարոնի եւ նրա որդիների համար յարպէլացիների մօտ, քանզի դա է ըստ օրինի նրանց հասանելիք բաժինը: Եւ դա յարպէլացիների իրենց փրկութեան համար Տիրոց առաջ զոհար»րու»լիք ընծայ թող լինի: 29 Ահարոնին սրբազն զգեստները իրենից յետոյ թող պատկանեն իր որդիներին, որպէսզի նրանք օրինուեն ու օծուեն այդ զգեստները հազած: 30 Եօթը օր այդ զգեստները թող հազին այն քահանան, որը նրա որդիներից լինեալվում՝ պիտի սրբարանում պաշտամոնն կատարելու համար: 31 Կը վերցնես նուիրագրծութեան խոյը եւ դրա միսր կ'եփես մի սուրբ վայրում: 32 Ահարոնն ու նրա որդիները թող ուտեն խոյի մսից: Վկայութեան խորանի դրան մօտ թող ուտեն նաեւ սկլուտեղի վրայի բաղարջ հացերը եւ 33 այն բաները, որ իրենց ձեռնադրութեան եւ սրբագրծութեան որպէս բաւութիւն ծառայեցին: Որեւէ օտարական թող դրանցից չուտի, որովհետեւ դրանք սրբութիւններ են: 34 Եթէ նուիրագրծութեան զոհի մսից ու հացից մնայ մինչեւ առաօտու, ապա մնացորդները կ'այրեն կրակով. այն թող չուտուի, որովհետեւ Տիրոց սրբութիւնն է: 35 Այն ամենը, ինչ կարգադրում եմ թեզ Ահարոնի ու նրա որդիների վերաբերեալ, կը կատարեն: Եօթը օր կը կատարեն նրանց օրինութիւնն: 36 Մերեթի քալութեան գուլարակը կը զոհես սրբութեան օրը: 37 Չոր մատուցելու համար զոհասեղանը պէտը է սրբագրծուած լինի: Չոհասեղանը սրբագրծելու համար եօթը օր պէտը է այն մաքրես, օծես, եւ զոհասեղանը կը լինի սրբութիւն սրբոց: Չոհասեղանի դիպչող ամեն որ կը սրբագրծուիլ:» 38 «Ահա թէ ինչ պիտի զոհես զոհասեղանի վրայ. մշտնշենական ամեն օր մէկ տարեկան ոչ արտասար երկու զառ պիտի զոհես զոհասեղանի վրայ. դա մշտնշենական զոհաբերութիւնն է լինելու: 39 Մի գար կը զոհես առաօտեան, իսկ երկրորդ զառը կը զոհես երեկոյեան: 40 Ամեն մի զառան հետ կը բերես նաեւ շուրջ մէկուկես լիտը զտուած հլդ՝ շաղուած երեք կիլոգրամ ընտիր ալիւրի հետ, ինչպէս նաեւ մէկուկես լիտը գինի իրեր ընծայ: 41 Երկրորդ զառը կը զոհես երեկոյեան այնպէս, ինչպէս առաօտեան զոհուած զառը բերելուած զառը բերելու նոյն ընծաները: Ան որպէս անուշահոտ զոհ կը մատուցեն Տիրոցը: 42 Ձեր ազգի մէջ դա պիտի լինի վկայութեան խորանի դրան մօտ, Տիրոց առաջ կատարուող մշտնշենական զոհաբերութիւնն է: Ես թեզ յայտնուելու եմ այստեղ, որպէսզի խօսեմ թեզ հետ: 43 Վկնտեր պիտի երեւամ յարպէլ որդիներին ու պիտի սրբագրծուեմ իմ

փառքով: 44 Ես պիտի սրբազրծեմ վկայութեան խորանն ու զոհասեղանը, պիտի սրբազրծեմ Ահարոնին ու նրա որդիներին, որպէսզի նրանք ինձ համար քահանայութիւն անեն: 45 Ես պիտի անուանուեմ Իսրայէլի որդիների մէջ եւ պիտի լինեմ նրանց Աստուածը: 46 Նրանք պիտի գիտենան, որ ես եմ իրենց Տէր Աստուածը, որ իրենց հանեց Եգիպտացիների երկրից, որպէսզի նրանք տան ին անունը, եւ ես լինեմ իրենց Տէր Աստուածը»:

30 «Խնկարկութեան սեղան կը պատրաստեն կարծի փայտից: 2 Կյն կը շինես մեկ կանգուն երկարութեամբ եւ մեկ կանգուն լայնութեամբ. քառակուսի թող լինի: Երկու կանգուն թող լինի դրա բարձրութիւնը: Դրա եղջիւրաւոր անկիւները սեղանի հետ միաձոյլ թող լինեն: 3 Մաքուր ոսկով կը պատես այս, ինչպէս նաև դրա կասկարան, չորս եզերներն ու եղջիւրաւոր անկիւները: Դրա շուրջըլոր ոսկե սասկ կը պատրաստեն: 4 Պասկի ներքեւի մասում, երկու կողմերին մաքուր ոսկով երկուական օրակներ կը պատրաստեն: 5 Դրանք կ'անջանես նրա երկու կողմերին, որպէսզի լճակները օրակների մէջ անցկացնելով կարելի լինի բարձրացնել ինկարկութեան սեղանը: 6 Լճակները կը պատրաստեն կարծի փայտից ու դրանք կը պատես ոսկով: 7 Խնկարկութեան սեղանը կը դնես վկայութեան տապանակի առջև գտնուող վարագոյր դիմաց (վկայութեան վրայ գտնուող բաւութեան դիմաց), ուր ես երեւալու եմ քեզ: 8 Ահարոնը դրա վրայ, իրեւ կարգ, ամէն առաւօտ մանր աղացած խունկ թող ծխի. թող խունկ ծխի դրա վրայ երբ կանթեներն եւ պատրաստում: 9 Երբ Ահարոնը երեկոյեան վարի կանթեները, Տիրոց առաջ, ինկարկութեան սեղանի վրայ միշտ խունկ թող ծխի: Դա նրանց ազգի մէջ ինկարկութեան նշտնչենական կարգ թող լինի: 10 Խնկարկութեան սեղանի վրայ օտար խունկ մի ծխէր, ողջակեզներ, ուտուեիթ ու խմուեիթ ընծառ մի մասուցէք: 11 Ահարոնը տարին մէկ անգամ Խնկարկութեան սեղանի եղջիւրաւոր անկիւների վրայ բաւութեան ծես պէտք է անի. նա այն պէտք է մարդի մեղերի բաւութեան համար գրիուող կենդանու արեամբ: Նրա սերունդները տարին մէկ անգամ թող սրբազրծեն այն, որովհետեւ դա Տիրոց սրբութիւնների սրբութիւնն ե»: 12 Տէր խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. «Երբ Իսրայէլի որդիների թիւն իմանալու համար մարդահամար կը կատարես, նրանք Տիրոց պէտք է տան իրենց հոգու փրկագին՝ ըստ իրենց անձերի թուի: Մարդահամարի ժամանակ մահացութեան դէպքե չպիտի լինեն: 13 Մարդահամարի ենթարկուողները պէտք է փրկագին վճարեն սրբարանի երկրամանի կէսը: Երկրամանը քսան դանզի է հաւասար: Երկրամանի կէսը թող լինի Տիրոց հասանեիթ տուրքը: 14 Քսան տարեկան եւ աւելի բարձր տարիք ունեցող բոլոր նրանք, ովեր կ'անցնեն մարդահամարով, Տիրոց հասանեիթ տուրքը պէտք է վճարեն: 15 Մեծահարուստը թող չաւելացնի, իսկ աղքատը թող չափակասեցնի իսրայէլացիների՝ Տիրոց որպէս տուրք հասանեիթ կեսրամաննը, որպէսզի դա ծեզ համար բաւութիւն լինի: 16 Որպէս տուրք Տիրոց հասանեիթ դրամը կը վերցնես Իսրայէլի որդիներից»:

Եւ այն կը յատկացնես վկայութեան խորանի սպասաւորութեանը: Դա Տիրոց առաջ Իսրայէլի որդիների համար յիշատակ կը լինի ի քառութիւն նրանց»: 17 Տէր խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 18 «Պղնձէ լուացարան պատրաստիք: Պղնձից շինիր նրա պատուանդանը, որպէսզի լուացուեն նրա մէջ: Այն կը դնես վկայութեան խորանի ու զոհասեղանի միջեւ: Դրա մէջ ջուր կը լցնես: 19 Ահարոնն ու նրա որդիները այդ ջրով կը լուանան իրենց ձեռքերն ու ոտքերը. 20 Երբ մտնեն վկայութեան խորանը, ջրով թող լուացուեն, որպէսզի չմեռնեն: Կամ երբ պաշտամունք կատարելու Երկորչ ողջակեզներ մատուցելու համար մօտենան զոհասեղանին, 21 թող լուանան իրենց ձեռքերն ու ոտքերը, որպէսզի չմեռնեն: Դա նրանց համար, նրա եւ նրանից յետոյ գայիք նրա յետնորդների համար յալիստնական կարգ թող լինի»: 22 Տէր խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 23 «Վերցրու անուշահոտ համեմունքներ, զմննենու հինգ հարիւր սիկող ընտիր ծաղիկներ, դրա կէսի չափ՝ երկու հարիւր յիսուն սիկող անուշաքոյր կինամնն, երկու հարիւր յիսուն սիկող անուշաքոյր յինկեղեւ, 24 հինգ հարիւր սիկող սրբարանի հիրիկ եւ ծիրապսիդ շուրջ վեց լիոր ձեր: 25 Դրանցից կը պատրաստեն սուրբ օծութեան համար իւղ այնպէս, ինչպէս վարպետ իշուագրունները ձեր են պատրաստում: Այն սուրբ օծութեան համար իւղ թող լինի: 26 Դրանով կ'օծես վկայութեան խորանը, վկայութեան տապանակը, 27 զոհասեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, աշտանակն ու նրա ամբողջ սպասքը, ինկարկութեան սեղանը, 28 ողջակեզների սեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, աւազանն ու նրա պատուանդանը: 29 Կը սրբազրծեն դրանք, եւ դրանք կը լինեն սրբութիւնների սրբութիւն: Ամէն ոք, որ դրանի դրանք, կը մաքրուի: 30 Կ'օծես Ահարոնին ու նրա որդիներին, կը սրբազրծեն նրանք, որպէսզի նրանք ինձ համար քահանայութիւն անեն: 31 Կը խօսես Իսրայէլի որդիների հետ ու կ'անես. «Այս իւղը ձեր սերունդների մէջ ձեր սուրբ օծութեան համար թող լինի: 32 Մարդու մարսնին թող չքսուի այն: Ձեզ համար նոյն բաղադրութեամբ նման քան չպատրաստէք, որովհետեւ դա սրբութիւն է եւ ծեզ համար սրբութիւն էլ թող մնայ: 33 Ով այդպիսի քան պատրաստի, եւ ով դրանից օտարականի տայ, թող վերան իյր ժողովորի միջից»: 34 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Վերցրու անուշահոր ստախու, եղնգաքաք, անուշաքոյր քարորան եւ մաքու կնորու: Դրանք իւղասար լինեն: 35 Դրանք իրար խարուելով՝ մաքուր, սուրբ խունկ կը պատրաստեն, ինչպէս վարպետ իշուագրուններն են պատրաստում: 36 Դրանք մանր կ'աղաս եւ կը դնես վկայութեան դիմաց՝ վկայութեան խորանի մէջ, ուր պիտի երեւամ քեզ: Ձեր պատրաստած այդ խունկը ձեզ համար սրբութիւնների սրբութիւն թող լինի: 37 Ձեզ համար նոյն բաղադրութեամբ խունկ մի պատրաստէք, որովհետեւ դա ծեզ համար սրբութիւն պիտի լինի Տիրոց առաջ: 38 Այն մարդը, որ հոտոտելու համար այս բաղադրութեամբ խունկ կը պատրաստի, կը վերանայ իր ժողովորի միջից»:

31 Տէր խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 2 «Ես, ահա, Յուղայի ազգից ընտրեցի Բեսելիելին,

որդ որդին է Ուկիի, իսկ սա՝ որդին Ովիր: Յ Ես նրան լրի ամեն գործի համար անհրաժեշտ գիտութեան, համարի և իմաստութեան աստուածային ոգով, 4 որպէսզի նա մտածի ու ստեղծագործի, 5 որպէսզի մշակի ոսկին, արծաթն ու պղինձը, մանի կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաք, գրադուի արիեստի կատարելութիւն համդիսացող ակնագործութեամբ, նաև ատաղձագործութեամբ, որ գործի դիմի ամեն մի արիեստ: 6 Կիա ես նրան օգնական եմ տափակ Դամի ցեղից Աքիսամի որդի Եղիաբին: Ամեն մի ուշիմ մարդու հոգու մէջ որի շնորհ, որպէսզի անի այն, ինչ պատուիրել են թեզ, այսինքն՝ 7 պատրաստի վկայութեան խորանը, կտակարանների տապահնակն ու նրա կափարիչը, խորանի ամբողջ սպասքն ու գոհարանը, 8 գոհասեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, սուրբ աշտանակն ու նրա բոլոր զարդերը, խնկարկութեան սեղանը, 9 ողջակեցների սեղանն ու նրա բոլոր մասերը, աւազանն ու նրա պատուանդանը, 10 ծիսակատարութեան զգեստները, Ահարոն քահանայի սրբազան զգեստներն ու նրա որդիների՝ ինձ համար քահանայութիւն անելու զգեստները, ու օծութեան իւղն ու սրբարանի հննի համեմունքները: Այս բոլորը, ինչ մի անգամ պատուիրել են թեզ, կը պատրաստեն»: 11 Տերը խօսեց Մովսէսի հետ եւ ասաց. «Իսրայէլի որդիներին հաղորդիր հետեւեալը. «Զօրին եղէք, պահեցէք իմ շաբաթ օրերը, 12 որովհետեւ դա ձեր սերնդի մէջ իմ ու ձեր միջեւ դրուած պայմանն է, որպէսզի ճանաչէք, թէ ես եմ ծեզ սրբագրծող Տերը: 13 Կը պահեք շաբաթ օրերը, որովհետեւ Տիրոց եւ ծեզ համար դա սրբութիւն է: Ով այն այծի, թող մահուան դաստապարտու: Ամեն որ, ով այդ օրը գործ կ'անի, թող վերանայ իր ժողովոյի միջից: 14 Վեց օր գործ կ'անես, իսկ եօթներորդ օրը Տիրոց եւ ծեզ հանգստեան շաբաթ օրն է: Ով որ շաբաթ օրը գործ կ'անի, թող մահուան դաստապարտու: 15 Իսրայէլի որդիները թող պահեն շաբաթ օրերը, որպէսզի դրանք ձեր սերնդի մէջ ի կատար ածուեն որդիս յախտենական ուխտ 16 իմ ու Իսրայէլի որդիների միջեւ: Դա իմ յախտենական պայմանն է, որովհետեւ Տերը վեց օրում ստեղծեց Երկինքն ու Երկիր, իսկ եօթներորդ օրը դադար տուրեց հանգստեան շաբաթ օրն է: 17 Երե Աստուած Սինա լեռան վրայ աւարտեց իր խօսքը, Մովսէսին տուրեց վկայութեան Երկու տախտակները՝ Աստծու մատով գրուած քարէ տախտակները:

32 Ժողովուրդ տեսնելով, որ Մովսէսն ուշացաւ լեռից իշնելու, հաւաքուեց Ահարոնի մօտ ու ասաց նրան. «Հնի, մեզ արաջնորդող աստուածներ ստեղծիր, որովհետեւ չզիտենք, թէ ինչ եղաւ այն մարդը՝ Մովսէսը, որ մեզ Եգիպտոսից դուրս բերեց»: 2 Ահարոնն ասաց նրանց. «Ձեր կանանց, ձեր տղաների ու աղջկների ականջներից հանեցէք ոսկէ գիները եւ բերք ինձ»: 3 Բոլորը իրենց ականջներից հանեցին ոսկէ գիները եւ բերեցին տուրեցին Ահարոնին: 4 Ահարոնը դրանը առնելով նրանցից՝ կաղապարի մէջ ծուլեց եւ կերտեց ծուլածոյ մի հորժ: Նրանք ասացին. «Սա՛ ք աստուածը, Իսրայէլ, որ թեզ դուրս բերեց մեզ»: 5 Երբ Ահարոնն այդ տեսաւ, կուռքի առաջ զոհասեղան շինեց: Ահարոնը յայտարարեց. «Վարդ Տիրոց տօնն Ե»: 6 Առաւուտեան վեր կենալով՝ նա ողջակեցներ արեց եւ փրկութեան զոհեր մատուցեց: Ժողովուրդը նստեց, որ կերուխում անի, ապա վեր կացաւ, որ պարի: 7 Տերը Մովսէսին ասաց. «Ծնուտ արա, գնա իշիր այստեղից, որովհետեւ անօրինութիւնն է կատարում քո ժողովուրդը, որին դուրս բերեցիր Եգիպտացիների Երկրից: 8 Նրանք շատ շուտ շեղուեցին այն ճանապարհից, որ ցոյց տուրեցիր նրանց: Նրանք ծուլածոյ հորժ են կերտել, երկրագում են նրանց, զոհեր մատուցում ու ասում. «Սա՛ ք քո աստուածը, Իսրայէլ, որ թեզ դուրս բերեց Եգիպտացիների Երկրից: 9 Տերն ասաց Մովսէսին. «Ես տեսնում եմ, որ այս ժողովուրդը կամակիր է: 10 Արդ, թոմ' տուր ինձ, որ նրանց վրայ թափեն իմ զայրոյթ՝ կոտորեն նրանց, իսկ թեզ մեծ ազգ դարձնեմ»: 11 Մովսէսն աղաչեց իր տեր Աստծուն՝ ասելով. «Տէր, ինչո՞ւ ես այդպէս խստ զայրանում քո ժողովրդի վրայ, որին քո մեծ զօրութեամբ ու հզօր բազկով դուրս բերեցիր Եգիպտացիների Երկրից: 12 Այնպէս չինի, որ Եգիպտացիներն ասեն. «Զար մտադրութեամբ դուրս բերեց նրանց, որպէսզի լեռների վրայ կոտորի, Երկրի Երեսից Վերացնի նրանց»: Մենացորն քո զայրոյթը, հրաժարուիր քո ժողովրդին շարիք պատճառերուց: 13 Յիշին քո ծառաներ Աքրահամին, Իսահակին ու Յակոբին, որոնց անձով երդուեցիր, խօսեցիր նրանց հետ՝ ասելով. «Երկնիքի աստղերի շափ պիտի բազմացնեմ ձեր սերունդը»: Եւ այն Երկիրը, որ խստացար տալ նրանց զաւակներին, նրանք յախտեան պիտի տիրանան դրան»: 14 Եւ Տերը հրաժարուեց պատճառաւ այն չարիբները, որոնցով սպահանում էր պատմել ժողովրդին: 15 Մովսէսը Վերադարձաւ եւ իշաւ լեռից: Նրա ձեռքին իին վկայութեան Երկու տախտակները: Քարէ տախտակների Երկու Երեսին՝ այս ու այն կողմից գրուած էր: 16 Տախտակներն Աստծու գործն իին, իսկ տախտակների վրա գրուած գիրը Աստծու արձանագրած գիրն էր: 17 Յեսուն, մենով աղաղակող ժողովրդի ձայնը, Մովսէսին ասաց. «Բանակատեղից պատերազմի ձայն է գափան: 18 Մովսէսն ասաց. «Դա ոչ յաղթանակած կտրիների ճիշ է, ոչ էլ պարտուած զօրիք աղաղակ: Գինուց ընդարմացած մարդկանց ձայնն է, որ լուս են ես»: 19 Երբ Մովսէսը մօտեցաւ բանակատեղին եւ տեսաւ հորժն ու պարողներին, խիստ զարդարացաւ, նստեց ձեռքում եղած Երկու տախտակներն ու շարդուվշուր արեց դրան լեռան ստորոտին: 20 Վերցնելով նրանց կերտած հորժը՝ Մովսէսը կրակը նստեց այն, ապա մանրեց, փոշու վերածեց, փոշին խանեց ջրի մէջ ու տուլեց ժողովրդին, որ իմի: 21 Մովսէսն ասաց Ահարոնին. «Ի՞նչ է արել թեզ այս ժողովուրդը, որ նրան այսպիսի մեծ մեղերի լուցից»: 22 Ահարոնն ասաց Մովսէսին. «Մի զայրացի, տէ՛ իմ, որովհետեւ դու ինքը լի գիտես, որ քո ժողովուրդը չարամետ է: 23 Նրանք ասացին. «Սեզ համար արաջնորդող աստուածներ ստեղծիր, որովհետեւ չզիտենք, թէ ինչ պատահեց այն մարդուն՝ Մովսէսին, որը Եգիպտոսից դուրս բերեց մեզ»: 24 Ես նրանց ասացի. «Եթէ որեւէ մէկը

Եգիպտացիների Երկրից»: 5 Երբ Ահարոնն այդ տեսաւ, կուռքի առաջ զոհասեղան շինեց: Ահարոնը յայտարարեց. «Վարդ Տիրոց տօնն Ե»: 6 Առաւուտեան վեր կենալով՝ նա ողջակեցներ արեց եւ փրկութեան զոհեր մատուցեց: Ժողովուրդը նստեց, որ կերուխում անի, ապա վեր կացաւ, որ պարի: 7 Տերը Մովսէսին ասաց. «Ծնուտ արա, գնա իշիր այստեղից, որովհետեւ անօրինութիւնն է կատարում քո ժողովուրդը, որին դուրս բերեցիր Եգիպտացիների Երկրից: 8 Նրանք շատ շուտ շեղուեցին այն ճանապարհից, որ ցոյց տուրեցիր նրանց: Նրանք ծուլածոյ հորժ են կերտել, երկրագում են նրանց, զոհեր մատուցում ու ասում. «Սա՛ ք քո աստուածը, Իսրայէլ, որ թեզ դուրս բերեց Եգիպտացիների Երկրից: 9 Տերն ասաց Մովսէսին. «Ես տեսնում եմ, որ այս ժողովուրդը կամակիր է: 10 Արդ, թոմ' տուր ինձ, որ նրանց վրայ թափեն իմ զայրոյթ՝ կոտորեն նրանց, իսկ թեզ մեծ ազգ դարձնեմ»: 11 Մովսէսն աղաչեց իր տեր Աստծուն՝ ասելով. «Տէր, ինչո՞ւ ես այդպէս խստ զայրանում քո ժողովրդի վրայ, որին քո մեծ զօրութեամբ ու հզօր բազկով դուրս բերեցիր Եգիպտացիների Երկրից: 12 Այնպէս չինի, որ Եգիպտացիներն ասեն. «Զար մտադրութեամբ դուրս բերեց նրանց, որպէսզի լեռների վրայ կոտորի, Երկրի Երեսից Վերացնի նրանց»: Մենացորն քո զայրոյթը, հրաժարուիր տալ նրանց զաւակներին, նրանք յախտեան պիտի տիրանան դրան»: 14 Եւ Տերը հրաժարուեց պատճառաւ այն չարիբները, որոնցով սպահանում էր պատմել ժողովրդին: 15 Մովսէսը Վերադարձաւ եւ իշաւ լեռից: Նրա ձեռքին իին վկայութեան Երկու կերպու տախտակների Երկու Երեսին՝ այս ու այն կողմից գրուած էր: 16 Տախտակներն Աստծու գործն իին, իսկ տախտակների վրա գրուած գիրը Աստծու արձանագրած գիրն էր: 17 Յեսուն, մենով աղաղակող ժողովրդի ձայնը, Մովսէսին ասաց. «Բանակատեղից պատերազմի ձայն է գափան: 18 Մովսէսն ասաց. «Դա ոչ յաղթանակած կտրիների ճիշ է, ոչ էլ պարտուած զօրիք աղաղակ: Գինուց ընդարմացած մարդկանց ձայնն է, որ լուս են ես»: 19 Երբ Մովսէսը մօտեցաւ բանակատեղին եւ տեսաւ հորժն ու պարողներին, խիստ զարդարացաւ, նստեց ձեռքում եղած Երկու տախտակներն ու շարդուվշուր արեց դրան լեռան ստորոտին: 20 Վերցնելով նրանց կերտած հորժը՝ Մովսէսը կրակը նստեց այն, ապա մանրեց, փոշու վերածեց, փոշին խանեց ջրի մէջ ու տուլեց ժողովրդին, որ իմի: 21 Մովսէսն ասաց Ահարոնին. «Ի՞նչ է արել թեզ այս ժողովուրդը, որ նրան այսպիսի մեծ մեղերի լուցից»: 22 Ահարոնն ասաց Մովսէսին. «Մի զայրացի, տէ՛ իմ, որովհետեւ դու ինքը լի գիտես, որ քո ժողովուրդը չարամետ է: 23 Նրանք ասացին. «Սեզ համար արաջնորդող աստուածներ ստեղծիր, որովհետեւ չզիտենք, թէ ինչ պատահեց այն մարդուն՝ Մովսէսին, որը Եգիպտոսից դուրս բերեց մեզ»: 24 Ես նրանց ասացի. «Եթէ որեւէ մէկը

ուսկի ունի, նրանից հանեցք դա եւ բերէք»: Նրանը ինձ տուեցին ոսկին, եւ այն նետեցի կրակը, եւ ահա ստացուեց այս հորթը»: **25** Մովսէսը տեսա, որ ժողովուրդը պատուիրանազանց է եղել, որովհետև Վհարոնը նրանց յանցագրծուրեան էր մնել ի շարախնդութելն իրենց թշնամիների: **26** Մովսէսը, կանգնելով բանակատեղի մուտքի մօտ, ասաց. «Ով Տիրոջն է պատկանում, ինձ մօտենայ»: Նրա շուրջը հաւաքուեցին Նելիի բոլոր որդիները: **27** Մովսէսը նրանց ասաց. «Վյաշէս է ասում Խրայէի Տէր Աստուածը. «Եւրաքանչիւր իր սուրբ թող կապի իր ազդրին՝ Բանակատեղի մի մուտքից միւր զնացրե-եկել, եւ ձեզնից իւրաքանչիւրը թող սպանի իր եղօրոյ, իւրաքանչիւրը՝ իր ընկերոջը, իւրաքանչիւրը՝ իր մերձաւորին»: **28** Նելիի որդիներն արեցին այնպէս, ինչպէս ասել էր Մովսէսը. Վյո օրը ժողովրդի միջից շուրջ երեք հազար մարդ կոտորուեց: **29** Մովսէսն ասաց նրանց. «Վյօր իւրաքանչիւրը ձեր ձեռքով ծառայեցիք Տիրոջ. մէկն սպանեց իր որդուն, միւսն՝ իր եղօրոյ, որի համար այսօր ձեզ վրայ կիշնի Տիրոջ օրինութիւնը»: **30** Յաջորն օրը Մովսէսն ասաց ժողովրդին. «Դուք մեծ մերք էք գործել, քայ ես իհմա կը բարձրանամ Աստծոն մօտ, որպէսից ձեր մեռքերի համար քառութիւն ինքրեմ նրանից»: **31** Մովսէսը վերայարձա՛ Տիրոջ մօտ ու ասաց նրան. «Աղաջում եմ քեզ, Տէր, այդ ժողովուրդը մեծ մերք է գործեն, որովհետեւ իր համար ուկէ աստուածներ է կերտել: Արդ, եթէ ներելու ես իրենց մեղքերը, ների՛, **32** իսկ եթէ չես ներելու, ուրեմն իմ անունը ջնջիր քո մատեանից, ուր գրել ես ինձ»: **33** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ես իմ մատեանից կը ջնջեմ նրան, ով մեղանէկ է իմ դնեմ: **34** Քայ իհմա զնան իշիր եւ այդ ժողովրդին առաջնորդիք այն վայրո, որի մասին ասեկ եմ քեզ: Իմ հրեշտակը կը զնան քո առաջից: Այն օրը, սակայն, երբ պիտի այցելմ ձեզ, նրան մեղքերը իրենց վրայ պիտի դնեմ»: **35** Եւ Տէրը ժողովրդին պատուհասեց այն հորթի համար, որ կերտել էր Վհարոնը:

33 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ելք այստեղից դու եւ քո ժողովուրդը, որին դուրս բերեցիր Եգիպտացիների երկրից, եւ զնացք այն երկիրը, որ երուել եմ տալ Աքրահամին, Լսահակին ու Յակորին՝ ասելով». «Ձեր սերնդին եմ տալու այն»: **2** Ես քո առաջից Կ'ուղարիւմ իմ հրեշտակին, որ հայածի քանանացիներին, ամորիացիներին, քետացիներին, փերեզացիներին, գերգնացիներին, խեւացիներին ու յերուացիներին, **3** քեզ կը տանեմ այն երկիրը, ուր կաթ ու մերը է հոսում: Քայ ես, կամակիր ժողովուրդ, քեզ հետ դուրս չափտի ելնեմ, որպէսից ճանապարհին քեզ չկրտորեմ»: **4** Ժողովուրդը, լսելով այդ խստ խօսքերը, մեծ սուր արեց, սպաւորի գգեսներ հազար, ոչ ոք իր վրայ զարդ չկրեց: **5** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Դու իւրաքանչիներին ասայ. «Դուք կամակլոր ժողովուրդ էք: Զգիյ ենք, թէ չէ մի այլ պատուհաս էլ կը բերեմ ձեր զիլին եւ կը կոտորեմ ձեզ: Արդ, հանեցք ձեր շեն պատմումանները, ձեր զարդերը, որպէսից ցոյց տամ ձեզ, թէ ինչ եմ անելու ձեզ»: **6** Խրայէւացիները քորեք լերան մօտ հանեցին իրենց զարդերն ու պատմուճանները: **7** Մովսէսն

իր վրանը խփեց բանակատեղից դուրս՝ առանձին մի տեղում: «Դա կոչուեց Վկայութեան վրան: Ով ինչ հայցում էր Տիրոջից, զայի էր բանակատեղից դուրս զսնուող Վկայութեան վրան: **8** Երբ Մովսէսը դէպի վրանը էր գնում, ողջ ժողովուրդը՝ ամեն մէկն իր վրանի դրան մօտ կանգնած, ուշադիր դիտում էր նրան. նրանք հայեացրով հետեւում էին Մովսէսին, մինչեւ որ նա զնում մտնում էր իր վրանը: **9** Երբ Մովսէսը մտնում էր վրանը, ամպի մի սիւն էր իջնում ու կանգնում վրանի դրան մօտ, եւ Տէրը խօսում էր Մովսէսի հետ: **10** Ողջ ժողովուրդը, տեսելով վրանի դրան մօտ կանգնած ամպի սիւնը, ոտքի էր կանգնում, իւրաքանչիւրը երկրացագում էր իր վրանի դրան մօտ: **11** Տէրը Մովսէսի հետ խօսում էր իմ յանդիման, ինչպէս մէկը կը խօսէր իր բարեկամի հետ, եւ ապա Մովսէսը վերադառնում էր բանակատեղի: Բայց նրա սպասարկ Յեսուն՝ Նաւէի որդին, վրանից դուրս չեր զայիս: **12** Մովսէսն ասաց Տիրոջ. «Վհա ինձ ասում ես. «Տար այս ժողովրդին», բայց դու չես յայտնել, թէ ում ես ուղարկելու ինձ հետ: Դու ինձ ասացի՞՝ «Թեզ բոյորից բարձր եմ մն աստում, դու վայելում ես իմ շնորհը»: **13** Արդ, եթէ քո շնորհին եմ արժանացել ես, ինձ յայտնապէս երեւայ, որպէսից իմանամ, թէ ինչոյն եմ արժանացել քո շնորհին, իմանամ, որ քո այս ժողովուրդը մեծ ազգ է լինելու»: **14** Տէրն ասաց. «Ես ինքու պիտի զնամ լիս այստեղ ասել քո շնորհին, իմանամ, որ քո այս ժողովուրդը մեծ ազգ է լինելու»: **15** Մովսէսն ասաց նրան. «Եթէ դու ինքր մեզ հետ զնաս, ուրեմն ինձ այստեղից մի հանիր: **16** Եւ ինչից պիտի իմացուի, թէ ես ու քո ժողովուրդն, իյօր, քո շնորհին ենք արժանացել: Եթէ դու մեզ հետ զնաս, ես ու քո ժողովուրդը կը վասարուունք շատ աւելի, քան երկիր վայ եղած բոյորդը»: **17** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Վյո քո ասան ել կը կատարեմ, որովհետեւ դու իմ շնորհին ես արժանացել, եւ թեզ աւելի եմ ճանաչում, քան մնացած բոյորդին»: **18** Մովսէսն ասաց. «Ցոյց տուր ինձ քո փառքը»: **19** Տէրն ասաց. «Ես իմ փառքով կ'անցնեմ քո առաջից, քո առաջ կը կոչեմ իմ անունը՝ Տէր, կ'ողորմեն նրան, ում ողորմելու եմ, եւ կը գրամ նրան, ում գրալու եմ»: **20** Եւ Տէրն աւելացրեց. «Դու չես կարող տեսնել իմ երեսը, որովհետեւ մարդ չի կարող տեսնել իմ երեսն ու կենդանի մնալու: **21** Տէրը շարունակեց. «Վհա իմ առաջ մի տեղ կայ, կանգնիր այս ժայիդ վրայ: **22** Երբ ես անցնեմ իմ փառքով, քեզ կը դեպք մեց եւ իմ ձեռքով կը ծածկեմ քեզ, մինչեւ որ անցնեմ: **23** Իմ ձեռքը քո վրայից կը վերցնեմ, եւ ապա դու ինձ կը տեսնես թիկունքից: Բայց իմ դէմքը քեզ չի երեւայ»:

34 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Դու ինքու նախակին տախտակների նման քարէ երկու տախտակներ կոփիր եւ ինձ մօտ՝ լեռ բարձրացրէ: Տախտակների վրայ կը գրեմ այն պատզամները, որ արձանագրուած էին քո շարդուկիշուր արած նախակին տախտակների վրայ: **2** Պատրաստ եղիր վայոր, որ վայ առաւօտեան բարձրանաս Սինա լեռը եւ այնտեղ ինձ սպասեն լերան զագաթին: **3** Եւսոյ ոչ թող չը արդաւուի այս ժողովուրդը առաջ կատարելու մօտ կը անցնեմ իմ անունը՝ լեռան վրայ: Արջան ու ոչսար չարածեն լերան մօտ: **4** Մովսէսը նախակինների նմանութեամբ քարէ երկու տախտակներ

կոփեց: Առաւտուեան վեր կենալով՝ Մովսէսը քարձրացաւ Սինա լեռ, ինչպէս Տէրն էր հրամայել նրան: Մովսէսն իր հետ վերցրեց քարե երկու տախտակները: 5 Տէրն իշաւ ամպի մեջ, կանգնեց այնտեղ՝ նրա դիմաց, ու կոչեց իր անունը՝ Տէր: 6 Տէրն անցաւ Մովսէսի առաջ՝ ասելով. «Տէր Աստուած եմ, քաջող եւ ողբրմած, համբերատար, քարեգործ ու ճշմարիտ, որ 7 արդարութիւնն է պաշտպանում, իր ողբրմածութիւնն է ցուցաբերում հազարաւոր սերունդների հանդեպ, վերացնում անօրէնթիւնները, անիրաւութիւններն ու մեղքերը, մեղադիրն չի պատում պատժից, հայրերի գործած մեղքութիւնը քարոյն է որդիների եւ որդիների որդիների վրայ մինչեւ երրորդ ու չորրորդ սարունդը»: 8 Մովսէսն իշկոյն խոնարիուելով՝ Երկրագործութիւն արեց 9 ու ասաց. «Տէր, եթէ քո շնորհին եմ արժանացել, ուրեմն իմ Տէրը մեզ հետ թող գնայ, որպիտեւ այս ժողովուրդը կամակոր է: Դու կը ներես մեր անօրէնութիւններն ու մեղքերը, եւ մենք կը լինենք քոնք»: 10 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահա ես քո ու ամբողջ ժողովորդի առաջ քեզ հետ ուխտ եմ դնում: Ես այսինից զարմանահրաց գործեր պիտի անեմ, որ ամբողջ Երկրի վրայ եւ բոլոր ազգերի մեջ չեն կատարուել: Ամբողջ ժողովուրդը, նրանց թուլմ նաև որև, ալյանատես պիտի լինեք Տիրոց գործերին: Որովհետեւ ձեզ համար »ս զարմանահրաց գործ»ը պիտի ան»մ: 11 Ըստ ամենայնի դու ուշադիր եղիր, թէ ինչ եմ կարգադրելու քեզ այսօր: Ես, ահա, ձեզնից հեռացնելու եմ ամորհացիներին, քանանացիներին, քետացիներին, փերեզացիներին, խեւացիներին, գերգեսացիներին ու յերուսացիներին: 12 Զգոյն եղիր, ուխտ չկապես այս երկրի բնակչիների հետ, ուր մուտք ես գործելու: Չլինի թէ գայթակղութէ: 13 Քարուքանդ կ'անէք նրանց քազինները, ջարդուփշոր կ'անէք նրանց արձանները, ամբողջովին կը կտրէք նրանց սրբազն անտառները եւ կրակի կը տաք նրանց աստուածների արձանները: 14 Օստար աստուածների չերկրագագէք, որովհետեւ Տէր Աստուածը նախանձու է, այն, Աստուած նախանձու է: 15 Չլինի թէ ձեր մարդիկ ուխտ կապես այդ երկրի բնակչիների հետ եւ նրանց աստուածներին պաշտօմնութ մատուցելով՝ պարոնկանան, զոհեր մատուցեն նրանց աստուածներին, եւ նրանց հրաւերն ընդրւնելով՝ չլինի թէ դու ել ուտես նրանց զոհաբերած անասունների մսից, 16 քո տղաներին ամուսնացնես նրանց դրասորերի հետ, քո դուստրերին կսութեան տաս նրանց տղաներին, քո դուստրերը նրանց աստուածներին պաշտօմնութ մատուցելով՝ պարոնկանան ու պարոնկացնեն նաեւ քո տղաներին՝ աստուածներին պաշտօմնութ մատուցելով: 17 Թեզ համար աստուածների կուռքեր չծովես: 18 Կը պահես Բաղարջակերաց տօնը. ուր բերը քաղելու ամփին, ինչպէս պատուիրել եմ քեզ, եօթը օր բաղարջ հաց կ'ուտես, քանի որ նոր բերք քաղելու ամփին ես դուրս եկել Եզիդութունից: 19 Ինձ պիտի պատկանեն բոլոր մարդկանց անդրանիկ արու զաւակները, 20 նաև՝ քո անասունների՝ արջարի ու ոչխարի առաջնաժին արուները: Եշի առաջնածինին կը փոխանակես

գառով, իսկ եթէ չփոխանակես այն, ինձ կը տաս դրա փոխարժեքը: Քո որդիների բոլոր անդրանիկների փրկագինը կը տաս ինձ: Իմ առաջ ձեռնունայն չերեւաս: 21 Վեց օր կ'աշխատես, իսկ եօթներորդ օրը կը հանգստանաս: Կը հանգստանաս նաեւ ցամի ու հնձի ու հնձի ժամանակ: 22 Եօթնօրեակի տօնը ինձ համար կը կատարես ցորենի հնձի սկզբում, իսկ բերքահաւաքի տօնը՝ տարուա կէսին: 23 Տարին երեք անգամ քո բոլոր արու երեխանները թող ներկայանան հրայելի տէր Աստծուն, 24 որովհետեւ ես ազգեր պիտի հեռացնեմ քո մսուից, պիտի ընդարձակեմ քո սահմանները, ոչ ոք աչփի ունենայ քո երկրի վրայ, եթէ տարուա մեջ երեք անգամ ներկայանան տէր Աստծուն: 25 Ինձ զոհաբերած անասունի արինը թթիմնորով հացի վրայ չքափես, եւ զատկի տօնի զոհի մինչեւ առաւուս չմնայ: 26 Քո երկրի առաջին բերքը կը տանես քո տէր Աստծուն տունը: Գառը իր մօր կաթի մեջ չեփես»: 27 Տէրն այնուհետեւ ասաց Մովսէսին «Գրի առ այդ պատգամները, որովհետեւ այդ խօսքերով եմ ես ուխտ կապում քեզ հետ եւ նսրայելի հետ»: 28 Մովսէսը Տիրոց հետ եր քառասուն օր ու քառասուն գիշեր: Նա հաց չկերա, ջուր մինմեց եւ տախտակների վրայ գրի առա ուխտի հօսպերը՝ տասը պատուիրանները: 29 Երբ Մովսէսն իշնում էր Սինա լիսից, ուխտի երկու տախտակները Մովսէսի ձեռքին էին: Լիսից իշնեիս Մովսէսը չզիտէր, որ Տիրոց հետ խօսելու պատճառով իր երեսը ճառագում է: 30 Ահարոնն ու բոլոր իսրայելացիները, տեսնելով Մովսէսի ճառագում երեսը, վախեցան մօտենալ նրան: 31 Մովսէսը կանչեց նրան. Ահարոնն ու ժողովրդի բոլոր առաջնորդները գնացին նրա մօտ, եւ Մովսէսը խօսեց նրանց հետ: 32 Ապա նրան մօտեցան բոլոր իսրայելացիները, եւ Մովսէսը պատմեց նրանց այն ամենը, ինչ Տէրը խօսել էր իր հետ Սինա լիսին վրայ: 33 Երբ Մովսէսը նրանց հալորդած իր խօսքը վերջացրեց, երեսը ծածկեց քոյնը: 34 Երբ Մովսէսը Տիրոց հետ խօսելու համար ներկայանում էր նրան, հանում էր քոյն մինչեւ այնտեղից հեռանալը: Եւ երբ հեռանում էր այնտեղից, նա բոլոր իսրայելացիներին հաղորդում էր այն, ինչ Տէրը իրամայել էր իրեն: 35 Իսրայելացիները տեսնում էին, որ Մովսէսի երեսը ճառագում է: Մովսէսն այն ժամանակ քօղով ծածկում էր երեսը մինչեւ խօսելու համար նրա մօտ մնանիք:

35 Մովսէսը հաւաքեց ամբողջ իսրայելացի ժողովրդին ու ասաց նրանց. «Ահա այն բանները, որ Տէրն ասաց, որ պէտք է անեմ, 2 «Կեց օր պիտի աշխատէք, իսկ եօթներորդ օրը պիտի հանգստանաք. շաբաթ օրը սուրբ է Տիրոց հանգստանա օրը: Ով որ այդ օրն աշխատի, կը մեռնի: 3 Ճարպա օրը ձեր բոլորի տներում կրակ չպիտի վաղուի, որովհետեւ ես եմ Տէրը»: 4 Մովսէսը, դիմելով իսրայելի ամբողջ ժողովրդին, ասաց. «Վս է այն պատգամը, որ պատուիրել է Տէրը՝ ասելով. 5 «Դուք ձեր մեջ տուրք հաւաքեցէք Տիրոց համար: Ում սրտով ինչ անցնի, ուկի, արծաթ, պղինձ, կապոյտ, 6 ծիրանի եւ կրկնակի կարմիր գոյնի մանուած թելեր»:

Նրբահիւս թեհեզ, այծի մազ, 7 խոյի կարմիր ներկուած մորթի, կապոյտ ներկուած մորթիներ, կարծի փայտեր, 8 լուսաւրութեան համար ձէր, օծութեան իւղի համար համեմունքներ, ինչի բաղադրամասեր, 9 սարդիոն քարեր, զմրուխտ քարեր, վակասի եւ երկարաւուն պատմուճանի համար քարեր»: 10 «Ձեր միջի խելահասները թող գան ու աննն այն ամենը, ինչ պատուիրել է Տէրը. 11 վրանն ու նրա ծածկը. նրա ծոպաւոր վարագոյններն ու օղակները, նրա տախտակներն ու նիզերը, նրա մոյթերն ու խարիխները, 12 վլայութեան տապամակը, նրա լծակները, կափարիչը, քոյթ, քակի առազաստն ու նրա մոյթերը, զմրուխտ քարերը, ինչները, օծութեան իւղը, ինչների համեմունքները, վրանի դրան վարագոյրը, 16 ողջակեցների գոհասեղանն ու նրա պինձ կասկարան, նրա լծակներն ու ամբողջ սպասքը, 17 աւազանն ու նրա պատուանքամը, քակի առազաստը, նրա մոյթերն ու խարիխները, 18 քակի դրան առազաստը, վրանի ցցերն ու քակի ցցերը, դրանց պարանները, 19 այն զգեստները, որոնցով սրբազն պաշտամունք պիտի կատարեն սրբարանում, Ահարոն քահանայի սրբազն զգեստներն ու Ահարոնի որդիների քահանայութեան զգեստները»: 20 Բոյլոր խրայլացիները գնացին Մովսէսի մոտից, 21 և ամեն մէկը թերեց իր սրտից բխածը, նրանք Տիրոջն էին նուիրաբերում այս ամենը, ինչ անհրաժեշտ էր վլայութեան խորանի, նրա կահարուանքի, բոյլոր սրբազն զգեստների համար: 22 Բոյլոր տղամարդիկ, ում մտրով ինչ որ անցնում էր, բերեցին: Ոմանք՝ իրենց կանաց թանկազին քարերը, գիները, մատանիները, ծամակաները, մանեակներն ու ամեն տեսակ ուկէ զարդի: Բոյլոր տղամարդիկ իրենց ունեցած ուկէ իրերը նուիրաբերում էին Տիրոջը: 23 Ամեն տղամարդ, ում մօս կային կապոյտ, ծիրանի եւ կարմիր գոյսի մանուած թենքն, նրբահիւս թեհեզ, այծի մազ, խոյերի կարմիր ներկուած մորթիներ, կապոյտ ներկուած մորթիներ, թերում էր: 24 Նուիրաբերողներու արծաթը ու պինձ նոււեններ էին թերում Տիրոջը: Ում մօս կահյիք համար պիտանի կարծի փայտ կար, թերում էր: 25 Բոյլոր շնորհայի կանայք իրենց ձեռքով կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր գոյսի թենք ու թեհեզ էին հիւսում եւ նոււեր թերում: 26 Բոյլոր կանայք յօժարական այծերի մազ էին մանում հմտութեամբ: 27 Ցեղապետները թերում էին զմրուխտ քարեր, վակասի ու լանջապանակի համար անհրաժեշտ քարեր, 28 ինչների համար համեմունքներ, լուսաւրութեան համար ձէր ու օծութեան իւղ: 29 Բոյլոր տղամարդիկ ու կանայք յօժարական գայխ էին կատարելու այս բոյլոր գործերը, որ Տէրը պատուիրել էր անեւ Մովսէսի միջոցով: Խրայլացիները նոււեններ էին մատուցում Տիրոջը: 30 Մովսէսն ասաց խրայլացիներին. «Տեսէք, Աստուած ընտրել է

յատկապես Յուլայի ցեղից Բեսելիիշին՝ Ուրիի որդուն, որը որդին էր Ովիի: 31 Աստուած նրան յցել է ամեն ինչի համար անհրաժեշտ աստուածային իմաստութեան ոգով, հանճարով եւ գիտութեամբ, 32 որպեսզի նա ամեն մի գործ կատարի հմտութեամբ, մշակի ոսկին, արծաթն ու պղինձն, 33 տաշի թանկարժեք քարերը, մշակի փայտը եւ ամեն մի գործ կատարի վարպետորէն, որովհետեւ Տէրը նրան իմաստութիւն է պարզեւել, 34 ինչպէս որ Դանի ցեղից Աքիսամի որից Եղիարին, 35 որոնց իմաստուն միտք պարզեւեց, որպեսզի սրանք սովորեն ու կատարեն սուրբ գործի համար անհրաժեշտ ամեն տեսակ գործեր՝ ոստայնանկութիւն անեն կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ներկուած թեկերով եւ թեհեզով, նկարեն, քանդակեն»:

36 Բեսելիիշը, Եղիարն ու ընդունակ բոյլոր տղամարդիկ, որոնց Տէրը գործի մէջ խելամուտ լինելու համար իմաստութիւն եւ գիտութիւն էր պարզեւել, բայտ ամենամի կատարեցին սրբարանը հանդերձաւորելու աշխատանքները այնպէս, ինչպէս հրամայել էր Տէրը: 2 Մովսէսը կանչեց Բեսելիիշին, Եղիարին ու բոյլոր նրանց, ովքեր ընդունակ էին գործ անելու, եւ որոնց Աստուած իմաստութեան ոգի էր պարզեւել, բոյլորին, ովքեր յօժար կամքով ուզում էին ձեռնարկել ու աւարտել այդ գործը: 3 Նրանք Մովսէսից ստացան այն բոյլոր նոււենները, որ իսրայէլացիները բերել էին սրբարանչիւնը հանտերձաւորելու համար: Վմեն առաւում նրանք ընդունակ էին նաեւ նուիրատունների թերած նոււենները: 4 Գայիս էին սրբարանի գործերը կատարող բոյլոր վարպետները, որպեսզի իսրայէլացիւնը ըստ իր մասնագիտութեան գործադրի իր վարպետութիւնը: 5 Նրանք խօսեցին Մովսէսի հետ ու ասացին. «Ժողովուրդը շատ աւելին է թերում, քան անհրաժեշտ է Աստծու հրամայած գործը կատարելու համար»: 6 Մովսէսը կարգադրեց բանկատեղում յայտարարութիւն անել եւ ասել «Տղամարդ լինի թէ կիս, սրբարանի համար այլեւս նոււեններ չպատասխան»: 7 Քանից յետո ժողովուրդին արգելեցին նոււեններ թերեւ: 7 Թերում էին միայն իրենց արդեմ իսկ գործանենք, որպեսզի աւարտեն բոյլոր գործերը: Եւ մարդիկ դադարեցին թերեւուց: 8 Գործի ընդունակ բոյլոր մարդիկ արհեստաւորների հետ նրբահիւս թեհեզից, կապոյտ, ծիրանի ու կրկնակի կարմիր կտաւից պատրաստեցին տասշերտանի խորանը, այն զարդարեցին ասենանքործ թերովըներու: 9 Սէկ շերտի երկարութիւնը քսանութ կանգնում էր, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Բոյլոր շերտերի չափը նոյնն էր: 10 Չինչ շերտերը միացուած էին միւս իինչ շերտերի, իսկ միւս իինչ շերտերն էլ միացուած էին միւս հնգին: 11 Նա կապոյտ ճարմանդներ որեց մի շերտի եզրին՝ միացման տեղում: 12 Նոյնն արեց միացուող երկրորդ շերտի արտաքին կցուածքի վրա: 13 Յիսուն ճարմանդ որեց մի շերտի եւ յիսուն ճարմանդ էլ որեց երկրորդ կցուածքի շերտի կողմից, որպեսզի ճարմանդներից իւրաքանչիւր միանայ միւսին: Պատրաստեց ոսկէ յիսուն օղակներ եւ դրանցով շերտերը միացրեց միմեան: Ստացուեց մի խորան: 14 Խորանի համար այծի մազից

իհւսուած ծածկեր պատրաստեց. տասնմեկ շերտից շինեց դրանք: **15** ՄԵԿ շերտի երկարութիւնը երեսուն կանգուն էր, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Տասնմեկ շերտերի չափսը նոյնն էր: **16** Յինգ շերտերն են՝ առանձին: **17** Միացման տեղուուր, շերտերի եզրին դրեց յիսուն ճարմանտ եւ յիսուն ճարմանտ էլ դրեց երկրորդ կցուածիք շերտի եզրին: **18** Պատրաստեց յիսուն պինձ օղակներ, եւ դրամք իրար կցեց, որ վրամբ միակուուր դահնայ: **19** Խորանի ծածկը պատրաստեց խոյերի կարմիր ներկուած մորթիներից, իսկ կապոյտ մորթուց պատրաստուած ծածկը դրեց վերին կողմից: **20** Խորանի երկու մոյթերը պատրաստեց կարծ փայտից եւ դրեց ուղղահայեա դիրքով: **21** ՄԵԿ մոյթի երկարութիւնը տասք կանգուն էր, իսկ հաստութիւնն ու լայնութիւնը՝ մեկուէս կանգուն: **22** Ամեն մի մոյթի վրա դրեց իրար ագուուած երկու ծոյնի: Վլուպէս պատրաստեց նաեւ խորանի բոլոր մոյթերը: **23** Խորանի համար մոյթեր պատրաստեց. քանի մոյթ դրեց հարաւային կողմում եւ այդ քանի մոյթերի համար պատրաստեց քառասուն խարիսխ. **24** ՄԵԿ մոյթի երկու կողմերի համար՝ երկու խարիսխ եւ միւս մոյթի երկու կողմերի համար Ել՝ երկու խարիսխ: **25** Վրանի երկրորդ՝ իհւսիսային կողմի համար պատրաստեց քանի մոյթ և այդ քառասուն խարիսխ: **26** ՄԵԿ արծաթէ քառասուն խարիսխ. ՄԵԿ մոյթի համար՝ երկու խարիսխ: Եւ միւս մոյթի համար Ել՝ երկու խարիսխ: **27** Վրանի յետեկի՝ ծովահայեաց կողմում դրեց վեց մոյթ և երկու մոյթ Ել դրեց վրանի անկիւններին՝ յետեկի կողմից: **28** Ներեւելի կողմից նրանք իրար հաւասար էին: Նոյն ճեւով հաւասար էին զիլի՛ իրար միացուած կողմից: Նոյն ճեւով շինեց նաեւ երկու անկիւնների մոյթերը: **30** Վլուպիսով ստացուեց ուր մոյթ: Դրանց խարիսխները արծաթից էին, ընդամենը տասնվեց խարիսխ. ՄԵԿ մոյթի համար՝ երկու խարիսխ, եւ երկու խարիսխ Ել՝ միւս մոյթի համար: **31** Կարծը փայտից նիգեր պատրաստեց. հինգ նիգ՝ վրանի մի կողմի մի մոյթի համար, **32** հինգ նիգ՝ վրանի երկրորդ կողմի միւս մոյթի համար, եւ հինգ նիգ՝ վրանի թիկունքի՝ ծովահայեաց կողմի մոյթի համար: **33** ՄԵշտեղի նիգը մոյթերի մի ծայրից մինչեւ միւսն անցկացնելով՝ միացրեց իրար: **34** Երկու մոյթերը պատեց ոսկով: Ոսկուց պատրաստեց նրանց երկու օղակները, որոնց մեջ մտնում էին նիգերը: Նիգերը պատեց ոսկով: **35** Կապոյտ, ծիրանին ու կարմիր կտակից եւ նրահիս թեհեզից վարագոյն պատրաստեց: Այն զարդարեց ասեղնագործուած քերովելու մեջ ամրացրեց կարծը փայտից շինուած չորս մոյթերի վրայ: Դրանց խոյակները ուկուց էին, իսկ չորս խարիսխները՝ արծաթից: **37** Վլուպութեան խորանի դրան առազաստը պատրաստեց կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից եւ նրահիս թեհեզից վրան ասեղնագործուած քերովք: **38** Ծինց խորանի հինգ մոյթերն ու դրանց օղակները, դրանց խոյակները պատեց ոսկով: Դրանց պինձ խարիսխները հինգն էին:

37 Բեսթիելը տապանակը կառուցեց կարծը փայտից. Երկուսուկես կանգուն էր որա երկարութիմն, մեկուկես կանգուն էր որա

լայնութիւնը, մէկուկես կանգուն էր դրա բարձրութիւնը: Այն ներսից ու դրսից պատեց ոսկով, 2 դրա վրա շուրջանակի ոսկէ պսակ շինեց: 3 Չորս ոսկէ օղակներ ծովեց դրա չորս կրողմերի համար: Երկու օղակներ՝ մի կղողմից, եւ երկու օղակներ՝ միևնույն կղողմից: Դանա հազրեց լծակներին: 4 Լծակները շինեց կարծր փայտից և դրանք պատեց ոսկով: 5 Լծակները տապանակի կողքերից մատցին օղակների մէջ, որպէսզի դրանցով բարձրացնեն այն: 6 Տապանակի կափարիչը պատրաստեցին մաքուր ոսկուց. երկուուսուկես կանգուն էր դրա երկարութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը: 7 Կափարիչի երկու ծայրերի երկու քերովքեները պատրաստեց ոսկուց. կատարեալ մի գործ շինեց դրանք: 8 Մի քերովքեն դրուած էր կափարիչի մի ծայրին, իսկ միևնույն քերովքեն՝ կափարիչի միևն ծայրին: Երկու քերովքեները միաձայն էին կափարիչի երկու ծայրերի հետ: 9 Քերովքեները դէպի վեր էին տարածել իրենց թեւերը եւ իրենց թեւերով հովանին էին անում կափարիչի վրայ: Կափարիչի վրայ քերովքեների դէմքերը իրար դէմ դիմաց էին: 10 Առաջաւորութեան սեղանը պատրաստեց մաքուր ոսկուց: Դրա համար ոսկէ չորս օղակներ ծովեց. երկուսը՝ մի կղողմի, եւ երկուսը՝ միևնույն համար: Պատրաստեց նաև լծակներ, որպէսզի դրանցով բարձրացնեն սեղանը: Տապանակի ու սեղանի լծակները պատրաստեց կարծր փայտից եւ դրանք պատեց ոսկով: Երկու կանգուն էր սեղանի «րկարութիւնը» մէկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը, եւ մէկուկես կանգուն՝ դրա բարձրութիւնը: 11 Այն պատեց մաքուր ոսկով եւ դրա համար շուրջանակի ոսկէ պսակներ պատրաստեց: 12 Դրա վրայ շուրջանակի, մէկ թզաչափ բարձրութեամբ շրջանակ դրեց եւ դրա շրջանակի չորս կողմը ոսկէ պսակներ դրեց: 13 Սեղանի համար ոսկէ չորս օղակներ պատրաստեց եւ օղակներն ամբարեց չորս անկլիններին, 14 որոնք նրա չորս ոտքերի վրայ էին՝ պսակի տակ: Օղակները լծակների համար իրեն ագոյն ծառայեցին, որպէսզի մարդկի լծակներից քռնած բարձրացնեն սեղանը, եւ դրանք պատեց ոսկով: 15 Մաքուր ոսկուց պատրաստեց սեղանի անօթները՝ դրա խնամաններն ու սկլուտենները, դրա զաւաթներն ու սկինները, որոնցուց գինի են մատուցում: 16 Ուսկուց պատրաստեց լոյսի միաձոյլ աշտանակը՝ բրոնս ու նրա երկու կողմերի ճիւղերը: Աշտանակի բնից բաժանութուն էին ճիւղերը՝ երեքը մի կղողմից, եւ երեքը միևնույն կղողմից՝ իրար հաւասար: Ուսկուց պատրաստեց դրա բոլոր միաձոյլ, ընկուզածել ծայրեր ունեցող լուսակալները, դրա ճրագակալները, որոնց վրայ ճրագամաննաւրն »ն դրւում« և աշտանակի »օթն« րորդ կանք»ը« որը բնի ամենավերին մասում է դրւում: Մաքուր ոսկուց պատրաստեց դրա վրայ գտնուող եօթ ճրագամանները, ունեխներն ու մոխրակալները: Քանակակալները արեց աշտանակը, ունեն ու նրա ճիւղերը, նրա սկահակները: Գնդիկներն ու շուշանաձև ծաղկին»ը միաձոյլ էին: 18 Վեց ճիւղեր էին քանդանում նրա եղիս կողմերից, երեք ճիւղը՝

աշտանակի մի կողմից, եւ երեք ճիւղը՝ աշտանակի միւս կողմից: **19** Մի ճիւղն ունէր զնդիկից ու շուշանածել ծալիկից բաղկացած երեք ընկուզածել սկահակ, եւ միւս ճիւղն էլ ունէր զնդիկից ու շուշանածել ծաղկից բաղկացած երեք ընկուզածել սկահակ: Վյսպէս բոյր վեց ճիւղերու բաժանուած էին աշտանակի երկու կողմերից: **20** Աշտանակի բնի վրայ բանդակուած էին ընկուզածել չորս սկահակներ իրենց զնդիկներով ու շուշանածել ծաղկիներով: **21** Երկու ճիւղերի տակ մեկսկական զնդիկ ու ծաղկի՝ բնին ձուլուած: Վյսպէս էին բնից բաժանուած վեց ճիւղերը: **22** Դրանց զնդիկներն ու ծաղկիները միաձոյլ էին բոյրոր բանդակուած մի կոտր մաքուր ոսկուց: **23** Դրա եօթը ճրագամանները, ունեխներն ու մոխրականները մաքուր ոսկուց էին: **24** Մի տաղան մաքուր ոսկուց պատրաստեց աշտանակն ու դրա բոյրոր մաքերը: **25** Նա ոսկեպատ զոհասեղանը պատրաստեց կարծր փայտից: Վյն բառակուսի էր. հինգ կանգուն էր երկարութիւնը, հինգ՝ կանգուն՝ լայնութիւնը, եւ երեք կանգուն՝ բարձրութիւնը: Դրա եղջիւրառ անկիւնները զոհասեղանի հետ միաձոյլ էին: **26** Մաքուր ոսկու պատեց այն ինչպէս նաեւ դրա կափարիչը, բոյրո կողմերն ու եղջիւրառ անկիւնները: **27** Դրա չորս կողմերն ու եղջիւրառ համար պատրաստեց ոսկէ պսակներ, պսակների տակ, երկու կողմերին երկու ոսկէ օղակներ ամրացրեց, որպէսզի այն բարձրացնելիս լծակները մտցնեն այդ օղակների մէջ: **28** Լծակները պատրաստեց կարծր փայտից եւ դրանք պատեց ոսկով: **29** Նա վարպէտ իւղագործների նման պատրաստեց օծութեան սուրբ իւղը եւ խնկերի համեմունքները:

38 Չոհասեղանը պղնձապատեց այն բուրվառների պղնձով, որոնք Կորիսի ժողովրդի հետ ապստամբած մարդկանց ձեռքին էին: Կարծր փայտից պատրաստեց այն: Չոհասեղանը բառակուսի էր. հինգ կանգուն էր դրա երկարութիւնը, հինգ կանգուն՝ բարձրութիւնը: **2** Չոհասեղանի չորս կողմը պատրաստեց եղջիւրառ անկիւններ, որոնք զոհասեղանի հետ միաձոյլ էին: Նա դրանք պատեց պղնձով: **3** Նա պատրաստեց զոհասեղանի ամբողջ սպասքը՝ խարիսխները, կափարիչը, տաշտերը, մեծ պատառաքաղներն ու բուրվառները: Դրա ամբողջ սպասքը պատրաստեց պղնձից: **4** Նա բուրվառներից պատրաստեց զոհասեղանից ցանցաւոր կասկարաները, որոնք շրջանակից տակից հասնում էին մինչեւ զոհասեղանի մէջտեղը: **5** Չոհասեղանի կասկարայի չորս կողմերին ամբացրեց պղնձէ չորս օղակներ, որպէսզի լծակներն անցկացնեն այդ օղակների մէջ: **6** Լծակները շինեց կարծր փայտից եւ դրանք պատեց պղնձով: **7** Լծակներն անցկացրին զոհասեղանի կողքերին գտնուուր օղակների մէջ, որպէսզի զոհասեղանը դրանցով բարձրացնեն: Վյն ամբողջովին պատրաստուած էր տախտակներով: **8** Պինձէ աւազանն ու դրա պղնձէ պատուանդանը պատրաստեց ուխտաւոր այն կանանց հայեխների պղնձից, որոնք վրանը խփած օրը վկայութեան խորանի դրան մօտ էին հաւաքուեն: **9** Կատարւցեց

մի բակ, որ դէպի հարաւ էր նայում: Բակի առագաստները նրբահիլս թեհեզից էին՝ հարիւր կանգուն երկարութեամբ: **10** Դրանց սիւները բասն հատ էին, դրանց աղնձէ խարիսխները՝ բասն հատ: Սիւների խարիսխներն ու խոյակները արծարից էին: **11** Յիւսիսային կողմի առագաստն ունէր հարիւր կանգուն երկարութիւն: Դրա սիւները բասն հատ էին, պղնձի առագաստները յիսուն կանգուն էին: **12** Ծովահաեաց բակի առագաստները յիսուն կանգուն էին: Դրանց սիւները տասը հատ էին, խարիսխները՝ տասը հատ: Սիւների խարիսխներն ու խոյակները արծարից էին: **13** Արեւելեան կողմի բակի առագաստը յիսուն կանգուն էր, **14** յետելի կողմի բակի առագաստները տասնիհինգ կանգուն էին: Դրանց սիւները երեք հատ էին, խարիսխները՝ երեք հատ: **15** Բակի դրան միւս կողմի առագաստները տասնիհինգ կանգուն էին: Դրանց սիւները երեք հատ էին, խարիսխները՝ երեք հատ: **16** Խորանի չորս կողմերի բոյրոր առագաստները նրբահիլս թեհեզից էին: **17** Սիւների խարիսխները պղնձի էին, սիւների յորպաներն ու դրանց գալարազարդերը՝ արծարից, դրանց խոյակները՝ արծարապատ, բակի բոյրո սիւները՝ արծարապատ: **18** Բակի դրան վարագոյրները կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից էին եւ նրբահիլս թեհեզով զարդարուած: Բասն կանգուն էր դրանց երկարութիւնը, տասնիհինգ կանգուն՝ բարձրութիւնը: Դրանց լայնութիւնը հաւասար էր բակի առագաստների լայնութեանը: **19** Դրանց մոյեթերը չորս հատ էին, դրանց պղնձէ խարիսխները՝ չորս հատ: Դրանց գալարազարդերը՝ արծարից էին, հիկ դրանց խոյակները՝ արծարապատ: **20** Բակի ու խորանի չորս կողմերի բոյրոր ցցերը պղնձի էին: **21** Ահա վկայութեան խորանի կառուցման պայմանը. կառուցել այնպէս, ինչպէս կստուած հրամայել էր Մովսէսին, որպէսզի հետացիները Ահարոն բահանայի որդի Իբամարի միջոցով այնուեղ պաշտամունք կատարեն: **22** Ցուլայի ցեղից Բեսեիլեր՝ Ուրիհ որդին, որը որդին էր Ովիի, արեց այնպէս, ինչպէս Տերը հրամայել էր Մովսէսին: **23** Բեսեիլերին օգոնում էր Դանի ցեղից Վրիսամի որդի Եղիարը, որը կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակ եւ նրբահիլս թեհեզ գործածելով՝ կատարուած էր ոստայնանկութեանը, ասեղնագործութեանը ու նկարչութեանը Վերաբերոն աշխատանքները: **24** Սրբարանի բոյրոր գործերի հանար օգտագործուած ոսկու կշիռը, որը գոյացած էր նոււերներից, եղաւ բասնին տաղանդ եւ եօթը հարիւր երեսուն սիկո՞ ըստ սրբարանի սիկոյի: **25** Մարդկանցից հաւաքուեած արծարէ նոււերները կշռում էին հարիւր տաղանդ եւ հազար եւ հազար եօթը հարիւր եօթը կտակների մարդիկ, ովքեր անցնուում էին մարդահամարից, Վյո հարիւր »ք« հազար հինգ հարիւր յիսուն հոգի էին: **26** Յարիւր տաղանդ արծարաթ ծուլուեց խոյակների համար, վարպագոյրի խոյակների համար. **27** հարիւր տաղանդ հարիւր խոյակի համար, մէկ տաղանդ

ամէն մի խոյակի համար: **28** Հազար եօթը հարիւր եօթանատունինգ սիկող գործածուեց մոյթերի գալարազարդերի համար, ոսկով պատուեցին դրանց խոյակները եւ զարդարուեցին: **29** Նուիրուած պինձը եօթանատուն տաղանդ եւ երկու հազար չորս հարիւր սիկող էր: **30** Դրանով պատրաստուեցին վկայութեան խորանի դրան խարիսխները, պինձէ զոհասեղանը, պինձէ զոհասեղանի կասկարան, զոհասեղանի ամբողջ սպասքը, բակի չորս կողմերի խարիսխները, բակի դրան խարիսխները, և խորանի բոլոր ցցերը, բակի չորս կողմի բոլոր ցցերը, եւ կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւից ու նրբահիւ բեկեզից հիւսուած պարանների ծայրերի օդերը:

39 Պատրաստեց ծիսական զգեստներ, որպէսզի սրբարանում դրանցով պաշտամունք կտարեն: Պատրաստեց նաեւ սրբարանում Վհարոն քահանայի հազների զգեստներն անպէս, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: **2** Վակասը պատրաստեցին ոսկով, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւով եւ նրբահիւ բեկեզով: **3** Ուսկութերթը թելթել կտրում էին, որպէսզի դրանք կապեն կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ժապաւենով եւ նրբահիւ բեկեզով: Նկարազարդ վկասի համար պատրաստեցին փոկեր, **4** որպէսզի այն ամրացնեն երկու կողմից: **5** Նոյն ճեւով՝ ոսկով եւ կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւով եւ նրբահիւ բեկեզով պատրաստեցին թիկնոցը, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: **6** Ուսկուժ ժապաւենուած եւ ընդելուզուած գրութաստ երկու ակնաբարերի վրա փորագրեցին Խորայէի որդիների անուններն այնպէս, ինչպէս կնիքներն են փորագրում, եւ դրանք ամրացրեցին վկասի վրայ: **7** Իսրայէի որդիների յիշատակի ակնաբարերը ամրացրին վկասի ուսին, ինչպէս որ հրամայել էր Տերը Մովսէսին: **8** Լանջապանակը պատրաստեցին ոսկով, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւով եւ նրբահիւ բեկեզով, բանուածքով, այնպէս, ինչպէս վկասան էին պատրաստել: **9** Քառակուսի եւ կրկնանա արեցին լանջապանակը. այն ունեմ իր թզաշափ երկարութիւն և մի թզաշափ լայնութիւն: **10** Դրա վրայ կար ակնաբարերը շորս շարք: Առաջին շարքի վրայ կային սարդիոն, տպազին եւ զմրուկսո: Դա առաջին շարքն էր: **11** Երկրորդ շարքը նոնաբար էր, շափիլոյ եւ յասպիս: **12** Երրորդ շարքը սուլտակ էր, մեղեսկ եւ ազան: **13** Չորրորդ շարքը ոսկեքար էր, եղնաքաքար եւ բիւրեն՝ ոսկով պատուած եւ ընդելուզուած: **14** Ակնաբարերն ըստ Խորայէի որդիների անունների էին: Նրանց տասներկու անունները գրուած եւ փորագրուած էին բայ տասներկու ցեղերից իւրաքանչիւրի անունների: **15** Լանջապանակի երկու օյակների վրայ ամրացրին մաքուր ոսկուց պատրաստուած հիւսկէն շղթաներ: **16** Պատրաստեցին ոսկէ երկու կոճակներ եւ ոսկէ երկու օյակներ. ոսկէ երկու օյակներն ամրացրին լանջապանակի վերին երկու ծայրերին: **17** Յիւսկէն շղթաները լանջապանակի երկու կողմերից ամրացրին երկու օյակների մէջ, իսկ երկու շղթաների ծայրերը մտցրին երկու անցքերի մէջ: Լանջապանակը դրեցին վկասի ուսերին՝ երեսի

կողմից իրար դէմ դիմաց: **18** Պատրաստեցին ոսկէ երկու այլ օյակներ եւ լանջապանակի ներսի կողմից ամրացրին վակասին կցուած մասի երկու ծայրերին: Պատրաստեցին ոսկէ երկու այլ օյակներ եւ դրեցին վակասի երկու ուսերին՝ ներսի կողմից՝ վակասի առշեւի միացման տեղում: **19** Լանջապանակի օյակների ու վակասի օյակների միջով կապոյտ ժապաւեն անցկացներով՝ այդ երկուսը միացրին իրար այնպէս, որ լանջապանակն ու վակասը միմեանցից չառանձնանա, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: **20** Վակասից բայց ամբողջութեամբ կապոյտ ժապաւենները հիւսուած կտաւից ներքին պատուածաններ պատրաստեցին: **21** Դրանց օճիքը հիւսածոյ գրուածքի ճիշտ մէշտեղից էր, օճիքի բացուածքը շուրջանակի չքանդուող եղեք ուներ: **22** Դրանց բղանցըներին մանուած կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ժապաւեններով եւ նրբահիւ բեկեզով նոան ծաղկաբորբոշներ գործեցին: **23** Մաքուր ոսկուց զանգակներ պատրաստեցին եւ զանգակները ներքին պատմուածանների զանցանակներով ներքին մասունքներու բղանցըներին, շուրջանակի, դեցին նոնազարդերի միջեւ: **24** Նոնազարդերն ու զանգակները ներքին պատմուածանների բղանցըներին, շուրջանակի, յաջորդում էին միմեանց: Քահանաները պաշտամունք կատարեիլիս այդ զգեստները պէտք է հագւեին, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: **25** Նրանք բեկեզէ հիւսածոյ զգեստներ պատրաստեցին Ահարոնի ու նրա որդիների համար, **26** ինչպէս նաեւ բեկեզէ ապարօչներ, բեկեզէ խոյր, **27** բեկեզէ անդրավարտիք: **28** Նրանց համար պատրաստեցին բեկեզոց եւ մանուած կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ժապաւեններով հիւսուած գօտիներ՝ զարդանախ մի գործ, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: **29** Սուլր պսակի թիթեղը պատրաստեցին մաքուր ոսկուց եւ դրա վրայ փորագրեցին «Սրբութիւն Տեառն»: **30** Այն կապեցին կապոյտ մի ժապաւենով, որպէսզի վերեւի կողմից ամրացնեն խոյրի վրայ, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: **31** Աւարտուեց վկայութեան խորանի ամբողջ գործը: Խորայէի որդիներն արեցին ամեն ինչ, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին, այդպէս էլ արեցին: Նուէրներից աւելացած ոսկին նրանք վերածեցին սպասքի, որոնցով Տիրոց առաջ պաշտամունք են կատարուած: **32** Մովսէսի մօտ, խորան բերեցին զգեստները, վրանի ծածկն ու դրա բոլոր մասերը, դրա ճարմանդները, կանթեներն եւ դրա բոլոր մասերը, լուսաւորութեան ծէթը, **37** ոսկէ սեղանը, օծութեան իւղը, ինկերի համեմունքները, **38** վրանի դրան վարագոյրը, վրանը, **39** պինձէ զոհասեղանը, դրա լծակներն ու ամբողջ սպասքը, աւազան ու դրա պատուանդանը, բակի առազաստը, դրա

սիւներն ու խարիսխները, **40** վրանի դրան եւ բակի դրան վարագոյնները, պարաներն ու ցցերը, վկայութեան խորանի ամրող սպասքը, **41** սրբարանում պաշտամոննք կատարելու սրբազան զգեստները, Կիարոն քահանայի սրբազան զգեստներն ու նրա որդիների քահանայութեան համար նախատեսուած զգեստները: **42** Ինչ Տէրը պատուիրել էր Մովսէսին, ԽրայԵլ որդիներն այդ ամենը կատարեցին: **43** Մովսէսը տեսա բոլոր գործերը, որ նրանք կատարել են այնպէս, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: Նրանք ճիշտ նոյն ձեւով էին կատարել: Եւ Մովսէս օրինեց նրանց:

40 Տէր խօսեց Մովսէսի հետ եւ ասաց. **2** «Առաջին ամսի առաջին օրը կը կանգնեցնես վկայութեան խորանը, **3** այնտեղ կը դնես վկայութեան տապանակը եւ տապանակը կը ծածկես վարագոյրով: **4** Ներս կը տանես սեղանը եւ դրա վրա կը դասաւորես հացը: Ներս կը տանես աշխանակը, դրա վրա կը դնես նրա ճրագանանները: **5** Կը տեղաւորեն ուկե սեղանը, որպէսզի խոլնկ ծիսես վկայութեան տապանակի առաջ: Վարագոյրի քօնը կ'իշեցնես վկայութեան խորանի դրան վրայ: **6** Ողջակէզների գրիասեղանը կը դնես վկայութեան խորանի դրան մօտ եւ դրա վրա ողջակէզներ ու զոհեր մատուցեց, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **30** Աւազանը դրեց վկայութեան խորանի ու զոհասեղանի միջեւ եւ դրա մէջ ջուր լցրեց, **31** որպէսզի Մովսէսը, Ահարոնն ու նրա որդիները դրանով լրանան իրենց ծեռքերն ու ոտքերը, **32** երբ վկայութեան խորանը մտնեն կամ երբ գրիասեղանն մօտենան պաշտամունք կատարելու: Նրանք լրացւում եին դրա միջի ջրով, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **33** Բակ կառուցեց խորանի ու զոհասեղանի չորս կողմը եւ բաշեց բակի դրան վարագոյրը: Վսախով Մովսէսն աւարտեց իր ամրող գործը: **34** Ամայր ծածկեց վկայութեան խորանը, եւ խորանը լցուեց Տիրոց փառքով: **35** Մովսէսը չէր կարողանում մտնել վկայութեան խորան, որովհետեւ ամայր ծածկել էր այն, եւ խորանը լցուած էր Տիրոց փառքով: **36** Երբ ամայր վերանում էր խորանի վրայից, ԽրայԵլ որդիները չլուս էին իրենց ամբողջ բազմութեամբ, **37** իսկ երբ ամայր չէր վերանում, չէին չլուս մինչեւ այն օրը, որ ամայր վերանար, **38** որովհետեւ հրայԵւացիների ողջ երթի ընթացքում Տիրոց ամայր ցերեկները կանգնում էր խորանի վրայ, իսկ գիշերները հրայԵւացիների առաջ դրա վրայ կրակ էր վառվում:

վրան քաշելով վարագոյրը՝ ծածկեց վկայութեան տապանակը, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **22** Սեղանը դրեց վկայութեան խորանի մէջ՝ խորանի հիւսիսային կողմից, խորանի վարագոյրից դուրս: **23** Դրա վրայ Տիրոց առաջ դասաւորեց առաջատորութեան հացը, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **24** Աշտանակը դրեց վկայութեան խորանի մէջ, սեղանի դիմաց, խորանի հարաւային կողմից: **25** Երազամանները դրեց դրա վրայ, Տիրոց առաջ, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **26** Ուսկէ սեղանը դրեց վկայութեան խորանի մէջ, վարագոյրի դիմաց: **27** Յամենունքներից պատրաստած խոլնկը դրեց դրա վրայ, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **28** Նա կախեց խորանի դրան վարագոյրը: **29** Ողջակէզների գրիասեղանը դրեց վկայութեան խորանի դրան մօտ եւ դրա վրա ողջակէզներ ու զոհեր մատուցեց, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **30** Աւազանը դրեց վկայութեան խորանի ու զոհասեղանի միջեւ եւ դրա մէջ ջուր լցրեց, **31** որպէսզի Մովսէսը, Ահարոնն ու նրա որդիները դրանով լրանան իրենց ծեռքերն ու ոտքերը, **32** երբ վկայութեան խորանը մտնեն կամ երբ գրիասեղանն մօտենան պաշտամունք կատարելու: Նրանք լրացւում եին դրա միջի ջրով, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **33** Բակ կառուցեց խորանի ու զոհասեղանի չորս կողմը եւ բաշեց բակի դրան վարագոյրը: Վսախով Մովսէսն աւարտեց իր ամրող գործը: **34** Ամայր ծածկեց վկայութեան խորանը, եւ խորանը լցուեց Տիրոց փառքով: **35** Մովսէսը չէր կարողանում մտնել վկայութեան խորան, որովհետեւ ամայր ծածկել էր այն, եւ խորանը լցուած էր Տիրոց փառքով: **36** Երբ ամայր վերանում էր խորանի վրայից, ԽրայԵլ որդիները չլուս էին իրենց ամբողջ բազմութեամբ, **37** իսկ երբ ամայր չէր վերանում, չէին չլուս մինչեւ այն օրը, որ ամայր վերանար, **38** որովհետեւ հրայԵւացիների ողջ երթի ընթացքում Տիրոց ամայր ցերեկները կանգնում էր խորանի վրայ, իսկ գիշերները հրայԵւացիների առաջ դրա վրայ կրակ էր վառվում:

Նոր Կտակարան

Եւ Յիսոս ասաց. «Յայր, ների՞ր դրանց, որովհետեւ չզիտեն, թէ ինչ են
անում»: Եւ նրա զգեստները բաժանելու համար վիճակ գցեցին:
ՂՈՒԿԱՍ 23:34

ՄԱՏԹԵՈՍ

1 Գիրք ազգաբանութեան Յիսուս Քրիստոսի՝
2 Դաւթի որդու, Աքրահամբ որդու: 2 Աքրահամբ
ծնեց Իսահակին. Իսահակը՝ Յակոբին. Յակոբը
ծնեց Յուդային և նրա Եղայրներին. 3 Յուդան
ծնեց Փաթեսին և Զարային՝ Թամարից. Փաթեսը
ծնեց Եգրոսին. Եգրոնը ծնեց Կրամին. 4 Կրամը
ծնեց Ամինադարին. Ամինադարը ծնեց Ղաատին.
Ղաատը ծնեց Սաղոնին. 5 Սաղոնը ծնեց
Բոսին՝ Ռաքարից. Բոսը ծնեց Օքեփին՝ Հոլութից.
Օքեփը ծնեց Յեսսէին. 6 Յեսսէն ծնեց Դաւթի
արքային: Դաւթի ծնեց Սողոմոնին՝ Ուրիշի
կնոցից. 7 Սողոմոնը՝ Ռոռովամին. 8 Ռոռովամը
ծնեց Աքրային. Աքրիան ծնեց Ասափին. Ասափը
ծնեց Յոսափատին. Յոսափատը ծնեց Յորամին.
Յորամը ծնեց Օգիային. 9 Օգիան ծնեց Յովաթամին.
Յովաթամը ծնեց Աքազին. Աքազը ծնեց Եգեկային.
10 Եգեկայն ծնեց Սանասէին. Սանասէն ծնեց
Անուսին. 11 Անուսը ծնեց Յուսիային. Յուսիան ծնեց
Յեքոնիային և նրա Եղայրներին՝ Բարելոնում
գերութեան ժամանակը: 12 Բարելոնում գերութիւնից
յտոյ Յեքոնիան ծնեց Սաղաթէին. 13 Սաղաթէլը
ծնեց Չորրոքարէին. Չորրոքարէլը ծնեց Աքրիուդին.
Աքրիուդը ծնեց Եղիակիմին. 14 Եղիակիմը ծնեց
Ազորին. Ազորը ծնեց Սաղոլին. Սաղոլը ծնեց
Աքինին. Աքինը ծնեց Եղիուդին. 15 Եղիուդը
ծնեց Եղիազարին. Եղիազարը ծնեց Սատրանին.
16 Սատրանը ծնեց Յակոբին. Յակոբը ծնեց
Յովսէփին՝ Մարիամի մարդուն, որի նշանածն
էր Կյոս Սարիամը, որից ծնուց Յիսուսը, որ
անունուց Քրիստոս: 17 Ապր. Աքրահամի մինչեւ
Դաւթի բոլոր սեղունիները՝ տասնչորս սեղունը,
եւ Դաւթից մինչեւ Բարելոնի մեջ գերութիւնը՝
տասնչորս սերունդ. Բարելոնի մեջ գերութիւնից
մինչեւ Քրիստոս՝ տասնչորս սերունդ: 18 Յիսուս
Քրիստոսի ծնունդը այսպէս եղաւ. նրա մայրը՝
Մարիամը, որ Յովսէփի նշանածն էր, նախքան
նրանց իրար մօտենալը, Սուլը Յոգուց յոհացած
գտնուեց: 19 Եւ Յովսէփը նրա մարդը, քանի որ
արդար էր եւ չէր կամնենում նրան խայտառակեն,
մտածեց առանց աղմուկի արձակել նրան: 20 Եւ
մինչ նա այս քանի մասին էր մտածուն, ահա Տիրոց
հրեշտակը երազ մեջ Երեւաց նրան եւ ասաց,
«Յովսէփ, Դաւթի որդի, մի՛ Վախտեցիր քեզ մօտ
առնելու Մարիամին՝ քո կնոցը, որսկինուն նրա
մեջ ծնուածը Սուլը Յոգուց է: 21 Նա մի որդի պիտի
ծնի, եւ նրա անունը Յիսուս պիտի դնեն, քանի որ
նա պիտի փրկի իր ժողովրդին՝ իր մեղքերից»: 22
Սակայն այս ամենը եղաւ, որպէսզի կատարուի,
ինչ որ Տիրոց կողմից ասուել էր Եսայի մարգարէի
բերանով: 23 «Ասս կոյսր պիտի յիհանայ եւ մի որդի
պիտի ծնի, եւ նրան պիտի կոչեն Եմմանուլը, որ
նշանակում է Ասսուած մեզ հետ»: 24 Եւ Յովսէփը
քնից արթնանարկ՝ արեց, ինչպէս իրամայել իր
իրեն Տիրոց հրեշտակը, եւ իր կնոցն առա իր մօտ:
25 Բայց նրա հետ շարաբերուեց, մինչեւ Մարիամը
ծնեց իր անդրամիկ որդուն եւ նրա անունը դրեց
Յիսուս:

2 Երբ Յիսուս ծնուեց Յրեաստանի Բեթղեհեմ
քաղաքում, Յերովիշը արքայի օրով, ահա
արեւելքից մոգեր եկան Երուսաղէմ եւ ասացին.
2 «Ո՞ր է հրեաների արքան, որ ծնուեց,
որովհետեւ նրա աստղը տեսանք արեւելքում
եւ եկանք նրան Երկրագագելու»: 3 Եւ երբ
Յերովիշը արքան լսեց այս, խօսվուեց, նրա
հետ՝ եւ Երուսաղէմի ամբողջ ժողովուրդը: 4
Եւ հաւաքելով բոլոր քահանայապետներին ու
ժողովրդի օրենպատճենին՝ հարցրեց նրանց, թէ ո՞ր
պիտի ծնուի Քրիստոսը: 5 Եւ նրանք ասացին նրան.
«Քրիստանի Բեթղեհեմ քաղաքում, որովհետեւ
մարգարի միջոցով այսպէս է գրուած. 6 «Եւ դու,
Բեթղեհեմ, Յուլայի երկիր, Յուլայի քահանաների
մեջ փոքրագոյնը չես. քեզնից մի իշխան պիտի
ենի ինձ համար, որ այսին հովուի իմ ժողովորին՝
Խրայէլին»: 7 Այն Ժամանակ Յերովիշը զաղոնի
կանչեց մոգերին եւ նրանցից ստուգեց աստղի
երեւալու ժամանակը: 8 Եւ նրանց Բեթղեհեմ
ուղարկելով՝ ասաց. «Գնացէք ստոյգ իմացէք
մանկան մասին եւ երբ գտնէք, տեղեկացրէք ինձ,
որպէսզի ես ի գնան Երկրապատճենան»: 9 Եւ նրանք
երբ թագառորից լսեցին այս, գնացին: Եւ ահա այն
աստղը, որ տեսել էին արեւելքում, առաջնորդեց
նրանց, մինչեւ որ եկաւ կանգնեց այն տեղի վրայ, ուր
մանուկն էր: 10 Աստղը տեսնելուն պէս չափազանց
ուրախացան: 11 Եւ երբ այն տունը մտան, տեսան
մանկանը իր մօր՝ Մարիամի հետ միասին եւ
ընկան ու Երկրապատճենն նրան. Եւ բանարվ իրենց
գանձատուփերը՝ նրան նուերներ մատուցեցին՝
ուսկի, կնդրուկ եւ զմուռու: 12 Եւ երազի մեջ Վստօնուց
իրաման առներով չվերադառնալ Յերովիշին մօտ,
այ ճանապարհով գնացին իրենց երկիրը: 13 Եւ երբ
նրանք այստեղից գնացին, ահա Տիրոց հրեշտակը
երազի մեջ երեւաց Յովսէփին ու ասաց. «Վեր կաց,
Վերցրոն այդ մանկանը եւ նրա մօրը ու փախսիր
Եզիփսոտու. Եւ այստեղ մնա մինչեւ յերովիշի մահը,
15 որպէսզի կատարուի մարգարէի բերանով Տիրոց
կողմից ասուածը, թէ Եզիփսոտոյից պիտի կանչեն իմ
Որդուն: 16 Այն Ժամանակ, երբ Յերովիշը տեսան,
որ մոգերից հասրուեց, սաստիկ բարկացաւ եւ մարդ
ուղարկց ու կոստորեց այն բոլոր մանուկներին, որ
Բեթղեհեմում եւ նրան սահմաններում էին գտնուու
եւ երեւալ տարեկան ու դրանից ցած էին՝ ըստ
այն Ժամանակի, որն ստուգեց էր մոգրից: 17
Այն Ժամանակ կատարուեց Երեմիա մարգարէի
բերանով ասուածը, թէ Ռամայում մի ծայն գործեց.
որը ու լաց ու սաստիկ կոծ. 18 Ռաբէլը լայիս էր
իր զաւակների վրայ եւ չէր ուզում միշիթարուել,
քանի որ նրանք այլևս չկային: 19 Երբ Յերովիշը բախճանուեց
ահա Տիրոց հրեշտակը երազի մեջ կոտուաց
Յովսէփին Եզիփսոտու եւ ասաց. 20
«Վեր կաց, Վերցրոն այդ մանկան ու իր մօրը եւ
Վերադարձիր Խրայէլի երկիրը, որովիշետեւ մեռան
նրանք, որ այդ մանկան մահն էին ուղարկու:» 21 Եւ
Յովսէփը վեր կացաւ, առա մանկան ու մօրը
եւ եկաւ Խրայէլի երկիրը: 22 Իսկ երբ լսեց, թէ
Աքրեղայոսը թագառորի է Յրեաստանի վրայ իր

հօր՝ Հերովդիսի փիխարէն, վախտցաւ այնտեղ զնալ եւ երազի մէջ հրաման առնելով՝ զնաց Գալիխայի կողմերը 23 եւ եկաւ բնակլուեց Նազարէթ կոչուոր քաղաքում, որպէսզի կատարուի մարգարէների խօսքը, թէ՝ Նազովրեցի պիտի կոչուի:

3 Այն օրերին Յովիաննէս Մկրտիչը զախս է քարոզել Յրեաստանի անսապատում եւ ասում. 2 «Ապաշխարեցէք, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը մօտեցէ Է»: 3 Աս է այն մարդը, որի մասին Եսայի մարգարէթ թերանով ասուեց. «Ամսապատում կանչողի ձայնն է, պատրաստեցէք Տիրոց ճանապարհը եւ հարթեցէք նրա շալիղները»: 4 Եւ ինքը՝ Յովիաննէսը, ուղտի մազից զգեստ ուներ եւ կաշուէ գօտի՝ իր մէշքին, իսկ նրա կերակուրն էր մորէին ու վայրի մեղոյ: 5 Այն ժամանակ նրա մօտ էին զնում բոլոր երուսաղէմացիները, ամբողջ Յրեաստանն ու Յորդանանի շրջակայիք ժողովուրդը, 6 մլուտում էին նրանից Յորդանան գետուն եւ խոստովանում էին իրեն մեղերը: 7 Եւ նա տեսնելով սարուկեցներից եւ փարիսեցներից շատերին, որոնք եկել էին իր մկրտութեանը, ասաց նրանց. «Ի՞երէ ծնունդներ, ո՞վ ձեզ սպորեցրեց փախչել Վերահաս բարկութիւնից: 8 Այսուհետեւ ապաշխարութեան արժանի գրոծեր կատարեցէք. 9 Եւ մի՞ յաւազնէք ասել դուք ձեզ, թէ՝ Վրբահամը մեր հայրն է. ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերից էլ Վրբահամի որդիներ դուրս բերեն. 10 որովհետեւ կացինն ահա ծառէրի արմատին է դրուած: Ամեն ծառ, որ բարի պտուղչ տայ, կտրուում եւ կրակն է զցւում: 11 Ես ձեզ ջրով եմ մկրտուում ապաշխարութեան համար, քայլ ով զայի է ինձնից յետոյ, ինձնից աւելի հօր է, եւ ես արժանի չեմ հանելու նրա կօշիկները. նա կը մկրտի ձեզ Սուլը Յոզով եւ հրով. նա, 12 որի քամհարը իր մեռքուում է, եւ կը մաքրի իր կայր, ցորենը կը հաւաքրի իր շտեմարանում եւ յարդը կ'այրի անշէց կրակով»: 13 Այն ժամանակ Յիսուս Գալիխայից Յորդանան եկաւ, Յովիաննէսի մօտ՝ նրանից մկրտուելու: 14 Իսկ Յովիաննէսն ընդդիմացաւ նրան ու ասաց. «Ինձ պէտք է, որ քենից մկրտուեմ, եւ դու ինձ մօտ ես զայիս: 15 Յիսուս պատասխաննեց և ասաց նրան. «Թոյլ տուր իհման, որովհետեւ այսպէս վայել է, որ մնենք կտարենք Աստծու ամեն արդարութիւնը»: Եւ ապա նրան թոյլ տուեց: 16 Եւ երբ Յիսուս մկրտուեց, իսկոյն ջրից դուրս ելաւ. եւ ահա երկները բացուեց նրան, եւ նա տեսաւ Աստծու Յոզին, որի իշնում էր ինչպէս աղաւնի եւ զախս էր իր վրայ: 17 Եւ ահա մի ձայն երկներից, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որն ունի իմ ամբողջ բարեհաճութիւնը»:

4 Դրանից յետոյ Յիսուս անսապատ տարուեց Յոզով՝ սատանայից փորձուելոյ: 2 Եւ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր ծով պահեց, ապա քայդ զգաց: 3 Եւ փորձիչ՝ սատանան, մօտենալով նրան՝ ասաց. «Եթէ Աստծու Որդին ես, ասա, որ այս քարերը հաց լինենք: 4 Նա պատասխաննեց եւ ասաց. «Գրուած է՝ միայն հացով չի ապրի մարդ, այլ՝ այն ամեն խօսքով, որ դուրս է զախս Աստծու թերանից»: 5 Ապա սատանան նրան տարաս սուլր քաղաքը եւ կանգնեցրեց նրան տաճարի աշտարակի վկա ու ասաց նրան. 6 «Եթէ Աստծու Որդին ես, թեզ այստեղից ցած զգիր, որովհետեւ գրուած է՝ իր

իրեշտակներին պատուիրուած է քո մասին, եւ ձեռքբերի վրա պիտի վերցնեն թեզ, որպէսզի երթեք քո ուսքը քարին չխփեն»: 7 Յիսուս դարձեալ նրան ասաց. «Գրուած է՝ քո Տէր Աստծուն պիտի չփորձեն»: 8 Սատանան նորից նրան արաւ տարաւ մի շատ բարձր լերան վրայ եւ ցոյց տուեց նրան աշխարիի բոլոր թագաւորութիւններն ու դրանց փառքը եւ նրան ասաց. 9 «Այս բոլորը թեզ կը տամ, եթէ գետին ընկնելով ինձ պաշտենա: 10 Այն ժամանակ Յիսուս նրան ասաց. «Ետքն զնա, սատան, որովհետեւ գրուած է՝ պիտի երկնապազեն Տէր Աստծոն եւ միանք նրան պիտի պաշտենա: 11 Ապա սատանան նրան թողեց, եւ ահա իրեշտակներ մօտեցան ու ծառայում էին նրան: 12 Եւ երբ Յիսուս լսեց, թէ Յովիաննէսը բանտարկուել է, մեկնեց զնաց Գալիխա: 13 Եւ թողնելով Նազարէթը՝ եկա ընակուեց Կափառնայումում, ծովեցերի մօտ, Զարուղոնի եւ Նեփառադիմի սահմաններում, 14 որպէսզի կատարուի Եսայի մարգարէթ թերանով ասուած խօսքը. 15 «Երկիր Զարուղոնի եւ երկիր Նեփառադիմի, ճանապարհ ծովի, միւս անք Յորդանանի, Գալիխա հեթանոսների, 16 խասարի մէջ նստած ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ. եւ լոյս ծագեց նրանց վրայ, որ նստում էին մահուան երկրի եւ ստուելունից մէջ»: 17 Դրանից յետոյ Յիսուս սկսեց քարոզել եւ ասել. «Ապաշխարեցէք, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը մօտեցել Է»: 18 Մինչ Յիսուս Գալիխայի ծովեցերքով քայլում էր, տեսաւ երկու երբայրների՝ Սիմոնին, որ Պետրոս էր կոչուում, եւ նրա երբայր Անդրեասին. ծովի մէջ ուռկան էին գցում, քանի որ ծկնորսներ էին: 19 Եւ նրանց ասաց. «Իմ յետեւից եկեք, եւ ես ձեզ մարդկանց որսորդներ պիտի դարձնեն»: 20 Եւ նրանք իսկոյն թողնելով ուռկանները՝ զնացին նրա յետեւից: 21 Եւ այնտեղից առաջ զնայլով, տեսաւ երկու այլ երբայրների՝ Զերեիդոսի որդի Յափորսին եւ նրա երբայր Յովիաննէսին, մինչ նաւակի մէջ էին իրենց հօր՝ Զերեիդոսի հետ միասին եւ իրենց ուռկանները կարգի էին բերում. եւ նրանց էլ կանչեց: 22 Նրանք իսկոյն թողնելով նաւակը եւ իրենց հօրը՝ զնացին նրա յետեւից: 23 Եւ Յիսուս շրջում էր Գալիխայի բոլոր կողմերը, ուսուցանում էր նրանց ժողովարաններում, քարոզմ էր արքայութեան Աւետարանը եւ թշկուում ժողովրդի մէջ եղած իհանողութիւններն ու բոլոր ախտերը: 24 Եւ նրա համբար տարածուեց ամբողջ Աստծութիւնը. եւ նրա մօտ քերեցին բոլոր հիմաններին, որոնք տառապում էին պէսպէս ցաւերով ու տանջանեներով. նև դիւահարների, նև լրանունների, նև անդամայուծների. եւ նրանց թշկեց: 25 Եւ Գալիխայից, Դեկապոլիսից, Երուսաղէմից, Յրեաստանից եւ Յորդանանի միւս կողմից քազում ժողովուրդ նրայաց տեսէւից էր գնում. եւ թշկեց նրանց:

5 Եւ տեսնելով ժողովրդի բազմութիւնը՝ բարձրացաւ լեռան վրայ: Եւ երբ այնտեղ նստեց, նրա մօտ եկան իր աշակերտները. 2 Եւ նա սկսեց նրանց ուսուցանել ու ասել. 3 - Երանի հոգով աղքատներին, որովհետեւ նրանցն է երկնքի արքայութիւնը: 4 - Երանի սգաւորներին, որովհետեւ նրանք այտի մխիթարունեն: 5 - Երանի հեզերին, որովհետեւ նրանք երկիր պիտի ժառանգեն: 6 - Երանի նրանց, որ քայլում ու ծարաւ

ունեն արդարութեան, որովիտեւ նրանք պիտի յագենան: 7 - Երանի ողորմածներին, որովիտեւ նրանք ողրմութիւն պիտի զունեն: 8 - Երանի նրանց, որ սրտով մաքուր են, որովիտեւ նրանք Աստծուն պիտի տեսնեն: 9 - Երանի խաղաղարարներին, որովիտեւ նրանք Աստծու որդիներ պիտի կոչուեն: 10 - Երանի նրանց, որ հալածում են արդարութեան համար, որովիտեւ նրանցն ե Երկնի արքայութիւնը: 11 - Երանի է ձեզ, երբ ձեզ նախատեն ու հալածեն եւ իմ պատճառով ձեր մասին ամեն տեսակ չար խօսք՝ տևա ասեն: 12 Ցնծացք եւ ուրախացք, որովիտեւ Երկնում ձեր վարձը եւ շատ է, քանի որ այսպէս հալածեցն մարգարեներին, որոնք ձեզնից առաջ են եղել: 13 «Դուք Եք Երկրի աղը. սակայն եթէ աղը անհամանայ, ինչնվ այն կ'աղուի. այնուհետև ոչ մի քանի պիտանի չի լինի, այլ միան դուրս կը թափիւ եւ մարդկանց ոսքի կոխան կը լինի: 14 Դուք Եք աշխարհի լոյսը. մի քաղաք, որ լերան վրայ է կանգնած, չի կարող թաքնուել: 15 Եւ ճրազ վահելով կաթսայի տակ շեն դնում, այլ աշտանակի վրայ, եւ նա լոյս է տախի բոլոր նրանց, որ տառ մէջ են: 16 Թող այդպէս փայլի ձեր լոյսը մարդկան առաջ, որպէսզի տեսնեն ձեր քարի գործերն ու փառառեն ձեր Յօրը, որ Երկնում է»: 17 «Մի կարծէք, թէ Օրենքը կամ մարգարեներին շնչելու եկայ. չեկայ շնչելու, այլ լացնելու: 18 Շշմարիտ եւ ասում ձեզ. մինչեւ որ Երկինք ու Երկիր անցնեն, մի յովտ իսկ, - որ մի նշանախեց է, - Օրենքից եւ մարգարեներից չի անցնի, մինչեւ որ այս բոլորը կատարուի: 19 Ով որ այս պատուիրաններից, փոքրերից անգամ մի քան կը շնչի եւ մարդկանց աղովս կ'ուսուցանի, Երկնի արքայութեան մէջ փոր պիտի համարուի. իսկ ով կը կատարի եւ կ'ուսուցանի, Երկնի արքայութեան մէջ նա մէջ պիտի համարուի: 20 Քայլ ասում եմ ձեզ, որ, եթէ ձեր արդարութիւնը աւելի չինի, քան օրենսգէտներին եւ փարիտեցներինը, Երկնի արքայութիւնը չէր մտնի: 21 Լսէ Եք, թէ ինչ ասուեց նախնիներին. «Մի սպանիր», որովիտեւ ով որ սպանի, Ենթակայ կը լինի դատաստանի: 22 Իսկ ես ձեզ ասում եմ, թէ՝ ամեն մարդ, որ զուր տեղը քարկանում է իր Եղրօր վրայ, Ենթակայ կը լինի դատաստանի, եւ ով որ իր Եղրօրն ասի՝ յիմար, Ենթակայ կը լինի ատեանի, եւ ով որ իր Եղրօրն ասի՝ ապուշ, Ենթակայ կը լինի գեհենի կրակին: (Geenna g1067) 23 Եթէ սեղանի վրայ քր ընծան մատուցելու լինես եւ այնտեղ յիշես, թէ քր Եղրայրը քր դէմ մի դի ունի, 24 քր ընծան թուն սեղանի առաջ եւ գնա նախ հաշուուիք քր Եղրօր հետ եւ ապա եկ քր ընծան մատուցելու: 25 Եթէ մէկր քեզ հետ ինդիր ունի եւ քեզ դատի է կանչում, մինչ նրա հետ դեռ ճանապարհին ես, եղիք իրաւախոն կանխա. գուցե նա քեզ դատաւորին յանձնի, եւ դատաւորը դահմին, ու դու քանտ նեսուեն: 26 Շշմարիտ եւ ասում քեզ, այնտեղից դուրս չես զայ, մինչեւ չկարեն վերջին դահեկանին: 27 Լսէ Եք, թէ ինչ ասուեց. «Մի շնանար», 28 իսկ ես ձեզ ասում եմ. ամեն մարդ, որ կնոց նայում է նրան ցանկանալու համար, արդէն շնացան նրան հետ իր սրտում: 29 Եթէ քր աջ աչքը քեզ զայթակեցնում է, համնի այն եւ դի՞ն զցիր քեզնից. որովիտեւ քեզ համար յաւ է,

որ քր անդամներից մէկը կորչի, եւ քր ամբողջ մարմինը չընկնի գեհեն: (Geenna g1067) 30 Եւ եթէ քր աջ ձեռքը քեզ զայթակեցնում է, կտորից այն եւ դի՞ն զցիր քեզնից. որովիտեւ քեզ համար յաւ է, որ քր անդամներից մէկը կորչի, եւ քր ամբողջ մարմինը չընկնի գեհեն: (Geenna g1067) 31 Արդարեւ ասուել է. «Ով որ արձակի իր կնոցը, թող նրան արձակման թուղթը տայ»: 32 Իսկ ես ձեզ ասում եմ. ամեն մարդ, որ իր կնոցն արձակում է առանց պոռնկութեան պատճառի, նայ է, որ նրան շնուրեան է մրում. եւ ով որ արձակուածին է առնում, շնանում է: 33 Լսէ Եք դարձեա, թէ ինչ ասուեց նախնիներին. «Երդմանազն մի լինի, այլ արա Տիրոջն այն, ինչ Երդուել ես»: 34 Իսկ ես ձեզ ասում եմ՝ ամեննելին չերդուել, ոչ Երկնի վրայ, որովիտեւ Աստծու այթուն է, 35 ոչ Երկրի վրայ, որովիտեւ նրա ոտքերին պատուանդան է, եւ ոչ Երուսաղէմի վրայ, որովիտեւ մեծ Արքայի քաղաքն է: 36 Եւ քր զիսով էլ չերդուես, որովիտեւ չես կարող մի մազ իսկ սպիտակ կամ սեւ դարձնել: 37 Այլ եթէ իսօսք լինի՝ այն, եւ ոչը ոչ որովիտեւ դրանից աւելին չարից: 38 Լսէ Եք ինչ ասուեց. «Վչքի փոխարեն՝ աչքը եւ ատամի փոխարեն՝ ատամ»: 39 Իսկ ես ձեզ ասում եմ. չարին հակառակ չկանգնի. այլ եթէ մէկր քր աջնուին ապատա տայ, նրան միւսն Ել դարձրու: 40 Եւ եթէ մէկր կամենայ քեզ քրնադատել եւ քր շապիկն առնել, նրան քր բաճկրնն Ել թթոյ: 41 Եւ եթէ մէկր քեզ հարկադրի մի մողն ճանապարհ անցնել, նրա հետ Երկու Ել գնա: 42 Տնուր նրան, ով քեզնից ինդրում է. եւ ով կամենում է քեզնից փոխ առնել, Երես մի դարձրու: 43 Լսէ Եք արդարեւ, թէ ինչ ասուեց. «Պիսի սիրես ընկերոջ եւ պիտի ատես քր թշնամուն»: 44 Իսկ ես ձեզ ասում եմ. սիրեցէք ձեր Յօրը որ Երկնում է շշմանիներին, օրինեցէք ձեզ անհոգներին, քարութիւնն արէք ձեզ ատողներին եւ ալօրեցէք նրանց համար, որ չարչարում են ձեզ եւ հալածում, 45 որպէսզի որինեներ լինէք ձեր Յօրը, որ Երկնում է. քանի որ նա իր արեգակը ծագեցնում է չարերի եւ բարիների վրայ եւ անձրեւ է թափում արդարների եւ մեղաւորների վրայ: 46 Եթէ սիրեք միայն նրանց, որոնք ձեզ սիրում են, ձեր վարձն ինչ է. չէ որ մաքսաւորներն Է նոյնն նն անում: 47 Եւ եթէ միայն ձեզ բարեկամներին ողոյն տաք, ինչ աւելի քան եք անում. չէ որ մաքսաւորներն ու մեղաւորները նոյնն են անում: 48 Արդ, կատարեալ եղիք դուր, ինչպէս որ ձեր Երկնաւոր Յայրն է կատարեալ»:

6 «Զգիյ եղէք, որ ձեր ողորմութիւնը մարդկանց առջեւ չանէք, որպէս թէ այն լինէր ի ցոյց նրանց. այլապէս վարձ չէք ընդունի ձեր Յօրից, որ Երկնուում է: 2 Այլ երբ ողորմութիւն անես, փող մի հիշեցրու քր այօժեւ, ինչպէս անում են կեղծաւորները ժողովարաններում, որպէսզի փառաւորուեն մարդկանցից: Շշմարիտ էն ասում ձեզ, այն իսկ է նրանց վարձը: 3 Այլ երբ ողորմութիւն անես, թող քր ձեռքը չիմանայ, թէ ինչ է անում քր աջը, 4 որպէսզի քր ողորմութիւնը ծածուկ լինի, եւ քր Յայրը, որ տեսնում է, ինչ որ ծածուկ է, կը հատուցի քեզ յայտնապէս»: 5 «Եւ երբ ալօրես, չըննան կեղծաւորների նման, որոնք սիրում են ժողովարաններում եւ

հրապարակների անվիւններում աղօթքի կանգնել, որպէսզի մարդկանց երեւան. ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, այդ իսկ է նրանց վարձը: 6 Այլ դոր երբ աղօթես, մտիր քո սենեավզ, փակիր քո դռները եւ ծածռկ աղօթիր քո Յօրը, եւ քո Յայրը, որ տեսնում է, ինչ որ ծածռկ է, կը հատուցի թեզ յայտնապես: 7 Աղօթք անելիս շատախոս մի լիներ ինչպէս հեթանոսները, որովհետեւ նրանք կարծում են, թէ իրենց շատ խօսքների պատճառով լսելի կը լինեն: 8 Վրոյ, նրանց չնմանութք, որովհետեւ ձեր Յայրը գիտէ, թէ ինչ է ձեզ պէտք, նախրան որ դուք նրանից մի բան ուղեք: 9 Եւ արդ, դուք այսպէս ատօթեցք: «Հայր մեր, որ երկնքում ես, սուրբ թող լինի քո անունը. 10 քո թագաւորութիւնը թող գայ. քո կանքը թող լինի երկրի վրայ, ինչպէս որ երկնքում է. 11 մեր հանապազորեա հացը տոնը մեզ այսօր. 12 եւ ներիր մեզ մեր յանցանքները, ինչպէս որ մենք ենք ներում նրանց, որ յանցանք են գրոծում մեր դիմ. 13 եւ մի տար մեզ փորձութեան, այլ փրկիր մեզ չարից. որովհետեւ քին է թագաւորութիւնը եւ զօրութիւնը եւ փառքը յալիտեան. ամեն: 14 Եթէ դուք մարդկանց ներեք իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Յայրը էլ ձեզ կը ների: 15 Իսկ եթէ դուք մարդկանց չներեք իրենց յանցանքները, ձեր Յայրը էլ ձեզ չի ների ձեր յանցանքները: 16 «Երբ ծով պահեք, տրոտմերես մի լիներ կեղծաւորների ննան, որոնք իրենց երեսները այլանդակում են, որպէսզի մարդկանց այնպէս երեւան, թէ ծով են պահում. ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, այդ իսկ է նրանց վարձը: 17 Այլ երբ դուք ծով պահես, օժիր քո գլուխը եւ լուս քո երեսը. 18 որպէսզի չերեւաս մարդկանց որպէս ծով պահելոյ, այլ քո Յօրը՝ զաղտնաբար. եւ քո Յայրը, որ տեսնում է, ինչ որ ծածռկ է, կը հատուցի թեզք: 19 «Գանձեր մի դիմ ծեզ համար երկրի վրայ, ուր ցեց եւ եւ ժանգ ոչնչացնում են, եւ ուր գոտեք պատերն են ծակում ու գողանում, 20 այլ զանձեր դիմեցէք ծեզ համար երկնքում, որտեղ ոչ ցեց եւ ոչ ժանգ չեն ոչնչացնում, եւ ոչ էլ գոտերը պատերն են ծակում ու գողանում. 21 բանի որ, ուր ձեր զանձերն են, այնտեղ եւ ձեր սրտերը կը լինեն: 22 Մարմնի ճրագը աշքն է. եթէ քո աշքը պարզ է, քո ամբողջ մարմնին լուսաւոր կը լինի: 23 Իսկ եթէ քո աշքը պիտոր է, քո ամբողջ մարմնին խաւար կը լինի: Եւ արդ, եթէ քո մէջ եղած լոյր խաւար է, ապա խաւարը՝ որչափ եւս աւելի»: 24 «Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոց ծառայել, կամ մէկին կ'ատի եւ միւսին կը սիրի. կամ մէկին կը մնանարի եւ միւսին կ'արհամարի. չէք կարող ծառայել Աստծուն եւ մաննային»: 25 «Դրա համար ասում եմ ձեզ. ձեր կեանքի համար հոգ մի արեք, թէ ինչ պիտի ուտեք կամ ինչ պիտի յմեր, եւ ոչ էլ ձեր մարմնի համար, թէ ինչ պիտի հազնէք. չէ որ կեանքը աւելին է, քան կերակուրը, եւ մարմնին՝ քան զգեստը: 26 Նայեցէք երկնքի թշուններին. ոչ վարում են, ոչ հնձում են ոչ էլ չանմարանների մէջ հաւաքում. եւ ձեր երկնաւոր Յայրը կերակում է նրանց. չէ որ դուք աւելին էք, քան նրանք: 27 Եւ արդ, ձեզին ով կարող է հոգս անելով՝ իր հասակի վրայ մէկ կանգուն աւելացնել: 28 Եւ հագուստի համար ինչնի եր հոգս անում. նայեցէք վայրի շոշանին, ինչպէս է անում. ոչ ջանք է թափում եւ ոչ իհլտում: 29 Ասում են ձեզ, որ Սողոմոնն իսկ, իր ամբողջ փառքի մէջ,

չիազուեց նրանցից մէկի ննան: 30 Իսկ եթէ դաշտի միջի խոտին, որ այսօր կայ եւ վաղը հնոց կը նետուի, այդպէս է հազցնում Աստուած, որքան ես առաւել՝ ձեզ, թերահաւատոներ: 31 Վյունենետեւ հոգ մի արեք ու մի ասէք՝ ինչ պիտի ուտենք կամ ինչ պիտի յմենք կամ ինչ պիտի հազնենք, 32 որովհետեւ հեթանոսներն են այդ բոլորը որոնում. քանի որ ձեր երկնաւոր Յայրը գիտէ, թէ այդ բոլորը ձեզ պէտք է: 33 Նախ ինդրեցէք Աստծու արքայութիւնը եւ նրա արդարութիւնը, եւ այդ բոլորը Աստուած ձեզ աւելիով կը տայ: 34 Վյունենետեւ հոգ մի արեք վայուայ մասին, որովհետեւ վայուայ օրը իր մասին կը հոգայ. օրուայ հոգսը քա է օրուայ համար»:

7 «Մի դատէք, որ Աստծուց չդատուեք. 2 որովհետեւ ինչ դատաստանով, որ դատէք, նրանով էք դատուելու. եւ ինչ չափով, որ չափում էք, նրանով պիտի չափում ձեզ համար: 3 Ինչնի քո եղօր աչքի մէջ շիլդը տեսնում ես, իսկ քո աչքի մէջ գերանը ցա տեսնում. 4 կամ ինչպէս քո եղօրոն ասում ես՝ թո՛որ իր համեմ այդ շիլդը քո աչքից, եւ ահա քո աչքում գերան կայ: 5 Կեղծաւոր, նախ ինչնի քո աչքից այդ գերանը եւ ապա յստակ կը տեսնեն՝ քո եղօր աչքից շիլդը հանելու համար: 6 Մի տուլք սրբութիւնը չներին. եւ ձեր մարգարիտները խողերի առաջ մի զցէք, որպէսզի դրանք ուրի կոխան չանեն եւ դառնալով ձեզ չպատառուտեն: 7 Խնդրեցէք Աստծուց, եւ նա կը տայ ձեզ, վնտուեցէք եւ կը գտնէք, բախտեցէք, եւ կը բացուի ձեր առաջ. 8 որովհետեւն, ով որ ուզի, ստանում է, ով որ վնտուի, գտնում է, եւ ով որ բախի, նրա առաջ կը բացու: 9 Զեզնից ով է այս մարդը, որից իր որդին եթէ հաց ուզի, միթէ քար կը տայ նրան. 10 եւ կամ իեթ ձուլ ուզի, միթէ օծ կը տայ նրան: 11 Այլ, եթէ դուք, որ չար էք, գիտէք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տայ, որպան եսս առաւել ձեր Յայրը, որ երկնքում է, բարիիներ կը տայ նրանց, որ նրանից ուղում են: 12 «Այն ամենը, ինչ կը կամենապ, որ մարդիկ ձեզ անեն, այդպէս եւ դուք արեք նրանց, որովհետեւ այդ իսկ էն Օրենքն ու մարգարիները»: 13 «Մտէք նեղ դրանով. ինչքան այս է դուսուր եւ ընդարձակ՝ ճանապարհը, որ դիպի կորուսա է տանում, եւ բազմաթիւ են նրանք, որ մնանում են դրանով: 14 Ինչքան անձուկ է դուրը եւ նեղ՝ ճանապարհը, որ տանում է դէպի կեանք, եւ սակաւաթիւ են նրանք, որ գտնում են այս:» 15 «Զգիշ եղէք սուս մարգարիներից, որոնք մօտենում են ձեզ ոչնարների զցեստներով, բայց ներկից ավխոսակող զայեր են: 16 Իրենց գործերից կը ճանաչէք նրանց. միթէ փշերից խաղող եւ տատասկից թուզ կը բարին: 17 Վյունի, ամեն բարի ծառ բարի պտու է տայիս, եւ չար ծառ չար պտու է տայիս: 18 Լաւ ծառը չի կարող վաստ պտու տայ, ոչ էլ վաստ ծառը՝ լաւ պտու տայ: 19 Ամեն ծառ, որ բարի պտու չի տայիս, կորուս եւ կրակն է նետուում: 20 Ուրեմն՝ իրենց գործերից կը ճանաչէք նրանց:» 21 «Ոչ ամեն մարդ, որ ինձ «Տէր, Տէր» է ասում, երկնքի արքայութիւնը կը մննի, այլ նաև, ով կատարում է կամքը իմ Յօր, որ երկնքում է: 22 Վյուն օրը շատերն ինձ պիտի ասեն. «Տէր, Տէր, չէ որ քո անունով մարգարեացանք եւ քո անունով դեւեր հանեցինք: 23 Եւ այն ժամանակ ես նրանց պիտի ասեմ. «Տէր, Տէր, չէ որ քո անունով բազմաթիւ գործեր արեցինք:»

ձեզ երբեք չեմ ճանաչել, հեռու կացեք իսկամահց դուք ամենք, որ անօրէնութիւն էք գրոծում»: 24 Ով որ յսում է իմ այս խօսքերը եւ կատարում է դրանք, կը նմանուի մի իմաստուն մարդու, որ իր տունը շինեց ժայռի վրայ. 25 անձրեւները թափուեցին, եւ գետերը յորդեցին, հողմերը փշեցին եւ զարկեցին այդ տանը, բայց չկործանուեց, որովհետեւ ժայռի վրայ էր հաստատուած: 26 Իսկ ով որ յսում է իմ այս խօսքերը եւ դրանք չի կատարում, կը նմանուի մի յիմար մարդու, որ իր տունը շինեց աւագի վրայ. 27 անձրեւները թափուեցին, գետերը բարձրացացան, հողմերը փշեցին եւ զարկեցին տանը, եւ նա ընկալ. Նրա կործանումը շատ մեծ եղաւ»: 28 Երբ Յիսուս այս բոլոր խօսքերն աւարտեց, ժողովուրդը զարմանում էր նրա վարդապետութեան վրայ. 29 որովհետեւ ուսուցանում էր ինչպես մելո, որ հեղինակութիւն ունի եւ ոչ թէ՝ ինչպես օրէնսգետները:

8 Երբ Յիսուս իջաւ լեռից, նրա յետեւից շատ ժողովուրդ գնաց: 2 Եւ ահա մի բորոտ մօտենալով՝ նրան երկրպագում էր ու ասում. «Տէ՛ր, եթէ կամենաս, կարող ես ինձ մաքրել»: 3 Յիսուս իր ձեռքը երկարեց, դիմցրեց նրան եւ ասաց. «Կամենում եմ, մաքրուիր»: Եւ իսկոյն բորոտութիւնը նրանից մաքրուեց: 4 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Չգի՞ն եղիր, ոչ ոքի չասես, այլ զնա դու քեզ ցոյց տուր քահանային եւ մաստուցի՞ն Մովսեսի հրամայած ընծան՝ նրանց իրեն վկայութիւն»: 5 Կափառանայում մտնելիս նրան մօտեցաւ մի հարիւրապետ. աղաչում էր նրան 6 եւ ասում. «Տէ՛ր, ծառաս տանը անդամալոյց ընկած է եւ չարաշար տանջուում է»: 7 Յիսուս նրան ասաց. «Ես կը զամ եւ կը քժկեմ նրան»: 8 Հարիւրապետը պատասխանեց եւ ասաց. «Տէ՛ր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ յարկի տակ մտնես. այլ խօսքով ասա, եւ իմ ծառան կը քժկուի. 9 Քանի որ ես ել իշխանութեան տակ եղող մարդ եմ, ինձ ենթակայ զինուորներ ունեմ. Մրան ասում եմ զնա, եւ գնում է, եւ մի ուրիշին, թէ՝ եկ, եւ զայի ե. եւ իմ ծառային, թէ՝ արա այս, եւ անում է»: 10 Երբ Յիսուս այս լսեց, զարմացաց եւ իր հետ զնացողներին ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, Խորապէի մէջ իսկ այսափի հաւատ չգտայ երբեք: 11 Բայց ասում եմ ձեզ, որ արեւելիցից եւ արեւմուտքից շատերը պիտի զան ու երկնքի արքայութեան մէջ սեղան պիտի նատեն Աբրահամի, Խսահակի եւ Յակովի հետ. 12 Իսկ արքայութեան որդիները պիտի ենթեն արտաքին խաւարը. այնտեղ պիտի ինի լաց եւ ատամների կրծտում»: 13 Եւ Յիսուս հարիւրապետին ասաց. «Գնա՞ւ, եւ ինչպես հաւատացիր, այնպես թող լինի քեզ»: Եւ այդ նոյն ժամին նրա ծառան առողջացաւ: 14 Յիսուս Պետրոսի տունը գալով՝ տեսաւ, որ նրա զոքանչը տաքութեան մէջ պատկած էր: 15 Քանոեց նրա ձեռքից, եւ շերմութիւնը նրան թողեց. ոտքի կանգնեց եւ ծառայում էր նրանց: 16 Երբ երեկոյ եղաւ, նրա մօտ բազում դիլահարներ քարեցին, եւ նա խօսքով դիւերին հանեց ու բոլոր հիւանդներին քժկեց, 17 որպէսի կատարուի Եսայի մարգարէի բերանով ասուած խօսք. «Նա մեր հիւանդութիւնները իր վրայ վերցրեց եւ մեր ցաւերը կրեց»: 18 Յիսուս իր շուրջը բազում ժողովուրդ տեսնելով՝ հրամայեց միւս կողմ զնաց: 19 Եւ մի օրէնսգետ, մօտենալով,

ասաց նրան. «Վարդապէտ, ես ել քո յետեւից կը զամ, ուր որ գնաս»: 20 Յիսուս նրան ասաց. «Աղուեսները որչ ունեն, եւ երկնքի թօչունները՝ բոյն. բայց մարդու Որդին մի տեղ չտնի, որ իր գլուխը զնի»: 21 Եւ իր աշակերտներից մէկն ասաց. «Տէ՛ր, ինձ թոյլ տուր, որ գնամ նախ իմ հօրը թաղեմ»: 22 Յիսուս նրան ասաց. «Դու իմ յետեւից արի եւ թոյլ տուր, որ մեռեալները թաղեն իրենց մեռեմներին»: 23 Երբ նա նաւակ մտաւ, նրա յետեւից գնացին իր աշակերտները: 24 Եւ ահա ծովի վրա մեծ փորարիկ ասաջացաւ, այսքան, որ նաւակը ծածկուեց այխներու: Իսկ ինքը նջանաւ էր: 25 Եւ աշակերտները մօտենալով՝ վեր կացրին նրան ու ասացին. «Տէ՛ր, փրկիր մենց, որովհետեւ կորչում ենք»: 26 Նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էր վախկոտ, թերահաւատներ»: Վյո ժամանակ, վեր կենալով, սաստեց հողմերին եւ ծովին, ու մեծ խաղաղութիւն եղաւ: 27 Եւ մարդիկ զարմացան ու ասում էին. «Ինչպիսի մեկն էս սա, որ հողմերն ու ծովի հազարնուրում են սրան»: 28 Եւ երբ այն կողմ, գերգեսացիների երկիրն անցաւ, նրան պատահեցին գերեզմաններից եւած երկու դիլահար, այնքան սաստիկ կատաղադ, որ այդ ճանապարհու որեւէ մէկը չէր կարող անցնել: 29 Եւ ահա նրանք աղաղակեցին ու ասացին. «Ի՞նչ կայ մեր եւ քո միջեւ, Յիսուս, Որդիկ Աստծու, մեզ տարածամ տանջեցն եկար»: 30 Եւ նրանցից թիշ հեռու արօտական խոզերի մի երամակ կար: 31 Եւ դեւերը աղջում էին նրան ու ասում. «Ձե՛ մեզ այստեղից հանես, մեզ թոյլ տուր զնալ խոզերի երամակը»: 32 Եւ նա նրանց ասաց՝ զնացք: Դեւերը զուրս կենելով՝ գնացին խոզերի երամակ: Եւ ամբողջ երամակը կորաւանդից դիմեց դէյի ծով, ու շրերի մէջ սատկեցին: 33 Իսկ հոգաբանները փախան եւ քաղաք զնալով՝ պատմեցին ամեն ինչ, նաեւ՝ դիլահարների դէպքը: 34 Եւ ահա ամբողջ քաղաքը Յիսուսին ընդառաջ ելաւ. Երբ նրան տեսան, աղաշեցին, որ իրենց սահմաններից հեռու գնայ:

9 Եւ նաւակ մտնելով՝ Յիսուս անցաւ ծովի միւս կողմը. Եւ եկաւ իր քաղաքը: 2 Եւ ահա նրա մօտ բերեցին մի անդամալոյց, որ պակած էր մահճի մէջ: Յիսուս նրանց հաւատ տեսներով՝ ասաց անդամալոյթին. «Քո մեղքերը քեզ ներուած են»: 3 Եւ ահա օրէնսգետներից ոմանք իրենց մտքում ասացին՝ դա հայինում է: 4 Եւ Յիսուս իմանալով՝ նրանց մտածումները՝ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ դուք ձեր սրտերում չար բան էք խորհում. 5 Բնչն է դիլրին. ասել՝ քեզ ներուած են քո մեղքերը, թէ ասել՝ վեր կաց եւ քայլիր: 6 Արդ, որպէսզի իմանաք, որ մարդու Որդին իշխանութիւնն ունի երկրի վլայ մեղքերը ներելու, - ասաց նա այդ ժամանակ անդամալոյթին, - վեր կաց, վերցրու քո մահճը եւ զնա քո տունը»: 7 Եւ նա վեր կենալով՝ իր տունը զնաց: 8 Երբ ժողովուրդը այս տեսան, զարմացաւ. Եւ փառաւորում էր Աստծուն՝ մարդկանց այսպիսի իշխանութիւն տուողին: 9 Եւ Յիսուս այնտեղով անցնելով՝ տեսաւ Մատթեոս անունով մի մարդու, որ նստել էր մաքսատանը, ու նրան ասաց. «Ի՞ն յետեւից արի»: Եւ նա վեր կենալով՝ գնաց նրա ասաց. 10 Եւ երբ Յիսուս նրա տանը

սելան էր նստել, ահա բազմաթիվ մաքսաւորներ ու մեջաւորներ էլեկան բազմեցին Յիսուսի եւ նրա աշակերտների հետ: **11** Եղր փարիսեցիները այդ տեսան, սասցին նրա աշակերտներին: «Ի՞նչո՞ւ է ձեր վարդապետը մաքսաւորների ու մեղաւորների հետ ուտում»: **12** Իսկ Յիսուս, երբ լսեց, նրանց ասաց. «Առողջներին բժիշկ պէտք չէ, այլ հիւանդներին: **13** Գնացք, սովորեցք, թէ ինչ է նշանակում ողորմութիւն եմ կամենում եւ ոչ՝ զոհ. քանզի ես արդարներին կանչելու չեմ ենեմ, այլ՝ մեղաւորներին: **14** Վյու ժամանակ Ցովհաննեսի աշակերտները մօտեցան նրան եւ ասացին. «Ի՞նչո՞ւ մնէր եւ փարիսեցիները յաճախ ծով ենք պահում, իսկ քո աշակերտները չեն պահում»: **15** Յիսուս նրանց ասաց. «Միդէ կարենիք քան է, որ հարսանքաւորները սուզ պահեն, քանի փեսան նրանց հետ է. քայլ կը զան օրեր, երբ փեսան նրանցից կը վերողի, եւ ապա ծոմ կը պահեն: **16** Ոչ ոք չօգտագործուած կտակի կտորը հնացած ծործի վրայ չի կարկատի, քանի որ այն իր լրիւ չափով կը պատոի կը հանի զգեստից, եւ պատուածքը աւելի վատ կը լինի: **17** Ոչ է նոր գինին իին տիկերի մէց են դնում. ապա թէ ոչ տիկերը կը պատուեն. եւ գինին դուրս կը թափուի, եւ տիկերը կը փշանան. այլ նոր գինին նոր տիկերը մէց են լցում, եւ երկուսն էլ պահում են»: **18** Մինչ Յիսուս նրանց այս բաներն էր ասում, ահա մի հշխանալոր, մօտենալով, երկրպագեց նրան ու ասաց. «Ի՞ն դուստրը հէնց նոր մեռաւ, սակայն զայիր եւ քո ձեռքը նրա վրայ դնէիր, եւ նա կը կենդանանար»: **19** Յիսուս վեր կացաւ եւ իր աշակերտների հետ միասին գնաց նրա յետելից: **20** Եւ ահա տասներկու տարուց ի վեր արինահանութիւն ունեցող մի կին, յետենի մօտենալով Յիսուսին, դիպան նրա զգեստի բղանցքին: Ես քանի որ մուրում ասում եմ. «Եթէ միայն դիպան նրա զգեստին, կը փրկուեմ»: **22** Իսկ Յիսուս, երբ դարձաւ ու նրան տեսաւ, ասաց. «Քաջակերովին, դրւստր, քո հաւատո՞ք թեզ փրկեց»: **23** Երբ Յիսուս իշխանակորի տունը եկաւ եւ տեսաւ փողիարներին ու մեծ ամբոխ, **24** նրանց ասաց. «Հեռո՞ւ գնացք, որովհետեւ այդ աղջիկը ոչ թէ մեռած է, այլ ննջում է». **25** Եւ նրանք ծաղրում էին նրան: Եւ երբ ամբոխը դուրս եկաւ, նա ներս մտաւ, բռնեց նրա ձեռքից, եւ աղջիկը վեր կացաւ: **26** Եւ այս լուրը ամբողջ այդ երկորով մէկ տարածուեց: **27** Եւ մինչ Յիսուս անցնում էր այն տեղով, երկու կոյորդ զնացին նրա յետելից. Նրանք աղաղակուու էին ու ասում. «Ողորմիր մէզ, Դաւթի Որիի»: **28** Երբ նա տուն եկաւ, կոյորերը մօտեցան նրան: Յիսուս նրանց ասաց. «Հաւատո՞ւմ էք, որ ես այդ քանի ձեզ կարող եմ անել»: Լրանք ասացին նրան՝ ասում. «Հաւատո՞ւմ էք, որ ես այդ քանի անքութիւն է»: **29** Վյու ժամանակ դիպան նրանց աչքերին եւ ասաց. «Ըստ ձեր հաւատի թող լինի ձեզ»: **30** Եւ բացուեցին նրանց աչքերը: Եւ Յիսուս նրանց խստի պատուից եւ ասաց. «Զգո՞ր կացէք, ոչ ոք չիմանայ»: **31** Իսկ նրանը եկան եւ նրան համբաւ տարածեցին ամբողջ այդ երկում: **32** Եւ երբ նրանք դուրս եկան, ահա նրա մօտ թերեցին մի համբ, դիւսահար մարտ: **33** Եւ երբ դեւ դուրս եկաւ, համբը խօսեց. Եւ մոռնովորդը զարմացաւ ու ասաց. «Վյափիսի բան հսրայելում երբեք տեսնուած չէ»: **34** Իսկ փարիսեցիներն ասում էին. «Դա դեւերի հշխանի միջոցով է

հանում դեւերին»: **35** Եւ Յիսուս շրջում էր բոլոր բաղաբներում եւ գիլերում, ուսուցանում նրանց ժողովարաններում, բարողում արքայութեան Աւետարանը եւ բժշկում էր ժողովորի բոլոր ախտերն ու հիւանդութիւնները: **36** Եւ տեսնելով ժողովորի բազմութիւնը՝ Յիսուս զքաց նրանց, որովհետեւ յոզնած էին եւ ցրուած, ինչպէս ոչչարներ, որոնք հովիւ չունեն: **37** Վյու ժամանակ իր աշակերտներին ասաց. «Հունձր առատ է, իսկ մշակները՝ սակաւ: **38** Արդ, աղացեցք հնձի Տիրոջը, որ մշակներ հանի իր հնձի համար»:

10 Եւ նա իր մօտ կանչելով իր տասներկու աշակերտներին՝ նրանց հշխանդութիւն տուեց պիդ դեւերի վրայ հանելու դրանք եւ բժշկու ամեն ցաւ եւ ամեն հիւանդութիւն: **2** Եւ տասներկու առաքեամերի անունները սրանք էին. առաջին՝ Սիմոն Պետրոս կոչուածը, եւ նրա եղբայրը Անդրեաս, **3** Չերեղեսոս որդի Յակոբոս եւ նրա եղբայրը Յովհաննես, Փիլիպպոս եւ Բարոնոմէոս, Թիմոֆան եւ Սատթես մաքսառոր, Ալյենու որդի Յակոբոս եւ Ղերեսու, որ մադեռու կոչուեց, **4** Սիմոն Կանանացի եւ Ցուլա Խսկարիովստացի, որ եւ մատնեց նրան: **5** Նրանց Տասներկութիւն Յիսուս ուղարկեց, պատուիրեց նրանց ու ասաց. «Ներաննաների շրջաններով շնուր եւ սամարացիների որդւեւ բաղաքը չմտնէք, **6** այլ աւելի շուտ գնացք Խսրայէլի տան կորած ոչչարների մօտ: **7** Եւ երբ գնաք, բարողեցք եւ ասացք. «Երկնիքի արքայութիւնը մօտեցել է»: **8** Յիւաններին բժշկեցք, բորսուներին մաքրեցք, դեւերին հանտեցք, ծրի առաք, ծրի է տուլք: **9** Մի ունեցեք ոչ կիսի, ոչ արձօն եւ ոչ էլ պինձն դրամ ծեր գոտիների մէջ. **10** ոչ պարև ճանապարհի համար. ոչ երկու զգեստ, ոչ կօշկներ եւ ոչ էլ ցուալ. որովհետեւ մշակն արժանի է իր կերակրին: **11** Որ բաղաքը կամ գիտը մտնէք, հարցուք, թէ ով է այնտեղ արժանաւորը, եւ այնտեղ մնացք, մինչեւ որ այդտեղից դուրս ենլէ: **12** Եւ երբ այն տունը մտնէք, ողջոյն տուլք նրան ու ասացք. «Ողջոյն այս տանը»: **13** Եթէ տունն արժանի է, ծեր ողջոյնը նրա վրա թող իշնի. իսկ եթէ արժանի չէ, ծեր ողջոյնը ծեզ թող վերահաննա: **14** Եւ եթէ մի բաղաք չըմբունի ծեզ եւ չսի ծեր սոսքերը, այդ բաղաքից դուրս գնալիս՝ ծեր ոտքերից փոշին թօթափեցք: **15** Եշմարի եմ ասում ծեզ, սողոմացիների եւ գոմորացիների երկիր համար աւելի հետ պիտի լինի դաստաստնի օրը, քան այդ բաղաքի համար»: **16** «Վյան ես ձեզ ուղարկում եմ որպէս ոչչարներ՝ զայլերի մէջ: Վյունետեւ խորագէտ եղէք օձերի պէտ եւ միամիտ՝ աղանդների նման: **17** Զգուշացք մարդկանցից, որովհետեւ պիտի մատնեն ծեզ ատեսների եւ պիտի տանչեն ծեզ իրենց ժողովարաններուն: **18** Եթէ պիտի տանեն կուսականների ու թագառուների առաջ իմ պատճառով, որ իմ մասին վկայութիւն տաք նրանց եւ հերանսներին: **19** Բայց երբ ծեզ մատնեն, հոգ մի արէք, թէ ինչպէս կամ ինչ պիտի խօսէք, որովհետեւ այդ ժամին ծեզ կը տրուի այն, ինչ պիտի խօսէք. **20** Քանի որ ոչ թէ դուրս էք, որ պիտի խօսէք, այլ ծեր Յօր Յօդին, որ պիտի խօսի ծեր միջոցով: **21** Եղբայրն իր եղբօրը մահուան պիտի մատնի, եւ հայրը՝ որդուն: **Եւ**

որդիները հայրերի դեմ պիտի ենեն ու նրանց պիտի սպանեն: 22 Եւ իմ անուան համար քոյրից պիտի ստուեք. իսկ ով մինչեւ վերջ համբերի, նա պիտի փրկուի: 23 Եւ եր ձեզ հալածն այս քաղաքում, կը փախէք դեպի մէկ ուրիշը. Եւ եր ձեզ դրանից էլ հապածն, կը փախէք դեպի այս միւսը: Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, իսրայէլ քաղաքները դեռ վերջացրած պիտի չլինէք, նախքան մարդու Որդու գալը: 24 Աշակերտը աւելին չէ, քան վարդապետը, եւ ոչ էլ ծարան՝ քան իր տէրը: 25 Աշակերտին հերիք է, եթէ լինի իր վարդապետի նման, եւ ծարային՝ իր հոգուն ամսն. Եթէ տանտիրոց ԲՇենգերուղ կոչեցին, որչափ եւս առաւել՝ նրա ընտանիքը: 26 Այսուհետեւ նրանցից չվախենաք, որովհետեւ չկայ ծածուկ քան, որ շայտնուի, եւ զալտնի քան, որ չիմացուի: 27 Ինչ ձեզ ասում եմ հաւաքի մէջ, դուք ասացէք լոյսի մէջ. Եւ ինչ լուս էք ականչի մէջ փսիփուրով, հրապարակեցէք տանիքների վրայից: 28 Եւ մի՛ վախեցէք նրանցից, որ մարմինն են սպանում, քայլ հոգին սպանել չեն կարող այլ դուք առաւել վախեցէք նրանից, ով կարող է գեհենի մէջ կրոստեան մատնել հոգին եւ մարմինը: (*Geenna g:1067*) 29 Չ՞ որ երկու ճնճուկ մէկ դահենանի է վաճառում, քայլ նրանցից, որ մարմինն են ասպանում, քայլ հոգին սպանել չեն կարող այլ դուք առաւել վախեցէք նրանից, ով կարող է գեհենի մէջ կրոստեան մատնել հոգին եւ մարմինը: (*Geenna g:1067*) 29 Չ՞ որ երկու ճնճուկ մէկ դահենանի է վաճառում, քայլ նրանցից, որ մարմինն են ասպանում, քայլ հոգին սպանել չեն կարող այլ դուք առաւել վախեցէք նրանից, ով կարող է գեհենի մէջ կրոստեան մատնել հոգին եւ մարմինը: 30 Եւ ձեր գլխի մազերը բոլորն իսկ հաշուուած են: 31 Արդ, մի՛ վախեցէք, քանի որ բազում ճնճուկներից լաւ էք դուք: 32 Ով որ ինձ կը խոստովանի մարդկանց առաջ, ես էլ կը խոստովանեմ նրան իմ Յօր առաջ, որ երկնքում է: 33 Եւ ով ինձ կ'ուրանայ մարդկանց առաջ, ես էլ նրան կ'ուրանամ իմ Յօր առաջ, որ երկնքում է: 34 «Մի՛ կարծէք, թէ եւսպա խաղաղութիւն հաստատելու երկրի վրայ. Եւսպա հաստատելու խաղաղութիւն, այլ տուր. 35 Քանի որ եւսպա, որ քածանմ որդուն իր հօրից, եւ դստերը՝ իր մօրից, եւ հարսն՝ իր կեսուորից: 36 Մարդու թշնամիները իր տնեցիները կը լինեն: 37 Ով իր հօրը եւ կամ մօրը ինձնից սեփում, ինձ արժանի չէ. ով իր որդուն կամ դստերը ինձնից աւելի է սիրում, ինձ արժանի չէ: 38 Եւ ով իր խաջը չի վերցնում ու իմ յետելից չի գալիս, ինձ արժանի չէ: 39 Ով որ իր անձը գտնում է, այն կը կորցնի. Եւ ով իր անձը կորցրեց ինձ համար, այն կը գտնի: 40 Ով ձեզ է ընդունում, ինձ է ընդունում, եւ ով ինձ է ընդունում, ընդունում է ինձ ուղարկողին: 41 Ով մարգարեին ընդունում է իբրև մարգարեի, մարգարեի վարձ կը ստանայ. ով արդարին ընդունում է իբրև արդարի, արդարի վարձ կը ստանայ: 42 Եւ ով այս փոքրիկներից մէկին միայն մի քածակ սառը ջուր կը տայ խմելու իբրև աշակերտ, ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, իր վարձը չափուի կորցնի:

11 Եւ եր Յիսուս վերջացրեց իր տասներկու աշակերտներին պատուեք տապ, այնտեղից գնաց՝ քարոզելու եւ ուսուցանելու շրջակայ քաղաքներում: 2 Իսկ Յիսուսները, եր քանուում լսեց Քրիստոսի գործերի մասին, ուղարկեց իր աշակերտներին եւ նրանց միջոցով ասաց նրան. 3 «Հո՞ ես, որ գալու էիր, թէ՛ ուրիշին սպասենք»; 4 Յիսուս պատասխան տուեց նրանց եւ ասաց. «Գնացէք պատմեցէք Յիսուսներին, ինչ որ դուք լսեցիք եւ տեսաք. 5 կոյրերը տեսնում են,

կահերք՝ քայլում, բորոտները՝ մաքրում, խուզերը՝ լսում, մեռեները՝ յաջնում, եւ աղքատներին քարոզում է Աւետարանը: 6 Եւ երանի է նրան, ով իմ պատճառով չի գայթակղուում»: 7 Երբ Յիսուսների աշակերտները գնացին, Յիսուս սկսեց ժողովրդին ասել Յիսուսների մասին. «Ինչ տեսներու ելաք անապատում. հողմից շարժուու եղիք: 8 Յապա ինչ տեսներու ելաք. փափուկ զգեստներով զարդարուած մարդ. ահա նրանք, որ փափուկ բաներ են հագեց, թագաւորների պատճառներում են: 9 Ավա ինչ տեսներու ելաք. մի՛ մարգարէ. այն, ասում եմ ձեզ. առաւել քան մի մարգարէ, 10 որովհետեւ նա է, որի մասին գրուած է. «Ահա ես կ'ուղարկեմ իմ պատգամաւրին քո առջեւից, որ քո առաջ քո ճանապարհը պատրաստից: 11 Ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, կանանցից ծնուածների մէջ Յիսուսնես Սկրտչից աւելի մնջ չի ելել բայց երկնքի արքայութեան մէջ ամենից յետինը նրանից մնջ է: 12 Յիսուսնես Սկրտչի օրերից մինչեւ այժմ երկնքի արքայութիւնը քրնադառում է. Եւ հզօններն են յափշտակում այն, 13 քանի որ ամբողջ Օրէնքը եւ մարգարեները մարգարեացան մինչեւ Յիսուսնես: 14 Եւ եթէ ուզում էք ընդունել, Յիսուսնեսն է Եղիսան, որ գալու է: 15 Ով լսերու ականջ ուլին, թոր լիս: 16 Ո՞ւմ նմանեցնեմ այս սերնդին. նման է նա մանուկների, որոնք նստած են հրապարակներում, կանչում են իրենց ընկերներին եւ ասում. 17 ձեզ համար փող հնչեցրինք, բայց չպարեցիք. ձեզ համար ոդր երգեցինք, բայց դուք լաց ու կոծ չարեցիք: 18 Եկալ Յիսուսնեսը. ոչ ուտուու էք եւ եւ ոչ խմում. Եւ ասացին՝ նրա մէջ դեւ կայ: 19 Եկալ մարդու Որդին, ուտուու է եւ խմում. Եւ ասում են՝ ահա ուտուու եւ մնջոն մարդ, բարեկամ մասաբարների եւ մեղանուների. բայց իմաստութիւնը արդարացուեց իր որդիների կողմէնց: 20 Այն ժամանակ նա սկսեց պարասել այն քաղաքները, որոնց մէջ նրա բազում գօրաւոր գործերը տեղի ունեցան, բայց նրանք չապահարեցին: 21 «Կայ քեզ, Քորազին, վայ քեզ, Քեթայիդա. որովհետեւ եթէ Տիւրոսում եւ Սիլոնում տեղի ունեցած լինենին այն գօրաւոր գործերը, որ ձեր մէջ արուեցին, վաղուց արդէն քուրչով եւ մնյուով ապաշխարած կը լինենին: 22 Քայց ասում եմ ձեզ, Տիւրոսի եւ Սիլոնին երկրի համար աւելի տանելի կը լինի դաստասանի օրը, քան ձեզ համար: 23 Եւ դրէ, Կափառնայր՝ միթէ մինչեւ երկինք ափսի բարձրանաս. Շա, պիտի իշնես մինչեւ ոժիքին որովհետեւ եթէ Սոդոմում եղած լինենին այս գօրաւոր գործերը, որ եղան քո մէջ, արդարեւ մինչեւ այսօր նրանք կանգուն կը լինենին: (*Hades g:86*) 24 Քայց ասում եմ ձեզ, որ սոդոմացիների երկրի համար դատաստանի օրը աւելի տանելի կը լինի, քան քեզ համար: 25 Այն ժամանակ Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց. «Գոհեւրին եմ յայտնում քեզ, Յայ, Տէ՛ր երկնքի եւ երկրի, որ ծածկեցի այս բանը իմաստուներին: 26 Այն, Յայ, քանի որ այսպէս հաճելի եղան քայլիք: 27 Վնենայն ինչ տրուեց ինձ իմ Յօրին, եթէ ոչ Յայրը. Եւ ոչ չի ճանաչում Յօրը, եթէ ոչ Որդին, եւ նա, ում Որդին ուզենայ յայտնել: 28 Եկէ՛ ինձ մօտ, բոլոր յոգնածներդ ու

բերնաւորուածները, եւ ես ձեզ կը հանգստացնեմ: **29** Իմ լուծք ձեր վրայ վերցրէք եւ սովորեցրէք ինձնից, որ հեզ եմ եւ սրտով խոնարի. եւ ձեզ համար հանգիտ պիտի գտնէք, **30** որովհետեւ իմ լուծք քաղցր է եւ իմ թեռը՝ թեթեւ»:

12 Յիսուս, շաբաթ օրով, անցաւ արտերի միջով. նրա աշակերտները բացացա էին եւ սկսեցին հայա պայլել եւ ուտել: **2** Փարիսեցիները երբ այս տեսան, Յիսուսին ասացին. «Ահա քո աշակերտները անում են մի քան, որ շաբաթ օրն անել օրինաւոր չե»: **3** Եւ նա նրանց ասաց. «Դուք չ'ըք կարդացել, թե ինչ արեց Դաւիթը, երբ քաղց զգաց նա եւ նրանք, որ նրա հետ էին: **4** Թե ինչպէս մտաւ Աստծու տունը եւ կերաւ առաջաւորութեան հացը, որն ուտել օրենք չէր ոչ նրա եւ ոչ էլ նրա հետ եղողների համար, այլ միայն՝ քահանաների համար: **5** Կամ թէ Օրենքում չ'ըք կարդացել, որ շաբաթ օրերը տաճարում քահանաները պղծում են շաբաթը եւ անմետ են: **6** Բայց ասում եմ ձեզ, որ այստեղ տաճարից մեծ մ'էլք կայ: **7** Եւ երեւ իմանայիք, թէ ինչ է՝ ողորմութիւն եմ կամենում եւ ոչ զոհ, ապա դուք անպարտներին չ'էիք դատապարտի: **8** ուրեմն մարդու Որդին շաբաթ օրուայ տերն է»: **9** Յիսուս այստեղից մեկնելով՝ եկաւ նրանց ժողովարանը: **10** Այնտեղ կար մի մարդ, որի ձեռքը զօսացած էր: Յիսուսին հարցրին ու ասացին. «Շաբաթ օրը թոյլատրելի է թշշկել». որպեսին նրան ամբաստաննեւ: **11** Եւ նա ասաց նրանց. «Ո՞վ է ձեզնից այն մարդը, որ մի ջշար ունենայ, եւ դա շաբաթ օրն ընկնի փոխ մեց, միթէ չ'ը բռնի ու վեր հանի այն: **12** Իսկ արդ, մարդը ոչխարից որքան եւս առաւել է. ապա ուրեմն, պէտք է շաբաթ օրը քարից գրդելով: **13** Այն ժամանակ մարդուն ասաց՝ ձեռքը երկարիր, եւ նա երկարեց. եւ առողջացաւ զօսացած ձեռքը, ինչպէս միւսը: **14** Իսկ փարիսեցիները դուրս զարդով նրա դէմ խորհուրդ արին, թե ինչպէս կորստեան մատնեն նրան: **15** Երբ Յիսուս այդ իմացաւ, այդտեղից մեկնեց: Նրա յետելից գնաց շատ ժողովսկր, եւ նա բրոյրին թշշկեց: **16** Եւ խստի պատուիրեց նրան, որ իր մասն ոչ ոքի քան չասեն, **17** որպէսից կատարուի այն, ինչ որ ասուեց Եսայի մարգարէի թերանով. **18** Այն ժամանակ մարդ մօտ բերուեց կոյր ու համր մի դիւհար, եւ նա թշշկեց նրան, այնպէս որ համրն ու կոյրը խօսում էր ու տեսնում: **23** Ամբողջ ժողովուրդը զարմացաւ եւ ասում էր. «Միթէ սա՞ է Քրիստոսը, Դաւիթի Որդին»: **24** Բայց երբ փարիսեցիները լսեցին, ասացին. «Նա դեւերին այլ կերա չի հանում, եթէ ոչ բեւզգերուիդի դեւերի իշխանի միջոցով»: **25** Երբ Յիսուս նրանց նտածումներն իմացաւ, նրանց ասաց. «Ինքն իր մէջ բաժանուած ամեն թափառութիւն աւերում է, եւ ինքն իր մէջ քածանուած ամեն քաղաք կամ տուն կանգուն չի մնայ. **26** Եւ եթէ սատանան սատանային հանում է, ուրեմն՝ ինքն իր մէջ բաժանուեց. արդ, նրա թափառութիւնը ինչպէս կարող է կանգուն մնալ: **27** Եւ երեւ ես ԲԵԼՀՈՎԵՐՈՒՂՈՎ եմ հանում դեւերին, ձեր որդիները ինչնվ կը հանեն. դռա համար էլ նրանք կը ինձնեն ձեր դատաւորները: **28** Իսկ եթէ Աստծու Յոգով եմ հանում դեւերին, ուրեմն Աստծու արբայութիւնը հասել է ձեր վրայ: **29** Կամ՝ ինչպէս կարող է մ'էլք մտնել հզօր մի մարդու տունը եւ

յափշտակել նրա գյուբերը, եթէ նախ չկապի հզօրին եւ ապա նրա տունը կողոպսի: **30** Ով ինձ հետ չ'է իմ դէմ է, եւ ով ինձ հետ չի հաւաքրում ցրում չ'է: **31** «Դա համար ասում եմ ձեզ. ամեն մեղք եւ հայինյանք կը ներուեն մարդկանց, բայց Յոգու դէմ հայինյանքը չպիտի ներուի: **32** Եւ ով որ մարդու Որդու դէմ խօսր ասի, նրան պիտի ներուի, բայց ով ասի Սուլը Յոգու դէմ, նրան չպիտի ներուի ր' այս աշխարհում եւ ր' էլ հանդերձեալում: (*այօ ց165*) **33** Կամ ծառը բարի արէք, եւ նրա պտուղն էլ բարի կը լինի, կամ ծառը չար արէք, եւ նրա պտուղն էլ չար կը լինի քանի որ իր պտուղից է ծառը ճանաւում: **34** Իշերից ծնունդներ, դուք, որ չար էք, ինչպէս կը կարողանաք բարի քաններ խօսեն, քանի որ բերանը սրտի լիութիւնից է, որ խօսում է: **35** Բարի մարդոր իր սրտի բարի զանձերից հանում է բարի քաններ, իսկ չար մարդոր իր սրտի չար զանձերից հանում է չար քաններ: **36** Բայց ասում եմ ձեզ, թէ մարդիկ իրենց խօսած ամեն դատարկ բանի համար դատաստանի օրը հաշիլ պիտի տան, **37** որովհետեւ՝ քո խօսքերով պիտի արդարանաս եւ քո խօսքերով պիտի դատաստարուես: **38** Այն ժամանակ օրենքաւտներից եւ փարիսեցիներից ունանք նրան պատասխան տուեցին ու ասացին. «Կարողապես, թեզնից մի նշան ենք կամենում տեսնելք: **39** Նա պատասխան տուեց նրան ու ասաց. «Չար եւ շնացող ազգը նշան է փնտռում. այս նշան չի տրուի նրան, բայց միայն Յովնան մարգարէի նշանը. **40** որովհետեւ, ինչպէս Յովնանը երեք օր ու երեք գիշեր կետի փորի մէջ էր, նոյնպէս եւ մարդու Որդին երկրի ընդերքում երեք օր ու երեք գիշեր: **41** Նիսուեի մարդիկ դատաստանի ժամանակ այս ազգի դէմ պիտի դուրս զամ եւ պիտի դատասպարտի նրան, քանի որ նրանք Յովնանի քարողութեամբ պաշխարեցին. եւ ահաւասիկ այստեղ Յովնանից մեծը կայ: **42** Յարաւի Դշիսոն դատաստանի ժամանակ պիտի դուրս զամ այս ազգի դէմ եւ պիտի դատասպարտի նրան, որովհետեւ նա երկրի ծագերից եկաւ լսելու Սողոմոնի իմաստութիւնը. եւ ահա այստեղ Սողոմոնից մեծը կայ: **43** «Սակայն պիտի ոգին դուրս է եկում մարդուց, շրջում է անջրդի վայրերում, հանգստ է որոնում եւ չի գտնում: **44** Այն ժամանակ ասում է՝ դառնամ իմ տունը, որտեղից դուրս եկայ. եւ զային ու ու այս գտնում դատարկ՝ մնարքուած ու կարգի թերուած: **45** Այն ժամանակ զնում եւ վերցնում է իր ինձնից ասեին չար եօրմ այլ ոգիներ եւ մտնում բնակւում է այնտեղ. եւ այդ մարդու վերջը լինում է աւելի վատ, քան արած էր. այսպէս պիտի լինի եւ այս չար սերնդին»: **46** Մինչ Յիսուս դեռ խօսուն ուղղում էր բազմութեանը, ահա նրա մայրն ու նրա երայրիները կանգնած էին դրսում եւ ուզում էին խօսել նրա ինձներին: **47** Եւ մէկն ասաց նրան. «Ահա քո մայրն ու քո երայրները դրսում կանգնած են եւ ուզում են թեզ ինձն խօսել: **48** Նա այդ աստղին պատասխանեց ու ասաց. «Ո՞վ է իմ մայրը, կամ ովքին են իմ երայրները»: **49** Եւ իր ձեռքը երկարելով դէպի իր աշակերտները՝ ասաց. «Ահա իմ մայրը եւ իմ երայրները. **50** որովհետեւ, ով կատարում է կամքը իմ Յօր, որ երկնորում է, նաև ինձ երայրը եւ քոյր եւ մայր»:

13 Աղ օրը Յիսուս տնից դուրս գալով՝ նստեց ծովեզերքին: **2** Եւ նրա մօտ շատ ժողովուրդ հաւաքուեց, այնպէս որ նա նաևակ մոտա ու նստեց. իսկ ամբողջ ժողովուրդը կանգնած էր ծովեզերքին: **3** Եւ նրանց հետ առավանդով շատ քաներ էր խօսում եւ ասում. **4** «Վիա մի սերմանացան եկաւ սերմանելու եւ երբ նա սերմանում էր, մի մաս սերմ ընկաւ ճանապարհի եզերքին, եւ երկնքի թշչունը եկաւ եւ այն կերաւ: **5** Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ ապարաժի վրայ, ուր շատ հող չկար. եւ իսկոյն բուսաւ, բանի որ հողը խորութիւն չուներ: **6** Երբ արեւ ծագեց, խանձուեց. եւ քանի որ արմատներ չկային, չորացաւ: **7** Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ փշերի մէջ, ու փշերը բարձրացան եւ այն խեղդեցին: **8** Եւ մէկ ուրիշ մաս ընկաւ պարարտ հողի վրայ եւ պտուղ տուեց. կար որ մէկին՝ հարիւր. եւ կար որ մէկին՝ վաթօռն. եւ կար որ մէկին՝ երեսուն: **9** Ով լսեր ականջ ունի, թող լսի»: **10** Եւ աշակերտները մօտենալով՝ նրան ասացին. «Ի՞նչո՞ւ ես առակներով խօսում նրանց հետ»: **11** Նա պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Քանի որ ձեզ է տրուած իմանալ երկնքի արբայուրեան խորհրդաները, իսկ նրանց տրուած չէ. **12** որովհետեւ՝ ով ունի, նրան պիտի տրուի եւ պիտի աւելացուի, իսկ ով չչոնի, նրանից պիտի վերցուի ունեցան էլ: **13** Նրանց հետ առակներով եմ խօսում նրա համար, որ նայում են եւ չեն տեսնում, լսում են եւ չեն իմանում ու չեն հասկանում: **14** Եւ նրանց վրայ կատարուում է Եսայու մարգարեւրթիւնը, որ ասում է՝ պիտի լսէք, պիտի լսէք ու պիտի չիմանապ, պիտի նայէք, պիտի նայէք ու պիտի չտեսնէք. **15** որովհետեւ այս ժողովրիդ պիտրը կարծրացա, եւ իրենց ականջներով ծանր են լսում. եւ փակեցին իրենց աշերոյ, որպեսու երբեք աշերոյ չտեսնեն ու պականչներով չխեն եւ լսուով չիմանան եւ դարձ չզան, ու ես նրանց չքծկեմ: **16** Բայց երանիք է ձեր աշերոյն, որ տեսնում են, ու ձեր ականջներոյն, որ լսում են: **17** Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ շատ մարգարեներ ու արդարներ ցանկացան տեսմեն, ինչ որ դուք տեսնում եք, բայց չտեսան, եւ լսել՝ ինչ որ դուք լսում եք, բայց չլսեցին»: **18** «Եւ արդ, լսեցք դուք սերմանացի առակը. **19** ամեն մէկից, ով լսում է արբայուրեան խօսքը եւ չի հասկանում, չարը գալիս եւ յափշտական նրան սրտում սերմանուածը. դա այն է, որ ճանապարհի եզերին սերմանուեց: **20** Եւ որ պապաժի վրայ սերմանուեց, այն է, որ երբ լսում է խօսքը, իսկոյն ուրախութեամբ է ընդունում է այն: **21** Բայց քանի որ ինքն իր մէջ արմատներ չչոնի, այլ մի որոշ ժամանակի համար է հաւատում, երբ խօսքի համար նեղութիւն եւ հայածանքներ լինեն, իսկոյն սայթարում ընկուում է: **22** Իսկ որ փշերի մէջ սերմանուեց, այն է, որ լսում է խօսքը, բայց աշխարհիս հոգսերը եւ հարստութեան պատրանքները խեղդում են խօսքը, եւ սա լինում է անպտու: (այօն ց165) **23** Իսկ որ լաւ հողի մէջ սերմանուեց, այն է, որ երբ լսում է հասկանում, պտուղ է տախու. կայ որ մէկի դիմաց՝ հարիւր, կայ որ մէկի դիմաց՝ վախտուն եւ կայ որ մէկի դիմաց՝ երեսուն»: **24** Նա մէկ ուրիշ առակ է նրանց առաջ դրեց ու ասաց. «Երկնքի արբայութիւնը նմանուեց մի մարդու, որ իր արտի մէջ բարի սերմ սերմանեց: **25** Երբ մարդիկ քնի

մէջ էին, նրա թշնամին եկաւ եւ ցանած ցորենի վրայ որով ցանեց ու գնաց: **26** Եւ երբ ցորենը բռւսաւ ու պտուղ տուեց, ապա երեւաց եւ այն որովմէ: **27** Տանտիրոջ ծառաները մօտեցան ու ասացին նրան. «Տէր, չէ՞ որ քարի մէջ դու բարի սերմ սերմանեցիր, ուրեմն որտեղից է այդ որովմէ»: **28** Եւ տերն ասաց նրանց. «Թշնամի մարդ է արել այդ»: Ծառաները նրան ասացին. «Կամնանմէ ես, որ գնանք ու քաղենք հանենք այն»: **29** Եւ տէրը նրանց ասաց. «Ոչ, մի գուց որովմէ քաղենիս, ցորենն է նրա հետ արմատախիլ անեք: **30** Թողովք, որ երկուսն ել միմային աճեն մինչեւ հունձը, եւ հճն ժամանակ եւ հնձնողներին կ'ասեն՝ նախ այդ որովմէ քաղեցէք եւ դրանից խուրձեր կապեցէք այրելու համար, իսկ ցորենը հաւաքեցէք իմ շտեմարանների մէջ»: **31** Նրանց առաջ նա մէկ ուրիշ առակ է դրեց ու ասաց. «Երկնքի արբայութիւնը նման է նմաննեկի հատիկի, որ մի մարդ, առնելով, սերմանեց իր արտի մէջ: **32** Այն փոքր է, բան բոլոր սերմերը. սակայն երբ աճում է, բոլոր բանջարներից աւելի է մեծանում ու ծառ է լինում, այն աստիճան, որ երկնքի թշչունները զայի են ու նրա ճնշերի վրայ հանգստանում»: **33** Նա մէկ ուրիշ առակ էլ պատմեց նրանց ու ասաց. «Երկնքի արբայութիւնը նման է թժիմորի, որ մի կին, առնելով, դրեց երեք չափ այլուրի մէջ, մինչեւ որ ամբողջ խմորուեց»: **34** Այս բոլորը Յիսուս առակներով պատմեց բազմութեանը եւ առանց առակի ոչինչ չէր ասում նրան, **35** որպէսզի կատարուի մարգարեի կողմից ասուածը. «Ի՞ն ըերանը առակներով պիտի բանամ եւ աշխարհի սկզբից ի վեր ծածկուած բաները պիտի յայտնեմ»: **36** Այն ժամանակ Յիսուս արձակելով ժողովրին՝ տուն եկաւ. աշակերտները մօտեցան նրան ու ասացին. «ՄԵԼԿԻՐ մէկ համան արտի որովմների առաջը»: **37** Նա պատասխանեց եւ ասաց. «Այն, որ սերմանում է բարի սերմը, մարդու Որդին է, **38** իսկ արտօ այս աշխարհն է. բարի սերմը նրանք են, որ արբայուրեան որդիներն են, իսկ որովմ չարի որդիներն են. **39** Եւ թշնամին, որ այն ցանեց, սատանան է. իսկ հունձը այս աշխարհի վախճանն է, եւ հճնողները հրեշտակներ են: (այօն ց165) **40** Ինչպէս որովմ հաւաքուում է եւ կրակի մէջ այրուում, այնպէս կը լինի այս աշխարհի վախճանին: (այօն ց165) **41** Մարդու Որդին կուլարկի իր հրեշտակներին, եւ նրանք կը հաւաքնեն նրա արբայութիւնից դրոյ գայթակղութիւնները եւ նրանց, դրոնք անօրինութիւնն են գրծուում: **42** Եւ կը զցեն նրանց բոցավառ հնոցի մէջ. այնտեղ կը լինի լաց եւ սատաների կրծտուու: **43** Այն ժամանակ արդարները երկնքի արբայուրեան մէջ կը ծագեն ինչպէս արեգակը: Ով լսելու ականջ ունի, թող լսի»: **44** «Դարձեալ՝ երկնքի արբայութիւնը նման է արտի մէջ թաքցուած գանձի, որ մի մարդ, գտնելով, նորից թաքցուում է. եւ ուրախութիւնից գնում վաճառում է իր ամբողջ ունեցածը եւ այդ արտօ գնում է: **45** Դարձեալ՝ երկնքի արբայութիւնը նման է մի վաճառականի, որ գեղեցիկ մարգարիտներ էր որոնում. **46** Եւ գոնելով մի թանկարժէք մարգարիտ՝ գնաց վաճառեց իր ամբողջ ունեցածը եւ այդ մարգարիտը գնեց: **47** Դարձեալ՝ երկնքի արբայութիւնը նման է ծով նեսուուած ուռկանի, որ ամեն տեսակ բան է հաւաքել. **48** Երբ լցուել

Եր, այն ցամաք հանելով եւ նստելով՝ լաւերը մի առ մի հաւաքեցին ամանների մէջ, հսկ անպէտքը դրւու զցեցին: **49** Այնպէս էլ կը լինի այս աշխարհի վախճանին: Յթեշտակները կ'ենեն եւ չարերին արդարների միջից կը բաժաննեն (առօ 9165) **50** ու կը զցեն նրանց բոցավառ հնոցի մէջ. այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրծոտմ»: **51** Յթուլս իր աշակերտներին ասաց. «Վյո բոլորը իմացա՞»: Նրան ասացին՝ այն, ՏՇը: **52** Եւ Յթուլս նրանց ասաց. «Դիս համար երկնիք արքայութեանն աշակերտած ամեն օրենսգէտն նման է տանուտէր մարդու, որ իր գամձի համել է նորը եւ հինք»: **53** Երբ Յթուլս այս առակները վերջացրեց, այստեղոյն մենց: **54** Եւ գարով իր գաւառը՝ նրանց ուսուցանում էր իրենց ժողովարանում, այնպէս որ նրանք զարմանում ու ասում էին. «Սրան որտեղից են այս իմաստութիւնը եւ գօրութեան գործերը»: **55** Սա հիւսնի որդին չէ. սրա մայրը չէ, որ Մարիամ է կոչւլում. եւ սրա եղբայրները՝ Յակոբոս, Յովսէս, Սիմոն եւ Յուդա: **56** Եւ սրա քոյրերը բոլորը մեզ մօտ չեն. եւ արդ, որտեղից եւ սրան այս բոլորը»: **57** Եւ նրանով գայթակղուում էին: հսկ Յթուլս նրանց ասաց. «Չկայ անազուած մարգարէ, բայց միայն՝ իր գաւառում եւ իր տան»: **58** Եւ նրանց անհաւատութեան պատճառով այնտեղ գորաւոր շատ գործեր չարեց:

14 Վյո ժամանակ Յերովիտս չորրորդապետը լսեց Յթուլսի համբաւը եւ իր ծարաններին ասաց. **2** «Նա է Յովիաննես Սկրտիչը. մետենմերից յարութիւն է ատել, եւ դրա համար նրա միջոցով գօրալու գործեր են լինում»: **3** Աղոյարեւ Յերովիտս ձերքակալել էր Յովիաններին, նրան կապել եւ քանտի մէջ էր դրել իր եղոր՝ Փիլիպասի կնոց՝ Յերովիտիայի պատճառով. **4** որովհետեւ Յովիաննեսը նրան ասում էր. «Օրիհաւոր չէ, որ դու նրան իբրեւ կին ունենաս»: **5** Եւ կամնուում էր նրան սպանել, բայց վախենում էր ժողովրդից, քանի որ նրան որպէս մարգարէ էին բնդունում: **6** Եւ երբ Յերովիտսի ծննդեան տարեդարձը հասաւ, Յերովիտիայի դուստրը հրամակեանմերի առաջ պարեց. եւ հաճենի թուաց Յերովիտիսին: **7** ուստի եւ՝ նա երդումով խոստացաւ նրան տայ, ինչ էր որ ուզի: **8** Եւ նա, առաջուց հրամատուած լինելով իր մօրից, ասաց. «Տնիւր ինձ այստեղ, սկլուտեղի վրայ, Յովիաննես Սկրտիչը գրլիմք»: **9** Եւ թագաւորը տիրեց, բայց երդման եւ սեղանակիցների պատճառով հրամայեց նրան տայ այդ: **10** Եւ մարդ ուղարկեց, գյխատել տուեց Յովիաննեսին քանտի մէջ: **11** Եւ նրա գյուլիքը բերուեց սկրուտեղով ու տրուեց աղջկան: Եւ սա տարա այս իր մօրը: **12** Իսկ Յովիաննեսի աշակերտներն եկան վերցրին մարմննը եւ թաղեցին. եւ եկան պատմեցին Յթուլսին: **13** Երբ Յթուլս այս լսեց, այնտեղից նաւակով առանձին գնաց մի ամայի տեղ: Երբ ժողովրդի բազմութիւնը լսեց այս, քաղաքներից հետիւնը նրա յետեւից գնաց: **14** Եւ երբ նա ցամաք եւալ, տեսաւ բազում ժողովրդը, գթաց նրանց եւ բժշկեց նրանց իհւանդիններին: **15** Երեկոյեան դէմ, աշակերտները մօտեցան նրան եւ ասացին. «Վյո տեղը ամայի է, եւ օրը տարաժամել է. արձակիր այդ ժողովրդի բազմութիւնը, որպէսզի գնայ շրջակայ գիւղերը իր համար ուտելիք գնի»: **16** Եւ Յթուլս

ասաց. «Յարկ չկայ, որ նրանք գնան, ոդիք նրանց ուտելու բան տուէք»: **17** Եւ նրանք ասացին նրան. «Վյստեղ ուրիշ բան չունենք, բայց իինձ նկանակից եւ երկու ձկից»: **18** Եւ նրանց ասաց. «Վյստեղ բերեք այդ»: **19** Եւ հրամայեց ժողովրդի բազմութիւնը նստեցնել խոտի վրայ. եւ վերցնելով իինձ նկանակն ու երկու ձկները՝ նայեց դէմ հեայի աշակերտներին տուեց. հսկ աշակերտները՝ ժողովրդին: **20** Բոլորը կերան ու յացեցան: Եւ տաներկու սակառ լիքը կտորտանքների մասցորդներ վերցրին: **21** Եւ նրանք, որ կերան, մօտ իինձ հազար հոգի էին չխաղուած կանանց եւ երեխաներին: **22** Եւ նա իսկոյն իր աշակերտներին ստիպեց նաւակ մտնել եւ առաջանալ դէմ միևն կողմը, մինչեւ որ ինքը ժողովրդի բազմութիւնն արձակեց, առանձին լւո բարձրացաւ աղօթելու համար: Եւ երբ երեկոյ եղաւ, այնտեղ էր, մնանկ: **24** Նաւակը ցամաքից մղոններով հեռացել էր՝ դէմ ու դէմ քշուելով այլիններից, բանի որ քամին դիմացից էր: **25** Եւ զիշերուու ուշ ժամին Յթուլս եկան նրանց մօտ քայլելով ծովի վրայ: **26** Երբ աշակերտները նրան տեսան ծովի վրայ բայլելիս, տափնապահար եղան եւ ասացին. «Ինչ-որ ուրուական է», ու սասապիհից աղաղակեցին: **27** Յթուլս իսկոյն խօսեց նրանց հետ ու ասաց. «Մրտապնդուեցէք, ես եմ, մի՛ վախեցեք»: **28** Պետրոսը նրան պատասխանեց ու ասաց. «ՏՇը, եթե դու ես, հրամայիր ինձ ջրի վրայով թեզ մօտ գալ»: **29** Եւ նա ասաց՝ արի՛: Եւ Պետրոսը նաւակից իշնելով՝ բայլեց ջրի վրայով ու եկալ Յթուլսի մօտ: **30** Սակայն տեսներով լուժին քամին վախեցաւ: Եւ երբ սկսեց սլուզեւել, աղաղակեց ու ասաց. «ՏՇը, փոլիր ինձ»: **31** Եւ իսկոյն Յթուլս երկարեց իր ենոքը, բռնց նրան ու ասաց. «Թերահասանտ, ինչն էլ երկնտեղից»: **32** Եւ երբ նրանք նաւակ բարձրացան, քամին հանդարուեց: **33** Եւ նրանք, որ նաւակի մէջ էին, մօտեցան, երկրապագեցին նրան ու ասացին. «Արդարեւ Աստծու Որդին ես դու»: **34** Եւ կտրել անցնելով՝ ցամաք եւան Գեննեսարեթում: **35** Եւ երբ այդ տեղի մարդիկ նրան ճանաչեցին, մարդ ուղարկեցին ամբողջ գաւառով մէկ ու բոլոր իհւանդներին նրա մօտ բերեցին: **36** Եւ աղաջում էին նրան, որ գոնէ միայն նրա զգեստի բղանցըներին դիաչեն. եւ նրանք, որ մի անգամ դրվան, բժշկուեցին:

15 Վյո ժամանակ Յթուլսին մօտեցան փարիսէցիներ ու օրենսգէտներ, որոնք Երուսաղէմից էին, եւ ասացին. **2** «Ինչո՞ւ ք աշակերտները նախինների աւանդութիւնը զանց են անում, քանի որ, երբ հաց են ուտուում, ծեռքները չեն լրտանում»: **3** Նա պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Իսկ դուք ինչո՞ւ զանց էք անսում Աստծու Որդին՝ ծեր աւանդութեան պատճառով. **4** քանի որ Աստծուած ասաց. «Մեծարիք քո հօրը եւ մօրը»: **5** Եւ ով վատարանում է հօրը կամ մօրը, մահուամբ պիտի պատժուի: **6** Իսկ դուք ասում էք. ով իր հօրը կամ մօրը ասի, թէ՛ այն, ինչ ինձնից օգտուելու ես, Աստծուն ընծայ է, այլեւս չի մեծարի իր հօրը կամ իր մօրը. ուրեմն՝ Աստծու խօսքը արհամարհում էք ծեր աւանդութեան պատճառով: **7** Կեղծաւորներ, Եսային լյա է

մարգարեացել ձեր վրայ եւ ասել. **8** «Այս ժողովուրդը շրթունքներով է ինձ մեծարում, բայց իրենց սիրտը հեռացած բաժանուած է ինձնից. **9** զոր են ինձ պաշտում. մարդկանց կողմից պատուիրուած վարդապետութիւններ են ուսուցանում»: **10** Եւ Յիսուս իր մօտ կանչելով ժողովրդին՝ ասաց. «Լսեցք եւ իմացէք. **11** ո՞ւ թէ՝ ինչ որ բերանով է մտնում, այն է պիծում մարդուն, այ ինչ որ ենում է բերանից՝ այն է պիծում մարդուն»: **12** Այն ժամանակ նրա աշակերտները մօտեցան եւ ասացին նրան. «Գիտե՞ն, որ փարիսեցիները, երբ այդ հօսքը լսեցին, զայակալուեցին»: **13** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ամեն ու ուունկ, որ իմ երկնաւոր Յայրը չի տնկե, արմատափու պիտի արուի: **14** Ժողովը նրանց. կոյրեր են, կոյրերի առաջնորդ. երբ կոյրն է առաջնորդում կոյրին, սխալում է, եւ երկուսն էլ փոսն են ընկուտմ»: **15** Պետրոսը պատասխան տուեց նրան եւ ասաց. «Այս առակը բացատրի մեզ»: **16** Յիսուս ասաց. «Ի՞նչեւս դուք ել անհասկացող եք. **17** չը՞ իմանում, թէ ամեն ինչ, որ բերան է մտնում, որովայն է զնում եւ դուրս է ենում: **18** Իսկ ինչ ենում է բերանից, սրտից է զայիս, եւ այն է մարդուն պիծում, **19** քանի որ սրտից է, որ ենում են չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, պոռնկութիւններ, գողութիւններ, սուս վկայութիւններ, հայիշանքներ: **20** Այս բոլորն են, որ պիծում են մարդուն. իսկ անյուայ ճեռքերով ուտելի մարդուն չի պիծում»: **21** Յիսուս այդտեղից ենելով՝ զնաց Տիլրոսի և Սիրոնի կողմերը: **22** Եւ ահա, այդ շրջաններից եկած քանանացի մի կին աղաղակում էր ու ասում. «Ողորմիր ինձ, Տէ՛ր, Դաւթի Որդի, աղջիկ չարաշար դիւահարուում ե»: **23** Բայց նա նրան պատասխան չտուեց, եւ նրա աշակերտները մօտենալով՝ աղջում էին նրան ու ասում. «Արձակիր նրան, որովհետեւ մեր յետեւից աղաղակում է»: **24** Նա պատասխան տուեց եւ ասաց. «Վի տեղ չեմ ուղարկուած, եթե ոչ Եսրայէլի տան կորուսեալ ոչխարների մօտ»: **25** Իսկ կինը մօտենալով՝ երկրպագում էր նրան ու ասում. «Տէ՛ր, օգնիր ինձ»: **26** Նա պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Լաւ չեմ մանուկների հացն առնել ու շներին զցել»: **27** Եւ նա ասաց. «Վի՞ն, Տէ՛ր, որովհետեւ շներն ել կերակրուում են իրենց տիրոց սեղանից ընկած փշրանքներով»: **28** Այն ժամանակ նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Ով կին, մեծ է քո հասաւը, յոդ քեզ լինի՝ ինչպէս որ կամնում ես»: Եւ նրա դուստրը նոյն ժամին թժկուեց: **29** Եւ Յիսուս մեկնելով՝ այդտեղից՝ եկաւ Գալիլիայի ծովեցերը եւ, լեռը բարձրանալով, նստեց այնտեղ: **30** Նրան մօտեցաւ բազում ժողովուրդ. նրանց մէջ կային կաղեր, կոյրեր, համրեր, հաշմուածներ եւ ուրիշ շատեր: Սրանց բերին զցեցին նրա ոստերի առջեւ, եւ նա նրանց թժկուեց. **31** այնպէս որ, ժողովուրդը զամնանում էր՝ տեսնելով, որ համրերը խօսում են, կաղերը՝ քայլում, հաշմանդամները՝ թժկուում, կոյրերը՝ տեսնում. եւ փառք եին տալիս Եսրայէլի Աստծուն: **32** Եւ Յիսուս իր մօտ կանչելով աշակերտներին՝ ասաց. «Խոցում եմ այս ժողովրդին, որովհետեւ ահա երեք օր է, որ ինձ մօտ են եւ բան չունեն, որ ուտեն. եւ նրանց չեմ կամենում սոված արձակել. գուց ճանապարհին

ուժապատ լինեն»: **33** Աշակերտները նրան ասացին. «Իսկ այժմ, այս ամայութեան մէջ որտեղից է մեզ այնչափ հաց՝ այսքան ժողովուրդ կշտացնելու համար»: **34** Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Թանի՞ նկանակ ունեմք»: Եւ նրանք մօտեցին, որ իմ քանի ծուկը: **35** Եւ նա հրամայեց ժողովորդին, որ նստեն գետնի վրայ: **36** Եւ Վերցնելով եօթը նկանակն ու ձկները՝ զոհութիւն յայտնեց Աստծուն եւ կտրեց ու տուեց աշակերտներին, եւ նրանք էլ՝ ժողովորդին: **37** Բոլորը կերան ու յագեցան. Եւ եօթը լիքը զամբիլու կտրուտանքների մնացորդներ վերցրին: **38** Եւ նրանք, որ կերան, մօտ չցոր հազար հոգի էին՝ չհաջուած կանանց ու երեխաներին: **39** Երբ նա ժողովորդի բազմութիւնը արձակեց, նաև ակ բարձրացաւ ու եկաւ Մագդալիայի սահմանները:

16 Փարիսեցիներն ու սաղուկեցիները մօտեցան ու փրձեկլով՝ նրանից ուղարկուած եին, որ ցոյց տայ իրենց երկանին մի նշան: **3** Իսկ նա պատասխան տուեց եւ ասաց նրան. **4** «Չար եւ շնացոյ մի սերունդ նշան է ուզում, եւ սակայն նրան նշան չպիտի տրուի, բացի Ցովնան մարզարի նշանից»: Եւ նրանց թողեց ու գնաց: **5** Աշակերտներն էլ գնացին ծովի այն կողմը, բայց մոռացան հաց վերցնելու: **6** Յիսուս նրանց ասաց. «Տեսէ՛ր, զգիյ եղէ սաղուկեցիների ու փարիսեցիների խմորից»: **7** Աշակերտները իրենց մէջ խորհում էին ու ասում. «Որովհետեւ հաց չենք վերցրելու»: **8** Յիսուս այդ իմացաւ ու ասաց. «Թերահասատներ, ինչո՞ւ էք ձեր մտքուն խորհում, թէ հաց չունելք: **9** Դեռեւս չը՞ իմանում եւ չը՞ իշխում իինդ նկանակը, որ կերակրեց իինդ հազարին. եւ քանի սակառ վերցրիք. **10** ոչ էլ եօթը նկանակը՝ չորս հազարին. եւ քանի սակառ վերցրիք: **11** Արդ, ինչպէս չը՞ իմանում, թէ հացի համար չէ, որ ձեզ ասացի՞ զգոյց լինել փարիսեցիների ու սաղուկեցիների խմորից»: **12** Այն ժամանակ իմացան, թէ չէր ասել, որ զգուշանան խմորից, այլ՝ փարիսեցիների ու սաղուկեցիների ուսուցումից: **13** Եւ Յիսուս Փիլիպպեան Կեսարիայի կողմերը զնալով՝ հարցրեց աշակերտներին ու ասաց. «Մարդկի իմ մասին ինչ են ասում, ով է մարդու Որդին»: **14** Եւ նրանք ասացին. «Մէկը, թէ՛ Ցովիաննես Մկրտիչը, եւ ուրիշներ՝ Եղիան, իսկ ոմանք, թէ՛ Երեմիան, կամ մարզարեներից մէկը»: **15** Յիսուս նրանց ասաց. «Իսկ դուք իմ մասին ինչ եք ասում, ով եմ ես»: **16** Սիմոն Պետրոսը պատասխանեց ու ասաց. «Դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստծու Որդին»: **17** Յիսուս պատասխանեց եւ նրան ասաց. «Երանէ ք թեզ, Սիմոն, Ցովնանի որդի, որովհետեւ մարմինը եւ արինը չէ, որ յայտնեց թեզ, այլ՝ իմ Յայրը, որ Երկնուում է: **18** Եւ ես թեզ ասում եմ, որ դու վես ես, եւ այդ վեմի քայլու պիտի շինեմ իմ եկեղեցին, ու ժողովուն քայլու չպիտի յաղթահարեն: (Hadess g86) **19** Եւ թեզ պիտի տամ Երկնիքի առքայութեան բանայիները, եւ ինչ որ մի անգամ կապես Երկրի վրա, կապւած պիտի լինի Երկնուում: **20** Այն ժամանակ իստիլ պատասխանեց աշակերտներին, որ իմ չափ չասեն, թէ ինքն է Քրիստոսը: **21** Դրանից յետոյ Յիսուս սկսեց յստակօրէն յայտնել աշակերտներին, թէ պէտք է, որ ինքն է Երիստոսը:

զնայ, բազում չարշարանքներ կրի եւ անարգուլի քահանայապետներից, օրէնսգէտներից, ժողովրդի ծերերից, սպանութ եւ երրորդ օրը յարութիւն առնի: 22 Եւ Պետրոսը նրան մի կողմ տանելով՝ սկսեց վիճել նրա հետ ու ասել. «Թա՞և լիցի քեզ, Տէ՛ր, այդ քեզ չի պատահի»: 23 Եւ նա դառնալով՝ Պետրոսին՝ ասաց. «Ետքն զնա, սատանայ, որ ու գայթակողութիւն եւ ինձ համար. որովհետեւ քո խորհուրդը Աստծունը չէ, այլ՝ մարդկանցը»: 24 Կյան ժամանակ Յիշուս իր աշակերտներին ասաց. «Եթէ մէկը կամննում է հետեւելի ինձ, թող ուրանայ իր անձը, վերցնի իր խաչը եւ գայ իմ յետելի»: 25 որովհետեւ ով կամննայ իր անձ փրկել, ան կը կորցնի եւ ով ինձ համար իր անձը կորցնի, կը գտնի այս: 26 Ինչ օգուտ կ'ունենայ մարդ, եթէ այս ամքողոց աշխարհը շահի, բայց իր անձը կրծքանի: Կամ՝ մարդ իր անձի փոխարեւ ինչ փրկանք պիտի տայ. 27 բանի որ մարդու Որդին գալու է իր Յօր փառքով՝ իր հրեշտակների հետ միասին. եւ այն ժամանակ իւրաքանչիւրին կը հատուցի ըստ իր գործերի: 28 Նշանրիտ եմ ասում ձեզ, որ այստեղ գտնուողների մէջ կան ոմանք, որոնք մահքեն ճաշակի, մինչեւ որ չտեսնեն մարդու Որդուն՝ եկած իր արքայութեամբ»:

17 Եւ վեց օր յետոյ Յիշուս իր հետ վերցրեց Պետրոսին, Յակոբոսին եւ նրա եղբօրը Յովհաննէսին եւ նրանց հանեց, առանձին, մի քարձը լեռ 2 եւ նրանց առաջ պայծառակերպութեց. եւ նրա դէմքը փայլեց ինչպէս արեգակը. եւ նրա զգեստները դարձան սպիտակ ինչպէս լյոսը: 3 Եւ ահա նրանց երեւացին Մովկւսն ու Եղիան, որ խօսում էին նրա հետ: 4 Պետրոսը պատասխան տուեց եւ ասաց Յիշուսին. «Տէ՛ր, յա է, որ մենք այստեղ ենք. եթէ կամննա, եթէք տաղաւարներ շինենք, մէկը՝ քեզ համար, մէկը՝ Մովկւսի, մէկն Է՛՛ Եղիայի»: 5 Եւ մինչ նա դեռ խօսում էր, ահա մի լուսաւոր ամպ նրանց վրայ հովանի եղաւ. ամպից մի ձայն եկաւ ու ասաց. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին հաւանեցի, դրան լսեցի»: 6 Երբ աշակերտները այս լսեցին, իրենց երեսի վրայ ընկան եւ սաստիկ վախեցան: 7 Եւ Յիշուս, մօտենապով, դիպան նրան ու ասաց. «Ուորի ելքը եւ մի վախեցեք»: 8 Նրանք աշքները բարձրացրին եւ Յիշուսի բացի ոյ որի չտեսան: 9 Եւ մինչ լեռից իշնում էին, Յիշուս նրանց պատուիրեց ու ասաց. «Վյո տեսիլը մարդու չասէք, մինչեւ որ մարդու Որդին մեռէներից յարութիւն առնի»: 10 Աշակերտները նրան հարցին եւ ասացին. «Յապա ինչո՞ւ օրէնսգէտներն ասում են, թէ նախ Եղիան պիտի գայ»: 11 Յիշուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Եղիան կը գա եւ կը վերահաստատի ամեն ինչ. 12 բայց ձեզ ասում են, որ Եղիան արդին իսկ եկել է. բայց նրան ճամասացեցին, այս, ինչ որ կամնեցան, արեցին նրան. նոյնպէս եւ մարդու Որդին նրանց ձեռքով չարշարուելու է»: 13 Կյան ժամանակ աշակերտները հասկացան, թէ Յովհաննէս Մկրտչի մասին էր ասել իրենց: 14 Երբ ժողովորի մէջ եկան, մի մարդ մօտեցաւ, ծնկի եկաւ եւ ասաց. 15 «Տէ՛ր, որորմիր իմ որդուն, որովհետեւ լուսնոտութիւնից է տառապում եւ չարաչար տանջլում է. շատ անգամ կրակի մէջ է ընկնում եւ երթեմն՝ ջրի մէջ: 16 Նրան քո աշակերտների մօտ տարայ, եւ չկարողացան բժշկել»: 17 Յիշուս պատասխան

տուեց ու ասաց. «Ո՞վ անհաւատ եւ մղորուած սերունդ, մինչեւ եր ձեզ հետ պիտի յինեն, մինչեւ եր ձեզ պիտի հանրութեմ. Կրան ինձ մօտ թեր»: 18 Եւ Յիշուս նրան սաստեց, դեւը նրանից դուրս եկաւ, եւ մանուկը հենց այդ րոպէից բժշկուեց: 19 Կյան ժամանակ աշակերտները, առանձին, մօտեցան եւ Յիշուսին ասացին. «Սենք ինչո՞ւ այն համել չկարողացանք»: 20 Եւ Յիշուս նրանց ասաց. «Ձեր թերահաւատութեան պատճառով. Զշմարիտ եմ ասում ձեզ, եթէ մանանեխի հատիկի չափ հաւատ ունենա, այս լերանը կ'ամեթ՝ տեղափոխուիր այստեղից այնտեղ, եւ կը տեղափոխուիր. եւ որեւէ բան ձեզ համար անհնարին չի լինի: 21 Բայց այս տեսակ դեւը այլ կերպ դուրս չի ելում, եթէ ոչ աղօթքով ու ծովապահութեամբ»: 22 Եւ մինչ նրանք Գայիիհայում դեռ շրջում էին, Յիշուս իր աշակերտներին ասաց. «Սարդու Որդին մատուելու է մարդկանց ձեռքը, 23 ու նրան պիտի սպանեն, եւ նա երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: Եւ նրանք շատ տիրեցին: 24 Երբ նրանք Գայիիհայում դեռ շրջում էին, Երկրամենան տուրքը աշխանչղողները մօտեցան Պետրոսին եւ ասացին. «Ձեր վարդապետը Երկրամենան չի տախի»: Եւ Պետրոսն ասաց՝ այն: 25 Եւ երբ տուն մտան, Յիշուս կամնեց նրան ու ասաց. «Քեզ ինչպէս է թում, Սիմոն. ազգերի թագաւորները հարկերը կամ տուրքը ումից են առնում, իրենց որդիներից, թէ օտարներից»: 26 Եւ երբ ասաց՝ օտարներից, Յիշուս նրան ասաց. «Ապա ուրեմն որդիներն ազատ են: 27 Բայց որպէսզի նրանց չզայթակեցնենք, զնա ծով ու կարք զցիր, եւ առաջին ծովկը, որ դուրս կ'ենի, վերցրու ու բաց նրա բերանը եւ մի արծաթ դրամ կը գտնես. այս ան եւ իմ ու քո տեղ նրանց կը տաս»:

18 Կյան օրը աշակերտները մօտեցան Յիշուսին եւ ասացին. «Սեղնից ով է մեծ Երկնիք արքայութեան մէջ»: 2 Եւ Յիշուս իր մօտ կանչեցրեց նրան նրանց մէջ 3 ու ասաց. «Զշմարիտ եմ ասում ձեզ, եթէ շդարնաք ու չիխնէք մանուկների պէս, Երկնիք արքայութեանը չը սննի: 4 Արդ, ոյ իր անձ յսունարկեցման է ինչպէս այս մանուկը, Երկնիք արքայութեան մէջ նաև մէծ: 5 Եւ ով որ իմ անունով մի այսակի մանուկ ընրունելու լինի, ինձ կ'ընդունի: 6 Եւ ով որ իմ հաւատացող այս փոքրիկներից մէկին գայթակեցնենի, նրա համար յա կը լինի, որ նրա պարանոցից Եշի Երկանաբար կախուի, եւ նա սուզուի ծովի խորքը: 7 Կայ աշխարհին՝ գայթակեղութիւնների պատճառով. գայթակեղութիւններ պէտք է որ զան, բայց վայ այն մարդուն, որի միջոցով կը գայ գայթակեղութիւնը: 8 Եթէ քո ձեռքը կամ ոտքը թեզ մէջ գայթակեցնում է, կտրի՛ այս եւ ով զցիր բեզմից. յա է, որ դու մէկ ձեռքով կամ կաղ մնեն եւ եկանք, բան երկու ձեռք ու Երկու ոտք ունենաս եւ յախտենական կրակի մէջ ընկնես: (αἰσθίος γ166) 9 Եւ եթէ քո աշքն է գայթակեցնում թեզ, հան՛ր այն եւ ով զցիր բեզմից. յա է, որ դու միականի մնեն կենանք, բան երկու աչք ունենաս եւ ընկնես գեհենի կրակը: (Geenna g1067) 10 Զգոյն Եղիեր, որ այս փոքրիկներից մէկին չարհամարհէք. ասում եմ ձեզ, որ Երկնուուն նրանց հրեշտակները մշտապէս տեսնում են Երեսն իմ Յօր, որ Երկնքում եւ: 11 որովհետեւ մարդու Որդին եկաւ

փրկելու կորածք»: **12** «Ձեզ ինչպէս է թուում. Եթէ մի մարդ հարիւր ոչխար ունենայ, եւ նրանցից մէկը մնյորուի, իննառևինը ոչխար լերան վրայ չի թողնի ու գնայ որոնելու մոլորուածին: **13** Եւ Եթէ պատահի, որ այս գտնի, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ նրա վրայ աւելի կ'ուրախանայ, քան իննառևինին վրայ, որ մնյորուած չեն: **14** Վսպէս՝ իմ երկնաւոր Յօր կամքը չէ, որ այս փոքրիկներից մէկը կորչի»: **15** «Եթէ եղբայր քո դէմ մեղանչի, գնայ յանդիմանիր նրան, երբ դու եւ նա մենակ էք. Եթէ թեզ լի, քո եղբօրը շահեցիր: **16** Իսկ Եթէ թեզ չչի, ան թեզ հետ մէկն եւ կամ երկուսին, որպասզի երկու կամ երեք վլաների բերանակ հաստատուի ամեն ինչ: **17** Իսկ Եթէ նրանց Էլ չչի, Կ'ասես հաւատացեանմերի ժողովում. Իսկ Եթէ նրանց Էլ չչի, թող նա թեզ համար լինի ինչպէս հերանուը և մաքսանոր: **18** Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ինչ որ կապէք երկրի վրայ, կապուած պիտի լինի երկնքում: **19** Եւ ինչ որ արձակէք երկրի վրայ, թող արձակուած լինի երկնքում: **19** Դարձեալ ձեզ ասում եմ. Եթէ ձեզից երկուսը միաբանուեն երկրի վրայ որեւէ իննրանքի համար, ինչ Էլ որ իննրեն, կը կատարուի նրանց համար իմ Յօր կողմից, որ երկնքում է: **20** որովհետեւ ուր երկու կամ երեք հոգի հաւատուած լինեն իմ անունով, այնտեղ եւ ես, նրանց մէջ»: **21** Վյն ժամանակ Պետրոսը մօտեցաւ նրան ու ասաց. «ՏՇՌ, քանի անզամ, Եթէ եղբայրու իմ դէմ մեղանչի, պէտք է ներես նրան. մինչեւ եօթն անզամ»: **22** Ցիսուս նրան ասաց. «Քեզ չեմ ասում, թէ՝ մինչեւ եօթն անզամ, այլ՝ մինչեւ եօթանասուն անզամ եօթը»: **23** «Վսպէս, երկնքի արքայութիւնը նմանուում է մի թագաւորի, որ կամեցաւ ծառաների հետ իր հաշիւները կարգադրեն: **24** Եւ երբ սկսեց հային ընդունել, նրա մօս բերուեց տապ հազար քանիքի մի պարտապան: **25** Եւ քամի որ նա վճարելու քան չուներ, նրա տէրը հրամայեց վաճառել նրան եւ նրա կոնջ ու որդիներին եւ այն ամէնը, ինչ նա ուներ, եւ պարտքը հասուցել: **26** Եւ ծառան գետին ընկնելով՝ երկրպագուում էր նրան եւ ասում. «Համբերոն եղիր իմ հանդիք, եւ բոյորը կը վճարեմ թեզ»: **27** Վյդ ծառայի տէրը, գթալով, արձակեց նրան եւ պարտքը նրան չնորիեց: **28** Իսկ ծառան դուրս եկնելով՝ գտա իր ծառայակիցներից մէկին, որ իրեն հարիւր դահենկան պարտք էր: **Եւ** նրան ընկնելով՝ հեղողում էր ու ասում. «Կճարիր ինձ, ինչ որ ու պարտք ես»: **29** Իսկ ծառայակիցը, ընկնելով նրա ոտքերը, աղաչում էր նրան եւ ասում. «Համբերոն եղիր իմ հանդիք, եւ կը վճարեմ թեզ»: **30** Իսկ սա չէր կամենում. գնաց նրան քանտ նետել տուեց, մինչեւ որ պարտքը վճարէր: **31** Նրա ծառայակիցները, երբ տեսան եղածը, շատ տրտմեցին եւ եկան ու իրենց տիրոջ պատմեցին այն ամէնը, ինչ եղիլ էր: **32** Վյն ժամանակ տէրը կանչեց նրան եւ ասաց. «Զար ծառայ, քո ամբողջ պարտքը թեզ շնորհեցիր նրա համար, որ աղաչեցիր ինձ. **33** Իսկ պէտք չէր, որ դու Էլ գթայիր քո ծառայակիցն, ինչպէս ես Էլ թեզ գթայիք»: **34** Եւ նրա տէրը բարկանալով՝ նրան յանձնեց դահեներին, մինչեւ որ հատուցէր բոյոր պարտքերը: **35** Նոյնը պիտի անի ձեզ եւ իմ Յայրը, որ երկնքում է, Եթէ ձեզանից իւրաքանչիւրը սրտանց չների իր եղբօր՝ նրա յանցանքները»:

19 Եւ Երբ Ցիսուս աւարտեց այս խօսքերը, Գալիխայից տեղափոխուեց եւ եկալ Յրէաստանի սահմանները, Յորդանանի միւս կողմը: **2** Եւ նրա յետենից բազում ժողովուրդ գնաց, եւ այստեղ նրանց թշկեց: **3** Եւ փարիսեցիները, մօտենապով նրան, փորձեցին եւ ասացին. «Օրինաւոր է, որ մէկն իր կնոջը արձակի ամեն մի յանցանից պատճառով»: **4** Նս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Դուք չչեք կարդացեի, թէ նա, ով սկզբից ստեղծեց, արու եւ Եզ արեց նրանց եւ ասաց. **5** Դրա համար տղամարդը պիտի թողնի հօրը եւ մօրը ով այսից գնայ իր կնոջ յետենից. Եւ երկուսը մէկ մարմին պիտի լինեն: **6** Վպա ուրեմն՝ ոչ թէ երկու, այլ մէկ մարմին են: Արդ, ինչ որ Վստուած միացրեց, մարդը թող շրամանիք: **7** Նրան ասացին. «Խոկ Մովսէսը ինչո՞ւ մեզ պատուիրեց ապահովանի թուղթ տալ ու արձակել»: **8** Ցիսուս նրանց ասաց. «Մովսէսը ծեր խստապարութեան պատճառով ձեզ թող տուեց արձակել ծեր կանանց, բայց սկզբից այդպէս չի եղել: **9** Սակայն ասում եմ ձեզ, թէ ով իր կնոջն արձակում է, եւ դա պյոնն լինուածն պատճառով չէ, եւ ուրիշն է առնում, չնանում է եւ նա, ով արձակուածին է առնում»: **10** Իր աշակերտները նրան ասացին. «Եթէ այդպիսին է պարագան մարդու եւ կնոջ համար, լայ է շամուսնանար»: **11** Եւ նա նրանց ասաց. «Բյորն ընդունակ չեն այդ բանին, այլ՝ նրանք, որոնց տրուած է: **12** որովհետեւ կան ներքինիներ, որոնք իրենց մօր որովանից այդպէս են ծնուել. կան ներքինիներ է, որոնք մարդկանց կողմից են ներքինի դարձել. Ներքինիներ է կան, որոնք երկնքի արքայութեան համար իրենք իրենց ներքինիներ են դարձել», ով կարող է տանի»«Թող տանի»: **13** Վյն ժամանակ նրան մօս մաստկեներ բերուեցին, որ նրանց վրայ ձեռք դնի ու այօթք անի. իսկ նրա աշակերտները սաստում էին բերոյներին: **14** Ցիսուս ասաց. «Թոյլ տուէք այդ մանուկներին եւ մի արգելէք, որ նրանը ինձ մօս գան, որովհետեւ երկնքի արքայութեանը այդպիսիներին է»: **15** Եւ նրանց վրայ ձեռք դրեց ու այդտեղից գնաց: **16** Եւ ահա մէկը մօտենալով նրան՝ ասաց. «Բարի՛ վարդապէտ, ի՞նչ քարիք գործեմ, որ յալիտենական կեանքն ունենամք»: (*αιδοῖος ց166*) **17** Եւ նա նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ես ինձ քարտ սախին հարցնում. մէկ է քարին. Եթէ կամենում ես յալիտենական կեանքը մտնել, պահիր պատուիրաններին»: **18** Նա ասաց. «Որինք»: Ցիսուս նրան ասաց. «Սի սպամիդը, մի շնանարը, մի գողանարը, սուս մի վկայիրը, **19** քո հօրն ու մօրը մէծարիրը եւ քո ընկերոջը քո անձի պէս պիտի սիրեաք»: **20** Երիտասարդը նրան ասաց. «Վյդ բոյորը իմ մանկութիւնից ի վեր պահել եմ. արդ, ել ինչ բանով պակաս եմ դեռ»: **21** Ցիսուս նրան ասաց. «Եթէ կամենում ես կատարեալ լինել, գնա վաճառիք քո ունեցուածքը ու տուր աղքատներին. Եւ երկնքում զանձեր կ'ունենաս. եւ դու արի իմ յետենից»: **22** Երբ Երիտասարդը այս խօսքը լսեց, տրտմած գնաց. որովհետեւ շատ հարստապերին ուներ: **23** Ցիսուս աշակերտներին ասաց. «Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ հարուստը դժուարութեամբ կը մտնի երկնքի արքայութիւնն: **24** Դարձեալ ասում եմ ձեզ՝ աւելի հեշտ է, որ պարանը ասեղի ծակով մտնի, քան թէ հարուստը՝ Աստծու արքայութիւնը»:

25 Երբ աշակերտները այս լսեցին, շատ զարմացան ու ասացին. «Խսկ ո՞վ կը կարողանայ փրկուել»: **26** Յիսուս նրանց նայեց եւ ասաց. «Մարդկանց համար այդ անկարեի է, քայլ Աստծու համար ամեն ինչ կարեի է»: **27** Այն ժամանակ Պետրոսը պատասխան տուեց ու ասաց նրան. «Վհաւասիկ, մենք թռողջինք ամեն բան եւ եկանք քո յետեւից, արդ, մենք ինչ կ'ունենանք»: **28** Յիսուս նրանց ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ դուք, որ եկաք իմ յետեւից, երկրորդ գալստեան, երբ որ մարդու Որդին իր փառքի աթօռին կը նստի, դուք էլ կը նստէր տասներկու աթօռներկ վիյա՝ դաստելու Խրայիլ տասներկու ցեղերին»: **29** Եւ ամեն ոք, որ թռողի է տուն կամ եղբայրներ, կամ բոյեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ ազգարկներ՝ իմ անուան համար, հարիւրապատիկ պիտի ստանայ եւ յաւիտենական կեանքը պիտի ժառանգի: (αἰσθίος ε166) **30** Շատ առաջիններ վերջին պիտի լինեն, եւ վերջիններ՝ առաջին:

20 «Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանստերի, որ առաւօտեան եւս իր այգու համար մշակներ պարձելու: **2** Եւ մշակների օրավարձը մէկ դահեկան սակարկելով՝ նրանց ուղարկեց իր այգին: **3** Եւ առաւօտեան ժամը ինչի մօտ դրւու ենթերվ՝ տեսալ ուրիշների, որ պարապ կանգնել էին իրապարակում: **4** Նրանց էլ ասաց. «Դուք էլ զնացէք իմ այգին, եւ ինչ որ արժան է, կը տամ ձեզ»: **5** Նրանք եւս զնացին: Եւ դարձեա դրւու ենթերվ կեսօրին ու կեսօրից յետոյ ժամը երեքի մօտ՝ նոյն ձեւով արեց: **6** Եւ ժամը իինգի մօտ դրւու ենթերվ՝ գտաւ ուրիշների, որ պարապ կանգնել էին. նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էր այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»: **7** Նրան ասացին. «Որովհետեւ մեզ ոչ որ չվարձեց»: Նրանց ասաց. «Դուք էլ զնացէք այգին, եւ ինչ որ արժան է, կը ստանաք»: **8** Եւ երբ երեկոյ եղաւ, այգու տէրը իր գործակարին ասաց. «Կանչո՞ւ մշակներին եւ տուր նրանց վարձը՝ սկսած վերջիններից մինչև առաջինները»: **9** Երբ եկան ժամը իինգի մօտ վարձուածները, իւրաքանչիւրը մէկ դահեկան ստացաւ: **10** Առաջիններն էլ զարով՝ կարծում էին, թէ աւելի կը ստանան, քայլ նրանք եւ իւրաքանչիւրը մէկ դահեկան ստացան: **11** Երբ առան, տրտնջում էին տանտիրոջից ու ասում. **12** «Դրանք՝ այդ վերջինները, մէկ ժամ գործ արեցին, իսկ դու դրանց հաւասար արեցիր մեզ, որ տարանք օրուայ ծանրութիւնը եւ տօքը»: **13** Նա պատասխաննեց նրանցից մէկին եւ ասաց. «Ընկեր, թեզ չեմ երկում. չէ՞ որ ինձ հետ մէկ դահեկանի սակարկեցիր. **14** Ստացիր քոնք եւ զնա. այս վերջիններին կամենում եմ տալ որքան եւ թեզ. **15** Միթէ իրաւունք չունեմ իմ ունեցածի հետ վարուելու, ինչպէս կամենում եմ: Կամ թէ՝ նախանձնվ են, որ ես առատածեն եմ»: **16** Ասպէս, վերջինները առաջին պիտի լինեն, եւ առաջինները վերջին. որովհետեւ բազում են կանչուածները, քայլ սակաւ են ընտրեաները»: **17** Երբ Յիսուս Երուսաղեմ էր բարձրանում, Տասներկուսին առանձին իր հետ վերցրեց եւ ճանապարհին ասաց նրանց. **18** «Վհաւասիկ Երուսաղեմ ենք բարձրանում, եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի քահանայապետերին ու օրէնսգետներին. եւ նրան

մահուան պիտի դատապարտեն 19 ու նրան հեթանոսներին պիտի մատնեն՝ ծաղրուելու, ծեծուելու եւ խաչ հանուելու համար, սակայն նա երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: **20** Այն ժամանակ նրան մօտեցաւ Զերենէոսի որդիների մայրը՝ իր որդիների հետ միասին. նա երկրպագում էր ու նրանից մի բան ուզում: **21** Եւ նա նրան ասաց. «Ի՞նչ ես ուզում»: Կին ասաց նրան. «Ասա, որ սրանք՝ իմ այս երկու որդիները, նստեն քո արքայութեան մէջ, մէկը՝ քո աշ կողմում եւ միաւր՝ ձախ կողմում»: **22** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Չեր իմանում՝ ինչ էր խնդրում. կարո՞ն էր խմել այն քածակը, որ ուս խմելու եմ. կամ մկրտուել այն մկրտութեամբ, որով ես մկրտուելու եմ»: Նրան ասացին՝ կարող ենք: **23** Յիսուս նրանց ասաց. «Ի՞մ բաժակը կը խմէր, եւ այն մկրտութեամբ, որով ես մկրտուում եմ, կը մկրտուէր, քայլ նստեցնել իմ աջ եւ ձախ կողմերում ես չէ, որ կը տամ, այլ այդ նրանց համար է, որոնց տրուած է իմ Յօրից»: **24** Եւ տասը աշակերտները, այս լեկով, բարկացան երկու եղբայրների վրայ: **25** Յիսուս նրանց իր մօտ կանչեց ու ասաց. «Գիտէր, որ ազգերի իշխանաւորները տիրում են ազգերի վրայ, եւ մեծամեծները իշխում են նրանց վրայ: **26** Զեր մէջ եւս չափու է այրաբս լինի. այլ ձեզնից ով կը կամենայ մեծ լիներ, ձեր ծառան ախոհի լինի. **27** Եւ ձեզնից ով կը կամենայ առաջին լիներ, ձեր ծառան ախոհի լինի. **28** Ինչպէս որ մարդու Որդին չեկա ծառայութիւնը ընդունելու, այլ ծառայելու եւ իր անձը տալու որպէս փրկանք շատերի փոխարէն»: **29** Եւ երբ նրանք Երիքովից դուրս էին զայխ, Յիսուսի յետեւից բազում ժողովուրդ զնաց: **30** Եւ ահա երկու կոյրե նստած էին ճանապարհի եզերին: Երբ լսեցին, թէ Յիսուս անցնում է, աղաղակեցին ու ասացին. «Ողորմիր մեզ, Յիսուս, Դաւթի Որդի»: **31** Եւ ամբոխը յանդիմանեց նրանց, որ լրեն: Իսկ նրանք առաւել ենս աղաղակում էին ու ասում. «Ողորմիր մեզ, Տէր, Դաւթի Որդի»: **32** Յիսուս տեղում կանգ առաւ, կանչեց նրանց եւ ասաց. «Ինչ էր կամենում, որ ձեզ անեն»: **33** Նրան ասացին. «Որ մեր աչքերը բացուեն, Տէր»: **34** Եւ գօալով՝ Յիսուս դիմավա նրանց աչքերին, եւ նրանք իսկոյն տեսան ու գնացին նրա յետեւից:

21 Երբ Երուսաղեմին մօտեցան եւ եկան բերփազէ, Զիթենեաց լերան մօտ, այն ժամանակ Յիսուս իր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց ու նրանց ասաց. **2** «Գնացէք այդ գիւղը, որ ձեր դիմացն է, եւ այնտեղ կը գտնեք կապուած մի էջ եւ նրա հետ՝ մի բուժակ. արձակեցէք բերեք ինձ: **3** Եւ երբ մէկը ձեզ բան ասի, կ'ասէք, որ Տիրոջը պէտք են. եւ նա իսկոն դրանք կ'ուղարկի»: **4** Բայց այս բոյորը եղաւ, որպէսզի կատարուի մարզարէի խօսքը, որ ասում է. **5** «Ասացէք Սիոնի հստած, ահա դէպի թեզ է զայխ քո թագառորդ՝ հեզ եւ նստած էջի ու էջի բուժակի վրայ»: **6** Աշակերտները գնացին եւ արեցին, ինչպէս Յիսուս իրենց հրամայել էր. **7** Եւ էն ու բուռակը բերեցին, նրանց վրայ զգեստներ գցեցին. եւ նա նստեց դրանց վրանց վրայ: **8** Եւ բազում ժողովուրդ իրենց զգեստները փոեցին ճանապարհի վրայ, իսկ ուրիշներ ծառերից ծիւղեր էին կտրում ու սիրում ճանապարհի վրայ: **9** Առաջից եւ յետեւից

զնացող ժողովրդի բազմութիւնը աղաղակում էր ու ասում. «Օրինութիւն Դաւրի Որդուն, օրինեան է նա, որ գալիս է Տիրոց անունով, օրինութիւն՝ բարձունքներում»: 10 Եւ երբ նա մտաւ Երուսաղեմ, ամբողջ բաղաքը դդրդաց, եւ ասում էին՝ նվ է սա: 11 Իսկ ժողովրդի բազմութիւնն ասում էր. «Սա Յիսուս մարգարէն է, որ Գայիշայի Նազարէթ բաղաքից է»: 12 Եւ Յիսուս մտաւ տաճար ու դուրս հանեց բոլոր նրանց, որ տաճարի մէջ վաճառում ու գնումներ էին անում. նա շուր տուեց լումայսափոխների տեսաններն ու աղամնկամաների աթոռները: 13 Եւ նրանց ասաց. «Գրուծ է իմ տունը աղօթքի տուն պիտի կոչուի, իսկ դուք աւազակների որց էք արել այդ»: 14 Տաճարի մէջ կոյրեր եւ կաղեր Յիսուսին մօտեցան, եւ նա թջկցից նրանց: 15 Երբ բահանայապետներն ու օրինագետները տեսան այն սքանչեիրները, որ նա արեց, եւ մանուկներին, որ տաճարի մէջ աղաղակում էին ու ասում օրինութիւն Դաւրի Որդուն, բարկացան. 16 Եւ ասացին նրան. «Լամլս ես՝ դրանք ինչ են ասում»: Յիսուս նրանց ասաց. «Այն, դուք չքը կարդացեք, թէ՝ Երեխանների ու ծծկերների թբրանով օրինութիւն կատարեցիք»: 17 Եւ նրանց թողնելով՝ ելաւ բաղաքից դուրս, դէփի Բերանին. եւ այնուն գիշերեց: 18 Եւ առաւօտեան երբ բաղաք վերադարձաւ, քաղ զզաց: 19 Եւ ճանապարհի վրայ մի թզենի տեսնելով՝ եկաւ դէփի այն եւ նրա վրայ ոչինչ չզտաւ, այլ միայն տերեւ: Եւ թզենուն ասաց. «Վյուհենտեւ թեզնից յալիտեան պտուղ թող չլինի»: Եւ նոյն պահին թզենին չորացաւ: (այսուց 165) 20 Երբ աշակերտները այս տեսան, զարմացան ու ասացին. «Ինչպէս թզենին իւկոյն չորացաւ»: 21 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Եջմարիտ եմ ասում ծեզ, եթէ հաւատու ունենաք եւ չերկնետք, ոչ միան կ'անէք այդ թզենուն պատահածը, այլ թէկուզ եւ այդ լերան ասէք՝ եկիր ու ծովս ընկիր, այն կը կատարուի: 22 Եւ ամեն ինչ, որ ուզեք աղօթքի մէջ հաւատուի, կը ստանաք»: 23 Եւ երբ տաճար եկաւ, մինչ ուսուցանում էր, նրան մօտեցան բահանայապետները, ժողովրդի ծերերը եւ ասացին. «Ինչ իշխանութեամբ ես այդ անում, եւ իվ տուեց թեզ այդ իշխանութիւնը»: 24 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Ես է ծեզ մի բան հարցնեմ. եթէ ինձ ասէք, ես է ձեզ կ'ասեն, թէ ինչ իշխանութեամբ եմ այս անում: 25 Յովհաննեսի մկրտութիւնը որտեղից եր՝ Երկնքից, թէ՝ մարդկանցից»: Նրանք իհար մէջ խորհուրդը ին անում ու ասում. «Եթէ ասենք՝ Երկնքից, մեզ կ'ասի՝ իսկ ինչո՞ւ չհաւատացիք նրան. 26 իսկ եթէ ասենք՝ մարդկանցից, ժողովրդից վախենում ենք, որովհետեւ բոլորն էլ Յովհաննեսին որպէս մարգարէ են ընդունում»: 27 Պատասխանեցին Յիսուսին ու ասացին՝ չգիտենք: Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ ծեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութեամբ եմ այս անում»: 28 «Բայց ինչպէս է ծեզ թուու. մի մարդ երկու որդի ուներ: Առաջինին մօտենալով՝ նա ասաց. «Որդեսակ, գնա՞ այսոյ աշխատիք այգում»: 29 Սա պատասխանեց ու ասաց. «Գնում եմ, տէ՛ք. ու զնաց: 30 Մօտեցաւ միւսին էլ եւ նոյնն ասաց: Սա պատասխանեց ու ասաց. «Չեմ սղում»: Բայց յետոյ զզաց եւ զնաց այգին: 31 Արդ, երկուսից նվ կատարեց հօր կամքը»: Նրանք ասացին

վերջինը: Յիսուս նրանց ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ մաքսաւորներ ու պոռնիկներ ձեզնից առաջ պիտի հասնեն արդարութեան ճանապարհով եկաւ, եւ նրան չհաւատացիք. իսկ մաքսաւորներ ու պոռնիկներ հաւատացին նրան. եւ դուք այդ տեսաք եւ յետոյ Ելզոջացիք, որ նրան հաւատացիք»: 33 «Լսեցէք մի այլ առակ. մի տանուտէր կար, որ այզի տնկեց եւ այն ցանկապատեց ու նրա մէջ հնձան փորեց եւ աշխարակ շինեց. ապա այն վարձու տուեց մշակներին եւ գնաց հեռու երկի: 34 Երբ պտի ժամանակը մօտեցաւ, իր ծառաներին ուղարկեց այն մշակների մօս, որպէսզի թերքից իր բաժինը առնեն: 35 Իսկ մշակներն նրա ծառաներին բռնելով՝ մէկին տանչեցին, մէկին սպանեցին, մէկին բարկութեցին: 36 Դարձնալ ուրիշ ծառաներ ուղարկեց՝ թուով աւելի, քան առաջինները: Եւ սրանց լ նոյնն արեցին: 37 Յետոյ նրանց մօտ ուղարկեց իր որդուն ու ասաց՝ թերեւս իմ այս որդուց ամաշեն: 38 Իսկ մշակները, երբ տեսան որդուն, իրենց մտքում ասացին սա է ժառանգը, եկեք սպանենք սրան եւ սրա ժառանգութիւնը մէնք սեփականացնեն: 39 Եւ նրան թռնեցին հանեցին այգուց դուրս եւ սպանեցին: 40 Արդ, երբ այգու տէրը զայ, այդ մշակներին ինչ կ'անի: 41 Նրանք ասացին նրան. «Զարեկին շարաչար կ'ոչչացնի եւ այգին կը տայ այլ մշակների, որոնք նրան կը տան պսուղներն իրենց ժամանակին»: 42 Յիսուս նրանց ասաց. «Սուրբ Գրեքերում երեւելից չքը կարդացել՝ այն վեմը, որ կառուցողները անարգեցին, նաև լ, որ եղաւ անկիլնաբար. Տիրոջից եկաւ այս, եւ մեր աշքին սրանչենի լ: 43 Դեռ համար ասում եմ ձեզ, որ ձեզնից կը վերցուի Աստծու արքայութիւնն եւ կը տրուի այն ազգին, որ պստուքը կը դարձնի այս: 44 Եւ ու այս վեմի վրայ ընկնի, կը փշուուի, եւ ում վրայ այն ընկնի, նրան կը զգիմ: 45 Երբ բահանայապետները եւ օրինագետները ու փարիսեցիներ նրան առակները լսեցին, իմացան, որ իիենց համար ասաց: 46 Եւ ուղում էին նրան թռնե, բայց վախեցան ժողովրդից, քանի որ իիրեւ մարգարէ էին ընդունում»:

22 Յիսուս դարձնեալ պատասխանեց եւ առակներով ասաց նրանց. 2 «Երկրոնի արքայութիւնը ննանուեց մի թագավորի, որ իր որդու համար հարսանիք արեց: 3 Եւ ուղարկեց իր ծառաներին՝ հրահրուածներին հարսանիքի կանչերու. ու նրանք չուցեցին զայ: 4 Դարձնալ ուրիշ ծառաներ ուղարկեց՝ ասելով. «Քրահրուածներին ասացէք՝ ահա իմ ճաշկերյաթ պատրաստեցի. իմ զուարակները եւ իմ պարարտ անասունները մորթուած են, ու ամեն ինչ պատրաստ է, եկեք հարսանիքի: 5 Սակայն նրանք, քանի տեղ չինելով, գնացին մէկն իր ապարակը, մէկն իր առեւտրին. 6 ուրիշներ էլ բռնեցին նրա ծառաներին, անպատուեցին ու սպանեցին: 7 Իսկ բազաւորը երբ լսեց, բարկացաւ եւ իր զօրքն ուղարկեց ու բնաջնջեց սպանողներին եւ այրեց նրանց բաղաքը: 8 Ապա իր ծառաներին ասաց. «Յարսանիթը պատրաստ է, բայց իրաւուածները արժանի չէին: 9 Արդ, զնացէք իրապարակները եւ ում որ գտնեք, կանչեցէք հարսանիքից: 10 Եւ ծառաները ճանապարհների վրայ ենթելով՝ հաւաքնեցին բոլորը

նրանց, ում գտան՝ եւ չարերին, եւ բարիներին. եւ հարսանիքը լցուեց հրաշկուածներով: **11** Եւ երբ թագաւորը ներս մտա հրաշկուածներին նայեր, այնտեղ տեսալ մի մարդու, որ հարսանիքի զգեստ չէր հագել, ու նրան ասաց. **12** «Ընկեր, որ հարսանիքի զգեստ չունեիր, ինչպէս այստեղ մտար»: Եւ նա պապանձուեց: **13** Այն ժամանակ թագաւորը ծառաներին ասաց. «Կապեցէք դրա ոտքերն ու ծեռքերը եւ դյուր հանեցէք դրան, արտարին խաւարը. այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրծուում. **14** որովհետեւ կամչուածները բատում են, իսկ ընթարմաները՝ սակա»: **15** Այն ժամանակ փարիսեցիները զնացին խորիութ արեցին նրան մասին, թէ ինչպէս խօսերկով նրան որովայր լրան: **16** Եւ նրա մօտ ուղարկեցին հրենց աշակերտներից ոմանց՝ հերովիթսականների հետ միասին եւ ասացին. «Վարդապէտ, գիտենք, որ ճշմարտախօս ես եւ Աստծու ճանապարհը ճշմարտութեամբ ես ուսուցանում. եւ ոչ մէկից չես քաշում ո ոչ մի մարդու աշառութիւն» անում: **17** Արդ, ասա մեզ, ինչպէս է բեզ թուլա. պէտք է հարկ տալ կայսրին, թէ՞ ոչ: **18** Յիսուս հասկացաւ նրանց խորամանը ուղարկութիւնն ու ասաց. «Ինչո՞ւ էք ինձ փորձում, կեղծաւորներ, **19** ինձ հարկի դահեկան ցոյց տուէք»: Եւ նրանք մի դահեկան թթեցին: **20** Եւ նա ասաց նրանց. «Այս պատկերը կամ գիրջ մ՛տն ե»: **21** Նրանք ասացին՝ կայսրին: Այն ժամանակ նրանց ասաց. «Գնացէք, տուէք կայսրին՝ կայսեր եւ Աստծուն՝ Աստծուն»: **22** Երբ այս լսեցին, զարմացան եւ թողեցին նրան ու զնացին: **23** Նոյն օրը նրան մօտեցան սաղուկեցիները, որոնք ասում եին, թէ յարութիւն չկայ. հարց տուեցին նրան ու ասացին. **24** «Վարդապէտ, ՍՄվեն ասաց, ո՞ր եթէ մէկն անժառանզ մեռնի, նրա եղայրը նրա լուսոցը պիտի առնի եւ ի եղորդ զաւակ հասցին: **25** ՄԵց մօտ եօթը եղայրներ կային. առաջինը կին առաւ ու պատ մեռաւ. եւ որովհետեւ զաւակ չուներ, կնոցն իր եղորդ թողեց: **26** Նոյնպէս եւ երկրորդը եւ երրորդը, մինչեւ եօթներորդը: **27** Բոյորից յետոյ կինն էլ մեռաւ: **28** Արդ, յարութեան ժամանակ եօթից մ՛տ կին կը լինի նա, քանի որ բոյորն էլ նրան իրեւ կին ունեցան»: **29** Յիսուս պատասխանեց նրանց ու ասաց. «Մղորուածներ, ո՞չ Գրերն էք հասկանում եւ ո՞չ էլ Աստծու օրորութիւնը. **30** որովհետեւ յարութեան ժամանակ ո՞չ կին են առնում եւ ո՞չ էլ մարդու գունմ, այլ կը լինեն՝ ինչպէս հրեշտակները երկնքում: **31** Բայց մեռնեմերի յարութեան մասին չէք կարդացել Աստծուց ձեզ ասուածը. **32** Ես եմ Վրահամի Աստուածը, Խսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը. եւ Աստուած՝ մեռնեմերի Աստուածը չէ, այլ կենդանիների»: **33** Երբ ժողովուրդը այս լսեց, զարմացաւ նրա ուսուցման վրայ: **34** Իսկ փարիսեցիները երբ լսեցին, թէ նա պապանձեցեց սաղուկեցիներին, ի մի հաւարուեցին. **35** Եւ նրանցից մէկը նրան փորձելով հարցրեց ու ասաց. **36** «Վարդապէտ, Օրենքի մէջ ո՞ր պատուիրանն է մնօ»: **37** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Պիտի սիրես քո Տէր Աստծուն քո ամբողջ սրտով, քո ամբողջ հոգով ու քո ամբողջ մնորով: **38** Այս է մեծը եւ առաջին պատուիրանը. **39** Եւ երկրորդը սրա նման է. պիտի սիրես քո ընկերոջը, ինչպէս քո անձը: **40** Այս երկու

պատուիրաններից են կախուած ամբողջ Օրենքը եւ մարգարեները»: **41** Եւ երբ փարիսեցիները հաւաքուեցին, Յիսուս նրանց հարցրեց ու ասաց. **42** «Ինչ կարծիք ունեք Քրիստոսի մասին, ո՞ւմ որդին է»: Նրան ասացին՝ Դաւթի: **43** Յիսուս նրան ասաց. «Իսկ Դաւթին ինչպէս նրան Սուլը Յոզով կցուում է Տէր եւ ասում է. **44** «Տէրն իմ տիրոջն ասաց՝ նստիր իմ աջ կողմում, մինչեւ որ քո թշնամիներին դնեմ քո ոտքերի տակ իրեւ պատուանդան»: **45** Իսկ Եթէ Դաւթի նրան Տէր է կցուում, ինչպէս նրա որդին կը լինի»: **46** Եւ ոչ որ նրան մի բառ պատասխան չկարողացաւ տալ: Եւ այդ օրուանից ոչ ոք չէր համարձակւում նրան մի որեւէ բան հարցնել:

23 Այն ժամանակ Յիսուս խօսեց ժողովրդին եւ իր աշակերտներին ու ասաց. **2** «Մովսէսի աթոռի վրայ նստեցին օրէնսգետներն ու փարիսեցիները. **3** ամէն ինչ, որ նրանք մեզ ասեն, արէք եւ պահեցէք, բայց մի արէք քստ նրանց գործերի, քանի որ ասում են, բայց չեն անում: **4** Ծանը ու մժուարակիր բւռներ են կապում եւ լոյսում մարդկանց ուսերի վրայ, բայց իրենց մատով անզամ չեն կամենում շարժել դրանք: **5** Եւ իրենց բոյոր գործերն անում են՝ ի ցոյց մարդկանց. լայնացնում են իրենց գրապանակները եւ երկարացնում են իրենց զգեստների ծովերը: **6** Միրում են ընթրիքների ժամանակ պատուու տեղերը, ժողովարաններում՝ նախապատի աթոռները եւ հրապարակներում ողոյններ առնել **7** ու մարդկանցից կցուել՝ ռարբի, որ նշանակում է ուսուցիչ: **8** Բայց դուք որեւէ մէկին ուսուցիչ մի կոչէք, որովհետեւ ձեր ուսուցիչը մէկ է, եւ ձեր բոյոր գործերն էք: **9** Եւ երկիր վրայ ոչ մէկին ձեզ հայր մի կոչէք, որովհետեւ մէկ է ձեր Յայրը, որ երկնքում է: **10** Եւ ուսուցիչներ չկցուուէք, որովհետեւ Քրիստոս է ձեր ուսուցիչը: **11** Եւ ձեզմից մեծը ձեր սպասաւորը պիտի լինի: **12** Ով իր անձը բարձրացնում է, կը յոնարհուի. եւ ով յոնարհեցնում է իր անձը, կը բարձրանայ: **13** Վայ ձեզ կենդաւորների՝ օրէնսգետների եւ փարիսեցիների, որ երկնքի արքայութեանը վակում էք մարդկանց առաջ. դուք չէք մտնում եւ մտնուներին էլ թոյց չէք տախիս, որ մտնեն: **15** Վայ ձեզ կենդաւորների՝ օրէնսգետների եւ փարիսեցիների, որ շրջում էք ծովի ու ցամաքի վրայ՝ անզամ մէկին նորահաւատ դարձներ համար, եւ երբ նա աղդամին է դառնում, նրան մեզանից կրկնակի անզամ աւելի գեհենի որդի էք դարձնում: (*Geenna g1067*) **16** Վայ ձեզ, կոյր առաջնորդներ, որ ասում էք՝ ով որ երդուի տաճարի վրայ, այդ երդումը ոչինչ չի նշանակում. բայց ով որ երդուի տաճարի մէջ եղած ուսկու վրայ, պարտակուում է այն կատարել: **17** Յիմարներ եւ կոյրեն, ինչն է մեծ՝ ոսկին, թէ՝ տաճարը, որ սրբացնում է ոսկին: **18** Եւ՝ ով որ երդուի սեղանի վրայ, այդ երդումը ոչինչ չի նշանակում. բայց ով որ երդուի նրա վրայ գտնուող ընծայի վրայ, պարտակուում է այն կատարել: **19** Յիմարներ եւ կոյրեն, ինչն է մեծ՝ ընծայն, թէ՝ սեղանը, որ սրբացնում է ընծայն: **20** Իսկ արդ, ով որ երդուեց սեղանի վրայ, երդուած կը լինի նրա վրայ եւ այն ամենի վրայ, որ սեղանի վրայ է: **21** Եւ ով երդուեց տաճարի վրայ, երդուած կը լինի նրա եւ նրա մէջ

բնակուող Աստծու վրայ: 22 Եւ ով երդուեց երկնքի վրայ, երդուած կը լինի Աստծու արռօրի եւ նրա վրայ նստողի վրայ: 23 Վայ ձեզ կենդաւորների՞ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ տախս էք անանուխի եւ սամիթի ու չամանի տասանորդը, բայց թողել էք օրէսքի ամենից կարեւորները արդարադատութիւնը, ողորմութիւնը եւ հաւատը. հարկ էր այս անել եւ այն շրողն»: 24 Կոյր առաջնորդներ, որ մժողովները քամում էք եւ ուղտերը կուպ էք տախս: 25 Վայ ձեզ կեղծաւորների՞ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ բաժակի ու պանակի դուրս դրանց դուրս էր, մինչ ներսից նախ մաքրի բաժակի եւ պանակի ներսը, որպէսզի դրանց դուրսն էլ մաքրուր լինի: 27 Վայ ձեզ կեղծաւորների՞ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ նման էք սպիտակեցրած գերեզմանների, որոնք դրսից գեղեցիկ են երեւում, մինչ ներսից լի են մեռենաների ուսկորներով եւ ամենայն ապականութեամբ: 28 Նոյնպէս եւ դուք, դրսից մարդկանց արդար էք երեւում, մինչ ներսից լի էք կեղծաւորութեամբ եւ անօրէնութեամբ: 29 Վայ ձեզ կեղծաւորների՞ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ մարդարէների շիրմներն էք շինում եւ արդարների գերեզմաններն էք զարդարում ու ասում էք. 30 «Եթէ մենք մեր հայրերի օրօք լինէինք, մարդարէների սպանութեանը մասնակից չէինք լինի»: 31 Ապա ուրեմն դուք ինքներդ ձեր մասին վկայում էք, թէ որդիներն էք նրանց, որոնք կոտորում էին մարդարէներին: 32 Ուրեմն դուք էլ լրացրէք ձեր հայրերի արածօք: 33 «ՕՇՌ, իժեր՝ ծնունդներ, ինչպի՞ն պիտի փախչէք գեհենի դատապարտութիւմից: (Geenna ց1067) 34 Դու համար ահա ես ձեզ մօտ ուղարկում ես մարդարէներ, իմաստուններ ու օրէնսգէտներ. նրանցից ոմանց դուք պիտի սպանէք եւ խաչը պիտի հանէք. նրանցից ոմանց էլ պիտի տանչէք ձեր ժողովարաններում ու քաղաքից քաղաք պիտի հայտնիք, 35 որպէսզի ձեր վրայ ընկնի մեղքը երկրի վրայ թափուած ամեն արդար արեան՝ արդար Արեյի արիւնից մինչեւ արիւնը Բարարիայի որդի Զաքարիայի, որին սպանեցիք տաճարի եւ զրհասեղանի միջեւ: 36 Ծնչարիտ եմ ասում ձեզ, այս բոլորը պիտի գայ այս սերնդի վրայ: 37 «Երրուսաղէմ, Երրուաղէմ, որ կոտորում էիր մարդարէներին եւ քարկոծում էիր թեզ մօտ ուղարկուածներին. քանի անզամ կամեցայ հաւաքէ քո մանուկներին, ինչպէս հաւն է հաւաքում իր ձագերին թեւերի տակ, բայց չկամեցաք: 38 Ահա ձեր տունը աւերակ կը թողնուի ձեզ. 39 բայց ձեզ ասում եմ, որ պատկետելու ինձ այլեւս չէք տեսմի, մինչեւ որ ասէք՝ օրինեալ է նա, որ գախս է Տիրոց անունով»:

24 Յիսուս տաճարից դուրս եկած՝ գնում էր. եւ աշակերտներ մօտեցան՝ նրան ցոյց տալու տաճարի շինութիւնները: 2 Եւ նա պատասխանեց ու նրանց ասաց. «Տեսնի՞ն էր այդ ամենը. ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, այդտեղ չպիտի մնայ քար քարի վրայ, որ չքանդուի»: 3 Եւ մինչ դեռ նստած էր Զիրենեաց լերան վրայ, աշակերտներ առանձին մօտեցան նրան ու ասացին. «Ասս՝ մեզ, այդ իր կը լինի, եւ կամ քո գալստեան ու այս

աշխարիի վախճանի նշանն լին կը լինի»: (այօն ց165) 4 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Չգոյն եղէք, գուց մէկը ծեզ կարի. 5 որովհետեւ շատերը կը զան իմ անունով ու կ'ասեն, թէ՞ ես եմ Քրիստոսը. եւ շատերին կը մոլորեցնեն: 6 Լսելու էք պատերազմների ձայներ եւ պատերազմների լուրեր. զգիշ եղէք, չխռովուէք, որովհետեւ պէտք է, որ այդ ամենը լինի, բայց ոս դեռ վախճանը չէ: 7 Ազգ ազգի դէմ պիտի ելինի, եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ, եւ պիտի լինեն սով համաճարակ ու տեղ-տեղ երկրաշարժներ: 8 Սակայն այս ամենը սկիզբն է երկնան: 9 Այս ժամանակ ձեզ նեղութեան պիտի մատնեն եւ պիտի սպանեն ձեզ. եւ իմ անուան պատճառով բոլոր ազգերի կողմից ատելի պիտի լինէք: 10 Եւ այն ժամանակ շատերը պիտի գայթակրուեն եւ միմեանց պիտի մատնեն ու միմեանց պիտի ատեն: 11 Եւ բազում սուտ մարգարէներ պիտի ելինեն ու շատերին պիտի մոլորեցնեն: 12 Եւ անօրինութեան շատանալուց՝ շատերի սէրը պիտի ցամաքի: 13 Բայց ով մինչեւ վերջ համբերեց, նա պիտի փրկուի: 14 Եւ արքայութեան այս Ալետարանը պիտի քարոզուի ամբողջ աշխարհում ի վկայութիւն բոլոր հերանունների. Եւ ապա պիտի գայ վախճանը»: 15 «Այդ, երբ տեսնէք սարսափելի բրասպիտութիւնն, -որի մասին ասուած է Դանիէլ մարգարէի միջոցով, -որ հաստատուած է սուրբ վայրում (ով ընթերցում է, թող հասկանայ), 16 այն ժամանակ, ովքեր Յիւսատանում կը լինեն, թող փախչեն լեռները. 17 Եւ ով տանիքի վրայ կը լինի, իո տնից բան վերցնելու համար թող ցած չշնչի. 18 Եւ ով հանդում կը լինի, իո վերնազգեստը վերցնելու համար թող յետ չղանան: 19 Բայց վկայ այդ օրերին յիհներին ու ստնտունների: 20 Ալօթեցէք, որ ձեր փախստաց չինի ճարանը եւ ոչ էլ շարած օրը. 21 որովհետեւ այդ ժամանակ մէծ նեղութիւն պիտի լինի, որպիսին չի եղէք աշխարհի արարագործութեան սկզբից մինչեւ այժմ եւ այլեւս չի էլ լինի: 22 Եւ երէ այդ օրերը կարճեցուէին, ոչ մի մարմին չէր ազատուի. բայց ընտրեալների պատճառով այդ օրերը պիտի կարճեցուեն: 23 Այս ժամանակ եթէ մէկը ձեզ ասի՝ ահա Թրիստոսը այստեղ է կամ այնտեղ, չհաւատաք նրան. 24 որովհետեւ սուտ քրիստոններ եւ սուտ մարգարէներ պիտի ելինեն եւ մեծամեծ նշաններ ու զարմանակ գործեր պիտի ցոյց տան՝ Աստծու ընտրեալներին անզամ մոլորեցնելու աստիճան, եթէ հնար լինի: 25 Ահա ձեզ առաջուց ասացի: 26 Ապա եթէ ձեզ ասեն՝ ահա անապատի մէջ է, չելնէք, կամ թէ՝ ահա մառանում է, չհաւատաք. 27 որովհետեւ ինչպէս փայլակ, որ ենում է արեւելքից եւ երեւում է մինչեւ արեւմուտք, մարդու Որդու գալուստը այնպէս կը լինի: 28 Ուր որ դիակն է, այնտեղ կը հաւաքուեն արծիմները»: 29 «Այդ օրերի նեղութիւնից անմիջապէս յետոյ, արեգակը պիտի հաւարի, եւ լուսիսը իր լոյսը չպիտի տայ, եւ աստեղու երկնքից պիտի շարժուեն: 30 Եւ ապա երկնքի վրայ մարդու Որդու նշանը պիտի երեւայ, ու այդ ժամանակ երկրի բոլոր ազգերը լացուկոծ պիտի անեն եւ պիտի տեսնեն մարդու Որդուն, որ գախս է երկնքի ամաերի վրայով՝ զօրութեամբ եւ բազում փառքու: 31 Եւ նա պիտի

լուղարկի իր հրեշտակներին մեծ շեփորով, որ պիտի հաւաքեն նրա ընտրեալներին չորս կողմերից՝ երկնքի ծագերից մինչեւ միևն ծագերը»: 32 «Թօնեանուց սովորեցէր առակը. որովհետեւ, եթիւ նրա ոտերը կակիեն, եւ տերեւն ցցուի, կ'իմասար, որ ամառը մօտ է: 33 Նոյնպէս եւ դոր՝ եթիւ այս բոլորը տեսնէք, իմացեք, թէ մօտ է Նա, զօների առաջ: 34 Եշմարիտ եւն ասում ճեզ, որ այս սերունդը չպիտի անցնի, մինչեւ որ այս ամենը կատարուի: 35 Երկինք եւ երկիր պիտի անցնեն, բայց իմ խօսքերը չպիտի անցնեն»: 36 «Բայց այդ օրուայ եւ ժամուայ մասին ոչ ոք չզիտ: ոչ երկնքի հրեշտակները եւ ոչ եւ Որդին, այլ միայն Յայրը: 37 Եւ ինչպէս Նոյի օրերն էին, այնպէս պիտի լինի մարդու Որդու գալստեանը. 38 որովհետեւ, ինչպէս որ ջրիեղեղից առաջ երած օրերն էին, - եթիւ ուսումն ին եւ իմուն, կին էին առնսում ու մարդու էին զնում, մինչեւ այն օրը, եթիւ Նոյը տապանը մտաւ, 39 ու նրանք բան չիմացան մինչեւ որ ջրիեղեղը եկան ու վերցրեց տարաւ բոլորին, - այնպէս պիտի լինի մարդու Որդու գալստեանն է: 40 Այս ժամանակ, եթէ դաշտի մէջ երկու հոգի լինեն, մէկը պիտի վերցուի, եւ միւսը պիտի թողնուի: 41 Եւ եթէ երկու կին աղան մի երկանքի վրայ, մէկը պիտի վերցուի, եւ միւսը պիտի թողնուի: 42 Վրթնւն կացէք, որովհետեւ չզիտէք, թէ որ ժամին կը զայ ճեր Տերը: 43 Այս իմացեք. եթէ տանտերը գիտնար, թէ որ ժամին զոր կը զայ, կը հսկէր եւ քը թողնի, որ իր տունը ծավակն: 44 Դու համար դորդ էս պատրան հելք, որովհետեւ այն ժամին, եթիւ չէք սպասում, մարդու Որդին կը զայ: 45 «Իսկ ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն ծառան, որին իր տերը իր ծառանների վրա կարգեց՝ իր ժամին կերակուր տալու հանար նրանց: 46 Երանի է այն ծառային, որին տերը, գալով, կը զտնի այդպէս արած: 47 Եշմարիտ եւն ասում ճեզ, որ նրան կը կարգի իր ամբողջ ունեցուածքի վրայ: 48 Իսկ եթէ չար ծառան իր մնարում ասի՞ իմ տերը ոչանում է զայ, 49 եւ սկսի իր ծառայակիցներին հարուածել եւ հարբորցների ուսումն ուստի եւ մինի, 50 եւ այդ ծառայի տերը զայ այն օրը, եթիւ չէք սպասում, եւ այն ժամին, եթիւ չէր իմանում, 51 նրան կը սպասի եւ կենծառուների վախճանին կ'արժմանացնի. այնտեղ լու լինի լայ ու ասովանների լոցնորու մ:

25 «Այն ժամանակ երկնքի արքայութիւնը պիտի նմանեցով տասը կոյսերի, որոնք իրենց լապտերներն առաջ՝ փեսային եւ հարսին դիմաւրելու եւմ: **2** Նրանցից հինգը յիմար էին, իսկ հինգը իմաստուն: **3** Յիմարները լապտերներն առան, բայց իրենց հետ պահեստի ձեր չվերցրին: **4** Իսկ հմաստունները իրենց լապտերների հետ միասին ամաներով ձեր վերցրին: **5** Եւ երբ փեսան ուշացա, ամենըն է նիրիեցին եւ քուն մտան: **6** Եւ կեսզիերին ծայն լուուեց՝ ահա փեսան զայխ է, նրան դիմաւրելուն ելեք: **7** Այս ժամանակ բոլոր կոյսերը վեր կացան եւ իրենց լապտերները կարգ բերեցին: **8** Յիմարները իմաստուններին ասացին. «Չեր այդ իւղից տուլք մեզ, որովհետեւ ահա մեր լապտերները հանգչում են»: **9** Ինաստունները պատասխան տուլեցին եւ ասացին. «Գուցէ թէ մեզ եւ թէ ձեզ չբաւականացնի, ուստի զնացք վաճառողների մօտ եւ ձեզ համար զնեցք»: **10** Երբ նրանք զնացին, որ զնեն, փեսան եկալ, եւ

ովքեր պատրաստ էին, նրա հետ հարսանիքի սրահը մտան, ու դուռը փակուեց: **11** Յետոյ եկան միւս կյուսերն էլ ու ասացին. «ՏՇՌ, տՇՌ, բաց արա»: **12** Նա պատասխան տուեց ու ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ ծեզ չեմ ճանաչում»: **13** Արթուրն կացէք, որովհետեւ զգիտք ո՞ր օրը եւ ո՞չ է ժամը»: **14** «Նոյնպէս, մի մարդ, հեռու երկիր գնախ, կանչեց իր ծառաներին և իր ունեցուածքը նրանց տուեց. **15** Մէկին տուեց հինգ քանքար, միւսին՝ երկու եւ մի ուրիշին՝ մէկ իլրաքանչիւրին բառ իր կարողութեան. եւ զնաց: **16** Ով հինգն առաւ, իսկոյն զնաց, դրանով գործ արեց եւ հինգ եւս շահեց: **17** Նոյնպէս նա էլ, որ երկուսն առաւ, երկու եւս շահեց: **18** Իսկ ով մէկն առաւ, զնաց հորդ փորեց եւ իր տիրոջ դրամը թաքցրեց: **19** Ծառ ժամանակ անց, այն ծառաների տէրը եկաւ եւ նրանց հետ հաշու տեսաւ: **20** Ով հինգ քանքար էր առեւ, մօտենալով՝ հինգ քանքար եւս տուեց ու ասաց. «ՏՇՌ, հինգ քանքար տուիր ինձ. արդ, ահաւասիկ վրան հինգ քանքար եւս շահեցի»: **21** Իր տէրը նրան ասաց. «Ապրեն, քարի եւ հաւատարին ծառայ, որովհետեւ այդ քիչ մէջ հաւատարիմ եղար, շատի վրայ կը կարգեմ քեզ. մտիք քո տիրոջ ուրախութեան մէջ»: **22** Ով երկու քանքարն էր առեւ, նա էլ մօտեցաւ ու ասաց. «ՏՇՌ, ինձ քանքար տուիր, ահաւասիկ երկու այլ քանքար եւս, որ դրանց վլայ շահեցի»: **23** Իր տէրը նրան ասաց. «Ապրեն, քարի եւ հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ այդ քիչ մէջ ահաւատարիմ եղար, շատի վրայ կը կարգեմ քեզ. մտիք քո տիրոջ ուրախութեան մէջ»: **24** Մօտեցաւ նաեւ նա, որ մէկ քանքար էր առեւ, ու ասաց. «ՏՇՌ, զիտիք, որ զու մի խիստ մարդ ես, հնձում ես, ինչ որ չեմ սերմանել, եւ հաւաքում ես այնտեղից, ուր չեմ ցանել». **25** Վախեցայ. զնացի եւ թաքցրի քո այս քանքարը հոդի մէջ: Արդ, ահաւասիկ, քոնք՝ քեզ»: **26** Տէրը պատասխան տուեց եւ ասաց նրան. «Զար եւ ծոյլ ծառայ, գիտէիք, որ ինձում եմ, ուր չեմ սերմանել, եւ հաւաքում ես այնտեղից, ուր չեմ ցանել». **27** Դու պէտք է իմ այդ դրամը լումայափիխների մօտ դնէիք, եւ ես, զայրք, տոկոսով միասին պահանջէի այն, ինչ որ իմն է: **28** Արդ, դրանից առեք այդ քանքարը եւ տուէք նրան, ով տասը քանքար ունի. **29** Քանի որ՝ ով ունի, նրան պիտի տրուի եւ ունեցածը պիտի աւելացուի, իսկ ով չունի, նրանից ունեցածն էլ պիտի վերցուի: **30** Խսկ այդ անպիտան ծառային հանեցէք դուրս, արտաքին խաւարը. այնտեղ կը իմն լաց եւ ատամների կրծուում»: **31** «Արդ, երբ որ մարդու Որդին ազ իր փառքով եւ բոլոր իրեշտակները՝ իր հետ, այն ժամանակ նա պիտի նստի իր փառքի զահի վրա, **32** ու նրա առաջ պիտի հաւաքուեն բոլոր ազգերը, եւ նա նրանց միմեանցից պիտի զատի, ինչպէս մի հովիչ, որ զատում է ոչխարները այծերից: **33** Եւ ոչխարները իր աշխն պիտի կանգնեցնի, իսկ այծերը՝ ծախին: **34** Կյան ժամանակ թագաւորը պիտի ասի նրանց, որ իր աշխն են. «Եկէք, իմ Յօր օրինեաններ, ժառանգեցէք աշխարիի սկզբից ծեզ հանար պատրաստուած արքայութիւնը. **35** Որովհետեւ բացած էի, եւ իմն ուտելիք տուիք, ծառայք, ասարք էի, եւ իմն ջուր տուլիք՝ խմելու. օտար էի, եւ իմն ձեր մէջ առաք, **36** մերկ էի, եւ իմն հազգրիք, հիւանդ էի, եւ իմն տեսնելու եկար, բայսորս մ էի եւ իմն ասից ինչպար»: **37** Կյան ժամանակ պատրաստուած արքայութիւնը.

արդարները պիտի պատասխանեն նրան ու ասեն. «Տէր, նրա տեսանք քեզ քաղցած ու կերակրեցինք, կամ ծարաւ եւ ջուր տուեցինք. 38 Երբ տեսանք քեզ օտար եւ մեր մէջ առանք, կամ մէրկ եւ հազցինք. 39 Երբ տեսանք քեզ իրանդ կամ բանտի մէջ ու եկանք քեզ այցի»: 40 Թագասորը պիտի պատասխանի ու ասի նրանց, որ իր ձափին են. «Անիծեալն՛ր, գնաց՛ք ինձնից յախտենական կրակը, որ պատրաստուած է սատանայի եւ իր իրեշտակմէրի համար. (աթոնոս ց166) 42 որովհետեւ քաղցած էի, եւ ինձ ուտեղի չսուլիիք, ծարաւ էի, եւ ինձ ջոր չսուլիք. 43 օտար էի, եւ ինձ ձեր մէջ չառար, մէրկ էի, եւ ինձ չհազցրիք, իհւանդ էի ու բանտի մէջ, եւ ինձ տեսնելու չեկար»: 44 Այն ժամանակ նրանք է պիտի պատասխանեն ու ասեն. «Տէր, նրա տեսանք քեզ քաղցած, կամ ծարաւ, կամ օտար, կամ մէրկ, կամ հիւանդ, կամ բանտի մէջ ու քեզ չծառայեցինք»: 45 Այն ժամանակ պիտի պատասխանի նրանց ու ասի. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որովհետեւ այս փորերից մէկին այդ չարեցիք, ինձ համար էլ չարեցիք»: 46 Եւ նրանք պիտի զնան դէպի յախտենական տաճանք, իսկ արդարները՝ յախտենական կնամք»: (աթոնոս ց166)

26 Երբ Յիսուս այս բոլոր խօսքերը վերջացրեց, իր աշակերտներին ասաց. 2 «Գիտէք, որ երկու որ յետոյ զատիկ է, եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի հաշը ենելու համար»: 3 Այն ժամանակ քահանայապետները եւ օրէնքտներն ու ժողովորի ծերերը հաւաքուեցին Կայիհավա անտոնով քահանայապետի դաիիճոր 4 եւ խորհուրդ պրեցին, որպէսզի նենգութենամբ քրնեն Յիսուսի շիզուսին ու սպանեն: 5 Բայց ասում էին. «Ո՛չ այս տօնին, որպէսզի ժողովորի մէջ խռովութիւն չլինի»: 6 Երբ Յիսուս եկա Բեթանիա, բորոտ Սիմոնի տունը, 7 նրան մօտեցաւ մի կին, որ մի շիշ թանկարժէր իւղ ունէր, եւ թափեց այն նրա գլխին, մինչ նա սեղան էր նստել: 8 Եթեր աշակերտներն աս տեսան, բրականան ու ասացին. «Ինչո՞ւ համար է անլաշասո իւղի այդ վատնումը, 9 քանի որ կարեյի եր մեծ զնով վաճառել այդ եւ տալ արքատներին»: 10 Յիսուս իմացաւ ու նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ եք նեղութիւն տալիս այդ կնօքը. նա իմ հանդէպ մի բարի գործ կատարեց. 11 արքատներին ամեն ժամ ձեզ հետ ունէր, բայց ինձ միշտ ձեզ հետ չեք ունենայ: 12 Իմ մարմնի վրայ այդ իւղը թափելով՝ նա իմ թաղուելը կանխանչեց: 13 Բայց Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ ամբողջ աշխարհում, ուր էլ այս Աւետարանը քարոզու, պիտի պատմով դրա յիշատակին, նաև ինչ որ դա արեց:» 14 Այն ժամանակ Տասներկուսից մէկը՝ Ցուլա Խսկարիովսացի կոչուածը, գնաց քահանայապետներն մօտ ու ասաց. 15 «Ինչ կը կամենար ինձ տալ, որ ես նրան ձեզ մատնեմ»: Եւ նրանք երեսուն արծաթ դրամ խոստացան նրան: 16 Դրանից յետոյ նա առիթ էր որոնում, որ նրան մատնի նրանց: 17 Եւ Բաղարջակերաց տօնի առաջին օրը աշակերտները մօտեցան Յիսուսին եւ ասացին. «Ո՞ւր ես կամենում պատրաստենք քեզ համար զատկական ընթրիքը, որ ուտես»: 18 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Գնաց՛ք քաղաք

այսինչ անձի մօտ եւ նրան ասացէք. «Կարդապետն ասում է՝ իմ ժամանակը մօտեցել է, քեզ մօտ եմ անելու զատիկը իմ աշակերտների հետ միսափին»: 19 Եւ աշակերտները արեցին, ինչպէս Յիսուս իրենց հրամաքեց, ու պատրաստեցին զատկական ընթրիքը: 20 Եւ երբ երեկոյ եղաւ, տասներկու աշակերտների հետ սեղան էր նստել: 21 Եւ մինչ նրանք դեռ ուտում էին, նա ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ ձեզանից մէկն ինձ մատնելու է: 22 Եւ նրանք խիստ տխրեցին. նրանցից հյւարանչիւրն սկսեց ասել նրան. «Սիրէ ես եմ, Տէր»: 23 Նա պատասխան տուուց ու ասաց. «Ով իր ծեռքի ինձ հետ պանկի մէջ մտցրեց, նայ է ինձ մատնելու: 24 Մարդու Որդին կը զնայ այս աշխարհից, ինչպէս նրա մասին գրուած է, բայց վայ այն մարդուն, ում ծեռքով կը մատնի մարդու. Որդիի: Վեեի լա կը լինէր նրա համար, եթէ այդ մարդը ծնուած չիլնէրո: 25 Յուղան, որ մատնելու էր նրան, պատասխանեց ու ասաց. «Սիրէ ես եմ, Վարդապէտ»: Նրան ասաց՝ դու ասացիր: 26 Եւ մինչ նրանք դեռ ուտում էին, Յիսուս հաց վերցրեց, օրինց ու կտրեց Եւ տուեց աշակերտներին ու ասաց. «Ալէք, կերէք, այս է իմ մարմինը»: 27 Եւ բաժակ վերցնելով՝ գոհութիւն յայտնեց, տուեց նրանց ու ասաց. 28 «Խմեց՛ք դրանից բոլորը, որովհետեւ այդ է նոր լիսախի իմ արիւնը, որ թափում է շատերի համար»: 29 Բայց ասում եմ ձեզ, այսուհետեւ ես այլեւս որթատունկի բերքից չեմ խմի մինչեւ այն օրը, երբ ձեզ հետ կը խմն նորը իմ չօր արբայութեան մէջ»: 30 Եւ օրիներգեցին ու եկան Զիթենեաց լեզը: 31 Այն ժամանակ Յիսուս նրանց ասաց. «Դուք ամենքի այս գիշեր իմ պատճառով զայթակողուեն եք. որովհետեւ գրուած է, թէ հովուին պիտի հարուածնեն, եւ հօսի ոչխարները պիտի ցրուեն: 32 Եւ իմ յարութիւն առնելուց յետոյ, ձեզինց առաջ պիտի զնամ Գայիիա»: 33 Պետրոսը պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Թէպէտ եւ ամենքը քո պատճառով զայթակողուեն, սակայն եւ չեմ զայթակողուի»: 34 Յիսուս նրան ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում քեզ, որ այս գիշեր, դեռ աբաղաջր չկանչած, երեք անգամ ինձ պիտի ուրանաս»: 35 Պետրոսը նրան ասաց. «Թէ քեզ հետ մեռնել իսկ ինձ հասնի, քեզ չեմ ուրանայ»: Տոյնն ասացին բոլոր աշակերտներն է: 36 Այն ժամանակ Յիսուս նրանց հետ եկամ մի տեղ, որի անոնը Գեթսեմանի էր, եւ նրանց ասաց. «Աւտեց՛ք այդտեղ, մինչեւ որ զնամ արօթեմ»: 37 Եւ իր հետ վերցնելով՝ Պետրոսին եւ Զերեղոսի երկու որդիներին՝ սկսեց տրտմել եւ տագնապեց: 38 Այն ժամանակ նրանց ասաց. «Յոզիփ տխուր է մահու չափ. այստեղ մնացէր եւ ինձ հետ հսկեց՛ք»: 39 Եւ մի փոքր առաջ զնալով՝ ընկալ իր երեսի վրայ, աղօթեց ու ասաց. «Հայր իմ, եթէ կարեի է, այս բաժակը թող ինձնից հեռու անցնի, բայց ոչ՝ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»: 40 Նա եկա աշակերտների մօտ եւ նրանց քնի մէջ զնուց գտաւ ու Պետրոսին ասաց. «Այդպէս, չկարողացած մէկ ժամ արթուն մնալ ինձ հետ: 41 Կրթուն մնացէր եւ աղօթք արէք, որպէսզի փործութեան մէջ չընկնէր. հոգիս յօժար է, բայց մարմին՝ տկար»: 42 «Դարձեա, երկորոր անգամ, Յիսուս զնաց աղօթքի կանգնեց ու ասաց. «Հայր իմ, եթէ կարեի չէ, որ այս բաժակը ինձնից հեռու անցնի,

ապա այն կը խմեմ. քո կամքը թռո լինի»: **43** Եւ գպով՝ դարձեալ նրանց քնի մէջ զտաւ, որովհետեւ նրանց աչքերը ծանրացել էին: **44** Թողեց նրանց ու երրորդ անգամ զնաց աղօթքի կանգնեց. Եւ դարձեալ նոյն խօսքն ասաց: **45** Այն ժամանակ եկաւ աշակերտների մօտ ու նրանց ասաց. «Նշեցէք այսուհետեւ ու հանգստացէք, քանի որ ահա ժամը հասել է, եւ մարդու Որդին մեղալորների ձեռքն է մատնում: **46** Վէր կացէք զնանք այստեղից. որովհետեւ ահա հասաւ նա, ով ինձ մատնելու Ե»: **47** Եւ մինչ նա դեռ այսպէս խօսում էր, ահա Յուլյա՝ Տամերտուսից մէկը, եկաւ ու նրա հետ՝ քահանայապետների եւ ժողովրդի ծերերի կողմից քաղում ամրիխ՝ սրբով ու մահակներով: **48** Եւ նա, որ նրան մատնելու էր, նրանց նշան էր տուելու ասել. «Ում ինտ ես համբուրուսն, նաև Ե, նրան կը քոնէք»: **49** Եւ սա խւկոյն մօտենալով Յիսուսին ասաց. «Ողջին, Կարդապէտ»: ու նրա հետ համբուրուեց: **50** Իսկ Յիսուս նրան ասաց. «Ընկէր, սրա համար դու եւկար»: Այն ժամանակ, մօտենալով, ձեռք բարձրացրին Յիսուսի վրայ ու նրան քոնեցին: **51** Եւ ահա Յիսուսի հետ գտնուողներից մէկը ձեռքը երկարեց և իր սուրբ հանեց ու հարուածեց քահանայապետի ծառային եւ նրա ականջը կտրեց պոլկեց: **52** Այն ժամանակ Յիսուս նրան ասաց. «Քո սուրբ ես դիր իր տեղը, որովհետեւ, ովքեր սուր են վերցնում, սրով կ'ընկնեն: **53** Եւ կամ կարծիւմ ես, թէ չեմ կարող իմ ջօրն աղաչե, որ նա հիմա ինձ համար այստեղ հասցնի հրեշտակների աւելի քան տասներկու գնդեր: **54** Ել ինչպէս պիտի կատարուէին Սուրբ Գրքերում գրուածները, թէ՝ այսպէս պէտք է լինի»: **55** Այն ժամանակ Յիսուս ամրիխին ասաց. «Սրերու ու մահակներով իմ դէմ էր եկել՝ քռնելու ինձ իրելու մի աւազակի Միշտ ձեզ մօտ, տաճարում նստում էի եւ ուսուցանում, որ ինձ չքոնեցիք. **56** Բայց այս քոնորդ եղաւ, որպէսզի մարգարեների Գրուածները կատարուեն»: Այն ժամանակ աշակերտները բոլորն էլ թողեցին նրան ու փախան: **57** Իսկ նրանք քռնելով Յիսուսին՝ տարան Կայիշափա քահանայապետի մօտ, ուր օրէնսգէտներն ու ծերերը հաւաքուել էին: **58** Եւ Պետրոսը հեռուից նրան հետեւելով՝ զնաց մինչեւ քահանայապետի գալիքը և ներս մտնելով սպասարկուների հետ նստեց՝ տեսնելու համար վախճանը: **59** Իսկ քահանայապետներն ու ամբողջ ատեանը Յիսուսին մասին սուր վկայութիւն էին փնտում, որպէսզի նրան սպանեն, **60** Բայց ներկայացող քաղում սուր վկաների մէջ չէին գտնում այն: Եթոյոյ աաց եկան երկու սուր վկաներ. **61** Ասացին. «Սա ասում էր՝ Աստծու տաճարը կարող եմ քանդել եւ երեք օրում շինել»: **62** Եւ քահանայապետը վեր կենալով՝ նրան ասաց. «Պատասխան չեմ տախս, քո մասին ինչ ամբաստանութիւն են անում դրանք»: **63** Եւ Յիսուս լուր էր մնում: Քահանայապետ խօսեց եւ նրան ասաց. «Երդուեցնում եմ քեզ կենդանի Աստծոն, որ մեզ ասես, թէ դո՞ւ ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին»: **64** Յիսուս նրան ասաց. «Դու ասացի՞: Բայց ասում եմ ձեզ. այսուհետեւ մարդու Որդուն կը տեսմէր նստած ամենազօր Աստծու աջ կողմուն եւ եկած երկնքի ամպերի վրայով»: **65** Այն ժամանակ քահանայապետը պատռեց իր

զգեստներն ու ասաց. «Հայիուց, Ել ինչի՞ են պէտք մեզ վկաներ. ահա հիմա լսեցիք նրա հայիուանքը: **66** Ինչ է ձեր կամքրօ: Նրանք պատասխանեցին ու ասացին՝ մահապարտ Ե: **67** Այն ժամանակ թթեցին նրա երեսին, բռունցքով հարուածեցին նրան, եւ ունակ է պատակեցին նրան ու ասացին. **68** «Մարգարեացին մեզ, դո՞ւ, Քրիստոն, ով է, որ քեզ հարուածեց»: **69** Իսկ Պետրոսը նստած էր դուրս՝ գալիքում. մի աղախին մօտեցաւ նրան ու ասաց. «Դո՞ւ էլ գայլիխացի Յիսուսի հետ Էիր»: **70** Նա ուրացա բոլոր առաջ ու ասաց. «Զգիտեմ՝ դու ինչ ես խօսում»: **71** Եւ երբ նա զավարից դուրս եաւ, նրան տեսաւ մի այլ կին եւ այնտեղ կանգնածներին ասաց. «Սա Ել Յիսուս Նազուրեցու հետ Էր»: **72** Եւ դարձեալ նա երդումով ուրացաւ, թէ՝ այդ մարդուն չեմ ճանաչում: **73** Եւ մի թիշ յետոյ այնտեղ գտնուողները, մօտենալով, Պետրոսին ասացին. «Իրօք, դու էլ նրանցից ես, քանի որ քո խօսուածքն էլ թեզ յատինի է անում»: **74** Այն ժամանակ նա սկսեց նզովք կարդալ ու երդուեն, թէ՝ այդ մարդուն չեմ ճանաչում: Եւ խւկոյն աքաղաղը կանչեց: **75** Եւ Պետրոսը յիշեց Յիսուսի խօսքը, որ նա ասել էր, թէ՝ դեռ աքաղաղը չկանչած՝ երեք անգամ ինձ պիտի ուրանաս: Եւ դուրս ենելով՝ դառնապես լաց եղաւ:

27 Երբ առաւոտ եղաւ, բոլոր բահանայապետները եւ ժողովրդի ծերերը խորհուրդ արեցին Յիսուսի դէմ նրան սպանելու համար: **2** Նրան կապեցին, առան զնացին եւ յամձնեցին պյունտացի «Պիտառոս կուսակայի ձնքը»: **3** Այն ժամանակ Յուղան, որ Յիսուսին մատնել էր, տեսներվ, որ Յիսուս դատապարտուեց, դղաց, արծաթ դրամները վերադարձեց քահանայապետներին եւ ժողովրդի ծերերին ու ասաց. **4** «Մեղանչեցի, որովհետեւ արդար արին մատնեցի»: Իսկ նրանք ասացին. «Սեր հոգը չէ, դո՞ւ գիտես»: **5** Եւ արծաթ դրամները նետեց տաճարի մէջ եւ հեռացաւ ու զնաց ինքն իրեն կախեց: **6** Իսկ քահանայապետները արծաթ դրամները վերցնելով՝ ասացին. «Օրինաւոր չէ դրանք ընդունել տաճարի զանձանակի մէջ, քանի որ արեան գին են»: **7** Եւ խորհուրդ անելով՝ դրանով գնեցին բրուտա ազարակը՝ որպէս գերեզման օտարների համար: **8** Այդ պատճառով այդ ազարակը կոչուել է Վրեան ազարակ՝ մինչեւ այսօր: **9** Այն ժամանակ կատարուեց, ինչ ասուել էր Երեմիա մարգարէի բերանով. «Եւ առան երեսուն կտոր արծաթը՝ վաճառուածի գինը, որ նշանակուել էր իսրայէլացիներից, **10** եւ այն տուեցին բրուտի ազարակի համար, ինչպէս Տերը ինձ հրամայել էր»: **11** Եւ Յիսուս կանգնեց կուսակայի առաջ. Կուսակայը հարցեց նրան ու ասաց. «Դո՞ւ նս իսրայէլացիների բազաւորը»: Եւ Յիսուս ասաց. «Դու նս ասում»: **12** Իսկ երբ նա ամբաստանում էր քահանայապետների ու ծերերի կողմից, ոչինչ չպատասխանեց: **13** Այն ժամանակ Պիտառոսը նրան ասաց. «Չեն լսում, ինչքան դրանք քո մէջ են»: **14** Եւ նրան չպատասխանեց եւ ոչ մի բան, այնպէս որ կուսակայը շատ զարմացաւ: **15** Սակայն կուսակայը սովորութիւն ուներ տօնի արիթով ժողովրդի համար արծակել մի բանտարկեալ, ում նրանք կամենային: **16** Այն

Ժամանակ ունեին մի նշանաւոր բանտարկեալ, որի անոնը թեսու Բարաբրա էր: 17 Երբ հաւաքուցին, Պիղատոսը նրանց ասաց. «Այս երկուսից որին էր ուզում, որ ձեզ համար արձակեմ. Թեսու Բարաբրային,թէ՛ Յիշուտին՝ Քրիստոս կոչուածին»: 18 Քանի որ Պիղատոսը գիտէր, որ նախանձից մատնել էին նրան: 19 Եւ մինչ նա ատեան էր նստում, իր կինը նրան լուր ուղարկեց ու ասաց. «Քո եւ այդ արդարի միջեւ ոչինչ չկայ, որովհետեւ այսօր երազումն նրա պատճառով գիտովս շատ քաներ անցան»: 20 Իսկ բահանայապետներն ու ծերեր համոգեցին ժողովիդին, թի Բարաբրային ուզեն եւ Յիշուտին կորսատեան մատնեն: 21 Կուսակալը պատափան տուեց ու ասաց նրանց. «Այս երկուսից որին էր ուզում, որ ձեզ համար արձակեմ»: 22 Եւ նրանք ասացին՝ Բարաբրային: «Պիղատոսը նրանց ասաց. «Իսկ ինչ անեն Յիշուտին՝ Քրիստոս կոչուածին»: 23 Ամենքը ասացին՝ թող խաչուի: Եւ նա ասաց. «Ինչ չար բան արեց»: Եւ նրանք առաւել եւս աղաղակում էին ու ասում՝ թող խաչուի: 24 Եւ Պիղատոսը տեսներով, թէ ոչինչ չի օգնում, այլ էլ աւելի խովովիթին է լինում, ջուր վերցնելով՝ լուր ձեռերու ժողովովի առաջ ու ասաց. «Այդ արդարի արիւնից ես անման եմ. դրէ գիտե՞»: 25 Ամբողջ ժողովուրոց պատափաննեց ու ասաց. «Դրա արիւնը՝ մեր վրայ եւ մեր որդիների վրայ»: 26 Այն ժամանակ Պիղատոսը նրանց համար արձակեց Բարաբրային եւ Յիշուտին զանակոծել տալով՝ տուեց նրանց ձեռքը, որ խաչուի: 27 Այն ժամանակ կլուսակալի զինուորները Յիշուտին վերցրին տարան ապարանք եւ ամբողջ գունդը նրա գլխին հարթեցին: 28 Մերկացրին նրան եւ նրա վրայ կարմիր վերնազետս ցցեցին: 29 Եւ վշերից պասակ պատրաստելով՝ դրեցին նրա գլխին եւ մի եղեց՝ նրա աջ ձեռքին. Նրա առաջ ծնկի զալով՝ ծաղրում էին ու ասում. «Ողջին, հրեաների թագաւոր»: 30 Եւ թքելով նրա վրայ՝ եղեգն առնում էին ու խփում նրա գլխին: 31 Եւ երբ նրան ծաղրուծանակի ենթարկեցին, նրա վրայից հանեցին քամմիդը ու նրան հագցրին իր զգեստը. Եւ տարան նրան խաչը հանելու: 32 Եւ դուրս ենելով՝ գտան կիրենացի մի մարդ՝ Սիրն անոնով, ու նրան ստիպեցին, որ նա խաչը կրի: 33 Եւ համեմով Գոդգորա կոչուած տեղը, որ նշանակում է կառափանատեղի, 34 Յիշուտին լեղի խառնած գինի տուեցին հմելու, եւ երբ համեստեց, չկամեցա իմնի: 35 Եւ նրան խաչը հանելով՝ բաժանեցին նրա զգեստները՝ վիճակ ցցելով, որպեսզի կատարուի այն խօսքը, որ ասուեց մարգարեի կողմից. «Իմ զգեստները բաժանեցին իրենց մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ էին զցում»: 36 Ու նստած՝ նրան պահպանում էին: 37 Եւ նրա գլխի վերևու դրեցին նրա յանցապարտութեան գիրը, թէ՝ սա՞յ է Յիշուտը՝ հրեաների թագաւորը: 38 Միւնչն ժամանակ նրա հետ խաչը հանեցին երկու ալազակներ՝ մէկը նրա աջից, եւ միւնք՝ ձախից: 39 Եւ մօտով անցնողները հայոցում էին նրան, շարժում էին գլուխներն ու ասում. 40 «Վամ, դու որ քանդում էիր տաճարը եւ երեր օրից այն շինում, փրկիր քեզ. Եթէ Աստծո Որդի ես, իշեր այդ խաչից»: 41 Ծոյնպէս եւ քահանայապետները, օրենսգէտներով ու ծերերով

հանդերձ, ծաղրում էին նրան ու ասում. 42 «Ուրիշներին փրկեց, ինքն իրեն չի կարողանում փրկել. Եթէ Խրապէի թագաւոր է, հիմա թող այդ խաչից հջնի եւ դրան կը հաւատանք: 43 Եթէ դա յոյսը դրել էր Աստծո վրայ, թող նա այժմ դրան փրկի, Եթէ ուզում է դրան. քանի որ ասաց, թէ՝ Աստծո Որդի եմ»: 44 Նրա հետ խաչուած ալազակներն էլ էին նոյն ձեւով նախատում նրան: 45 Եւ կեսօրին ամրող երկրի վրայ խաւար եղաւ մինչեւ ժամը երեքը: 46 Ժամը երեքի մօտ Յիշուլ բարձր ձայնով գոյեց ու ասաց. «Էլի, Էլի, լամա բարձրաթամին», այսինքն՝ Աստծուած իմ, Աստծուած իմ, ինչո՞ւ թողեցիր ինձ: 47 Այստեղ կանգնածներից ունանք, Երբ լսեցին, ասացին. «Դա Եղիային է կանչում»: 48 Եւ նրանցից մէկը խկոյն վագեց, քացախով թարախուած սպոնց վերցրեց եւ մի եղեցի վրայ անցկացներով՝ տուեց նրան, որ խմի: 49 Իսկ ուրիշներ ասում էին. «Ճողի, տեսնենք, թէ Եղիան կը զայ, որ դրան փրկի»: 50 Եւ Յիշուլ դարձեալ բարձր ձայնով աղաղակեց եւ հոգին աւանդից: 51 Եւ ահա տաճարի վարագյուրը վերսից մինչեւ ներբեւ երկուսի պատուեց, եւ երկիր շարժուեց, եւ ժայրեր ճեղբարեցին, 52 եւ գերեզմանները բացուեցին, եւ ննջեցեալ սրբերի բազում մարմիններ յարութիւն առան: 53 ու նրա յարութիւնից յետոյ գերեզմաններից եկմերով մտան սուրբ քաղաքը եւ շատերին երեւացին: 54 Իսկ հարիւրապետը եւ նրանք, որ իր հետ Յիշուլին պահպանում էին, երբ տեսան երկրաշարժը եւ պատահածները, սաստիկ վախեցան ու ասացին. «Արդարեւ, Աստծո Որդի էր սա»: 55 Այնտեղ շատ կանայք կային, որնք բանգնած հեռուից նայում էին եւ որոնք Գայիխայից եկել էին Յիշուլի յետեւից՝ նրան ծառայելու համար. 56 Նրանց մէջ էին Սարհամ Սագագիտնացին, Յակովի եւ Ցովսէ մայր Սարհամը եւ Եթեղեոսի որդիների մայրը: 57 Երբ երեկոյ եղաւ, եկաւ Ցովսէփ անունով արիմարիխացի մի մծծահարուստ մարդ, որ Յիշուլին աշակերտել էր: 58 Աս Պիղատոսի մօտ գնալով՝ Յիշուլի մարմինը խնդրեց: Այն ժամանակ Պիղատոսը հրամայեց, որ մարմինը տրուի: 59 Եւ Ցովսէփը, մարմինն առնելով, պատեց մաքուր կտաւով 60 եւ դրեց նոր գերեզմանի մէջ, որ փորել էր տուել ժայրի մէջ: Եւ մի մեծ քար, որպէս կափարիչ, գերեզմանի դրան առաջ գլորեց ու գնաց: 61 Այնտեղ էր Սարհամ Սագագիտնացին եւ միևն Սարհամը. նրանք նստած էին գերեզմանի դիմաց: 62 Եւ հետեւեալ օրը, որ ուրբաթի յաջորդ օրն է, քահանայապետներն ու փարիսեցիները հաւարուեցին Պիղատոսի մօտ ու ասացին. 63 «Տէր, յիշեցինք, թէ այն մոլորեցնորը, քանի կենդանի էր, ասում էր, թէ՝ երեք օրից յարութիւն առալ. Եւ վերջին մոլորութիւնը աւելի վաս լինի, քան առաջինը»: 65 Պիղատոսը նրանց ասացին. «Չինուորներ, ուներ գնացք՝ ապահովութեանը հոգ տարուի. գուցէ աշակերտները գիշերով զան եւ դղոանան նրան ու ժողովորին ասեն, թէ՝ մեռներից յարութիւն առալ. Եւ վերջին մոլորութիւնը աւելի վաս լինի, քան առաջինը»: 66 Եւ նրանք գնացին գերեզմանի ապահովութեանը

հոգ տանելու եւ վեմք կնքեցին՝ զինուորներ
նշանակելով:

28 Ծարաթ օրուայ երեկոյեան, երբ կիրակին
լրսանում էր, Մարիամ Մագդաղենացին եւ
միւս Մարիամը եկան գերեզմանը տեսնելու: 2 Եւ
ահա մեծ երկրաշարժ եղաւ, որովհետեւ Տիրոց
հրեշտակը երկնքից իշնելով՝ մօտեցաւ, որնից վեմք
մի կողմ գլորեց ու նստեց նրա վրայ: 3 Նրա տեսքը
փայտակի նման էր, ու նրա զգեստը՝ սպիտակ,
ինչպէս ծինըր: 4 Նրա ակից պահապանները
խորվուեցին եւ մեռեմերի պէս եղան: 5 Յրեշտակը
խօսեց ու կանանց ասաց. «Դուք մի վախեցէք,
զիտեմ, որ փնտռում էք Յիսուսին, որ խաչուեց.
6 այստեղ չէ նա, քամի որ յարութիւն առաւ,
ինչպէս ինքն ասել էր. Եկէք, տեսէք այն տեղը,
ուր պառկած էր: 7 Եւ իսկոյն գնացէք, ասացէք
նրա աշակերտներին, թէ յարութիւն առաւ. Եւ
ահա նա ծեզնից առաջ գնում է Գալիլիա. այնտեղ
նրան կը տեսնէք: Ահա ասացի ձեզ: 8 Եւ իսկոյն,
ահով մեծ ուրախութեամբ, գերեզմանից դուրս
ենելով՝ վազեցին աշակերտներին պատմելու: 9
Եւ յանկարծ Յիսուս նրանց դիմացը ելաւ ու
ասաց՝ ողջին ձեզ. Եւ նրանք մօտենալով՝ նրա
ուրեցին փարուեցին ու երկրպագեցին նրան:
10 Այն ժամանակ Յիսուս նրանց ասաց. «Մի
վախեցէք. գնացէք ասացէք իմ եղբայրներին,
որ գնան Գալիլիա եւ այստեղ ինձ տեսնեն»: 11
Երբ նրանք գնացին, ահա զինուորներից ումանք
քաղաք եկան ու քահանայապետներին պատմեցին
այն բոլորը, ինչ որ պատահել էր: 12 Եւ նրանք
ծերերի հետ միասին հաւաքուելով՝ խորհուրդ
արեցին, շատ դրամ տուեցին զինուորներին ու
ասացին. 13 «Կ'ասէք, թէ նրա աշակերտները,
զիշերով զալով, գողացան նրան, մինչ մենք քնի մէջ
էինք: 14 Եւ եթէ այդ լուրը կուսականին հասնի, մենք
նրան կը զոհացնենք եւ ձեզ հոգսից կ'ազատենք»:
15 Եւ նրանք դրամն առնելով՝ արեցին այնպէս,
ինչպէս որ իրենց ստորեցողել էին: Եւ այս զրոյցը
տարածուած է հրեաների մէջ մինչեւ այսօր: 16
Իսկ տասնմէկ աշակերտները գնացին Գալիլիա,
այն լեռը, ուր Յիսուս իրենց հետ ժամադրուել էր:
17 Երբ նրան տեսան, երկրպագեցին նրան, իսկ
ումանք երկմտեցին: 18 Եւ Յիսուս մօտենալով՝
խօսեց նրանց հետ ու ասաց. «Ինձ է տրուած ամէն
իշխանութիւն երկնքում եւ երկրի վրայ. ինչպէս
Յայրը ինձ ուղարկեց, ես եւ ձեզ եմ ուղարկուեմ: 19
Գնացէք ուրեմն աշակերտ դասձրէք բոլոր ազգերին,
նրանց մկրտեցէք Յօր եւ Որդու եւ Սուլը Յոզու
անունով: 20 Ռւսուցանեցէք նրանց պահել այն
բոլոր, ինչ որ ձեզ պատուիրեցի: Եւ ահա ես ձեզ
հետ եմ բոլոր օրերում մինչեւ աշխարհի վախճանը»:

(անշ ց165)

ՄԱՐԿՈՍ

1 Յիսուս Քրիստոսի՝ Վատծու Որդու Ալետարանի սկիզբը: 2 Ինչպէս որ գրուած է մարգարէների գրքերում. «Ահաւասիկ ես ուղարկում եմ իմ պատգամաւորին քո առաջից, որ կը պատրաստի քո ճանապարհը քո առաջ»: 3 Անապատում կանչողի ծայնն է. «ԱՄՏՐԱՍԱՏԵԳԵՔ Տիրոց ճանապարհը եւ հարթեցէք նրա շավիդներոց»: 4 Յովհաննէսը մկրտում էր անապատում եւ քարոզում պայշխարութեան մկրտութիւն մեղքերի թողութեան համար: 5 Ամքող Յիւսուսանը եւ բոլոր երուսաղէմացիները գնում էին նրա մօս եւ մկրտում նրանից Յորդանան գետում խոստովանելով իրենց մեղքերը: 6 Եւ Յովհաննէսը հագել էր ուղտի մազից զգեստ եւ մէջքին՝ կաշուէ գօտի. եւ նրա կերակուրն էր մորեխն եւ վայրի մեղր: 7 Նա քարոզում էր եւ ասում. «Իմ յետեկից կը գայ ինձնից աեկի հզօրը, որի առաջ արժանիք չեմ խոնարիդելու» նրա կօշիկների կապակն արձակելելու համար: 8 Ես ձեզ մկրտեցի ջրով, իսկ նա ձեզ կը մկրտի Սուլր Յովովք: 9 Վյոն օրերին Յիսուս եկաւ Գայիխայի Նազարէթ քաղաքից եւ Յովհաննէսից մկրտումց Յորդանանում: 10 Եւ նոյն ժամին, երբ ջրից դուրս էր գայիս, տեսաւ Երկինքը՝ պատռուած, եւ Վատծու Յովին, որպէս աղանի, որ իշում էր իր վրայ: 11 Երկնքից մի ճայն եկաւ, որն ասում էր. «Դու ես իմ սիրելի Որդին, որ ունես իմ ամքող քարեանութիւնը»: 12 Եւ անմիջապէս Յովին նրան հանեց տարա մէփի անսապա: 13 Եւ նա այստեղ էր քառատուն օ՛ փորձուելով ստատանայից: Եւ նա զազաների հետ էր, իսկ իրեշտակները ծառայում էին նրան: 14 Յովհաննէսի բանտարկութելուց յետոյ Յիսուս Գայիխա եկաւ. քարոզում էր Վատծու Ալետարանը եւ ասում. 15 «Ժամանակը հասել է, եւ մօտեցել է Վատծու արքայութիւնը. պայշխարեցէք եւ հաւատացէք Ալետարանին»: 16 Երբ նա անցնում էր Գայիխայի ծովեզրով, տեսաւ Սիմոնին եւ նրա եղբայր Անդրեասին, որոնք ուռկանները ծովն էին գցեն, որովհետեւ ձկնորսներ էին: 17 Եւ Յիսուս նրանց ասաց, «Իմ յետեկի եկել, եւ ես ձեզ կը դարձնեմ նարդանն որսորդներ»: 18 Եւ իսկոյն ուռկանները թողնելով՝ զնացին նրա հետ: 19 Վյստեղից մի թիշ առաջ զնարլվ՝ տեսաւ Զերեդիոսի որոի Յակորոսին եւ նրա եղբայր Յովհաննէսին. սրանց էլ տեսաւ իրենց նաւակի մէջ, միևնուրկաններն էին կարգի բերում: 20 Եւ կամչեց նրանց. եւ նրանք իսկոյն նաւակի մէջ թողնելով իրենց հօրը՝ Զերեդիոսին, վարձկան ձկնորսների հետ միասին, զնացին նրա յետեկից: 21 Եւ մտան Կափառնայում: Եւ Յիսուս նոյն շաբաթ օրն իսկ ժողովարան մտնելով՝ ուսուցանում էր նրանց: 22 Եւ նրանք զարմանում էին նրա քարոզութեան վլայ, որովհետեւ նրանց ուսուցանում էր իշխանութեամբ եւ ոչ՝ ինչպէս օրենսգետները: 23 Արդ, նրանց ժողովարանում մի մարդ կար՝ այլոյն ոգուց քռնուած, որն աղաղակեց եւ ասաց. 24 «Թո՞յ տուր, ինչ ես ուզում մեզնից, Յիսուս Նազովեցի. մեզ կրտան մատնելով եկար. գիտենք քեզ, թէ ով ես դու, Վատծու Սուլրին ես»: 25 Յիսուս սաստեց

նրան ու ասաց. «Զայն կտրիք եւ դորս ել դրանից»: 26 Եւ այլոյն ոգին սաստիկ ցնցեց դիւահարին եւ բարձրածայն արարակնելով՝ դուրս եկաւ նրանից: 27 Եւ ամենքը զարմացան, անպէս որ հարցնում էին իրար եւ ասում. «Վյոն Բնէ նոր վարդապետութիւն է, որ իշխանութեամբ պիտի ոգիներին էլ է սաստում, եւ նրանք հնազանդում են նրան»: 28 Եւ նրա համբաւը տարածուեց Գայիխայի բոլոր կողմերում: 29 Եւ ժողովարանից դուրս եկանելով, անմիջապէս եկաւ Սիմոնի եւ Վնդրեասի տունը՝ Յակորոսի եւ Յովհաննէսի հետ: 30 Սիմոնի գորանչը տարութեան մէջ պակած էր. իսկոյն ասացին նրա մասին Յիսուսին: 31 Եւ նա մօտենապով՝ նրա ձեռքը քննեց եւ նրան ոտիք կանգնեցրեց. եւ տեղող նրան թողեց. եւ նա ծառայում էր նրանց: 32 Երբ Երեկոյ եղաւ, արեւի մայր մտնելու ժամանակ, նրա մօս էին բերում բոլոր հիւանդներին եւ դիւահարներին: 33 Եւ ամքող քաղաքը հաւաքուել էր դրների առաջ: 34 Եւ նա տեսակ-տեսակ հիւանդութիւններից բազում հիւանդներ քծկեց եւ բազում դեւեր հանեց. եւ թոյլ չէր տախս դեւերին հօսուել որովհետեւ գիտէին նրան, որ Յիսուսուն է: 35 Եւ առաւուտեան մօս, լոյսը բացաւելով առաջ, վեր կացաւ եւ եկաւ զնաց ամայի մի տեղ ու այնտեղ այօթում էր: 36 Նրա յետեկի նրան փնտուելու զնաց Սիմոնը եւ նրանք, որ նրա հետ էին: 37 Եւ երբ գտան նրան, սասցին. «ԱՄԵՆՔՐ փնտուում են թեզք: 38 Եւ նրանց ասաց. «Եկէք զնանք այլ մօտակայ գիւղաքաղաքներ եւս, որպէսզի այնտեղ էլ քարոզեմ, որովհետեւ հենց դրա համար եմ եկել»: 39 Եւ ամքող Գայիխայում նրանց ժողովարաններում քարոզում եւ դեւեր էր հանուում: 40 Նրա մօս եկաւ մի բորու. նա ծնիկ եկած աղաչում էր եւ ասում. «ՏՇի, եթէ կամենսան կարգի եւ ինձ մաքրել»: 41 Իսկ Յիսուս գրալով՝ ծեռքը Երկարեց, դիպաւ նրան եւ ասաց. «Կամենում եմ, մաքրուիշ»: 42 Եւ երբ նրան այս սասց, բորոտութիւնը նրանից իսկոյն զնաց, եւ նա մաքրուեց: 43 Եւ Յիսուս իսկոյն դուրս հանեց նրան եւ խափի պատուիրեց. 44 «Զգոյն եղիր, ոչ ոքի բան չասես, այլ զնա, թեզ քահանային ցոյց տուր եւ մաքրուելու համար ընծայ տուր այն, ինչ հրամայել էր Մովսէսը՝ նրանց համար իբրեւ վկայութիւն»: 45 Բայց նա դուրս զնարլվ՝ սկսեց եռանդուն կերպով քարոզել եւ լուրջ տարածել այն աստիճան, որ Յիսուս չէր կարողանում այլեւս յայտնապէս քաղաք մտնել, այլ դուրս, ամայի տեղերում էր մտնել. եւ բոլոր կողմերից ժողովուրող նրա մօս էր գայիս:

2 Մի քանի օր յետոյ, երբ նա դարձեալ Կափառնայում մտաւ, լուր տարածուեց, թէ տանն է. 2 Եւ շատեր հաւաքուեցին, անպէս որ այլեւս տեղ չմնաց, ոչ իսկ դրան առջեւ: Եւ նրանց քարոզում էր Վատծու խօսքը: 3 Եւ եկաւ նրան մօս՝ բերելով մի անդամալոյնի, որին տանում էին չորս հոգու: 4 Եւ երբ ամքողի պատճառով Յիսուսին չկարողացան մօտենալ, քանից նրան երդիկը այն տան, ուր գտնուում էր նա. Եւ բացելով պաստարը, իշեցրին այն մահիճը, որի մէջ էր անդամալոյնը: 5 Եւ Յիսուս, տեսնելով նրանց համար հաւատը, անդամալոյնին ասաց. «Որդեսկամ, քո մեղքերը թեզ ներուած են»: 6 Օրենսգէտներից մի քանիսը, որ նստած էին այնտեղ,

իրենց մտքում խորհում էին. 7 «Այս ինչ է խօսում, սա հայիում է. ով կարող է մեղքերին թողութիւն տա, եթե ոչ՝ միայն Աստուած»: 8 Եւ Յիսուս իր հոգում իմացաւ, որ այնպէս են խորհում իրենց մտքում. ուստի ասաց. «Ինչո՞ւ ձեր մտքում այդ էր խորհում. 9 որն է աւելի դիւրին. անդամայոյթին ասե՞լ՝ քո մեղքերը թեզ ներուած են, թե՞ ասե՞լ՝ վեր կաց, առ մահիճն եւ զնա քո տունը: 10 Բայց որպէսզի իմանաք, որ մարդու Որդին երկրի վրայ իշխանութիւն ունի ներելու մեղքերը, - ասաց նա անդամայոյթին, - 11 քեզ եմ ասում, վեր կաց, առ քո մասհար եւ զնա քո տունը»: 12 Եւ վեր կացաւ ու անմիջապէս վերցնելով մահիճ՝ բոլորի առաջ դուրս եկաւ, այնպէս որ ամսնքը զարմացան եւ փառք էին տափս Աստծոն ու ասում. «Կյափիսի բան երեք չենք տեսենք»: 13 Եւ նա դարձեալ ծովեցերք զնաց. Եւ ամրոց ժողովուրդը նրա մօս էր զայիս, եւ նա ուսուցանում էր նրանց: 14 Եւ մինչ նա անցնում էր, տեսաւ Ալիքեսի որդի Ղետին, որ մաքսատանը նստած գործի վրայ էր, ու նրան ասաց՝ արի իմ յետեւից: Եւ Ղետին վեր կացաւ զնաց նրա յետեւից: 15 Եւ երբ Յիսուս նրա տանը սեղան նստեց, բազում մաքսատորներ եւ մեղադրուներ էլ Յիսուսի ու նրա աշակերտների հետ սեղան նստեցին, որպինեւել շատերն էին նրա յետեւից զնում: 16 Խակ օրէնսգէտներն ու փարիսեցիները երբ տեսան, որ նա մաքսատորների եւ մեղադրուների հետ է ուսում, նրա աշակերտներին ասացին. «Ինչո՞ւ էր մեղադրուների ու մաքսատորների հետ ուսում եւ խմում»: 17 Երբ Յիսուս լսեց, նրանց ասաց. «Ազողչներին թժիկ պէտք չէ, այլ՝ հիւանդներին: Եւ ես չեմ եկել արդարաներին կանչեր, այլ՝ մեղադրուներին»: 18 Ցովհաննեսի աշակերտները եւ փարիսեցիները ծոմ էին պահուու. Եկան եւ նրան ասացին. «Ինչո՞ւ Ցովհաննեսի աշակերտները եւ փարիսեցիները ծոմ են պահուու, իսկ քո աշակերտները չեն պահուու»: 19 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Միթէ կարեի է, որ հարսանքաւորները ծոմ պահեն, երբ փեսան նրանց հետն է. այնքան ժամանակ, որ փեսան իրենց հետն է, պէտք չէ, որ ծոմ պահեն: 20 Բայց կը գան օրեր, երբ փեսան նրանցից կը վերցուի, եւ ապա այն օրը նրանք էլ ծոմ կը պահեն: 21 Նոր, չօգուագործուած կտակի կտորը ոչ որ հնացած զգեստի վրա չի կարպատի, ապա թէ ոչ նոր կտորը ամբողջութեամբ իհն զգեստի կը պոկլու, եւ պատռուածք աւելի վաս կը լինի: 22 Եւ ոչ ոք հին տիկերի մէջ նոր գինի չի լցնի, ապա թէ ոչ նոր գինին կը պայթեցնի տիկերը, գինին կը թափուի, եւ տիկերը կը փշանան: Այլ նոր գինին նոր տիկերի մէջ պէտք լցուի: 23 Մի շաբաթ օրով նա անցնում էր ցորենի արտերի միջով: Եւ նրա աշակերտները զնալու ժամանակ սկսեցին հասկ պոկել եւ ուտել: 24 Եւ փարիսեցիները նրան ասացին. «Տէս, քո աշակերտները շաբաթ օրով իմ են անում, մի բան, որ օրինաւոր չէ»: 25 Յիսուս նրանց ասաց. «Դուք երբեւից չքը կարդացե, թէ ինչ արեց Կամիքը, երբ կարիք ունեցաւ եւ քայ զգաց ինքը եւ նրանք, որ իր հետ էին. 26 թէ ինչպէս Արքաթար քահանայապեսի օրով մնաւ Աստծու տունը եւ կերաւ առաջաւորութեան հացը՝ տարով նաեւ նրանց, որ իր հետ էին. մի բան, որ, քացի քահանաներից, ուրիշների համար օրինաւոր չէր

ուտել»: 27 Եւ ասաց նրանց. «Շաբաթ օրը մարդու համար է, եւ ոչ թէ մարդո՞ւ շաբաթ օրուայ համար. 28 ապա ուրեմն՝ մարդու Որդին տէրն է եւ շաբաթ օրուայ»:

3 Եւ նա նորից ժողովարան մտաւ. այնտեղ կար մի մարդ, որի ձեռքը չորացած էր: 2 Եւ նրան ուշադրութեամբ դիսում էին՝ տեսնելու, թէ շաբաթ օրով նրան կը թժկի, որպէսզի ամքատաննն նրան: 3 Եւ Յիսուս ասաց այն մարդուն, որի ձեռքը չորացած էր. «Վեր կաց, մէշտէն արի»: 4 Ապա ասաց նրան. «Շաբաթ օրով ինչ բան է օրինասոր անեց. բարի գմիծ գործեն, թէ չարից անել, մի հոգի ազատել, թէ կորստեան մատնել»: Եւ նրանք լուցին: 5 Եւ Յիսուս, ցասումով լցուած, նայելով նրանց եւ տրտմելով նրանց սրտի կուրութեան համար, ասաց մարդուն. «Երկարի ձեռքը»: Եւ նա երկարեց, ու նրա ձեռքը առողջացաւ: 6 Փարիսեցիները հերովդէսականների հետ իշկոյն դուրս եան եւ խորհուրդ էին անում նրա դէմ, թէ ինչպէս նրան կորստեան մատննն: 7 Իսկ Յիսուս աշակերտների հետ միհասին զնան ծովեցերք: Եւ Գայիխայից բազում ժողովուրդ էր զնում նրա յետեւից: 8 նաեւ Յրէաստանից, Երուսաղէմից, Յորդանանի միհա կողմից, ինչպէս նաեւ Տիրոսի և Սիդոնի շօղակայքից բազում ժողովուրդ, երբ լսում էր, թէ նա ինչքան բան է անում, զայիս էր նրա մօտ: 9 Եւ նա իր աշակերտներին ասաց, որ իր համար մի նաւակ պատրաստ լինի ամբոխի պատճառով, որպէսզի իրն չնեղնան: 10 Քանի որ շատերն թժկեց, ուստի ամեն տեսան կիսանդրութիւններ ունեցող մարդիկ զայիս էին, խօնուում նրա շուրջը, որպէսզի դիպչեն նրան: 11 Եւ ափիծ ոգիները, երբ տեսնում էին նրան, ընկնում էին նրա առաջ, աղաղակում էին ու ասում. 12 «Դու Աստծու Որդի ես»: Խակ նա խստի պատուիրում էր նրանց, որ իր ինքնութիւնը շայտննեն: 13 Յիսուս լեռը բարձրացաւ եւ իր մօտ կանչեց նրանց, որոնց ինքը կամեցաւ. Եւ նրանք զնացին նրա մօտ: 14 Նա նշանակեց Տասմաներկուսին, որ իր շուրջը լինեն, եւ նրանց բարդուու ուղարկի, 15 ու նրանք իշխանութիւնն ունենան ցաեր բուժելու եւ հեւեր հանելու: 16 Եւ Սիմոնի անունը Պետրոս որդեց է. 17 Օքրենեսի որդոյ՝ Յակոբոսի ու նրա եղբօր՝ Ցովհաննեսի անունները դրեց Բաներեցէս, որ նշանակում է՝ Որոտման որդիներ: 18 Նաեւ՝ Անդրէասին եւ Փիլիպպոսին եւ Բարյոդոյոմէոսին եւ մաքսաւոր Մատթէոսին եւ Թովմասին եւ Ալիքեսի որդի Ցակորոսին եւ Մաթէոսի աստերիսին եւ Թամանական Կամանացուն: 19 Եւ Ցուդա Խսկարիովստացուն, որը եւ նրան մատնեց: 20 Նրանք տուն վերադարձան. եւ ժողովուրդը նորից եկան նրան բռնելու, որովհետեւ կարծում էին, թէ իսելքը կորցրել է: 22 Խակ Երուսաղէմից իշած օրէնսգէտներն ասում էին, թէ դրա մէջ Բէեղեցերու կայ, եւ դեւերի իշխանի ձեռքով է հանում դեւերին: 23 Եւ նա իր մօս կանչելով նրանց՝ առակներով էր խօսում նրանց հետ. «Ինչպէս կարող է սատանան սատանային դուրս հանել: 24 Եւ արդ, եթե մի թագաւորութիւն ինքն իր մէջ բաժանուի, այդ թագաւորութեան ինքն կարող կանգուն մնալ: 25 Եւ

Եթե մի տուն ինքն իր մէջ բաժանուի, այդ տունը չի կարող կանգուն մնալ: **26** Եւ եթե սատանան ինքն իր դէմ դուրս գայ եւ բաժանուած ինի, չի կարող կանգուն մնայ, այլ նրա վախճանը հասել է: **27** Ոչ ոք չի կարող հզօրի տունը մտնելով՝ նրա ունեցածը կողոպտե, եթե նախ չկապուի հզօրին. Եւ ապա միայն կը կողոպտի նրա տունը: **28** Եշմարիս եմ ասում ձեզ, որ մարդկանց որդիներին, որքան է հայինեն, ամէն մեր եւ հայինյանք կը ներուի. **29** բայց ով որ հայինի Սուրբ Յոգուն, յակիտեանս թորութիւն չի ունենա, այլ նա յանցապարտ պիտի մնայ յակիտեանկան մեղոյվ»: (**այօն 4:155, այօնու 4:166**)

30 Վյապէն հոսուե, որովհետեւ ասում էին՝ նրա մէջ պիտի դեւ կայ: **31** Եկան նրա եղբայրներն ու մայրը եւ դրսում կանգնած՝ մարդ ուղարկեցին ու կանչեցին նրան: **32** Եւ այսուե ժողովուրութ նստել եր նրա շուրջը: Եւ երբ ասացին նրան՝ ահանասիկ քո մայրն ու քո եղբայրները դրսում են եւ քեզ են ուղում, **33** նրանց պատասխանեց եւ ասաց. «Ո՞վ է իմ մայրը կամ իմ եղբայրները»: **34** Ապա նայեց իր շուրջը, իր աշակերտներին, որոնք նստած էին, եւ ասաց. «Պհաւասիկ իմ մայրը եւ իմ եղբայրները»: **35** որովհետեւ, ով Աստծու կամքն է կատարում, նա եւ իմ եղբայրը եւ բոյրը եւ մայրը»:

4 Նորից նա սկսեց ուսուցանել ծովեգերի մօտ, եւ նրա շուրջը խօնուեց բազում ժողովուրդ, այնպէս որ նա մտաւ ու նստեց մի նաևակի մէջ, ծովի վրայ, մինչ ամբողջ ժողովուրդը ծովեգերին շուրջանակի բռնել էր ցամաքը: **2** Եւ նա աշակերտով նրանց շատ բան եր ուսուցանում եւ նրանց ասում իր քարոզութեան մէջ. **3** «Լսեցէք, ահաւասիկ մի սերմանող սերմանելու եկաւ: **4** Եւ պատահեց, որ սերմանելու Ժամանակ սերմի մի մասն ընկալ ճանապարհի եգերքը, եւ թօշունները եկան ու կերան այն: **5** Ուրիշ մի մաս ընկալ ապառաժի վրայ, որտեղ շատ հոդ չկար. Եւ շուտով բռւսաւ, որովհետեւ հոդը խորը չէր. **6** բայց երբ արեւը ծագեց, խանձուց, եւ քանի որ արմասներ չուներ, չորացաւ: **7** Մի ուրիշ մաս ընկալ փշերի մէջ. փշերը բարձրացան եւ խեղեցին այն, եւ պատը չտուու: **8** Իսկ մի ուրիշ մաս եւ ընկալ լաւ հոդի վրայ, բռւսներով ամեց որ պատու տուեց. մէկի իմանց՝ երեսուն, մէկի դիմաց՝ վախուն եւ մէկի դիմաց՝ հարիւր»: **9** Եւ ասում էր. «Ով որ լսելու ականջ ունի, թող լիի»: **10** Եւ երբ առանձին մնաց, նրա շուրջը եղողները, աշակերտների հետ միասին, հարցրին նրան այս առակի մասին: **11** Եւ նրանց ասաց. «Զեզ է տրուած իմանալ Աստծու արքայութեան խորհուրդները, բայց նրանց համար, որ ձեզնից դուրս են, ամէն ինչ առակներով կը լինի, **12** որ վյապէն նայելով հանդեմ չտեսնեն եւ լսելով հանդերձ չխմանան, որ մի գուցէ երեւել դարձի գան, եւ իրենց ներուի»: **13** Եւ ասաց նրանց. «Այս առակը չէք հասկանում, ապա ինչպէն պիտի հասկանաք բոլոր առակները»: **14** Նա, որ սերմանում է, Աստծու խօսքն է սերմանում: **15** Յանապարհի եցերին սերմանուածները այն մարդիկ են, որոնք լսում են խօսքը, եւ սատանան գայիս եւ դուրս է հանում նրանց սրտերի մէջ սերմանուած խօսքը: **16** Ապառաժի վրայ սերմանուածները այն մարդիկ են, որ, երբ լսում են խօսքը, հսկոյն ուրախութեամբ ընդունում են

այն, **17** Եւ որովհետեւ իրենց մէջ արմատներ չունեն, այլ մի որոշ ժամանակի համար են, երբ խօսքի պատճառով ներութիւն կամ հայածանք է վրա հասնում, իսկոյն գայթակերում են: **18** Իսկ նրանք, որ սերմանուածնեցին փշերի մէջ, այն մարդիկ են, որ յուում են խօսքը, **19** սակայն այս աշխարհի հոգսերը եւ հարստութեան պատրանքները ներխուժում եւ խեղորում են խօսքը, եւ այն անպտուի է լինում: (**այօն 9:165**) **20** Եւ լաւ հոդի մէջ սերմանուածները այն մարդիկ են, որ լսում են խօսքը եւ ընդունում ու պսոտ են տախմ մէկի դիմաց՝ երեսուն, մէկի դիմաց՝ Վախուն եւ մէկի դիմաց՝ հարիւր»: **21** Եւ նրանց ասաց. «Սիթի ճարպը բերում է, որ կարսայի կամ մահճի տամ կը բոլուի: Չը որ աշտանակի վրայ է դրում: **22** Արդ ծածուկ բան չկայ, որ չյայտնուի, եւ գաղոնի բան չի եղել, որ ի յայտ չզայ: **23** Թէ մէկը լսելու ականջ ունի, թող լիի»: **24** Եւ նրանց ասաց. «Զգոյն եղեք, թէ ինչ էք լսում, եւ ինչ ուղարկուի վերցուի, ինչ էլ որ նա ունի»: **25** Ով որ ունի, նրան պիտի տրուի. իսկ ով որ չունի, նրանից պիտի վերցուի, ինչ էլ որ նա ունի»: **26** Եւ ասում էր. «Վյապէն է Աստծու արքայութիւնը. որպէս թէ մի մարդ հոդի մէջ սերմեր ցամաք. **27** Եւ նա ննջի թէ վեր կենայ, գիշեր եւ ցերեկ, սերմերը կը բուսուն ու կ'ամեն, **28** Եւ նա չի իմանայ, թէ հոդը ինքն իրենից բերք է տախմ. նախ՝ խոտը, ապա՝ հասկը եւ ապա՝ ստոք ցորենք հասկի մէջ: **29** Սակայն երբ սերմը իր պտուղը տայ, իսկոյն մանազ է ուղարկում, որովհետեւ հնձի ժամանակը հասել է: **30** Եւ ասում էր. «Ինչի նմաննեցնենք Աստծու արքայութիւնը կամ մնչ օրինակով ներկայացնենք այն. **31** Նման է մանանեխի հատիկին, որը, երբ սերմանելու է հոդը մէջ, աւելի մանր է լինում, բան երկիրի վրայ եղող բոլոր սերմերը. **32** Իսկ երբ սերմանուի, բուսուն եւ լինում է աւելի մէծ, բան ամէն տունկ, եւ արձակում է մէծ ճիւղեր, այնքան, որ երկնիքի թաշունները նրա հովանոն տալ կարող են բնակուելք: **33** Եւ այնպիսի առակներով եր նրանց ասում խօսքը, որ կարողանային հասկանայ: **34** Եւ առանց առակի նրանց հետ ոչինչ չէր խօսում, բայց իր աշակերտների համար առանձին ամէն ինչ մէկնում էր: **35** Վյշ նոյն օրը, երեսկունան դէմ, աշակերտներին ասաց. «Եկէք ամցնենք ծովի միւս կողմբ»: **36** Ճողնելոյն ժողովրդին՝ նրան իրենց հետ տարան նաևակով, ինչպէն նաեւ, միւս նաևակները, որ նրա հետ էին: **37** Եւ մէծ հոդնամրիցի բարձրացաւ ու այլքներ նաևակի մէջ էր թափում, այնպէս որ նաևակի գրեթէ լցում էր: **38** Իսկ ինքը նաևախեի կողմը բարձի վրայ ննջում էր. նրան արդանացրին եւ ասացին. «Կարդապանտ, թէզ համար բնաւ հոգ չէ, որ ահա մէնք կորչում ենք»: **39** Եւ նա, արթնանալով, սաստեց հոդմին եւ ասաց ծովին. «Դադարիք, լրիք»: Եւ հոդմը դադարեց, ու մէծ խաղաղութիւն եղաւ: **40** Եւ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ այդպէս վախկու կամքեցան եւ միմեանց ասում էին. «Ո՞վ է արդեօք սա, որ թէ հոդմը, թէ ծովը հնազանդում են սրան»:

5 Եւ Ցիսու եկալ ծովի հանդիպակաց կողմը, գերգնացիների երկիրը: **2** Եւ երբ նա նաևակից դուրս ելաւ, գերեզմաններից նրա դէմն ելաւ մի

մարդ, որին բռնել էր մի պիղծ ողի, 3 Եւ որի բնակութեան տեղուն իսկ գերեզմանների մէջ էր: Եւ ոչ ոք նրան շղթաներով անգամ չէր կարող կապել, 4 որովհետեւ շատ անգամ ուժնակապերով եւ շղթաներով կապուած էր, բայց շղթաները փշրել էր ու ոտնակապերը՝ ջարդել: Ըս ոք նրան չէր կարողանում զապել, 5 որովհետեւ միշտ, գիշեր ու ցերեկ, գերեզմաններում եւ լեռներում, աղաղակում էր եւ ինքն իրեն բարերով ծեծում: 6 Երբ նա Յիսուսին հեռուից տեսաւ, առաջ վագեց ու երկրագեց նրան. 7 բարձրածան աղաղակեց եւ ասաց. «Ի՞չ եւ ուզում ինձնից, Յիսուս, բարձրածան Աստծոն Որից: Երդուցնում եմ թեզ Աստծուն, ինձ մի տանչիր». 8 Քանի որ Յիսուս նրան ասում էր. «Պիղծ ողի, դուքս եիր այդ մարդուց»: 9 Եւ նրան հարցուեց. «Անսուն ինչ է»: Եւ նա ասաց նրան. «Ի՞մ անունը Լեզեն է, քանի որ բազում ենք»: 10 Իսկ պիղծ ողիները սաստիկ աղաջում էին նրան, որ այդ շրջանից դուրս չուղարկի իրենց: 11 Եւ այնտեղ, լերան լանջին, խողերի մի մեծ երամակ կար, որ արածում էր: 12 Բոյրը դեմերը աղաչեցին նրան եւ ասացին. «Մեզ խողերի մէջ ուղարկիր, որ մտնենք նրանց մէջ»: 13 Եւ նա հրամայեց նրանց: Երբ պիղծ ողիները դուրս եկան, մտան խողերի մէջ, եւ երամակը, թռով մօտ երկու հազար, դարձանդից դիմեց դեպի ծովը. Եւ խեղդուեցին ծովում: 14 Խողարածները փախան եւ բաղաքում ու ազարկներում պատմեցին. Եւ մարդիկ դուրս եկան տեսնելու, թէ ինչ էր կատարուել: 15 Եկան Յիսուսի մօտ եւ տեսան դիւտահարին, որ նստել էր՝ հագնուած եւ զգաստացած, նրան, որ լեզեն ուներ. Եւ զարինուեցին: 16 Եւ ովեր որ տեսել էին, պատմեցին նրանց, թէ ինչ աստահեց ասսահարին եւ ինչ խողերին: 17 Եւ սկսեցին աղաչել Յիսուսին, որ հեռանայ իրեն սահմաններից: 18 Եւ երբ նաւակ մտաւ, դիւտահարը նրան աղաջում էր, որ նրա հետ լինի: 19 Բայց Յիսուս նրան թոյլ չտուեց, այլ ասաց. «Գնայ քո տունը հարազատների մօտ եւ պատմիր նրանց այն ամէնը, ինչ Տէրը թեզ արեց եւ թէ ինչպէս խոճաց թեզ»: 20 Եւ նա գնաց ու սկսեց տարածել Դեկապոլսում, ինչ որ Յիսուս իր համար արել էր: Եւ ամէնքը զարմանում էին: 21 Եւ երբ Յիսուս նաւակով նորից ծովի միւս կողմն անցան, նրա մօտ հաւաքուեց բարում ժողովուրդը: Եւ ինքը ծովեգրին էր: 22 Ահա Եկան ժողովրապատներից մէկը, որի անունը Յայրու էր. Եւ երբ տեսան նրան, նրա ուրքերն ընկաւ. 23 սաստիկ աղաջում էր նրան ու ասում, որ իր դուստրը մահամերձ է, եւ որ նա զայ ու նրա վրայ իր ծեռքը դնի, որպէսզի առողջանայ եւ ապրի: 24 Եւ Յիսուս գնաց նրա հետն. նրա յետնից գնում էր նաեւ բազում ժողովուրդ եւ նեղում էր նրան: 25 Եւ մի կին կար, որ տասներկու տարուց ի վեր արինահոսութիւն ուներ: 26 Նա շատ էր տառապել բազմաթիւ բժիշկների ծեռքից եւ իր ամրոց ունեցուածքը ծախսեն էր, բայց որուել օգուտ չէր գտել, այլ Էւանի վատացել էր: 27 Նա երբ լեց Յիսուսի մասին, Եկալ ամրոխի մէջ նրա յետնից եւ ծեռքը դիպցրեց նրա զգեստին, 28 որովհետեւ մտքում խորիում էր. «Եթէ միայն դիպչեմ նրա զգեստներին, կը բժշկուեմ»: 29 Եւ խոկոյն նրա արեան աղրիւրը չորացաւ, եւ իր մարմնի մէջ զգաց, որ տանջանքներից բժշկուեց: 30 Եւ Յիսուս

իսկոյն իսբն իր մէջ իմանալով իրենից դուրս ելած զօրութիւնը, դարձաւ դեպի ամրոխ եւ ասաց. «Ո՞վ դիպաւ իմ զգեստներին»: 31 Եւ աշակերտները նրան ասացին. «Տեսնում ես, որ ամրոխը նեղում է թեզ, եւ ասում ես, թէ՝ ով դիպաւ իմ զգեստներին»: 32 Եւ նա շուրջն էր նայում՝ տեսնելու, թէ ով այդ արեց: 33 Եւ այդ կինը, զարիւրած ու դրդայով նրա համար, որ զայտնի էր արել, - որովհետեւ գիտեր, թէ ինչ կատարուեց իր հետ, - Եկալ ընկաւ նրա առաջ եւ ամէն ինչ ստորգութեամբ ասաց: 34 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Դնուատը քեզ իրաւուց քնարադրութեամբ եւ քո տանջանքներից թշկուած եղիր»: 35 Մինչ Յիսուս այս քանն էր խօսում, ժողովրապատիշ տնից ոմանք Եկան եւ ասացին. «Քո դուստրը մեռաւ, եւ ինչ ես նեղութիւն տախի Վարդապատիտին»: 36 Իսկ Յիսուս, երբ լեց ասուած խօսքը, ժողովրապատիսին ասաց, «Մի՛ վախեցիր, այլ միայն հաւատուած»: 37 Եւ ոչ ոք թոյլ չտուեց իր հետ գնայ, այլ միայն՝ Պետրոսին, Յակովորսին եւ նրա եղորօ՛ Ցովիաննեսին: 38 Յիսուս ժողովրապատիշ տունը Եկալ եւ տեսաւ մի մեծ ամրոխի, լացուկոծ անողներ եւ աղմուկ-աղայակը: 39 Ազան ներս մտնելով նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էր խոփուած ու լաց էր յինում. մանուկը մեռած չէ, այլ ննջում է»: 40 Սակայն նրանք ծաղրում էին նրան: Իսկ նա, ամենքին դուրս հաներկ, Վերցրեց իր հետ մանկան հօրն ու մօրը եւ նրանց, որ իր հետ էին, եւ մտաւ այնտեղ, ուր պառկած էր մանուկը: 41 Եւ բնուելով մանկան ձեռքից՝ ասաց նրան՝ Տայքա, կընմի, որ նշանակում է՝ աղջիկ, դու, թեզ եմ ասում, վեր կաց: 42 Եւ աղջիկը խոկոյն վեր կացաւ ու քայլում էր, բայց որ մօտ տասներկու տարեկան էր: Եւ ամէնքը մեծապէս զարմացան: 43 Իսկ նա նրանց խստի պատուիրեց, որ ոչ ոք բանը չիմանայ. ու ասաց, որ նրան ուտելու բան տան:

6 Եւ այնտեղից Եկալ Եկաւ իր գաւառը. Եւ իր աշակերտները զնում էին նրա յետեւից: 2 Երբ շաբաթը որ Եղա, սկսեց ժողովարանում ուսուցանել. Եւ շատերը, երբ լուսում էին նրան, զարմանում էին նրա վարդապատութեան վրայ եւ ասում. «Այս քանները որտեղից են սրան, կամ ինչ է այս իմաստութիւնը, որ տրուած է սրան, որ սրա ձեռքով այսպիսի զօրաւոր գործեր կատարուելու: 3 Սա հիւսնի տղան եւ Մարիամի որդին չէ միքը, Յակովորսի եւ Յովայի եւ Սիմոնի եղորյը. Եւ սրա քոյրերը այստեղ մեզ մօտ չին»: Եւ նրանով զայթակյունում էին: 4 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Մարգարեն յարգուած անձ է, բայց ոչ իր գաւառում, իր ազգաստում եւ իր տան մէջ»: 5 Եւ չէր կարողանում այնտեղ որուել զօրաւոր գործ կատարեան, այլ թիվ թռուով իմաստների վրայ ձեռքը ներկով նրանց բժշկուել էր: 6 Եւ նա զարմանում էր նրանց անհաւատութեան վրայ: 7 Եւ շրջում էր շրջակա գիւղերում եւ ուսուցանում: 8 Նա իր մօտ կանչեց Տայքակուտին եւ սկսեց ուղարկել նրանց Երկու-Երկու ու պիղծ ողիների վրայ նիւթեան ութիւն տուեց: 9 Նրանց պատուիրեց, որ ճանապարհի համար գաւառանից բացի առաջ առաջանից բացի այլ բան չկերցնեն. ոչ պարկ, ոչ հաց, ոչ դրամ գօտիների մէջ, 10 այլ հագնեն հողաթափներ. Եւ ասաց. «Աւելորդ պարիզօտ մի վերցրեց»: 11 Եւ ասում էր նրանց. «Ինչ տուն որ մտներ, այնտեղ օթեւանեցէք, մինչեւ

որ այստեղից ենք: **12** Եւ ուր որ ձեզ չնա ընդունի ու ձեզ չեն լիի, երբ որ այստեղից ենք, ձեր ոտքերի փոխն թափ տուե՛ք՝ իբրև նրանց դեմ վկայութիւն»: **13** Եւ նրանք ելան ու քարոզում էին, որպեսզի մարդիկ ապաշխարեն: **14** Եւ քաղում էին եր իմ հանում, քաղում հիւանների օծում էին իւղով ու նրանց թջկում: **15** Եւ Յերովիտս արքան լսեց այս բաները, որովհետեւ Յիսուսի անունը յայտնի էր դարձել եւ նա ասաց. «Յովիաննես Սկրտիչը յարութիւն է առել մեռելներից, եւ դրա համար գօրութիւններ են գործում նրա միջոցով»: **16** Ուրիշներ ասում էին, թէ՛ Եղիան է, իսկ միւսները, թէ՛ մարգարէ է կամ թէ՛ մարգարեների նման մէկը: **17** Երբ Յերովիտսը այս լսեց, ասաց. «Յովիաննեսը, որի գլուխը կտրեցի ես, սա նաև է. մեռելներից յարութիւն է առել»: **18** Արդարեւ, ինքը Յերովիտսն էր մարդ լարպեկ, ձերքակալել էր Յովիաննեսին, կապս նրան ու բանառպէցի իր երօրը՝ Փիլիպպոսի կոտո՞ց Յերովիտիցի պատճառով, քանի որ Յերովիտսը նրան իրեն կին էր դարձերէ, **19** եւ քանի որ Յովիաննեսը Յերովիտսին ասում էր. «Քո երօրը կնոջը թեզ կին առնելը օրինաւոր չէ»: **20** Եւ Յերովիտան ոխ էր պահել նրա դէմ ու ուզում էր նրան սպանել տապ, բայց չէր կարողանում, **21** որովհետեւ Յերովիտսը վախենսում էր Յովիաննեսից, քանի որ նրան գիտեր որպէս արդար եւ սուրբ մարդու եւ նրան հովանաւորում էր ու նրան անսպայդ շատ բաներ էր անում եւ քաջորութեամբ լսում էր նրան: **22** Սակայն մի յարմար օր եկաւ, երբ Յերովիտսը իր ծննդեան տարեղարձի ընթիրն էր տափս իր նախարարներին, Գայիիխայի մեծամեծներին եւ հազարապետներին: **23** Եւ երբ Յերովիտիցի դրսարձ ներս մտաւ եւ սկսեց պարել, դուր եկա Յերովիտսին եւ սեղանակիցներին. թագաւորը աղջկան ասաց. «Ուզի՞ր ինձնից, ինչ որ կամենում ես, եւ թեզ կը տանա»: **24** Եւ երդուեց նրան շատ անզամ, թէ՛ դու ինձնից ինչ էր ու ուզում, կը տամ թեզ, մինչեւ հսկ իմ թագաւորութեան կէսը: **25** Աղջկից դուրս գնալով իր մօրն ասաց «Ինչ ուզեմ: Եւ սա ասաց՝ Յովիաննես Սկրտիչ գլուխը»: **26** Եւ աղջկից շատապվ վերադիմ մտնելով թագաւորի մօտ՝ ասաց. «Ուզում եմ, որ իհմա ինձ տաս սկսուտեղի վրա Յովիաննես Սկրտիչ գլուխը»: **27** Եւ թագաւորը սաստիկ տրտմեց, բայց իր երդումների եւ իրալիրեանների պատճառով չուզեց նրան մերժել: **28** Եւ թագաւորը իսկոյն դամիճ ուղարկեց ու հրամայեց թերել Յովիաննեսի գլուխը: Եւ սա զնաց զիմանեց նրան բանատում **29** ու նրա գլուխը սկսուտեղով թերեց եւ տուեց աղջկան, եւ աղջկից տարաս տուեց իր մօրը: **30** Երբ Յովիաննեսի աշակերտները լսեցին, եկան վեցրին մարմինը եւ դրեցին գերեզմանի մէջ: **31** Աղքարեանները հաւաքուեցին Յիսուսի մօս ու նրան պատմեցին այն ամենը, ինչ որ արել էին եւ ուսուցանել: **32** Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Եկէք դուք արանձին մի ամայի տեղ ու մի թիշ հանգստացէք», որովհետեւ եկող-գնացոյններց շատ էին. եւ հաս ուտելու անզամ ժամանակ չունեին: **33** Եւ նաւակը զնացին մի ամայի տեղ՝ առանձին: **34** Սակայն մարդիկ տեսան նրանց, որ զնում էին, եւ շատերը ճանաչեցին նրանց ու բոլոր քաղաքներից հետիւտն, խուռաներամ այնտեղ վազեցին եւ մօտեզան նրան: **35** Եւ նա նաւակից դուրս ենթելով՝

մեծ ամբողջ տեսաւ ու գթաց նրանց, որովհետեւ նման էին ոչխարների, որոնք հովիլ չունեն. Եւ սկսեց նրանց ուսուցանել շատ բաներ: **36** Երբ շատ ժամեր անցան, աշակերտները, մօտենալով, ասացին. «Սա ամպյի տեղ է, մինչ օրը դեռ չլի վերջացել, **37** արձակիր այս ժողովրդին, որպեսզի զնան շրջակայի ազարերություն եւ գիւղերու լիրենց համար ուտեիլիք զնեն, որովհետեւ այստեղ ուտեիրու բան չունեն»: **38** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Դուք նրանց ուտեիք տուլք»: Ասացին նրան. «Գնամք զնենք երկու հարիւր դահեկանի հաց եւ նրանց տանք ուտելու»: **39** Ասաց նրանց. «Քանի՞ն նկանակ ունեք, զնացէք տեսէք»: Երբ իմացան, նրան ասացին. «Քինզ նկանակ եւ երկու ծուկ»: **40** Եւ նա հրամայեց խումբ-խումբ նստեցնել նրանց լույսը խոսի վրայ: **41** Եւ դաստիա նստեցնի, տեղ-տեղ՝ հարիւր, տեղ-տեղ՝ յիսուն: **42** Եւ նա վերցնելով իինչ նկանակը եւ երկու ձկները՝ նայեց դեպի երկինք, օրինեց, նանքեց նկանակները եւ տուուց աշակերտներին, որպեսզի զնեն նրանց առաջ: Եւ երկու ձկներն եւ բաժանեց բոլորին: **43** Կերան եւ յագեցան **44** եւ տասներկու սակառ լիքը կտորտանքները վերցրին, ինչպէս նաեւ՝ ձկներից: **45** Եւ նրանք որ կերան, մօտ իինզ հազար հոգի էին: **46** Խսկոյն եւեթ Յիսուս շտապեցրեց աշակերտներին, որ նաւակ մննեն եւ իրենից առաջ զնան հանդիպակաց կողմն՝ դեպի Քեթասայիա, մինչեւ ինքը ժողովրդին արձակէր: **47** Եւ բաժանաւելով նրանցից՝ լեռ բարձրացաւ աղօթք անելու: **48** Երբ երեկոյ եղան, նաւակը ծովի մէշտերու լի, իսկ ինքը՝ ցամաքի վրա: **49** Եւ տեսաւ նրանց, որ հողմակոծ էին լինում թիվավարեկիս, որովհետեւ քամին նրանց հակառակ կողմից էր. զիշերուայ ուշ ժամին նա զայիս էր նրանց մօտ՝ ծովի վրայ քայլելով, եւ ուզում էր նրանցից առաջ անցնել զնայ: **50** Երբ նրանք տեսան, որ քայլում է ծովի վրայ, կարծեցին, թէ վի ուրուական է, եւ աղաղակ բարձրացրին, և որովհետեւ ամնքը տեսան նրան եւ հոսովուեցին: Եւ նա հսկոյն խօսեց նրանց հետ ու ասաց. «Քաջակերուեցէք, նա եմ, մի վախեցէք»: **52** Եւ նա նաւակ բարձրացաւ նրանց մօտ, եւ քամին դադարեց: Եւ նրանք առաւել եւս աաշել էին իրենց մնոքում ու սաստիկ զարմանում էին, **53** քանի որ մտքները բթացած լինելով՝ չին հասկացել նաեւ այս, ինչ վերաբերու էր հացի բազմացնանը: **54** Երբ դիմացի կողմն անցան, Գեննեսարէթի ցամաքը ելան: **55** Եւ երբ նաւակից դուրս եղան, տեղի մարդիկ խսկոյն եւեթ նրան ճանաչեցին: **56** Եւ ամբողջ զաւառում այս ու այն կողմ վազելով՝ սկսեցին մահիններով իհլաններ բերել այնտեղ, որ լսում էին, թէ ան զոնուում է: Եւ որ ու մոնում էր՝ գիւղեր, քաղաքներ թէ ազարակներ, հրապարակներու մոնում էին ահատերով տառապղոններին եւ աղաչում նրան, որ գրն էր զգեստի բդանցքներին դիպչեն: Եւ ութիւն մի անզայ ոիհասան, ըշելու եփին:

7 ተ ነው መሠት ካወልያበትኝኩን ዘመኑን ተከተለዋል እና የሚከተሉት ውስጥ ተከተል ነው፡፡ 2 ስራውም ተከተለዋል እና የሚከተሉት ውስጥ ተከተል ነው፡፡ 3 ስራውም ተከተለዋል እና የሚከተሉት ውስጥ ተከተል ነው፡፡

քանի որ հների աւանդութիւնը պահում են: 4 Նաև՝ շուկայից տուն մտնելով՝ եթէ նախ չլուսցուեն, չեն ուտում: Եւ ուրիշ շատ բաներ ել կան, որ աւանդարար պահում են. ինչպէս՝ բաժաների, սափորների, պղնձե ամանների ու մահճճների լուսցումներ: 5 Կահ ինչո՞ւ փարիսեցիները եւ օրենգութեները հարց տուեցին նրան. «Ինչո՞ւ քո աշակերտները նախնիների աւանդութեան համաձայն չեն շարժում, այլ անմաքուր ծեռքերով են հաց ուտում»: 6 Նա պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Եսային լաւ մարգարեացաւ եեր՝ կեղծաւորներից մասին՝ ասելով. «Այս ժողովուրդը ինձ շրթներով է մեծարում, բայց նրանց սրտերը ինձնից հեռու են. 7 ի գուր են ինձ պաշտում. ուսուցանում են վարդապետութիւններ, որ մարդկանց պատուիրանք մարդկանց աւանդութիւնն էք պահում»: 9 Ազա աելացրեց. «Ասսծու պատուիրանը լաւ էք անարգում, որպէսզի ձեր աւանդութիւնը հաստատէք. 10 որովհետեւ Սովում ասում է. «Պատուիք քո հօրն ու մօրը. եւ ով որ չարխօսի իր հօր կամ մօր մասին, մահուամբ թող պատժուի»: 11 Իսկ դուք ասում էք. «Եթէ մեկը հօրը կամ մօրն ասի. 'Ինչ ինձնից պիտի օգուտուեն, Կորրան Ե', (այսինքն՝ Ասսծուն տայու ընծայ), 12 դրանով իսկ այլևս թոյչէք տախի, որ նա իր հօր կամ մօր համար որեւէ բան անի, 13 եւ այդպէս անարգում էք Ասսծու հօսքը նոյն աւանդութեամբ, որ դուք փոխանցում էք միմեանց: Եւ սրա նման ուրիշ շատ բաներ էք անում»: 14 Եւ նա ամբողջ ժողովրդին իր մօտ կանչելով՝ ասաց նրանց. «Ամենքդ ինձ լսեցէք եւ իմացէք. 15 չկայ որեւէ բան, որ մարդու մէջ դրսից մտնելով կարողանայ նրան պղծել. այլ այն, ինչ ենում է նրանից, այն է, որ պղծում է մարդուն: 16 Ու կ ականջներ ունի լսելու, թոր միի: 17 Եւ երբ ամբողիսից բաժանուելով մտուա, աշակերտները այդ առակի մասին նրան հարցրին: 18 Եւ նրանց ասաց. «Դո՞ւ էլ այդպէս անմիտ էք, չքի իմանում, թէ ամեն բան, որ դրսից մարդու մէջ է մտնում, չի կարող նրան պղծել, 19 որովհետեւ ոչ թէ նրա սիրուն է մտնում, այլ՝ որովայնը եւ դուրս է ենում ու մաքրում բոլոր կերածները»: 20 Եւ ասում էք. «Ինչ որ մարդուց դուրս է գալիս, այն է, որ պղծում է մարդուն, 21 որովհետեւ ներսից, մարդկանց սրտից են ենում չար խորհուրդները՝ շնորհարին, պառնկութիւնն, 22 գողութիւնն, սպանութիւնն, ազակութիւնն, չարութիւնն, նենգութիւնն, գիշութիւնն, չար նախանձն, հայիսանք, ամբարտաւանութիւնն, անզգանութիւնն: 23 Այս բոլոր չարիքները ներսից են ենում եւ պղծում մարդուն»: 24 Եւ այնտեղից վեր կացաւ եկաւ Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմանները. Եւ մի տուն մտնելով՝ չէր ուզում, որ որեւէ մեկն իմանայ իր այնտեղ լինելը, սակայն չկարողացաւ թաքնուած մնալ: 25 Նրա մասին լսեց մի կիս, որի դուստրը տառապաւում էր պիտի ոգուց, սա եկաւ ընկաւ նրա սուտերը: 26 Այս կինը հեթանոս էր, փիլիկ-սաստի ազգից. աղաւում էր նրան, որ իր առջևանից դեմք հանի: 27 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Թո՞յլ տուր, որ նախ մանուկները կշտանան, քանի որ լաւ չէ մանուկների հացը առնել եւ չների առաջ զցել»: 28 Կինը պատասխանեց եւ ասաց. «Տէր, չներն էլ մանուկների սեղանի

փշրանքներից են կերակրուում»: 29 Եւ նա ասաց նրան. «Վյդ խօսքիդ համար գնայ, դեւք քո աղջկանց դուրս ելաւ»: 30 Կինը գնաց իր տունը եւ դեւին ելած գուա, իսկ աղջկան՝ պարկած մահճի վրայ: 31 Եւ դարձեան դուրս ելմերով Տիրոսի եւ Սիրոնի սահմաններից, եկաւ Գայիշբայի ծովեզըր, Նեկապոլիս սահմաններից ներս: 32 Նրա առաջ քերեցին մի խուզ ու համր մարդ եւ աղաչեցին, որ իր ձեռքը ովին նրա վրայ: 33 Եւ Ցիսոս նրան ամրոխից մի կողմ տանելով՝ իր մատները դրեց նրա ականչների մէջ եւ այնտեղ թթեց. ապա քննեց նրա լեզուից: 34 դէպի երկինք նայեց, հոգոց հանեց եւ սասաց Եփփառա, որ նշանակում է՝ բացուիր: 35 Եւ իսկոյն նրա լսորուինը բացուեց, եւ լեզուի կապանքներն ընկան, եւ խօսում էր ուղեկի: 36 Եւ նա նրանց պատուիրեց, որ ոչ քի չասեն. բայց ինչքան Եւ նա պատուիրում էր նրանց, նրանք Էւ աւելի ին տարածում: 37 Եւ աւելի ու աւելի էին զարմանում եւ ասում. «Սա ամեն ինչ լաւ արեց, որովհետեւ խովերին լսել է տախս եւ համրերին՝ խօսեր»:

8 Այդ օրերին ժողովուրդը դարձեալ շատ էր, եւ ուտելով բան չունեին: Յիսուս կանչեց իր աշակերտներին եւ ասաց նրանց. 2 «Սիրտս ցատում է այս ժողովրդի համար, որպիսիտեւ արդեն երեք օր է, որ ինձ մօս են. եւ բան չունեմ, որ ուտեն: 3 Եթէ նրանց իրենց տներն արձակենք քայոց, ճանապարհին ուշաբնաց կը լինեն, որովհետեւ նրանցից ոմանք հեռուներից են եկել»: 4 Աշակերտները նրան պատասխանեցին եւ ասացին. «Ուրտեղից կարող են նրանց հացով կշտացնել այս ամայի զայրում»: 5 Եւ նա հարցրեց նրանց. «Քամի՞ն կանակ հաց ունեք»: Եւ նրանք ասացին՝ եօթը: 6 Եւ նա հրամացեց ժողովրդին նատել գետինի վրայ. Եւ վերցնելով եօթը նկանակները գողովարձիւն յասմնեց Աստծոն, կտրեց եւ տուեց աշակերտներին, որ դնեն ժողովրդի առաջ. Եւ նրանք հաց ժողովրդի առաջ դրեցին: 7 Եւ թիւ թուլով ձկներ էլ ունեին. Եւ նա այդ եւս օրինեց ու հրամացեց նրանց առաջ դնել: 8 Կերան եւ կշտացան եւ եօթը զամբիլու աւելացած կտորտանքները վերցրին: 9 Եւ նրանք, որ կերան, մօս չորս հազար հոգի էին. Եւ նրանց արձակեց: 10 Եւ իսկոյն աշակերտների հետ նաև ակ մտնելով՝ եկաւ. ‘Դայմաննունայի կողմներու: 11 Եկան փարիսեցները եւ սպատեցն վիճեկ կրոս հետ եւ նրան փորձելով՝ երկնիքոց նշան էին ուզում նրանից: 12 Եւ նա իր հոգում պարյացաւ եւ ասաց. ‘Հնչո՞ն է այս սերունդը նշան ուզում. ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այս սերնդին նշան չի տրուի»: 13 Թողեց նրանց, նորից նաև մտաւ եւ զնաց ծովի միւս կողմը: 14 Եւ աշակերտները մոռացան հաց վերցնել. սակայն միայն մեկ նկանակ ունեին իրենց նաւակի մէջ: 15 Եւ նա պատուիրեց նրանց ու ասաց. «Զգոյն եղիք փարիսեցների խմորից եւ հերովիւսականների խմորից»: 16 Իսկ նրանք իրենց մէջ խորհում էին եւ ասում հաց չունեն: 17 Յիսուս իմացաւ բարան խորհրդուրով եւ նրանց ասաց. «Թերահաւատներ, ինչո՞ն էք ձեր սրտերում խորհում, թէ հաց չունեք. դուք չէք հասկանում եւ չէք յիշում. ապշութիւնն է ձեր մտքերը պատեի: 18 Աշեքր ունեք եւ չէք տեսնում, ականջներ ունեք եւ չէք լսում եւ դեռ չէք հասկանում ու չէք յիշում. 19 Երբ հինգ նկանակը բաժանեցի

իինգ հազար հոգու, կտորտանքներով ի քանի սակառ վերցրիք»: Եւ նրան պատախաննեցին տասներկու: 20 «Եւ երբ եօթը նկանակը չորս հազար հոգու քամանցի, կտորտանքների քանի զամբիլդ լիքր վերցրիք»: Եւ նրանք պատախաննեցին՝ եօթը: 21 Եւ նա նրանց ասաց. «Ապա ուրեմն իշխան չէք հասկանում»: 22 Եկան Բեթայիդա. Եւ նրա առաջ քերեցին մի կոյրի ու աղաչում էին, որ դիմացի նրան: 23 Եւ նա բռներլ կոյրի ձեռքից՝ գիւղից դուրս հանեց. նրա աչքերը թքով թքեց եւ ձեռքը նրա վրա դրեց. Եւ հաղոցնում էր կոյրին, թէ բառ տեսնո՞ւմ է: 24 Նա քացեց աչքերը եւ ասաց. «Տեսնում եմ մարդկանց, որ շորում են իշխան ծանրեր»: 25 Նա կորկին ձեռքերը դրեց նրա աչքերի վրա. կոյրը իր աչքերը քացեց եւ տեսնում էր. բժշկուեց եւ ամեն ինչ յոտակ տեսնում էր: 26 Նրան իր տունն արձակեց եւ ասաց. «Գիշ մի մնիր, այլ գնա՞ք տունը, իսկ երբ գիւղ մտնես, գիւղում ոչ ոքի չասես»: 27 Եւ Յիսուս իր աշակերտների հետ միասին ելաւ գնաց Փիլիպպեան Կեսարիայի գիւղերը. Եւ ճանապարհին աշակերտներին հացոցնում էր եւ ասում. «Մարդիկ ինչ են ասում իմ մասին՝ ո՞վ եմ են»: 28 Նրանք պատասխան տուեցին եւ ասացին. «Յովիհաննես Սկրիտչը, եւ ոմանք՝ Եղիան, իսկ ուրիշներ՝ մարգարեներից մէկը»: 29 Նրանց ասաց. «Իսկ դուք ինչ էք ասում իմ մասին՝ ո՞վ եմ ես»: Պետրոսը պատասխան տուեց եւ ասաց նրան. «Դու Քրիստոսն ես»: 30 Եւ նա խստի պատուիրեց նրանց, որ իր մասին մարդու բան չասեն: 31 Եւ սկսեց ուսուցանել աշակերտներին, թէ մարդու Որդին պետք է բազում չարչարանքներ կրի, անարգուի երեցներից ու քահանայապետներից եւ օրենսգետներից, մեռնի եւ երրորդ օրը յարութիւն առնի: 32 Եւ այս խօսքը ասաց բացայատօրէն. Եւ Պետրոսը նրան մի կողմ տաներլ սկսեց յանդանել նրան: 33 Իսկ նա դարձաւ տեսաւ աշակերտներին, սաստեց Պետրոսին ու ասաց. «Ետևու գնա, սատանայ, որովհետեւ դրու Աստծոն քաները չես խորհում, այլ մարդկանցը»: 34 Եւ նա իր մօս կանչերլ ժողովրդին, աշակերտների հետ միասին, ասաց նրան. «Եթէ մէկը կամենում է զայ իմ յետեւից, թող ուրանայ իր անձը, թող վերցնի իր խաչը եւ զայ իմ յետեւից, 35 որովհետեւ ով կամենում է ազատել իր անձը, այն պիտի կորցնի. իսկ ով կորցնի իր անձը Աւետարանի համար, պիտի ազատի այն: 36 Ինչ օգուտ է մարդուն, եթէ ամրոց աշխարհ շահի, քայ իր անձը կորցնի. 37 որովհետեւ մարդ ինչ ունի տալու իր անձի փոխարեն: 38 Ով որ ամօր համարի ինձ եւ իս խօսքերը այս շնացող եւ մեղասոր ազգի մէջ, մարդու Որդին Եւ նրան պիտի ամաշեցնի, երբ զայ փառքովն իր հօր եւ սուրբ հրեշտակների:

9 Եւ նրանց ասաց. «Նշմարիտ եմ ասում ծեզ, թէ նրանցից, որ այստեղ են, կան ոմանք, որոնք մահ չպիտի ճաշակեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստծու արքայութիւնը՝ գօրութեամբ եկած»: 2 Վեց օր յետոյ Յիսուս իր հետ վերցրեց Պետրոսին, Յակոպոսին եւ Յովիհաննեսին ու առանձին նրանց հանեց մի բարձր լերան վրա եւ նրանց առաջ պայծառակերպուեց: 3 Եւ նրա զգեստները փայլուն, խիստ սպիտակ դարձան, այնպէս որ երկրի վրայ ոչ մի լուացք

անող չի կարող այդքան սպիտակեցնել: 4 Եւ նրանց երեւաց Եղիան՝ Մովսէսի հետ մէկտեղ, ու նրանք խօսում էին Յիսուսի հետ: 5 Պետրոսը Յիսուսին ասաց. «Ռաբբի, լաւ է, որ մենք այստեղ լինենք եւ երեք տաղաւարներ յիշենք, մէկը՝ քեզ, մէկը՝ Մովսէսի եւ մէկն Եւ Եղիայի համար»: 6 Սակայն չգիտեր, թէ ինչ էր խօսում, որովհետեւ զարդուած էին: 7 Եւ մի ամպ նրանց վրայ հովանի եղաւ. ամպից մի ձայն եկաւ, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, դրան լսեցեք»: 8 Եւ յանկարծակի այս ու այն կողմն նայելով այլեւս ոչ մի տեղ ոչ ոքի շտեսան, այլ միանց Յիսուսին՝ իրենց հետ: 9 Եւ մինչ լեռնից իշուում էին, նաև պատուիրեց նրանց, որ իրենց տեսածը մարդու չափատմեն, մինչեւ որ մարդու Որդին մեռելներից յարութիւն առնի: 10 Նրանք այս խօսքը իրենց նըռքում պահում էին եւ միմեանց հարցման մէկներից յարութիւն առնելու: 11 Ապա հարցրին նրան ու ասացին. «Այն ինչ է, որ օրենսգէտներն ասում են, թէ նախ Եղիան պէտք է զայ»: 12 Նա պատախաննեց նրանց եւ ասաց. «Եղիան նախ պիտի զայ եւ ամեն բան կարգի պիտի դնի. իսկ իսկն մարդու Որդու մասին կրուած է, որ շատ չարչարանքներ պիտի կրի ու անարգուի: 13 Բայց ես ասում եմ ծեզ, որ Եղիան եկաւ, եւ նրան արցեցն, ինչ որ կամեցան, ինչպէս որ գրուած է նրա մասին»: 14 Եւ աշակերտների մօտ գալով նրանց շուրջը տեսաւ մեծ բազմութիւն եւ օրենսգէտներ, որոնք վիճում էին նրանց հետ: 15 Եւ իսկոյն ամբողջ ժողովուրդը, երբ տեսաւ նրան, զարմացաւ եւ, ընդառաջ վազելով, ողջոյն էր տախի նրան: 16 Յիսուս աշակերտներին հարցրեց. «Ինչի՞ մասին էիր վիճում նրանց հետ»: 17 Ժողովորի միջից մէկը պատախաննեց եւ ասաց. «Կարդապնտ, թեզ մօս բերեցի որդուս, որդն սի համբ չար ոգի քանել է. 18 Եւ ուր պատահում է, նրան գետին է զարկում. վրփիրում է, ատամներն է կրծտացնում եւ ապա չորանում մօնում է: Զո աշակերտներին ասացի, որ հանեն, բայց չկարողացան հանել այն»: 19 Նա պատախաննեց նրանց եւ ասաց. «Ո՛վ անհաւատ սերունդ, մինչեւ երբ ծեզ հետ պիտի լինեն, մինչեւ երբ ծեզ պիտի հանուրուժն. բերք նրան ինձ մօս»: 20 Եւ նրան բերեցին իր մօս: Երբ չար ոգին նրան տեսաւ, իսկոյն ուժգին ցնցեց տղային, որը, գետին ընկներով, թաւալուով էր ու վրփիրում: 21 Յիսուս հարցրեց նրա հօր եւ ասաց. «Ինչքան ժամանակ է անցել այն օրուանից, ինչ այլ նրան պատահել է»: Եւ նա ասաց. «Մանկութիւնից: 22 Շատ անզամ չար ոգին կրակի եւ զիր մէջ է նետում նրան, որ կործանի. արդ, եթէ մի կերպ կարող ես, օգնիր մեզ, Տէր, զրալով մեզ»: 23 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Ասացիր՝ եթէ կարող ես. ամեն ինչ հնարաւոր է նրա համար, ով հաւատում է»: 24 Երեխայի հայրը իսկոյն աղաղակեց եւ ասաց. «Հաւատում եմ, օգնիր իմ անհաւատութեանը»: 25 Երբ Յիսուս տեսաւ, որ ժողովուրդը իրաք վրայ է հաւաքրում, սաստեց պիտի ոգուն եւ ասաց. «Դու, համը եւ լինու ոգի, ես իրամայում եմ թեզ, զնուրս եկիր նրանից եւ այլեւս չմտնես դրա մէջ»: 26 Եւ չար ոգին ճաց, ուժգին ցնցեց նրան ու դուրս եկաւ. եւ պատախանն մնեալի պէս եղաւ, այն աստիճան, որ շատերը ասացին, թէ մնաաւ: 27 Յիսուս քոնց նրան ձեռքից, բարձրացրեց նրան, եւ նա ոտքի կանգնեց: 28 Եւ երբ Յիսուս տուն մտաւ,

աշակերտները, առանձին, հարցրին նրան. «Ինչո՞ւ մենք չկարդացանք հանել դրան»: 29 Եւ նա նրանց ասաց. «Այդ տեսակը ուրիշ բանով չի ենի, եթե ոչ ծովագահութեամբ ու աղօթքով»: 30 Այնտեղից ենթուրիվ՝ նրանք անցնում էին Գալիխայի միջով, եւ Յիսուս չէր կամնում, որ որեւէ մէկն իմանայ, 31 քանի որ իր աշակերտներին ուսուցանում էր եւ նրանց ասում. «Մարդու Որդին մատնուելու է մարդկանց ձեռքը, նրանք պիտի սպանեն նրան. Եւ երբ նա սպանուի, երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: 32 Բայց նրանք չէին հասկանում այդ խօսքը և վախենալում էին նրան հարցնել: 33 Եկալ Կափանայում եւ, երբ տուն մտա, աշակերտներին հարցրեց. «Դանասպարիին իրար հետ ինչի մասին էիր վիճում»: 34 Եւ նրանք լուս էին մնում, որովհետեւ նամասպարիին իրար հետ վիճում էին, թե ո՞ւ է մեծը: 35 Եւ երբ նստեց, կանչեց Տասներկուսին ու նրանց ասաց. «Եթե մէկն ուզում է առաջին լինել, բոլորից վերջինը եւ բոլորի սպասաւորը պիտի լինի»: 36 Եւ մի մանուկ վերցնելով՝ կանգնեցրեց նրանց մէջ եւ նրան իր գիրկն առնելով՝ նրանց ասաց. 37 «Ով այսպիսի մանուկներից մէկին ընդունում է իմ անունով, ինձ է ընդունում, եւ ով ինձ է ընդունում, ով թե ինձ է ընդունում, այլ նրան, ով ինձ ուղարկեց»: 38 Ցովիաննեկը պատասխանեց եւ ասաց. «Վարդապետ, տեսանք մէկին, որը քո անունով դեւեր էր հանում, բայց մեզ հետ չէր շրջում, եւ արգելեցինք նրան»: 39 Եւ նա ասաց. «Վրգելք մի եղէր նրան, որովհետեւ չկայ մէկը, որ իմ անունով զօրաւոր գործեր անի ու կարողանայ ինձ հայիցել: 40 Քանզի ով մեզ հակառակ չէ, նա մեր կողմն է: 41 Եւ ով որ ձեզ մի բաժակ ջուր խմեցին յանուն այն բանի, որ դուք Ըրիստոսինն եք, ծղարիտ եմ ասում ձեզ, իր վարձը չափիտ կորցնի»: 42 «Եւ ով որ ինձ հաւատացող այս փոքրիկներից մէկին զայթակեցնի, նրա համար աւելի լաւ է խեղուած մտնել յալիտենական կեանքը, քան թէ երկու ձեռք ունենալ ու զնալ գեիեն, անշէց կրակի մէջ: (Geenna g1067) 45 Եւ երեք քո ոտքն է զայթակեցնում քեզ, կտրիր թէնից, քենից թէն զգիր այս. լաւ է, որ դու կառ մոնես յալիտենական կեանքը, քան թէ երկու ոտք ունենաս ու գեիեն ընկնես: (Geenna g1067) 47 Եւ երեք քո աչքն է զայթակեցնում քեզ, քաշիր հանի՛ր այս. լաւ է, որ դու մէկ աչքով մտնես Աստծու արբայութիւնը, քան թէ երկու աչք ունենաս ու ընկնես գեիեն, (Geenna g1067) 48 ուր նրանց որոր չի մեռնում, եւ կրակը չի հանգում. 49 Որովհետեւ ամեն ինչ կրակով պիտի արուի: 50 Աղջ լաւ բան է. բայց եթե աղջ անհամանայ, ինչո՞վ պիտի համեմոլի. արդ, դուք ձեր մէջ ունեցեք աղջ եւ իրար հետ խաղաղութեամբ ապրեցեք»:

10 Յիսուս այնտեղից վեր կացաւ Եկալ Յիշաստանի սահմանները, Յորդանանի միևս կողմը եւ ժողովուրդ դարձեալ գնում խօնում էր նրա շուրջը, եւ նա, ինչպէս սպիր էր, նորից ուսուցանում էր նրանց: 2 Իսկ փարիսեցիները մօտեցան եւ նրան փորձելով՝ հարց տուին ու ասացին. «Օրինաւո՞ր է, որ մարդ իր կնոշն

արձակի»: 3 Նա պատասխան տուեց նրանց եւ ասաց. «Մովսէսը ձեզ ինչ պատուիիրեց»: 4 Եւ նրանք ասացին. «Մովսէսը հրաման տուեց արձակելու թուղթ գրել եւ արձակել»: 5 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Ձեր խստաբուութեան պատճառով գրեց այդ պատուիրանը, 6 մինչդեռ արարչագրուութեան սկզբից Աստուած արու եւ Էգ ստեղծեց նրանց»: 7 Եւ ասաց. «Դրա համար տղամարդը պիտի թողնի իր հօրն ու մօրը եւ ախտի գնայ իր կնոջ յետնեցից: 8 Եւ երկուսը մի մարմին պիտի լիննեն, եւ այլեւս երկու չեն, այլ՝ մէկ մարմին: 9 Արդ, ինչ որ Աստուած միացրեց, մարդը թող չքածանի»: 10 Եւ աշակերտները տան մէջ դարձեալ նոյնը հարցրին նրան: 11 Եւ նրանց ասաց. «Եթե՛ մի մարդ արձակի իր կնոջը եւ ուրիշն առնի, շնուրին արած կը լինի: 12 Եւ մի կին եղէր թողնի իր ամուսնուն եւ ուրիշ մարդու կին լինի, շնուրին արած կը լինի»: 13 Եւ նրան մանուկներ էին բերում, որպէսզի ձեռքը դնի նրանց վրայ: Իսկ աշակերտները յանդիմանում էին նրանց, ովքեր բերում էին: 14 Երբ Յիսուս այս տեսաւ, բարկանալով սասաւեց նրան եւ ասաց. «Թորի տուէք այդ մանուկներին զայ ինձ մօտ եւ արգելք մի եղէր նրանց, որովհետեւ Աստծու արբայութիւնը այրախսիներին է: 15 Եցմարիտ եմ ասում ձեզ, ով Աստծու արբայութիւնը չընդունի որպէս մանուկ, նրա մէջ չի մնոներու»: 16 Եւ նա վերցնելով նրանց իր գիրկը՝ նրանց վրայ ձեռքը դրեց եւ օրինեց նրանց: 17 Երբ նա այնտեղից ճանապարհ ընկաւ, ահա մեծահարուստ մէկը առաջ վազելով ծնկի իջաւ, հարցրեց նրան ու ասաց. «Քարի՛ Վարդապետ, նշ պէտք է անեմ, որ յալիտենական կեանքը ժառանգեմ»: (անօις ց166) 18 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Խնչո՞ւ ես ինձ բարի կոչում. բարի չէ ոչ որ, այլ միայն՝ Աստծուած: 19 Պատուիրանները գիտեն. մի շնանար, մի սպանիր, մի գողանար, սուս մի վկայիրապատուիք քո հօրն ու մօրը»: 20 Նա պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Վարդապետ, այդ բոյորը իմ մանկութիւմից ի վեր արել եմ. արդ, ինչ եմ պակաս թողել»: 21 Եւ Յիսուս նրան նայելով՝ սիրեց նրան եւ ասաց. «Քեզ մէկ քան է պակասում. եթե՛ կամենում ես կատարեալ լինել, զնա վաճառիր ինչ որ ունես ու աղքատուերին տուր եւ երկում զամներ կ'ունենաս. Եւ վերցրու խաչդ եւ արի իմ յետեւից»: 22 Եւ մարդը այդ խօսքի վրա խոժողուած՝ զնաց տրտում, որովհետեւ շատ հարուստ էր: 23 Եւ Յիսուս այս կողմ, այն կողմ նայելով՝ սասաւ իր աշակերտներին. «Ինչքան դժուարին է Աստծու արբայութիւնը մտնել նրանց համար, որ հարստութիւնը ունեն»: 24 Եւ աշակերտները զարմացած էին նրա խօսքերի վրայ. իսկ Յիսուս դարձեալ պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Չաւակներս, ինչքան դժուար է Աստծու արբայութիւնը մտնել նրանց համար, որ իրենց յոյսը դրել են հարստութեան վրայ: 25 Աւելի հեշտ է, որ պարան ասեիր ծակից անցնի, քան թէ մի մեծահարուստ Աստծու արբայութիւնը մտնի»: 26 Եւ աշակերտները առաւել ենս էին զարմանում ու միմեանց ասում. «Ապա ուրեմն ով կարող է փրկուեք»: 27 Նայելով նրանց՝ Յիսուս ասաց. «Մարդկանց համար այդ անհնար է, բայց ով Աստծու համար»: 28 Պետրոսն սկսեց նրան ասել.

«Ալաւասիկ մենք թողել ենք ամէն բան եւ եկել ենք քո յետելից»: 29 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, չկամ մէկը, որ թորած ինին տուն, կամ եղայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ որդիներ, կամ ազարակներ ինձ համար կամ Ալետարանի համար եւ այժմ, 30 այս ժամանակի մէջ հարիւրապատիկը չստանայ՝ տներ եւ եղայրներ եւ բոյրեր եւ մայրեր եւ որդիներ եւ ազարակներ՝ հալածանքներ կրելով հանդերձ, եւ այն աշխարհում, որ գալու Է յախտենական կեանք»: (այօն 9:15, առոնօս 9:16) 31 Սակայն շատեր, որ առաջին են, պիտի լինեն վերջին, իսկ վերջիններ՝ առաջին»: 32 Եւ Երուսաղեմ Ենելու ճանապարհի վրայ էին. Յիսուս աշակերտներից աւելի առաջ էր զուռն. իսկ նրանք, որ նրա յետելից էին գնում, զարմացած էին ու վախենում էին: Եւ նա նորից վերցնելով Տասներկուսին՝ առանձին, սկսեց ասել նրան, թէ ինչ բաններ պիտի պատահեն իրեն: 33 «Վիա ելում ենք Երուսաղեմ. եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի քահանայապետներին ու օրինագետներին, եւ նրան մահևան պիտի դատապարտեն ու հեթանոսներին պիտի յանձնեն. 34 Նրան պիտի ծարեն. նրան պիտի ծեծեն ու նրա վրայ պիտի թթեն. եւ պիտի սպանեն. Եւ Երրորդ օրը նա յարութիւն պիտի առնի»: 35 Չերեղուիսի որդիններ՝ Յակոբոսը եւ Ցովիաննեւր, գնացին նրա մօտ եւ սասացին նրան. «Կարդապէտն, ինչ որ թեզնից պիտի խնդրենք, կամենում ենք, որ անես մեզ համար»: 36 Եւ նա նրանց ասաց. «Ի՞չ էր կամենում ինձնից, որ անես ձեզ համար»: 37 Եւ նրանք ասացին նրան. «Ծնրի արա մեզ, որ նստենք մեկս՝ քո աջում եւ միւս՝ ձախում, քո փառքի մէջ»: 38 Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Չէր իխնանում, թէ ինչ էր խնդրում. կարո՞ն էր խմել այն բաժանկը, որ եւ խմելու են, կամ մկրտուել այն մկրտութեանք, որով ես մկրտուելու եմ»: 39 Եւ նրանք ասացին նրան. «Կարո՞ն ենք»: Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Այն բաժանկը, որ ես խմելու եմ, կը խմել, եւ այն մկրտութիւնը, որով ես մկրտուելու եմ, նրանով կը մկրտուել, 40 քայլ իմ աջում եւ ձախում նստեցնելու ես չեմ, որ պիտի տամ, այլ տրուելու է նրանց, որոնց համար պատրաստուած է»: 41 Այդ լսելով՝ տասը առաքեալները սկսեցին բարկանալ Յակոբոսի եւ Ցովիաննեվի վրայ: 42 Յիսուս նրան իր մօտ կանչեց եւ ասաց. «Գիտէր, որ հեթանոսների մէջ իշխանաւորներ համարուածները տիրում են նրանց. Եւ նրանց մնծամեծներն իշխում են նրանց վրայ. 43 Ճեր մէջ այդպէս չպետք է լինի այլ ծեզնից ովկ կամենայ մնծ լինե, թող լինի ձեր սպասաւորը. 44 Եւ ծեզնից ովկ կամենայ առաջին լինե, բոյրին ծառայ թող լինի. 45 որովհետեւ մարդու Որդին Եւչեկա ծառայութիւն ընդունելու, այլ՝ ծառայելու եւ տալու իր անձը որպէս փրկանք շատերի փոխարէն»: 46 Եւ Եկան Երիխով: Եւ մինչ նա Երիխովոց դուրս եր գախս իր աշակերտներով եւ բազում ժողովրդով, Տիմէի որդին՝ կոյր Բարտիմէոսը, նատեւ մոլորու էր ճանապարհ եղանին: 47 Երբ լսեց, թէ անցնող Յիսուս Նազուրեցին է, սկսեց աղաղակել եւ ասել. «Դաւթի Որդի, Յիսուս, ողորմիր ինձ»: 48 Եւ շատերը նրան սաստում էին, որ լիք, իսկ նա առաւել եւս աղաղակում էր. «Դաւթի Որդի, ողորմիր ինձ»: 49 Յիսուս կանգնեց եւ հրամայեց, որ նրան

կանչեն: Կոյրին կանչեցին եւ նրան ասացին. «Բաջաւերովիք, վեր կաց, կանչում է թեզ»: 50 Եւ նա, դէն գցելով իր զգեստները, վեր կացաւ Եկա Յիսուսի մօտ: 51 Յիսուս նրան ասաց. «Ի՞նչ ես ուղում, որ թեզ անեմ»: Կոյրը նրան ասաց. «Կարդապէն, աքերս թող բացուեցին»: 52 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Գնայ, քո հաւատոր թեզ փորկեց»: Եւ իսկոյն նրա աշքերը բացուեցին, եւ ճանապարհին գնում էր նրա յետելից:

11 Երբ մօտեցան Երուսաղեմին, Բեթփագէին եւ Բեթանիային, Զիթենեա յերան մօտ, նա ուղարկեց աշակերտներից Երկուսին եւ նրանց ասաց. 2 «Դուք գնացք այդ գիւղը, որ ձեր դիմացն է. Եւ հենց որ այնտեղ մտնէք, կը գտնէք մի կապուած աւանակ, որի վրայ ոչ մի մարդ արարած չի նստել. արձակեցք այն եւ բերէք: 3 Եւ եթ մէկը ձեզ ափ. «Վյդ աւանակը ինչո՞ւ էք արձակում», կ'ասէք. «Տիրոջ պետք է». Եւ նա իսկոյն դրան այստեղ կ'ուղարկի»: 4 Գնացին եւ գտան աւանակը՝ կապուած դրան մօտ, դրսում, փորդոցի մէջ, եւ այն արձակեցին: 5 Եւ այնտեղ կանգնածներից ունանք ասացին նրանց. «Ի՞նչ էք ամում, ինչո՞ւ էք այդ աւանակն արձակում»: 6 Եւ նրանք նրանց ասացին, ինչպէս Յիսուս ասել էր. ու նրանց թոյլ տոլին: 7 Աւանակը բերեցին Յիսուսի մօտ. Եւ դրա վրայ զգեստներ գցեցին, եւ Յիսուս նստեց դրա վրայական: 8 Եւ շատեր իրենց զգեստները փորմ էին ճանապարհին. Եւ ուրիշներ ծառերից ծրնկեր էին կտրում ու գցում ճանապարհի վրայ: 9 Եւ նրանք, որ առաջից ու յետելից էին գնում, աղաղակում էին եւ ասում. «Ովսաննա Բարձրեալին, օրինեան լինինա, որ գախս է Տիրոջ անունով. 10 օրինեան լինի մեր հօր՝ Դաւթի թագասորութիւնը, որ գախս է: Խաղաղութիւն՝ Երկնքում եւ փանք՝ բարձրունքներում»: 11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղեմ, զնաց տաճար ու նայեց իր շուրջը, ամեն ինչի վրայ. Եւ որովհետեւ Երեկոյի ժամ էր, բարձրացաւ Բեթանիա՝ Տասներկուսի հետ միասին: 12 Յաջորդ օրը, մինչ Բեթանիայից դուրս եին գախս, Յիսուս բաղցած էր: 13 Եւ հետուից մի տերեւալից թեզնելով՝ կեալ, որ թերեւն նրա վրայ մի բան գտնի. Եւ երբ նրան մօտեցաւ, ոչինչ չգուա, այլ միայն տերեւ, որովհետեւ տակալին թզի ժամանակը չէ: 14 Յիսուս խօսք թգենուն ուղղեց եւ ասաց. «Էլ թեզնից ոչ որ պտուղ չուտի յախտեան»: Եւ նրա աշակերտները լսում էին: (այօն 9:15) 15 Եկան Երուսաղեմ. Եւ Յիսուս տաճար մտնելով՝ սկսեց դուրս հանել տաճարում վաճառք կուտանքներին ու գնորդներին եւ լրամայափոխների սեղանները ցրեց ու աղանեւանանների աթոռները շուրջ տուեց: 16 Եւ չէր թողնում, որ որեւէ մէկը տաճարի միջով նյուինկ որեւէ բան անցկացնի: 17 Եւ լուսուցանում էր նրանց ու ասում. «Գրուած է՝ իմ տունը բոյր ազգերի համար աղօթքի տուն է կոչուելու, իսկ դուք այն դարձրել էք աւազակների որդեր»: 18 Քահանայապէտներն ու օրէնսգէտները լտցին այս եւ մի միջոց էին փնտուում, թէ ինչպէս կորստեան մատնեն նրան, բայց վախենում էին նրանից, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդը զարմացած էր նրա ուսուցման վրայ: 19 Երբ Երեկոյ Եղալ, բարձրաց դուրս եւան: 20 Յաջորդ օրը, աղաղակում, մինչ նոյն ճանապարհից էին անցնում, թզենին արմատից շորացած տեսան: 21 Պետրոսը յիշեց եւ ասաց

նրան. «Ռաբրի, ահաւասիկ թզենին, որին անծեցիր, չորացել է»: **22** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Եթե Աստծո հանդեպ հաւատ ունենաք, **23** ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ով որ այս լերանն ասի՞ ել եւ ծովն ընկիր, եւ իր սրտում չկասկածի, այլ հաւատայ, թե ինչ որ ասում է, կը լինի, նա ինչ ել ասի, կը կատարուի: **24** Դրա համար ասում եմ ձեզ. ամեն ինչ, որ աղօթք անելով խնդրեք եւ հաւատաք, թե կը ստանաք, կը տրուի ձեզ: **25** Եւ եր աղօթքի կանգներ, թե մեկի դեմ մի բան ուներ, ներեցէք, որպեսզի ձեր հայրն եւ, որ երկնքում եւ, ների ձեզ ձեռ յանցանալուներեք: **27** Դարձեայ Երուսաղեմ եկան. եւ մինչ նա այնտեղ, տաճարում շրջում էր, նրա մօտ եկան քահանայացետները, օրէնսգէտները եւ ծերերը **28** ու ասացին նրան. «Ի՞չ իշխանութեամբ ես որև այդ անում, եւ ով տուեց թեզ ադ իշխանութիւնը»: **29** Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Ես ել ձեզ մի բան հարցնեմ, պատասխանեցէք ինձ, եւ ես ձեզ կ'ասեմ, թե ինչ իշխանութեամբ եմ այս անում: **30** Յովիհաննէսի մկրտութիւնը երկնքից էր, թէ՝ մարդկանցից. պատասխանեցէք ինձ: **31** Նրանը, իրաք միշտ խորիում էին ու ասում. «Եթե ասենք երկնքից, մեզ կ'ամ' իսկ ինչո՞ւ նրան չհաւատացիք. **32** իսկ եթե ասենք՝ մարդկանցից, ժողովոից ենք վախենում». որովհետեւ բոլորը զիտէին, թե Յովիհաննէսը մարգարէ էր: **33** Պատասխան տուեցին եւ Յիսուսին ասացին՝ չփառենք. եւ Յիսուս նրանց պատասխանեց ու ասաց. «Ես ել ձեզ չեմ ասի, թե ինչ իշխանութեամբ եմ այս անում»:

12 Եւ սկսեց նրանց հետ առակներով խօսել եւ ասել. «Մի մարդ այգի տնկեց եւ նրա շուրջը ցանկապատ քաշեց, հնաձնի փոս փորեց եւ աշխարհակ շինեց. ու այն յանձնեց մշակներին եւ զնաց ուրիշ երկիր: **2** Երբ ժամանակը հասաւ, մշակների մօտ մի ծառայ ուղարկեց, որ այդ մշակներից վերցնի այգու պտոյից: **3** Եւ մշակները նրան բռնելով՝ ծեծեցին ու ձեռնունայն արձակեցին: **4** Դարձեալ նա մի ուրիշ ծառայ ուղարկեց, եւ նրա էլ զիխին հարուստեցին եւ անարգելվ արձակեցին: **5** Եւ վերստին մեկ ուրիշին ուղարկեց. սրան էլ՝ սպանեցին. եւ ուրիշ շատերին ուղարկեց. ոմանց ծեծում էին, ոմանց՝ սպանում: **6** Դեմքեւս նա մի սիրելի որդի ուներ. Վերջում նրան ուղարկեց նրանց մօտ՝ սպերով. «Թերեւս իմ այս որդուց ամաչեն»: **7** Իսկ մշակները երբ տեսան, որ նա զայիս է, իրաք ասացին. «Ժառանգը սա է, եկէ սպամնելք սրան, եւ ժառանգութիւնը մերը թող լինի»: **8** Եւ բռնելով նրան՝ սպանեցին ու հանեցին զցեցին այգուց դուրս: **9** Արդ, այգու տէրը ինչ կ'ամին. կը զայ եւ կը սպանի մշակներին ու այգին ուրիշների ծեռքը կը յանձնի: **10** Դուք չէք կարողացել Գրիփ այն խօսքը, թե՝ «Վյո քարը, որ կառուցողները անարգեցին, նա եղաւ անկիւնաքար»: **11** Տիրոց կողմից եղաւ այս, եւ մեր աշքին սքանչել է: **12** Եւ նրանք միշտոց էին փնտում նրան ձերբակալելու, բայց ժողովոից վախեցան, որովհետեւ հասկացան, թե նա առաջը իրենց մասին ասաց: Եւ թողեցին նրան ու զնացին: **13** Եւ նրա մօտ ուղարկեցին փարիսեցներից եւ հերովիկականներից ոմանց, որպեսզի նրան խօսքով որսան: **14** Եւ նրանք եկան ու նենգութեամբ

հարց էին տալիս եւ ասում. «Կարդապնտ, գիտենք, որ դու ճշմարտասէր ես եւ չես բաշլում ոչ ոքից, որովհետեւ մարդկանց աշառութիւն չես անում, այլ ճշմարտութեամբ Աստծու ճանապարհն ես ուսուցանում. արդ, ասաւ մեզ, օրինանոր է հարկ տալ կայսրին, թէ՞ ոչ տամաք, թէ՞ չտանք»: **15** Յիսուս իմացաւ նրանց կեղծաւորւթիւնը եւ ասաց. «Ինչո՞ւ էք ինձ փորձում, կեղծաւորներ. ինձ մի դահեկան բերէք, որ տեսնեմ»: **16** Եւ նրանք բերեցին: Եւ նրանց ասաց. «Ումն է այս պատկերը կամ զիրը»: Եւ նրանք ասացին նրան՝ կայսրին: **17** Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Գնացէք, տուէք կայսրին՝ կայսեր եւ Աստծոնը՝ Աստծոն»: Եւ օրամացան նրա վրայ: **18** Նրա մօտ եկան սաղուկեցիները, որոնք ասում են, թէ՝ յարութիւն չկայ. հարց էին տալիս եւ ասում. **19** «Կարդապնտն, Մովսէսը մեզ համար գրել է. «Եթե մեկի եղայրը մեռնի եւ կիս թողնի, բայց որդի չթողնի, թող նրա եղայրը առնի նրա կնոջը եւ իր եղայր համար զաւակ հասցնի»: **20** Արդ, մեզ մօտ եօթը եղայրը ամենին կային. առաջինը կին առաւ եւ մեռաւ ու զաւակ չթողեց. **21** Եւ երկրորդը նյուն կնոջն առաւ ու մեռաւ. եւ նա էլ զաւակ չթողեց: Նյուն ծեռվ նաեւ երրորդը առաւ նոյն կնոջը: **22** Եւ եօթն էլ զաւակ չթողեցին. ամենիցից յետոյ մեռաւ նաեւ կիմը: **23** Արդ, յարութեան ժամանակ, երբ յարութիւն առնեն, նրանցից մնմ կինը կը լինի. քանի որ եօթն էլ նրան կին առան»: **24** Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Յենց դրա համար չէ, որ մոլորուած էք. քանի որ չզիտէք Գրեքը եւ ոչ էլ՝ Աստծու զօրութիւնը. **25** որովհետեւ, երբ մեռենիցից յարութիւն առնեն, ոչ տղամարդիկ կին կ'առնեն եւ ոչ էլ կանայք մարդուն կը զնան, այլ կը լինեն հրեշտակների նման, որ երկնքում են: **26** Իսկ զայով մեռենիցին, թէ յարութիւն են առնում, դուք չէք կարպացել Մովսէսի գրքում, մորենու ուղարկագում, թե ինչպէս Աստուած ասաց նրան. «Ես եմ, - ասում է, - Աքրահամի Աստուած, Իսահակի Աստուած եւ Յակոբի Աստուած»: **27** Իսկ Աստուած մեռենիցի Աստուածը չէ, այլ՝ ողջերի. ուստի, դուք խիստ մոլորուած էք»: **28** Օրէնսգէտներից մեկը, մօտենալով, լսում էր նրանց, մինչ վիճում էին. երբ նա տեսաւ, թէ Յիսուս նրանց պատասխանը լաւ տուեց, հարցուց նրան եւ ասաց. «Ո՞ր պատուիրանն է առաջինը»: **29** Եւ Յիսուս ասաց նրան. «Ամենից առաջինն է՝ Հակոբ, Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուած միակ Տէրն է. **30** Եւ դու պիտի սիրես քո Տէր Աստծուն քո ամբողջ սրովով, քո ամբողջ հոգով, քո ամբողջ մնարով եւ քո ամբողջ զօրութեամբ». սա է առաջին պատուիրանը: **31** Եւ երկրորդը նման է սրան. «Դու պիտի սիրես քո ընկերոցը քո անձի պէս». չկայ ուրիշ պատուիրան աւելի մեծ, քան սրանը»: **32** Եւ օրէնսգէտը նրան ասաց. «Լաւ է, Կարդապնտ, ճշմարտութեամբ ասացիր, թէ Աստուած մեկ է, եւ բացի նրամից, ուրիշ Աստուած չկայ. **33** Եւ նրան ամբողջ սրտով, ամբողջ զօրութեամբ, ամբողջ մտքով սիրեց իր անձի պէս». **34** Եւ Յիսուս տեսնելով, թե նա իմաստութեամբ պատասխան տուեց, նրան ասաց: «Յենո՞ չես Աստծու արբայրութիւնից»: Եւ այլեւս ոչ չէր համարձակուում նրան բան հարցնել: **35** Մինչ Յիսուս ուսուցանում էր տաճարում, հարց

տուեց ժողովրդին ու ասաց. «Ինչպէս են ասում օրենսգետները, թէ Քրիստոս Դաւթի Որդի է, **36** մինչ Դաւիթն ինքը Սուլը Հոգով ասում է. «Տէրն իմ Տիրոջն ասաց. Նստիրն իմ աջում, մինչեւ որ քո թշնամիներին քո ոտքերի համար պատուանդան դնեմ»: **37** Արդ, եթէ Դաւիթն ինքն իսկ նրան Տէր է կոչում, ինչպէս նրա Որդին կը լինի»: Եւ շատ ժողովուրդ նրան լսում էր սիրով: **38** Եւ սովորեցներով՝ նա իր ուսուցման ընթացքում ասում էր. «Զգոյն եղէք այդ օրենսգետներից, որ ուզում են աչք զարնող զգեստներով ման զայ հրապարակներում յարգամիք ողջոյնմեր որոնեն, **39** ժողովարաններում՝ առաջին աթոռները եւ ընթիքների ժամանակ՝ պատույ տեղերը: **40** Նրանք ուսում են այրիների տները, ցուցադրաբար երկարացնում են աղօթքները, որպեսզի աւելի խիստ դաստատան ընդունեն: **41** Յիշուս կանգնած էր զանձանակի դիմաց. դիտում էր, թէ ինչպէս ժողովուրդը պիտին դրամ է զցում զանձանակի մէջ: Եւ շատ մեծահարուստներ շատ բան զցեցին: **42** Մի այրի կին եկաւ եւ երկու լրմայ զցեց, որ մի գրոյ է: **43** Եւ Յիշուս իր մօս կանչելով իր աշակերտներին՝ նրանց ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այդ չքառու այրին աւելի շատ զցեց, քան զանձանակի մէջ միևնույն բոլոր դրամ զցուները, **44** քանի որ ամենքը իրենց աւելորդից զցեցին, իսկ նա, իր չքառորդիմինից, զցեց ամեն ինչ, որ ունե՞ր՝ իր ամրոջ ապրուստը»:

13 Երբ նա տաճարից դրւու էր զափս, իր աշակերտներից մէկը նրան ասաց. «Վարդապէտ, տես ինչպիսի քարեր են սրանք, եւ ինչպիսի շինուածք»: **2** Յիշուս նրան պատասխան տուեց եւ ասաց. «Տեսնմէմ ես այդ բոլոր շինուածները. Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ դրանց քարը քարի վրայ չպիտի թողնուի, որ չքանդուի»: **3** Եւ մինչ նստած էր նա Զիթենեաց լերան վրայ, տաճարի դիմաց, «Պետքը ու Յակոբոսը եւ Յովհաննեն ու Անդրեասը, ատամձնի, հարցրին նրան. **4** «Ասս մեզ, երբ պիտի լինի այդ, եւ ինչ կը լինի նշանը, երբ կատարուելու լինի այդ բոլորը»: **5** Յիշուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Զգոյն կացեր, ոչ ոք ձեզ չխարի, **6** որովհետեւ շատեր պիտի զան իմ անտոնով եւ պիտի ասե՞ն ես Եւ Քրիստոսը, եւ շատերին պիտի մոլորեցնեն: **7** Սակայն երբ լսէք պատերազմների ձայներ կամ պատերազմների լուրեր, չխռովուեք, որովհետեւ այդ պէտք է որ լինի, բայց դեռ աշխարհի վախճանը չէ: **8** Ազգ ազգի դնէ պիտի ենին եւ քաջարարութիւնը, եւ տեղ-տեղ երկարացրներ պիտի լինեն, սով եւ համաճարակ ու խորվութիւններ. բայց այդ բոլորը սկիզբն է երկանց: **9** Եւ դեռ ձեզ էլ պիտի մատնեն ատեանների, եւ ժողովարանների մէջ պիտի տանջուեք. Եւ ինձ համար կուսակամերի ու քաջարոների առաջ պիտի կանգնէք՝ ի վկայութիւն նրանց: **10** Բայց նայս պէտք է, որ Աւետարանը քարոզուի բոլոր հեթանոսների մէջ: **11** Եւ երբ ձեզ տանեն յանձնելու, առաջուց հոգ մի արեք եւ մի մտածեք, թէ ինչ պիտի խօսեք, այս ինչ որ ձեզ տրուի այդ նոյն ժամին, այն խօսեցեք, որովհետեւ դուք չէ, որ պիտի խօսեք, այս Սուլը Հոգին: **12** Եղբայրն իր եղբօրը մահուան պիտի մատնի, եւ հայրը՝ որդուն. Եւ որդիները

հայրերի դէմ պիտի ենին ու պիտի սպանեն նրանց: **13** Եւ իմ անուան համար բոլորից պիտի ատուեք. բայց ով որ մինչեւ վերջ համբերի, նա կը փրկուի: **14** «Եւ երբ տեսնէք սարսափեի պղծութիւնը՝ տեղ գտած այնտեղ, ուր չափետք է լինէր (ով կարդում է, թող իմանայ), այն ժամանակ նրանք, որ Յրեաստանում են, լաօնները թող փախչեն. **15** Եւ ով տանիքի վրայ է, թող չիշնի եւ տուն շմտնի՝ այնտեղից բան վերցնելու. **16** Եւ ով արտի մէջ է, թող ետ չդառնայ՝ իր զգատները վերցնելու: **17** Բայց վայ յիշներին եւ ստնտուններին այն օրերին: **18** Ազորեցէք, որ ձմեռ ժամանակ չինի դա: **19** Այդ օրերը պիտի լինեն օրեր այնպիսի նեղութեանների, որոնց ննանը չի եղել երեք արարչագործութեան սկզբից մինչեւ այժմ եւ չի էլ լինի: **20** Եւ եթէ Աստուած այդ օրերը իր ընտրեամբերի համար չկարծէր, ոչ մի մարդ չէր ազատուի. բայց նա իր ընտրեամբերի պատճառով, - որոնց ըստրեց, - կարձեց այդ օրերը: **21** Այն ժամանակ եթէ մէկը ձեզ ասի, թէ՝ «Ահա այստեղ է Քրիստոսը կամ այնտեղ», չհաւատաք. **22** Որովհետեւ սուլ քրիստոներ եւ սուլ մարգարեներ պիտի ենին եւ նշաններ ու զարմանակի գործեր պիտի ցոյց տան՝ մոլորեցնելու նպատակով, եթէ հնար լինի, նոյնիկ ընտրեամբերին: **23** Բայց դուք զգոյն եղելք. ահա առաջուց ձեզ ամեն ինչ ասացից: **24** «Բայց այդ օրերին, այդ նեղութիւնից յետոյ, արեգակը պիտի խաւարի, եւ լուսին իր լոյսը չպիտի տայ: **25** Եւ աստուերը երկնքից վայր պիտի թափուեն, եւ երկնքում զօրութիւնները պիտի շարժուեն: **26** Եւ այն ժամանակ պիտի տեսնեն մարդու Որդուն՝ եկած ամպերի վրայով՝ զօրութեամբ եւ բազում վախքու: **27** Եւ այն ժամանակ պիտի ուղարկի իր հրեշտակներին ու պիտի հաւաքի իր ընտրեամբերին չորս կողմերից, երկրի ծագերից մինչեւ երկնքի ծագերը»: **28** «Բայց դուք թզենուց սովորեցէք առակը. հենց որ նրա ոստերը կակերն, եւ նրա վրայ տերեւ դուրս գայ, իմանում էք, որ ամառը մօս է. **29** Նոյնայէս եւ դուք. Երբ այս բոլորը կատարուած տեսնէք, իմացէք, որ չի անցնի այս սերունդը, մինչեւ որ այս բոլորը կատարուեն: **30** Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ չի անցնի այս սերունդը, մինչեւ որ այս բոլորը կատարուեն: **31** Երկինք ու երկիր կ'անցնեն, բայց իմ խօսերը չեն անցնի: **32** «Սակայն այդ օրուաց եւ ժամի մասին ոչ ոք չգիտէ. ոչ իրեշտակները երկնքում եւ ոչ էլ՝ Որդին, այլ միայն՝ Յայրը: **33** Զգոյն եղելք, հսկեցէք ու այօրեցէք, բայց որ չզիտէք, թէ նրա է ժամանակը. **34** Ինչպէս հեռու երկիր գնացած մի մարդ, որ կը թողնի իր տունը եւ իր ծառաներին կը պահպանի կը պատուիրի, որ արթուն լինի: **35** Արդ, արթուն կացէք, որովհետեւ չզիտէք, թէ տանտերը նրա կը գայ՝ երեկոյեան, թէ կ'էսպիշերին, արլորականչին, թէ արաւուեան դէմ: **36** Գուցէ յանձնածակի զայով՝ ձեզ ընի մէջ գտնի: **37** Բայց ինչ որ ձեզ եմ ասում, ամենին եմ ասում՝ արթուն կացէք»:

14 Եւ երկու օր յետոյ զատիկ էր ու բաղարջակերաց տօնը. բահանայապետները եւ օրենսգետները հնար էին որոնում, թէ ինչպէս նրան նենգութեամբ բռնելով սպանեն: **2** Բայց

ասում էին. «Ո՞չ այս տօնին, որպեսզի ժողովրդի մէջ խորվութիւն չլինի»: Յ Եւ մինչ նա Բեթանիայում էր, բրորոտ Սիմոնի տանը սերան նստած, եկա մի կին, որ հետու ուներ նարդոսի ազին, մեծարժեք իւղի մի շիշ. Եւ շիշը կտրելով՝ իւղը թափեց Յիսուսի գլխին: 4 Աշակերտները զայրացան Եւ ասացին. «Վյո իւղը ինչո՞ւ այսպէս պիտի կորչէր. 5 կարեի Եր այդ անուշահոտ իւղը վաճառել աւելի քան երեք հարիւր դահեկանի Եւ տալ աղքատներին»: Եւ խիստ զայրանում էին կնոջ վրայ: 6 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Ձեզ յուլէք դրան. ինչո՞ւ Եր նեղութիւն տայիս, որովհետև նա ինձ համար իմ քարի գործ արեց: 7 Ամեն ժամ աղքատներին ձեզ հետ ուներ Եւ եր ուզենաք, կարող Եք նրանց քարի անեկ: Բայց ինձ ամեն ժամ ձեզ հետ չուներ: 8 Դա, ինչ որ կարող Էր, արեց. առաջուց ինկաւետեց իմ մարմինը ի նշան պատանքութիւն: 9 Եշմարիտ Եմ ասում ձեզ, ուր Էլ քարոզուի այս Աւետարանը ամբողջ աշխարհում, ինչ որ նա արեց, այդ եւս պիտի պատուի նրա յիշատակի համար»: 10 Եւ Յուլդա Իսկարիոնուացին՝ Տասներկուուսից մէկը, զնաց քահանայապետների մօս, որ Յիսուսին մատնի նրանց: 11 Եր նրանը լսեցին, որ արագածան եւ խոստացան նրան դրամ տալ. Եւ նա առիթ Եր փնտուում, թէ ինչպէս յարմար ժամանակ մատնի նրան: 12 Եւ Բաղարշակերաց տօնին առաջին օրը, երբ զատկի զարն էին մորթում, աշակերտները նրան ասացին. «Մ' լր Ես ուզում զնանք պատրաստենք, որ զատկական ընթրիքն ուտեն»: 13 Եւ նա այս ուղինք որ մտնի, տանտրոց կ'ասէք. «Վարպատեն ասում Է՝ ուր Է այն իշեւանը, ուր իմ աշակերտների հետ զատկական ընթրիք պիտի ուտեն»: 14 Եւ նա ձեզ ցոյց կը տայ զարդարուած մի վերնատուն. այնտեղ պատարաստեցէ մեզ համար»: 15 Եւ նրա աշակերտները զնացին պատրաստելու. եկան այն քաղաքը Եւ գտան՝ ինչպէս որ նա իրենց ասել Էր. ու զատկական ընթրիքը պատրաստեցին: 16 Եր երեկոյ Եղալ, նա եկա Տասներկուուսի հետ միասին: 17 Եր երեկոյ Եղալ, նա եկա Տասներկուուսի հետ միասին: 18 Եւ եր սերան նստեցին ու դեռ ուտուու Էին, Յիսուս ասաց. «Եշմարիտ Եմ ասում ձեզ, որ ձեզանից մէկը մատնելու է ինձ. նա, որ ինձ հետ իսկ ուտուու Է»: 19 Եւ նրանք սկսեցին տրտմել ու ասել մէկը միւսի յետենից՝ միշտ նս եմ. Եւ միւսը՝ թէ՝ միշտ նս եմ: 20 Նա պատասխան տուեց Եւ ասաց. «Տասներկուուսից մէկը, որ ձեռքը ինձ հետ մտցրեց պնակի մէջ: 21 Ենշտ Է, մարդու Որդին կը զնայ այս աշխարհից, ինչպէս որ նրա մասին գրուած Է. բայց վյա այն մարդուն, որի ձեռքով մարդու Որդին կը մատնուի. լաւ կը լիներ նրան, եթէ այդ մարդը ծնուած անզամ չլինէ»: 22 Եւ մինչ դեռ ուտուու Էին, Յիսուս հաց վերցնելով՝ օրինեց Եւ կորեց, տուեց նրանց ու ասաց. «Առէք, պյու է իմ մարմինը»: 23 Եւ քածակը վերցնելով՝ գոհութիւն յայտնեց, տուեց նրանց, Եւ բոլորն Եւ նրանից յանցին: 24 Եւ Յիսուս ասաց նրանց. «Վյո Ե Նոր Ուխտի իմ արինը, որ կը թափուի շատերի համար: 25 Եշմարիտ Եմ ասում ձեզ, որ այլեւս որթատունկի բերքից չեմ խմելու

մինչեւ այն օրը, երբ կը խմեմ նոր գինին Աստծու արքայութեան մէջ»: 26 Եւ գոհութիւն նատուցերուց յետոյ ելան Զիթենեաց լեզը: 27 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Վյո զիշեր ամենքդ զայթակդուելու Եք իմ պատճառվ, որովհետեւ գրուած Է. «Պիտի հարուածեմ հովուին, Եւ ոչխարները պիտի ցրուեն»: 28 Բայց իմ յարութիւնից յետոյ ձեզնից առաջ Գալիխա պիտի զնամ»: 29 Պետրոսը պատասխանեց Եւ ասաց նրան. «Թէկուզ բոլորն Ել զայթակդուեն, բայց Ես չեմ զայթակդուիլ»: 30 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Նշմարիտ Եմ ասում թեզ, որ դու այս զիշեր հով, դեռ արքայոր չկանչած, երեք անգամ այխու ուրանան ինձ»: 31 Իսկ Պետրոսը առաւել եւս պնդում էր ու ասում. «Ճէ՛ թեզ հետ մեռնել իսկ հարկ լինի, թեզ չեմ ուրանայ»: Եւ ամենքն Են յոնին ին ասում: 32 Եկան այն տեղը, որը Գեթսեմանի Էր կոչում: Եւ նա աշակերտներին ասաց. «Լստեցէք պատեղ, մինչեւ Ես աղօթեմ»: 33 Եւ նա իր հետ վերցրեց Պետրոսին, Յակոբոսին Եւ Յովիաննեսին Եւ սկսեց տիշել ու տագնասպել: 34 Վյո ժամանակ նրանց ասաց. «Տխուր Ե հոգիս մեռնելու աստիճան. մնացէք պատեղ Եւ արթուն կացեք»: 35 Եւ փոքրինք առաջ զնալով՝ երեսի վրա ընկա գտնին. Եւ աղօթում Էր, որ, եթէ կարեի Ե, այդ ժամը իրենից հեռանայ: 36 Եւ ասում Էր. «Ալքր, Յայր, ամեն ինչ թեզ կարեի Ե, այս քածակը իրանից հեռացրուն, բայց ոչ թէ ինչպէս նս Եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու Ես կամենում»: 37 Եւ Յիսուս եկա ու նրանց քնած գտաւ Եւ Պետրոսին ասաց. «Սիմոն, ննջում Ես. չկարողացամ մէկ ժամ արթուն մնայ: 38 Արթուն կացեք Եւ աղօթեցէք, որպեսզի փորձութեան մէջ չընկնէք: Յոզին յօժար Է, բայց մարմին՝ տկարք: 39 Եւ նորից զնաց, աղօթքի կանցնեց ու նոյն բաներն ասաց: 40 Կրկին անզամ դարձաւ այստեղ Եւ նրանց քնի մէջ զտաւ. որովհետեւ նրանց աչքերը ծանրացել Էին, Եւ չէին իմանում, թէ ինչ պատասխան տան նրան: 41 Երրորդ անզամ եկաւ Եւ նրանց ասաց. «Քնեցէք պատուետեւ Եւ համաստացէք, քանի որ վախճանը հասել եկա ժամ ժամը, Եւ ահա մարդու Որդին մատնում Է մեղաւորների ձեռքը: 42 Օ՞ն, վքը կացեք զնանք, որովհետեւ ահա մօտեցան նա, ով ինձ մատնելու Ե:»: 43 Եւ մինչ նա դեռ խօսում Էր այս քաները, եկա Յուլդա Իսկարիոնուացին՝ Տասներկուուսից մէկը, Եւ իր հետ սպրով, մահակներով զինուած ամբոխ՝ ուղարկուած քահանայապետների, օրէնագտուների ու ծերերի կողմից: 44 Մատնիջ նրանց նշան Եր տուել ասելով՝ ուղարկուած դառային ու նրա ականջը կորեց: 45 Եւ մօտենալով նրան՝ իսկոյն ասաց. «Ուարքի, Ուարքի». Եւ համբուրեց նրան: 46 Եւ նրանք ձեռք դրեցին նրա վրայ ու բռնեցին: 47 Վպա նրա շուրջը գտնուողներից մէկը սուրբ քաշեց Եւ զարկեց քահանայապետի ծառային ու նրա ականջը կորեց: 48 Յիսուս դարձաւ Եւ ասաց նրան. «Սիերով Եւ մահակներով դուրս Եք եկել ինձ բռնելու որպես աւազակի: 49 Ես միշտ ձեզ մօս էի Ես ու ուտուցանում Եի տաճարում. Եւ ինձ չքրնեցիք. բայց այս եղալ, որպեսզի մարգարների Գրուածքները կատարուեն»: 50 Վյո ժամանակ աշակերտները բոլորն Ել լքեցին նրան Եւ փախան: 51 Եւ մի երիտասարդ զնում Էր նրա

յետելից՝ իր մերկ մարմնի վրայ մի սաւան գցած: Երիտասարդները նրան քընեցին, **52** եւ նա թղոնելով հազի կտորը՝ մերկ փախան նրանցից: **53** Եւ Յիսուսին տարան Կայիշափա քահանայապետի մօտ. եւ նրա հետ հաւաքուած էին բոյր քահանայապետները, օրէնսգէտներն ու ծերերը: **54** Իսկ Պետրոսը հեռուից նրա յետելից գնաց մինչեւ ներս, քահանայապետի զամիթը: Եւ նստած էր սպասարդների մօտ ու տաքանում էր կրակի բոցի արջեն: **55** Իսկ քահանայապետներն ու ամբողջ ատենանք մի որեւէ վկայութիւն էին փնտուում Յիսուսի դեմ, որպէսզի նրան սպամեն, բայց չէին գտնում. **56** Բանի որ նրա դեմ շատեր սուու վկայութիւնն էին տայիս, բայց վկայութիւնները իրար նման չէին: **57** Ումանք վեր կենալով սուու էին վկայում նրա դեմ ու ասում. **58** «Մենք լեցինք դրանից, երբ ասում էր. «Ես կը քանդեմ այս ձեռակերտ տաճարը եւ երեք օրում կը շինեմ մէկ ուրիշը՝ անձեռակերտ»: **59** Բայց եւ այնպէս նրանց վկայութիւնն ոնյնանման չէր: **60** Ազա քահանայապետը կանգնելով մէջտեղում Յիսուսին հարց տուցեց ու ասաց. «Ոչինչ չես պատասխանում. այդ ինչեւ են վկայում դրանք քո դեմ»: **61** Եւ նա միայն լրւ էր ուրում ու պատասխան չէր տայիս: Քահանայապետը կրկին անգամ հարցեց նրան ու ասաց. «Դո՞ւ ես Թրիստոսը՝ օրինեալ Վստծոլ Որդին»: **62** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Դո՞ւ ասացի, թէ ես եմ. բայց պիտի տեսնէք մարդու Որդուն՝ ամենազօր Վստծու աշ կողմում նստած եւ երկնքի ամպերի վրայով եկած»: **63** Եւ քահանայապետը յիսկոյն պատօեց իր պատմումանը եւ ասաց. «Էլ ինչ պէտք են մեզ վկանեք: **64** Վհա ամենքն դրա բերանից լեցիք հայկոյութիւնը. ծեզ ինչպէս է թուում»: **Ե** ամենքը դատապարտեցին նրան, թէ մահապարտ է: **65** Եւ ումանք սկսեցին թքել նրան երեսին, շորով գլուխը ծածկել, բռունքը յի սկեց ու ասել. «Մարգարեացին մեզ, Թիմոտին, այն ո՞վ է, որ քեզ յիտեց»: Եւ սպասարդները պատշաճում էին նրան: **66** Եւ մինչ Պետրոսը դեռ ներքեւում, գալթում էր, քահանայապետի մի աղախինը եկաւ եւ տեսաւ նրան տաքանալիս: **67** Նայեց նրան ու ասաց. «Դո՞ւ էլ Յիսուս Նազուրեցու հետ էիր»: **68** Նա ուրացաւ և ասաց. «Չեմ ճանաչում նրան եւ չգիտեմ՝ ինչ ես ասում դու»: Եւ երբ նա դրսի գալիթը ելաւ, աքաղաղը կանչեց: **69** Աղախինը նորից տեսաւ նրան եւ սկսեց իր շուրջը գտնուողներին ասել. «Սա էլ նրանցից է»: **70** Եւ Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ: Փոքր-ինչ յետոյ, նորից, նրանք, որ շուրջը կանցնել էին, ասացին Պետրոսին. «Հրօօք, դու էլ նրանցից ես, քանի որ գալիթից ես, եւ քո խօսուածքն է նման է»: **71** Եւ նա սկսեց նզովք կարդայ, երդուել եւ ասել. «Չեմ ճանաչում այն մարդուն, որի մասին դուք խօսում եք»: **72** Եւ հենց նոյն ժամին աքաղաղը երկորդ անգամ կանչեց: **Ե** Պետրոսը յիշեց այն խօսքը, որ Յիսուս ասել էր իրեն, թէ՝ «Աքաղաղը դեռ երկու անգամ չկանչած՝ դու երեք անգամ ինձ պիտի ուրանաս»: Եւ սկսեց լավ:

15 Եւ իսկոյն, վաղ առաւոտեան, ծերերի օրէնսգէտների հետ միասին,

քահանայապետները եւ ամբողջ ատենանը յորհուրդ անելով՝ կապեցին Յիսուսին եւ տարան յանձնեցին Պիղատոսին: **2** Պիղատոսը հարցրեց նրան եւ ասաց. «Դո՞ւ ես հրեաների թագաւորը»: Յիսուս պատասխան տուեց նրան եւ ասաց. «Դո՞ւ ասում ես»: **3** Եւ քահանայապետները նրան շատ էին ամբաստանում, բայց նա ոչինչ չէր պատասխանում: **4** Իսկ Պիղատոսը դարձեալ հարցրեց նրան. «Ոչ մի պատասխան չես տայիս. տես, ինչքան են քեզ ամբաստանում»: **5** Եւ Յիսուս, այնուհետեւ, ել ոչինչ չպատասխանեց, այնպէս որ Պիղատոսը շատ զարմացաւ: **6** Ազակն տօնի առիջով Պիղատոսը նրանց համար արձակում էր մի կալանաւոր, ում որ նրանք ուղղում էին: **7** Եւ Բարաբարքա անունով մէկը կար' բանտարկուած այն խօսվարարների հետ, որոնք խօսվլեան ժամանակ մի մարդ էին սպանել: **8** Ամրոխն սկսեց բարձր ձայնով աղաղակել եւ պահանջել, որ, ինչպէս սովորութիւն էր անել, Բարաբարքայն արձակի: **9** Պիղատոսը պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Ուզո՞ն կարուք շատ զարմացաւ: **10** Բանի որ նա գիտէր, թէ նախանձից մատնեցին նրան քահանայապետները, **11** որոնք եւ ամբոխին համոզեցին, որ Բարաբարքայն արձակի իրենց համար: **12** Պիղատոսը դարձեալ խօսք առաւ եւ ասաց նրանց. «Իսկ ինչ էք ուղղում, որ անեմ հրեաների արքային»: **13** Եւ նրանք, քահանայապետներից դրդուած, դարձեալ աղաղակեցին. «Խաչը հանիր դրան»: **14** Պիղատոսը նրանց ասաց. «Ինչ չար բան է արել նա»: Եւ նրանք առաւել եւս աղաղակում էին ու ասում. «Խաչը հանիր դրան»: **15** Իսկ Պիղատոսը, որովհետեւ ուղեց ամբոխին գոհացնե, նրանց համար Բարաբարքայն արձակեց: Իսկ Յիսուսին ծեծել տայով՝ նրանց ձեռքը յանձնեց, որպէսի խաչը հանուի: **16** Եւ զինուորները նրան ներսի զաւկիթը տարան, ուր պալատի բակն էր. մէկտեղ կանչեցին ամբողջ գունդը, **17** եւ նրան հազգրին կարմիր բղամիդ եւ ծիրանի ու նրա զիլին փշերից պատրաստուած պսակ դրեցին **18** եւ սկսեցին նրան ողջոյն տալ ու ասել. «Ողջոյն քեզ, հրեաների թագաւորդ»: **19** Եւ եղեգով հարուածում էին նրա զիլին, թքում էին երեսին ու ծնկի զալով՝ երկրպագում էին նրան: **20** Եւ նրան ծաղրուածնակի ենթակելուց յետոյ, բղամիդն ու ծիրանին հանցին եւ նրան իր զգտաները հազգրին ու դրլս տարան, որ խաչը հանեն նրան: **21** Եւ ստիպեցին Սիմոն Կիւրենացուն՝ Վկերսանդրի եւ Շուտիսի հօրը, որը ազարակից էր զալիս ու այդ տեղով էր անցնում, որ Յիսուսի խաչափատր կրի: **22** Եւ նրան տարան Գողգոթա, մի տեղ, որ թարգմանուում է կառափնատեղի: **23** Զմուռոսով խառնուած գինի տուին նրան, բայց նա չփերցրեց: **24** Եւ նրան խաչը հանցին: Եւ նրա հազուստները բաժանեցին՝ դրանց վրայ վիճակ զցելով, թէ ով ինչ պիտի վերցնի: **25** Անաւուտեան ժամը ինը, երբ նրան խաչեցին երկու ալազակներ, մէկը՝ նրա աջուածուատութեան մասին գրութիւն՝ գրուած այսպէս. «Յրեաների թագաւորն է»: **26** Եւ կար նրա դատապարտութեան մասին գրութիւն՝ գրուած այսպէս. «Յրեաների թագաւորն է»: **27** Եւ նրա հետ խաչեցին երկու ալազակներ, մէկը՝ նրա աջուածու միևնուն ձախում: **28** Եւ կատարուեց գրուածը, թէ՝ «Անօրենների հետ դասուեց»: **29** Եւ ովքեր անցնում

Եին, հայիոյում Եին նրան, շարժում իրենց գլուխները եւ ասում. «Վահ, որ քանդում Եիր տաճարը և երեք օրում շինում, Յա ազատիր ինքը թեզ եւ իշիր այդ խաչից»: ՅԱ Նոյնպէս եւ քահանայապեսները, իրենք իրենց մէջ, օրենսդժուների հետ միասին, ծաղր Եին անում ու ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրեն չի կարողանում ազատել: ՅԱ Վրիստոսը՝ Խրայէի այդ թագաւորը, թող այժմ իշին խաչից, որպէսզի տեսնենք եւ հաւատանք դրան»: Եւ նրա հետ խաչուածներն Էլ նախատում Եին նրան: ՅԱ Երբ կեսօր եղա, խալար պատեց ամբող Երկիրը, մինչեւ ժամը երեքին Ժիուու քարձուածայն աղաղակեց եւ ասաց. «Եյկ, Եյկ, լամա սարաթամին», որ թարգմանում Է Աստուած իմ, Աստուած իմ, իշնի թողեցիր ինձ: ՅԱ Եւ նրանցից ոմանք, որ նրա շուրջն Եին կանանել, երբ լսեցին այդ, ասացին. «Եղային Է կանչում»: ՅԱ Եւ մէկը առաջ վազերով՝ սպունզը թաթախեց քացախի մէջ, անցկացրեց եղէիք ծայրին, տուեց նրան, որ խմի, ու ասաց. «Թողէք տեսնենք, արդեօր Եղիան կը զայ նրան իշեցնելու»: ՅԱ Եւ Ցիուու բարձր ձայն արձակեց ու հոգին աւանդեց: ՅԱ Եւ տաճարի վարագոյրը վերեւէց մինչեւ ներքեւ Երկուսի պատուեց: ՅԱ Եւ այնտեղ կանգնած հարիւրապետը տեսնելով, թէ ինչպէս նա աղաղակեց եւ հոգին աւանդեց, ասաց. «Իրօր այս մարդը Աստծու Որդի Էր»: ՅԱ Կային եւ կանայք, որոնք դիտում Եին հեռուից: Նրանց մէջ Եին Մարիամ Մագդալենացին, Կրտսեր Յակոբոսի եւ Յովեթի մայրը՝ Մարիամը, ինչպէս եւ Սաղոմեն, ՅԱ որոնք, երբ Ցիուու Գալիխայում Էր, նրա յետնեց Եին գնում եւ ծառայում նրան. Կային նաև շատ այլ կանայք, որոնք նրա հետ Երուսաղէմ Եին ենի: ՅԱ Երբ Երեկոյ եղա, - քանի որ ուրբաթ Էր, եւ շաբաթամուտն Էր սկսում, - ՅԱ արիմաթիացի Յովսէփը, որ մի պարկէց մարդ Էր ու իրեաների ժողովի անդամ եւ որ ինքն Է Աստծու արքայութեան Էր սպասում, համարձակուեց մտնել Պիղատոսի մօտ եւ ուղեց Ցիուու մարմինը: ՅԱ Եւ Պիղատոսը զարմացաւ, որ Ցիուու այշափ շուտ Էր մեռել եւ իր մօտ կանչերով հարիւրապետին հարցեց նրան ու ասաց. «Իրօր այշափ շնորհ մեռաւ»: ՅԱ Երբ այդ ստոլեց հարիւրապետից, մարմինը շնորհեց Յովսէփին: ՅԱ Եւ Յովսէփը կտա գնեց ու նրան իշեցնելով՝ պատեց այդ կտառով ու դրեց մի գերեզմանի մէջ, որ փորուած Էր ժայոի մէջ: Եւ մի քար գլորեց գերեզմանի դրան առաջ: ՅԱ Կայ Մարիամ Մագդալենացին եւ Յակոբոսի ու Յովսէփի մայր Մարիամը տեսան այն տեղը, ուր նա դրուեց:

16 Եւ երբ շաբաթն անցաւ, Մարիամ Մագդալենացին, Յակոբոսի մայր Մարիամը եւ Սաղոմեն գնացին իննկի պատրաստութիւն տեսան, որպէսզի զան եւ օծեն նրա մարմինը: ՅԱ Եւ կիրակի օրը, առաւօտեան, արեւածագին եկան գերեզման: ՅԱ Եւ ասում Եին միհեանց. «Քարը գերեզմանի դրնից մեզ համար ով պիտի գլորի»: ՅԱ Եւ նայեցին ու տեսան, որ գերեզմանից քարը գլորուած Էր. Եւ այն շատ մեծ Էր: ՅԱ Եւ ներս, գերեզման մտներով՝ տեսան մի երիտասարդի, որ

նստած Էր աջ կողմը՝ սպիտակ պատմուեան հագած. Եւ զարդուեցին: ՅԱ Եւ նա ասաց նրանց. «Մի վախտեցէք, որով Ցիուուսին Էր փնտոռում խաչուած Նազովուեցուն. Նա յարութիւն առաւ, այստեղ չէ: Ահաւասիկ այն տեղը, ուր նրան դրել Եին: 7 Բայց գնացէք ասացէք նրա աշակերտներին եւ Պետրոսին, թէ՝ ահա նա ծեզնից առաջ գնում է Գալիխա. այնտեղ կը տեսնեք նրան, ինչպէս ձեզ ասել Էր»: ՅԱ Երբ այս լսեցին, եկան ու փախան գերեզմանից, քանի որ սարսափահար Եին եղել, եւ ոչ որի բան չասացին, որպիստեղ վախենում Եին: 9
(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.)

Կիրակի առաւօտեան յարութիւն առաջ ինելով՝ Ցիուու նախ երեւաց Մարիամ Մագդալենացուն, որից եօթը դեմ էր հանել: ՅԱ Եւ սա զնաց ու պատմեց նրանց, որ Ցիուուսի հետ Եին եւ դեռնես սգում ու լսց Եին լինում: ՅԱ Երբ նրանը լսեցին, թէ նա կենդանի է եւ երեւացել է Մարիամին, չիաւատացին: 12 Յետոյ Ցիուու այլ կերպարանքով երեւաց նրանց, որոնք հանդ Եին գնում: 13 Մրանք Էլ եկան ու պատմեցին ուրիշների. բայց նրանք Ել չիաւատացին: 14 Յետոյ, մինչ Տասնմէկը սեղան եխն նստեց, Ցիուու նրանց երեւաց եւ յանդիմանեց նրանց իրենց անհաւատութեան եւ յաստարտութեան համար, որովհետեւ չեխն հաւատացել նրանց, որոնց ինքը երեւացել էր՝ մերեներից յարութիւն առաջ: 15 ՅԱ նրանց ասաց. «Գնացէք ամբողջ աշխարհով մէկ եւ քարոզեցէք Աւետարանը բոլոր մարդկանց: 16 Ով հաւատայ եւ մէկրոտի, պիտի փրկուի, եւ ով չիաւատայ, պիտի դատապարտուի: 17 Մրանք են նշանները, որոնք պիտի ուղեցնեն նրանց, որոնց հաւատում են. իմ անունով դեռեւ պիտի հանեն, լեզուներ պիտի խօսեն, 18 իրենց ձեռքերին օծեր պիտի բռնեն, եւ թէ մահացու թոյն խմեն, դա նրանց չպիտի վսասի. հիւանների վրայ ծեռք պիտի դնեն եւ թշկեն»: 19 Եւ ինքը Տէր Ցիուու, նրանց հետ խօսելուց յետոյ, դէպի Երկինք վերացաւ եւ նստեց Յօր աջ կողմի: 20 Իսկ նրանք եկան ու քարոզեցին Աւետարանը ամբողջ աշխարհում Տիրոց գործակցութեամբ. եւ իրենց ուղեցող բոլոր նշաններով հաստատում Եին խօսքը:

ՂՈՒԿԱՍ

1 Քանի որ շատերը ծեխնարկեցին շարադրել մեզանում կատարուած դեպքերի պատմութիւնը, **2** ինչպէս մեզ աւանդեցին նրանք, որ սկզբից խօսի ականատեսներն ու սպասաւորները եղան, **3** ես Ես որ սկզբից սովորգութեամբ հետամուտ էի եղել ամեն բանի, կամեայ կարգով քեզ գրե, ով գերազանց թեոփիլէ, **4** որպէսզի ճանաչես ծշմարտութիւնն այն խօսերի, որոնց աշակերտուեցիր: **5** Յրեաստանի Յերովիտ քաջաւորի օրով, Արքիայի քահանայական ընտանիքից Զաքարիա անունով մի քահանայ կար, որի կինը Ահարոնի դստրերից էր. նրա անունը Եղիսաբեր էր: **6** Եւ Երկուսն Եւ Աստծու առաջ արդար էին ու անարատ կերպով ընթանում էին Տիրոջ բոլոր պատուիրանների եւ օրենքների ճանապարհով: **7** Լրանք որդի չունեին, որովհետեւ Եղիսաբերը ամուլ էր, եւ Երկուսն Եւ իրենց առաջացած տարիքում էին: **8** Եւ մինչ Զաքարիան Աստծու առջեւ իր քահանայական պատուն էր կատարում, իր կարգի օրերը հասած լինելով՝ **9** ըստ քահանայութեան օրենքի նրան վիճակութեց մտնել Տիրոջ տաճարը եւ ինձարկել: **10** Եւ ինձարկութեան ժամին ժողովորի ամբողջ քազմութիւնը դրսում աղօթքի էր կանգնած: **11** Եւ Տիրոջ հրեշտակը երեւաց նրան՝ ինձերի սեղանի աջ կողմում կանգնած: **12** Երբ Զաքարիան նրան տեսաւ, խօսվուեց, եւ վախ ընկալ նրա մէջ: **13** Տիրոջ հրեշտակը նրան ասաց. «Մի վախեցիր, Զաքարիա, որովհետեւ քո աղօթքը յսին եղաւ. քո կինը՝ Եղիսաբերը, մի որդի կը ծնի քեզ, եւ նրա անունը Ցովիաննես կը դնեմ: **14** Նա քեզ համար ուրախութիւն եւ ցնծութիւն կը լինի, եւ շատերը կ'ուրաքսանան իր ծննդով, **15** որովհետեւ նա Տիրոջ առաջ մեծ կը լինի, զիսի եւ ոոի չի խմի եւ մօր որովայնից սկսած Սուլը Ցողով կը լցուի **16** եւ Խրայելի որդիներից շատերին կը դարձի դեպի իրենց Երբ Աստուածը: **17** Նա Եղիայի հոգով եւ գորութեամբ պիտի գնայ նրա առաջից, որպէսզի հայրերի սրտերը որդիներին դարձի ու անհնազաններին՝ արդարների իմաստութեանը՝ Տիրոջ համար պատրաստ մի ժողովուրդ կազմելու: **18** Եւ Զաքարիան ասաց հրեշտակին. «Ես Բն կերպ կ'իմանամ այդ, քանի որ ես ծեր եմ, եւ կինս Ել առաջացած տարիքում Ե»: **19** Յրեշտակը նրան պատասխաննեց եւ ասաց. «Ես Գարբիին եմ, որ կանգնում եմ Աստծու առաջ. ես ուղարկուեցի խօսելու քեզ հետ եւ այդ քանի քեզ աւետելու: **20** Եւ ահա, որ համբ կը լինես եւ չես կարողանայ խօսել վիճնեւ այն օրը, երբ այդ կատարուի, քանի որ դու չհաստացիր իմ խօսքերին, որ Կ'իրականան իրենց ժամանակին»: **21** Իսկ ժողովուրդը սպասում էր Զաքարիային. զարմանում էին, որ տաճարում նա ուշանում է: **22** Եւ Երբ նա դրլս եկաւ, չեր կարողանում խօսել նրանց հետ: Եւ նրանք իմացան, թէ տաճարում տեսիլք էր տեսել, եւ նա նշանացի էր խօսում նրանց հետ ու մնում էր պապանուած: **23** Եւ Երբ պաշտամունքի իր օրերը լրացան, գնաց իր տունը: **24** Վլյ օրերից յետոյ նրա կինը՝ Եղիսաբերը յոհացաւ: Ցինգ ամիս նա

թաքցնում էր ինըն իրեն եւ ասում. **25** «Վլյ ինչ բան արեց Տերը ինձ իմ այս օրերին, երբ նայեց ինձ վրայ՝ վերացնելով իմ նախատինքը մարդկանց միջից»: **26** Վեցերորդ ամսին Գարբիի հրեշտակը Աստծու կողմից ուղարկուեց Գալիխայի մի քաղաքը, որի անունը Եղագարեր էր, **27** մի կոյսի մօտ, որ նշանուած էր Ցովսէկ անունով մի մարդու հետ՝ Դաւթի տնից: Եւ այդ կոյսի անունը Մարիամ էր: **28** Եւ հրեշտակը, գալով նրա մօտ, ասաց. «Ուրախացիր, ով խորիննկայ, Տերը քեզ հետ Ե»: **29** Իսկ նա այս խօսքերի վրա խօսվուեց եւ մտքում խորիում էր, թէ ինչ բան էր այս ողջոյնը: **30** Եւ հրեշտակը նրան ասաց. «Մի վախեցիր, Մարիամ, որովհետեւ Աստծու դու չնորի գտար: **31** Եւ ահա դու կը յոհանաս եւ կը ծնն մի որդի ու նրա անունը Ցիսու կը դնես: **32** Նա մեծ կը լինի եւ Բարձրեալի որդի կը կոչուի: Եւ Տեր Աստծուած նրան կը տայ նրա հօր՝ Դաւթի աթոռը, **33** Եւ նա յախտեան կը թագաւորի Ցակորի տան վրայ, ու նրա թագաւորութիւնը վախճան չի ունենայ»: (առ ց165) **34** Իսկ Մարիամը հրեշտակին ասաց. «Ինչպէս այդ կը պատահի ինձ, քանի որ ես տղամարդ չեմ ճանաչում»: **35** Յրեալուակը պատասխաննեց եւ նրան ասաց. «Սուլը Ցողին կը գայ քո վրայ, եւ Բարձրեալի գօրութիւնը հովանի կը լինի քեզ, որովհետեւ նա, որ քեզնից է ծնուելու, սուրը է եւ Աստծու որդի կը կոչուի: **36** Եւ ահա քո ազգական Եղիսաբերը. նա եւս յոհ է իր ծերութեան մէջ, եւ այս՝ յոհութեան Վեցերորդ ամիսն է նրա, որ ամուլ էր կոչուած. **37** որովհետեւ Աստծու համար անկարելի բան չկայ»: **38** Եւ Մարիամն ասաց. «Ահաւասիկ ես մնում եմ Տիրոջ աղախինը, թող քո խօսի համաձայն լինի ինձ»: Եւ հրեշտակը հետացաւ նրանից: **39** Վլյ օրերին Մարիամը վեր կացաւ եւ շտապով զնաց Ցուլայի լեռնային շրջանի քաղաքներից մէկը. **40** մտա Զաքարիայի տունը ու Եղիսաբերին ողջոյն տուեց: **41** Եւ Երբ Եղիսաբերը Մարիամի ողջոյնը լսեց, մանուկը խաղաց նրա որովայնում, եւ Եղիսաբերը լցուեց Սուլը Ցողով **42** եւ բարձր ծայսով աղաջակեց ու ասաց. «Օրինեակ ես դու կանանց մէջ, եւ օրինեակ է քո որովայնի պտուղը: **43** Որտեղից ինձ այս ուրախութիւնը, որ ին Տիրոջ մայրը ինձ մօտ գայ. **44** որովհետեւ ահաւասիկ, երբ քո ողջոյնի ծայսով հասաւ իմ ականչին, մանուկը ցնծալվ լիազար իմ որովայնում: **45** Եւ Երանի նրան, որ կը հաւատայ, թէ Տիրոջ կոչման իրեն ասուածները կը կատարուեն: **46** Եւ Մարիամն ասաց. **56** Մարիամը գրեթէ Երեք ամիս մնաց Եղիսաբերի մօտ եւ դարձաւ իր տունը: **57** Եղիսաբերի ծննդաբերելու ժամանակը լրացաւ, եւ նա մի որդի ծնեց. **58** Եւ նրա շուրջը գտնուողներն ու նրա ազգատուիմը լսեցին, որ Տերն իր մեծ ողորմութիւնը ցոյց տուեց նրա հանդեպ, եւ ուրախանում էին նրա հետ: **59** Եւ ուրեմնորդ օրը Եկան մանկան թփատելու. եւ նրան իր հօր անունով Զաքարիա ինը կոչում: **60** Բայց նրա նայրը պատասխաննեց եւ ասաց. «Ոչ, այլ Ցովիաննեւ պէտք է կոչուի»: **61** Նրան ասացին. «Սակայն քո ազգատուիմը մէջ չկայ մէկը, որի անունը Ցովիաննես լինի»: **62** Նշանացի ակնարկեցին նրա հօրը, թէ ինչ կը կանենայ նրան կոչել: **63** Իսկ նա մի տախտակ ուզեց եւ վրան գրեց. «Դրա անունը

Յովհաննե Ե»: Եւ բոլոր զարմացան: **64** Եւ ևս կոյն նրա թերանը քացուեց ու նրա լեզուն՝ նոյնպէս. Եւ խօսում էր ու օրինում Աստծուն: **65** Եւ ահ ընկաւ բոլորի մէջ, որ լսեցին այս, եւ նրանց մէջ, որ քնակում էին նրանց շուրջը: Եւ Հրեաստանի ամբողջ լեռնակողմնում այս բոլոր քաները պատմում էին: **66** Եւ բոլոր լսողները պահում էին իրենց սրտում այս ամէնը եւ ասում էին. «Արդեօք ինչ կը լինի այս մանուկը»: Եւ Տիրոց ծեռքը նրա հետ էր: **67** Չաքարիան՝ նրա հայրը, Սուրբ Յոզով լցուեց, մարգարեացան եւ ասաց. **80** Եւ մանուկը աճուն ու գօրանում էր հոգով եւ մնում էր ամայի տեղերում՝ մինչեւ Խրայելու նրա երեւալու օրը:

2 Այս օրերին Օգոստոս կայսեր կողմից հրաման ելաւ՝ ամբողջ Երկրում մարդահամար անելու համար: **2** Այս առաջին մարդահամարը տեղի ունեցաւ, երբ Կիլրենիոսը կուսակալ էր Կոստիքում: **3** Եւ բոլոր զնում էին արձանագրուելու մարդահամարի՝ իլրաքանչիւրի իր քարաքում: **4** Չովսեփն էլ Դաւիթ տնիկ եւ ազգասուհից լինելով Գայիիայի Նազարեթ քաղաքից եւս զնա դեպի Հրեաստան՝ Դաւիթի քաղաքը, որը Բեթղեհեմ է կոչւում, մարդահամարի մէջ արձանագրուելու Մարդահամարի հետ, որ նրա հետ նշանուած էր եւ յի էր: **6** Երբ նրանք այստեղ հասան, նրա ծննդաբերելու օրերը լրացան, **7** եւ նա ծնեց իր անդրանիկ որդուն, խանձարուիրի մէջ փարաքեց նրան ու դրեց մսուրի մէջ, որովհետեւ իշեւանում նրանց համար տեղ չկար: **8** Եւ այդ շրջանում քաջորեան բնակուող հովիներ կայսի, որոնք իրենց հօտերի գիշերային պահպանմերին էին անուու: **9** Եւ Տիրոց հրեշտակը երեւաց նրանց, Տիրոց փառքը ծագեց նրանց շուրջը, ու նրանք սաստիկ վախեցան: **10** Եւ հրեշտակը ասաց նրանց. «Մի վախեցեք, որովհետեւ ահա ձեզ մեծ ուրախութիւնն եմ աւետում, որը ամբողջ ժողովրդինը կը լինի. **11** Որովհետեւ այսօր Դաւիթի քաղաքում ձեզ համար ծնուեց մի Փրկիչ, որ օծեալ ՏԵրն է: **12** Եւ սա ձեզ համար նշան կը լինի խանձարուով փարաքած եւ մսուրի մէջ դրուած մի մանուկ կը գտնէք: **13** Եւ յանկածակի այդ հրեշտակի հետ երեւաց Երկնային գօրերի մի քազմութիւն, որ օրինուու էր Աստծուն ու ասում. **14** «Փառք Աստծուն՝ քարծունքներում, եւ Երկիրի վրայ խաղաղութիւնն եւ հաճուրին՝ մարդկանց մէջ»: **15** Եւ երբ հրեշտակները նրանցից հեռանալով Երկինք քարձրացան, հովիներն ասացին միմնանց. «Եկէք զնանք մինչեւ Բեթղեհեմ եւ տեսնենք, թէ ինչ քան է այս եղածը, որ ՏԵրը մեզ ցոյց տուեց»: **16** Եւ նրանք շտապով եկան ու գտան Մարդահամին ու Յովսեփին եւ մսուրի մէջ դրուած մանկան: **17** Եւ ճանաչեցին նրան այն խօսից, որ իրենց ասուել էր մանկան մասին: **18** Եւ բոլոր լսողները զարմանանում էին այս քանակի վրայ, որ հովիները ասացին իրեն: **19** Եսկ Մարդահամ այս բոլոր ասուածները պահում էր իր մէջ եւ իր սրտում խորհում: **20** Եւ հովիները վերադարձան. փառաւրում եւ օրինում էին Աստծուն այն ամենի համար, որ լսեցին ու տեսան, ինչպէս իրենց պատմուել էր: **21** Եւ երբ ուր օրերը լրացան, եւ նա թղփատուեց, նրա անունը Յիշուլ դրուեց, ինչպէս հրեշտակի կողմից կոչուել էր, երբ

դեռ չէր յացուել մօր որովայնում: **22** Երբոր նրանց սրբագրոծնան օրերը լրացան, Մովսէսի Օրէնքի համաձայն՝ նրան Երուսաղեմ տարաս՝ Տիրոջ ներկայացներու համար, **23** ինչպէս գրուած էր Տիրոց Օրէնքում. «Ամեն արու զայակ, որ արզանդ է քացում, Տիրոց համար սուրբ պիտի կոչուի»: **24** Եւ Տիրոց Օրէնքում ասուածի համաձայն՝ ընծայ պէտք է տալ մի զոյց տատրակ կամ աղաւանու երկու ձագ: **25** Վրդ, Երուսաղեմում Սիմեոն անունով մի մարդ կար, եւ այդ մարդը արդար ու աստուածավախ էր եւ ակնկայում էր Խրայելի միշտարութիւնը. եւ Սուլը Յոզին էր նրա մէջ: **26** Եւ Սուլը Յոզով հրամայուած էր իրեն նահ չտեսնել, մինչեւ որ տեսնէր Տիրոց Օծախին: **27** Նա Յոզով առաջնորդուած՝ եկալ տաճարը, եւ երբ ծնողները բերին Յիշուլ մանկանը՝ նրա վրայ կատարելու ինչ որ օրէնքի տվյորութեան համաձայն էր, **28** Սիմեոնը նրան իր գիրկն առաւ, օրինեց Աստծուն եւ ասաց. **33** Եւ նրա հայրն ու մայրը զարմացած էին այն խօսքերի համար, որ ասում էին նրա մասին: **34** Սիմեոնը նրանց օրինեց եւ ասաց նրա մօրը՝ Սարիամին. «Ահա սա նա է, որ պատճառ է դառնալու Խրայելի մէջ շատերի անման ու քարձրացման եւ նշան՝ հակառակութեան: **35** Իսկ քո հոգու միջով էլ սուր պիտի անցնի, որպէսի բազում սրտերի խորհուրդներ յայտնի դառնան: **36** Եւ այստեղ կար մի մարգարեուիի: Աննա անունով՝ Փանուելի դուստրը, Ասերի ազգասուհիմց. սա տարիքով շատ առաջացած էր եւ ամուսնու հետ միայն եօթը տարի էր ապրել՝ սկսած իր կուսութիւնից: **37** Նա մօտ ութառունչորս տարեկան մի այրի էր, որ չէր հետանում տաճարից, այլ ծոնմապահութեամբ եւ աղօթքով գիշեր-ցերեկ ծառայում էր Աստծուն: **38** Սա եւս նոյն ժամին վեր կացալ եկալ, գոհութիւն էր մատուցում Տիրոջը եւ խօսում էր մանկան մասին տարու նրանց հետ, որոնք Երուսաղեմի փրկութեանն էին սպասում: **39** Եւ երբ ամեն ինչ կատարեցին Տիրոց Օրէնքի համաձայն, վերադարձան Գայիիա, իրենց քաղաքը՝ Նազարեթ: **40** Եւ մանուկը աճում ու գօրանում էր՝ ի ինաստութեամբ. եւ Աստծու շնորհները նրա վրայ էին: **41** Վրդ, նրա ծնողները ամեն տարի, Զատկի տօնին, Երուսաղեմ էին գնում: **42** Եւ երբ նա ամաներկու տարեկան եղալ, տօնի սպարութեան համաձայն՝ Երուսաղեմ եկան: **43** Եւ երբ տօնական օրերը լրացան, ու նրանք վերադարձան, մանուկ Յիշուլը մնաց Երուսաղեմում, եւ նրա ծնողները այդ շիմացան: **44** Կարծում էին, թէ նա իրենց ուղենկցների հետ նստած՝ նա լսում էր նրանց եւ հացերը էր տախի: **47** Եւ բոլորը, որ նրան լսում էին, զարմանում էին նրա իմաստութեան եւ պատասխաների վրայ: **48** Երբ ծնողները նրան տեսան, հիացան. իսկ մայրը նրան ասաց. «Որդիք, այս ինչ արեցիր դու մեզ, ահաւասիկ հայրո ու ես տագնասապահ թեզ էինք իմն փնտռում: **49** Եւ նա պատասխանեց նրան. «Ինչո՞ւ էր իր վայրութեան մանական: **50** Եւ իր սրտում խորհում էր մանկան: **51** Եւ իր սրտում կայսեր ամենի համար, որ լսեցին ու տեսան, ինչպէս իրենց պատմուել էր: **21** Եւ երբ ուր օրերը լրացան, ինչպէս հրեշտակի կողմից կոչուել էր, երբ

լինեմ»: 50 Բայց նրանք չհասկացան այն խօսքը, որ նա իրենց ասաց: 51 Եւ Յիսուս նրանց հետ իջալ ու Նազարէթ գնաց. Եւ նա հնազանդ էր նրանց: Եւ նրա մայրը այս բոլոր բաները պահում էր իր սրտում: 52 Իսկ Յիսուս զարգանում էր իմաստութեամբ, հասակով եւ շորհով Աստծու ու մարդկանց առջեւ:

3 Տիերիսու կայսեր իշխանութեան տասնինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիտառոսը կուսակալ էր Յիեսուտանի, եւ Յերովիլէսը՝ չորրորդապեսն Գայիխայի, եւ նրա եղբայր Փիլիպառոսը՝ չորրորդապեսն Խոտուացիների ու Տրաքոնացիների աշխարհի, Լիւսանիասը՝ չորրորդապետ Արիենէի, 2 եւ Ամնայի ու Կայխափայի քահանայապետութեան օրով, Աստծու խօսքը լսեի եղաւ Զաքարիայի որոյ Յովիաննեսին անապատում: 3 Եւ նա եկաւ Յորդանանի կղողմը ապաշխարութեան մկրտութիւն քարոզելու՝ մեղքերի թորութեան համար, 4 ինչպէս գրուած է Եսայի մարգարէի պատգամների գրքում. 7 Եւ այն ժողովրդին, որ եկեց Եր իրենից մկրտուելու, ասում էր. «Իմերի ծնունդներ, մի ձեզ սովորեցրեց փախչել քարութիւնից, որ գայլու է: 8 Այսուհետեւ ապաշխարութեան արժանի պտուղներ տուլք եւ մի կլսեք ասե, թէ Աքրահամին ունենք իրեն հայր. այս ասեմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերից անզամ դուրս բերել Աքրահամի որդիներ: 9 Բայց ահասափկ կացինը ծառերի արմատի վրայ է. ամեն ծառ, որ քարի պտուղ չի տախ, կտրում եւ կրակն է նետում: 10 Ժողովուրդը նրան հարցում էր իւ ասում. «Իսկ արդ, ինչ պիտի անենք:» 11 Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ով որ երկու զգեստ ունի, մէկը թող տայ նրամ, որ չունի, եւ ով որ ուտելիք ունի, նոյն ձևով թող անի:» 12 Մաքսաւորներն եւ եկան մկրտուելու եւ հարցրին նրան. «Վարդապետ, մենք ինչ անենք:» 13 Նա ասաց նրան. «Ձեզ հրանայուածներից աւելին մի վեցրեք: 14 Չինուրները նոյնակե հարցում էին նրան. «Իսկ մէնք ինչ անենք:» Նա ասաց նրան. «Ոչ որի մի նեղէք, ոչ որի մի զրպարտէք, ձեր ոռնիկը թող ձեզ բաւարար լինի:» 15 Ժողովուրդը սպասման մէջ էր, եւ բոլորն իրենց սրտում Յովիաննեսի մասին հարց էին տախ, թէ միթէ սա է Քրիստոսը: 16 Նա պատասխանեց բոլորին ու ասաց. «Ես ձեզ մկրտում եմ ջրով, բայց զայիս է ինձնից աւելի գօրաւորը, որի կօշիկները հանելու արժանի շեմ ես. նա ձեզ կը մկրտի Սուլր Յովով եւ իրով. 17 նրա քանիարը իր ձեռքում է՝ մաքրելու իր կայր, հաւաքելու ցորենը իր շտեմարանում, իսկ յարդը կ'այրի անծծ կրակով:» 18 Նա շատ ուրիշ միթքայի խօսքերով քարի լուրն էր աւետում ժողովրդին: 19 Բայց Յերովիլէս չորրորդապետը, յանդիմանուած լինելով Յովիաննեսի կղողմից, իր երբօր կնոջ՝ Յերովիլիայի պատճառով եւ այն բոլոր չարիքների համար, որ Յերովիլէսը գործել էր, 20 այդ բոլորի վրայ աւելացրեց եւ այն, որ Յովիաննեսին քանտարկեց: 21 Եւ ամբողջ ժողովրդի մկրտուելուց յետոյ, Յիսուս եւս մկրտուեց ու երբ աղօթքի կանգնեց, երկինքը քացուեց, 22 եւ Սուլր Յովին մարմնաւոր տեսքով, որպէս աղաւանի իջալ

նրա վրայ. Եւ Երկնսից ձայն եկաւ, որ ասում էր. «Դու ես իմ սիրելի Որդին, որ ունես իմ ամբողջ քարեհանութիւնը»: 23 Եւ ինքը Յիսուս շուրջ Երեսուն տարեկան էր, երբ սկսեց իր գործնեւութիւնը: Եւ, ինչպէս կարծում էին, որդին էր Յովսէփի, եւ սա՝ Յակոբի, եւ սա՝ Յանիի, եւ սա՝ Մատթիու, 24 եւ սա՝ Ղեղի, եւ սա՝ Մեթի, եւ սա՝ Յովսէփի, 25 եւ սա՝ Մատթէի, եւ սա՝ Ազոսի, եւ սա՝ Շալումի, եւ սա՝ Էսիիի, եւ սա՝ Նանգի, 26 եւ սա՝ Մասաթի, եւ սա՝ Մատթաթէի, եւ սա՝ Սեմէի, եւ սա՝ Յութէի, եւ սա՝ Յովայի, 27 եւ սա՝ Յովնանէի, եւ սա՝ Շուայի, եւ սա՝ Շորուարէի, եւ սա՝ Աղարտիէլ, եւ սա՝ Ների, եւ սա՝ Մերի, 28 եւ սա՝ Մերիքի, եւ սա՝ Յովայի, 29 եւ սա՝ Յեսուի, եւ սա՝ Եղիազարի, եւ սա՝ Յորայի, եւ սա՝ Մատթէի, եւ սա՝ Ղեիի, 30 եւ սա՝ Սիմէնի, եւ սա՝ Յուլայի, եւ սա՝ Յովսէփի, եւ սա՝ Յովնամի, եւ սա՝ Եղիակիմի, 31 եւ սա՝ Մելլի, եւ սա՝ Սեննէի, եւ սա՝ Մատթաթայի, եւ սա՝ Նաթանի, եւ սա՝ Դաւթի, 32 եւ սա՝ Յեսսէի, եւ սա՝ Օքէի, եւ սա՝ Ռովսի, եւ սա՝ Սաղմանի, եւ սա՝ Նաստոնի, 33 եւ սա՝ Ամինադաբի, եւ սա՝ Կրամի, եւ սա՝ Աղմէի, եւ սա՝ Առնէի, եւ սա՝ Եսրոնի, եւ սա՝ Փարէսի, եւ սա՝ Յուլայի, 34 եւ սա՝ Յակորի, եւ սա՝ Իսահակի, եւ սա՝ Աքրահամի, եւ սա՝ Թարայի, եւ սա՝ Նարորի, 35 եւ սա՝ Սերուգի, եւ սա՝ Ռազակի, եւ սա՝ Փաղէի, եւ սա՝ Երերի, եւ սա՝ Սաղայի, 36 եւ սա՝ Կայնանի, եւ սա՝ Արփարսադի, եւ սա՝ Սէմի, եւ սա՝ Նոյի, եւ սա՝ Ղամէրի, 37 եւ սա՝ Մաթուսադայի, եւ սա՝ Ենորի, եւ սա՝ Յարենի, եւ սա՝ Սաղաղայէի, եւ սա՝ Կայնանի, 38 եւ սա՝ Ենոսի, եւ սա՝ Սէթի, եւ սա՝ Աղամի, եւ սա՝ Վստօն:

4 Եւ Յիսուս Սուլր Յովով լի վերադարձաւ Յորդանանից. Եւ Յովով անապատ առաջնորդուեց 2 ու քառասուն օր փորձուեց սատանայից: Կերաւ եւ չխմեց այն օրերին. Եւ երբ քառասուն օրերը լրացան, քաղ զգաց: 3 Եւ սատանան նրան ասաց. «Եթէ Աստծու Որդի ես, այդ քարին ասայ, որ հայ լինի:» 4 Յիսուս նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Գրուած է. «Միայն հացոց չէ, որ կ'այրի մարդ, այլ՝ Աստծու ամեն հյօսուով:» 5 Եւ սատանան տաններվ նրան մի քարձը լիո, մի վայրկեանում նրան ցոյց տուեց աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները: 6 Եւ սատանան նրան ասաց. «Թեզ կը տամ այս ամբողջ իշխանութիւնը եւ սրանց փառքը, որովհետեւ ինձ է տրուած, եւ ում որ կամենամ, կը տամ այն:» 7 Արդ, եթէ դու իմ առաջ ընկած երկրպագես, բոլոր քոնը կը լինի:» 8 Յիսուս պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Գրուած է. «Թո Տէր Աստծոն ափիտի երկրպագես եւ նրան միայն ափիտի պաշտեա:» 9 Եւ տարա նրան Երուսաղէմ, կանգնեւորց տաճարի աշխարհակի վրայ ու ասաց նրան. «Եթէ Աստծու Որդի ես, թեզ այստեղից ցած զգիր. 10 որովհետեւ գրուած է. «Իր իրեշտակներին պատուիրուած է քո մասին, որ թեզ պահեն. 11 Եւ իրենց ձեռքերի վրայ կը քանեն թեզ, որ քո ուոքը երբեք քարին չի կայ: 12 Յիսուս պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Աստծած է. «Քո Տէր Աստծուն ափիտի չփորձես:» 13 Եւ սատանան կատարած լինելով բոլոր փորձութիւնները՝ նրանից միառժմանանակ հեռու մնաց: 14 Եւ Յիսուս Յովով

զօրութեամբ վերադարձաւ Գայիիհա, ու գաւառի բոլոր կողմերում նրա համբաւը տարածուեց: **15** Եւ նա ուսուցանում էր նրանց ժողովարաններում փառաւորուելով բոլորից: **16** Եւ եկաւ Նազարեթ, ուր նա մնուել մնեացել էր. եւ քստ իր տվորութեան՝ շարար օրը ժողովարան մտաւ: **17** Եւ նրան տուին Եսայի մարգարեի գիրքը. եւ նա վեր կացաւ ընթերցելու. եւ երբ գիրքը բացեց, գտաւ այն տեղը, ուր գրուած էր. **18** «Տիրոց Յոզիհն իմ վրայ է, դրա համար իսկ օծեց ինձ, ինձ ուղարկեց արքաններին աւետարաններու, սրտով թեկեաններին թշկելու, **19** գերիներին ազատում քարոզելու եւ Կյուրերին տեսողութիւնն, կենենքաններին ազատ արձակելու, Տիրոցը ընդունեխ տարին հոչակելու»: **20** Եւ վակերով գիրքը՝ տուեց պաշտօնեային ու նստեց. եւ ժողովարանում գտնուողների բոլորի աչքերը նրա վրայ էին սեւեռուած: **21** Ակստց ասել նրանց. «Վյոր այս գրուածքները կատարուեցին, երբ լսում էիր ձեր ականջներով»: **22** Եւ բոլորը վկայում էին ու զարմանում նրա բերանից եղած շնորհայի խօսքերի վրայ ու ասում. «Սա Յովսէի որդին չէ»: **23** Եւ նա սասան նրանց. «Անշուշտ, ինձ այս առածը կ'ասէք. «Բժիշկ, թշկելի նորդ թեզ»: Վյու ամենը, ինչ արել ես Կապանայումում, որչափ որ լսեցինք, արա եւ այստեղ, քո գաւառում»: **24** Եւ նա սասա. «Եղմարիտ եմ ասում ձեզ, որ մարգարեն ընդունեի չէ իր քաղաքում: **25** Արդարեւ, ասում եմ ձեզ, որ Եղիայի օրով Խրայշելում բազում այրիներ կային, երբ երկինքը փակուեց երեք տարի ու վեց ամիս, եւ ամբողջ երկիր վրայ մեծ սով եղաւ: **26** Սակայն նրանցից ոչ մեկի մօտ Եղիան չուղարկուեց, այլ միայն՝ մի այրի կնոց՝ սիրոնացիների Սարենիքա քաղաքում: **27** Նաև Խրայշելում Եղիստ մարզարի օրով բազում բորոտներ կային, եւ սակայն նրանցից ոչ մեկը չմարդրուեց, այլ միայն՝ Նեւենան ասորին: **28** Երբ այս լսեցին, ժողովարանում բոլորը լցուեցին քարկութեամբ. **29** Եւ վեր կենարվ նրան քաղաքից դրւս հանեցին ու տարան միշնեւ դարաւանդը այն լերան, որի վրայ շինուած էր իրենց քաղաքը, որպէսզի նրան գահավեծ անեն: **30** Խսկ նա, անցնելով նրանց միշով, զնաց: **31** Եւ իշաւ Գայիիհայի Կափառանայում քաղաքը ու շարաթ օրերը ուսուցանում էր նրանց: **32** Նրա ուսուցման վրա գարմանաւ էին, որպիտենտ նրա խօսքը իր իրենց ակութեամբ: **33** Եւ ժողովարանում մի մարդ կար, որին բռնել էր մի այիծ դեմք չար ոգին. սա քարձը ձայնով աղողակեց եւ սասա. **34** «Թոր տոր մեզ, Յիսուս Նազովեցի, ինչ ես ուզում մեզնից. մեզ կրոստեան մատնելին եւսպր. գիտենք, թէ ով ես, Աստծու Սուլրոն ես դու»: **35** Յիսուս սաստեց նրան եւ սասաց. «Պապանձուիլ եւ դուրս եիր դրանից»: Դեւը մէշտեղում գետին զարկեց նրան եւ դուրս ելաւ նրանից ու որտեւ վսաս չտուեց նրան: **36** Եւ բոլորին զարմանը պատեց. իրար հետ խօսում էին ու ասում. «Ինչ խօսք է այս, որ իշխանութեամբ եւ զօրութեամբ սաստում է այիծ ոգիներին, եւ դրանը դուրս են զայիս»: **37** Եւ նրա հօչակը տարածում էր զաւարի շրջակայի բոլոր տեղերում: **38** Եւ նա ժողովարանից դուրս զարով՝ մտաւ Սիմոնի տունը: **39** Սիմոնի գրանչը բարձր ցերուլքեան մէց տառապում էր: Նրա համար Յիսուսին աղասեցին: **40** Նա կանգնեց նրա մօտ, սաստեց ջերմին, եւ

ջերմը թողեց նրան: Յիւանոյ անմիջապէս ոտքի ելաւ եւ սպասարկում էր նրանց: **41** Եւ երբ արեւը մայր էր մտնում, բոլոր նրանք, որոնք պէսպէս ցաւերով հիւանդներ ունեին, նրա մօտ էին թերում նրանց. եւ նա նրանցից հւրաբանչիւրի վրայ ձեռք էր դնում ու նրանց բժշկում: **42** Շատերի միջից դեւեր էլ էին ենում, աղաղակում եւ ասում. «Հոյ ես Աստծու Որդին»: Եւ նա սաստում էր ու թոյլ չէր տախի նրանց խօսքել, որովհետեւ գիտէին, թէ նա Քրիստոսն է: **43** Եւ երբ օրը լրասաց, նա ելաւ զնաց մի ամայի տեղ, իսկ ժողովուրոյ փնտուում էր նրան, եկան մինչեւ մրա մօտ եւ չէին լոռնում նրան, որ հեռանայ իրենցից: **44** Եւ նա նրանց ասաց. «Աստծու արքայութիւնը ես ուրիշ քաղաքների էլ պիտի աւետարաններ, որովհետեւ դրա համար իսկ ուղարկուեցից: Եւ նա քարոզում էր զայիիացիների ժողովարաններում:

5 Եւ մինչ ժողովուրոյ խօսնում էր նրա շուրջը՝ լսելու Աստծու խօսքը, նա կանգնած էր Գեննեսարեթի ծովակի ափին: **2** Եւ տեսաւ երկու նաւակներ, որ կանզնած էին ծովակի եզերին. եւ ձկնորսները դրանց միջից դուրս եկած՝ ուղականներն էին լուանում: **3** Նա մտաւ նաւակներից մէկի մէջ, որ Սիմոնին էր, եւ խնդրեց նրան, որ ցամաքից փոքր-ինչ հեռացնի այն. Նստեց ու նաւակի միջից ուսուցանում էր ժողովուրին: **4** Եւ երբ դադարեց խօսելուց, ասաց Սիմոնին. «Քշիր տար դէպի յուրերը, եւ ձեր ուղականները զցեցէք որսալու համար»: **5** Սիմոնը պատասխանեց եւ նրան սասաց. «Կարդապէտն, ամբողջ այս գիշեր չարացրուեցինք եւ ոչինչ չըռնեցինք, բայց քո խօսքի համար ուղականները կը գցենք»: **6** Երբ այդ արեցին, մեծ քանակութեամբ ձկներ քռնեցին, այն աստիճան, որ նրանց ուղականները պատրուում էին: **7** Նրանք նշան էին անում միւս նաւակի մէջ եղող իրենց որսակիցներին, որ զան իրենց օգնեն: Եւ նրանք եկան, եւ երկու նաւակներն էլ լցուեցին սուզուելու աստիճան: **8** Երբ Սիմոն Պետրոսն այս տեսաւ, Յիսուսի ծնկներին թկան եւ սասաց. «Ինձից հեռոն զնաց, Տէ՛ր, որովհետեւ ես մեղալու մարդ եմ», 9 քանի որ վախր պատել էր նրան եւ բոլորին, որ նրա հետ էին, իրենց քռնած ձկների քանակի պատճառով. **10** Նոյնպէս եւ՝ Զերենէոսի որդիներին՝ Յակոբոսին եւ Յովհաննէոսին, որոնք Սիմոնի որսակիցներն էին. Եւ Յիսուս Սիմոնին սասաց. «Մի վախտեցիր, այսուհետեւ դու մարդկանց պիտի որսաս կեանքի համար»: **11** Եւ նաւակը ցամաք հանելով՝ թողեցին ամեն ինչ ու նրան հետեւեցին: **12** Եւ երբ նա հասաւ քաղաքներից մէկը, բորոտութեամբ պատաժ մի մարդ, Յիսուսի տեսնելով, երեսի վրայ ընկած՝ աղատեց նրան եւ սասաց. «Տէ՛ր, եթէ կամենաս, կարո՞յ ես ինձ մաքրել»: **13** Նա մեկնեց իր ձեռքը, դիպաւ նրան եւ սասաց. «Կամենում եմ, մաքրուի՛ք»: Եւ իսկոյն բորոտութիւնը զնաց նրանից: **14** Յիսուս պատուիրեց նրան ոչ որի չասել, այլ՝ «Գնա, - սասաց, - դու բեզ ցնյց տուր քահանային եւ ընծայ տուր բարութելու համար, ինչպէս որ հրամայել էր Սիմոնը՝ ի վկայութիւն նրանց»: **15** Եւ նրա համբաւը աւելի ու աւելի էր տարածում. եւ քազում ժողովուրի էր հաւաքւում լսելու նրան ու իրենց հիւանդութիւնից բժշկուելու: **16** Խսկ նա խոյս էր

տալիս դեպի ամայի տեղեր եւ աղօթքի էր կանգնում: 17 Մի օր ինքն ուսուցանում էր, իսկ փարիսեցիներն ու որենքի վարդապետները, որոնք հաւաքուել էին Գայիշիայի եւ Հրեաստանի բոլոր քաղաքներից ու Երևանի միջին, նստած էին. եւ Տիրոց զօրութիւնը նրա հետ էր ու նրա միջոցով թժկում էր: 18 Եւ ահա մարդիկ մահիճով մի մարդ բերեցին, որ անդամայոց էր, եւ ուզում էին նրան ներս մտցնել ու դնել նրա առաջ: 19 Եւ երբ ամրոխի պատճառով նրան ներս մտցնելու միջոց չտան, բարձրացան տանիք եւ կոտրի բացուածքից նրան վար կախեցին ու մահիճով համերեր հշեցրին մէջտեղ, Ցիսուի առաջ: 20 Տեսնելով նրանի հաւատը՝ Ցիսու ասաց նրան. «Ով մարդ, թող քո մէտերը քեզ ներուեն»: 21 Օրէնքէտներն ու փարիսեցիները սկսեցին խորիել եւ ասացին. «Ով է սս, որ հայիսանըներ է ասում. ով կարող է ներել մներերը, եթէ ոչ Աստուած միայն»: 22 Ցիսու, գիտենալով նրանց մտածումները, պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ինչ էք մտմտում ձեր սրտերում. 23 ո՞րն է աւելի հեշտ, ասել քեզ ներուած իխնեն քո մներերը, թէ ասե՞՝ վեր կաց և բայիիր: 24 Բայց որպաշտի խմանար, թէ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկիր փայ մեղքերը ներելու (ասաց անդամայոցին)՝ քեզ եմ ասում, վեր կաց, վերցրոն քո մահիճը եւ զնաք րու տունք»: 25 Եւ իշկոյն բոլորի առաջ վեր կենալով՝ իր փայ առաւ այն, ինչի փրայ ինքը պարկել էր, զնաց իր տունը եւ փառաւորում էր Աստծուն: 26 Բողոքին զարմանք պատեց, եւ փառաւորում էին Աստծուն: Ահով լցուեցին եւ ասում էին. «Վսօր արտասովոր բաներ տեսանք»: 27 Դրանից յետոյ, դուրս ելաւ այնտեղից եւ տեսաւ մի մաքսաւորի, որի անունը Ղեկի էր, եւ որը մաքսատանը նստած գործի փայ էր: Ցիսու նրան ասաց. «Ի՞ն յետելից արի»: 28 Եւ նա թողնելով ամեն ինչ, վեր կացաւ զնաց իր առաւ այն, ինչի փրայ ինքը պարկել էր, զնաց իր տունը եւ փառաւորում տուեց, եւ մեծ թուով մաքսաւորներ եւ ուրիշներ նրանց հետ սեղան էին նստեցի: 29 Փարիսեցիները եւ օրէնքէտները տրտնչում էին Ցիսուի դեմ իր աշակերտների մօտ ու ասում. «Ինչո՞ւ էք մաքսաւորների եւ մեղաւորների հետ ուտում եւ խմում»: 31 Ցիսու պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Վեռողջներին թժկներ պէտք չեն, այլ՝ հիւանդներին: 32 Ես չեմ եկել արտարներին կանչելու, այլ՝ մեղաւորներին պապշանարութեան»: 33 Եւ նրանցից ունանք ասացին նրան. «Ի՞նչո՞ւ Ցովիսաննեփ, ինչպէս եւ փարիսեցիների աշակերտները ծում են պահում յաճախ եւ աղօթք անում, իսկ քո աշակերտները ուտում են ու խմում»: 34 Եւ նա ասաց նրան. «Միիէ կարո՞ն էք հարսանքաւորներին հրամայել, որ ծում պահեն, որքան ժամանակ որ փեսան նրանց հետ է: 35 Կը զան օրեր, երբ որ փեսան նրանցից կը վերցուի, ասպա այդ օրերին ծում կը պահեն»: 36 Եւ նրան մի առակ էլ ասաց. «Ոչ ոք հնացած ձործի փայ նոր զգեստից կտոր չի մի, ապա թէ ոչ՝ նորը կը պատօռի, եւ նոր զգեստից վերցրած կտորը չի յարմարուի հնի հետ: 37 Եւ ոչ ոք նոր գինին հին տիկերի մէջ չի լցնի, ապա թէ ոչ՝ նոր գինին հին տիկերը կը պայթեցնի. գինին կը թափուի, եւ տիկերը կը փշանան: 38 Վյջ՝ նոր գինին նոր տիկերի մէջ պէտք է լցուի, եւ երկուսն էլ կը պահուեն: 39 Եւ

ոչ ոք, երբ ինը խմի, նորդ կ'ուղենայ, որովհետեւ կ'ասի, թէ՛ ինը աւելի լաւ է»:

6 Առաջին ամստաւ երկրորդ շաբաթ օրը, երբ նա անցնում էր արտերի միջով, նրա աշակերտները հասկ էին պոկում, շփում իրենց ափի մէջ եւ ուտում: 2 Եւ փարիսեցիներից ոմանք ասացին նրանց. «Ինչո՞ւ էք անում այն, ինչ օրինաւոր չէ անել շաբաթ օրով»: 3 Ցիսուն նրանց պատասխանեց եւ ասաց. «Դուք չէք կարդացել, թէ ինչ արեց Դավիթը, երբ քայ զգաց ինը եւ նրանի, որ նրա հետ էին. 4 թէ հնչպէս նա մտա Աստծու տունը, կերա առաջարորդթեան հացը եւ տուեց նրանց, որ իր հետ էին. մինչդեռ, քայ բահանայապետներից, ոչ ոքի չէր թոյլատրուած ուտել այն»: 5 Եւ Ցիսուն նրանց ասաց. «Մարդու Որդին նաեւ շաբաթ օրուայ տէրն է»: 6 Եւ մի ուրիշ շաբաթ օր նա մտա ժողովարան եւ ուտուցանում էր. եւ այնտեղ կար մի մարդ, որի աջ ձեռքը չորացած էր: 7 Օրէնքէտներն ու փարիսեցիները հետեւում էին՝ տեսնելու, թէ արդեօք շաբաթ օրը կը թժկի. որպէսզի նրան ամքատանելու համար բառ գտնեն: 8 Եւ նա գիտէր նրանց մտածումները: Չորացած ձեռքով մարդուն ասաց. «Վեր կաց, մէջտեղ արի»: Նա վեր կացաւ կանգնեց: 9 Ցիսուն նրանց ասաց. «Ես ձեզ մի բան հարցնեմ, շաբաթ օրը ինչ բան է օրինաւոր անել՝ բարի՝ գործ անել, թէ՝ չար գործ, մի հոգի փրկել, թէ կորստեան մատնել»: 10 Եւ իր շուրջը բոլորի փրայ զայրագին նայելով՝ ասաց նրան. «Ձեռք երկարիր». Եւ նա երկարեց, եւ նրա չորացած ձեռքը առողջացած միխան: 11 Նրանք լցուեցին կաստուլութեամբ և միմեանց հետ խօսում էին, թէ ինչ անեն Ցիսուսին: 12 Եւ այդ օրերին Ցիսուն լիո բարձրացած այօթելու եւ ամբողջ գիշերն անցնացրեց Աստծուն աղօթելով: 13 Եւ երբ լոյսը բացուեց, կանչեց իր աշակերտներին եւ ընտրեց նրանցից տասներկուսին, որոնց եւ առաքեալու անուանեց: 14 Սիմոնին, որին էլ Պետրոս կոչեց, եւ Անդրեասին՝ նրա եղբօրը, Յակոբոսին, Ցովիսաննեփին, 15 Փիլիպպոսին, Բարթողոմէոսին, Մատթեոսին, Թովմասին, Ալփեոսի որդի Յակոբոսին, Սիմոնին՝ Նախանձայոց կոչուածին, 16 Յակոբը որդի Յուղային եւ Խսկախութայի Յուղային, որը եւ մատնի եղաւ: 17 Եւ նրանց հետ միասին իշաւ մի տափակա տեղ, ուր նրա աշակերտների հուլմբը եւ ամբողջ Յրէաստանից ու Երուսաղեմից եւ այն կողմնից եւ Տիլերոսի ու Սիլոնի ծովերից 18 շատ մեծ բազմութիւն եկել էր լսելու նրան եւ թժկուելու իրենց հիւանդութիւններից: Եւ պիծ ողիներից տառապողները թժկուում էին: 19 Եւ ամբողջ ժողովուրդն ուզում էր նրան դիպչեն, որովհետեւ նրանից մեծ զօրութիւն էկտ էր դուրս գալիս եւ թժկուում բոլորին: 20 Եւ Ցիսուն աշքերը բարձրացրց իր աշակերտների փրայ ու ասաց. Երանի հոգով աղքաններին, որովհետեւ Աստծու արքայութիւնը ձերն է: 21 Երանի նրանց, որ բաղցած են այժմ, որովհետեւ պիտի յացենան: Երանի նրանց, որ այժմ լայն են, որովհետեւ պիտի ծիծաղեն: 22 Երանի է ձեզ, երբ որ մարդիկ ձեզ ատեն եւ երբ որ ձեզ մերժեն եւ նախատեն ու մարդու Որդու պատճառով ձեր մասին չար անուն հանեն: 23

Ուրախացք այդ օրը եւ ցնծացք, որովհետեւ ձեր վարձը մեծ է երկնքում. նրանց հայրերը նոյն ձեռվու էին վարուում մարզպարեների հանդէա: 24 Քայ վայ ձեզ՝ հարուստների, որովհետեւ դուք ձեր միշտարութիւնը ստացել եք: 25 Վայ ձեզ, որ այժմ յագեցած եք, որովհետեւ քաղցած պիտի մսար: Վայ ձեզ, որ այժմ ծիծաղում եք, որովհետեւ պիտի սգար ու պիտի լար: 26 Վայ ձեզ, երբ որ բոլոր մարդիկ լաւ խօսեն ձեր մասին, որովհետեւ նրանց հայրերը ստատ մարզպարեներին այդպէս էին անում: 27 «Քայ ասում եմ ենք, դուք, որ լսում եք ինձ, սիրեցք ձեր թշնամներին, ձեզ ատտողներին բարութիւն արէք: 28 Օրինեցք ձեզ անհոգներին, ձեզ նեղոնների համար աղօթեցք: 29 Ով խփում է քո ծնօտին, նրան մինչև ել ճատեցրու. եւ ով որ քեզնից քո բամկոն քանի է վերցնում, նրան միշ արգելիի, որ վերցնի շապիկ է: 30 Ամեն մարդու, որ քեզնից ուզում է, տուր, եւ ինչ որ մեկը քեզնից վերցնի, ես միշ պահանջիր: 31 Եւ ինչպէս կամենում էք, որ անեն ձեզ մարդիկ, այնպէս արէք եւ դուք նրանց: 32 Եւ երէ դուք ձեզ սիրողներին սիրեք, մին է ձեր արած շնորհը, որովհետեւ մեղալարներն եւ են սիրում իրենց սիրողներին: 33 Եւ երէ ձեր բարեկարներին բարութիւն անէք, մին է ձեր արած շնորհը, որովհետեւ մեղալարներն եւ են փոխ տայիս մեղալարներին, որպէսզի նոյն չափով յետ առնեն: 35 Քայ դուք սիրեցք ձեր թշնամներին եւ բարութիւն արէք ձեզ ատտողներին ու փոխ տուէք նրան, ումից յետ առնելու ակնկալութիւն չունէք: Եւ ձեր վարձը շատ կը լինի, եւ դուք Բարձրենայի որդիները կը լինէք, որովհետեւ նա բարեհա է չարեիր եւ ապերախսների հանդէա: 36 Գրասկրտ եղէք, ինչպէս որ ձեր Յարը գթասիրտ է»: 37 «Մի դատէք, որ Աստծուց չդատուէք, միշ դատապարտէք, եւ չպիտի դատապարտուէք, ներեցք, եւ ներում պիտի գտնէք Աստծոց, 38 տուէք, եւ պիտի տրուի ձեզ. ձեր գոզը պիտի լցնեն առայտ չափով՝ թաթաղուն, շարժուն, գեղուն. այն չափով, որով չափում էք, նոյն չափով պիտի չափուի ձեզ համար»: 39 Նրանց մի առակ էլ ասաց. «Միշ կարո՞ն է Կյորը կոյրին առաջնորդել չէ որ երկուսն ել փոխը կ'ընկնեն: 40 Աշակերտը մեծ չէ, քան իր վարդապատու. ամեն կատարեալ աշակերտ իր վարդապատի պէս կը լինի: 41 Ինչո՞ւ քո երօր աշքի միջի շիլդը տեսնում ես, իսկ քո աշքի միջի գերանը չես նշարում: 42 Եւ կամ ինչպէս կարող ես երօրոր ասե՞՝ երայի, թող որ քո աշքից այդ շիլդը հանեմ, իսկ դու քո աշքի միջի գերանը չես տեսնում: Կեղծաւոր, նախ քո աշքից գերանը հանիր եւ ապա լաւ կը տեսնես՝ քո երօր աշքից շիլդը հանելու համար»: 43 «Որովհետեւ չկայ բարի ծառ, որ չար պտու տայ. եւ դարձեալ չկայ չար ծառ, որ բարի պտու տայ. 44 Որովհետեւ իլրաքանչիւր ծառ իր պտոից ե ճանաչում: Փշերից թուզ չեն քաղում եւ ոչ էլ մորենուց՝ խաղող: 45 Բարի մարդոց իր սրտի բարի գանձերից բարին է բիւցնում, իսկ չար մարդո՛ չարն է բիւցնում. որովհետեւ սրտի աւելցուկից է, որ խօսում է նրա բերանք: 46 «Ինչո՞ւ ինձ «ՏԵՌ, ՏԵՌ» եք կոչում, իսկ ինչ ասում եմ չէք

անում: 47 Ամեն մարդ, որ ինձ է զայիս եւ լաւում է իմ խօսքերն ու կատարում դրանք, ձեզ ցոյց տամ, թէ ուս է նման: 48 Նման է տուն շինող այն մարդուն, որ հողը փորեց ու խորացրեց եւ հիմքը դրեց ժայռի վրայ. եւ երբ հեղեղ բարձրացաւ, գետը զարկեց տանը եւ չկարողացաւ չարժել այն, որովհետեւ նրա հիմքը ժայռի վրայ էր հաստատուած: 49 Իսկ ով իմ խօսքերը լսում ե եւ չի կատարում, նման է այն մարդուն, որ հողի վրայ առանց հիմքի տուն է շինում. գետը զարկեց, եւ այն իսկոյն փուլ եկաւ, եւ այդ տան կործանումը մեծ եղաւ»:

7 Եւ երբ Յիսուս վերջացրեց իր բոլոր խօսքերը, եւ ժողովրդը նրան լսեց, Կափառնայում մտաւ: 2 Այնտեղ մի հարիւրապետի ծառայ, որ շատ սիրելի էր նրա համար, ծանր հիւանդացել էր եւ մեռնելու մօտ էր: 3 Երբ լսեց Յիսուսի մասին, հրեաներից աւագներին ուղարկեց, որ աղածն նրան, որպէսզի գայ եւ թշկի իր ծառային: 4 Եւ նրանք Յիսուսի մօտ զայլվ՝ թախանձագին աղաչում էին նրան եւ ասում. «Արժանի է նա, որին այս շնորհը պիտի անեն, որովհետեւ նա սիրում է մեր ազգը եւ ժողովարանը նաև շինեց մեզ համար»: 6 Յիսուս զնաց նրանց հետ. երբ տնից շատ հեռու չէր, հարիւրապետը նրա մօտ բարեկամներ ուղարկեց՝ ասելով. «ՏԵՌ, նեղութիւն միշ կրիի, որովհետեւ արժանի չեն, որ իմ յարկի տակ մտնեն. 7 Դրա համար էլ ինձ արժանի չհամարեցի քեզ մօտ գալու. այլ՝ խօսքով ասա, եւ իմ ծառան կը թշկուի. 8 Որովհետեւ ինքս ել իշխանութեան ենթակայ մարդ եմ, իմ ձեռքի տակ զինուրիներ ունեմ. պան ասում եմ՝ զնա, եւ զնում ե, իսկ միւսին, թէ՝ արդի, եւ զայիս ե, եւ մի ծառային, թէ՝ արա այս բանը, եւ նա անում ե»: 9 Եւ երբ Յիսուս այս լսեց, զարմացաւ. զարձան ժողովրին, որ հետևում էր իրեն, եւ ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ Եսրայէի մէջ անզամ այսչափ հաւատ չգույց»: 10 «Պատզամատորները տուն վերադարձն եւ հիւանդ ծառային գտնան թշկուած: 11 Յետեւեալ օրը Յիսուս գնում էր միշ բաղադր, որ Նային եր կոչում. նրա հետ էին զնում նաեւ իր աշակերտները եւ բազում ժողովուրդ նրա հետ էր: 13 Երբ ՏԵՌ կնոցը տեսաւ, իդացան նրան եւ ասաց. «Մի լար»: 14 Մօտենալով՝ դագաղին դիպաւ: Դագաղը տանողները կանգ առան: Եւ նա ասաց. «Թեզ եմ ասում, ոչ պատամի, վեր կաց»: 15 Սենելլ վեր կացաւ, նստեց եւ սկսեց խօսել: Եւ Յիսուս նրան մօրը տուեց: 16 Եւ ահը պատեց բոլորին. փառաւորում էին Աստծուն եւ ասում. «Մի մեծ մարգարէ է յայտնուել մեր մէջ», եւ՝ «Աստծուած այցելութիւն է տուել իր ժողովուրդին բարութեամբ»: 17 Եւ նրա մասին այս զրոյցը տարածուեց ամրող Յիւթաստանում եւ երկրի բոլոր կողմերում: 18 Եւ Յիսուսնեւին այս բոլորի մասին պատմեցին իր աշակերտները: 19 Եւ Յիսուսնեւին իր աշակերտներից միշ երկուսին իր մօտ կամւեց ու նրանց ուղարկեց Տիրոջ մօտ՝ ասելու. «Դո՞ւ ես, որ զայլու էիր, թէ՝ ուրիշին սպասենք»: 20 Եւ այլ մարդիկ զայլու նրա մօտ՝ ասացին. «Յիսուսնեւ Ակրտիշը մեզ ուղարկեց քեզ մօտ եւ ասում է. «Դո՞ւ ես, որ զայլու էիր, թէ՝ ուրիշին

սպասենք»: 21 Եւ նոյն ժամին նա շատերին բժշկեց հիւանդութիւններից, ցաւերի հարուածներից, չար ոգիներից եւ բազմաթիւ կյուրերի տեսողութիւն շնորհեց: 22 Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Գնացք պատմեցք Յովիհաննեսին, ինչ որ դուք տեսար եւ լեցիք, որ կյուրերը տեսնում են, կադերը՝ քայլում, բրոտները մաքրում են, խոլերը՝ լում, մեռեխները յարութիւն են առնում, ադքատները Բարի լուրն են լսում. 23 Եւ երանի նրան, որ իմ պատճառապչի զայրակողու»: 24 Եւ երբ Յովիհաննեսի պատճառալուրները զնացին, նա սկսեց ժողովրին խօսել Յովիհաննեսի մասին. «Ի՞չ տեսմելու համար դուրս եկար անապատ. քամուց շարժուող մի եղէք: 25 Յապա ինչ տեսնելու համար դուրս եկաք. փափուկ զգեստներով զարդարուած մի մարդ. ահաս ասիկ նրանը, որ փառաւոր զգեստներով են եւ փափուկ կենցաղով են ապրում, արթուսիթներում են լինում: 26 Յապա ինչ տեսնելու համար դուրս եկաք. մի մարգարէ. այն, ասում եմ ձեզ, առաւել քան մի մարգարէ. 27 որովհետեւ Յովիհաննեսը նա է, որի մասին գրուած է. «Ահա քո առաջից ուղարկում եմ իմ պատճառալորին, որպեսզի քո առաջ քո ճանապարհ պատմատի»: 28 Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, կանանցից ծնուածների մէջ չկայ աւելի մեծ մարգարէ, քան Յովիհաննեսը. քայ Աստծու արթայութեան մէջ ամենափոքրը աւելի մեծ է, քան թէ նա»: 29 Եւ երբ ամրոջ ժողովուրդը լսեց, նոյնպէս եւ մաքսալորները, ընդունեցին Աստծու արդարութիւնը՝ մկրտուելով Յովիհաննեսի մկրտութեամբ: 30 Իսկ փարիսեցիները եւ օրինականները իրենց հոգիներում Աստծու խորհուրդն անարգեցին նրանով, որ Յովիհաննեսից չմկրտուեցին: 31 «Վոր, ոմն նմանեցնեմ այս սերնի մարգան, և մու են նման: 32 Հրանք նման են մանուկների, որոնք նստում են հրապարակներում, ձայն են տախս միմեանց եւ ասում. «Փող զարկեցինք ձեզ համար, եւ չսպարեցիք. ոդք ասացինք, եւ դուք լաց չեղաք»: 33 Եկալ Յովիհաննես Սկրտիչը, չըր ուսում եւ չըր խմում եւ դուք ասացիք՝ նրա մէջ դնել կայ: 34 Եկալ մարդու Որդին. ուսում է եւ խմում. եւ դուք ասում էք. «Ահա ուսող եւ խմոր մի մարդ, մաքսալորների եւ մեղալորների բարեկամ»: 35 Եւ իխաստութիւնը արդարացուեց իր որդիներից»: 36 Փարիսեցիներից մէկը ալաշում էր նրան, որ իր հետ ճաշ ուտի. եւ նա մտնելով փարիսեցու տունը, սեղան նստեց: 37 Եւ քաղաքաւոր մի մեղալոր կին կար. երբ նա հիմացա, որ փարիսեցու տանը սեղան է նստել, մի շիշ ազնի իւղ բերելով. 38 կանգնեց Յիսուսի յիսուե, նրա ոտքերի մօս. եւ լաց էր լինում ու սկսեց արտասլքներով թթեց նրա ոտքերը եւ իր գիշի մազերով սրբում էր. համբուրում էր նրա ոտքերը եւ այդ իւղով օծում: 39 Իսկ փարիսեցին, որ նրան հրաիրել էր, տեսնելով այդ, իր մտքում ասում էր. «Եթէ սա մազարել իինէր, ապա կ'իմնանը, թէ ով կամ ինչպիսի մի կին է մօտենում իրեն, որովհետեւ նա մեղալուր է»: 40 Յիսուս պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Միմոն, թեզ ասելու քան ունեմ»: Եւ սա ասաց. «Ասա, Վարդապէտ»: Եւ Յիսուս ասաց. 41 «Մի փոխառու երկու պարտապաններ ունէր. մէկը իինգ հարիս դահեկան պարտք ունէր, իսկ միւսը յիսուն: 42 Եւ քանի որ նրանք հատուցելու ոչինչ չունեին, երկուսին ել պարտքը շնորհեց.

իհմա ասա, ով աւելի շատ կը սիրի նրան:»: 43 Սիմոնն ասաց. «Ինձ այնպէս է թռում, թէ նա՛ ում աւելի շատը շնորհուեց»: Եւ Յիսուս ասաց նրան. «Ուղին դատեցիր»: 44 Եւ դաշնալոր կնոց կողմը՝ Սիմոնին ասաց. «Տեսնում ես այս կնոջը. մտայ քո տունը, ուորերին համար ջուր չոտուիր, իսկ սա իր արտասուլներով թթեց իմ ուորերը եւ իր մազերով սրբեց: 45 Դու ինձ մի համբոյր էլ չտուիր, սակայն սա ահա տուն մտնելուց ի վեր չի դադարում ուորերս համբուրելուց: 46 Դու իւղով իմ գլուխը չօծեցիր, սա անուշ իւղով ուորերս օծեց: 47 Դու համար թեզ ասում եմ. իր ամեամար մնորերով կը ներուեն սրան, որովհետեւ ու ուժին սիրեց. քանզի ում շատ է ներուում, շատ է սիրում, եւ ում սակաւ՝ սակաւ»: 48 Եւ ասաց այն կնոջը. «Քօ մեղքերով թեզ ներուած են»: 49 Եւ նրանիք, որ նրա հետ սեղան էին նստել, սկսցին ասել իրենց մտքում. «Ո՞վ է սա, որ մեղքերին թռողւթիւն է տալիս»: 50 Եւ նա ասաց այդ կնոջը. «Քօ հաւատը թեզ գրկեց, զնա խաղաղութեամբ»:

8 Դրանից յետոյ Յիսուս շրջուում էր քաղաքներուում Աստծու արթայութիւնը: Եւ նրա հետ էին Տանաներուուր 2 եւ մի քանի կանայք, որոնք թշկուել էին չար ոգիներից ու հիւանդութիւններից. Մարիամը, որ կոչում էր Մազդադենացի, եւ որից եօթը դեւ էր դուրս եկել, 3 Յովիհաննան՝ Յերովիիսի Վերակացուի՝ Ըուզայի կինը, եւ Շուշանն ու շատ ուրիշներ, որոնք իրենց ունեցուածքից մատակարարում էին նրան: 4 Երբ շատ ժողովուրդը եւ քամացին քաղաքներից նրա մօս նեկածներ հաւաքուեցին, առակով նրանց ասաց. 5 «Մի սերմնացան եկա սերմեր ցանելու: Եւ երբ նա սերմնանուում էր, մի մաս սերմ ընկալ ճանապարհի եզերք եւ ուստակոյի եղալ, եւ երկնի թռչունները այն կերան: 6 Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ ապատաժի վրայ. երբ բուսաւ, չորացաւ՝ խոնաւութիւն չինելու պատճառով: 7 Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ փշերի մէջ, եւ փշերը նրա հետ բուսներով՝ այն խեղուեցին: 8 Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ լաւ ու պարարտ հողի վրայ եւ, բուսներով, հարիւրապատիկ պտուղ տուեց: Երբ այս խօսեց, ասաց. «Ու որ մելու ականջ ունի, թռու լսի»: 9 Վակերտներ նրան հացընուում էին, թէ այդ առակն ինչ է նշանակում: 10 Եւ նա ասաց. «Զեզ տրուած է գիտենալ Աստծու արթայութեան խորհուրդների, իսկ ուրիշներին՝ առավներով, որպեսզի նայեն, բայց չտեսնեն, լին, բայց չիմանան: 11 Իսկ առակը այս է նշանակում. սերմը Աստծու խօսքն է: 12 Որոնք որ ճանապարհի եզերքին են, այդ նրանք են, որ լսում են, եւ ապա սատանան գախս հանում է խօսքը նրանց սրտից, որպեսզի չխաւատան եւ չիրկուեն: 13 Եւ որոնք որ պապառաջ վրայ են, այդ նրանք են, որ, երբ լսեն, խնդութեամբ են ընդունում խօսքը, բայց արմատ չեն բռնում. սրանք միառժամանակ հաւաքանակ հաւատում են, իսկ փորձութեան ժամանակ՝ հեռանում: 14 Իսկ այն, որ փշերի մէջ ընկաւ, այդ նրանք են, որ, երբ լսեն, խօսքը, աշխարհի հոգսերով, հարստութեամբ եւ զուարծութեամբ գրադուած լինելով՝ խեղուում ու անպատճ են լինում: 15 Իսկ այն, որ պարարտ հողի վրայ է, նրանք են, որ բարի եւ զուարթագին սրտով

լսերվ խօսքը՝ ընդունում են այն եւ յարատեւելով պտուղ են տախիս»: 16 «Ոչ ոք ճրագ չի վասի եւ կաթասայի տակ չի թաքցնի կամ մահճի տակ չի դնի, այլ կը դնի աշտանակի վրայ, որպեսզի, ովքեր մտնեն, լոյսը տեսնեն: 17 Ծածուկ ոչինչ չկայ, որ չյատնուի, ոչ էլ զաղտնի բան, որ չիմացուի եւ ի յայտ չգայ: 18 Այսուհետեւ զգի՞շ եղէր, թէ ինչպէս էր դուք լսում. որովհետեւ ով որ ունի, նրան կը տրուի, իսկ ով որ չունի, եւ այն, ինչ որ նա կարծում է, թէ ունի, կը Վերցուի նրանից»: 19 Նրա մօտ եկան իր մայրն ու եղբայրները եւ չէին կարողանում նրան մօտենալ քազմութեան պահճառում: 20 Ինաց տուին նրան եւ ասացին. «Քօն մայրը եւ քո եղբայրները դրսում կանգնել են եւ ուզում են թեզ տեսնել»: 21 Եւ նրանց ասաց. «Իմ մայրը եւ եղբայրները սրանք են, որ Աստծո խօսքը լսում են եւ կատարում»: 22 Մի օր ինքը նաւակ նստեց իր աշակերտների հետ եւ նրանց ասաց. «Եկէք ծովակի միևս կողմն անցնենք»: Եւ գնացին: 23 Մինչ նաւարկում էին, նա քուն մնան: Եւ ծովակի վրա քամու մի մրիկ հօաւ. ծովը ուղչում էր, նաաակը ջրով լցնում. Եւ նրանք տագնայի էին մասնուել: 24 Մօտեցան արթագրին նրան եւ ասացին. «Վարդապետ, Վարդապետն, ահա կորչում ենք»: Եւ նա վեր կենալով՝ սաստեց քամուն ու աղմկայոյ կիհակներին, եւ նրանք հանդարտուեցին, եւ խաղաղութիւն տիրեց: 25 Եւ նրանց ասաց. «Մ' որ է ծեր հաւատոք»: Եւ նրանք սարսափած զարմացան եւ ասում էին միմնանց. «Ո՞վ է արդեօք սա, որ հոդմերին ու ջրերին անգամ հրաման է տայիս, եւ դրանք հնազանդում են սրան»: 26 Ապա նաւարկեցին հօաւ գերգեսացիների երկիրը, որը Գալիխայի հանդիպակա կողմն է: 27 Եւ եր նա ցամաք ենա, նրան պատահեց քաջարի մի մարդ, որի մժ դեւեր կային. նա երկար ժամանակ հագուստ չըր հագել եւ ոչ էլ տան մէջ էր բնակուել, այլ՝ գերեզմանների: 28 Եւ տեսնելով Յիսուսին՝ աղադակեց, ընկաւ նրա արած եւ բարձր ձայնով ասաց. «Բէկ ես ուզում ինձնից, Յիսուս, բարձնեալ Աստծու Որդի, աղաջում եմ թեզ, ինձ մի տանչիր»: 29 որովհետեւ Յիսուս հրաման էր տայիս պիղծ ոգուն, որ դուրս գայ այդ մարդուց, քանի որ շատ անգամ տիրացել էր նրան, եւ նա կապում էր շղթաներով, պահելով էր երկարների մէջ, բայց կորուում էր կապանակները եւ դեւել քշուում էր անբանակ վայրեր: 30 Յիսուս հարցրեց նրան եւ ասաց. «Անոնդ ինչ է»: Եւ նա ասաց. «Լեզքոն», որովհետեւ նրա մէջ շատ դեւեր էին մտել. 31 աղաջում էին նրան, որ հրաման չտայ իրենց, որ անդունդ գնան: (Abyssos ց12) 32 Եւ այսուել մեծ թուով խոզերի մի երամակ կար, որ արածում էր լերան վրայ: Աղացեցին նրան, որ հրաման տայ իրենց՝ գնալ մտնել նրանց մէջ: Եւ նա թոյլատրեց նրանց, 33 Եւ դեւերը դուրս եկան այդ մարդուց ու մտան խոզերի մէջ, եւ երամակը զահաւանդի դիմեց դովակ ու խեղուեց: 34 Եր խոզարածները տեսան պատահածները, փախան եւ պատսեցին քաջարում ու ազարակներում: 35 Եւ եր մարդիկ դուրս եկան կատարուածները տեսները եւ եկան Յիսուսի մօտ ու գուան այն մարդուն, որից դեւերը եկել էին. - որը հագնուած եւ զգաստացած նստած էր Յիսուսի ուրբերի մօտ, - վախեցան: 36 Նրանք, որ ականատես էին եղել, պատմեցին

նրանց, թէ ինչպէս փրկուեց դիւտահարը: 37 Եւ գերգեսացիների երկիր շրջակայքում գտնուող ամբողջ բնակչութիւնը աղաջում էր Յիսուսին՝ հեռու գնալ իրենց սահմաններից, որովհետեւ մեծ վախով տագնապում էին: Եւ նա նաւակ նստելով՝ վերադարձաւ: 38 Այս մարդը, որից դեւերը դուրս էկն եկել, աղաջում էր նրան, որ ինքը նրա հետ շրջի: Բայց Յիսուս արձակեց նրան եւ ասաց. 39 «Վերադարձիր քո տունը եւ պատմիր, ինչ որ Աստուած արեց քեզ համար»: Նա գնաց քաղաք եւ տարածում էր այս, ինչ Յիսուս արեց իրեն: 40 Եւ եր Յիսուս վերադարձաւ ծովի միևս կողմն, ժողովուրդը նրան լաւ ընդունեց, որովհետեւ ամենքը նրան սպասում էին: 41 Եւ ահա եկաւ մի մարդ, որի անունը Յայրու էր, եւ որը ժողովրդապետ էր: Յիսուսի ուրբերն ընկնելով՝ նա աղաջում էր նրան, որ իր տունը մտնի, 42 որովհետեւ նա մօտ տամերկու տարեկան մի միամօրիկ դուստր ուներ, որ մահամերձ էր: Եւ եր Յիսուս գնում էր, ժողովուրդը նրան նեղում էր: 43 Եւ մի կին, որ տասներկու տարուց ի վեր արիւնահոսութիւն ուներ եւ հնար չէր եղել նրան որեւէ մէկից բժշկուել, 44 յեսուից մօտեցան եւ դիպաւ նրա գգեստի քանացքին, եւ նոյն ժամին նրա արիւնահոսութիւնը դադարեց: 45 Եւ Յիսուս ասաց. «Ո՞վ էր, որ ինձ դիպաւ:» Եւ եր բոյուր ուրանում էին, Պետրոսը եւ նրա հետ եղողները ասացին. «Վարդապետ, ժողովուրդին է, որ սեղմում ու նեղում է քեզ»: 46 Եւ Յիսուս ասաց. «ՄԵկն ինձ դիպաւ, որովհետեւ զգացի, որ ինձնից զօրութիւն դուրս եկաւ:» 47 Եր կինը տեսաւ, որ այդ ծածուկ չմնաց նրանից, դողալով եկաւ եւ ընկաւ նրա առաջ ու ամբողջ ժողովրդի առջեւ պատմեց, թէ ինչ բանի համար դիպաւ նրան եւ թէ ինչպէս իսկոյն բժշկուեց: 48 Եւ նա ասաց. «Քաջակերուիր, դիստր, քո հաւատը փրկեց քեզ, գնալ իսահայութեամբ»: 49 Եւ մինչ նա խօսում էր, ժողովրդապետին տինից մէկն եկաւ եւ Յայրոսին ասաց. «Աղջիկը մեռաւ, յօգնութիւն մի պատճամիր դրան»: 50 Իսկ եր Յիսուս լսեց, նրան պատախանեց եւ ասաց. «Մի վախեցիր, միայն հաւատու, եւ նա կ'ապրի»: 51 Եւ նրա տունը մտնելով՝ ոչ որի չքողեց ներս մտնել, բացի Պետրոսից, Յակոբոսից, Յովհաննեսից եւ Երեխայի հօրից ու մօրից: 52 Ամենքը լայիս եւ ողբում էին նրա վկա: Եւ նա ասաց. «Լաց մի եղէր, որովհետեւ մեռած չէ, այ ննջում է»: 53 Իսկ նրանք ծաղորում էին նրան, որովհետեւ գիտէին, որ մեռած էր: 54 Եւ ամենքին իրուս հանելով քոնց նրա ծեռքից, գոչեց եւ ասաց. «Անք կաց, կանգնիր, ով մանսուկ»: 55 Եւ նրա հոգին վերադարձաւ, եւ մանուկը իսկոյն կանգնեց: Եւ Յիսուս հրամայեց, որ նրան ուտելու բան տան: 56 Եւ նրա ծնողները զարմացած մնացին, իսկ նա պատուիրեց, որ ոչ որի չսան, ինչ որ եղել էր:

9 Եւ նա կանչելով տամերկու առաքեալներին՝ նրանց զօրութիւն եւ իշխանութիւնն տուեց բոյուր դեւերի վրայ, նաեւ՝ բժշկու հիւանդութիւնները: 2 Եւ ուղարկեց նրանց քարոզելու Աստուծոյ արքայութիւնը եւ բժշկու ախտերով վարակուածներին: 3 Եւ ասաց նրանց. «Ճանապարհի համար ոչինչ մի վերցըէք. ոչ գաւազան եւ ոչ մահաց, ոչ հաց եւ ոչ արծայր դրամ. Երկու հագուստ մի ունեցէք. 4 որ տունն էլ մտնէք,

այստեղ գիշերեցէք եւ ապա այնտեղից գնացէք: 5 Եւ նրանք, որ ձեզ չեն ընդունի, որպէս վկայութիւն նրանց դէմ ձեր ոտքերի փողին թօթափեցէք, երբ այդ քաղաքից դուրս ենէք»: 6 Եւ նրանք ելան եւ շրջում ենին քաղաքներում ու գիտերում, աւետարանում ենին եւ թշկում ամեն տեղ: 7 Յերովիտս չորրորդապետը լսեց այս բոլոր գործերը եւ զարմանում էր ոմանց ասածի վրայ, 8 թէ՝ Յովիհաննեսը մեռեներից յարութիւն է առել, իսկ ոմանց ասածի վրայ, թէ՝ Եղիան յայտնուեց, եւ ուրիշների՝ թէ՝ նախակին մարգարեներից մէկը յարութիւն է առել: 9 Յերովիտսն ասաց. «Յովիհաննեսին են գլխատեցի, իսկ սև ով է, որի մասին այսինի քաներ եմ լուլում»: Եւ ուզում էր նրան տեսնել: 10 Արաքեանները վերադարձան եւ Յիսուսին պատմեցին այն ամենը, ինչ որ արեցին. եւ նա նրանց հետն առնելով՝ քաշուեց առանձնացաւ ամայի մի տեղ, մօտակայքը մի քաղաքի, որ Բեթսայիդա էր կոչում: 11 Եւ երբ ժողովուրդը իմացաւ, զնաց նրա յետելից. Եւ նա ընդունելով նրանց հետ Աստծու արքայութեան մասին. Եւ որոնք որ թշկուելու կարիք ունեին, թշկում էր նրանց: 12 Եւ օրն սկսեց տարածամել: Տասներկուուր մօտեցան եւ նրան ասացին. «Արձակի՞ այս ժողովորին, որպէսզի զնան շրջակայ գիտերը եւ ազարակները, հանգստանան եւ կերակուր գտնեն, որովհետեւ այստեղ ամայի վայրում ենք»: 13 Նա ասաց նրանց. «Դուք տուէք նրանց ուտելու բան»: Եւ նրանք ասացին. «Մենք իինգ նկանակից եւ երկու ձկից աւելին չունենք, եթէ զգնանք եւ այս ժողովորի համար բաւարար ուտելիք չգննեք». 14 Որովհետեւ շուրջ իինց հազար մարդ կար: Նա աշակերտներին ասացին. «Հստեցէք դրանց հյումբ-իսլմք, յիսուն-յիսուն»: 15 Եւ այդպէս արեցին ու ամենքին նստեցին: 16 Եւ նա վերցնելով իինց նկանակը եւ երկու ծովակը՝ նայեց դէպի երկինք, օրինեց, կորեց եւ աշակերտներին տուեց, որպէսզի ժողովորի առաջ զնեն: 17 Ամենքը կերան եւ յագեցան. իսկ կտորտանքները վերցրին՝ տասներկու սակառ լիրը: 18 Եւ երբ նա առանձին այօթիք էր կանգնել, նրա հետ էին նաեւ իր աշակերտները: Նրանց հարցուեց եւ ասաց. «Ժողովուրդը իմ մասին ինչ է ասում. ով էմ»: 19 Եւ նրանք պատասխաննեցին եւ ասացին. «Ցովաննես Սկրիտչը. եւ ոմանք, թէ՝ Եղիան, իսկ ուրիշներ, թէ՝ նախաներից մի մարգար յարութիւն է առել»: 20 Ասաց նրանց. «Դուք իմ մասին ինչ էք ասում. ով էմ»: Պետրոսը պատասխանեց եւ ասաց. «Վատծու Քրիստոսը»: 21 Նա սաստեց նրանց եւ պատուիրեց ոչ որի չասել այդ: 22 Ապա ասաց. «Մարդու Որիին պէտք է շատ չարչարուի եւ անարգուի քահանայապետներից եւ ծերերից ու օրէնքետներից. եւ սպանուի ու երրորդ օրը յարութիւն առնի»: 23 Եւ ամենքին ասում էր. «Եթէ մէկը կամենում է իմ յետելից զաւ, թող ուրանայ իր անձը եւ իր խաչը մշտապէս վերցնի եւ գայ իմ յետելից. 24 Որովհետեւ ով որ կամենայ իր անձը փրկել, ան ափին կորցնի, իսկ ով որ իր անձը ինձ համար կորցնի, այն պիտի փրկի: 25 Ինչ օգուտ է մարդուն, եթէ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կորցնի ու տուժի. 26 Որովհետեւ, ով որ ինձ եւ իմ խօսքերը ամօթ կը համարի, նրան մարդու

Որդին է ամօթահար պիտի անի, երբ գայ իր եւ Յօր եւ սուլը հրեշտակների փառքով: 27 Բայց, արդարեւ, ասում եմ ձեզ, թէ այստեղ գոնուորների մէջ կան ոմանք, որոնք մահ չպիտի ճաշակեն, մինչեւ որ չտեսնեն Աստծու արքայութիւնը»: 28 Եւ այս խօսքերից մօտ ուր օր յետո, իր հետ վերցնելով Պետրոսին, Յակոբոսին եւ Յովիհաննեսին, նա լեռ ելա այօթիք կանգնելու: 29 Եւ երբ այօթիք էր կանգնած, նրա երեսի տեսքը այլակերպուեց, նրա զգեստը փոխուեց եւ փայլուն-սպիտակ դարձա: 30 Եւ ահա երկու մարդին խօսում էին նրա հետ: Նրաք Մովկեսն ու Եղիան էին, 31 որոնք փառքով երեւալոյ խօսում էին նրա վախաճանիք մասին, որ տեղի պիտի ունենար Երուսաղէմում: 32 Իսկ Պետրոսը եւ նրա հետ գտնուողները քնի ծանրութեան տակ՝ արթնացան ու տեսան նրա փառքը եւ երկու մարդկանց, որոնք նրա մօտ կանգնած էին: 33 Եւ երբ դրանք նրանից հեռանում էին, Պետրոսը Յիսուսին ասաց. «Վարդապետ, յաւ է, որ մենք այստեղ ենք. Երեք տաղաւար շինենք, մէկը՝ թեզ, մէկը Մովկեսի եւ մէկը Եղիայի համար»: Եւ չէր իմանում, թէ ինչ էր խօսում: 34 Եւ երբ այս ասում էր, մի ամայ եկաւ ու նրանց վրայ հովանիքան. Եղան, եւ երբ նրանք ամայի տակ ընկան, վահեցան: 35 Ամայից մի ձայն եկաւ, որ ասում էր. «Դա է իմ ընտրեալ Որդին, լսեցէք դրան»: 36 Եւ մինչ խօսքի ձայնը դէպ զայխ էր, Յիսուս միայնակ գտնուեց. Եւ նրանք լսեցին ու այդ օրերին ոչ ոքի չպատմեցին իրենց տեսածներից եւ ոչ մի բան: 37 Յաջորդ օրը, երբ նրանք իշուում էին լեռնից, Յիսուսին ընդառաջ զնաց մի մեծ բազմութիւնն: 38 Եւ ահա ժողովորի միջից մի մարդ աղաղակեց եւ ասաց. «Վարդապետ, աղազում եմ թեզ, նայիր իմ որդուն, որովհետեւ իմ մէկ հաստիկն է. 39 ահա չար ողին դեսուլէն է զարնուում նրան մէջ եւ յանկար գնչում է. Եւ նրան սաստիկ ցնցում է, թաւալեցնուում, փրփրեցնուում եւ, խորտակելով նրան, հազի է հեռանում նրանից: 40 Ես քո աշակերտներին աղացեցի, որ հանեն չար ողուն, բայց նրանք չկարողացան»: 41 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Ով անհաւատ եւ մոլորուած սերուն, մինչեւ նրա ձեզ հետ պիտի լինեն եւ ձեզ հանդուրժեն. թեզ այստեղ քո որդուն»: 42 Եւ մինչեւն նա մօտենում էր, դէպ գետին խիթեց նրան ու ցնցեց: 43 Յիսուս սաստեց պիտի լոգուն, թշկեց մանկանը եւ տուու նրան նրա հօրը: 44 Եւ ամենքը զարմանում էին Աստծու մեծագործութիւնների վրայ: Եւ մինչդեռ բոլորը զարմանում էին այն ամենի վրայ, որ նա կատարում էր, նա իր աշակերտներին ասաց. «Ձեր ականջների մէջ պահեցէք դուք այս խօսքերը, որ մարդու Որդին մատունելու է մարդկանց ձեռքը»: 45 Սակայն նրանք չէին ըմբռուում այս խօսքը, եւ դա ծածկուած էր նրանցից, որ չիմանան եւ վախիւնում էին այդ խօսքին մասին հարցը աղազում էր կամենքին առնի»: 46 Աշակերտներին մէջ մի վէճ առաջ տակ եկաւ, թէ արդեօք իրենցից ով է մեծ: 47 Երբ Յիսուս իմացան նրանց սրտի խորհուրդները, վերցրեց մի մանուկ, կանգնեցնեցներ նրանց մէջ իր մօտ 48 Եւ ասաց նրանց. «Ով որ այս մանկանը ընդունի իմ անունով, ինձ ընդունում իսկ ով որ ինձ ընդունի, ընդունում է ինձ ուղարկողին. որովհետեւ, ով որ ձեր մէջ փոքրագոյնն է, նայ է մեծ»: 49 Յովիհաննեսը

պատասխանեց եւ ասաց. «Կարդապէտ, տեսանք մէկին, որ քո անունով դեւեր եք հանում, եւ արգելեցինք նրան, որովհետեւ մեզ հետ չի շրջում»: **50** Յիսուս ասաց նրանց. «Մի արգելէք նրան, որովհետեւ, ով որ ծեր թշնամին չէ, ծեր կողմն է»: **51** Եւ երբ աշխարհին նրա վերանայու օրերը լրանում են, հաստատապէս որոշեց գնայ Երուսաղէմ: **52** Եւ իրենից առաջ պատգանաւորներ ուղարկեց, որոնք, երբ գնացին, մտան սամարացիների մի գիլ՝ նրա համար պատրաստութիւն տեսնելու: **53** Բայց սրանք չընդունեցին նրան, որովհետեւ նա ուղեւորում էր դէվայ Երուսաղէմ: **54** Երբ նրա աշակերտները՝ Ցակորոսը եւ Ցովիաննեսը, այդ տեսան, ասացին. «Տէ՛ր, կամննմէն ես, որ ասենք, եւ երկնիք կրակ իշնի ու քնաշինջ անի նրանց»: **55** Նա դարձաւ սաստեց նրանց եւ ասաց. «Զգիտէր ինչ հոգուց եք դուք. **56** Որովհետեւ մարդու Որդին չեկաւ մարդկանց հոգիները կորստեան մատնելու, այլ՝ փրկելու»: Եւ մի ուրիշ գիլ գնացին: **57** Եւ միշնչետ նրանք գնում են, ճանապարհի վրայ մէկը նրան ասաց. «Կը գամ քո յետեւից, ինչ տեղ է գնա»: **58** Ցիսուս նրան ասաց. «Աղուսները որչեր ունեն, եւ երկնիք թռչունները՝ հանգստանալու տեղ, բայց մարդու Որդին գլուխը ննելու տեղ չունի»: **59** Մի ուրիշի էլ ասաց. «Այրի իմ յետեւից»: Եւ սա ասաց. «Տէ՛ր, հրաման տուր ինձ՝ գնայ նախ թաղել իմ հօրը»: **60** Յիսուս նրան ասաց. «Թող որ մնուածները թաղեն իրենց մեռեներին, իսկ դու գնա քարոզիր Աստծու արքայութիւնը»: **61** ՄԵկ ուրիշն է ասաց. «Չո յետեւից կը գամ, Տէ՛ր, բայց նախ թոյն տուր ինձ, որ հրամեցու տամ իմ տանը»: **62** Յիսուս նրան ասաց. «Ոչ ոք իր ծեռօր մաճի վրայ կը դնի եւ ապա յետ կը նայի, երեւ յարմար է Աստծու արքայութեանը»:

10 Այնուհետեւ Տէրը նշանակեց ուրիշ եօթանասուներկու հոգի եւս եւ նրանց իրենից առաջ երկու-երկու ուղարկեց այն բոլոր քաղաքներն ու վայրերը, ուր ինքը գնալու էր: **2** Եւ նրանց ասաց. «Հունձն ասաւ Ե, իսկ մշակները՝ սակաւ: Արդ, իսնդեցէք հնձի տիրոջը, որ մշակներ ուղարկի իր հնձի համար: **3** Գնացէ՛ր, ահա ուղարկում եմ ծեզ իրեն գանձեր գայլեր մէց: **4** Այն վեցորեք ոչ քսակ, ոչ մախաղ, ոչ կօշիկներ եւ ճանապարհին ոչ ոքի ողջոյն մի տուէք: **5** Որ տունը մտնէր, նախ ասացէ՛ր. «Խսադաղութիւն այս տանը»: **6** Երեւ այնտեղ կայ խաղաղասէր մարդ, ծեր խաղաղութիւնը նրա վրայ կը հանգի. ապա թէ ոչ ծեզ կը վերապառնայ: **7** Նոյն տանը գիշերեցէ՛ր, կերէք եւ իսմեցէ՛ր նրանց ունեցածից, որովհետեւ մշակը արժանի է իր վարձին. տմից տունը մի տեղակիտուէք: **8** Ո՞ր քաղաքը որ մտնէր եւ ծեզ ընդունեն, կերէք, ինչ որ ծեր առաջ դնեն: **9** Եւ բժիկեցէ՛ր դրա մէջ եղած հիւանդներին եւ նրանց ասացէ՛ր. «Մատեց ի ծեր աստծու արքունիք Երամար Երուսաղէմից Երիշով է ծեզ Աստծու արքայութիւնը»: **10** Իսկ որ քաղաքը որ մտնէր եւ ծեզ չընդունեն, երբ դուրս գար նրա հրապարակները, ասացէ՛ր. **11** «Ձեր քաղաքից մեր ոտքերին կպած փոշին անզամ թօթափում ենք ծեր վրայ. բայց իմացէ՛ր, որ մօտեցեն Ե Աստծու արքայութիւնը»: **12** Ասում եմ ծեզ, որ սոդոմայների համար դաստանի օրը աւելի տանելի պիտի լինի, քան այն քաղաքի համար»: **13**

«Կայ թեզ, Բորազին, վայ թեզ, Բեթասայիդա, որովհետեւ եթէ Տիւրոսում եւ Սիրոնում եղած ինեկին այն գօրաւոր գրդերը, որ կատարուեցին ձեր մէջ, արդարեւ վաղուց իսկ քուրդերի մէջ ու մոխրի վրա նաստած՝ ապաշխարօծ կը լինէին: **14** Բայց Տիւրոսի եւ Սիրոնի համար, դաստատանի ժամանակ, աւելի տանելի կը լինի, քան ձեզ համար: **15** Եւ դու, Կափառնայի՛ւմ, որ մինչեւ երկինք ես բարձրացել պիտի իշնես մինչեւ դժոխք: (*Hades g86*) **16** Ով որ ծեզ լուսում է, ինձ է լսում, եւ ով որ ծեզ է մերժում, ինձ է մերժում, եւ ով որ ինձ է մերժում, ինձ է ուղարկոյնի է մերժում, եւ ով որ ինձ է լսում է նրան, զու ինձ ուղարկեց»: **17** Եօթանասուներկուուր վերադարձան ինդութեամբ եւ ասացին: «Տէ՛ր, դնեւերն էլ են մեզ հնազանդուուր քո անուննվկ»: **18** Եւ նրանց ասաց. «Տեսմում էի սատանային երկնիքից ընկնելիս, ինչպէս փայլակը: **19** Ահա ձեզ իշխանութիւն տուի կոխելու օձերի, կարիճների եւ թշնամու ամբողջ զօրութեան վրայ: Եւ ծեզ բոլորովին չեն վնասելու: **20** Բայց մի ուրախացեք այն բանի համար, որ դնեւերը ծեզ հնազանդուում են, այլ ուրախացէք, որ ծեզ անունները գրուած են երկնիքում»: **21** Նոյն ժամին Յիսուսը ցնծաց Սուլր հոգով եւ ասաց. «Գոհութիւն թէք, Յայր, Տէ՛ր երկնիք եւ երկիր, որ ծածկեցիր այս բանը իմաստուներից ու գիտուններից եւ յայտնեցիր մանուկներին. այն, Յայր, որովհետեւ այսպէս հաճելի եղաւ թէզ: **22** Վմէն ինչ ինձ տրուեց իմ Յօրից. Եւ ոչ ոք չզիտէ, թէ ով է Որդին, երեւ ոչ Յայրը, եւ թէ՛ ոչ Յայրը, երեւ ոչ Որդին եւ նա, ում կը կամնայ Որդին յայտնելիք: **23** Եւ դասնալով աշակերտներին՝ առանձին ասաց. «Երանի այն աչերերին, որ կը տեսնեն այն, ինչ դուք տեսնում եք: **24** Ասում եմ ծեզ ծեզ, որ բազում մարզարներ եւ թագաւորներ կամեցան տսնեն այն, ինչ դուք տեսնում եք, բայց չլսեցին»: **25** Եւ ահա օրինականներից մէկը վեր կացաւ, փորձում եր նրան եւ ասում. «Կարողապէ՛տ, ի՞նչ պէտք է անեմ, որ յահոննական կեամուր ժառանգելմ»: (*αἴστοις g166*) **26** Եւ նա նրան ասաց. «Օրէնքում ինչ է գրուած, ինչպէս ես ընթերցում»: **27** Սա պատասխանեց եւ ասաց. «Պիտի սիրես քո Տէր Աստծուն քո ամբողջ սրտով եւ քո ամբողջ հոգով եւ քո ամբողջ զորով եւ պիտի սիրես քո ընկերոցը, ինչպէս քո անձը»: **28** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Ենիշ պատասխան տուէցիր, այդ արյա եւ կը փրկուես»: **29** Եւ նա կամնալով ինըն իրեն արդարացնե, ասաց Յիսուսին. «Իսկ ո՞ն է իմ ընկերը»: **30** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Մի մարդ Երուսաղէմից Երիշով էր իշնում եւ ընկաւ աւազակների ծեռքը, որոնք նրան մերկացրին, վիրաւորեցին եւ կիսամեռ թողեցին ու գնացին: **31** Պատահեց, որ մի քահանայ նոյն ճանապարհով իշնի. նրան տեսաւ եւ թողեց անցաւ. **32** Նոյնական եւ մի դեւատացի նոյն տեղով անցնելիս, տեսաւ եւ թողեց անցաւ: **33** Մի սամարացի, որ ճանապարհորդում էր, եկաւ նոյն տեղով նրա մօտ եւ տեսնելով նրան՝ գրաց: **34** Եւ մօտենալով՝ կապեց նրա վերքերը, վրան ձեր ու գինի ածեց եւ դնելով նրան իր գրաստի վրայ տարա մի իշնան եւ ինանեց նրան: **35** Եւ յաջորդ օրը, երբ դուրս էր գայիս այնտեղից, իշեւանատիրոջը երկու

հաիեկան հանեց տուեց եւ ասաց. «Խնամիր նրան եւ ինչ որ ծախսես դրա վրայ, իմ միւս անգամ զայլուն կը հատուցեմ թեզ»: 36 Վրդ, ըստ թեզ, այդ երեքից ո՞րը մերձադրի պէս վերաբերուեց նրան, ով աւազանմերի ձեռքը եր ըմկեց»: 37 Եւ սա ասաց. «Նա, ով նրան բարիք արեց»: Յիսուս նրան ասաց. «Գնա՞ն եւ դու նըյն ձեռքով արա»: 38 Եւ մինչ նրանք զայխ էին, Յիսուս մնուա մի գիւղ, եւ Մարթա անոնով մի կին նրան ընդունեց իր տան մէջ: 39 Եւ սա մի բոյր ուներ, որի անոնըն Մարիամ էր, որ եկալ նատեց Տիրոց ոտքերի առաջ եւ լսում էր նրա խօսքերը: 40 Իսկ Մարթան, որ զբաղուած էր տնային շատ գործերով, եկալ կանգնեց նրա մօտ եւ ասաց. «Տէր, թեզ վիյր չէ, որ բոյր ինձ մենակ է թողել ծախոյլութեան գործի մէջ. արդ, ասաւ դրան, որ օճին ինձ»: 41 Յիսուս պատախանեց ու ասաց. «Մարթա, Մարթա, դու հոգս ես անում եւ շատ բաներով ես զբաղուած, 42 բայց այստեղ թիշ բան է պէտք. Մարիամը ընտրել է լաւ մասք, որ նրանից չպիսի վերցուի»:

ԲԵԼՈՂԵՐՈՒԴԻ Միջոցով։ 19 Եթե ես դեւերին հանում եմ ԲԵԼՈՂԵՐՈՒԴԻ միջոցով, ձեր հետեւորդները իշխնվ պիտի հանեն. դրա համար նրանք պիտի լինեն ձեր դատարկությունը։ 20 Իսկ եթե Աստծու մատով եմ հանում լեւերին, ապա Աստծու արքայութիւնը հասկա է ձեր վրա։ 21 Եթերոք զինուած հօգոր մի մարդ պահպանում է իր տունը, նրա ինչքը պայակու է։ 22 Բայց եթե նրանից աւելի հօգոր զայ նրա վրայ եւ յարդի նրան, նրանից կը հանի այն գենքերո, որոնց վրայ յոյս էր դրել, եւ նրա աւարը կը բաժանի։ 23 Ով ինձ հետ չէ, հակառակ է ինձ, եւ ով ինձ հետ չի հաւաքում, ցրում է։» 24 «Եթր պիտի դեւը ենում է մարդուց, շրջում է անջրդի տեղերում, հանգիստ է փնտորում. եւ երբ չի գտնում, ասում է՝ «Վերադառնա իմ տունը, որտեղից եկայ»։ 25 Եւ զային է ու գտնում այն՝ մաքրուած եւ կարգի թերուած։ 26 Այն ժամանակ զնում եւ վերցոնում է իրենից աւելի չար իօթար այլ դեւեր եւ մնանում, բնակում է այնտեղ. եւ այն մարդու վերջին վիճակը լինում է աւելի վատ, քան նախկինը։ 27 Եւ մինչդեռ Յիսուս այս քանն էր խօսում, ժողովրդի միջից մի կին ծան բարձրացրեց եւ ասաց. «Երանի է այն կնոջը, որ յηացաւ եւ դիեցրեց քեզ»։ 28 Եւ նա ասաց. «Մանաւանդ երանի է նրանց, որ լսում են Աստծու խօսքը եւ կը պահեն»։ 29 Եւ երբ ժողովրդը նրա շուրջը խննդեց, սկսեց ասել. «Այս սերունդը չար սերուն է. Նշան է ոլոգում, եւ նրան երկուսից այլ նշան չի տարած, քայլ Յովսանին նշանից։ 30 որովհետեւ, ինչպէս Յովսանը նշան եղաւ նիստւեացիների համար, նոյնպէս մարդու Որդին նշան կը լինի այս սերնից համար։ 31 Յարաի իշխն դատաստանի ժամանակ վեր պիտի կենայ այս սերնի մարդկանց հետ եւ պիտի դատապարտի նրանց, որովհետեւ նա երկրի ծագերից եկաւ յեկու Սողոմոնի իմաստութիւնը. եւ ահա Սողոմոնից մեծը կայ պատեղ։ 32 Կինուեի մարդկի դատաստանի ժամանակ վեր պիտի կենան այս սերնից հետ եւ պիտի դատապարտեն նրան, որովհետեւ Յովսանի քարոզութեան վրա պապշաւրեցին. եւ ահա Յովսանից մեծը կայ այստեղ։ 33 «Ոչ ոք ճրաց վարելով ծածուկ տեղ չի դնի, այլ կը դնի աշտանակի վրայ, որպասզի մտնողը լոյս տեսնի»։ 34 Մարմինի ճրագր աչք է. երբ աչքը առողջ է, ամբողջ մարմինը լուսաւոր կը լինի, իսկ երբ աչքը պղտոր է, մարմինն էլ խաւար կը լինի։ 35 Արդ, զգոյն եղիք, գուցէ ան լոյսը, որ քո մէց է, խաւար լինի։ 36 Եթե քո ամբողջ մարմինը լուսաւոր է, եւ նրա մէց խաւարի մաս չկայ, ամէն ինչ այնպէս լուսաւոր կը լինի, ինչպէս երբ ճրագր իր շողերով լուսաւոր քեզ»։ 37 Եւ մինչդեռ նա խօսում էր այս քաները, մի փարիսեացի աղաջում էր նրան, որ իր մօտ ճաշից եւ նա մտնելով՝ սեղան նստեց։ 38 Երբ փարիսեացին տեսաւ, զարմացաւ, որովհետեւ Յիսուս ճաշից առաջ չլուսացուեց։ 39 Տերը նրան ասաց. «Այժմ դուք՝ փարիսեացիներոց, բաժակի եւ պնակի արտաքինն էք մաքրում, իսկ ձեր ներքինը լի է յափշտակութեամբ և չարութեամբ։ 40 Անմիտներ, չէ որ նա, ով արտաքինը ստեղծեց, նաեւ ներքինը ստեղծեց։ 41 Բայց տեսէք, թէ ինչն է յիշակաւ արժան. ողորմութիւն տուլէք, եւ ահա ձեր ամառ ինչը մաքրու կը լինի։ 42 Բայց վայ ձեզ՝ փարիսեացիներից, որ տասանորդ էք տախիս անանուխի, փեղենայի եւ ամէն լուսակ առաջարենին քայա գայն էք

անում Աստծու արդարութիւնն ու սէրը. այս քաները պէտք էր անել քայ միւսները զանց չանել: **43** Վայ ձեզ՝ փարիսեցիների, որ ժողովարաններում քարձոր զահերն էր սիրում եւ հրապարակներում առաջին որդյունները ստանալ: **44** Վայ ձեզ, որ անյայտ գերեզմանների պէս էր. մարդիկ քայլում են նրանց վլայով եւ զգիտեն: **45** Օրենսգետներից մէկը պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Կարդապնտ, այդ քաներն ասելով՝ մեզ ել ես նախատում»: **46** Եւ նա ասաց. «Վայ ձեզ եւս, օրենսգետներ, որ մարդկանց դժուարակիր բեներ էք քարձում, քայ դուք ինքները մէկ մատով իսկ բժնմերին չէք դիմում: **47** Վայ ձեզ, որ մարգարեներին իշրմաններ էք շիմում, իսկ ձեր հայրերը նրանց սպանեցին: **48** Դրանով իսկ դուք վլայում էք, թէ կանակից էք ձեր հայրերի գործերին, որովհետեւ նրանք կոտորեցին մարգարեներին, իսկ դուք նրանց գերեզմաններ էք շիմում: **49** Դրա համար Աստծու իմաստութիւնն ասաց. նրանց մէջ մարգարեներ եւ առաքեամեր կ'ուղարկեմ, եւ նրանցից ոմանց պիտի սպանեն եւ հալածեն, **50** որպէսզի այդ սերնդից պահանջովի արիւնը բոլոր մարգարեների թափսած աշխարհի սկզբից: **51** Արէիլ արիւնից մինչեւ արիւնը Չաքարիայի, որը կոտորեան մատոնուց խորանի եւ տաճարի միջեւ. այն, ասում եմ ձեզ, պիտի պահանջովի այդ սերնդից: **52** Վայ ձեզ՝ օրենսգետներին, որ թաքցնում էք գիտութեան քանայինները. դուք չէք մտնում եւ մտնողներին ել արգելում էք»: **53** Եւ երբ այս բոլորը նրանց ասաց ամբողջ ժողովուի առաջ, ամօթահար եղան. եւ օրենսգետներն ու փարիսեցիները սկսեցին խիստ չարանալ եւ քանավեճի քանուել նրա հետ՝ շատ քաների համար: **54** Եւ սպասում էին նրա բերանից ինչ-ինչ խօսքը որսալ, որպէսից չարախօսուն նրա մասին:

12 Մինչ Յիսուսի շուրջը թիւրաւոր ժողովուրդ հաւաքուեց՝ իրար կոխուտելու աստիճան, նա սկսեց նախ իր աշակերտներին ասել. «Նախ դուք ձեզ զգոյն պահեցէք փարիսեցիների խմորից, որ կեղծառորդութիւնն է, 2 որովհետեւ չկայ ծածուկ քամ, որ չյատնուի, եւ զաղտնի քան, որ չիմացուի, 3 քանի որ, ինչ որ իսաւոր մէջ ասէք, մտի պիտի ինին լոյսի մէջ. Եւ ինչ որ շտեմարաններում փափաք ականջների մէջ, պիտի քարոզուի տանիքների վրայ: **4** Քայ ասում եմ ձեզ՝ իս սիրեցիներին, մինչ զարհուրդը նրանցից, որ մարմինն են սպանում եւ դրանից յետոյ աւելի քան անել չեն կարող, **5** այլ ցոյց կը տամ ձեզ, թէ ումշ' պէտք է վախենալ: Վախեցիք նրանից, ով սպանելուց յետոյ գեհեն նետելու իշխանութիւնն ունի: Վյր, ասում եմ ձեզ, վախեցիք նրանից: (*Geenna ց1067*) **6** ՉՔ որ հինգ ճնճուկը երկու ոսկեկանին է վաճառում, եւ նրանցից ոչ մէկը Աստծու առաջ մոռացուած չէ: **7** Նոյնիսկ ձեռ գլխի բոլոր մազերը հաշուուած են. մինչ վախեցիք, որովհետեւ դուք շատ աւելիյարգի էք, քան ճնճուկները: **8** «Ասում եմ ձեզ, ով որ մարդկանց առաջ խոստովանի ինձ, մարդու Որդին եւ նրան կը խոստովանի Աստծու հրեշտակների առաջ: **9** Իսկ ով որ մարդկանց առաջ ինձ կ'ուրանայ, Աստծու հրեշտակների առաջ պիտի ուրացուի: **10** Եւ ով որ մարդու Որդուն դէմ քան ասի, նրան պիտի ներուի, քայ ով որ Սուրբ Յովուն հայուի, նրան չպիտի ներուի: **11** Իսկ երբ

ձեզ տանեն ժողովարանների, կառավարիչների եւ իշխանաւորների առաջ, մինչ մտահոգուէք, թէ ինչպէս կամ ինչ պատասխան պիտի տաք եւ կամ ինչ պիտի ասէք, **12** որովհետեւ Սուրբ Յովուն նոյն ժամին կը սովորեցնի ձեզ, թէ ինչ պէտք է խօսելք: **13** Ժողովրդի միշից մէկը նրան ասաց. «Կարդապնտ, ասա եղօրու, որ ժառանգութիւմը ինձ հետ բաժանի»: **14** Եւ նա նրան ասաց. «Ո՞վ մարդ, ինձ ով դատաւոր կամ բաժանարար կարգեց ձեր վրայ»: **15** Ապա ժողովրդին ասաց. «Տեսէք, որ զգոյշ մինէք ամեն ետակ ազակութիւնից, որովհետեւ մարդու վեսնը իր կուտակած հարստութեան մէջ չէ»: **16** Եւ նրանց մի առաջ պատմեց ու ասաց. «Մի մեծահարուստի արտերը առաջ բերք տուեցին. **17** Եւ նա խորհեց իր մտքում ու ասաց. «Տեսնեմ ինչ կարող եմ անել, քամի որ բերքը կուտակելու տեղ չկա: **18** Գիտեմ, - ասաց նաև, - թէ ինչ պէտք է անեմ. կը քանդեմ իմ շտեմարանները եւ աւելի մեծերը կը շինեն ու այնտեղ կը հաւաքեմ ցորենը եւ իմ ամրող բարիքները. **19** ու ինքս ինձ կ'ասեմ ով մարդ, շատ տարիների հանար ամբարուած բազում բարիքներ ունես, հանգիստ արա, կեր, խմիլ եւ ուրախ ենից»: **20** Աստուած նրան ասաց. «Անմիտ, ինչն այս գիշեր հոգին բեզնից պահանջութեն են, իսկ ինչ որ պատրաստել ես, ուլմն է ինելու»: **21** Նոյնպէս է նաեւ նա, ով իր անձի համար զանձ կը հաւաքի եւ Աստուծոն չի հարստանայ»: **22** Եւ իր աշակերտներին ասաց. «Դոս համար էլ ասում եմ ձեզ. հոգ մի արէք ձեր հոգու համար, թէ ինչ էք ուտելու, ոչ էլ մարմին համար, թէ ինչ էք հազմելու, **23** որովհետեւ հոգին առաւել է, քան կերակուրը, եւ մարմինը՝ քան հագուստը: **24** Նայեցէք ազրաններին, որոնք ոչ սերմանման են եւ ոչ հնծում, որոնք ոչ շտեմարաններ ունեն եւ ոչ էլ ամբարներ, բայց Աստուած կերակուրում է նրանց. որքան եւս առաւել ձեզ, որ շատ աւելի յարգի էք, քան թուզունները: **25** Գեզնից ով, հոգս անելով, կը կարողանայ իր հասակի վրայ մէկ կանգուն աւելացնել: **26** Արդ, եթէ վիզը քանի մէջ անկարող էք, այլ քանդերի հանար ինչն էք հոգս անում: **27** Նայեցէք շուշանին՝ ինչպէս է անում. ոչ աշխատում է եւ ոչ հիւսում: Կսում եմ ձեզ՝ Սողոմոնն իսկ իր ամրոց փառի մէջ նրանցից մէկի նման չհազմուեց: **28** Իսկ եթէ խոտը, որ այսօր քան դաշտի մէջ է, իսկ վաղը հնց է նետուելու, Աստուած այլպէս ի հազցնում, որչափ եւս առաւել ձեզ պիտի հազցնի, թերահաւաստունք: **29** Եւ դուք մինչ մտահոգուէք, թէ ինչ էք ուտելու կամ ինչ էք ինմիրու, եւ մինչ մտատանջուէք, **30** որովհետեւ այլ ամենը աշխարհի հեթանոսներն են, որ փնտռում են: Իսկ ձեր Յայրը գիտէ, որ այդ ամենը պէտք է ձեզ: **31** Այ դուք հետամնուն եղէք Աստծու արքայութեանը, եւ այդ ամենը աւելիով կը տրուի ձեզ: **32** «Մի վախեցիր, փոքրիկ հօտ, որովհետեւ ձեր Յայրը հածեց տաք ձեզ արքայութիւնը: **33** Վաճառեցէք ձեր ինչքերը եւ ողորմութիւն տուէք. եւ ձեզ համար շնեցէք չխացող քասանքը եւ անհատնում զանձեր երկնքում, ուր ոչ գողն է մօտենում, եւ ոչ ցեցը՝ փառանում. **34** որովհետեւ, ուր որ ձեր զանձն է, այնտեղ եւ ձեր սրտերը կը լինեն: **35** «Թող ձեր գոտիները մէջքների պնդուած իննեն, եւ ճրագներո՛ վառուած: **36** Եւ դուք նմանուցէք այն ծառաներին, որոնք սպասում են իրենց տիրոջը, թէ երբ կը

վերադառնայ հարսանիքից, որպէսզի, երբ զայ եւ բախի դուռը, իսկոյն բաց անեն: **37** Երանի այն ծառաններին, որոնց արթուն կը գտնի տէրը, երբ զայ: Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ նա գտի կը կափի մէջքին, սեղան կը նստեցնի նրանց եւ կ'անցնի նրանց սպասարկելու: **38** Եւ եթէ տէրը զայ կեսգիշերն եւ կամ աւելի ուշ ու գտնի նրանց այդպէս, երանեխ են այդ ծառանները: **39** Բայց այն ել իմացէք, որ եթէ տանտէրը զիտենար, թէ որ ժամին գող կը զայ, թոյլ չէր տայ, որ իր տունը կորեն: **40** Դուք է պատրաստ եղէք, որովհետեւ այն ժամին, երբ չը սպափի, կը զայ մարդու Որդին»: **41** Պետրոսն ասաց. «Տէ՛ր, մեզ համար սասացիր այդ առակը, թէ բոլորի համար»: **42** Եւ Տէ՛ր այս. «Ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն տնտեսը, որին իր տէրը իր ծառանների վրայ վերակացու կարգեց՝ ժամանակին կերպուր տայր համար»: **43** Երանի է այն ծառային, որին իր տէրը, երբ որ զայ, այդպէս արած կը գտնի: **44** Վրդարեւ, ասում եմ ձեզ, որ նրան իր բոլոր ինչերի վրայ վերակացու կը կարգի: **45** Իսկ եթէ այդ ծառան իր սրտում ասի՛ «Խն տէրը ուշանում է զայ», եւ սկսի ծեծել ծառաններին եւ աղախիններին, ուտեւ, իսմէ եւ հարթե, **46** այդ ծառայի տէրը կը զայ այս օրը, երբ նա չէր սպասում, եւ այն ժամին, որ չէր իմանում նրան մէջքից երկու կորոր կ'անի եւ նրա բաժինը անհաւատների հետ կը դնի: **47** Իսկ այն ծառան, որ զիտէ իր տիրոջ կամքը, բաց նրա կամքի համաձայն չի պատրաստի, շատ ծեծ կ'ուտի: **48** Եւ այն ծառան, որ զիտէ իր տիրոջ կամքը եւ ծեծի արժանի գործ է կատարում թիշ ծեծ կ'ուտի. նրան, ում շատ է տրուած, նրանից շատ է կ'ուզովի, ու ում շատ է վստահուած, նրանից աւելին կը պահանջեն»: **49** «Երկրի վրայ կրակ գցելու եկայ, եւ ինչեան են կամենում, որ արդէն իսկ բորբոքուած յինի: **50** Եւ մը մկրտութիւն ունեն մկրտուելու եւ ինչպէս եմ շտապում, որ կատարուի: **51** Կարծում եք, թէ երկրին խաղաղութիւնն տայր եկայ. ոչ, ասում եմ ձեզ, այլ՝ բաժանում. **52** Որովհետեւ մէկ տան մէջ պյուտիհետեւ հինգ հրարից բաժանուած պիտի լինեն. երեք՝ երկուսի դէմ, եւ երկուսը՝ երեքի: **53** Յայրը պիտի բաժանուի որդու դէմ, եւ որդին՝ Յօր, մայրը՝ աղջկայ դէմ, եւ աղջկը՝ մօր, կեսուրը՝ հարսի դէմ, եւ հարսը՝ իր կեսորոց»: **54** Ժողովրդին ել ասաց. «Եր տեսնէք, որ արեւմուտքից ամս է ենում, իսկոյն կ'ասէք, թէ՝ անձրեւ կը զայ: Այդպէս ել լինում է: **55** Եւ երբ հարսի բաժնն փշ, կ'ասէք, թէ՝ խորչակ կը լինի: Եւ այդպէս ել լինում է: **56** Կեղծաւորներ, երկնիք եւ երկրի երեւոյնները քննել զիտէք, իսկ այս ներկայ ժամանակը ինչպէս չէր քննում: **57** Իսչն դուք անձնապէս արժամին չէր ընտրում: **58** Երբ քո թշնամու հետ զնաս իշխանի մօտ, ճանապարհին հաշիւր մաքրիր, որ նրանից ազատուես, որովհետեւ գործ նա թեզ բար տայ դատարոի մօտ, եւ դատարոր թեզ բանտապահի ծեռքը յանձնի, եւ բանտապահն է՛ բանտ նետի: **59** Ասում եմ թեզ, այնտեղից դուրս չես զայ, մինչեւ որ չմարես վերջին գործը»:

13 Այն նոյն ժամանակ ոմանք եկան եւ պատմեցին նրան այն գալիխացինների մասին, որոնց արիւնը Պիղատոսը խառնեց իրենց գրեթի արեան հետ: **2** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց.

«Կարծում եք, թէ այն գալիխացինները, որոնք այդպիսի պատահարների ենթակութեցին, աւելի մեղալոր ին քան բոլոր գալիխացինները: **3** Ո՞չ, ասում եմ ձեզ, սակայն, եթէ չապաշխարէք, ամէնքի ել նոյնպէս պիտի կորչէք: **4** Կամ նրանք՝ այն տասնութ մարդիկ, որոնց վրա Սիլովամում աշտարակը փուլ եկաւ եւ սպանեց նրանց, կարծում եք, թէ աւելի մեղապարտ ին, քան Երուսաղէմում բնակուող բոլոր մարդիկ: **5** Ո՞չ, ասում եմ ձեզ, սակայն եթէ չապաշխարէք, ամէնքի ել նոյնպէս պիտի կորչէք»: **6** Պատմեց ու այս առակը. «Սի մարդ իր ազում մի թօնեմի եր տնկել: Եւ երբ պտղի ժամանակը հասաւ, նա եկաւ նրա վրայ պտղու փնտռելու ու զտուա: **7** Վզեգործին ասաց. «Վհա երեք տարի է, որ զայի եմ այդ թօնեմու վրայ պտղու փնտռելու եւ չեմ զնուում. արդ, կարիք այդ ինչն է հորին գրադանում»: **8** Վզեգործը պատասխանեց եւ ասաց. «Տէ՛ր իմ, նրան այս տարի ել թոթի, մինչեւ որ նրա շուրջը փորեմ եւ արդ զցեմ. **9** Գործ թէ պտղու տայ. ապա թէ ոչ՝ մի տարուց յետոյ կը կորես այդ»: **10** Եւ մի շաբաթ օր Ցիսուլ մի ժողովարանում ուսուցանում եր: **11** Եւ ահա այստեղ կար մի կին, որին չար դեմ տասնութ տարի բռնած էր պահում. Եւ կուտ էր եկած ու ամենեւին վեր նայելչէր կարողանում: **12** Եւ Ցիսուլ նրան տեսներիվ՝ կանչեց իր մօտ եւ ասաց. «Ո՞վ կին, թժկուած ես քո հիւանդութիւնից»: **13** Եւ ձեռքը դրեց նրա վրայ, ու նոյն ժամին հիւանդը ուղղուեց եւ Աստծոն փառք էր տախի: **14** Ժողովրդապատր բարկացաւ, թէ ինչն Ցիսուլ շաբաթ օրով բուժեց. Եւ ասաց ժողովրդին. «Վեց օր կայ, երբ արժան է գործել, այդ օրերին եկէք բուժուեցէք եւ ոչ թէ շաբաթ օրը»: **15** Տէ՛ր նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Կեղծաւորներ, ծեզից հրաբանչիր որ շաբաթ օրով իր եզր կամ էշը մնարեց չի արձակում եւ իշ տանուն ջորտ տայր: **16** Իսկ սա Արքահամի դուստրն էր, որին սատանան ահա տասնութ տարի է, ինչ կապել էր, - արժանի չէր միթէ շաբաթ օրով արձակել նրան կապանքներից»: **17** Եւ երբ այս ասաց, անաշեցին նրանք, որոնք հակառակում ին կ'տանուն ջորտ տայր: **18** Եւ ասաց. «Ինչն նման է Աստծու արքայութիւնը, եւ ինչի նմանեցնեմ այն: **19** Նման է մանանեիսի հատիկին, որ մի մարդ վերցրեց եւ նետեց իր պատրուեց: Սա անծ եւ ծառ եկաւ, եւ երկնիք թօչունները ապրում էին նրա ճիւերի վրայ: **20** Եւ դարձեալ ասաց. «Ինչի նմանեցնեմ Աստծու արքայութիւնը. **21** Նման է այն խմորին, որ մի կին, վերցնելով, խանճեց երեք գրիս այլիրի մէջ, մինչեւ որ ամբողջ խմորուեց: **22** Եւ Ցիսուլ շրջում եր քաղաքներով ու գիւերով եւ ուսուցանում եր: Եր ճանապարհ էր ընկել դէպի Երուսաղէմ, **23** մէկը նրան ասաց. «Տէ՛ր, սակաւաթիմ են նրանք, որ փեկուերու են»: **24** Եւ նա նրան ասաց. «Զանացէք մնտնել նետ քրոնվ. ասում եմ ձեզ, որ շատերը կ'ուլցենան մնտնել, բայց չեն կարողանայ: **25** Այն քանից լիտոյ, երբ ատանտէրով ու գիւերով եւ ուսուցանում եր: Եր ճանապարհ էր ընկել դէպի Երուսաղէմ, **26** մէկը նրան ասաց. «Տէ՛ր, սակաւաթիմ կ'ասէք ասել. «Տէ՛ր, տէ՛ր, բաց մեզ համար». իսկ նա պատասխաներով կ'ասի ձեզ. «Զգիտեալ, թէ որ դուտեղից էր»: **26** Այն ժամանակ կը սկսէք ասել. «Մենք քո առաջ կերանք եւ խմեցինք,

Եւ դու հրապարակներում ուսուցանեցիր»: 27 Եւ տանտերը կ'ասի. «Ասում եմ՝ ձեզ չփափեմ, թէ որտեղից էք. հեռացէք ինձնից դուք՝ բոլոր անիրաւ մշակներոց»: 28 Վյուտեր կը լինի լաց եւ ատամների կրծոում, երբ տեսնէք Արքահամին, Խսահակին, Յակոբին եւ բոլոր մարզարէներին Աստծու արքայութեան մէջ, իսկ ձեզ՝ դուրս հանուած: 29 Եւ կը գան մարդիկ արեւելից եւ արեւմուտքից, հիւսիսից եւ հարաւից ու կը բազմեն Աստծու արքայութեան մէջ: 30 Եւ ահա վերջիններ կան, որ առաջին կը լինեն, եւ առաջիններ՝ որ կը լինեն վերջին: 31 Ենոյ օրը մի քանի փարիսեցիներ մօտեցան և ասացին նրան. «Վեր կաց, զնա՞ այստեղից, որովհետեւ Յերովդին ուղարկում է քեզ սպանելք: 32 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Գնացէք սպացէք այն առուեխին, թէ ահա դեւեր եմ հանուամ, բուժումներ եմ կատարում այսօր եւ վաղը, իսկ երրորդ օրը գործ կ'աւարտեմ: 33 Բայց պէտք է այսօր, վաղը եւ միւս օրը զնալ. որովհետեւ մարզարէն պէտք չէ, որ Երուսաղէմից դուրս կրստեան մատնուի»: 34 «Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ կրստում էիր մարզարէներին եւ բարյուծում էիր քեզ մօս ուղարկուածներին. Քանի քանի անզամ կամեցայ հաւատիք քո որդիներին, ինչպես հաւար իր ձագիրին՝ թեւերի տակ, բայց դու չկանչեցա: 35 Ահա ձեր տունը ձեզ պիտի թողոնիք աւերակ. բայց ասում եմ ձեզ, որ ինձ այլնեւ չէք տեսնի, մինչեւ որ չասէք՝ «Օրինեա՞ Է նա, որ գալիս Է Տիրոց անունով»:

14 Երբ մի շաբաթ օր նա մոտա փարիսեցիների իշխանաւորներից մէկի տունը հաց ուտերու, նրանք դիտում էին նրան: 2 Եւ ահա այնտեղ, նրա առաջ ջրգործ հիւսանդ մի մարդ կար: 3 Յիսուս պատասխանեց օրենսգէտներին ու փարիսեցիներին եւ ասաց. «Ճարաք օրով թշկէլը օրինաւո՞ր է, թէ՞ ո՞յ»: 4 Նրանք լուռ մնացին: Յիսուս նրան բռնկուվ բուժեց եւ արձակեց: 5 Եւ նրանց ասաց. «Ձեզնից նմ եզր կամ էջը ընկնի ջրորի մէջ, նա իսկոյն այն չի հանի շաբաթ օրովք: 6 Եւ այդ մասին նրան պատասխան տալ չկարողացան: 7 Կրայիրուածներին Էլ մի առակ ասաց՝ տեսներով, թէ ինչպես նրանք պատույ տեղերն էին ընտրում: 8 Նրանց ասաց. «Երբ մէկը քեզ հարսանիքի կամ հրաւերի կանչի, առաջին տեղը մին նստիր, գուցէ քեզնից աւելի պատուական մէկը նրա կողմից կանչուած լինի: 9 Եւ քեզ ու նրան կանչողը գայ ու քեզ ասի՝ «Մրան տնի տուրք: Եւ ապա սկսես ամօթով վերջին տեղը գրաւել: 10 Այս, երբ հրայրուես, գնա բազմին վերջին տեղը, որպէսզի, երբ քեզ կանչողը գայ եւ քեզ ասի՝ «Բարեկամն, աւելի վեր մօտեցիր», այն ժամանակ քո տեղանակիցների առաջ դու փառաւորուես. 11 որովհետեւ նա, ով ինքն իրեն բարձրացնում է, պիտի խոնարիուի, եւ նա, ով ինքն իրեն խոնարիեցնում է, պիտի բարձրանայ:»: 12 Իրեն հրայրողին Էլ ասաց. «Երբ ճաշ կամ ընթիթիք եւ տախիս, մի կանչիք ոչ քո բարեկամներին, ոչ քո եղբայրներին, ոչ քո ազգականներին եւ ոչ Ել քո հարուստ հարեւաններին, որպէսզի նրանք Էլ փոխարէնը քեզ չիրայիրեն, եւ քեզ հասուցում լինի: 13 Այս, երբ ընդունելութիւն անես, կանչիք աղքատներին, ինեղանդամներին, կաղերին ու կոյրերին 14 Եւ երանելի կը լինես, որովհետեւ փոխարէնը քեզ հասուցելու ոչինչ չունեն: Եւ

դրա փոխարէն քեզ կը հասուցուի արդարների յարութեան օրը»: 15 Երբ սեղանակիցներից մէկը այս լեց, ասաց նրան. «Երանի՞ նրան, ով ճաշ կ'ուտի Վստծու արքայութեան մէշ»: 16 Եւ Յիսուս ասաց. «Մի մարդ ընթիթիք սարեց եւ հրայրից շատերին: 17 Եւ ընթիթիք ժամին իր ծառային ուղարկեց՝ կանչելու հրայրուածներին, թէ՝ «Եկէք, որովհետեւ ահա ամեն ինչ պատրաստ է»: 18 Եւ ամենքը մէկ-մէկ սկսեցին հրաժարուել: Առաջինն ասաց. «Ազարակ գնեցի եւ պէտք է, որ զնամ տեսնեմ. ինորում ես քեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: 19 Եւ միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզմեր գնեցի. գնում եմ դրանք փորձելու խնդրում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: 20 Նսկ միւսն ասաց. «Կին եմ արել, դրա համար Էլ շեմ կարող զալք:» 21 Եւ ծառան եկան ու իր տիրոջը պատմեց այս: Կյ ժամանակ, բարկանապուր, տանտերն իր ծառային ասաց. «Խվկոյն դրուր եկ քաղաքի հրապարակներն ու փողոցները եւ աղքատներին, ինեղանդամներին, կաղերին ու կոյրերին քեզ մտցրն այստեղոյ»: 22 Եւ ծառան ասաց. «ՏԷ՛ր, ինչ հրամայեցիր կատարուեց եւ Ել տեղ կայ»: 23 Եւ տեղը ծառային ասաց. «Դուրս եկ ճանապարհեներն ու ցանկապարհների առաջ եւ մարդկանց այստեղ մտցրու, որպէսզի տունս յուլիք:» 24 Ասում եմ ձեզ, որ այդ հրայրուածներից ոչ ոք իմ ընթիթիք չի ճաշակիլ:»: 25 Եւ նրա հետ շատ ժողովուրդ էր գնում. նա դրածաւ եւ ասաց նրանց. 26 «Եթէ մէկը ինձ մօս զայ եւ չնախրնտրի ինձ իր հօրից ու մօրից, կնոցից ու որովհներից, եղբայրներից ու բոյրերից, նոյնիսկ իր անձից անզամ, չի կարող իմ աշակերտը լինել. 27 որովհետեւ, ով որ չկերցնի իր խաչը եւ ին յետեւից չզայ, չի կարող իմ աշակերտը լինել: 28 Ձեզնից ով, եթէ կամենայ աշտարակ շինե, նախ նստելով չի հաշուր իր ծախսերը, թէ աւարտելու համար բաւական դրամ ունին, 29 որպէսզի, գուցէ, երբ հիմ զնի եւ չկարողանայ աւարտել, բոլոր նրանք, որ տեսնեն, չկսկսն նրան ծաղրել: 30 Եւ ասեն, թէ՝ «Այս մարդը սկսեց կառուցել եւ չկարողացան աւարտել:»: 31 Կամ ո՞ր թագաւորը, եթէ զնայ պատերազմելու մի այլ թագաւորի դժմ, նախ չի նստի եւ խորիի, թէ տասը հազարով կը կարողանայ դիմադրել նրան, որ իր վրայ քանա հազարով չ գալիս: 32 Ազա թէ ոչ, մինչ սա դժու հետու է, պատզամատրութիւն ուղարկելով՝ խաղաղութիւն կը խնդրի: 33 Ազր, պատես է՝ ձեզնից ով որ իր ամբողջ ունեցուածքց չիրաժարուի, չի կարող իմ աշակերտը լինելք:»: 34 «Ազր լաւ բան Է, բայց Եթէ աղջ Էլ անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 35 Ո՛հ հորի համար Է պիտանի եւ ո՛չ Է՝ պարարտանիւթիք, այլ՝ դուրս թափելու: Ով որ ականջ ունի լսելու, թող լսի:»

15 Եւ բոլոր մաքսաւորներն ու մեղաւորները նրա մօսն եին, որպէսզի լսեն նրան: 2 Փարիսեցներին ու օրենսգէտները տրտնչում էին եւ ասում. «Ի՞չո՞ն է սա ընդունում մեղաւորներին եւ ուտում նրանց հետու:» 3 Յիսուս նրանց այս առակն ասաց. 4 «Ձեզնից ով է այն մարդը, որ, երբ հրայր ոչխար ունենայ եւ կոյրցն նրանցից մէկը, արօտավայրում չի թողին ինստանինին եւ չի զնայ կորածի յետեւից, մինչեւ որ այն գտնի: 5 Եւ երբ այն գտնի, կը դնի այն իր ուսերի վրայ խնդրուածիւներիցիւն: 6 Եւ ասում է՝ «Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 7 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 8 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 9 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 10 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 11 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 12 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 13 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 14 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 15 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 16 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 17 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 18 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 19 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 20 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 21 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 22 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 23 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 24 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 25 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 26 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 27 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 28 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 29 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 30 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 31 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 32 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 33 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 34 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 35 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 36 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 37 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 38 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 39 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 40 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 41 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 42 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 43 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 44 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 45 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 46 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 47 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 48 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 49 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 50 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 51 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 52 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 53 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 54 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 55 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 56 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 57 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 58 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 59 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 60 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 61 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 62 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 63 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 64 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 65 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 66 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 67 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 68 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 69 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 70 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 71 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 72 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 73 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 74 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 75 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 76 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 77 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 78 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 79 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 80 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 81 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 82 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 83 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 84 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 85 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 86 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 87 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 88 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 89 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 90 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 91 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 92 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 93 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 94 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 95 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 96 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 97 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 98 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 99 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 100 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 101 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 102 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 103 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 104 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 105 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 106 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 107 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 108 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 109 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 110 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 111 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 112 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 113 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 114 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 115 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 116 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 117 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 118 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 119 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 120 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 121 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 122 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 123 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 124 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 125 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 126 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 127 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 128 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 129 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 130 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 131 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 132 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 133 Եթէ աղջ աղջ է անհամանայ, ինչնի՞ այն պիտի համեմուի: 134 Եթէ աղ

6 Եւ կը գնայ տուն, կը կանչի բարեկամներին եւ հարեւաններին ու նրանց կ'ասի. ուրախացք ինձ հետ, որովհետեւ գտայ իմ կորած ոչխարը: 7 Ասում եմ ձեզ, որ այսպէս ուրախութիւն կը լինի երկնքով մի մեղաւորի համար, որն ապաշխարում է, քան իննսունինը արդարների համար, որոնց ապաշխարութիւն պէտք չէ: 8 Կամ՝ ո՞վ է այն կինը, որ, երբ տասը դրամ ունենայ եւ մի դրամ կորցնի, ճրագ չի վարի եւ չի ալի տունը փութքվ ու չի փնտրի, մննչեւ որ գտնի: 9 Եւ երբ գտնի, կը կանչի բարեկամներին եւ հարեւաններին ու կ'ասի. «Ուրախացք ինձ հետ, որովհետեւ գտայ իմ կորցրած դրամը»: 10 Ասում եմ ձեզ, Աստու հրեշտակների առաջ այսպէս ուրախութիւն կը լինի մեկ մեղաւորի համար, որն ապաշխարում է»: 11 Եւ ասաց. «Մի մարդ երկու որդի ուներ. 12 նրանցից կրտսերը հօրն ասաց. «Հայր, տոնը քո ունեցուածքից ինձ ընկնող բաժինը»: Եւ նա ունեցուածքը բաժանեց նրան: 13 Քիչ օրեր յետոյ, կրտսեր որդին, փողի վերածելով ամեն ինչ, զնաց հեռու աշխարի եւ այնտեղ վատնեց իր ունեցուածքը, որովհետեւ անառակ կեանքով էր ապրում: 14 Եւ երբ ամեն ինչ սպառեց, այդ երկրում սաստիկ սով եղաւ, եւ նա սկսեց չքառ դառնաւ: 15 Գնաց դիմեց այդ երկիրի բաղաքացիներից մէկնի, եւ սա ուղարկեց նրան իր ազգարակը՝ խոզեր արածեցնելու: 16 Եւ նա ցանկանում էր իր որովայնը լցնել եղջերենու պսդոռով, որ խոզերն էին ուտում, բայց ոչ ոք այդ նրան չէր տախ: 17 Ապա խելքի եկաւ եւ ասաց. «Քանիք վարձու աշխատաւորներ կան իմ հօր տանը, որ առատ հաց ունեն, եւ ես այստեղ սպամահ կորչում եմ: 18 Վեր կենամ զնամ իմ հօր մօս եւ նրան ասեմ. հայր, մեղանչեցի երկնքի դժու ու քո առաջ 19 Եւ այլևս արծանի չեմ քո որդին կոչուելու, ինձ վերցրն իրեւ քո աշխատաւորներից մէկը»: 20 Եւ վեր կացաւ եկաւ իր հօր մօս: Եւ մինչ դեռ եերու էր, հայրը տեսաւ նրան եւ գթաց. վեր կացաւ եւ վագեց նրան ընդառաջ, ընկան նրա պարանոցով եւ համրուեց նրան: 21 Եւ որդին ասաց նրան. «Հայր, մեղանչեցի երկնքի դժու եւ քո առաջ, այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչուելու»: 22 Հայրը իր ծառաներին ասաց. «Անմիջապէս հանեցք նրա նախկին պատմուճանը եւ հագրքը նրան, մատանին նրա մատը դրէք եւ նրա ոստքերին՝ կօշիկներ. 23 Քերէք պարարտ եզր, մորթեցք, ուտենք եւ ուրախ լինենք, 24 որովհետեւ իմ այս որդին մեռած էր եւ կենդանացա, կորած էր եւ գտնուեց». Եւ սկսեցին ուրախանակ: 25 Իսկ նրա աւագ որդին ազարակում էր, եւ մինչ զայխ էր եւ տանը մօտեցաւ, մեց երգերի եւ պարերի ձանը. 26 Եւ իր մօս կանչելով ծառաներից մէկին՝ հարցրեց, թէ այդ ինչ է: 27 Եւ սա նրան ասաց. «Քո երայրը եկել է, եւ քո հայրը մորթեց պարարտ եզր, որովհետեւ ողջ առողջ ընդունեց նրան»: 28 Նա բարեկացաւ եւ չէր ուզում ներս մտնել. իսկ հայրը դուրս ելնեցիւ աղաչում էր նրան: 29 Որդին պատապսանեց եւ ասաց հօրը. «Վս քանիք տարի է, որ ծառայում եմ քեզ եւ երեք քո հրամանները զանց չեմ արել. ինձ երեք մի ով չսովորի, որ բարեկամներին հետ ուրախութիւն անի: 30 Երբ եկաւ քո այդ որդին, որը քո ունեցուածքը կեսաւ պողնիկների հետ պարարտ եզր նրա համար մորթեցիր»: 31 Հայրը

նրան ասաց. «Որդեակ, դու միշտ ինձ հետ ես, եւ ամեն ինչ, որ իմն է, քոնն է. 32 բայց պէտք էր ուրախ իննել եւ ցնծալ, որովհետեւ քո այս եղրայրը մնած էր եւ կենդանացա, կորած էր եւ գտնուեց»:

16 Եւ Յիսուս իր աշակերտներին ասաց. «Մի մեծահարուստ մարդ կար, որ մի տնտես ուներ. Եւ նրա մասին ամբաստանութիւն եղաւ, որպէս թէ վատնում է իր տիրոց ունեցուածքը: 2 Տէրը կանչեց նրան եւ ասաց. «Վս ինձ եմ լուլ որ մասին. տոնը քո տնտեսութեան հաշիւր, որովհետեւ այլեւս տնտես իննել չես կարող»: 3 Տնտեսը իր մտքում ասաց. «Ի՞ս պէտք է անեմ, քանի որ իմ տէրը տնտեսութիւնն ինձնից վերցնում է. հոդի վրայ աշխատել չեմ կարող, մուրալ ամաշում եմ: 4 Գիտեմ, թէ ինչ պիտի անեմ, որպէսզի, երբ տնտեսութիւնից հեռացուեմ, ընդունեն ինձ իրենց տները»: 5 Եւ իր տիրոց պարտապաններից իւրաքանչիւրին մեկ առ մէկ իր մօս կանչելով՝ պաշխնին ասում է՝ «Իմ տիրոց ինչքան պարտը ունես»: 6 Եւ սա ասում է՝ «Յարիլ տակապիկ ձեր» եւ տնտեսը նրան ասում է՝ «Ա՛ռ քո մուրիկալ եւ նստիք որ անմիջապէս գրի՞ յիսուն»: 7 Ապա դարձեալ միւլսին ասում է՝ «Դու ինչքան պարտը ունես». Եւ սա ասաց՝ «Ճինզ հարիւր պարկ ցորենն: Տնտեսը նրան ասաց՝ «Ա՛ռ քո մուրիկալ եւ նստիք որ գրի՞ չորս հարիւր»: 8 Եւ տէրը գովեց անիրաւ տնտեսին, որովհետեւ հնարամտութեամբ գործեց, քանի որ այս աշխարհի որդիները աւելի հնարամիտ են, քան լոյս որդիները իրենց սերնիդի մէջ»: (առօ ց165) 9 «Եւ ես ծեզ ասում եմ. անիրաւ մամոննայի ծեզ համար բարեկամներ արէք, որպէսզի, երբ այն պակասի, յալիտենական յարկերի տակ ընդունեն ծեզ: (առօն ց166) 10 Քիչ բանի մէջ հաւատարիմը շատի մէջ էլ հաւատարիմ է. իսկ քչի մէջ անիրաւը, շատի մէջ էլ անիրաւ է: 11 Վոր, եթէ անիրաւ մամոննայի մէջ հաւատարիմ չեղաք, ծեզ ո՞վ կը վստահի ծնչարիտը: 12 Եւ եթէ օտարինը եղող բանի մէջ հաւատարիմ չեղաք, ծերը ո՞վ կը տայ ծեզ: 13 Ոչ մի ծառայ երկու տիրոց ծառայել չի կարող. որովհետեւ, եթէ մէկին ատի, միւսին կը սիրի. կամ եթէ մէկին մեծարի, միւսին ել կ'արհամարի: Չեք կարող եւ Վստուն ծառայեն, եւ մամոննային»: 14 Երբ փարիսեցիները յուում էին այս բոյրը, նրան պախարակում էին, քանի որ արծաթասէր էին: 15 Եւ նրանց ասաց. «Դուրք էք, որ մարդկանց ասաց ծեզ արդար էք ծեւացնում, սակայն Վստուն ծեր սրտերը գիտէ. որովհետեւ այս, որ մարդկանց ասաց բարձր է. Վստուն առաջ զարդելի է: 16 Օրէնքն ու մարգարէները մինչեւ Ցովիաննեսն էին. այնուհետեւ աւետարանուում է Վստուն արքայութիւնը, եւ ամեն ոք րոնի է ուզում թերեւ այս: 17 Աւելի հեշտ է, որ երկնիք ու երկիր անցնեն, քան թէ օրէնքից մէկ նշանախսեց ընկնի: 18 Ով որ իր կնոշն արձակում է եւ մի ուրիշին առոնում, շնանում է. իսկ ով որ արձակուածին է առնում, շնանում է: 19 «Մի մեծահարուստ մարդ կար, որ բենեզ ու ծիրանի էր հագնում եւ ամեն օր աշխատապէս ուրախութիւն էր անում: 20 Եւ Ղազարոս անունով մի աղքատ մարդ ընկած էր նրա դրան, ապաց զերբերով ծածկուած: 21 Եւ ցանկանում էր լցնել իր որովայնը այն փշրանքներով, որոնք թափուում էին մեծահարուստի սեղանից: Եւ դեռ

շներն ել զայիս եին ու լիզում նրա վերքերը: 22 Երբ աղքատը մեռաւ, հրեշտակները նրան տարան Աքրահամի գրգը. մեծահարուստն է մեռաւ եւ թաղուեց: 23 Եւ դժոխում, մինչ սա տանջանքների մէջ էր, բարձրացրեց իր աչքերը, հեռուից տեսա Աքրահամին եւ Ղազարոսին Ել նրա գրկում հանգստացած: (*Hadēs* 86) 24 Եւ նա աղաղակեց ու ասաց. «Յայր Աքրահամ, ողորմիր ինձ եւ ուղարկիր Ղազարոսին, որ իր մատի ծայրը թրչի ջրով եւ զրվացին լեզուս, որովհետեւ այս տապից պապակում եմ»: 25 Եւ Աքրահամը նրան ասաց. «Որդենակ, յիշիր, որ դու ստացաք քո բարիքները այնտեղ, քո կեսանքը ընթացրում, իսկ Ղազարոսն է չարչանքները. այժմ սա այստեղ մսիշարուում է, իսկ դու այդտեղ պապակում ես: 26 Եւ այս բոլորից քացի, մեծ վիհ կայ մեր եւ ծեր միջեւ. Եթե՛ ուզենան պյատեղից ճեզ մօտ անցնել, չեն կարողանայ. ոչ ել այդտեղից մէկը կարող է մեզ մօտ անցնել»: 27 Մեծահարուստն ասաց. «Արդ, աղաչում եմ քեզ, հայր, որ Ղազարոսին ուղարկես իմ հօր տունը, - 28 որտեղ ես իհնակ եղաքաներ ունեմ, - որպեսի նրանց վկայութիւն տայ, որ նրանք էլ չզան տանջանքներից այս վայրը»: 29 Եւ Աքրահամն ասաց. «Ծրանը ունեն Մովսես եւ մարգարեներ, թող նրանց լսեն»: 30 Եւ նա ասաց. «Դշ, հայր Աքրահամ. քայ եթե՛ մեռենիներից մէկը նրանց մօտ գնայ, նրանք կ'ապաշխարեն»: 31 Եւ Աքրահամը նրան ասաց. «Եթե՛ Մովսեսին եւ մարգարեներին չեն լսում, մեռենիներից մէկն էլ եթե՛ յարութիւն առնի, չպիտի համոզուեն»:

17 Յիշուս ասաց նաեւ իր աշակերտներին. «Անկարեյի որ, որ գայքակղութիւն չզայ, քայ վայ նրան, որի ճեռքով կը զայ: 2 Նոր համար լաւ կը լիներ, եթե՛ իր պարանոցից երկանաքրա վէմ կախութէր, եւ նա ծովը գցութէր, քան թէ այս փոքրիկներից մէկին գայքակղեցներ: 3 Զգոյշ ենէք ծեր անձերի համար:» 4 «Եթե՛ քո եղբայրը մեղամչի, սաստիր նրան. եւ եթե՛ զոշայ, ներիր նրան: 5 Եւ եթե՛ եօրն անգամ մեղամչի քո դէմ եւ եօրն անգամ դառնայ քեզ եւ ասի՞ զոշում եմ, ներիր նրան:» 6 Եւ արաքեամները Տիրոջն ասացին. «Աւելացրու մեր հաւատը»: 7 Եւ Տէրն ասաց. «Եթե՛ մանանեիի հաստիկի չափ հաւատ ունենար եւ այս թթանում ասէք՝ «Արմատապիկ եղիր եւ տնկուլիք ունիվ մէջ», նայ իսկ կը հնազանդուի ճեց: 8 «Իսկ ճեզզին հ՛վ, որ հողագործ կամ հովիլ ծառայ ունի, երբ սա ազարակից տուն մտնի, նրան կ'ասի խոկոյն՝ «Մցիք սեղան նստիր». 9 այլ նրան չի ասի՞ «Պատրաստիր, ինչ ընթերլու եմ, եւ զօտի կապած՝ ծառայիր ինձ, մինչեւ որ ուտեմ եւ խմեմ, եւ ապա կ'ուտես եւ կը խմես դու»: 10 Միթե՛ տէրը չնորհապարտ կը լինի այդ ծառային, որ իր բոլոր հրամանները կատարեց: 11 Նոյնաւու եւ դութ, երբ կատարէ այն բոլորը, որ ճեզ հրամայուած է, ասացէք, թէ՝ «Անկախուս ծառամեր ենք. ինչ որ պարտաւոր ենիք անել, այն արեցինք»: 12 Եւ մինչ նա դէպի երուսաղեմ էր գնում, անցնում էր Սամարիայի եւ Գալիլիայի միջով: 13 Եւ երբ մի զիւլ էր մտնում, նրան հանդիպեցին տասը բորոտներ, որոնք հեռու կանգնեցին, 14 բարձրացրին իրենց ձայնը եւ ասացին. «Յիշուս վարդապետ, ողորմիր մէզ»: 15 Եւ երբ նրանց տեսաւ, ասաց նրան. «Գնացէք դութ ճեզ քահանաներին ցոյց տուէք»: Երբ

գնում էին, նոյն ժամին մաքրուեցին: 16 Նրանցից մէկը, երբ տեսաւ, թէ թժկուեց, վերադարձաւ եւ բարձր ձայնով փառաւորում էր Աստծուն: 17 Երեսի վրա զնկա Յիշուսի ոտքերի առաջ եւ շնորհակալութիւն էր յայտնում նրան. եւ ինքը սամարացի էր: 18 Յիշուս պատախանեց եւ ասաց. «Մրանք տասն Ել չմաքրուեցին, իսկ արդ, ինչնը նույն էն, 19 որ չվերադարձաւ վառապես՝ փառք տալու համար Աստծուն, բացի միայն այս օտարազգի մարդուց»: 20 Եւ ասաց նրան. «Վե՛ կաց զնա, որովհետեւ քո հաւատը քեզ փրկեց»: 21 Երբ փարիսեցիների կողմից հարց տրուեց, թէ Երբ պատի զայ Աստծունը, նա պատախանեց եւ ասաց. «Աստծուն արբայութիւնն որսից տեսանելի կերպով չի զայիս, 22 Եւ չեն ասի, թէ՝ ահաւասիկ այստեղ է կամ այնտեղ, որովհետեւ ահա Աստծուն արբայութիւնը ներսում, ծեր մէջ ես»: 23 Իսկ իր աշակերտներին ասաց. «Կը զան օրեր, երբ դուք կ'ուզենաք մարդու Որդու օրերից մէկը տեսնել, եւ չէ տեսնի: 24 Եւ եթե՛ ճեզ ասեն, թէ՝ «Ահաւասիկ այստեղ է կամ այնտեղ», մի շտապէք զնալու, 25 որովհետեւ, ինչպէս որ փայտակը երկնիքի ներենից փայտակելոյն երկնիքի երեսը լուսաւորում է, այնպէս էլ կը լինի մարդու Որդին՝ իր օրուն: 26 Բայց նախ նա պէտք է շատ չարչարուի եւ մերժուի այս սերնից: 27 Եւ ինչպէս եղաւ Նոյի օրով, այնպէս կը լինի եւ մարդու Որդու օրով: 28 Ուտում էին, խմում, կին էին առնում եւ մարդու էին գնում, մինչեւ այն օրը, երբ Նոյը տապան մտաւ, եւ ջրեհեղեղ եկաւ ու բոլորին կորստեան մատնեց: 29 Նոյնպէս, ինչպէս Նովուի օրով էլ եղաւ. ուտում էին, խմում, առնում էին ու վաճառում, տնկում էին, շինում: 30 Եւ այն օրը, երբ Նովու Սողոմից դուրս եաւ, երկնիքի կրակ եւ ծծումք տեղաց ու բոլորին կորստեան մատնեց: 31 Նոյն ճեւով է լինելու այն օրն է երբ մարդու Որդին է յայտնուելուու: 32 Այն օրը, ով որ տանիքում է, եւ իր կարասին՝ տանը, թող չիօնի առնելու այն. եւ ով որ հանդում է, նոյնպէս թող յես շառնայ: 33 Յիշեցէք Նովուի կնոջու: 34 Ով որ ուզի իր անձը փրկելի, պիտի կորցնի այն, իսկ ով որ կորցնի իր անձը, պիտի փրկի այն: 35 Ասում եմ ճեզ, այն գիշերը, եթե՛ երկու հոգի լինեն մի մահճի մէջ, մէկը պիտի վերցուի, իսկ միւսը թողնուի: 36 Եւ եթե՛ երկու կին միախան աղախս լինեն, մէկը պիտի վերցուի, իսկ միւսը թողնուի: Եւ եթե՛ հանդում երկու հոգի լինեն, մէկը պիտի վերցուի, իսկ միւսը՝ թողնուի: 37 Պատահան տուին եւ ասացին նրան. «Ուտմն, Տէր»: Եւ նա սասց նրանց. «Ուր որ մարմինն է, այնտեղ էլ կը հաւաքուեն արծիները»:

18 Միարակ էլ ասաց նրանց այն մասին, թէ նրանք ամեն ժամ պէտք է աղօթնեն ու չծաննծաննան: 2 Ասաց. «Մի քաղաքում մի դաստալը կար. Աստծուց չէր վախենում եւ մարդկանցից չէր ամաջում: 3 Եւ նոյն քաղաքում մի այրի կար, որ զայիս էր նրա մօտ եւ ասում. «Իմ ոսկիի դէմ իմ դաստ տես: 4 Եւ դաստալոր երկար ժամանակ չէր ուզում. դրանից յետոյ իր մտքում ասաց. «Թէեւ Աստծուց չեմ վախենում եւ մարդկանցից չեմ ամաջում, 5 բայց այն քանի համար, որ այրի կինը ինձ յոզնեցնում է, նրա դաստ տեսնեմ, որպեսի անընդիհատ չզայ եւ ինձ չանհանգստացնից»: 6 Եւ Տէրն ասաց. «Լսեցէք, թէ

ինչ էր ասում անիրաւ դատաւորը: 7 Իսկ Աստուած արդարութիւն չի անի իր այն ծառաներին, որոնք գիշեր եւ ցերեկ արաղակում են, եւ նրանց հանդեպ միայն համբերատար կը լինի: 8 Վյու, ասում եմ ձեզ, նրանց իսկոյն արդարութիւն կ'անի. իսկ երբ մարդու Որդին զայ, արդեօք երկրի վրայ հաւատ կը գտնի»: 9 Վյու առակն եւ ասաց ոմանց, որոնք իրենք իրենցով պարծենում են, թէ արդար են, եւ արհամարհում են ուրիշ շատերին: 10 «Երկու մարդ տաճար ելան աջօթի կանգնելու. մէկը՝ փարիսեցի, միւսը՝ մաքաւոր: 11 Փարիսեցին կանգնած էր մեկուսի եւ, ինըն իրեն, այս աջօթըն էր ասում. «Աստուած իմ, չնորհակալ եւ քեզնից, որ ես նման չեմ ուրիշ մարդկանց, ինչպէս՝ յափշտակողները, անիրաններն ու շնացողները, եւ կամ ինչպէս այս մաքաւորը: 12 այլ շարաթը երկու անգամ ծով եմ պահում եւ տախի իմ ամրոջ եկամտից»: 13 Իսկ մաքաւորը կանգնած էր մեկուսի եւ չէր իսկ կամենում իր աչքերը երկինք բարձրացնել, այլ ծեծում էր կուրծքը եւ ասում. «Աստուած, ներիր ինձ՝ մեղաւորիս»: 14 Ասում եմ ձեզ, սա իջաւ իր տունը արդարացած, ոչ թէ միւսը, որովհետեւ, ով որ բարձրացնում է իր անձը, կը խոնարհուի, եւ ով որ խոնարհեցնում է իր անձը, կը բարձրացնի»: 15 Մանուկներին ել մօտեցնում էին նրան, որպէսզի նրանց դիպչի. երբ աշակերտները այդ տեսան, սաստեցին բերողներին: 16 Իսկ Յիսուս կանչելով մանուկներին իր մօս՝ ասաց. «Ձո՞յ տուէք այդ մանուկներին, որ ինձ մօս զան, եւ մի՞ արգելէք նրանց, որովհետեւ այդպիսիներին է Աստծու արքայութիւնը: 17 Ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, ով որ Աստծու արքայութիւնը չընդունի ինչպէս մի մանուկ, այնտեւ չի մտնի»: 18 Սի իշխանաւոր նրան հարցեց եւ ասաց. «Բայր Վարդապետ, ի՞նչ պիտի անեմ, որ յափշտենական կեանքը ժառանգեմ»: (այօնios g166) 19 Յիսուս նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ինձ բարի ես կոչում. ոչ ոք բարի չէ; այլ միայն՝ Աստուած: 20 Պատուիրանները գիտե՞ն մի շնացիր, մի սպանիր, մի գողացիր, սուս մի վկայիր, մեծարիր քո հօրը եւ մօրը»: 21 Եւ նա ասաց. «Վյու բոլորը պահել եմ իմ մանկութիւնից»: 22 Երբ Յիսուս այս լսեց, ասաց նրան. «Դուք մի բան պակաս է բեզ. ինչ որ ունես, վաճախիր եւ տուր աղքատներին եւ երկնքով զանձեր կ'ունենաս, եւ արի իմ յետելից»: 23 Երբ նա այս լսեց, տրմեց, որովհետեւ չափազանց հարուստ էր: 24 Երբ Յիսուս նրան տեսաւ տրտմած, ասաց. «Ինչքան դժուարութեամբ Աստծու արքայութիւնը կը մտնեն նրանք, որոնք հարստութիւն ունեն: 25 Վւելի հեշտ է, որ պարանը ասելի ծավից անցնի, քան թէ մի մեծահարուստ Աստծու արքայութիւնը մտնի»: 26 Եւ նրանք, որ լսեցին, ասացին. «Իսկ ով կարող է փրկուել»: 27 Եւ նա ասաց. «Ինչ որ անհնար է մարդկանց համար, Աստծու համար հնարաւոր է»: 28 Եւ Պետրոսն ասաց. «Ահա մենք մեր ամեն ինչը թողեցինք եւ եկանք քո յետելից»: 29 Եւ Յիսուս ասաց նրանց. «Ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, չկայ մէկը, որ թողած ինի տունը, կամ ծնողներին, կամ երբայրներին, կամ կնոքը, կամ զաւակներին՝ Աստծու արքայութեան համար, 30 եւ այս ներկայ ժամանակում բազմապատիկ չստանայ ու յափշտենական կեանքը չժառանգի այն

աշխարհում, որ գալու է»: (այօն g165, αϊօնιος g166) 31 Եւ Տասներկուսին, առանձին, մի կողմ տանելով՝ նրանց ասաց. «Ահաւասիկ ենում ենք դէպի Երուսաղեմ, եւ մարգարեների միջոցով մարդու Որդու մասին բոլոր գրուածները պիտի կատարուեն. 32 Որդիվետեւ նա պիտի մատնուի հեթանոսներին եւ պիտի ծաղրուի. 33 Նրան պիտի ծաղկեն ու սպանեն, եւ երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: 34 Եւ առաքեաները այս բոլորից ոչինչ չիմացան, այլ խօսքը նրանցից ծածկուած էր, եւ աստածները չէին բմբռնում: 35 Եւ երբ նա մօտենում էր Երիքովին, ճանապարհի վրա նստել էր մի կոյր մոլուցկան. 36 Երբ սա լսեց, որ ժողովուրդը անցնում է, հարցրեց, թէ՝ այդ ինչ է: 37 Եւ նրան պատմեցին, թէ անցնում է Յիսուս Նազովութեցին: 38 Նա աղաղակեց եւ ասաց. «Յիսուս, Դաւթիք Որդի, ողորմիր ինձ»: 39 Եւ աջջեւից գնացողները սաստեցին նրան, որ լիի: Իսկ նա առաւել եւս աղաղակում էր. «Դաւթիք Որդի, ողորմիր ինձ»: 40 Յիսուս տեղում կանգնեց եւ հրամայեց իր մօտ բերել նրան. Եւ երբ կոյրը մօտեցաւ, նրան հարցրեց եւ ասաց. 41 «Ի՞նչ ես կամենում դու, որ ես թէ համար անեմ» եւ սա ասաց. «Որ բացուեն աշքերս, եւ տեսնեմ, Տէ՛ր»: 42 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Նայիր. քո հաւատը քեզ փրկեց»: 43 Եւ իսկոյն կոյրը տեսաւ. զնում էր Յիսուսի յետելից եւ փառք էր տախի Աստծուն: Եւ ամբողջ ժողովուրդը տեսներով այս՝ Աստծուն գիտութիւն էր տախի:

19 Եւ Յիսուս մտել էր Երիքով ու շրջում էր: 2 Եւ ահա մի մարդ, Զակրեսու անունով, որ մաքսապետ էր ու մեծահարուստ, 3 ուզում էր տեսնել, թէ ով է Յիսուս, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետեւ կարծահասակ էր: 4 Եւ առաջ վազելով՝ բարձրացաւ ժանտաթեզենու վրայ, որպէսզի տեսնի նրան, որովհետեւ նա հենց այդտեղով էր անցնելու: 5 Երբ այդ տեղը եկաւ, Յիսուս վեր նայեց եւ ասաց. «Զակրեսն, շտապիր իշիր այդտեղից, որովհետեւ այսօր պէտք է, որ ես քո տաճը գիշերեմ»: 6 Զակրեսուր տաճապետ իջաւ եւ նրան ընդունեց ուրախութեամբ: 7 Երբ ամենքը այս տեսան, տրտնջում էին եւ ասում, թէ մեծալոր մարդու մօտ մտալ գիշերեմը: 8 Իսկ Զակրեսուր եկամ կանգնեց եւ ասաց Տիրոջը. «Տէ՛ր, ահա իմ ինչքերի կէտը կը տաճ աղքատներին, եւ եթէ որեւէ մէկին զրկել եմ, քառապատիկ կը հատուցեմ»: 9 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Վյուօր այս տաճ համար փրկութիւն եղաւ, քանի որ սա եւս Աքրահամի որդի է, 10 որովհետեւ մարդու Որդին եկաւ վինտուելու եւ փրկելու կորածին»: 11 Եւ մինչ նրանք լսում էին այս, Յիսուս մի առակ էլ աւելացրեց նրա համար, որ ինքը մօտենում էր Երուսալեմին, եւ նրանք կարծում էին, թէ Աստծու արքայութիւնը շուտով յայտնուելու: 12 Նա ասաց. «Մի ազնուական մարդ գանց հեռու աշխարի՝ իր թագաւորութիւնը ստանալու եւ վերադառնալու համար: 13 Եւ կանչելով իր ծառաներին՝ նրանց տաճը մնաս տուեց եւ ասաց. «Ճահարկեցք դրանք, մինչեւ որ գամ»: 14 Բայց նրա համարդադաբացիները աստում էին նրան. պատզամարտները ուղարկեցին նրա յետելից եւ ասացին. «Մենք չենք կամենում, որ դա մեր վրայ թագաւորի»: 15 Եւ ազնուական բերարձակալ՝ իր թագաւորութիւնն ստացած, եւ կանչեց այն

ծառաներին, որոնց տուել էր դրամը, որպեսզի իմանայ, թէ ով ինչ էր շահել: **16** Եկալ առաջինը եւ ասաց. «Տէ՛, քո մէկ մնասը տասը մնաս բերեց»: **17** Եւ տերը նրան ասաց. «Ազգին եւ քարի ծառայ, քանի որ այդ փոքր քանի մէջ հաւատարիմ եղար, իշխանութիւն ունեցիր տասը քաղաքների վրայ»: **18** Եկալ երկրորդը եւ ասաց. «Քո մէկ մնասը հինգ մնաս բերեց»: **19** Տէրը նրան ասաց. «Դու Է՞ հինգ քաղաքների վրայ»: **20** Միւսն էլ եկալ եւ ասաց. «Տէ՛, ահա քո մնասը, որ թաշկինակի մէջ ծրարած պահում էի. **21** Վախենում էի բեզօնից, որովհետեւ խիստ մարդ եւ. Վերցնում եւ, ինչ որ չես դրել, եւ հնձում ես, ինչ որ չես սերմանել»: **22** Եւ տերը նրան ասաց. «Չենց քո բերանով քեզ պիտի դատեմ, անհաւատարիմ ծառայ. գիտէիր, որ ես մի խիստ մարդ եմ, վերցնում եմ, ինչ որ չեմ դրել եւ հնձում եմ՝ ուր չեն սերմանել»: **23** Հապա ինչո՞ւ իմ դրամը լումայափոխներին չտուիր, որպեսզի ես, զալով, տոկոսներով միասին պահանջէի այն»: **24** Եւ սպասարքներին ասաց. «Վերցրէք դրանից մէկ մնասը եւ տարէք տուէք նրան, ով տասը մնաս ունի»: **25** Եւ ծառաները սասցին նրան. «Տէ՛, արդէն նս տասը մնաս ունի»: **26** - Ասում եմ ձեզ, թէ՝ «Ով որ ունի, նրան պիտի տրուի, իսկ նրանից, որ չունի, պիտի վերցուի եւ ան, ինչ որ ունի: **27** Քայց իմ այն թշնամիներին, որոնք չեն կամենում, որ ես թագաւորեմ իրենց վրայ, բերէք այստեղ եւ սպանեցէք իմ առաջ»: **28** Եւ երբ այս ասաց, առաջ զնաց՝ Երուսաղեմ ենելու համար: **29** Եւ երբ մօտեցաւ Բեթփագէին եւ Բեթանիային, այն լերան մօտ, որ կոչում է Զիթենեաց, ուղարկեց իր աշակերտներից երկուսին **30** եւ ասաց. «Գնացէք այն գիլը, որ մեր իմացն է. Երբ այստեղ մտնէր, կը զմուեք կապուած մի արձակում, որի վիա ոչ մի մարդ երթեք չի նատել, արձակեցէք այն եւ բերէք: **31** Եւ եթ մէկ ձեզ հարցնի, թէ ինչու էք արձակում, նրան այսպէս ասացէք. «Ի՞ր տիրոջը պէտք է»: **32** Երբ զնացին նրանք, որ ուղարկուել էին, գասն այնպէս, ինչպէս ստել էր նրանց. աւանակը կար: **33** Եւ միշ աւանակն արձակում էին, նրա տէրերը սասցին նրանց. «Աւանակն ինչո՞ւ էք արձակում»: **34** Եւ աշակերտները սասցին. «Ի՞ր տիրոջը պէտք է»: **35** Եւ այն բերին Յիշուսի մօտ. զգեստներ զգեցին նրա վրա եւ Յիշուսին նստեցին: **36** Եւ միշ նա առաջնում էր, մարդկի իրենց զգեստները փորում էին ճանապարհ վրայ: **37** Եւ երբ նա մօտեցաւ Զիթենեաց լերան զափիվարին, աշակերտների ամբողջ բազմութիւնը ուրախութեամբ եւ բարձրածայն սկսեց օրինել Վասծուն՝ կատարուած բոլոր գօրութիւնների համար, որ տեսան: **38** Եւ ասում էին. «Օրինեալ է այդ թագաւորը, որ զայիս է Տիրոջ անունով. խաղաղութիւնն երկնում եւ փանք բարձունքներում»: **39** Իսկ փարիսեցիներից մոմանք ամբոխի միջից ասացին նրան. «Կարդապենտ, սաստիր քո աշակերտներին»: **40** Նա պատասխանեց եւ ասաց. «Ասում եմ ձեզ, որ եթե դրանք լրեն էլ այդ քարերը կ'աղալակեն»: **41** Եւ երբ մօտեցաւ, տեսնելով քաղաքը՝ լաց եղան նրա վրա եւ ասաց. **42** «Գոնէ այս օրերին գիտենայիր դու քո խաղաղութիւնը. քայց այժմ ծածկուեց քո տեսողութիւնից. **43** որովհետեւ օրեր պիտի գան վրադ, երբ թշնամիներդ քո շուրջը

պատնէշ պիտի կանգնեն եւ պիտի պաշարեն քեզ, այտի ներեն քեզ բոլոր կողմներից **44** ու հիմնայատակ պիտի անեն քեզ եւ սպամեն քո մէջ քո որդիներին. եւ քարը քարի վրայ բնաւ չպիտի թողնեն, քանի որ քո այցելութեան ժամանակը շնանացիր»: **45** Եւ տաճար մտնելով՝ սկսեց դուրս հանել աղալնեվաճառներին ու գնողներին եւ լումայափոխների սեղանները ցրեց **46** ու ասաց նրանց. «Գորուած Ե՝ «Դմ տունը պէտք է աղօթքի տուն լիմի», իսկ դուք աւազակների որդերի էք վերածել այդ»: **47** Եւ նա ամեն օր նրանց ուսուցանում էր տաճարում, իսկ քահանայապատները, օրենսգետները եւ ժողովրդի գլխաւորները հնար էին փնտուած նրան կորստեան մատնելու, **48** քայց չեին գտնում, թէ ինչ անեն, որովհետեւ ամրող ժողովուրդը, նրանով տարուած, լուտ էր նրան:

20 Եւ այն օրերից մէկում, միշ տաճարում ուսուցանում էր ժողովրդին եւ աւետարանում, վայս հասան քահանայապատներն ու օրենսգետները ծերերով հանդերձ, **2** եւ սասցին նրան. «Ասս մեզ, ինչ իշխանութեամ եւ դրու անում այդ, կամ ով է, որ քեզ տուեց այդ իշխանութիւնը»: **3** Յիշուս պատասխան տուեց նրանց եւ ասաց. «Ես էլ ձեզ մի բան հարցնեմ, եւ դուք ինձ ասացէք. **4** Յովիաննեսի մկրտութիւնը երկնքից էր, թէ՝ մարդկանցից»: **5** Եւ նրանք իրենց մտքում յիրհեցին եւ ասացին. **6** «Եթէ ասենք՝ երկնքից էր, կ'այի՝ իսկ ինչո՞ւ չիաւատապահից նրան. եւ կ'եթ ասենք՝ մարդկանցից, ամրող ժողովուրդը մեզ կը քարկոծի, որովհետեւ իրենց մնտքում Յովիաննեսի մասին հաստատ համզում կայ, թէ նա նարգարէ ե»: **7** Եւ պատասխան տուեցին, թէ չփոխն որտեղից է: **8** Եւ Յիշուս նրանց ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութեամ եմ անում այս»: **9** Եւ սկսեց ժողովրդին ասել այս առակը. «Մի մարդ այգի տնկեց եւ այն յանձնեց մշակներին, իսկ ինքը երկար ժամանակով ճանապարհորդութեան զնաց»: **10** Եւ յարմար ժամանակին մշակների մօտ մի ծառայ ուղարկեց, որպեսզի այգու պայտից իր բաժինը տան նրան. իսկ մշակները ծեծեցին նրան ու ծեծնունայն արձակեցին: **11** Տէրը նարձեալ մէկ ուրիշ ծառայ եւս ուղարկեց. նրանք սրան եւս ծեծեցին, անարգեցին եւ ծեծնունայն ճամբու դրին: **12** Ապա ուղարկեց նաեւ մի երրորդի. նրանք սրան էլ վիրաւորեցին եւ այգու դուրս հանեցին: **13** Վյու տէրն ասաց. «Քնչ անեմ. ուղարկեմ իմ սիրելի որդու, թերեւս նրանից կը պատկառեն»: **14** Երբ մշակները նրան տեսան, իրար հետ յիրհուուրդ արին եւ ասացին. «Սա՞ է ժամանագը, սպաննենք սրան, որպեսզի ժամանգութիւնը մերու լիմի»: **15** Եւ նրան այգուց դուրս հանեցին ու սպաննեցին: Արդ, այգու տէրը նրանց ինչ կ'անի: **16** Չե՛ որ կը զայ ու կորստեան կը մատնի այդ մշակներին եւ այգին ուրիշներին կը տայ»: **17** Երբ այս լսեցին, ասացին. «Բայ լիմի»: Եւ Յիշուս նրանց անյելով՝ ասաց. «Ի՞նչ անեմ. ուղարկեմ իմ սիրելի որդու, թերեւս նրանից կը պատկառեն»: **18** Երբ մշակները նրան տեսան, իրար հետ յիրհուուրդ արին եւ ասացին. «Սա՞ է ժամանագը, սպաննենք սրան, որպեսզի ժամանգութիւնը մերու լիմի»: **19** Եւ օրենսգետներն ու

քահանայապետները նոյն պահին ուզում էին նրա վրայ ձեռք դնել, բայց ժողովրդից վախճացան, թէ այն առակը իրենց մասին ասաց: **20** Եւ ապա յարմար արիշի սպասեցին եւ ուղարկեցին խարերաներ, որոնք իրենք իրենց, կեղծաւորութեամբ, արդար էին ձեւացնում, որպեսզի նրան խօսքերով բռնեն՝ մատնելու համար պետութեան եւ իշխանութեան կուսակախին: **21** Յարցրին նրան եւ ասացին. «Վարդապետ, գիտենք, որ ճիշտ ես խօսում ու ուսուցանում եւ ասառութիւն չեմ ասում, այլ ճշմարտութեամբ Աստծու ճանապարհն ես սփյուռքում: **22** Օրինաւոր է մեզ համար կայսրին հարկ տայ, թէ՛ ոչ»: **23** Եւ Նկատերվ նրանց խորամանկութիւնը՝ ասաց նրանց. **24** «Ցջոց տուէք ինձ դասեկանը»: Եւ նրանք ցոյց տուին: **25** Եւ նա ասաց. «Ո՞ւմ պատկերը եւ գիրը ունի դա»: Պատասխանեցին եւ ասացին՝ կայսրինը: Եւ նա նրանց ասաց. «Վրդ, գնացէք տուէք կայսրինը՝ կայսեր, իսկ Աստծունը՝ Աստծուն»: **26** Եւ չկարողացան նրան խօսքերով բռնել ժողովրդի առաջ ու զարմանապն նրան պատասխանի վրայ՝ լրեցին: **27** Սաղուկեցիներից ոմանք, որոնք հակառակում էին, թէ յարութիւն չկայ, մօտենալոյն հարցրին նրան եւ ասացին. **28** «Վարդապետն, Մովկէսը մեզ համար գրել է. «Եթէ մէկի երայրը, որը կին ունի, մեռնի, եւ նա անժառանգ լինի, թող նրա երայրը առնի այլ կնոց եւ իր երօր համար զաւակ հասցնի»: **29** Վրդ, եօթը երայրներ կային. առաջին կին առաւ եւ անժառանգ մեռաւ: **30** Նրան առաւ նաեւ երկրորդը. Եւ նա էլ անժառանգ մեռաւ: **31** Նրան առաւ նաեւ երրորդը. Եւ նոյն ձեւով՝ եօթն էլ... Եւ ժառանգներ չքողեցին: **32** Մեռաւ եւ կինը: **33** Վրդ, յարութեան ժամանակ նրանցից ինչ կինը կը լինի, որովհետեւ եօթն էլ նրան կին առաւն: **34** Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Վյու աշխարհի որդիները կին են առնում եւ մարդու են գնում. (այօն ց165) **35** իսկ նրանք, որոնք արժանի կը լինեն այն աշխարհին հասնելու եւ մեռելներից յարութիւն առնելու, թէ կին են առնում եւ թէ էլ մարդու են գնում, (այօն ց165) **36** Քանի որ այլևս մեռներ անզամ չեն կարող, որովհետեւ հրեշտակների նման են Եւ Աստծու որդիներ, քանի որ յարութեան որդիներ են: **37** Իսկ թէ մեռելները յարութիւն են առնում, Մովկնւն էլ այլ գորշակեց մորենու օրինակի մէջ, ինչպէս որ առում է Տիրոց մասին՝ «Աստուած Աքրահամի, Աստուած Խսահամի եւ Աստուած Յակոբի»: **38** Իսկ Աստուած մեռելների Աստուածը չէ, այլ՝ ողջերի, որովհետեւ բոլոր նրա համար կենտանի են: **39** Օրէնսգէտներից ոմանք նրան պատասխանեցին եւ ասացին. «Վարդապետ, լյա ասացիր»: **40** Եւ այլևս ոչ ոք չէր համարձակում նրան որեւէ բան հարցնել: **41** Յիսուս նրանց էլ ասաց. «Քրիստոսի համար ինչպէս են ասում, թէ Դաւթի որդին է. **42** Քանի որ Դաւթին ինքը Սաղմոնների գրում ասում է. «Ճերն ասաց իմ Տիրոջը՝ նատիրի իմ աջ կողմում, **43** մինչեւ որ քո թշնամիներին ուտերիդ պատասխան դնեն»: **44** Իսկ արդ, եթէ Դաւթի որդին է. **45** Քանի որ Դաւթին ինքը Սաղմոնների գրում ասում է. «Ճերն ասաց իմ Տիրոջը՝ նատիրի իմ աջ կողմում, **46** մինչեւ որ քո թշնամիներին ուտերիդ պատասխան դնեն»:

պատմուճաններով շրջել եւ սիրում են ողջոյններ ընդունել հրապարակներում ու առաջին արոռներոյ գրաւել ժողովարաններում եւ պատույ տեղերը նստել Ընդրիփենների ժամանակ, **47** որոնք իրացնում են այդիների տները եւ ձեւականօրէն երկարում են իրենց աղօթքները: Նրանք աւելի խիստ դատավճիր պիտի ստանան»:

21 Եւ Յիսուս նայեց ու տեսաւ մէծահարուսաններին, որոնք տաճարի գանձանակի մէջ իրենց նուերներն էին զցում: **2** Տեսաւ եւ մի աղքատ այրի կնոց, որ երկու լրմայ զցեց այնտեղ: **3** Եւ ասաց. «Ծմարին եմ ասում ձեզ, որ այդ աղքատ այրին աւելի զցեց, քան բոլորը: **4** Նրանք ամէնքը իրենց կուտակածներից զցեցին Աստծուն տրուած նուերների մէջ, իսկ նա իր կարօտութեան մէջ իր ունեցած ամբողջ ապրուստ զցեց: **5** Եւ եր ոմանք տաճարի մասին ասում էին, թէ գեղցիցի քարերով եւ աշտարակներով է զարդարուած, նա ասաց. **6** «Վյո բոլորը, որ տեսնում էք, պիտի զան օրեր, եր այնտեղ չպիտի թողնուի քար քարի վրայ, որ չքանորդի»: **7** Յարցրին նրան եւ ասացին. «Վարդապետն, երբ կը լինի այդ, եւ մինչ կը լինի նշանը, երբ այդ պատահելու լինի»: **8** Եւ նա ասաց. «Զգիշ կացէք, չխարուէք. որովհետեւ շատերը պիտի զան իմ անոնմով եւ պիտի ասեն թէ՝ ես եմ Քրիստոսը, եւ թէ՝ մամանակը մօտեցան. նրանց յնտեւից չզնաք: **9** Եւ երբ լմէր պատերազմների եւ խօսվութիւնների մասին, չզարիութեք. որովհետեւ պետք է, որ նախ այդ բաները պատահեն. բայց աշխարհի կախմանը շուտովի կը լինելու»: **10** Վյոն ժամանակ ասաց նրանց. «Ազգ ազգի դէմ պիտի կինի, եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ. **11** Եւ մեծ երկրաշարժներ ու տաքրեր տեղերում սով ու ժամանախտ պիտի լինեն. պիտի լինեն արհաւիրքներ եւ մէծամեծ նշաններ երկնքից: **12** Բայց այս բոլորից առաջ ձեր վրայ ձեռք պիտի լինեն եւ պիտի հալածեն, ժողովարանների ու բանտերի պիտի մասնեն ձեզ եւ կուտակածների ու թագաւորների առաջ պիտի տանեն ձեզ իսկ անուան համար: **13** Եւ ձեզ համար այդ պիտի լինի առիթ վկայութեան: **14** Վրդ, ձեր մտքում դրէք սա. նախօրոք մի մտահոգւէք պատասխան տալու համար, **15** որովհետեւ ես ձեզ կը տամ բերան եւ իմաստութիւն, որին չեն կարողանայ հակառակել կամ պատասխան տալ ձեր բոլոր հակառակորդները: **16** Դուռք պիտի մասնութեք եւ ծնողներից, եւ երայրներից, եւ ազգականներից, եւ բարեկամներից, ու ձեզնից ունանց պիտի սպանեն: **17** Եւ պիտի ասումք բոլորից իմ անուան համար: **18** Բայց ձեր զիշից մի մազ անզամ չպիտի կորից: **19** Եւ ձեր համեմերտներից պիտի շահեք ձեր լոգինները»: **20** «Բայց երբ տեսներ Երուսաղէմ՝ ջրաջապատուած զօրքերով, այն ժամանակ իմացէք, որ նրա աւերումը մօտ է: **21** Վյոն ժամանակ նրանք, որ Յիեսուսանում են, թող վախչեն լեները, եւ նրանք, որ Երուսաղէմի մէջ են, թող խոյս տան, իսկ նրանք, որ գաւառներում են, թող բայց չմտնեն, **22** որովհետեւ դրանք վրէժինդրութեան օրեր են, որպեսզի կատարուեն բոլոր գրուածները: **23** Բայց այն օրերին վայ է յիհներին եւ ստնտուներին, որովհետեւ մեծ տագնապ պիտի լինի երկրի վրայ

Եւ բարկութիւն՝ այս ժողովրդի հանդեպ: 24 Նրանք սրի պիտի քաջուեն, գերի պիտի տարուեն բրյոր հեթանոսներից. Եւ Երուսաղեմը ուորի կոխան պիտի լինի ազգերից, մինչեւ որ լրանան հեթանոսների ժամանակները»: 25 «Եւ նշաններ պիտի լինեն արեգակի, լուսի եւ աստղերի վրա: Եւ երկրի վրա պիտի լինի հեթանոսների տագնաապ՝ ծովի եւ խօսվութեան նման ահեղ ձայնի պատճառով, 26 աշխարհի վրայ զայլիք պատահարների վախից եւ նախազգացումից մարդիկ պիտի մեռնեն, որովհետեւ երկնքի գորութիւնները պիտի շարժուեն: 27 Եւ այն ժամանակ պիտի տեսնեն մարդու Որդուն եկած ամպերի վրայ, գորութեամբ եւ մեծ փառքով: 28 Եւ երբ սկսուի այս բանը լինեա, վեր կացէր եւ ձեր զորի խները բարձրացնէր, որովհետեւ մօտ է ձեր փրկութիւնը»: 29 Եւ նրանց ասաց մի առակ: «Նայեցք թգենուն եւ ամեն մի ծառի. 30 Երբ իրենց բողոքը ցոյց են տայիս, տեսնում էք այն ու դրանից իմանում էք, որ մօտ է ամառը: 31 Նոյնպէս եւ դուք, երբ տեսնէք այս բոլորը կատարուած, իմացէք, որ Աստծոն արբարթիւնը մօտ է: 32 Եշարիս ես ասում ձեզ, որ այս սերունդը չափուի անցնի, մինչեւ որ այս բոլորը կատարուի: 33 Երկինքը եւ երկրը կ'անցնեն, բայց իմ խօսքերը չեն անցնի»: 34 «Զգոյշ եղէք իմբներդ ճեզնից. զուց է ձեր սրտերը ծանրանան գեխութեամբ եւ հարբեցողութեամբ ու աշխարհիկ հոգսերով. Եւ յանկարծակի հասնի ձեր վրայ այն օրը. 35 Որովհետեւ այդ օրը որոզայի նման պիտի հասնի այն ամենքի վրայ, որոնք բնակում են երկրագնդի ամրող երեսին: 36 Վրթոնն կացէք այսուհետեւ, ամեն ժամ աղօթք արէք, որպեսզի կարողանաք զերծ մնալ այն ամնից, որ լինելու է, եւ արծնի լինէք կանզմելու մարդու Որդուաց:» 37 Եւ ցերեկ ուսուցանում էր տաճարի մէջ, իսկ գիշերները ենուում էր, մնում այն լերան վրայ, որը կոչում էր Զիթենեաց: 38 Եւ ամբողջ ժողովուրդը առաւսուները վաս շտապում եր նրա մօտ՝ տաճարում նրան լինու համար:

22 Մօտեցաւ Բաղարջակերաց տօնը, որը կոչում էր Պատեք: 2 Իսկ քահանայապետներն ու օրէնսգետները հնար էին վիտուու, թէ ինչպէս սպանն նրան, բայց վախենում էին ժողովրդից: 3 Ապա սատանան մտա Խևկարիովտացի կոչուած Յուլայի մէջ, որ Տաններկուի թռում էր: 4 Սա զնաց քանակցեց քահանայապետների, օրէնսգետների եւ ժողովրդի իշխանաւորների հետ, որ Յիսուսին նրանց մատնի: 5 Նրանք ուրախացան եւ խոստացան նրան արծաթ տալ: 6 Եւ նա յանձն առա ու պատեն արիթ էր վիտուում նրան մատնելու նրանց՝ ամբոխից մեկուսի: 7 Էկաւ Բաղարջակերաց օրը, երբ օրէնք էր մորթել Պատեքը: 8 Եւ նա ուղարկեց Պետրոսին եւ Յովհաննեին ու ասաց. «Գնացէք, պատրաստեցէք մեզ համար Պատեքի ընթրիքը, որ ուտենք:» 9 Եւ նրանք ասացին. «Ո՞ւ ես ուզում, որ պատրաստենք:» 10 Եւ նրանց ասաց. «Ահա, երբ քաղաք մտնէք, ձեզ կը հանդիպի մի մարդ՝ ջրի սափորը բարձած. զնացէք նրայնտեւից այն տունը, ուր նա կը մտնի: 11 Եւ կ'ասէք տանտիրոջը. «Կարդապետը քեզ ասում է՝ ուր է այն հիւրասրած,

որտեղ աշակերտներիս հետ պիտի ուտեմ Պատեք ընթրիքը»: 12 Եւ նա ձեզ ցոյց կը տայ զարդարուած մի մեծ վերնաստուն, եւ այնտեղ կը պատրաստէք: 13 Եւ աշակերտները զնացին զտան, ինչպէս որ իրենց ասել էր. Եւ պատրաստեցին Պատեքը: 14 Եւ երբ ժամը հասաւ, սեղան նստեց, եւ տասներկու առաքեաներն էլ՝ իր հետ: 15 Եւ նրանց ասաց. «Ցոյց ցանկացայ այս Պատեքի ընթրիքը ուտել ձեզ հետ, քանի դեռ չեմ չարչարուել: 16 Բայց ասում եմ ձեզ, թէ այլևս չեմ ուտելու սրանից, մինչեւ որ Պատեքը կատարուի Աստծու արբարթեան մէջ»: 17 Եւ, բաժար վերցնելով, գոհութիւն յայսնեց Աստծոն եւ ասաց. «Առէք այս եւ բաժանեցէք ձեռ մէջ. 18 ասում են ձեզ, թէ այսուհետեւ որդատունիկի թերթից չեմ խմելու, մինչեւ որ գայ Աստծու արբարթիւնը»: 19 Եւ հայ Վերցնելով՝ գոհութիւն յայսնեց Աստծոն, կտրեց, տուեց նրանց եւ ասաց. «Վս է իմ մարմնիր, որ շատերի համար է տրուած. այս արէք իմ յիշատակի համար»: 20 Նոյնպէս եւ բաժակը վերցրեց ընթրիքից յետոյ եւ ասաց. «Վս բաժակը նոր Ուլիստ է իմ արիւնու՝ ձեզ համար թափուած: 21 Բայց ահաւասի իմ մասնիչի ձեռքը հնա հետ ասեղանի վրա է: 22 Եւ մարդու Որդին աշխարից կը զնա բառ սահմանուածի, բայց վայ այն մարդուն, ում ձեռքով կը մատնուիք»: 23 Եւ նրանք սկսեցին հարցնել իրար մէջ, թէ իրենցից ովք է, որ այդ անելու է: 24 Եւ նրանց մէջ հակածառութիւն առաջացաւ, թէ իրենցից ովք պիտի մեծ համարուի: 25 Եւ նա նրանց ասաց. «Ազգերի թագաւորները տիրում են իրենց ժողովուրդների վրայ, եւ նրանք, որ իշխում են նրանց վրայ, բարերարներ են կոչուում: 26 Բայց դուք այդպէս չինէք, այլ՝ ովք որ մեծ է ձեր մէջ, թող լինի ինչպէս կրտսերը, իսկ առաջնորդ՝ ինչպէս սպասաւորը: 27 Ո՞վ է մեծ, սեղան նստանիր, թէ սպասաւորը: Չ՞ ո՞ր սեղան նստանիր: Բայց ես ձեր մէջ ես իրեն սպասաւոր»: 28 «Եւ դուք էք, որ իմ փորձութիւնների մէջ հնա հետ էիք մնում մինչեւ այժմ: 29 Եւ ես խոստանում եմ ձեզ, - ինչպէս եւ իմ Յայրը հնա խոստացաւ տայու արբարթիւնը, - 30 որ ուտեք եւ խմէք իմ սեղանից իմ արբարթեան մէջ եւ նստէք տասներկու զահերի վրայ՝ դատելու Խրապէի տասներկու ցեղերը»: 31 Եւ Տէրն ասաց. «Սիմն, Սիմն, ահա սատանան ուզեց ձեզ ցորենի նման մաղեք: 32 Բայց ես աղօթեցի թեզ համար, որպէսզի քո հասաւր չպակասի, եւ դու, երբ վերադառնաս հնա, հաստատես քո Եթերյաններին»: 33 Եւ Պետրոսն ասաց. «Տէ՛, պատրաստ եմ թեզ հետ զնալ եւ բանտ, եւ դէպի մահ:» 34 Եւ նա նրան ասաց. «Ասում եմ թեզ, Պետրոս, այսօր դեռ արբարթ կամչած չպիտի լինի, մինչեւ որ դու երեք անզամ ուրանաս՝ ասելով, թէ ինձ չես ճանաչում:» 35 Եւ նրանց ասաց. «Երբ ուղարկեցի ձեզ առանց քասակի, մահսադի եւ կօշկների, միթէ որեւէ բանի կարօտ մնացիք:» 36 Եւ նրանք ասացին՝ եւ ոչ մի բանի: Ապա ասաց. «Իսկ այժմ՝ ովք որ բասկ ունի, թող վերցնի այն, նոյնպէս եւ՝ ճախադ, իսկ ովք որ չունի, թող վաճախի իր վերարկուն եւ իր համար սուր զնի:» 37 Բայց ասում եմ ձեզ, այս եւս, որ գրուած է, պէտք է, որ կատարուի իմ վրայ, թէ՝ «Անօրէնների հետ դասուեց». որովհետեւ, ինչ որ ինձ համար է գրուած, կատարուելու վրայ է:» 38 Եւ նրանք ասացին. «Տէ՛, ահաւասիկ այստեղ երկու սուր կայ:»

ԵԼ նրանց ասաց. «Բաւական են»: **39** Ել Յիսուսը ըստ իր սովորութեան եկած գնաց Զիթենեաց լեռը. նրա յետեւից գնացին եւ աշակերտները: **40** Երբ տեղ հասաւ, ասաց նրանց. «Ազօթքի կանգնեցէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք»: **41** Ել ինքը հեռացաւ նրանցից մօտ մի քարոննեց, ծնրադրեց, աղօթում էր եւ ասում. **42** «Հայր, եթէ կամենում ես, այս քաժակը ինձնից հեռացրու, բայց ոչ թէ իմ կամքը, այլ բնո՞ր թող լինի»: **43** Ել նրան երկնքից երեւաց մի հրեշտակ եւ ուժ էր տախս նրան. նա տագնապի մէջ էր եւ ամբողջ հոգով էր աղօթում: **44** «Ել նրանցից քրտիմքը հոսում էր արեան կաթիլների մանա՞շիքը շիրշի գետին թափուելով»: **45** Ել վեր կենալով աղօթքից՝ եկած աշակերտների մօտ, նրանց քնած գուած տրտումլիմինց **46** Ել նրանց ասաց. «Ինչն էր քնել վեր կացէք, աղօթեցէք, որպեսզի փորձութեան մէջ չընկնէք»: **47** Ել մինչ նա դեռ խօսում էր, ահա երեւաց մի ամրոխ. եւ նա, որ Յուդա էր կոչւում, Տասներկուուից մէկը, առաջնորդում էր նրանց. երբ Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին, համրուեց նրան, որովհետեւ այն նշան էր տուել նրանց, թէ՝ «Ուս հետ եւ սա համրուուեմ, նա է, նրան քննեցէք»: **48** Յիսուս նրան ասաց. «Յունդա, համրուելի՞ց եւ մատնում մարդու Որդուն»: **49** Երբ նրա շուրջը զնուուրներու տեսան եղածը, նրան ասացին. «Տէ՛ր, սորով նրանց հարուածնենք»: **50** Ել աշակերտներից մէկը հարուածեց քահանայապետի ծառային եւ կորեց դէն զցեց նրա աջ ականջը: **51** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Թոյն տուէք, բայ է եղածը»: Ել դիպելով ականջին՝ այն թժկեց: **52** Ել իր վրայ եկած քահանայապետներին, տաճարի իշխանաւորներին եւ ծերերին ասաց. «Ինչպէս աւագակի վրայ էր զայի սրերով ու մահակներով. **53** Միշտ ձեզ հետ էի տաճարում, եւ դոլր ինձ վլայ ձեռք չերկարեցիք. սական այս է ձեր ժամը եւ խաւարի իշխանութեան զօրութիւնը»: **54** Ել քոներկ նրան՝ տարան եւ մտցրին քահանայապետի տունը. իսկ Պետրոսը հետուից գնում էր նրա յետեւից: **55** Երբ զաւրի մէջ կրակ վառեցին եւ նստեցին շուրջը. Պետրոսն էլ նստեց նրանց մէջ: **56** Մի աղախին տեսալ նրան կրակի լոյսի մօտ նստած, հայեացը սեւեուց նրան եւ ասաց. «Սա էլ էր նրանցից, որ նրա հետ էին»: **57** Իսկ Պետրոսն ուրացաւ ու ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում, ով կիս»: **58** Ել թի յետոյ մէկ ուրիշ տեսա նրան եւ ասաց. «Դո՞ւ էլ նրանցից չեմ»: Պետրոսն ասաց. «Ով մարտ, ես նրանցից չեմ»: **59** Ել երբ մի ժամ էլ անցա, մէկ ուրիշը վիճում էր եւ ասում. «Ծիշտ որ սա էլ նրա հետ էր, որովհետեւ գալիխացի է»: **60** Պետրոսն ասաց. «Ով մարտ, չգիտեմ այդ ինչ եւ խօսում»: Ել նոյն պահին, միշտ նա այս ասում էր, աքաղաղը կանչեց: **61** Տէրը դարձաւ եւ նայեց Պետրոսին. եւ Պետրոսը յշեց Տիրոց խօսքը, որ ասել էր իրեն. «Դո՞ւ աքաղաղը չկանչած երեք անգամ պիտի ուրանաս, թէ ինձ չես ճանաչում»: **62** Ել Պետրոսը դուրս ենթուվ՝ դառնօրեն լաց եղաւ: **63** Ել այն մարդիկ, որ նրան պահանում էին, ծիծառում էին նրա վրայ եւ խփում, **64** ծածկում էին նրան երեսը եւ տանջում, հարցում էին նրան եւ ասում. «Մարգարեացի՞ն է, որ քեզ խփեց»: **65** Ել հայիոյերով՝ ուրիշ շատ բաներ էլ էին ասում նրա երեսին: **66** Ել երբ լոյսը բացուեց, հաւաքուեց ժողովրդի ծերակոյտը.

քահանայապետներ եւ օրէնսգէտներ, եւ Յիսուսին քաշեցին բերին իրենց ատեանի առաջ եւ ասացին. «Եթէ որև ես Քրիստոսը, ասա մեզ»: **67** Նրանց ասաց. «Եթէ ձեզ ասեմ իսկ, չէք հաւատոյ: **68** Ել եթէ ես ձեզ հարցնեմ, ինձ պատասխան չէք տայ կամ չէք արձակի ինձ: **69** Բայց սրանից յետոյ մարդու Որդին պիտի նստի Աստծու գօրութեան աջին»: **70** Ել ամէնքը միասին ասացին. «Ուրեմն դոլ Աստծու Որդին ես»: Ել նա նրանց ասաց. «Դուք ասում էք, թէ ես եմ»: **71** Ել նրանք ասացին. «Էլ ինչ վկայութիւն է պէտք մէզ, որովհետեւ մենք ինքներս լսեցինք նրա բերամից»:

23 Ել նրանց ամբողջ քազմութիւնը, վեր կենալով, նրան տարա Պիղասոսի մօտ: **2** Ել սկսեցին ամբատանել նրան եւ ասել. «Գտանք սրան, որ մոլորեցնում էր մեր ազգը, արգելում էր կայսրին հարկեր տալ եւ ինքն իր մասին ասում էր, թէ՝ Քրիստոսն է, թագաւոր»: **3** Իսկ Պիղասոսը հարցրեց նրան եւ ասաց. «Հրեաների թագաւորը դոմ ես»: Նա պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Դու ասացիր»: **4** Պիղասոսը քահանայապետներին եւ ժողովրդին ասաց. «Վյո մարդու մէջ ես որեւէ յանցանք չեմ գտնում»: **5** Իսկ նրանք պնդում էին եւ ասում, թէ ըմբռստութեան է մրում ժողովրդին, քարոզում է ամբողջ Հրեաստանում՝ Գալիխայից սկսած մինչեւ այստեղ: **6** Իսկ Պիղատոսը, երբ լսեց Գալիխայի մասին, հարցրեց, թէ այդ մարդը գալիխացի է: **7** Ել երբ իմացաւ, թէ Յերովիդսի հշանանութիւնից է, յանձնեց, որ նրան տանեն Յերովիդսի մօտ, որովհետեւ այդ օրերին նա էլ Երուսաղէմում էր: **8** Ել երբ Յերովիդսը տեսան Յիսուսին, շատ ուրանացաւ, որովհետեւ երկար ժամանակից ի վեր ցանկանում էր նրան տեսնել, քանի որ յաճախ լսում էր նրա մասին եւ ակնկապութիւն ուներ նրա ձեռքով կատարուած որեւէ նշան տեսնես: **9** Յերովիդսը նրան հարցաքննեց շատ խօսքերով, իսկ Յիսուս նրան ոչ մի պատասխան չտուեց: **10** Քահանայապետներն ու օրէնսգէտները վեր էին կենում եւ նրան բուռն կերպով ամբատանում: **11** Յերովիդս էլ, իր զօրականներով հանդերձ, արհամարեց նրան եւ ծիծառեց նրա վլայ՝ սպիտակ զգացներ հազցենել տուեց նրան ու վերստին յանձնեց, որ տանեն նրան Պիղասոսի մօտ: **12** Ել Պիղասոսն ու Յերովիդսը այդ օրերին բարեկամներ եղաւն, որովհետեւ առաջ իրար թշնամիներ էին: **13** Պիղասոսը կանչեց քահանայապետներին, իշխանաւորներին եւ ժողովրդին ու ասաց. **14** «Վյո մարդուն բերեցիք ներկայացրիք ինձ, որպէս ժողովրդին մոլորեցնողի. Ել ահաւասիկ ծեր առաջ դատաքննութիւն արեցի եւ այս մարդու մէջ չգտայ մէկն այն յանցանքներից, որոնցուց դոլ ամբատանում էր նրան: **15** Ել ոչ էլ Յերովիդսը, որի մօտ իրամայեցի, որ Յիսուսին տանեն: **16** Արդ, նա մահուան արտանի ոչինչ չի արեւ, նրան զանահարել կը տամ եւ կ'արձակեն»: **17** (որովհետեւ հարկաւոր էր իրաքանչիլ տօնի աօթի մի բանտարկեալ արձակի նրանց համար): **18** Ել նրանք ամրոջ քազմութեամբ աղտակում էին եւ ասում. «Նրան վերացրուն» եւ արձակիր մեզ համար Բարաբային»: **19** (որը քաղաքում պատահած մի խոռվութեան եւ սպանութեան

համար բանտարկուել էր): **20** Պիղատոսը նորից սկսեց խօսել, որովհետեւ կամենում էր Յիսուսին արձակել: **21** Եւ նրանք կրկին աղաղակում էին ու ասում. «Խաչը հանիր նրան»: **22** Եւ նա երրորդ անգամ ասաց նրան. «Բնչ չար բան է արել սա. նրա վրայ մահուան արժանի որեւէ յանցանք չգտայ. սրան գանահարել կը տամ եւ կ'արձակեմ»: **23** Իսկ նրանք բարձրածայն ստիպում էին եւ ուզում, որ նրան խաչը հանի: Եւ նրանց ու քահանայացանեսների ճայները աւելի ուժեղանում էին: **24** Եւ **Պիղատոսը հաւանութիւն տուեց**, որ նրանց պահանջը կատարուի: **25** Նա արձակեց Քարարքային, որը խոռովութեան եւ սպանութեան համար բանտ էր նետուած, եւ որին էլ ինչն ուզում էին. իսկ Յիսուսին յանձնեց նրանց կամքին: **26** Երբ նրան ասան գնացին, քոնցին Սիխոն Կիրենացի անունով մէկին, որը հանդից էր զայխ. նրա վրայ դրեցին խաչը, որ այն բերի Յիսուսի յետեւից: **27** Եւ նրա յետեւից գնում էր ժողովրդի մի մեծ քազմութիւն եւ կանայք, որոնք կոծում էին ու ողում նրան: **28** Յիսուս դարձաւ եւ ասաց նրան. «Երրուսատէմի դուստրեր, ինձ վրայ լաց մի եղէք, այլ լաց եղէք ձեր եւ ձեր որդիների վրայ. **29** որովհետու օրեր պիտի զան, երբ մարդիկ պիտի ասեն՝ «Երանի չքեր կանանց եւ նրանց, որոնք բնան չծնեցին եւ չդիեցրին»: **30** Այն ժամանակ մարդիկ պիտի սկսեն ասել լեռներին, թէ՛ ընկէք մեր վրայ, եւ բրուներին, թէ՛ ծածկեցէք մեզ, **31** որովհետեւ, երբ դավար փայտին այսպէս անեն, չորին ինչ կը պատահի»: **32** Ուրիշ երկու չարագործներ էլ բերեցին՝ նրա հետ սպանելու համար: **33** Երբ հասան Գագայ կրչուած տեղո, այնտեւ նրան խաչը հանեցին. Եւ չարագործներին էլ՝ մէկին աչ կողմն, միսին ծախ կողմը՝ խասեցին: **34** Եւ Յիսուս ասաց. «Հայո, ների դրանց, որովհետեւ չզիտեն, թէ ինչ են անում»: Եւ նրա զգեստները քածանելու համար վիճակ գցեցին: **35** Իսկ ժողովուրդը դիտում էր. իշխանաւորները նրանց հետ միասին ծաղրում էին նրան եւ ասում. «Ուրիշներին ազատեց, թող ինքն իրեն էլ ազատի, եթե՛ դա է Քրիստոսը՝ Աստծու ընտրեալ Որդին»: **36** Չինուորներն էլ ծաղրում էին նրան. առաջ էին զայխ, քացախ էին մատուցում նրան եւ ասում. **37** «Եթէ դու ես իրեաների թագաւորը, փրկիր ինքդ քեզ»: **38** Եւ նրա խաչի վրայ մի գրութիւն կար գրուած յունարէն, լատիներէն և երայերէն գրերով, թէ՛ սա է իրեաների արքան: **39** Իսկ կախուած չարագործներից մէկը հայիցում էր նրան եւ ասում. «Դու չես Քրիստոսը. Փրկիր ինքդ քեզ եւ մեզ»: **40** Նրա ընկերը նրան սաստելով՝ պատասխան տուեց եւ ասաց. «Աստծոց չես վախենում, դու, որ նոյն պատիժն ես կրում: **41** Եւ մենք իրաւացիօրէն արժանի հատուցումն ենք ստանում այն գործների համար, որ կատարեցինք, իսկ սա որեւէ վատ բան չի արել»: **42** Եւ ասաց Յիսուսին. «Յիշիր ինձ, Տէ՛ր, երբ զան քո թագաւորութեամբ»: **43** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում քեզ, այսօր ինձ հետ դրախտում կը լինեմ»: **44** Եւ համարեա կէսօր էր. Եւ խաւար եղաւ ամրող երկրի վրայ մինչեւ ժամը երեքը. արեգակը խաւարեց: **45** Եւ տաճարի վարագոյրը մէշտենից պատռուեց: **46** Եւ Յիսուս բարձրածայն աղաղակեց եւ ասաց. «Հայր, քո ձեռքն եմ աւանդում իմ հոգին»: Երբ

այս ասաց, հոգին աւանդեց: **47** Եւ հարիւրապետը, տեսների ինչ որ պատահեց, փառաւորեց Աստծուն եւ ասաց. «Խակապէս այս մարդը արդար էր»: **48** Եւ ամբողջ ժողովուրդը, որ եկել էր ու դիտում էր այս տեսարանն ու կատարուածը, ծեծում էր կուրծքը եւ վերադառնում: **49** Նրա բոլոր ծանօթներն եւ կանզնել էին հեռուում. Եւ կանայք, որոնք Գայլիխայից նրա յետեւից էին եկել, տեսնում էին այս բաները: **50** Եւ ահա Ցովսէփ անունով մի մարդ կար իրեաների Վրիմաթէ քաղաքից: Նա իրեաների խորիրդի անդամ էր, քարեգործ եւ արդար մի մարդ: **51** (աս չէր միաբանել նրանց մտադրութիւններին ու գործերին): Եւ ինքն էլ էր սպասում Աստծու թագաւորութեանը: **52** Սա Պիղատոսի մօտ գալով ուզեց Յիսուսի մարմինը: **53** Եւ նրան խաչի հեցնելով՝ փարաքեց պատանքով ու դրեց վիմափոր գերեզմանի մէջ, որտեղ բնաւ ոչ ոք դրուած: **54** Եւ օրը ուրբաթ էր, ու լուսանում էր շաբաթը: **55** Եւ Ցովսէփի յետեւից գնում էին կանայք, որոնք Գայլիխայից էին եկել Յիսուսի հետ. նրանք տեսան գերեզմանը, եւ թէ ինչպէս նրա մարմինը այստեղ դրուեց: **56** Վերադառնան, ինկեր եւ իդեր պատրաստեցին ու շաբաթ օրը, օրեւնի համաձայն, հանգիստ արեցին:

24 Բայց կիրակի օրը, առաւօտեան շատ վաղ, կանայք գերեզման եկամ՝ բերելով իրենց պատրաստած խնկերը. նրանց հետ եւ ուրիշ կանայք: **2** Եւ քար գերեզմանից զրոյաց գտան Յ ուներ մտնելով՝ Տէր Յիսուսի մարմինը չգտան: **4** Եւ մինչ նրանք զարմացած էին այս բանի վրայ, ահա լուսաւոր զգեստներով երկու մարդիկ հասան նրանց մօտ: **5** Եւ երբ կանայք զարդիկ բերեցին ու իրենց երեար գետին խոնարհեցրին, մարդիկ ասացին. «Բնչն ողջին մնենեմների մէջ էր փնտռում: **6** Այստեղ չէ, այլ՝ յարեա: Յիշեցք՝ ինչպէս խօսեց նա ձեզ հետ, երբ Գայլիխայում էր. **7** ասում էր, թէ պէտք է, որ մարդու Որդին մեղաւոր մարդկանց ձեռքը մատնուի, խաչուի և երրորդ օրը յարութիւն անին»: **8** Եւ նրանք յիշեցին նրա խօսքերը: **9** Եւ վերադառնան ու պատմնեցին այս ամենը Տասնմէկին եւ բոլոր միաներին: **10** Եւ Մարիամ Մագրաղենացին, Յովիհաննան, Յակոպ մայր Մարիամը եւ նրանց հետ ուրիշ կանայք էին, որ այս բաները պատմեցին առաքեալներին: **11** Բայց նրանց խօսքերը քարբաջանը թուացին աշակերտներին, եւ չէին հաւատում նրանց: **12** Սակայն Պետրոսը վեր կացաւ եւ վազեց զէպի գերեզման, նայեց ու տեսաւ, որ կտաները միայն կային: Եւ գնաց՝ մտքում զարմացած, թէ ինչ էր եղել: **13** Եւ ահա նոյն օրը աշակերտներից երկուուր գնում էին մի գլուխ, որի ամենը Եմնաւու էր, եւ որը Երուսալեմից հեռու էր մօտ տասնմէկ կիրամետը: **14** Եւ նրանք միմեանց հետ խօսում էին կատարուած բոլոր անցուղարձերի մասին: **15** Եւ մինչ նրանք խօսում էին ու վիճում, ինքդը՝ Յիսուս մօտեցաւ ու վիճում էր նրանց հետ: **16** Բայց նրանց աշքերը քրնուած էին, որպէս կիրամետ նրանց չճանաչեն: **17** Եւ նրանց ասաց. «Այդ ինչ բաներ են, որոնց համար բայլեիս վիճում էր միմեանց հետ եւ տրտմած էր»: **18** Նրանցից մէկը, որի անունը Կղեղպաս էր, ասաց նրան. «Երուսաղեմում միայն դու ես,

որ չես իմացել,թէ ինչեր կատարուեցին այնտեղ այս օրերին»: 19 Եւ նրանց ասաց՝ ինչ Եւ նրանք ասացին Յիսուս Նազրիլեցու մասին, որ Եղաս մարգարէ մարդ, հզօր՝ գործերով եւ խօսքերով, Աստծու եւ ամրոջ ժողովորի առաջ, 20 Եւ թէ ինչպէս մեր քահանայապետները եւ իշխանաւորները նրան մատնեցին մահուան դատաստանի ու խաչը հանեցին նրան: 21 Մենք ակնկալրւմ ենք, թէ նա է, որ փրկելու Է Խրայէլը. սակայն, այս բոլորով հանդերձ, այս երրորդ օրն է, որ այդ բաները կատարուեցին: 22 Այլ նաեւ մեզ զարմացրին մեր միջոց մի քանի կանայք, որոնք վայ առաջատան գերեզման էին զնացել, 23 Եւ նրան մարմին չէին զնաց. նրանք եկան եւ ասացին, թէ նաեւ մի տեսչի էլ էին տեսել հրեշտակների, որոնք ասում էին նրան մասին, թէ կենամի է: 24 Ապա մեզնից ոմանք էլ գերեզման զնացին եւ զտան այնպէս, ինչպէս կանայք ասեն Եին: Բայց նրան չտեսան: 25 Եւ նա ասաց նրանց. «Ո՛վ անմիտ եւ թուլախրտ մարդիկ, որ դժուարանում էք հաւատալ այն ամենին, որ ասացին մարգարէները: 26 ՉՔ որ Քրիստոս պէտք է նոյն այդ չարչարանքները կրեր եւ այնպէս մտնէր իր փառքի մէջ»: 27 Եւ Ակած ՆՍկութիւն ու բոլոր մարգարէներից մեկնում էր նրանց այն բոլորը, ինչ գորուած է իր մասին բոլոր Գրեքորւմ: 28 Երբ մօտեցան այն գիտին, ուր զնում էին, Յիսուս պատճառ բռնեց, թէ ինքը զնարու է աւելի հեռու տեղ: 29 Իսկ նրանք շատ ստիպեցին նրան ու ասացին. «Մեզ մօտ գիշերի, որովհետեւ երեկոյ է, եւ օրը տարածամել է»: Եւ նա ներս մտա՛ նրանց հետ այնտեղ գիշերելու: 30 Եւ երբ նա սեղան նստեց նրանց հետ, հաց վերցնելով՝ օրինեց, կտրեց այն եւ տուեց նրանց: 31 Եւ նրանց աչքերը բացուեցին ու ճամաչեցին նրան, իսկ ինքը նրանց աչքին աներեւոյթ եղա: 32 Եւ նրանք ասացին միմեանց. «Մեր սրտերն էլ միշտ չէին ճնշում մեր մէջ, մինչ նա ճանապարհին խօսում էր մեզ հետ. եւ ինչպէս էր մեզ բացատրում Գրեքը»: 33 Ապա անմիջապէս վեր կացան ու Երրևանի վերաբարձան եւ հաւաքուած զտան Տասնմէկին եւ նրանց հետ եղածներին, 34 որոնք ասում էին, թէ՝ «Իսկապէս յարեաւ Տէրը եւ երեւաց Սիմոնին»: 35 Իսկ երկուսը պատմեցին այն, ինչ պատահել էր ճանապարհին, եւ թէ ինչպէս Յիսուս իրեն ճանաչել էր տուել նրանց՝ հաց կտրելու ժամանակ: 36 Մինչ դեռեւ նրանք այս էին խօսում, Յիսուս ինքը եկաւ կանգնեց նրանց մէջ եւ ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ, ես եմ, մի՛ վախեցէք»: 37 Իսկ նրանք զարիկուած վախենում եւ կարծում էին, թէ մի ոգի են տեսնում: 38 Եւ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էք խօսվուած, եւ ինչո՞ւ ձեր սրտերում կասկածներ են ծագում. 39 տեսէք իմ ձեռքերն ու ոտքերը, որովհետեւ նոյն ինքն են եմ. շօշափեցէք ինձ եւ տեսէք, որովհետեւ ոգին մարմին եւ ուսկորներ չունի. ինչպէս տեսնում էք, 40 ես ունեմ»: 41 Եւ այս ասելով՝ ցոյց տուեց նրանց իր ձեռքերն ու ոտքերը: 42 Եւ մինչ դեռեւ ուրախութիւնից չէին հաւատում եւ զարմացած էին, ասաց նրանց. «Վյսել ուտելու բան ունէք»: 43 Եւ նրանք տուին նրան խորոված ձկան մի կտոր եւ մեղրախորիսիս: 44 Եւ նա առա կերաւ նրանց առաջ, իսկ մճացածները տուեց նրանց ու ասաց. 45 «Մրանք այն խօսերն են, որ խօսեցի ձեզ հետ, մինչ ձեզ հետ էի, թէ՝ պէտք է կատարուեն այն ամենը, որ գրուած են իմ

մասին Մովսէսի օրենքում, մարգարէների մէջ եւ սաղմոսներում»: 46 Այն ժամանակ բացեց նրանց մտքերը, որ հասկանան Գրեկոր: 47 Եւ ասաց նրանց. «Վյսէս պէտք է չարչարուէր Քրիստոս, յարութիւն առնէր մնանեմներից երրորդ օրը, 48 Եւ բարոգուէր նրա ամունով պաաշխարութիւնն եւ մեղքերի թողովթիւն բոլոր ազգերի մէջ՝ Երուսաղէմից սկսած: 49 Եւ այս բաների վկաներ էք դուք: 50 Եւ ահա ես ուղարկում եմ Ձեզ իմ Յօր խօստումը, իսկ դուք նստեցք Երրևանի բաղաքում, մինչեւ որ Երկնից գօրութեամբ զգեստաւորուէք»: 51 Ապա նրանց տարաս հանեց մինեց Բեմանիս եւ, բարձրացնելով իր ձեռքերը, օրինեց նրանց: 52 Եւ մինչ նա օրինում էր նրանց, բաժանուեց նրանցից եւ դեպի երկինք էր Վերանում: 53 Իսկ նրանք երկրպագեցին Յիսուսին եւ մեծ ուրախութեամբ Վերադանան Երրևանում: Եւ միշտ տաճարում էին, գովարանում եւ օրինաբանում էին Աստծուն:

ՅՈՎՅԱՆԻՒԻ

1 Սկզբից էր Բանը, եւ Բանը Աստծու մօտ էր, եւ Բանը Աստծուած էր: **2** Նա սկզբից Աստծու մօտ էր: **3** Ամեն ինչ նրանով եղաւ, եւ առանց նրան չեղաւ ոչինչ, որ եղել է: **4** Կենաքը նրանով էր: Եւ այդ կենաքը մարդկանց համար լոյս էր: **5** Եւ լոյսը խաւարի մեջ լուսաւորում է, եւ խաւարը նրան չնուածեց: **6** Կար մի մարդ՝ Աստծուց ուղարկուած, նրա անունը՝ Յովիաննէս: **7** Սա եկաւ որպես վկայ, որպէսիդ վկայի լոյսի մասին, որ բոլոր նրան միջոցով հաւատան: **8** Ինքը լոյսը չէր, այլ եկել էր, որ վկայի լոյսի մասին: **9** Վյշ լոյսն էր ճշմարիտ լոյսը, որ լուսաւորում է ամեն մարդու, որ գալու է աշխարի: **10** Նա աշխարի մեջ էր, եւ աշխարի նրանով եղաւ, սակայն աշխարի նրան չճանաչեց: **11** Իւրայինների մօտ եկաւ, բայց իւրայինները նրան չլորունեցին: **12** Իսկ ովերն նրան ընդունեցին, նրանց իշխանութիւն տուեց լիները Աստծու որդիններ, նրանց, որոնք իր անունով կը հաւատան: **13** Նրանք ոչ արթիւնից, ոչ մարմնի կամքից եւ ոչ էլ մարդու կամքից, այլ Աստծուց ծնութեցին: **14** Եւ Բանը մարմնին եղաւ ու բնակուեց մեր մեջ, եւ տեսանք նրան փառքը, նման այն փառքի, որ Յայրն է տախս Միաձնին՝ ին շնորհով ու ճշմարտութեամբ: **15** Յովիաննէսը վկայում էր նրա մասին, աղաղակում եւ ասում. «Սա է, որի մասին ասացի: Նա, որ իմ յետեւից էր գալու, ինձնից մեծ եղաւ, որովհետեւ ինձնից առաջ կար»: **16** Մենք բոլորս նրա լիիւլութիւնից ստացանք շնորհ՝ շնորհի փոխարեւն. **17** Որովհետեւ օրնիքը Մովկեսի միջոցով արտևեց, իսկ շնորհը եւ ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի միջոցով եղաւ: **18** Աստծուն ոչ ոք երեք չի տեսեւ, քանի միայն միածին Որդորը, որ Յօր ծոցում է. Նա յայտնեց Նրան: **19** Եւ Յովիաննէսի վկայութիւնը այս է. Երբ իրեանները Երուսաղեմից քահանաներ ու դեւտացիներ ուղարկեցին նրա մօտ, որպէսիդ հարցնեն նրան՝ դու ո՞վ ես, **20** Նա խոստվանեց առանց Վարանելու. խոստվանեց, թէ՛ ես Քրիստոսը չեմ: **21** Ու նրան հարցրին՝ իսկ դու ո՞վ ես, Եղիսան ես: Եւ նա ասաց՝ ո՞չ, չեմ: Իսկ դու մարգարեն ես: Նա պատասխանեց՝ ո՞չ: **22** Իսկ ասաւ մեզ՝ դու ո՞վ ես, որպէսիդ պատասխան տանենք նրանց, որոնք մեր ուղարկեցին. ինչ ես ասում քո մասին: **23** Նա ասաց. «Ես անապատում կանչողի ծայնն եմ, հարթեցէք Տիրոց ճանապարհը, ինչպէս ասաց Եսայի մարգարեն»: **24** Եւ եկողնները փարիսեցիների կողմից էին: **25** Նրանք հարցրին նրան ու ասացին. «Իսկ դու ինչո՞ւ ես մկրտում, եթէ դու չես Քրիստոսը, ոչ էլ Եղիսան ես ոչ էլ մարգարեն»: **26** Յովիաննէսը պատասխան տուեց նրանց ու ասաց. «Ես ծեզ մկրտում եմ ջրով. ծեր մեջ կայ մեկը, որին դուք չէք ճանազում, **27** որ գալու է իմ յետեւից, եւ որի կօշխների կապերը արձակելու արժանի չեմ ես»: **28** Վյո բանը պատահեց Քերարիայում, Յորդանանի միւս կողմում, ուր գտնուում էր Յովիաննէսը եւ մկրտում: **29** Յետեւեալ օրը նա տեսա Յիսուսին, որ պայխ էր դէափի իրեն, ու ասաց. «Վհա Գառն Աստծուծոյ, որ վերացնում է աշխարի մեղքը: **30** Սա է նա, որի մասին ես ասում էի՛ իմ յետեւից գալու է մեկը, որ ինձնից մեծ եղաւ, որովհետեւ ինձնից առաջ կար: **31** Եւ ես

չէի ճանաչում նրան, բայց որպէսիդ յայտնի լինի իւրայիշին, դրա համար ես եկաւ ջրով մկրտելու: **32** Յովիաննէսը վկայեց եւ ասաց. «Տեսա Յովին, որ իշուում էր երկնքից որպէս աղանդի եւ հանգչում նրա վրա: **33** Եւ ես չէի ճանաչում նրան. սակայն նա, ով ինձ ուղարկեց ջրով մկրտելու, նա ինձ ասաց. «Ում վրայ տեսնես, որ Յովին իշուում եւ մնում է, նա է, որ մկրտում է Սուլը Յովով»: **34** Եւ ես տեսայ ու վկայեցի, թէ սա է Աստծու Որդին»: **35** Յետեւեալ օրը դարձեալ այնտեղ կանգնած էր Յովիաննէսը. նաեւ իր աշակերտներից երկուուր: **36** Եւ նայելով Յիսուսին, որ անցնում գնում էր, ասաց. «Վհա Ասպիկ Քրիստոսը՝ Գառն Աստուծոյ»: **37** Երկու աշակերտները նրանից լսեցին, ինչ որ խօսեց, եւ գնացին Յիսուսի յետեւից: **38** Երբ Յիսուս յին դարձաւ եւ տեսա նրանց, որ գալիս էին իր յետեւից, ասաց նրան. «Ի՞նչ էք ուղում»: Նրանք ասացին նրան. «Դարբի (որ քարզմաննուում է՝ վարդապետ), ո՞ւր է քո օթեւանը»: **39** Նա նրանց ասաց. «Եկէք եւ տեսէք»: Եկան եւ տեսան, թէ որտեղ Էր նրա օթեւանը. եւ այն օրը նրա մօտ գիշերեցին, որովհետեւ մօտ ժամը չըրսն էր: **40** Սիմոն Պետրոսի երայր Անդրեասը մէկն էր այն երկուուցին, որոնք լսեցին Յովիաննէսի ասածը եւ գնացին Յիսուսի յետեւից: **41** Սա նախ գտնուում է իր երայր Սիմոնին ու նրան ասում է. «Գտանք Մեսիային» (որ քարզմաննուում է՝ Քրիստոս): **42** Սա նրան տարա Յիսուսի մօտ: Նայելով նրան՝ Յիսուս ասաց. «Դու Յովնանի որդի Սիմոնն ես. դու պիտի կոչուես Կեփաս» (որ քարզմաննուում է՝ Պետրոս): **43** Յաջորդ օրը Յիսուս որոշեց Գայիիա մենակնեւ, գտալ Փիլիպպասին ու նրան ասաց. «Վրի իմ յետեւից»: **44** Եւ Փիլիպպասը Բեթսայիացից էր, Անդրեասի ու Պետրոսի քաղաքից: **45** Փիլիպպասը գտնուում է Նաբանային ու նրան ասում. «Ում մասին որ Մովկեսը օրնիքի մեջ եւ մարգարեները գրել են, գտանք նրան՝ Յիսուսին՝ Յովիսէփի որդուն, Նապարէի քաղաքից»: **46** Նարաննայելը նրան ասաց. «Իսկ կարեմ է, որ Նազարէիփի մի որեւէից լսա բան դուրս գայ»: Փիլիպպասը նրան ասաց. «Վրի եւ տես»: **47** Երբ Յիսուս տեսաւ Նաբանային, որ իր մօտ էր գալիս, ասաց նրա մասին. «Վհա իսկական մի իւրայիլացի, որի մեջ նննգութիւն չկայ»: **48** Նաբանայելը նրան ասաց. «Ուտենից եւ ինձ ճանաչում»: Յիսուս պատասխանեց ևս ասաց. «Փիլիպպասը դեռ բեզ չկանչած, երբ թզենու տակ էիր, տեսայ թեզ»: **49** Նաբանայելը պատասխան տուեց նրան ու ասաց. «Դարբի, ո՞ւր ես Աստծու Որդին, ո՞ւր ես Եսրայէլի թագաւորը»: **50** Յիսուս պատասխան տուեց նրան ու ասաց. «Նրա համար ես հաւատում, որ թեզ ասացի, թէ՛ թզենու տակ տեսայ թեզ. դրանից շատ աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես»: **51** Եւ ասաց նրան. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, պիտի տեսնէք Երկինքը բացուած եւ Աստծու հրեշտակներին՝ բարձրանալիս եւ իջնելիս մարդու Որդու վրայ»:

2 Գայիիա հասնելու երրորդ օրը Կառնա քաղաքում հարսանիք կար: Եւ Յիսուսի մայրը այնտեղ էր: **2** Նաբանայիքի հրամիրուեցին նաեւ Յիսուս եւ իր աշակերտները: **3** Եւ երբ գնին պակասեց, մայրը Յիսուսին ասաց. «Գինի չունեն»: **4** Եւ Յիսուս նրան

ասաց. «Ինչ ես ուզում ինձնից, ով կին, իմ ժամանակը հետ չհասել»: 5 Նրա մայրը սպասաւորներին ասաց. «Ինչ որ ծեզ ասի, արքե՛»: 6 Այստեղ կային քար վեց թակովներ՝ հրեաների սովորութեան համաձայն մաքրուելու համար. Նրանցից իւրաքանչիւր շուրջ հարիւր լիոր տարրութիւն ուներ: 7 Յիսուս նրանց ասաց. «Լցրէ՛ այդ թակովները ջրով»: Եւ լցրին թերներեան: 8 Եւ ասաց նրանց. «Հիմա վերցրէ՛ եւ տարք սեղանապետին»: Եւ նրանք տարան: 9 Եւ երբ սեղանապետը ճաշակեց գինի դարձած ջուրով ու չէր իմանում, թէ որտեղից է (բայց սպասաւորները, որոնք ջուր լցրին, գիտէին), 10 խօսեց կանայի հետ ու ասաց. «Ամէն մարդ նախ նընտիր գինին է մատուցում, եւ երբ հարբած են, այս ժամանակ վասրո: Իսկ դու ընտիր գինին մինչեւ հիմա պահեց ես»: 11 Յիսուս այս առաջին նշանն արեց Գալիլիայի Կանա քաղաքում որպէս սկիզբը նշանների եւ յայտնեց իր փառքը, ու նրա աշակերտները հաւատացին նրան: 12 Սրանից յետոյ Յիսուս Կափառնայում հջան իր մօր եւ իր եղայրների հետ. Եւ այնտեղ մնաց մինչ քանի օր: 13 Յրեաների զատիկը մօտ էր, եւ Յիսուս Երուսաղեմ ելաւ: 14 Եւ տաճարի մէջ գտաւ նրանց, որ վաճառում էին արջաններ, ոչչաններ եւ աղաւնիներ, հնչպէս նաև՝ լումայափոխներ, որ նստած էին: 15 Եւ չուանից խարազան շինեց ու բոլորին տաճարից դուրս հանեց. նաև՝ ոչչաններն ու արջանները. իսկ լումայափոխներից պղնձադրամները ցիր ու ցան արեց եւ նրանց սեղանները շուր տուեց: 16 Իսկ աղաւնի վաճառողներին ասաց. «Դրանք այստեղից վերցրէ՛ եւ իմ Յօր Տունը վաճառատան մինչ վերածէ՛»: 17 Նրա աշակերտները յետոյ յիշեցին, որ գրուած է. «Քո Տան նկատմամբ իմ նախանձախնդրութիւնը ինձ պիտի ուտի՛»: 18 Յրեաները նրան ասացին. «Ինչ նշան ցոյց կը տաս մեզ, թէ իրաւոնք ունես այդ քանն անելու»: 19 Պատասխանեց նրանց Յիսուս եւ ասաց. «Քանիցէ՛ այդ տաճարը, եւ երեք օրուայ ընթացքում այս կը վերականգնեմ»: 20 Յրեաները նրան ասացին. «Քառասունվեց տարում շինուեց այս տաճարը, իսկ դու երեք օրուայ վերականգնում ես»: 21 Բայց նա իր մարմին տաճարի մասին էր խօսում: 22 Իսկ երբ մեռեներից յարութիւն առաջ, նրա աշակերտները յիշեցին, թէ այդ է, որ ասել էր. Եւ հաւատացին Գրքին ու այն խօսքին, որ Յիսուս ասել էր: 23 Եւ երբ Յիսուս զատկի տօնին Երուսաղեմում էր գտնուում, շատեր հաւատացին նրան, քանի որ տեսնում էին այն նշանները, որ կատարում էր: 24 Բայց Յիսուս անձամբ վստահութիւն չուներ նրանց նկատմամբ, որովհետեւ ինքն ամենքին ճանաչում էր 25 եւ կարիք չկար, որ որեւ մէկը վկայէր մարդու մասին, քանի որ ինքն արդէն գիտէր, թէ ինչ կար մարդու հոգու մէջ:

3 Եւ փարիսեցիների մէջ Եկիողեմոս անունով մի մարդ կար, որ հրեաների իշխանաւոր էր: 2 Սա գիշերով եկաւ նրա մօտ ու նրան ասաց. «Ուարքի, գիտենք, որ Աստծու պատուց ես եկել որպէս վարդապետ, որովհետեւ ո ոք չի կարող կատարել այն նշանները, որ դու ես անում, եթէ Աստծուած նրա հետ չլինի»: 3 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Ծնմարիտ, ծնմարիտ եմ ասում քեզ, եթէ մէկը ջրից ու Յոդուց չնուի, չի կարող Աստծու արքայութիւնը մտնել. 4 որովհետեւ մարմինց ծնուածը մարմին է, իսկ Յոդուց ծնուածը՝ հոգի: 7 Դու մի զարմացիր, որ թեզ ասացի՝ պէտք է ծեզ վերստին ծնուել. 8 որովհետեւ քամին ուր ուզում է՝ փշում է, եւ նրա ճայնը լսում են, բայց չփառնու դրտելից է զախ կամ ուր է զումու. այսպէս է եւ ամէն ոք, որ Յոդուց է ծնուած»: 9 Եկիողեմոսը հարցուց նրան. «Վլյո ինչպէս կարող է լինել»: 10 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Դու Եսրայէլի վարդապետ եւ այդ չգիտե՞ն: 11 Ծնմարիտ, ծնմարիտ եմ ասում քեզ, խօսում ենք, ինչ որ գիտենք, եւ վկայում ենք, ինչ որ տեսել ենք, եւ մեր վկայութիւնը չէք ընդունում: 12 Իսկ արդ, եթէ երկրաւոր բաներ ասացի ծեզ, եւ չէք հաւատում, ապա ինչպէս ախտի հաւատաք, եթէ Երկնաւոր բանեմ: 13 Վրդ, ո ոք Երկնինը չի եկել, եթէ ոչ նա, որ իշաւ Երկնից՝ նարդու. Որդին, որ Երկնից էր: 14 Եւ ինչպէս որ Ուսկեւը անապատում քարածարց օծը, այնպէս էլ մարդու. Որդին պէտք է բարձրանայ, 15 որպէսզի, ով նրան հաւատում է, յախտենական կեանքն ընդունի. (աթոնոς g166) 16 Բանի որ Աստծուած այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ իր միածին Որդուն տուեց, որպէսզի, ով նրան հաւատում է, չկորչի, այլ ընդունի յախտենական կեանքը. (աթոնոς g166) 17 որովհետեւ Աստծուած իր Որդուն չուղարկեց աշխարհ, որ դատապարտի աշխարհը, այլ որպէսզի աշխարհը նրանով փրկուի: 18 Ով նրան հաւատում է, չափտի դատապարտուի, եւ ով նրան չի հաւատում, արդէն իսկ դատապարտուած է, քանի որ Աստծու միածին Որդու անուանը չհաւատաց: 19 Եւ դատաստանը այսպէս իսկ է. որ լոյսը եկաւ աշխարհ, սակայն մարդիկ խասարն աւելի սիրեցին, քան լոյսը, որովհետեւ իրենց գործերը ը չար էին. 20 որովհետեւ, ով չարիք է գործում, ատում է լոյսը եւ չի գայիս դէպի լոյսը, որպէսզի նրա գործերը իր երեսովը չտան: 21 Իսկ ով կատարում է այն, ինչ ծնմարիտ է, գայիս դէպի լոյսը, որպէսզի նրա գործերը յայտնի չինեն, թէ Աստծուով կատարութեցին: 22 Այսուհետեւ Յիսուս եւ իր աշակերտները Յրեաստանի Երկիրը եկան, եւ նա այնտեղ շրջում էր Եր նրանց հետ ու մկրտում: 23 Յովհաննէն էլ մկրտում էր Վենոնում, Երուսաղեմի մօտ, որովհետեւ այնտեղ շատ ջրեր կային, եւ մարդիկ գայիս ու մկրտում էին, 24 քանի դեռ Յովհաննէփին չէին բանտարկեց: 25 Եւ Յովհաննէփի աշակերտների ու մի հրեայի միջեւ մաքրութեան մասին մի հարց ծագեց: 26 Նրանք եկան Յովհաննէփ մօտ եւ նրան ասացին. «Ուարքի, նա, որ Յորդանանի միհս կողմնում քեզ հետ էր, եւ որի մասին դու վկայեցիր, ահաւասիկ նա մկրտում է, եւ ամէնքը գայիս են նրա մօտ»: 27 Յովհաննէսը պատասխանեց եւ ասաց. «Մարդու իրենից որեւ բան անել չի կարող, եթէ նրան ի վերուսա՞ Երկնից այլ տրուած չէ: 28 Դուք ինքներո էր վկայում ինձ, որ ծեզ ասացի. Ես Քրիստոսը չեմ, այլ ուղարկուած եմ նրա առաջից: 29 Ով հարս ունի, նա է փեսան.

վերստին չնուի, չի կարող Աստծու արքայութիւնը տեսնել»: 4 Եկիողեմոսը նրան ասաց. «Ինչպէս կարող է ծնուել մի մարդ, որ ծեր է. միշտ կարենի է իր մօր որովայնը կրկին անզամ մտնել ու ծնուել»: 5 Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց. «Ծմարիտ, ծնմարիտ եմ ասում քեզ, եթէ մէկը ջրից ու Յոդուց չնուի, չի կարող Աստծու արքայութիւնը մտնել. 6 որովհետեւ մարմինց ծնուածը մարմին է, իսկ Յոդուց ծնուածը՝ հոգի: 7 Դու մի զարմացիր, որ թեզ ասացի՝ պէտք է ծեզ վերստին ծնուել. 8 որովհետեւ քամին ուր ուզում է՝ փշում է, եւ նրա ճայնը լսում են, բայց չփառնու դրտելից է զախ կամ ուր է զումու. այսպէս է եւ ամէն ոք, որ Յոդուց է ծնուած»: 9 Եկիողեմոսը հարցուց նրան. «Վլյո ինչպէս կարող է լինել»: 10 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Դու Եսրայէլի վարդապետ եւ այդ չգիտե՞ն: 11 Ծնմարիտ, ծնմարիտ եմ ասում քեզ, խօսում ենք, ինչ որ գիտենք, եւ վկայում ենք, ինչ որ տեսել ենք, եւ մեր վկայութիւնը չէք ընդունում: 12 Իսկ արդ, եթէ երկրաւոր բաներ ասացի ծեզ, եւ չէք հաւատում, ապա ինչպէս ախտի հաւատաք, եթէ Երկնաւոր բանեմ: 13 Վրդ, ո ոք Երկնինը չի եկել, եթէ ոչ նա, որ իշաւ Երկնից՝ նարդու. Որդին, որ Երկնից էր: 14 Եւ ինչպէս որ Ուսկեւը անապատում քարածարց օծը, այնպէս էլ մարդու. Որդին պէտք է բարձրանայ, 15 որպէսզի, ով նրան հաւատում է, յախտենական կեանքն ընդունի. (աթոնոς g166) 16 Բանի որ Աստծուած այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ իր միածին Որդուն տուեց, որպէսզի, ով նրան հաւատում է, չափտի դատապարտուի, եւ ով նրան չի հաւատում, արդէն իսկ դատապարտուած է, քանի որ Աստծու միածին Որդու անուանը չհաւատաց: 17 Եւ դատաստանը այսպէս էլ յախտաստան է իսկ իսկ իրենց դատապարտուած է, չափտի դատապարտուի իրենց գործերը ը չար էին. 20 որովհետեւ, ով չարիք է գործում, ատում է լոյսը եւ չի գայիս դէպի լոյսը, որպէսզի նրա գործերը իր երեսովը չտան: 21 Իսկ ով կատարում է այն, ինչ ծնմարիտ է, գայիս դէպի լոյսը, որպէսզի նրա գործերը յայտնի չինեն, թէ Աստծուով կատարութեցին: 22 Այսուհետեւ Յիսուս եւ իր աշակերտները Յրեաստանի Երկիրը եկան, եւ նա այնտեղ շրջում էր Եր նրանց հետ ու մկրտում: 23 Յովհաննէն էլ մկրտում էր Վենոնում, Երուսաղեմի մօտ, որովհետեւ այնտեղ շատ ջրեր կային, եւ մարդիկ գայիս ու մկրտում էին էին, 24 քանի դեռ Յովհաննէփին չէին բանտարկեց: 25 Եւ Յովհաննէփի աշակերտների ու մի հրեայի միջեւ մաքրութեան մասին մի հարց ծագեց: 26 Նրանք եկան Յովհաննէփ մօտ եւ նրան ասացին. «Ուարքի, նա, որ Յորդանանի միհս կողմնում քեզ հետ էր, եւ որի մասին դու վկայեցիր, ահաւասիկ նա մկրտում է, եւ ամէնքը գայիս են նրա մօտ»: 27 Յովհաննէսը պատասխանեց եւ ասաց. «Մարդու իրենից որեւ բան անել չի կարող, եթէ նրան ի վերուսա՞ Երկնից այլ տրուած չէ: 28 Դուք ինքներո էր վկայում ինձ, որ ծեզ ասացի. Ես Քրիստոսը չեմ, այլ ուղարկուած եմ նրա առաջից: 29 Ով հարս ունի, նա է փեսան.

իսկ փեսայի բարեկամը, որ կանզնած լուում է նրան, մեծապես ուրախանուում է փեսայի ձայնի համար. արդ, այս ուրախութիւնը, որ իմն է, կատարեալ է: **30** Պէտք է, որ նա մեծանայ, իսկ ես՝ նուազեմ»: **31** «Հա, որ ի երկուստ է գայիս, վեր է ամենքից. նա, որ այս երկրից է, երկրաւոր է եւ երկրաւոր բաների մասին է խօսում: **32** Նա, որ երկնքից է գայիս, վկայում է, ինչ որ տեսել ու լսել է, սակայն նրա վկայութիւնը ոչ ոք չի ընդունում: **33** Ով ընդունում է նրա վկայութիւնը, հաստատած կը լինի, որ Աստուած ճշմարիս է, **34** քանի որ նա, ում Աստուած ուղարկեց, Աստծու խօսքերն է խօսում. որովհետեւ Աստուած Ճզգին տայիս է առանց շափի: **35** Յայր սիրում է Ռդդուն եւ ամեն ինչ տուել է նրա ծեռքը: **36** Ով հաւատում է Որդուն, ընդունում է յալիտենական կեանքը, իսկ ով չի հնազանդում Որդուն, կեանք չի տեսմի, այս նրա վրայ կը մնայ Վստծու բարկութիւնը»: (այօնիս g166)

4 Երբ Յիսուս իմացա, որ փարիսեցիները լսել են, թէ ինքն աւելի շատ աշակերտներ է դարձնում եւ մկրտում, քան Յովիաննէսը **2** (թէպէտեւ ոչ թէ Յիսուս ինքն էր մկրտում, այլ՝ նրա աշակերտները), **3** թողեց Յրեատան երկիրը եւ վերստին եկաւ Գայիիա: **4** Եւ անհրաժեշտ էր, որ նա անցնէր Սամարիայով: **5** Նա գայիս է Սամարիայի մի քաղաքը, որի անունն էր Սիլվար, մօտիկ այն գիտին, որ Յակով տուել էր իր որոդո՞ւ՝ Յովսէփին: **6** Եւ այնտեղ Յակովի աղբիւրը կար: Եւ Յիսուս ճանապարհոց յոցմած՝ նստեց աղբիւրի մօտ, կիսոր էր: **7** Սամարիայից մի կին է գայիս ջուր հանելու. Յիսուս նրան ասում է: **8** «Ինձ խմելու ջուր տուր» (քանի որ նրա աշակերտները զնացել էին քաղաքը, որպէսզի ուտելիք գնեն): **9** Սամարացի կինը նրան ասում է: «Դու, որ իրեա ես, ինչպէս ինձնից՝ սամարացի կնոշից, խմելու ջուր ես ուզում» (որովհետեւ հրեաները սամարացիների հետ երբեք շխում չեն ունենալու): **10** Յիսուս նրան պատասխաննեց եւ ասաց. «Եթէ դու զիտենայիր Աստծու պարգևները, եւ թէ ով է, որ թէց ասում է՝ «Ինձ խմելու ջուր տուր», գուցէ ինքով արդարեւ նրանից կ'ուզեիր, եւ նա թեզ կենդանի ջուր կը տար»: **11** Կինը նրան ասաց. «Տէ՛ր, սակայն դու դոյլ իսկ չունես, եւ այս ջրիորը խորն է, ուրեմն դու որտեղից կ'ունենաս կենդանի ջուր: **12** Միշէ դու աւելի մեծ մէկն ես, քան մեր հայրը՝ Յակովը, որ այս ջրիորը մեզ տուել է եւ ինքն էլ խմել է սրանից. նաեւ՝ իր որդիներն ու իր հոստերը: **13** Յիսուս նրան պատասխաննեց եւ ասաց. «Ով որ այս ջրից խմի, նորից կը ծարաւի, **14** բայց ով որ իմ այն ջրից, որ ես մտար նրան, յալիտենան չպիտի ծարաւի: Իսկ այն ջուրը, որ ես նրան տարու եմ, նրա մէց կը լինի բիսող ջրի աղբիւր յալիտենական կեանքի համար»: (այօն g165, այօնիս g166) **15** Կինը ասաց նրան. «Տէ՛ր, տուր ինձ ադ ջուրը, որպէսզի չծարաւեմ եւ այստեղ չզամ ջուր հանելու»: **16** Յիսուս նրան ասաց. «Գնայ, ամուսնուղ կանչիր եւ արի այստեղ»: **17** Կինը պատասխան տուեց նրան եւ ասաց. «Ամուսին չունեմ»: Յիսուս նրան ասաց. «Լան ասացիր, թէ՝ ամուսին չունեմ, **18** որովհետեւ իինդ մարդ ես փոխել եւ ում հետ, որ այժմ ապրում ես, քո ամուսինը չէ. այդ ճիշտ ասացիր»: **19** Կինը նրան ասաց. «Տէ՛ր, ինձ թւում է, թէ դու մարգարէ ես: **20** Մեր հայրերը

այս լերան վրայ երկրպագութիւն արեցին, իսկ դուք ասում էք, թէ միան Երուսաղէմն է այն տեղը, ուր արժան է երկրպագելք»: **21** Յիսուս նրան ասաց. «Ով կին, հաւատա ինձ, որ կը գայ ժամանակը, երբ ոչ այս լերան վրայ եւ ոչ էլ Երուսաղէմում կ'երկրպագեն Յօրը: **22** Դուք երկրպագում էք նրան, ում զիտեք, իսկ մենք երկրպագում ենք նրան, ում զիտենք, որովհետեւ փրկութիւնը հրեաներից է: **23** Բայց կը գայ ժամանակը, եւ արդէն իսկ եկել է, երբ ճշմարիտ երկրպագուները կ'երկրպագեն Յօրը հոգով եւ ճշմարտութեամբ երկրպագենն: **24** Կինը ասաց նրան. «Գիտեմ, որ Սեսիան՝ Քրիստոս կոչուածը, կը գայ, երբ նա զայ, մեզ ամեն ինչ կը պասմի»: **25** Յիսուս նրան ասաց. «Վլյ ես եմ, որ խօսում եմ քեզ հետ»: **26** Եւ այդ խօսքի վրայ նրա աշակերտները եկան եւ զարմանում էին, որ նա խօսում էր այդ կնոջ հետ, բայց նրանցից ոչ չասաց, թէ՝ ինչ ես ուզում կամ ինչ ես խօսում նրա հետ: **28** Կինը թողեց իր սափրոր եւ քաղաք գնաց ու ասաց մարդկանց. **29** «Եկել տեսէք մի մարդու, որ ինձ սասաց այն բոլորը, ինչ արել եմ. Արդեօք նա է Քրիստոպոք»: **30** Նրանք եկան քաղաքից եւ զայիս էին նրան մօտ: **31** Եւ մինչ նրանք դեռ չէին եկել աշակերտներն աղազում էին նրան ու ասում. «Ուարքի, հաց կերք»: **32** Նա ասաց նրանց. «Ես ունեմ ուտելու կերակուր, որ դուք զիտեք»: **33** Աշակերտները իրար մէջ ասում էին՝ արդեօք մէկը դրան ուտելու բան է բերել: **34** Յիսուս նրանց ասաց. «Իմ կերակուրն այն է, որ կամքը կատարեմ նրան, ով ինձ ուղարկել է, եւ կատարեմ նրա գործը: **35** Չե՞ որ դուք էք ասում, թէ չորս ամիս եւս կայ, որ հունձն զայ. ահա ես ծեզ ասում եմ. բարձրացրէք ծեր աշէրեր եւ տեսէք արտերը, որ սպիտակել են եւ հասկ հնձի համար: **36** Եւ ով հնձում է, վարձ է ստանում ու յալիտենական կեանքի համար պտու է կուտակում, որպէսզի սերմանողն ու հնձուր հաւասարապէս ցնծան: (այօնիս g166) **37** Յէնց սրանով է ճշմարիտ այն խօսքը, թէ՝ այլ է սերմանողը եւ այլ՝ հնձուրը: **38** Ես ուղարկեցի ծեզ հնձելու այն, որի վրայ աշխատանք չէիք թափել. ուրիշներ աշխատանք թափեցին, իսկ դուք նրանց վաստակի մէջ մտաքաք: **39** Եւ սամարացիների այդ քաղաքից շատեր հաւատացին նրան այն կնոջ խօսքի համար, որ Վկայեց, թէ՝ ինձ սասաց այն բոլորը, ինչ ես արել էի: **40** Իսկ երբ սամարացիները նրան մօտ եկան, աղազում էին, որ իրենց մօտ մնայ. Եւ նա այնտեղ մնաց երկու օր: **41** Ուրիշ շատեր է նրան հաւատացին՝ իր խօսքի համար. **42** Եւ կնոջն ասում էին. «Վյուհետեւ քո խօսքերի համար չէ, որ հաւատում ենք, որովհետեւ մնանք ինքներս լսեցինք նրանից եւ գիտենք, թէ նա է ճշմարտապէս Փրկիչն աշխարհիք:» **43** Եւ երկու օր յեսույթ նա եկաւ այնտեղից եւ գնաց Գայիիա. **44** Բանի որ Յիսուս ինքն իսկ Վկայեց, թէ մարգարէն իր գալառում պատիւ չունի: **45** Սակայն, երբ նա Գայիիան եկաւ, գայիիացիները նրան ընդունեցին, որովհետեւ նրանք եւս տեսել էին այն բոլոր նշանները, որ նա արեց Երուսաղէմում տօնի ժամանակ, բանի որ նրանք էլ էին եկել տոնին: **46** Յիսուս դարձեալ եկաւ Գայիիայի Կանա քաղաքը, ուր ջուրը գինու էր

վերածել: Պայտատական մի պաշտօնատար կար, որի որդին հիւանդ էր Կափառնայումում: **47** Եթզ նա լսեց, թէ Յիսուս Հրեաստանից Գալիխա է եկե, եկա նրա մօտ եւ աղջում էր, որ Կափառնայում իշխն ու իր որդուն քժկի, քանի որ Մերձիմահ էր: **48** Յիսուս նրան ասաց. «Եթէ կաններ եւ զարմանայի գործեր չտեսներ, չքր հաւատում»: **49** Պայտօնատարը նրան ասաց. «Տէ՛ր, իշխն, քանի դեռ իմ որդին չի մեռել»: **50** Յիսուս նրան ասաց. «Գնա, քո որդին կենդանի է»: Եւ մարդո հաւատաց Յիսուսի ասած խօսքին ու զնաց: **51** Եւ մինչդեռ նա իշխում էր, նրա ծառաները ընդառաջ եկան նրան, աւետիս տուեցին եւ ասացին, թէ նրա տղան կենդանի է: **52** Նա հարցրեց նրանց, թէ ո՞ր ժամին ապահուուց: Նրան ասացին. «Եթէկ, յէտմիջօրէի ժամը մէկին շերմբ նրան թողեց»: **53** Յայրը գիտակցեց, որ այդ ժամին էր, եթզ Յիսուս նրան ասաց՝ քո որդին կենդանի է: Եւ հաւատաց ինքը, ու իր ամբողջ ընտանիքը: **54** Այս դարձեալ երկրորդ նշանն է, որ արեց Յիսուս՝ Հրեաստանից Գալիխա գալուց յետոյ:

5 Դրանից յետոյ իրեաների տօնն էր, եւ Յիսուս Երուսաղէմ ելաւ: **2** Եւ Երուսաղէմում, Ոչսարների աւազանի մօտ մի տեղ կար, որ Երայերէն անուանում էր Բեթեհեգա՝ հինգ սրահներով, **3** որոնց մէջ պաշկած էր մի մէծ քազմութիւն հիւանդների, կոյուերի, կաղերի եւ գօսացածների, որոնք սպասում էին ջրերի խառնութելուն: **4** Եւ Տիրոց հրեշտակը ժամանակ առ ժամանակ իշխում էր աւազանը եւ ջրերը խառնում. Եւ ով ջրերի խառնութելու ժամանակ առաջինն էր իշխում, քժկում էր՝ հիւանդութիւնից նշան անզամ չպահելով: **5** Այսունդ կար մի մարդ, որ երեսունութ տարուց ի վեր հիւանդ էր: **6** Եթզ Յիսուս տեսա, որ նա պառկած ընկած է, եւ իմացա, որ դա շատ ժամանակից ի վեր էր, նրան ասաց. «Կամենիմ ես առողջ իններ: **7** Հիւանդը պատասխանեց նրան. «Տէ՛ր, ոչ ոք չունեմ, որ, եթզ ջրերը խառնուեն, ինձ աւազանի մէջ իշեցնի. Եւ մինչ ես դանդաղում եմ, մէկ ուրիշն ինձնից աւելի առաջ է իշխում»: **8** Յիսուս նրան ասաց. «Վեր կաց, Վերցրոն քո մահիճը եւ զնաց»: **9** Եւ մարդո առողջացաւ, վեր կացաւ, վերցրեց իր մահիճը եւ ման էր զայխ. Եւ այն օրը շարար էր: **10** Հրեաները քժկուած մարդուն ասացին. «Ճարար օր է եւ օրինաւոր չէ, որ Վերցնես մահիճը»: **11** Նա նրանց ասաց. «Աա, որ ինձ քժկեց, նա ինձ ասաց՝ վերցրոն քո մահիճը եւ զնաց»: **12** Նրան հարցրին ու ասացին. «Ով է այն մարդը, որ քեզ ասաց՝ վերցրոն քո մահիճը եւ շրջիք»: **13** Իսկ քժկուածը չէր ինանում, թէ ով է նա, որովհետեւ Յիսուս այդտեղից ամրուի պատճառով հեռացել էր: **14** Այսունիւնելու Յիսուս նրան գտաւ տաճարում ու ասաց նրան. «Վահասիկ առողջացար, այլեւ մի մեղանչիր, որպէսզի մի աւելի չար բան չպատահի քեզ»: **15** Մարդը զնաց եւ հրեաներին պատցեց, թէ՝ Յիսուս էր, որ ինձ քժկեց: **16** Եւ իրեաները Յիսուսին հալածում էին նրա համար, որ շաբաթ օրով էր անում այդ բաները: **17** Սակայն Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Իմ Յայրը մինչեւ այժմ գործում է, ուրեմն ես եւս գործում եմ»: **18** Դրա համար իրեաները առաւել եւս ուղում էին նրան սպանել, որովհետեւ ոչ միայն չէր պահու

շաբաթը, այլ նաև Աստծուն կոչում էր իր Յայրը եւ իր անձը Աստծուն հաւասար էր դասում: **19** Յիսուս ասաց նրանց. «Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, մարդու Որդին ինքն իրենից ոչինչ չի կարող անե, այլ անում է այն, ինչ տեսնում է, թէ Յայրը կատարում է, որովհետեւ ինչ որ Յայրն է անում, նոյնը նրա նման եւ Որդին է գործում, **20** բանի որ Յայրը սիրում է Որդուն, եւ այն ամենը, ինչ ինքն է անում, ցոյց է տախի նրան, եւ նրան ցոյց կը տայ սրանից շատ աւելի մեծ գործեր, որոնց վրայ դուք կը զարմանաք. **21** որովհետեւ, ինչպէս որ Յայրը յարութիւնն է տախի մետքերին եւ կենդանացնում է, նոյնպէս եւ Որդին կենդանացնում է՝ ում կամենա: **22** Սակայն Յայրը ոչ մէկին չի դատում, այլ ամեն դատաստան տուել է իր Որդուն, **23** որպէսզի ամենքը պատուեն Որդուն, ինչպէս պատում են Յօրը: Ով Որդուն չի պատում, չի պատում եւ Յօրը՝ նրան առաքուին: **24** Ծշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ կը զայ ժամանակ, եւ արդէն իսկ եկել է, եթզ մետքենքը կը լսեն Աստծուն Որդու ձայնը, եւ նրանք, որ կը լսեն, կ'ապրեն, **26** որովհետեւ, ինչպէս Յայրն ինքն իր մէջ կեանք ունին եւ կեանք է տախի, նոյնպէս եւ Որդուն տուեց ինքն իր մէջ կեանք ունենալ եւ տայ: **27** Եւ նրան հիւանդութիւն տուեց դատաստան անելոյ, քանի որ մարդու Որդի է: **28** Ոդա վրայ ինչն էք զարմանում, որովհետեւ կը զայ ժամանակ, երբ բոլոր նրանք, որ գերեզմաններում են, կը լսեն նրա ձայնը **29** եւ դուքս կը զան. Ովեք բարի գործեր են արել՝ կեանք յարութեան համար, իսկ ովեք չար գործեր են արել՝ դատաստանի յարութեան համար: **30** Ես ինքն իշխնից ոչինչ անե չեմ կարող, այլ, ինչպէս յսում եմ Յօրից՝ դատում եմ, եւ իմ դատաստանը արդար է, որովհետեւ ոչ թէ իմ կամքն եմ որոնում, այլ նրա կամքը, ով ինձ առաքեց: **31** «Եթէ ես եմ վկայում իմ մասին, իմ վկայութիւնը հաւասարի չէ: **32** Ուրիշն է, որ վկայում է իմ մասին. եւ դուք գիտէք, որ հաւասարի է այն վկայութիւնը, որ նա վկայեց իմ մասին: **33** Յովիաննեսի մօտ դուք մարդ ուղարկեցիք, եւ նա վկայեց ծշմարտութիւնը: **34** Բայց ես մարդկանցից չէ, որ վկայութիւնն եմ առնում, այլ այս ասում եմ, որ դուք փրկուելք: **35** Յովիաննեսն էր ճրագա, որ վառուած էր եւ լոյս էր տախի, եւ դուք կամեցար միաժամանակ ցնծան նրա լոյսով: **36** Բայց ես աւելի մեծ վկայութիւնն ունեմ, քան Յովիաննեսին. այն գործերը, որ Յայրն ինձ տուեց, որ կատարեմ, այդ նոյն գործերն իսկ, որ անում եմ, վկայում են իմ մասին, թէ Յայրն է ուղարկել ինձ: **37** Եւ Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, նա է վկայել իմ մասին. դուք ոչ նրա ձայնն էք երեւել լսել եւ ոչ եւ նրա երեսն էք տեսել: **38** Եւ ոչ է Նրա խօսքն ունեք ձեր մէջ բնակուած, որովհետեւ, ում նա ուղարկեց, դուք նրան չէք հաւատում: **39** Քննեցք Գրքերը, քանի որ կարծում եք, թէ նրանցով յաւհեանական կեանք կ'ունենաք: Բայց այդ Գրքերն իսկ վկայում են իմ մասին, որովհետեւ դուք կարծում էք, թէ յայտնական կեանք ունեք: **40** Եւ դուք չէք կամենտում դեպի կեանք ինչն էն առնում: **41** Ես մարդկանցից փառք չեմ առնում:

Բայց գիտեմ ձեզ, որ Աստծու հանդեպ սէր չունեք ձեր մէջ: **43** Ես եկայ իմ Յօր անունով, եւ ինձ չէք ընդունում: Եթէ ուրիշ մէկը զայ իր անունով, նրան կ'ընդունէք: **44** Դուք ինչպէս Կարող էք հաւատալ, քանի որ իրարից էք փառք առնում եւ չէք որոնում այն փառքը, որ միակ Աստծուց է զայիս: **45** Մի կարծէք, որ ես Յօր մօտ ձեզ պիտի ամբատանեմ. կայ մէկը, որ որպէս ամբատանող կը կանգնի ձեր դէմ Մովսէսը, որի վրայ դուք յոյս էք դրել: **46** որովհետեւ, եթէ դուք հաւատայիք Մովսէսին, կը հաւատայիք այդ դէպքում ուրեմն եւ ինձ, քանի որ նա հենց իմ մասին է գրել: **47** Իսկ եթէ նրա գրածներին չէք հաւատում, իմ խօսքերին ինչպէս պիտի հաւատաք:

6 Այսուհետեւ Յիսուս Գալիլայի՝ Տիրերական ծովի հանդիպակաց կողմն անցաւ. **2** Եւ նրա յետեւից բազում ժողովուրդ էր զնում, որովհետեւ տեսնում էին այն նշանները, որ նա կատարում էր հիւանդների վրայ: **3** Յիսուս լեռ բարձրացաւ եւ նստեց այստեւ իր աշակերտների հետ: **4** Եւ մօտ իր զատիկը՝ հրեաների տօնը: **5** Յիսուս իր աշերքը վեր բարձրացրեց եւ տեսաւ, որ բազում ժողովուրդ է զայիս իր մօտ: Փիլիպպոսին ասաց. «Որտեղից հաց պիտի գնենք, որ դրամք ուտեն»: **6** Վյո ասում էր նրան փորձելու համար, բայց ինքը գիտեր, թէ ինչ էր անելու: **7** Փիլիպպոսը նրան պատասխանեց. «Երկու հարիւր դահեկանի հաց դրանց չի բաւարարի, թէկուզ եւ իւրաքանչիւր ոք մի կտոր վերցնի»: **8** Սրա աշակերտներից մէկը՝ Անդրեասը, Միհնոն «Պետրոսի եղբայրը, ասաց նրան. **9** «Վյստե՞ մի պատանի կայ, որ ինչն գարեհաց ունի եւ երկու ծուկ. բայց այդքանն ինչ է այսչափ մարդկանց համար»: **10** Յիսուս ասաց. «Նատեցրէք մարդկանց»: Վյստե՞ առատ խոտ կայ: **11** Եւ շուրջ հինգ հազար մարդոկի նստեցին: **12** Եւ Յիսուս հացն առաւ ու զոհութելն յայտնեց Աստծուն եւ բաշխեց նստածներին: «Նոյն ձեւով եւ ձկներից՝ որչափ որ կամեցան: **13** Եւ երր կշտացան, աշակերտներին ասաց. «Դաւաբեցք այդ մնացած կտորները, որպէսզի ոչ մի բան չկորչի»: **14** Յաւաքեցին եւ լորին տասներկու սակառ այն հինգ գարեհացի կտորտանքով, որ պայեցել էր ուղողութերից: **15** Իսկ մարդկեկ, երր տեսան այն նշանները, որ նա արեց, ասացին. «Այս է ճշմարիտ մարգարեն, որ աշխարի էր զարլու: **16** Երբ երեկոյ եղաւ, նրա աշակերտները ծովեցեր իշան: **17** Եւ նաւակ նստերկվ՝ զայիս իին դէպի ծովի միւս կողմը, դէպի Կափառնայում: Եւ երր մուրն ընկաւ, Յիսուս դեռ իրենց մօտ չէր եկել: **18** Եւ ծովը հոդով ուժեցն փշերոց վիզորովում էր: **19** Երր շուրջ իինց կամ վեց կիրլմետր թխավարելուց հետոյ տեսան Յիսուսին, որ քայլում էր ծովի վլայով է նաւակին մօտեցել էր, սաստիկ վախեցան: **20** Եւ նա ասաց նրան. «Ես եմ, մի վախեցէք»: **21** Եւ ուզում էին նրան նաւակի մէջ առնել. Եւ նաւակը շուտով հսսաւ այն տեղու, ուր զնում էին: **22** Յաջորդ օրը, ժողովուրդը, որ մնացել էր ծովի այն կողմը, տեսաւ, որ այնտեղ այլ նաւակ չկայ, բայց միայն մէկից, որի մէջ մտել էին Յիսուսի աշակերտները, իսկ Յիսուս իր աշակերտների հետ նաւակ չէր մտեն, այլ միայն իր

աշակերտներն էին զնաց»: **23** Սակայն Տիրերիայից ուրիշ նաւակներ էլ զայիս էին մօտ այն տեղին, ուր հացն էին կերել: **24** Ուրեմն, երբ ժողովուրդը տեսաւ, որ Յիսուս այդտեղ չէ եւ ոչ էլ նրա աշակերտները, նաւակներ նստեցին եւ եկան Կափառնայում՝ Յիսուսին փնտուելու: **25** Եւ երբ նրան զտան ծովի միւս կողմում, ասացին նրան. «Ուարքի, երբ եկար այստեղ»: **26** Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, դուք ինձ փնտուում էք ոչ թէ նրա համար, որ նշաններ տեսաք, այլ որովհետեւ կերաք այն հացից եւ կշտացաք: **27** Գնացքը աշխատեցցիք ոք թէ կորստեան ենթակայ կերակրի համար, այլ այն կերակրի, որը մնում է յախտենական կեանքի համար, եւ որը մարդու Որդին կը տայ ձեզ, քանի որ նրան իր կնիքով հաստատել է Յայրը՝ Աստուած»: (*աթոնօս ց166*) **28** Նրան ասացին. «Ինչ անենք, որ Աստծու ուզած գործերը գործնքը»: **29** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Աստծու ուզած գործը այն է. որ հաւատաք նրան, ում նա ուղարկեց»: **30** Նրան ասացին. «Ինչ նշան կ'անեն, որ տեսնենք եւ հաւատանք, ինչ գործ կը գործեն: **31** ՍԵր հայրերը անսպատառ մանանան կերան, ինչպէս որ գրուած է. «Երկնիքից նրանց հաց սուլեց ուտելու»: **32** Յիսուս նրանց ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, Մովսէսը չէ, որ ձեզ Երկնիքից հաց սուլեց, այլ իմ Յայրն է, որ տայիս է ձեզ ճշնարիտ հացը Երկնիքից. **33** Որովհետեւ Աստծուց է այն հացը, որ իշոնում է Երկնիքից եւ կեանք է տայիս աշխարիին»: **34** Նրան ասացին. «Տէր, ամեն ժամ տուր մեզ այլ հացը»: **35** Յիսուս նրանց ասաց. «Ես եմ կենաց հացը. ով դէպի ինձ զայ, բայց չի զգայ, ով դէպի ինձ հաւատաք, երբեք չի ծարակի: **36** Բայց ես ձեզ ասել եմ, թէ ինձ տեսաք եւ չէք հաւատառում: **37** Բոյոր նրամբ, ում Յայրն ինձ տայիս է, կը զան ինձ մօտ, եւ ով որ ինձ մօտ կը զայ, դուրս չեմ անի. **38** Որովհետեւ ես Երկնիքից իշայ ոչ թէ իմ կամքը կատարելու համար, այլ՝ կամքը նրա, ով ինձ ուղարկեց: **39** Վյո է կամքը իմ Յօր, որ ինձ ուղարկեց. բոյոր նրամբ, ում Յայրն ինձ տուել է, նրանցից ոչ մէկին չկորցնեմ, այլ վերջին օրը յարութիւն առնել տամ նրանց: **40** Վյո է իմ Յօր կամքը. ամեն ոք, ով տեսնի Որդուն եւ հաւատայ նրան, ունենայ յախտենական կեանք. եւ ես նրան վերջին օրը յարութիւն առնել տամ: (*աթոնօս ց166*) **41** Յիսուսներ տրանսունը էին նրանից, որովհետեւ ասել էր՝ Ես եմ Երկնիքից հաց հացը: **42** Եւ ասում էին. «Սա Յիսուսը չէ՝ Յովսէփի որդին, որի հօրն ու մօրը մենք ճանաչում ենք: Իսկ արդ, ինչպէս է ասում ես Երկնիքից իշայ»: **43** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Մի բրամճչեք հիար մէջ. **44** ոչ ոք չի կարող զալ դէպի ինձ, եթէ նրան ձգի Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, եւ ես նրան վերջին օրը յարութիւն առնել կը տամ: **45** Մարգարեների գրեթերում գրուած է. «Եւ ամենքը Աստծուց ուսած կը իինեն»: Ամեն ոք, որ լսում է Յօրից եւ ուսանում է, զայիս է դէպի ինձ: **46** Սակայն ոչ ոք Յօրը չի տեսել, այլ միայն նա, որ Աստծուց է, նաև չ տեսել Յօրը: **47** Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ, ով կը հաւատառում է, ունենում է յախտենական կեանքը: (*աթոնօս ց166*) **48** Ես եմ կենաց հացը: **49** Զեր հայրերը անսպատառ մանանան կերան, սակայն մնան: **50** Վյո է Երկնիքից հացը, որպէսզի, ով որ սրանից ուտի, չմեռնի: **51**

Ես եմ կենդանի հացը, որ երկնքից է իշխած. թե՞ մեկն այս հացից ուտի, յախտենապէս կ'ապրի. Ես այս հացը, որ ես կը տամ, իմ մարմինն է, որը ես կը տամ, որպեսզի աշխարհը կեանք ունենայ»: (այօն ց165) 52 Յրեաները իրար հետ բռուն կերպով վիճում եին եւ ասում. «Սա ինչպէս կարող է իր մարմինը մեզ տալ՝ ուտելու»: 53 Յիսուս նրանց ասաց. «Եշմարիտ, ճշմարիտ են ասում ձեզ, եթէ չուտեք մարդու Որդու մարմինը եւ չըմպէք նրա արինը, ձեռ մէջ կեանք չը ունենայ: 54 Ով ուտում է իմ մարմինը եւ ընպատմ իմ արինը, յախտենական կեանք ունի. Եւ ես նրան վերջին օրը յարութելն առնել պահի տամ, (այօնios ց166) 55 քանի որ իմ մարմինը ճշմարիտ կերակուր է, եւ իմ արինը՝ ճշմարիտ ընպեկիք: 56 Ով ուտում է իմ մարմինը եւ ընպատմ իմ արինը, կը բնակուի իմ մէջ, եւ ես՝ նրա մէջ: 57 Ինչպէս Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, ապրում է, ես ել ապրում եմ Յօր միջոցով. Եւ ով ուտում է ինձ, նա ել կ'ապրի իմ միջոցով: 58 Այս է հացը, որ երկնքից է իշխած. ոչ այնպէս, ինչպէս մանանան, որը ձեր հայրերը կերան եւ մեան. ով այս հացն ուտում է, կ'ապրի յախտենան»: (այօն ց165) 59 Նա այս բաներն ասաց Կափառնայումի մէջ ժողովարանում ուսուցանեիս: 60 Եւ աշակերտներից շատերը, երրոյ լսեցին, ասացին. «Խիստ է այս խօսքը, ո՞վ կարող է այն լսելք: 61 Յիսուս երբ ինքնից իմացաւ, որ իր աշակերտները դրա համար տրունջում են, նրանց ասաց. «Այդ ձեզ զայթակեցնում է. 62 հիկ արդ, եթէ տեսնեք մարդու Որդուն բարձրանալիս այնտեղ, ուր առաջ էր...»: 63 «Յոզին է կենդանարար. մարմինը ոչ մի բան չի կարող անել: Վյո խօսքը, որ ես ձեզ ասացի, հոգի է եւ կեանք: 64 Բայց ձեր մէջ կան ոմանք, որ չեն հաւատում: Քանի որ Յիսուս սկզբից գիտեր, թե ովքեր են նրանք, որ չեն հաւատում, եւ ով է նա, որ մատնենու է իրեն, ասաց. 65 «Դրա համար ձեզ ասացի, թե՞ ոչ որ չի կարող գալ ինձ մօս, եթէ այդ իմ Յօրից տրուած չէ նրան»: 66 Դրա վրայ՝ նրա աշակերտներից շատերը յետ քաշուեցին եւ այլեւս նրա հետ չեն շրջում: 67 Յիսուս տասներկու աշակերտներին ասաց. «Միթք դո՞ւլք էլ ուզում էր զնալք»: 68 Սիմոն Պետրոսը նրան պատասխանեց. «Տէ՛ր, Ի՞մ մօս պիտի զնանք: Դու յախտենական կեանքի խօսքը ունեն: (այօնios ց166) 69 Եւ մենք հաւատացինք եւ ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին»: 70 Յիսուս նրանց պատասխանեց. «Չ՞ որ ես եմ ընտրել ձեզ՝ Տասներկուսիդ. Եւ ձեզանից մէկը սատանա է»: 71 Նա խօսում էր Իսկարիոնվացու՝ Սիմոնի որդի Յուդայի մասին, որովհետեւ հենց նա էր մատնելու նրան. Եւ Տասներկուսից մեկն էր:

7 Դրանից յետոյ Յիսուս շրջում էր Գայիխայում, քանի որ չէր կամենում Յրեաստանում շրջեր, որովհետեւ իրեայ առաջնորդները ուզում էին սպանել նրան: 2 Յրեաների Տաղաւարահարաց տօնը մօս էր: 3 Եւ նրա երբայրներն ասացին նրան. «Վյստեից անցիր զնան Յրեաստան, որպեսզի քո աշակերտներն էլ տեսնեն այն գործերը, որ դու անում ես. 4 որովհետեւ չկայ մէկը, որ թաքուն գործի եւ դեռ ուզենայ իրեն համարձակ ներկայացնել. եթէ այդ գործերն անում ես, ուրեմն յայտնիք քեզ աշխարհին». 5 քանի որ Եղբայրներն իսկ դեռևս

չեն հաւատացել նրան: 6 Յիսուս նրանց ասաց. «Իմ ժամանակը դուք չի հասե, քայց ձեր ժամանակը միշտ պատրաստ է: 7 Աշխարհը չի կարող ձեզ ատեն, քայց ինձ ատում է, որովհետեւ ես վկայում եմ աշխարհի մասին, թե մարդկանց գործերը չար են: 8 Դուք զնացէք այդ տօնին, ես այդ տօնին չեմ զնում, որովհետեւ իմ ժամանակը դեռ չի լրացել»: 9 Երբ այս ասաց, ինքը մնաց այնտեղ, Գայիխայում: 10 Երբ նրա Եղբայրները զնացին, ապա ինքն էլ զնաց տօնին, քայց ոչ յայտնապէս, այլ՝ թարում: 11 Իսկ իրեաները նրան փնտուում եին այդ տօնի ժամանակն եւ ասում էին՝ իր է նա: 12 Եւ ուղղովրդ քազմութեան մէց նրա մասին քրթմնշիլն կար. ովանք ատում էին՝ լաւն է, ուրիշներ ատում էին՝ չէ, ընդհակառակը, ժողովրդին մոլորեցնում է: 13 Եւ իրեայ առաջնորդների վախի պատճառով ոչ որ նրա մասին համարձակ չէր խօսում: 14 Տօնակատարութեան կեսին Յիսուս տաճար ելաւ եւ ուսուցանում էր: 15 Յրեաները զարմանում էին ու ասում. «Սա ինչպէս զիտէ Գրուածքները, քանի որ բնաւ չի սովորել»: 16 Յիսուս նրանց պատասխան տուեց ու ասաց. «Իմ ուսուցումն ինձ չէ, այլ՝ նրանը, ով ինձ ուղարկեց: 17 Եթէ մէկը ուզում է նրա կամքը կատարել, կ'իմանայ այս ուսուցան մասին, թե Աստծոնց է արդեօք, թէ ես ինքս ինձնից եմ խօսում: 18 Ով ինքն իրենից է խօսում, իր համար է փառք փնտռում, իսկ ով փնտռում է նրա փառքը, ով իրեն ուղարկել է, նա ճշմարիտ է, եւ նրա մէջ սուտ բան չկա: 19 Օրենքը ձեզ Մովկւեսը չտուեց, քայց ձեզնից ոչ որ Օրենքը չի կատարում: 20 Ինչո՞ւ եք ուզում ինձ սպանելք: Ժողովուրդը պատասխան տուեց ու ասաց. «Քո մէջ դեւ կայ, ո՞վ է ուզում քեզ սպանելք: 21 Յիսուս պատասխան տուեց նրանց ու ասաց. «Սի գործ արեցի, եւ ամէնք զարմացել էր: 22 Մովկւեսը դրա համար ձեզ տուեց թիփաստութեանը (թեւել այդ որ թէ Մովկւեսից էր, այլ՝ հայրերից): 23 Եւ շարաթ օրով մարդ եք թիփաստում. Իսկ արդ, եթէ մարդը շարաթ օրով թիփաստում է, որպեսզի Մովկւեսի Օրենքը չխախտուի, իմ վրայ եք բարկացած, որ շարաթ օրով մի ամրող մարդ թշկեցի: 24 Աշբների երեւացածի պէս մի դատեք, այլ ուղին դատաստան արէք: 25 Երուսաղեմացիներից ումանք ասում էին. «Սա չէ նա, որին ուզում էին սպանելք: 26 Իսկ ահաւասիկ բացայացուեն խօսում է, եւ դրան բան չեն ասում. գուց արդարել իշխանաւորներն էլ ճանաչեցին, թե սա է Քրիստոսը: 27 Բայց մենք սրան գիտնենք, թե որտեղեն է. իսկ Քրիստոս երբ որ զայ, ոչ որ չի գիտենայ, թե որտեղից է:»: 28 Յիսուս աղաղակեց տաճարի մէջ, ուսուցանում էր եւ ասում. «Եւ ինձ գիտեք, եւ գիտեք որտեղից են. ինքս ինձ չեմ եկե, այլ ճշմարիտ է նա, ով ինձ ուղարկեց. նա, որին դուք չխուտեք: 29 Ես գիտեմ նրան, որովհետեւ նրանից իսկ են, եւ նա ուղարկեց ինձ»: 30 Ուզում էին նրան բռնել, քայց ոչ որ նրա վրայ ձեռք չդրեց, որովհետեւ նրա ժամանակը դուք չէր հասե: 31 Սակայն բազմութեան միշտ շատերը հաւատացին մրան եւ ասում էին. «Երբ Քրիստոսը զայ, միթէ աւելի նշաններ պիտի անի, քան սա է անում»: 32 Եւ փարիսեցիները նրա մասին ժողովուրդի մէջ եղած քրթմնշիլները լսեցին. Եւ բահանայացաւները ուղարկեցին, որպեսզի քանեն նրան: 33 Յիսուս ասաց. «Մի փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ

Եմ եւ ապա գնում եմ նրա մօս, ով ինձ ուղարկեց: **34** Ինձ կը փնտռէք եւ չէք գտնի, եւ ուր ես եմ գնում, դուք չէք կարող գալ»: **35** Հիեայ առաջնորդներն իրար ասում եին. «Իսկ դա նմ պիտի գնայ, որ մենք դրան չզտնենք. միթէ հեթանոսների մէջ ցրուած հրեաների մօտ պիտի գնայ և հեթանոսներին պիտի ուսուցանի: **36** Ի՞նչ է այն խօսքը, որ նա ասաց՝ կը փնտռէք ինձ եւ չէք գտնի, եւ ուր ես եմ գնում, դուք չէք կարող գալ»: **37** Մեծ տօնի վերջին օրը Յիսուս կանգնած էր եւ աղաղակում էր՝ ասելով. «Եթէ մէկը ծարաւ է, թող ինձ մօտ գայ եւ իմի: **38** Ով ինձ հաւատուում է, ինչպէս Գիրքն է ասում, - նրա ներսից կենդանի ջրերի գետեր պիտի բիշեն: **39** Նա այս ասում էր Չողով մասին, որին ընդունելու եին իրեն հաւատացողները. քանի որ Չողին դեռևս չկար, որովհետեւ Յիսուս դեր փառաւորուած չէր: **40** Ժողովրդից ոմանք, երբ լսում էին այս խօսքերը, ասում էին՝ սա է ճշմարիտ մարգարեն. **41** ուրիշներն ասում էին՝ սա է Քրիստոսը. իսկ դեռ ուրիշներ ասում էին՝ միթէ Քրիստոս Գալիլիայից է գալու. **42** չէ որ Գիրքն ասում է, թէ Քրիստոս գալու է Դասի սերնդից եւ Բերդեհեմ գլուխից, որտեղից Դասին էր: **43** Եւ ժողովրդի մէջ նրա պատճառով պառակուում եղաւ: **44** Եւ նրանցից ոմանք ուղեցին բռնել նրան, քայ ոչ որ նրա վկա ձեռք չրեց: **45** Իսկ սպասաւորները վերադարձան քահանայապեսների եւ փարիսեցների մօտ. եւ սրանը նրանց ասացին. «Ինչո՞ւ նրան այստեղ չքերեցիք»: **46** Սպասաւորները պատասխանեցին ու ասացին. «Ու մի մարդ երեք այնպէս չի խօսել, ինչպէս այն մարդը»: **47** Փարիսեցները ասացին. «Միթէ դո՞ւք էլ էք մոլորդւել: **48** Միթէ իշխանաւորներից կամ փարիսեցներից որեւէ մէկը հաւատան նրան, **49** քայ այն հասմանուծ ամբոխից, որ օրենք չզիտ եւ նզովեալ է»: **50** Նիկողեմոսը, որ նախապէս գիշերով եկել էր նրա մօտ եւ նրանցից մէկն էր, նրանց ասաց. **51** «Միթէ մեր օրենքը դատապարտում է մարդուն, եթէ նախ նրանից լսած եւ կամ ինացած չինի, թէ ինչ է գործէ նա»: **52** Նրան պատասխանեցին ու ասացին. «Միթէ դո՞ւ էլ Գալիլիայից ես. քննիր ու տես, որ Գալիլիայից մարգարէ դուրս չի գախի»: **53** Ապա ամեն որ իր տունը գնաց:

8 Իսկ Յիսուս գնաց Զիթենեաց լեռը: **2** Առաւոտեան նորից տաճար եկաւ. ամբողջ ժողովուրդը գախս էր նրա մօս, եւ ինքն ուսուցանում էր նրանց: **3** Օրենսգետներն ու փարիսեցները բերեցին շնութեան մէջ քրնուած մի կին եւ նրան մէշտեղ կանգնեցնելով՝ ասացին Յիսուսին. **4** «Յանցանքի մէջ քրնուած այս կինը յայտնապէս շանցել է, **5** իսկ Օրենքուը Մովսեսը մեզ պատուիրել է այսախներին քարկոծել. արդ, դու դրա մասին ինչ ես ասում»: **6** Նրանք այս ասում էին՝ նրան փորձելու համար, որպէսզի նրան ամբաստանելու պատճառ ունենան: Իսկ Յիսուս, ցած նայելով, մատով գետսին վրա գրում էր: **7** Իսկ երբ նրան ստիպեցին հարցնելով, վեր նայեց ու նրանց ասաց. «Ձեր միջից անմէջը նախ թող քար զցի դրա վրայ»: **8** Եւ հարձեալ ցած նայելով՝ գետսին վրա գրում էր: **9** Եւ այս լսելով մէկ առ մէկ ելուս գնում էին՝ տարիքաւորներից մինչեւ փոքրերը: Եւ Յիսուս միայն մնաց ու կինը

կանգնած նրա առաջ: **10** Յիսուս նրան ասաց. «Ո՞վ կին, ո՞վ են, թեզ ոչ որ չդատապարտեց»: **11** Եւ սա ասաց՝ ոչ, Տէի: Եւ Յիսուս ասաց. «Ես եւ թեզ չեմ դատապարտում. գնա, այսուհետեւ մի մեղանչիր»: **12** Յիսուս դարձեալ խօսեց ժողովորդի հետ ու ասաց. «Ես եմ աշխարհի լոյսը. ով իմ յետեւից է գախս, խաւարի միջով չի քայի, այլ կ'ընդունի կենաց լոյսը»: **13** Փարիսեցները նրան ասացին. «Դու քո անձի մասին ես վկայում, եւ քո վկայութիւնը հաւասարի չէ»: **14** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Թէպէս ես վկայում եմ իմ անձի մասին, իմ վկայութիւնը ճշմարիտ է, որովհետեւ գիտեն, թէ որտեղից եկա ու ուր եմ գնում: Բայց այս քիչտէք՝ որտեղից եմ զայի կամ ուր եմ գնում: **15** Դուք ըստ մարմնի էք դատում, ես ոս ոքի չեմ դատում. **16** թէկուզ եւ մէկին դատեմ եւ, իմ դատաստանը ճշմարիտ է, որովհետեւ մենակ չեմ, այլ ես եմ ինձ հետ է նաեւ իմ Յայրը, որ ինձ ուղարկեց: **17** Եւ ձեր օրենքում իսկ գրուած է, թէ երկու մարդու վկայութիւնը ճշմարիտ է: **18** Ես նա եմ, որ վկայում եմ իմ մասին, եւ վկայում է իմ մաքն Յայրը, որ ինձ ուղարկեց: **19** Նրան ասացին. «Ո՞ւ բ բ Յայրք: Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Ո՞չ ինձ էք ճանաչում եւ ոչ էլիմ Յորը. եթէ ինձ ճանաչէիք, թերեւս իմ Յորն էլ կը ճանաչէիք»: **20** Յիսուս այս խօսքերը խօսեց զանձատանը, երբ ուսուցանում էր տաճարում. սակայն ոչ որ նրան չքոնեց, որովհետեւ նրա ժամը դեռ չէր հասել: **21** Յիսուս դարձեալ նրանց ասաց. «Ես գնում եմ, եւ դուք ինձ կը փնտռէք եւ ձեր մեղեքի մէջ կը մեռնէք, քանի որ, ուր ես եմ գնում, դուք չէք կարող գայ»: **22** Եւ նրան ասաց. ««Դու այս ներքեւից եք, իսկ ես՝ այն վերեւից. դուք այս աշխարհից եք, ես այս աշխարհից չեմ: **24** Բայց սասաց ձեզ, որ ձեր մեղեքի մէջ կը մեռնէք, արդարեւ, եթէ չխաւատաք, որ ես եմ, կը մեռնէք ձեր մեղեքի մէջ»: **25** Նրան ասացին՝ ո՞վ ես դու: Յիսուս նրանց ասաց. ««Նա, որ սկզբից եւեր խօսում էր ձեզ հետ: **26** Շատ բաներ ունեմ ձեր մասին խօսելու եւ դատելու: Բայց նա, ով ինձ ուղարկեց, ճշմարիտ է. եւ ես, ինչ որ լսել եմ նրանից, այն եմ խօսում աշխարհիւմ»: **27** Եւ նրանք չիմացան, թէ Յօր մասին եր ասում իրեն: **28** Յիսուս նրանց ասաց. «Երբ մարդու Որդուն բարձրացնէք, այն ժամանակ ափին իմանաք, թէ ես եմ եւ իմ ինքն ինձից ոչինչ չեմ անում, այլ՝ ինչպէս իմ Յայրն ինձ սովորեցեց, այն եմ խօսում: **29** Եւ ով ինձ ուղարկեց, ինձ հետ է. ինձ միայնակ չթողեց, որովհետեւ ես միշտ անում եմ, ինչ որ նրան է համելի»: **30** Երբ այս բաները խօսեց, շատերը հաւատացին նրան: **31** Եւ Յիսուս հաւատացեալ հեթաներին ասաց. «Եթէ դուք իմ ուղարկեց ժողովանը հաւատարիմ մնաք, իմ ճշմարիտ աշակերտուները կը լինե: **32** Եւ կը ճանաչէք ճշմարտութիւնը, եւ ճշմարտութիւնը ձեզ կ'ազատի: **33** Նրան պատասխանեցին ու ասացին. «Արքահամբ որդիներ ենք եւ երեք ոչ որ չենք ծառայել. ինչպէս ես ասում, թէ՝ ազատ կը լինէք»: **34** Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ ամեն ոք, որ մերը է գրծուում, մեղրին ծառայ է: **35** Եւ ծառան յախտեան տան մէջ չի մնում, իսկ որդին յախտեան մնում է: (այօն ց165) **36** Իսկ արդ,

Եթե Որդին ծեզ ազատի, ճշմարտապէս ազատ կը լինէք: **37** Գիտեմ, որ Աքրահամի որդիներ եք, բայց ուզում եք ինձ սամանեց, որովհետեւ իմ խօսքը տեղ չունի ծեր մէջ: **38** Ես խօսում եմ այն, ինչ տեսայ իմ Յօր մօտ, իսկ դուք անում եք, ինչ ծեր հօրից էք լսել: **39** Նրան պատասխանեցին ու ասացին. «Մեր հայրը Աքրահամն է»: Ցիսուս նրանց ասաց. «Եթե Աքրահամի որդիներ լինէիք, Աքրահամի գործերը կը գործէիք: **40** Իսկ այժմ ուզում եք սպանել մի մարդու՝ ինձ, որ ծեզ ասացի ճշմարտութիւնը, որը լսե եմ իմ Յօրից. այդպիսի բան Աքրահամը չարեց. **41** Դուք ծեր հօր գործերից էք անում: Նրան ասացին. «Մենք պառնկութիւնից չենք ծնուել. մեր ընդունելու մէկ է՝ Աստուած»: **42** Ցիսուս նրանց ասաց. «Եթե Աստուած ծեր Յարոց լինէր, ինձ իրապէս կը պիտիք, որովհետեւ ես Աստծուց ելայ ու ելայ, և ոչ թէ ինքու ինձ ելայ, այ նաև ուղարկեց ինձ: **43** Ինչո՞ւ դուք իմ խօսքը չէք հաւականում. որովհետեւ իմ խօսքը չէք կարող լսել: **44** Դուք հօր կողմից սատանայի զաւակներ եք, եւ ծեր հօր ցանկութիւններն եք ուզում կատարել, թեւել նա ի սկզբանէ մարդասպան եր եւ ճշմարտութեան մէջ չնաց, որովհետեւ նրա մէջ ճշմարտութիւն չկար: Երբ որ նա սուտ խօսի, ինքն իրենից է խօսում, քանի որ նա սուտ է» և ստի հայր: **45** Իսկ ես, որ ճշմարտութիւնն եմ ասում, ինձ չէք հաւատում: **46** Զեզնից ո՞վ կը յանդիմանի ինձ մների համար. Եթե ճշմարիս եմ ասում ծեզ, ինձ ինչո՞ւ չէք հաւատում: **47** Ու Աստծուց է, Աստծու խօսքերն ել լսում, իսկ դուք չէք լսում նրա համար, որ Աստծուց չէք: **48** Յրեանները պատասխանեցին եւ ասացին նրան. «Մենք լաւ չենք ասում, թէ՝ սամարացի ես դու, եւ քո մէշ դեւ կայ»: **49** Ցիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Իմ մէջ դեւ չկայ, այ պատում եմ իմ Յօր, իսկ դուք անարդում եք ինձ: **50** Ես իմ փառքը չեմ փնտուում. կայ մեւկը, որ այն փնտուում է եւ դատուում: **51** Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ. Եթե մեւկը իմ խօսքը պահի, ման չի տեսնի յալիտեան»: (այս ց165) **52** Յրեանները նրան ասացին. «Վյժմ իմացանք, որ քո մէջ դեւ կայ: Աքրահամը մերօաւ, նաեւ՝ մարգարենները, իսկ դու ասում ես, թէ՝ ով իմ խօսքը պահի, յալիտեան մահ չի ճաշակի: (այս ց165) **53** Միթե դու աւելի մեծ ես, քան մեր հայրը՝ Աքրահամը, որ մերօաւ. մերօան եւ մարգարենները. արդ, դու թէզ ո՞ւմ տեղ ես դնում:» **54** Ցիսուս պատասխանեց. «Եթե ես փառաւորդ իմ անձ, իմ փառքը ոչինչ է. Յայրն է, որ ինձ փառաւորում է, եւ որի մասին դուք ասում եք, թէ՝ մեր Աստուածն է. **55** ու չէք ճանաչչում նրան: Բայց ես ճանաչչում եմ նրան. եւ Եթե ասեմ, թէ նրան չեմ ճանաչչում, ծեզ նման սոտիսու կը լինեմ. բայց ես ճանաչչում եմ նրան եւ նրա խօսքը պահում եմ: **56** Աքրահամը՝ ծեր հայրը, ցանկացաւ իմ աշխարհ զալու օրը տեսնել, տեսաւ եւ ուրախացաւ:» **57** Յրեանները նրան ասացին. «Դեռ յիսուն տարեկան չկաս դու եւ Աքրահամին ես տեսնել:» **58** Ցիսուս նրանց ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, ես նմ, նախրան Աքրահամի լինելը:» **59** Նրանք քարեր վերցրին, որ զցեն նրա վրայ, բայց Ցիսուս խոյս տուեց եւ տաճարից ելաւ զնաց:

9 Եւ մինչ անցնում էր, ի ծնէ կոյր մի մարդու տեսաւ. **2** իր աշակերտները հարցրին նրան եւ ասացին.

«Ռարքի, մեղքը ունեմ է, որ կոյր է ծնուել, սրանն է, թէ հօրն ու մօրը»: **3** Ցիսուս պատասխանեց. «Ո՛չ դրա մեղքը է եւ ոչ էլ իր հօր ու մօր, այ՝ որպէսզի դրա վրայ Աստծոն գործերը յայտնի լինեն: **4** Եւ քանի դու ցերեկ է, ես պէտք է կատարեմ գործերը նրա, ով ինձ ուղարկեց. կը զայ գիշերը, երբ ոչ ոք չի կարող գործե: **5** Քանի դեռ աշխարհում եմ, աշխարհի լոյս են:» **6** Երբ այս ասաց, թքեց գետինին եւ թքով կալ շինեց, եւ կար ծեփեց կոյրի աշերի վրայ ու ասաց նրան. **7** «Գնա լուացուիր Սիլովամ աւազանի մէջ» (որ թարգմանուում է՝ առաքուած): Գնաց լուացուեց, եկա եւ տեսնում էր: **8** Իսկ հարեւանները եւ նրանք, որ նախապէս տեսել էին նրան, որ մուրացիկ էր, ասում էին. «Սա չէր, որ նստում էր եւ մուրում:» **9** Ումանք ասում էին՝ նա է. ուղիշներ ասում էին՝ ոչ, բայց նման է նրան: Իսկ ինքն ասում էր՝ ես եմ: **10** Նրան ասացին. «Իսկ ինչպէս բացուեցին քո աշերը»: **11** Նա պատասխանեց. «Մի մարդ, որին ասում են՝ Ցիսուն է, կա շինեց եւ ծեփեց իմ աշերը եւ ինձ ասաց. «Գնա Սիլովամ եւ լուացուիր:» Գնացի, լուացուեցի եւ տեսնում են:» **12** Նրան ասացին՝ ո՞վ է նա: Նրան ասաց՝ զգիտեն: **13** Նրան, որ մի ժամանակ կոյր էր, բերին փարիսեցինների մօս **14** (օրը շաբաթ էր, երբ Ցիսուս կա շինեց եւ կոյրի աշերը բացեց): **15** Փարիսեցիններն եւ կրկին հարցրին նրան. «Ինչպէս ես տեսնում:» Եւ նա նրանց ասաց. «Կատ դրեց աշերիս վրայ, եւ լուացուեցի ու տեսնում եմ:» **16** Փարիսեցիններից ունանք ասացին. «Այս մարդը Աստծուց չէ, քանի որ շաբաթ օրը չի պահում:» Ումանք ասում էին. «Իսկ մեղաւոր մի մարդ ինչպէս կարող է այսպիսի նշաններ կատարել:» Եւ նրանց մէշ պատասխում կար: **17** Դարձեալ կոյրին ասացին. «Դու ինձ ես ասում նրա մասին, քանի որ նա բա աշերը բացեց:» Եւ նա ասաց՝ մարգարեն է: **18** Եւ հրեանները չեն ինաւառում, թէ նա կոյր էր, եւ բացուեց, մինչեւ որ կանչեցին աշերը բացուածի ծնողններին, **19** հարցրին նրանց ու ասացին. «Սա է ծեր դրին, որի մասին ասում էիր, թէ՝ կոյր ծնուեց. իսկ այժմ ինչպէս է, որ տեսնում է:» **20** Նրա ծնողնները պատասխաննեցին եւ ասացին. «Գիտենք, որ սա մեր որդին է, եւ որ կոյր ծնուեց. **21** բայց թէ այժմ ինչպէս է, որ տեսնում է, զգիտենք, կամ թէ՝ ով բացեց դրա աշերը, մենք չզիտենք. իենց իրեն հարցրէք. ինքն արդէն չափահան է. իր մասին ինքը թող իսու:» **22** Նրա ծնողնները պայսպէս ասացին, որովհետեւ հրեաններից փախենում էին, քանի որ հրեանները երրուել էին, որ, եթե մեւկը նրան Քրիստոս խոստովանի, հենացուի ժողովարանից: **23** Դրա համար է, որ նրա ծնողններն ասացին. «Ինքն արդէն չափահան է, իենց իրեն հարցրէք:» **24** Նորից կրկին անզամ կանչեցին այդ մարդուն, որ կոյր էր, եւ նրան ասացին. «Աստծուն փանք տուր. մենք գիտենք, որ այն մարդը մեղաւոր է:» **25** Իսկ նա ասաց. «Ձեւ մեղաւոր է, ես զգիտեն, բայց այն գիտենք, որ կոյր էր և հիմա տեսնում են:» **26** Դարձեալ ասացին նրան. «Չեզ ինչ արեց, քո աշերը ինչպէս բացեց:» **27** Նրանց պատասխաննեց. «Նոր ձեզ ասացի, եւ չէր լսում, ինչո՞ւ եք ուզում նորից լսել. միթե դու էք կամենում նրան աշակերտուելք:» **28** Նրանք նախառում էին նրան ու ասում. «Դու եղիք նրան աշակերտ. մենք Սովուեսի աշակերտներն ենք:» **29** Սենք գիտենք, որ Աստուած Մովսեսի

հետ իսուեց, իսկ սրան չփառենք, թէ որտեղից է»: **30** Մարդոք պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Զարմանափին ել այն է, որ դուք չփառեք, թէ նա որտեղից է, եւ սակայն իմ աչքերը բացեց: **31** Գիտենք, որ Աստուած մնեղաւրոներին չի լուում, բայց եթե մեկը աստուածապաշտ է եւ նրա կամքը կատարում է, նրան յուում է: **32** Աշխարհի սկզբից ոչ ոք չի լսել թէ մեկը ի ծնւ կոյր ծնուած կոյրի աչքերը բացած իինի: (*այօն 165*) **33** Եթէ այդ մարդոք Աստծուց չիներ, որին բան անել չէր կարողու: **34** Պատասխանանեցին եւ ասացին նրան. «Ամբողջովին մեղքի մէջ եւ ծնուած եւ դու մեր գլխին վարպավեն ես նարձեկ»: Եւ նրան դուրս են հանել. եւ երբ նրան գտաւ, ասաց. «Դու Աստծու Որդուն հաւատո՞ւմ ես»: **35** Նա պատասխան տուոց եւ ասաց. «Տէ՛ր, ով է, որ նրան հաւատամ»: **36** Յիշուլ նրան ասաց. «Ե՛տ տեսար նրան, են նա է, ով իսօսում է թեզ հետ»: **37** Ու նա ասաց. «Հաւատում եմ, Տէ՛ր»: Եւ երկրպագեց նրան: **38** Եւ Յիշուլ ասաց. «Դատաստանի համար եկայ այս աշխարհը, որպազի, ովքեր չեն տեսնում, տեսնեն, եւ ովքեր տեսնում են, կլուրանան»: **40** Փարիսեցիներից ոմանք, որ Յիշուլի հետ ենին, այդ լսեցին ու նրան ասացին. «Միթե մնենք եւ կոյր ենք»: **41** Յիշուլ նրանց ասաց. «Եթէ կոյր իննէիք, դուք մերը չէիք ունենայ, բայց հիմա ասում եք, թէ՝ տեսնում ենք. եւ ծեր մեղքը ծեր մեջ հաստատ է մնում»:

10 «Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, ով ոչխարների փարախը դրանով չի մտնում, այս ուրիշ տեղոյ է բարձրանում. նա գոր է եւ ալազակ. **2** իսկ ով դրևով է մտնում, հովիլ է ոչխարների: **3** Դոնապանը նրա համար բացում է դուրը, եւ ոչխարները լսում են նրա ձայնը. նա իր ոչխարներին անուններով է կանչում եւ նրանց դուր է հանում: **4** Եւ երբ իր բոլոր ոչխարներին հանի, նրանց առջեկց է գնում, եւ ոչխարները հետեւում են նրան, որպիտեամ են նրա ձայնը: **5** Օտարի յետեւից չեն գնայ, այլ կը փախչեն նրանից, որովհետեւ չեն ճանաչում օտարների ձայնը»: **6** Յիշուլ նրանց այս առակն ասաց, իսկ նրանք չէին իմանում, թէ ինչ էր այն, որ նա իրենց ասում էր: **7** Դարձեալ Յիշուլ նրանց ասաց. «Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ ես եմ ոչխարների դուրը: **8** Բոլոր նրանք, որ ինձնից առաջ եկան, գողեր եին ու աւազակներ, ուստի ոչխարները նրանց չլսեցին: **9** Ես եմ դուրը. եթէ մեկը իմ միջով մտնի, կը փրկուի. կը մտնի ու կ'եմի եւ ճարակելու բան կը գոնի: **10** Գոյոք գախու է միայն, որպազի գործուանա, սպանի եւ կորստեան մատնի. Ես եկայ, որպազի կենակը ունենան եւ՝ առաւել եւս ունենան: **11** Ես եմ լաւ հովիւր. լաւ հովիւր իր կեանքն է տախս ոչխարների համար: **12** Իսկ վարձկանը, որ հովիւր չէ, եւ ոչխարներն եւ իրենք չեն, երբ տեսնում ե, որ գայլը գախու է, թողուում է ոչխարներին եւ փախչում է: Եւ գայլը յափշտակում է նրանց ու ցրում է. **13** Քանի որ վարձկան է, եւ ոչխարների համար հոգ չի անում: **14** Ես եմ լաւ հովիւր. եւ ճանաչում եմ իմ ոչխարներին ու ճանաչում նրանցից: **15** Ինչպէս Յայրը ինձ ճանաչում է, ես եւ ճանաչում եմ Յօրը. եւ իմ կեանքը կը տամ իմ ոչխարների համար: **16** Ես ունեմ նաեւ այլ ոչխարներ, որոնք այս փարախից

չեն. նրանց եւս պէտք է այստեղ բերեմ. եւ իմ ճայնը պիտի լսեն. եւ պիտի լինի մի հօտ եւ մի հովիլ: **17** Երա համար է իմ Յայրն ինձ սիրում, որ ես իմ կեանքն եմ տախս, որպազի վերստին այն առնեմ: **18** Այն ինձնից ոչ ոք չերցնի, այլ ես ինքս եմ տախս. իշխանութիւն ունեմ այն տախտ եւ իշխանութիւն ունեմ վերստին այն առնելու. այս պատուերը իմ Յօրից ստացայ»: **19** Այս իսօսքի պատճառով հրեաների մէջ դարձեալ պառակտում եղա: **20** Եւ նրանցից շատերն ասում եին. «Ծրա մէջ դեկ կայ եւ մոլեսում է. ինչո՞ւ էր նրան լաւում»: **21** Ունանք լ ասում եին. «Արանք դիւահարի խօսքեր չեն, միթէ դեւ կարդ է կոյրի աչքերը բանապ»: **22** Այն ժամանակ Երուսաղեմում տաճարի Նաւակատիքի տօն էր, եւ ձմեռ էր: **23** Եւ Յիշուլ շրջում էր տաճարի մէջ, Սողոմոնի սրահում: **24** Յրեաները նրա շուրջը հաւարուեցին ու ասացին. «Մինչեւ ներ մեր հոգին պիտի հանեն. եթէ դու Երիստոսը, համարձակ ասայ մեզ»: **25** Յիշուլ պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Չեզ ասացի, եւ ինձ չէք հաւատում. այն գործերը, որ ես անսում եմ իմ Յօր անունով, դրանք վկայում են իմ մասին: **26** Բայց դուք չէք հասառու, որովհետեւ իմ ոչխարներից չեք. **27** Իմ ոչխարներն իմ ճայնը լուսում են, եւ ես ճանաչում եմ նրանց. եւ նրանք գայլու են իմ յետեւից: **28** Եւ ես նրանց կը տամ յափշտեական կեանք. եւ նրանք չեն կորչի յախտեան. եւ ոչ ոք նրանց իմ ճեղքից չի յափշտակի: (*այօն 165, այօնոս 166*) **29** Իմ Յայրը, որ նրանց ինձ տուեց, ամենքից մեծ է. եւ իմ Յօր ճեղքից ոչ ոք չի կարող ոչխնչ յափշտակել: **30** Ես եւ իմ Յայրը մի ենք»: **31** Յրեաները քարեր վերցրին, որ նրան քարկոծեն: **32** Յիշուլ պատասխանեց նրանց. «Բազում բարի գործեր ցոյց տոփի ծեզ իմ Յօրից. դրանցից որ գործի համար էր ինձ քարկոծում»: **33** Յրեաները նրան պատասխանեցին. «Ուեզ բարի գործի համար չենք բարկոծում, այլ հայիսութեան համար եւ նրա համար, որ դու մարդ ես, բայց ինքնի թեզ Վատծու տեղ ես ունեմ»: **34** Յիշուլ նրանց պատասխանեց. «Ձեր օրենքում չէ, որ գրուած է. «Ես ասացի, թէ աստուածներ էք»: **35** Իսկ եթէ աստուածներ է կոչում նրանց, որոնց ուղղուած էր Աստծու խօսքը (եւ հնարաւոր չէ, որ Գիրքը ջնջուի), **36** ուղենմ՝ ում Յայրը սրբացրեց եւ աշխարի ուղարկեց, դուք ասում էր, թէ՝ հայիսութեամ ես, նրա համար, որ ասացի, թէ՝ Վստծու Որդի եւ: **37** Եթէ իմ Յօր գործերը չեմ անում, ինձ մի հաւատացեք: **38** Իսկ եթէ անսում եմ, թէ ինձ չէք հաւատացեք: **39** Դարձեալ պարու պրծան: **40** Եւ վերստին գնաց Յորդանանի միւս կողմը, այնտեղ, ուր Յովկաննեսն էր աստեղ յափշտերը հաւատացեք, որպազի իմանար եւ ճանաչեք, որ Յայրը իմ մէջ է, եւ ես՝ Յօր մէջ»: **41** Շատեր նրա մօտ եկան եւ ասում էին. «Յովկաննեպ որեւէ նշան չարեց, բայց այն ամենը, որ Յովկաննեմ ասել էր նրա մասին, ճշմարիտ էր: **42** Եւ այստեղ շատերը հաւատացին նրան:

11 Եւ մի հիւանդ կար, Ղազարոս անունով, Բերանիայից՝ Մարիամի եւ նրա բոյր Մարթայի գիւղից: **2** Սա այն Մարիամն էր, որ իւղով օծեց Տիրոջը եւ իր մազերով սրբեց նրա ոտքերը: Եւ սրա եղրայր Ղազարոսը հիւանդ էր: **3** Մրա բոյրերը

նրա մօտ մարդ ուղարկեցին եւ ասացին. «ՏՇը, ահաւասիկ նա, ուս դու սիրում եիր, հիւանդացել է»: 4 Երբ Յիսուս լսեց, ասաց. «Այդ հիւանդարւիմնը մահաբեր չէ, այլ Աստծու փառքի համար է, որպեսզի դրանով Աստծու Որդին փառաւորուի»: 5 Յիսուս սիրում էր Մարիամին, նրա քրոջ՝ Մարթային, եւ Ղազարոսին: 6 Լեւուց յետոյ, թէ Ղազարոսը հիւանդացել է, նա տակալին երկու օր մնաց այնտեղ, ուր գտնուում էր: 7 Ազա դրանից յետոյ իր աշակերտներին ասաց. «Եկէք վերստին գնանք Յիսուսան»: 8 Աշակերտները նրան ասացին. «Դարբի, իրեաները դեռ սոր էին ուզում քեզ քարկոծեն, ևս նորից այստեղ ես գնում»: 9 Յիսուս պատասխանեց. «Յերեկը տասներկու ժամ չունին. եթէ մեկը ցերեկն է քայլում, չի սայթաքում, որովհետեւ այս աշխարհի լոյսը տեսնում է, 10 իսկ եթէ մեկը զիշերն է քայլում, սայթաքում է, որովհետեւ հետո լոյս չունի»: 11 Այս բաներն ասելուց յետոյ նորից ասաց նրանց. «Մեր բարեկամ Ղազարոսը ննջել է, սակայն ես գնում եմ, որ նրան արթնացնեմ»: 12 Աշակերտները նրան ասացին. «ՏՇը, եթէ ննջել է, ապա կ'առողջանայ»: 13 Բայց Յիսուս նրան մահուան մասին էր ասում, մինչդեռ նրանց այնպէս թուաց, թէ նա բռնվ ննջերու մասին է խօսում: 14 Այն ժամանակ Յիսուս նրանց յայտնապես ասաց. «Ղազարոսը մեռաւ, 15 բայց ես ուրախ եմ ձեզ համար, որ այնտեղ չէի. որպեսզի դուք ինձ հաւատաք: Արդ, եկէք գնանք նրա մօտ»: 16 Թովմասը, որ Երկուորեակ էր կոչւում, աշակերտակիցներին ասաց. «Եկէք մենք ել գնանք, որ նրա հետ մեռնենք»: 17 Յիսուս եկա, նրան գտառ չորս օրից ի վեր գերեզմանի մէջ: 18 Եւ Քերամինան Երսաւողէմի մօս էր շուրջ Երեր կիրումետք: 19 Յիսաներից շատերը եկել եին Մարթայի և Մարիամի մօս, որպեսզի նրանց միշտարեն իրենց եերոյ մահուան համար: 20 Երբ Մարթան լսեց, որ Յիսուս զային է, նրան ընդառաջ գնաց. իսկ Մարիամը տամը նստած էր: 21 Մարթան Յիսուսին ասաց. «ՏՇը, եթէ դու այստեղ եղած յինէիր, իմ եղայրը մեռած չէր լին. 22 Բայց հիմա ել զիտեմ, թէ ինչ էլ որ Աստծուց ուզես, Աստուած քեզ կը տայ»: 23 Յիսուս նրան ասաց. «Թու եղայրը յարութիւն կ'առնի»: 24 Մարթան նրան ասաց. «Գիտեմ, որ յարութեան ժամանակ վերջին օրը յարութիւն կ'առնի»: 25 Յիսուս նրան ասաց. «Ես իսկ եմ յարութիւն եւ կեանք. ով հաւատում է ինձ, թէպէտ եւ մեռնի, կ'ապիր. 26 եւ ով կենաքի է ու ինձ հաւատում է, յախտեան չի մեռնի: Յաւարում ես այս քանին»: (առօ ց165) 27 Նա ասաց նրան. «Վկր, ՏՇը, ես հաւատում եմ, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին, որ աշխարհ էիր զայլու»: 28 Եւ այս ասելուց յետոյ, գնաց գաղտնաբար կանչեց իր քրոջը՝ Մարիամին եւ ասաց. «Կարդապետն է եկել եւ քեզ է կանչում»: 29 Երբ նա լսեց, իսկոյն վեր կացաւ եւ եկա. նրա մօս: 30 Յիսուս դեռ զիտ չէր հասե, այլ դեռևս այն տեղում էր, որ Մարթան նրան ընդառաջ էր եկել: 31 Իսկ այն իրեաները, որ նրա հետ տանն էին եւ նրան միշտարում էին, երբ տեսան Մարիամին, որ վեր կացաւ իսկոյն ու գնաց, իրենք եւս նրա յետեւից գնացին. կարծում էին, թէ գերեզման է գնում, որ այնտեղ լաց լին: 32 Իսկ Մարիամը, երբ եկա այնտեղ, ուր Յիսուս կանգնած էր, ու

տեսան նրան, ընկաւ նրա ուտքերն ու ասաց. «ՏՇը, եթէ այստեղ եղած յինէիր, իմ եղայրը մեռած չէր լին»: 33 Երբ Յիսուս տեսաւ, որ նա լային է, եւ նրա հետ եղող իրեաներն ել լային են, սաստիկ խօսվուեց իր հոգով եւ ասաց. 34 «Ո՞ւ դիրի նրան»: Նրան ասացին. «ՏՇը, արի եւ տես»: 35 Եւ Յիսուս արտասուեց: 36 Յիսաներն ասացին. «Տեսէք ինչքան էր սիրում նրան»: 37 Նրանցից ունանք ասում էին. «Սա, որ կոյրի աչքերը բացեց, չը կարող նաեւ այնպէս անե, որ սա չնօննէր»: 38 Յիսուս, դարձեալ խօսվուելով ինքն իր մէջ, եկա գերեզմանը: Սա մի բարայր էր, որի վկր մի քար էր դրուած: 39 Եւ Յիսուս ասաց. «Այդ քարը մի կողմ դոյեք»: Մարթան՝ մեռածի բոյրը, նրան ասաց. «ՏՇը, իման արդէն նեխած կը լինի, քանի որ չորս օրուայ է»: 40 Յիսուս նրան ասաց. «Քեզ չասացի. եթէ հաւատասա, կը տեսնես Աստծու փառքը»: 41 Երբ քարը վերցրին, Յիսուս աչքերը վեր բարձրացրեց ու ասաց. «Հայր, գոհութիւն եմ տայիս քեզ, որ ինձ լսեցրի. 42 Եւ ես գիտեի, որ ամեն ժամ լսում ես ինձ, բայց այս անում եմ շուրջս կանգնած այս ժողովորի համար, որպեսզի հաւատասա, որ դու ինձ ուղարկեցիր»: 43 Երբ այս ասաց, բարձր ծայնով աղաղակեց եւ ասաց. «Ղազարն, վեր կաց, դիւնու արի»: 44 Եւ մեռելլ եկա, կապուած ուտքերով, ծեռքերը երիզով ամրացուած եւ Երեսը վարշամակով պատաժա: Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Արձակեցք դրան եւ թողէք, որ գնայ»: 45 Յիսաներից շատերը, որոնք եկել եին Մարիամենց մօտ, երբ տեսան, ինչ որ Յիսուս արեց, հաւատացին նրան: 46 Իսկ նրանցից ունանք գնացին փարիսեցների մօտ եւ պատմեցնին նրանց, ինչ որ Յիսուս արեց: 47 Քահանայապետներն ու փարիսեցները ատեսան գումարեցին են ասացին. «Ի՞չ անենք, քանի որ այդ մարդը բազում նշաններ է անում»: 48 Եթէ նրան այնպէս թողնենք, ամենքը կը հաւատան նրան, եւ հոռուացիները կը զան ու կը վերացնեն մեր ազգն ու մեր սրբավայրը»: 49 Նրանցից մեկը՝ Կայիհափս աննուով, որ այդ տարուած քահանայապետն էր, նրանց ասաց. 50 «Դուք ոչինչ զգիտեք, ոչ իսկ խորհել եք, թէ մեզ համար աւելի լաւ է, որ մեկ մարդ մեռնի ժողովորի համար, քան յէտ ամրող ազգը կորչի»: 51 Այս բանը նա ինքն իրենից չասաց, այլ, քանի որ այդ տարուած քահանայապետն էր, նարգարեացաւ, որ Յիսուս մեռնելու էր ազգի համար: 52 Եւ ոչ միան ազգի համար, այլ՝ որպեսզի նաեւ Աստծու ցրուած որդիներին ի մի հաւատաք: 53 Ազա այն օրուանից խորհուրդ արեցին, որ նրան սպանեն: 54 Եւ Յիսուս այնուհետեւ այլեւս համարձակ չէր շրջում իրեաների մէջ, այլ այնտեղից գնաց մի քոջան, որ մօս էր անսպատին. գնաց մի քաղաքը, որի անունն էր Եփրայիմ, եւ իր աշակերտների հետ այլտեղ էր մոնում: 55 Եւ իրեաների զատիկը մօտ էր. եւ այդ գաւառից շատերը Երևանալիք բարձրացան զատկից առաջ, որպեսզի իրենք իրենք մաքրեն: 56 Յիսուսին փնտուու էին. եւ մինչ տաճարի մէջ էին, միմեանց ասում էին. «Ինչպէս է ձեռ թւում, արդեօք այս տօնին չի գայ»: 57 Քահանայապետներն ու փարիսեցները իրահանգել եին, որ, եթէ մեկն իմանայ, թէ նա որտեղ է, յայտնի, որպեսզի նրան ձարակալ»ն:

12 Իսկ Յիսուս զատկից վեց օր առաջ եկալ Բեթանիա, ուր ապրում էր մեռած Ղազարոսը, որին մեռելներից վեր էր կացրել: 2 Եւ այնտեղ նրան ընթրիք տուին, սպասարկում էր Մարթան, իսկ Ղազարոսը նրա հետ սեղան նստածներից մեկն էր: 3 Իսկ Մարթամը մի լիոտ ազնիւ նարդոսի թանկարժեք իսլ վերցնելով՝ օծեց Յիսուսի ոտքերը. Եւ իր մազերով էլ սրբում էր նրա ոտքերը. Եւ տունը լցուեց իւրի բուրմունքով: 4 Վշակերտներից մեկը՝ Ցուղա Իսկարիուտացին, որ մաստերու էր նրան, ասաց. 5 «Ինչո՞ւ այս իւրոք չվաճառուեց երեք հարիւր ամծար դահեկամի և չտրուեց աղքատներին»: 6 Նա այս ասաց ոչ թե նրա համար, որ աղքատների համար էր իրում, այս որովհետեւ գող էր Եւ գանձարկոր ինքն էր պահում, Եւ ինչ որ այնտեղ դրում էր, ինքն էր վերցնում: 7 Յիսուս ասաց նրան. «Թոյլ տուէք նրան, որպեսզի իմ թաղման օրուայ համար պահի այդ: 8 Աղքատներին ամեն ժամ ձեզ հետ ունէք: Ինձ միշտ ձեզ հետ չունեք»: 9 Երբ հրեաներից բազում ժողովուրդ իմացաւ, որ նա այնտեղ է, եկալ. ոչ միայն Յիսուսի պատճառով, այլ՝ որպեսզի տեսնի նաեւ Ղազարոսն, որին մեռելներից վեր էր կացրել: 10 Քահանայապետները ջրիհուրդ արեցին, որ Ղազարոսին էլ սպանեն, 11 քանի որ շատերը հեռանում էին հրեաներից Եւ հաւատում էին Յիսուսին: 12 Յաջորդ օրը, ժողովրդի բազմութիւնը, որ զատկի տօնին էր եկել, երբ լսեց, թե Յիսուս Երուսաղեմ է զայխ, 13 արևաւենիների ճիւղեր վերցրեց Եւ Յիսուսին ընդառաջ ելաւ: Աղաղակում էին ու ասում. «Ուզաննա, օրինեալ լինես դու, որ գայիս ես Տիրոց անոնուով, ով բազաւոր Խարյալի»: 14 Եւ Յիսուս մի էլ գտնելով, նստեց նրա վրա, ինչպէս որ գրուած է. 15 «Մի Վախեցիր, ով յուսուրդ Սիխն, ահա քո բազաւոր գայիս Ե՞ւ նստած մի էլ քրուակի վրայ»: 16 Եւ նրա աշակերտները սկրում այն շիասկացան, բայց երբ Յիսուս փառաւորուեց, այն ժամանակ յիշեցին, թե այս նրա մասին էր գրուած, Եւ իրենք այս էին արել նրան: 17 Իսկ ժողովուրդը, որ նրա հետ էր, վկայում էր, որ Ղազարոսին հենց գերեզմանից կանչեց Եւ նրան մեռելներից կենդանացրեց: 18 Եւ դրա համար էլ նրան ընդառաջ ելաւ ժողովուրդը, որովհետեւ լսել էին, որ այդ նշաններն էր արել: 19 Իսկ փարիսեցները մինեանց ասում էին. «Տեսնում էք, որ ոչ մի օգուտ չեք ստանում. ահաւապիկ ամրող աշխարհ իր պատճենից գնաց»: 20 Այնտեղ կային նաեւ որոշ թուով հեթանոսներ՝ նրանց մէջ, որ Երուսաղեմ էին եկել, որպեսզի տօնի ժամանակ Երկրապարտիւն անեն: 21 Նրանք մօտեցան Փիլիպպասին, որ Գայիիայի Բեթանիա քաղաքից էր. աղաջում էին նրան ու ասում. «Տէ՛ր, ուղում ենք Յիսուսին տեսնել»: 22 Փիլիպպոս եկալ եւ Անդրեասին ասաց: Անդրեասը եւ Փիլիպպոն էլ Յիսուսին ասացին: 23 Եւ Յիսուս նրանց պատասխանեց ու ասաց. «Հասաւ ժամը, որ փառաւորուի մարդու Որդին: 24 Ծշմարիս, ճշմարիս եմ ասում ձեզ. Եթէ ցորենին հատիկը հորին մէջ ընկնելով չմեռնի, միայն հատիկն ինքը կը մնայ, իսկ եթէ մեռնի, բազում արդինք կը տայ: 25 Ով սիրում է իր անծը, կը կորցնի այն, իսկ ով այս աշխարհում իր անծն ասում է, այն կը պահի յալիտենական կեանքի համար: (այօնոս ց166) 26 Եթէ

մԵկն ինձ ծառայի, իմ յետեւից կը գայ. Եւ ուր ես եմ, այնտեղ կը լինի եւ իմ ծառան. եթէ մէկը ինձ ծառայի, նրան կը պատուի իմ Յայրը: 27 Բայց այժմ հոգիս խորովուած է. Եւ ինչ ասեմ. Յայր, փրկիր ինձ ծառի ժամից: Բայց Ես հենց այս բանի համար Ես եկել այս ժամին: 28 Յայր, փառաւորին ըս անունը: Երկնքից մի ձայն եկաւ. «Եւ փառաւորեցի, Եւ դարձեակ պիտի փառաւորեմ»: 29 Եւ ժողովուրդը, որ կանգնած էր ու յում էր, ասում էր, թէ՝ որոտունք է լինում: Ումանք է ասացին. «Ծրա հետ մի հերշտակ խօսեց»: 30 Յիսուս պատասխանեց ու ասաց. «Այս ձայնը ինձ համար չէ, որ եկաւ, այլ՝ ձեզ համար: 31 Յիման է այս աշխարիի դատաստանը, իմիմ է, որ այս աշխարիի հիշանը դուրս կը նետուի: 32 Եւ երբ Ես բարձրանամ Երկրից, ամենքին դէպի ինձ կը զգեմ»: 33 Այս ասում էր նշելու համար, թե ինչ մահիվ էր մեռնելու: 34 Ժողովուրդը նրան պատասխանեց. «Օրենքից մենք լսել ենք, թէ Քրիստոս յալիտեան կը մնայ, իսկ դու հիշավ' ես ասում, թէ մարդու Որդին պէտք է բարձրանայ. Ի՞վ է այդ մարդու Որդինք: (այօն ց165) 35 Յիսուս նրանց ասաց. «Մի փոքր ժամանակ եւս լոյս ծեզ հետ է. քայլեցիք, քանի դեռ լոյսն ունեք, որպեսզի խաւար ծեզ չկլանի, քանի որ, ով քայլում է խաւարի մէջ, չի հմանում, թե ուր է գնում: 36 Քանի դեռ լոյս ծեզ հետ ունեք, հաւատացեք լոյսին, որպեսզի լոյսի որդիներ ինեւք: Յիսուս այս խօսեց Եւ գնաց նրանցից բաքնուեց: 37 Թեւպէտ եւ նա այսքան նշաններ էր արել նրանց առաջ, նրանք չեին հաւատում նրան, 38 որպեսզի կատարուեր Եսայի մարգարեի խօսքը, որ ասաց. «Տէ՛ր, ովք հաւատաց մեր տուած լուրին, Եւ Տիրոց բազուկը մնմ յայտնուեց»: 39 Եթէն կարողանում հաւատաց եւ այն բանի համար, որ Եսային վերտիւն ասում է. 40 «Նրանց աչքերը կուրացեցի եւ նրանց սրտերը կարծրաց լուրին, որպեսզի աչքերով չտեսնեն ու սրտերով չիմանան եւ դարձի չզան, ու ես նրանց չքժկեմ»: 41 Եսային այս ասաց, որովհետեւ տեսաւ նրա փառքը Եւ խօսեց նրա մասին: 42 Բայց միշեւ անգամ հրեայ հիշանաւորներից շատեր հաւատացին նրան, բայց փարիսեցների պատճառով չիմայացնում, որպեսզի ժողովարանից դուրս չհանուլեն. 43 Քանի որ մարդկանցից տրուած փառքը աւելի սիրեցին, քան Աստծուց տրուած փառքը: 44 Յիսուս աղողակում էր ու ասում. «Ով ինձ է հաւատում, ինձ չէ, որ հաւատում է, այլ նրան, ով ինձ ուղարկեց: 45 Եւ ով ինձ է տեսնում, տեսնում է նրան, ով ինձ ուղարկեց: 46 Ես որպէս լոյս եկայ աշխարի, որպեսզի ամեն որ, որ ինձ հաւատում է, խաւարում չմնայ: 47 Եւ եթէ մէկը լսի իմ խօսքերը Եւ չպահի դրանք, Եւ նրան չեմ դատապարտի, քանի որ չեկայ, որ աշխարի դատապարտեմ, այլ՝ որպեսզի փրկեմ աշխարի: 48 Ով անարգում է ինձ Եւ իմ խօսքերը չի ընդունում, կայ մէկը, որ նրան դատում է. այն խօսքը, որ ես խօսեցի, դայ ախոյի դատապարտի նրան վերջին օրը, 49 որովհետեւ ես ինք իմանից չխօսեցի, այլ Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, նա իմ աշխարիութեան ամեն: 50 Եւ գիտեմ, որ այն պատուիրանը յալիտեական կեանք է: Արդ, ինչ որ ես եմ խօսում, այնպէս եմ խօսում, ինչպէս Յայրն ինձ ասաց:

13 Զատկի տօնից առաջ Յիսուս իմացաւ, որ հասել է իր ժամը, որպեսզի այս աշխարհից չոր մօն փոխադրով. սիրեց իւրայններին, որ այս աշխարհում են, իսպան սիրեց նրանց: **2** Եւ ընթրիք ժամանակ, երբ սատանան արդէն իսկ Սիմոնի որդի Իսկարիոնվացի Յուղայի սրտի մեջ դրել էր, որ մատնի նրան, **3** Յիսուս իմացաւ, որ Հայոք ամէն քան իր ծեռքն էր յանձնել, եւ որ ինքը Աստծուց էր ելել եւ Աստծու մօտ էր գտում: **4** Նա վեր կացաւ ընթրիք սեղանից, մի կողմ դրեց զգեստները եւ մի սրբից վերցնելով՝ մէջքին կապեց: **5** Եւ ապա շուր վերցնելով՝ ածեց կնճում մէջ եւ սկսեց իր աշակերտների ուժքերը լուանալ եւ սրբել մէջքին կապած սրբիզով: **6** Մօտեցաւ Սիմոն Պետրոսին, եւ սա ասաց նրան. «Տէ՛ր, դո՞ւ ես իմ ոստքերը լուանում»: **7** Յիսուս պատասխանեց նրան ու ասաց. «Ի՞նչ որ ես անում եմ, դո՞ւ իրման չես իմանում, բայց յետոյ կ'իմանաս»: **8** Պետրոսը նրան ասաց. «Իմ ոտքերը յալիտեան չես լուանայ»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ քեզ չլուանամ, ինձ հետ մաս չլունես»: (այս ց165)

9 Սիմոն Պետրոսն ասաց նրան. «Տէ՛ր, ոչ թէ միայն իմ ոտքերը, այլև իմ ծեռքերն ու գլուխն է լուա»: **10** Յիսուսը նրան ասաց. «Լուացուածին ուրիշ քան պէտք չէ, բայց միայն ոտքերը լուանա, քանի որ ամրոցութեամբ մաքուր է. Եւ դրւք մաքուր էր, բայց ոչ բոլորի»: **11** Քանի որ նա գիտէր նրան, ով իրեն մատնելու էր, դո՞ւ համար ասաց. «Բոլոր չէ, որ մաքուր էր»: **12** Եւ երբ նրանց ոտքերը լուաց, վերցրեց իր զգեստները եւ դարձեալ սեղան նստեց ու ասաց նրանց. «Գիտի՞ք, թէ այդ ինչ արեցի ձեզ: **13** Դուք ինձ Վարդապետ եւ Տէ՛ր էր կոչում. եւ լաւ էք անում, քանի որ իսկապէս եմ. **14** Իսկ արդ, եթէ ես՝ Տէ՛ր եւ Վարդապետ, լուացի ծեր ոտքերը, դուք էլ պարտաւոր էր միմեանց ոտքերը լուանալ. **15** Որպիսի տես մի օրինակ տուի ձեզ, որ, ինչպէս եւ ձեզ արեցի, դուք էլ նոյն ձեւով պահե: **16** Եշմարիտ, Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, ծառան աւելի մեծ չէ, քան իր տէրը, եւ ոչ էլ ուղարկվածը՝ աւելի մեծ, քան նա, ով նրան ուղարկեց: **17** Եթէ այս քաները գիտէր, առաւել երանելի էր, եթէ դրանք կատարէ: **18** Ձեր բոլորի համար չէ, որ ասում եմ, որովհետեւ ես գիտեմ նրանց, որոնց ընտրել եմ, այլ որպեսզի կատարուի գրտածք, թէ՝ ով ինձ հետ հաց էր ուստում, իմ դըմ դպրած. **19** Իհենց այժմնաւանից ասում եմ ձեզ, քանի դեռ չի եղել, որպեսզի, երբ որ յինի, հաւատաք, որ ես եմ: **20** Եշմարիտ, Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, ով որ ընդրւնի նրան, ում ես կ'ուղարկեմ, ինձ է ընդունում, եւ ով ինձ է ընդունում. ընդունում է նրան, ով ինձ ուղարկեց: **21** Երբ Յիսուս այս քաներն ասաց, խօռվուեց իր հոգում, վկայեց ու ասաց. «Եշմարիտ, Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ ձեզնից մէկն ինձ մատնելու է»: **22** Աշակերտներն իրար էին նայում տարակուսելով, թէ ում մասին է ասում: **23** Եւ աշակերտներից մէկը, որին Յիսուս սիրում էր, նստել էր նրա մօտ: **24** Սիմոն Պետրոսը սրան ակնարկ արեց՝ հարցնելով, թէ այդ ովն մասին է ասում: **25** Եւ սա Յիսուսի կրծքովն ընկալ ու ասաց նրան. «Տէ՛ր, ով է»: **26** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Նա է, որի համար ես այս պատարը կը թարախեմ եւ կը տամ իրենք: Եւ թարախելով պատարը՝ տախս է Խոկարիովացի Յուղային: **27** Եւ երբ նա պատասխ առաւ, սատանան մտաւ

նրա մէջ: Յիսուս նրան ասաց. «Յիմա ինչ որ անելու ես, իսկոյն արա»: **28** Եւ սեղանակիցներից ոչ ոք չինացաւ, թէ նա ինչի համար այդ նրան ասաց. **29** Որովհետեւ ոմանք կարծում էին, թէ, քանի որ Յուղան էր զանձանակը պահում, Յիսուս նրան ասաց. «Գնիր, ինչ որ մեզ տօնի ժամանակ պէտք է» եւ կամ՝ որ մի բան տայ աղքատներին: **30** Իսկ նա պատարը վերցնելով՝ իսկոյն դուրս ելավ: Եւ զիշեր էր... **31** Եւ երբ նա դուրս ելավ, Յիսուս ասաց. «Այժմ մարդու Որդին փառարորուեց, եւ Աստուած փառարորուեց նրանով, **32** քանի որ, եթէ Աստուած փառարորուեց նրանով, Աստուած էլ նրան կը փառարորի իրենով. եւ իսկոյն կը փառարորի նրան: **33** Որդեսկներս, մի թի ժամանակ դեռ ձեզ հետ եմ. ինձ պիտի փնտռէք, եւ ինչպէս ասացի հրեաներին՝ ուր ես եմ զնում, դուք չէք կարող գայ, - այժմ այդ ձեզ էլ եմ ասում: **34** Նոր պատուիրան եմ տախի ձեզ, որ սիրեք միմեանց. ինչպէս ես ձեզ սիրեցի, դուք էլ միմեանց սիրեցցէ: **35** Եթէ դուք միմեանց սիրեք, դրանով բոլորը պիտի իմանան, որ դուք իմ աշակերտներն էք: **36** Սիմոն Պետրոսը նրան ասաց. «Տէ՛ր, ոլի ես զնում»: Յիսուս պատասխանեց. «Ուր յետում»: **37** Պետրոր նրան ասաց. «Տէ՛ր, ինչն այժմ չեմ կարող քո յետելից»: **38** Յիսուս պատասխանեց. «Ինձ համար կեանք կը տաս. ծշմարիս, ծշմարիս եմ ասում քեզ, արահազր դեռ կանչած չի լինի, երբ դու երեք անգամ ինձ ուրացած կը լինես»:

14 Ապա Յիսուս ասաց իր աշակերտներին. «Թող ձեր սրտերը չխռովուեն. հաւատացէք Աստծուն, հաւատացէք եւ ինձ: **2** Իմ Յօր տան մէջ բազում օթեւաններ կան. թէ չէ ես ձեզ կ'ասէի, թէ զնում եմ ձեզ համար էլ տեղ պատրաստելու. **3** Եւ եթէ զնամ եւ ձեզ համար էլ տեղ պատրաստեմ, դարձեալ կը զամ եւ ձեզ կը վերցնեմ ինձ մօտ, որպեսզի, ուր ես լինեմ, դուք ես այնտեղ լինէք: **4** Եւ թէ ուր եմ զնում, այդ գիտէք, գիտէք եւ ճանապարհօ»: **5** Թովմասը նրան ասաց. «Տէ՛ր, զիհուններ՝ ուր ես զնում, ուրեմն ինչպէս կարող ենք գիտենալ ճանապարհօ»: **6** Յիսուսը նրանց ասաց. «Ես եմ ճանապարհօ եւ ճշմարտութիւնը եւ Կեանքը: Ոչ ոք չի գայ Յօր մօտ, եթէ ոչ՝ ինձանով: **7** Եթէ ինձ ճանաչչէք, ապա կը ճանաչչէք եւ իմ Յօրը. այսուհետեւ կը ճանաչչէք նրան. Եւ տեսել էր նրան»: **8** Փիլիպանմ ասաց նրան. «Տէ՛ր, Յօրը մեզ ցոյց տուր, եւ այդ բաւական է մեզ»: **9** Յիսուսը նրան ասաց. «Վյաբան ժամանակ ձեզ հետ եմ, Փիլիպան, եւ ինձ ճանաչչէցիր. ով ինձ տեսաւ, տեսաւ Յօրը. իսկ դու ինչպէս ես ասում, թէ՝ Յօրը մեզ ցոյց տուր: **10** Չես հաւատում, որ ես Յօր մէջ եմ, եւ Յայոր՝ իմ մէջ՝ Այն խօսեքրը, որ ես ասում եմ ձեզ, ինքս ինձնից չեմ խօսում, այլ Յայոր, որ բնակլում է իմ մէջ, նայ է անում գործերը: **11** Յաւատացէք ինձ, որ ես Յօր մէջ եմ, եւ Յայոր՝ իմ մէջ. եթէ ոչ՝ զնու գործերի համար հաւատացէք ինձ: **12** Եշմարիտ, Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ ով հաւատում է ինձ, ինքն էլ կ'անի այն գործերը, որ ես եմ անում. Եւ դրանցից աւելի մէծերու կ'անի, որովհետեւ ես զնում եմ Յօր մօտ: **13** Եւ ինչ որ ուղեք իմ անունով, այն կ'անեմ, որպեսզի Յայոր

փառաւորովի Որդու միջցոցվ»: 15 «Եթէ ինձ սիրում եք, կը պահեք իմ պատուիրանները. 16 Եւ ես պիտի աղաքմ ջօրը, եւ նա մի այլ Միխիթարիչ պիտի տայ ձեզ, որպեսզի յալիտեան ձեզ հետ բնակուի. (ածօն ց165) 17 Ծշմարտութեան Յոզին, որին այս աշխարհը չի կարող ընդունել, որովհետեւ նրան չի տեսնում եւ նրան չի ճանաչում, բայց դուք ճանաչում եք նրան, որովհետեւ ձեզ մօտ պիտի բնակուի եւ ձեր մէջ պիտի լինի: 18 Զեզ որք չեմ թողին, կը զամ ձեզ մօտ: 19 Սի փոքր ժամանակ եւս, եւ այս աշխարհը ինձ չի տեսնի, բայց դուք ինձ կը տեսնէք, որովհետեւ ես կենդանի եմ, եւ դուք կենդանի եք լինեմու: 20 Այս օրք դուք պիտի իմանաք, որ ես իմ Յօր մէջ եմ, եւ դուք իմ մէջ ու ես՝ ձեր մէջ: 21 Ով իմ պատուիրանները ընդունում եւ դրանք պահում են, նա է, որ ինձ սիրում ե. եւ ով ինձ սիրում է, պիտի սիրուի իմ Յօրից. եւ եւ նրան պիտի սիրեն եւ ինձ պիտի յայտնեն նրան:»: 22 Յուղան (ոչ Խևկարիովտացին) ասաց նրան. «Տէ՛ր, ինչպէս եղաւ, որ քեզ պիտի յայտնեն մեզ եւ ոչ թէ աշխարհին:»: 23 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Եթէ մէկը սիրում է ինձ, իմ խօսքը կը պահի, եւ իմ Յայրը նրան կը սիրի եւ մենք նրան մօտ կը զանք ու նրա մօտ կ'օթեւաններ:»: 24 Եւ ով ինձ չի սիրում, իմ խօսքերոց չի պահում. եւ իմ խօսքը, որ լսում էք, իմն չէ, այլ՝ Յօրը, որ ինձ ուղարկեց: 25 Այս քանի ասացի ձեզ, մինչ ձեզ հետ եմ: 26 Իսկ Միխիթարիչը՝ Սուրբ Յոզին, որին Յայրը կ'ուղարկի իմ անտևնով, նա ձեզ ամեն բան կ'ուսուցանի եւ ձեզ կը յիշեցնի այն ամենը, ինչ ես ասացի ձեզ:»: 27 «Խաղաղութիւն եմ թողինում ձեզ, իմ խաղաղութիւնն եմ տայիս ձեզ. ձեզ չեմ տայիս այնպէս, ինչպէս այս աշխարհն է տայիս. ձեր սրտերը թող չխորվուեն, եւ չախիսնաք:»: 28 Լսեցիր, որ ձեզ ասացի, թէ՝ զնում եմ եւ կը զամ ձեզ մօտ. Եթէ ինձ սիրեիք, ապա դուք ուրախ պիտի լինեիք, որ ես Յօր մօտ եմ զնում, որովհետեւ իմ Յայրը մէջ է, բան ես: 29 Եւ իմա ասացի ձեզ, երբ դեռ չի եղեւ որպեսզի, երբ լինի, հաստատ: 30 Վլյուս երկար չեմ խօսի ձեզ հետ. գայիս է աշխարհի իշխանը եւ իմ վրայ ոչ մի իշխանութիւն չունի: 31 Իսկ որպեսզի աշխարհը գիտենայ, որ ես սիրում եմ Յօրը, այնպէս եմ անում, ինչպէս որ Յայրը պատուիրեց ինձ. դի՛, վեր կացէք գնանք այստեղից:»:

15 «Ես եմ ծշմարիստ որթատունկը, եւ իմ Յայրը մշակն է: 2 Ամեն ճիւլ, որ իմ վրայ է եւ պտուղ չի տայիս, նա կտորում է այն. եւ այն ամենը, որ պտուղ է տայիս, Էտում է, որպեսզի առաւել եւս պտղարեք լինի: 3 Դուք արդեն իսկ մաքուր եք այն խօսքի համար, որ ձեզ ասացի: 4 Մնացք իմ մէջ, եւ ես՝ ձեր մէջ. ինչպէս ճիւլը, որ ինքն իրեն չի կարող պտուղ տայ, եթէ որթատունկ վրայ հաստատուած չլինի, նոյնպէս եւ դուք՝ եթէ մի վրայ հաստատուած չլինէք: 5 Ես եմ որթատունկը, իսկ դուք՝ ճիւլերը: Ով բնակուլ է իմ մէջ, եւ ես՝ նրա մէջ, նա շատ պտուղ է տայիս, որովհետեւ առանց ինձ ոչինչ անել չէք կարողու: 6 Եթէ մէկը իմ վրայ հաստատուած չէ, նա ճիւլի նման դուրս կը նետուի եւ կը չորանայ, եւ այն կը հաւաքեն ու կրակը կը նետեն, եւ կ'այրուի: 7 Եթէ իմ մէջ մնաք, եւ իմ խօսքերն ել մնան ձեր մէջ, ինչ որ ուղենաք, ինդրեցք Վաստծուց, եւ ձեզ կը տրուի: 8 Իմ Յայրը փառաւորուած կը լինի նրանով,

որ դուք շատ պտուղ տաք եւ իմ աշակերտները լինէք: 9 Ինչպէս իմ Յայրն ինձ սիրեց, ես ել ձեզ սիրեցի, իմ սիրոյ մէջ հաստատուն մնացք: 10 Եթէ իմ պատուիրանները պահեք, կը մնաք իմ սիրոյ մէջ, ինչպէս ես իմ Յօր պատուիրանները պահեցի եւ մնում եմ նրա վրոյ մէջ: 11 Այս քանի մէջ եւ դեր ուրախութիւնը ձեր մէջ լինի, եւ ձեր ուրախութիւնը լիակատար լինի: 12 Այս է իմ պատուերը. որ սիրեք միմնանց, ինչպէս որ ես սիրեցի ձեզ: 13 Աւելի մեծ սեր ոչ որ չունի, բան այն, որ մէկն իր կեանքը տայ իր բարեկամների համար: 14 Դուք իմ բարեկամներն եք, եթէ ամեր այն, ինչ ես ձեզ պատուիրում եմ: 15 Այլեւս ձեզ օրանաներ չեմ կոչում, որովհետեւ ծառան չզիտէ, թէ տէրն ինչ է անում. այլ ձեզ բարեկամներ կոչեցի, որովհետեւ այն բոյրը, ինչ իմ Յօրից լսեցի, յայտնեցի ձեզ: 16 Ոչ թէ դուք ինձ ընտրեցիք, այլ ես ձեզ ընտրեցի եւ ձեզ կարգեցի, որ դուք զնաք եւ պտղարեք լինէք, եւ ձեր պտղուղը մնայ, եւ ինչ ել որ իմ անունով Յօրից խնդրեք, ձեզ տայ: 17 Այս եմ ձեզ պատուիրում. որ սիրեք միմնանց»: 18 «Եթէ աշխարհը ձեզ ատում է, իմացք, որ նախ ինձ է ատել: 19 Եթէ այս աշխարհից լինէք, աշխարհ արդեն, որպէս իրենը, ձեզ սիրած կը լինէք. բայց որովհետեւ այս աշխարհից չէք, այլ ես ձեզ ընտրեցի աշխարհից, որա համար աշխարհը ձեզ ատում է: 20 Յիշեցք այն խօսքը, որ ես ձեզ ասացի, թէ՝ ծառան մեծ չէ, բան իր տէրը. եթէ ինձ հալածեցին, ապա ձեզ էլ կը հալածնէ. եթէ իմ խօսքը պահեցին, ապա ձերն էլ կը պահեն: 21 Բայց նոյն բաներոց ձեզ պիտի անեն իմ անուան համար, որովհետեւ չեն ճանաչում նրան, ով ինձ ուղարկեցիլ է: 22 Եթէ ես եկած եւ նրանց հետ խօսած չլինէի, նրանք որեւէ մերոց ունեցած չլինի լինի. բայց իման մերից համար ոչ մի արդարացում չկայ: 23 Ով ինձ է ատում, ատում է եւ իմ Յօրը. 24 Եթէ ես նրանց մէջ արած չլինէի այն գործերը, որ ուրիշ ոչ չարեց, նրանք որեւէ մերոց չլին ունենայ. բայց այժմ տեսան գործերը եւ ատեցին թէ ինձ, թէ իմ Յօրը: 25 Եւ այդ նրա հանար, որ կատարուի նրանց օրենքում գրուած այն խօսքը, թէ՝ առանց պատճառի ինձ ատեցին: 26 Բայց երբ գայ Միխիթարիչը, որին ես ձեզ կ'ուղարկեմ Յօրից, ծշմարտութեան Յոզին, որ եղում է Յօրից, նա կը վկայի իմ մասին. 27 Կը վկայէք եւ դուք, որովհետեւ սկզբից ինձ հետ եք:»

16 «Այս քանի մերը ասացի ձեզ, որպեսզի գայթակուրթիւնից յետ մնաք: 2 Իրենց ժողովարաններից դուրս պիտի հանեն ձեզ. մինչեւ իսկ ժամանակը կը զայ, երբ, ով ձեզ սպասի, պիտի համարի, թէ Աստծոն պաշտամունք է մատուցում: 3 Եւ այդ բանը պիտի անեն ձեզ էլ, որովհետեւ չճանաչեցին ոչ Յօրը եւ ոչ էլ ինձ: 4 Ասլայն այս քանի մերը ձեզ ասացի, որպեսզի երբ ժամանակը զայ, յիշէք, որ ես ձեզ ասել եմ: Այս քանի մերը սկզբից ձեզ չասացի, բանի որ ձեզ հետ էի:»: 5 «Բայց այժմ ես գնում եմ ինձ ուղարկողի մօտ, եւ ձեզնից ոչ ինձ արցունակութիւնը մօտ չի գայ. իսկ եթէ գնամ, Միխիթարիչը ձեզ մօտ չի գայ. իսկ եթէ գնամ, նրան կ'ուղարկեմ ձեզ մօտ: 6 Եւ նա զայուղը պիտի համար աղաքաւորուած կը լինի նրանով,

ապացուցի աշխարհին, որ նա սխալ է մեղքի եւ արդարութեան հարցում եւ դատաստանի հարցում: 9 Մերքի հարցում որովհետեւ ինձ չեն հաստում. 10 արդարութեան հարցում որովհետեւ իմ Յօր մօտ եմ գնում, եւ այլեւս ինձ չեք տեսնի. 11 դատաստանի հարցում որովհետեւ այս աշխարհի իշխանը դատապարտուած է: 12 Կեռ շատ բաներ ունեմ ճեզ ասելու, բայց այժմ չեք կարող տանել: 13 Երբ որ զայ նա՝ ճշմարտութեան Հոգին, ամենայն ճշմարտութեամբ Կ'առաջնորդի ճեզ. որովհետեւ ոչ թէ ինքն իրենից կը խօսի, այլ ինչ լսի, այն կը խօսի. եւ զայիք բամերի մասին կը պատմի ճեզ: 14 Նա ինձ պիտի փառաւորի, որովհետեւ ինչ որ առնում է ինձանից, կը յայտնի ճեզ: 15 Ամեն ինչ որ Յայրն ունի, ինչն է. դրա համար ճեզ ասացի, թէ ինչ որ առնում է ինձանից, կը յայտնի ճեզ: 16 «Մի փոքր ժամանակ, եւ այլեւս ինձ չեք տեսնի. եւ ասպա մի քիչ եւս՝ եւ ինձ նորից կը տեսնեք. եւ ես գնում եմ Յօր մօտ»: 17 Աշակերտներից ոմանք միմեանց ասում էին. «Ինչ է այս, որ մեզ ասում է, թէ՝ մի քիչ եւս, եւ ինձ չեք տեսնի. եւ դարձեալ, թէ՝ մի քիչ եւս, եւ ինձ կը տեսնեք եւ թէ՝ ես գնում եմ իմ Յօր մօտ»: 18 Եւ ասում էին. «Ինչ է այն «մի քիչ եւս» ՞՛Ռ. չենք հասկանում, թէ ինչ է խօսում»: 19 Յիսուս իմացա, որ ուզում են իրեն հարց տաք, եւ նրանց ասաց. «Դրա համար էիք միմեանց հարցնում, որ ասացի, թէ՝ մի փոքր ժամանակ, եւ ինձ չեք տեսնի. եւ դարձեալ՝ մի քիչ եւս, եւ կը տեսնեք ինձ: 20 ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ճեզ, որ դուք պիտի լար եւ պիտի ողբաք, իսկ աշխարհը ուրախ պիտի լինի. դուք պիտի տրտմէք, բայց ճեր տրտմութիւնը ուրախութեան պիտի փոխուի: 21 Երբ կինը ծննդաբերում է, նրա համար տրտմութիւն է, որովհետեւ նրա ժամը հասած է. բայց երբ մանկան ծնի, այլեւս չի յիշում ներդութիւնը՝ ուրախութեան պատճառով, որ աշխարհում մի մարդ ծնուց: 22 Դուք էլ այժմ տրտմութիւնը ունեք, բայց ես դարձեալ ճեզ պիտի տեսնեմ, ու ճեր սրտերը ուրախ պիտի լինեն. եւ ճեր ուրախութիւնը ոչ ոք ճեզնից չպիտի խիլ: 23 Եւ այն օրը ինձ ոչինչ չպիտի հարցնեք: ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ճեզ, որ, ինչ իմ անունով իմ Յօրից ուզէք, պիտի տայ ճեզ: 24 Մինչեւ հիմա իմ անունով ոչինչ չինդրեցիք. ինդրեցէք եւ պիտի ստանաք, որպեսզի ճեր ուրախութիւնը լիակատար լինի»: 25 «Այս բաները առակներով ասաց ճեզ. պիտի զայ ժամանակ, երբ այլեւս առակներով չպիտի խօսեմ ճեզ հետ, այլ յայտնապես Յօր մասին պիտի պատմեմ ճեզ: 26 Վյոն օրը իմ անունով պիտի խնդրէք. եւ ճեզ չեմ ասում, թէ՝ ես պիտի աղասեմ Յօրը ճեզ համար, 27 քանի որ Յայրը ինքն իսկ սիրում է ճեզ. որովհետեւ դուք սիրեցիք ինձ եւ հաւատացիք, որ ես Աստծուց եմայ: 28 Ելայ Յօրից եւ եկայ աշխարհ. դարձեալ թողնում եմ աշխարհը եւ գնում Յօր մօտ»: 29 Աշակերտները նրան ասացին. «Վիա հիմա բացայստ ես խօսում եւ ոչ մի առակ չես ասում: 30 Քինա զիտենք, որ ամեն ինչ գիտես, եւ պէտք չկայ, որ մենք թեզ բան հարցնի. դրա համար հաւատում ենք, որ Աստծուց ելար»: 31 Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Վիմ հաւատո՞ւմ եք. 32 ահա պիտի զայ ժամանակ եւ արդէն իսկ եկալ է, երբ պիտի ցրուէք իւրաքանչիւրդ իր տեղը, եւ ինձ միայնակ պիտի

թողնէք. սակայն ես միայնակ չեմ, որովհետեւ Յայրն ինձ հետ է: 33 Այս բաները ասացի ճեզ, որպեսզի ինձնով խաղարութիւն ունենաք: Այստեղ, աշխարհում ներդութիւն պիտի ունենաք, սակայն քաջալերուեցէք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»:

17 Յիսուս երբ այս բամերը խօսեց, աչքերը երկինք բարձրացրեց եւ ասաց. «Յայր, հասել է մաքը, փառաւորիք քո Որդուն, որպեսզի քո Որդին Է թեզ փառաւորի. 2 ինչպէս որ նրան իշխանութիւն տուեցիր բոլոր մարդկանց վրայ, որպեսզի յախտենական կեանը տայ այն ամենքին, որ նրան տուեցիր: (այօնիս ց166) 3 Յախտենական կեանքը այս է. որ ճանաչեն թեզ միակ ճշմարիտ Աստուած, նաեւ Յիսուս Քրիստոսին, որ դու ուղարկեցիր: (այօնիս ց166) 4 Ես թեզ փառաւորեցի երկրի վրայ. լրացրի այն գործը, որն ինձ տուիր, որ անեմ. 5 եւ դու այժմ փառաւորիք ինձ, Յայր, թեզ մօս եղոր այն փառքով, որ ունեն թեզ մօս՝ նախքան աշխարհի լինել: 6 Քո անունը յայտնեցի այն մարդկանց, որոնց ինձ տուեցիր աշխարհից. նրանք քոնն էին, եւ ինձ տուեցիր նրանց, ու նրանք քո խօսքը պահեցին: 7 Քինա իմացան, որ այն ամեն, ինչ ինձ տուիր, ես նրանց տուեցի. 8 Եւ նրանք ընդունեցին ու ճշմարտութեամբ ճանաչեցին, որ ես քո մօտից կեայ. եւ նրանք հաւատացին, որ դու ուղարկեցիր ինձ: 9 Վրդ, ես նրանց համար եմ աղասում. ես չեմ աղասում աշխարհի համար, այլ նրան համար, որոնց դու ինձ տուեցիր, որովհետեւ նրանք քոնն են: 10 Եւ ինչ որ իմն է, բոլոր քոնն է, եւ ինչ որ քոնն է, այն իմն է, ու ես նրանց մէջ փառաւորուած եմ: 11 Եւ ես այլեւս աշխարհի մէջ չեմ, իսկ նրանք աշխարհի մէջ են. եւ ես դեպի թեզ են զայիս: Սոնրք Յայր, պահիր նրանց քո անունով, որով ինձ տուեցիր, որպեսզի լինեն մի, ինչպէս մենք ել մի ենք: 12 Մինչ աշխարհում նրանց հետ էի, ես պահում էի նրանց քո անունով, որով ինձ տուեցիր. եւ ես պահեցի. ու նրանցից ոչ ոք կորուա, բացի կրտսեան դատապարտուած մարդուց, որպեսզի գորուածը կատարուի: 13 Բայց հիմա թեզ մօս եմ զայիս եւ այս բաները ինձ տուելու մասին պահում, որովհետ նրանք մէջ իմ լիակատար ուրախութիւնն ունենան: 14 Ես նրանց տուի քո խօսքը, եւ աշխարհը նրանց ատեց, որովհետեւ նրանք աշխարհից չեն, ինչպէս ես Ել աշխարհից չեմ: 15 Այս աղասում ենոյ թէ նրան համար, որ նրանց վերացնես աշխարհից, այլ որպեսզի նրանց պահես չարից: 16 Նրանք այս աշխարհից չեն, ինչպէս ես Ել աշխարհից չեմ: 17 Սրբացրու նրանց քո ճշմարտութեամբ, որովհետեւ քո խօսքը ճշմարտութիւն է: 18 Ինչպէս դու ինձ ուղարկեցիր աշխարհ, ես Ել նրանց ուղարկեցիր աշխարհ: 19 Եւ ես ինձ սրբացնում եմ նրանց համար, որպեսզի նրանք Ել սրբացնուն են նրանց համար, որպեսզի նրանք Ել սրբացնուն ճշմարտութեամբ: 20 Սակայն միայն նրանց համար չէ, որ աղասում են, այլեւ նրանց խօսքի միջոցով բոլոր ինձ հաւատացողների համար, 21 որպեսզի ամենքը մի լինեն ինչպէս դու, Յայր, իմ մէջ, եւ ես՝ քո մէջ, որպեսզի նրանք Ել մեր մէջ լինեն, եւ որպեսզի աշխարհն Ել հաւատայ, թէ դու ուղարկեցիր ինձ: 22 Եւ ես տուեցիր նրանց այն փառքը, որ դու ինձ տուեցիր, որպեսզի մի լինեն,

ինչպէս եւ մենք մի ենք: 23 Ես՝ նրանց մէջ, եւ դու՝ իմ մէջ, որպէսզի կատարեալ լինեն միութեան մէջ: Եւ աշխարհը գիտենայ, որ դու ուղարկեցիր ինձ. եւ ես սիրեցի նրանց, ինչպէս դու ինձ սիրեցիր: 24 Հայր, ում որ ինձ տուիր, կամենալու եմ, որ, ուր ես եմ, նրանք Ել ինձ հետ լինեն, որպէսզի տեսնեն իմ փառքը, որ դու ինձ տուեցիր, քանի որ ինձ սիրեցիր՝ նախարան աշխարհի լինելը: 25 Որդաքը Հայր, թե՛եւ աշխարհը քեզ չճանաչեց, բայց ես քեզ ճանաչեցի, եւ ինացան նրանք, որ դու ես ինձ ուղարկե: 26 Եւ ճանաչեցրի նրանց քո անունը ու պիտի ճանաչեցնեմ, որպէսզի այս սերը, որով ինձ սիրեցիր, նրանց մէջ լինի, եւ ե՞նրանց մէջ»:

ոչ դրան, այլ՝ Բարաբրային: Եւ այն Բարաբրան աւազակ էր:

19 Այն ժամանակ Պիղատոսը հրամայեց Յիսուսին վերցնել եւ նրան զանակոնել: **2** Իսկ զինուորները փշէ պսակ շինելով՝ դրեցին նրա գլխին ու նրան ծիրանի զգեստ հացցրին: **3** Եւ զայիս էին նրա մօտ ու ասում ողջոյն, հրեաների արքա: Եւ նրան ապուակում էին: **4** Պիղատոսը դարձեա դուրս ելա ու ասաց նրան: «Վաս նրան դուրս, ձեզ մօտ եմ երեւում, որպեսի իմանաք, թէ ես նրա մէջ որեւէ յանցանք չեմ գտնում»: **5** Յիսուս դուրս ելաւ. եւ փշէ պսակ ուներ եւ ծիրանի զգեստ: Եւ նրանց ասաց. «Վիհա ձեր մարդո՞՝ ձեզ»: **6** Երբ քահանայապետներն ու պահակները նրան տեսան, աղաղակ բարձրացրին եւ ասացին. «Խաչը հանիր, խաչը հանիր դրան»: Պիղատոսը նրանց ասաց. «Դուք առեք նրան ձեր մէջ եւ իմ նիմենք խաչը հանցեք, քանի որ ես դրա մէջ որեւէ յանցանք չեմ գտնում»: **7** Յիսուսները նրան պատասխանեցին. «Մնկը օրեւնը ունենք, եւ ըստ մեր օրեւնի պէտք է նա մեռնի, որովհետեւ իրեն Աստծու Որդի դարձեց»: **8** Երբ Պիղատոսը այս խօսքերը լսեց, աւելի եւս վախեցաւ: **9** Դարձեալ, մի անգամ եւս մոտա ապարանքը եւ Յիսուսին ասաց՝ որտեղից ես դու: Եւ Յիսուս նրան պատասխան չտուեց: **10** Պիղատոսը նրան ասաց. «Դնձ հետ չեմ խօսում, չգիտեմ, որ իշխանութիւն ունեմ թեզ խաչը հանելու. եւ իշխանութիւն ունեմ թեզ ազատ արձակելու»: **11** Յիսուս պատասխանեց. «Դու իմ վրայ ոչ մի իշխանութիւն էլ չէիր ունենայ, եթէ թեզ ի վերուստ տրուսած չիներ. դրա համար ե, ով ինձ քո ձեռքը մատնեց, նրա մեռքը աւելի մեծ է»: **12** Սրանից յետու Պիղատոսը ուզում էր նրան ազատ արձակել: Իսկ հրեաները աղաղակում էին ու ասում. **13** «Եթէ դրան արձակես, կայսրին բարեկամ չես: Ամենայն ոք, որ ինքն իրեն թագաւոր է կոչում, հակառակ է կայսեր»: **14** Իսկ երբ Պիղատոսը այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս բերեց, նստեց թեմի վրայ, այն տեղը, որ Քարայատակ էր կոչում, իսկ երբայերէն Կապարա: **15** Զատկի նախօրեն էր, եւ կեսօրուայ մօտ էր: Եւ նա հրեաներին ասաց. «Վիհա ձեր թագաւորը՝ ձեզ»: **16** Իսկ նրանք աղաղակում էին. «Վերացրու մեր միջից, վերացրու մեր միջից եւ խաչը հանիր նրան»: Պիղատոսը նրանց ասաց. «Ես ձեր թագաւորին խաչը հանեմ»: Քահանայապետները պատասխանեցին. «Չունենք մենք այլ թագաւոր, բացի կայսրից»: **17** Այն ժամանակ Յիսուսին յանձնեց նրանց ձեռքը, որպեսի խաչը հանուի: **18** Եւ նրանք առան Յիսուսին եւ տարան: Եւ խաչափայտը նա ինքն էր վերցրէլ եւ բարձրացնում էր այն տեղը, որի անունն էր Գագայ, իսկ երբայերէն կոչում էր Գողգոթա, **19** որտեղ եւ խաչը հանեցին նրան ու նրա հետ երկու ուրիշների՝ այս եւ այն կողմից, իսկ մէջտերև Յիսուսին: **20** Պիղատոսը մի տախտակ էլ գրեց եւ դրեց խաչի վրայ. եւ գրուած էր. «Յիսուս Նազուրեցի» հրեաների թագաւոր»: **21** Վյոհ տախտակը հրեաներից շատերը կարդացին, որովհետեւ այն տեղը, ուր Յիսուս խաչուեց, քաղաքին մօտ էր (եւ գրուած էր երբայերէն, լատիներէն եւ յունարէն): **22** Յիսուսների

քահանայապետները Պիղատոսին ասացին. «Մի գրի՝ հրեաների թագաւոր, այլ՝ ինչ նա ասաց՝ թագաւոր եմ հրեաների»: **23** Պիղատոսը պատասխանեց. «Ինչ գրեցի, գրեցի»: **24** Իսկ զինուորները, երբ Յիսուսին խաչը հանեցին, վերցրին նրա զգնաստները եւ չորս մաս արեցին. հրաբանչիւր զինուորի՝ մեկ մաս: Իսկ քանի որ պատմուճանը առանց կարի էր, վերեւից ներբեւ ամբողջովին հիւսած շուրջանակի, **25** ուստի միմեանց ասացին. «Վյոհ չպատրուենք, այլ դրա վրայ վիճակ գցենք, ում որ ենի», որպեսի կատարուի գրուածը, որ ասում է. «Իմ զգնաստները բաժանեցին իրար մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ գցեցին»: Զինուորներն այս բանն արեցին: ուստի միմեանց ասացին. «Վյոհ չպատրուենք, այլ դրա վրայ վիճակ գցենք, ում որ ենի», որպեսի կատարուի գրուածը, որ ասում է. «Իմ զգնաստները բաժանեցին իրար մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ գցեցին»: Զինուորներն այս բանն արեցին: **26** Իսկ Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նրա մայրը եւ նրա մօրաբայրը՝ Կղեռպահի կին Մարիամը եւ Մարիամ Մարգարենացին: **27** Երբ Յիսուս տեսաւ մօրը եւ այն աշակերտին, որ մօտ էր կանգնած, որին նա սիրում էր, մօրն ասաց. «Ով կին, ահա քո որդին»: **28** Ապա աշակերտին ասաց. «Վիհա քո մայրը»: Եւ այդ պահից աշակերտը նրան իր մօտ առաւ: **29** Կյոնուհետեւ Յիսուս, գիտենալով, թէ ահա ամէն ինչ կատարուած է, որպեսի կատարուի գրուածը, ասաց՝ ծարաւ եմ: **30** Եւ այստեղ քացախով լի մի անան կար. զինուորները լեղախան քացախով մի սպունզ թրջեցին եւ այն դրին եղէին ծայրին ու մօտեցրին նրա բերանին: **31** Երբ Յիսուս լեղախան քացախը բերանն առաւ, ասաց. **32** «Կմէն ինչ կատարուած է»: Եւ զլուխը կախելով լոգին աւանդեց: **33** Իսկ քանի որ ուրբաթ էր, որպեսի մարմինները չմնան խաչի վրայ մինչեւ շաբաթ օրը, - որովհետեւ այն շաբաթը տօնական մեծ օր էր, - հրեայ առաջնորդները Պիղատոսին աղացեցին, որ կոտրեն նրանց սրունքները եւ վերցնեն նրանց: **34** Զինուորները եկան եւ առաջինի սրունքները կոտրեցին, նոյնպէս եւ միւսինը, որ նրա հետ խաչ էր հանուել: **35** Բայց երբ եկան Յիսուսի մօտ եւ տեսան, որ նա արդէն մեռած էր, նրա սրունքները չկոտրեցին, **36** այլ զինուորներից մէկը տէղով խոցեց նրա կողդ, եւ իսկոյն արին եւ ջուր ելաւ: **37** Եւ ով այս բանը տեսաւ, վկայեց. եւ նրա վկայութիւնը ճշմարիտ է, եւ նա գիտէ, որ ճշմարիտ է ասում, որպեսի դուք եւ հաւատաք: **38** Վյոհ պատահեց, որպեսի կատարուի գրուածը, թէ՝ նրա ոսկորը չափակի փշրուի: **39** Եւ դարձեալ միւս գրուածն ասում է. «Պիտի նայեն նրան, ուլ խոցեցին»: **40** Այնուհետեւ Յովսէփը, որ արիմաթիացի էր եւ Յիսուսի թաքուն աշակերտն էր հրեաների վախի պատճառով, Պիղատոսին աղացեց, որ Յիսուսի մարմինը վերցնի: Եւ Պիղատոսը հրաման տուեց. ուստի Յովսէփը ու Նիկողոսնոսը եկան եւ նրան վերցրին: **41** Նիկողոսնոսը, որ առաջին անգամ գիշերով Յիսուսի մօտ էր եկել, բերեց մօտ հարիւր լիստ զմուռս՝ հայրութիւնաւ: **42** Վերցրին Յիսուսի մարմինը եւ պատեցին կտամներով՝ իննկերով հանդերձ, ինչպէս որ հրեաների սովորութիւնն էր՝

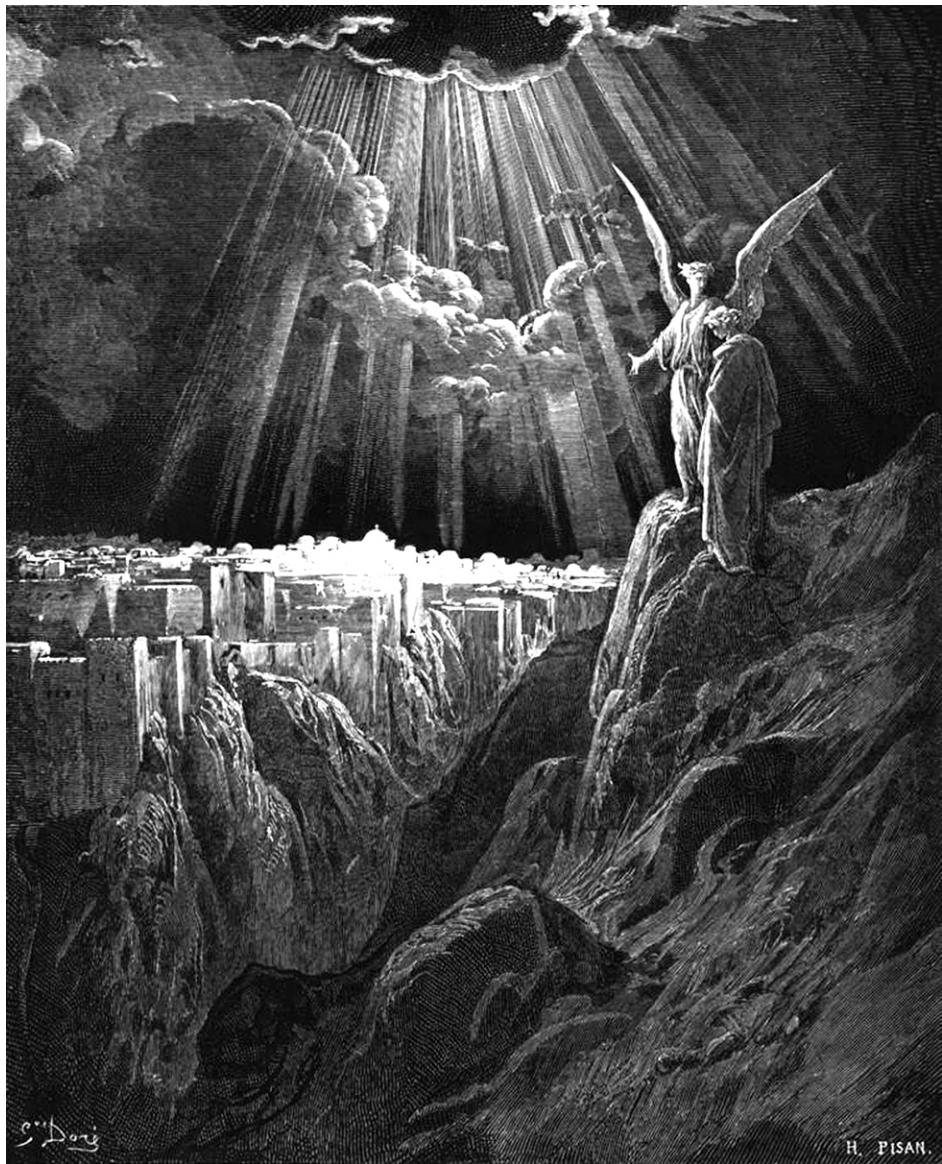
պատել: Եւ այն տեղում, ուր նա խաջուեց, պարտէ կար. Եւ այդ պարտէզում մի նոր գերեզման, որի մէջ երթք որտեւ մէկը չէր դրուած: Եւ քանի որ գերեզմանը մօտ էր, հրեաների ուրբաթի պատճառով, այնտեղի դրեցին Յիսուսի մարմինը:

20 Եւ կիրակի օրը Մարիամ Մաղդաղենացին տառօտենան արշալյսին գերեզման է զայխ եւ տեսնում է, որ քար գերեզմանի դրինից վերցուած է: 2 Ազա վազում է եւ զայխ Սիմոն Պետրոսի և այն միւս աշակերտի մօտ, որին Յիսուս սիրուում էր, ու նրանց ասում է. «Տիրոջ վերցրել են գերեզմանից, եւ չփոխնք, թէ ուր են դրել նրան:» 3 Պետրոսը եւ միւս աշակերտը ելան եւ գերեզման էին զայխ: 4 Երկուուվ միասին վազում էին, բայց միւս աշակերտը առաջ անցաւ Պետրոսից եւ աւելի շուտ վազեց ու առաջինը գերեզման եկաւ: 5 Եւ կրանարվ տեսաւ, որ կոսաները այնտեղ էին, բայց ներս չմտաւ: 6 Եկաւ նաեւ Սիմոն Պետրոսը, որ նրա յետեւից էր զայխ. մտաւ գերեզմանը եւ տեսաւ, որ կոտաները այնտեղ էին, 7 եւ վարչանակը, որ նրա գլխին էր, միւս կոտաների հետ չէր, այլ առանձին ծալրուած՝ մի կողմ էր: 8 Վյոն ժամանակ մտու եւ միւս աշակերտը, որ աւելի առաջ էր եկել գերեզման. տեսան ու հաւատաց. 9 Քանի որ դեռ չէին հասկացել գրուածքը, թէ՝ մերեւներից պէտք է յարութիւն առնի: 10 Աշակերտները, վերադառնալով, զնացին իրենց տեղերը: 11 Բայց Մարիամը կանգնած էր գերեզմանի դրսը ու լաց էր լինում. եւ մինչ դեռ լաց էր լինում, կրաս էլքի գերեզմանը 12 եւ տեսաւ երկու հրեշտակներ՝ սպատակների մէջ, որոնք նստել էին մէկը՝ սնարին, եւ միւսը՝ ոտքերի մօտ, այնտեղ, ուր Յիսուսի մարմինն էր եղել: 13 Եւ նրան ասացին. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լախիս: Նա նրանց ասաց. «Որովհետեւ ին Տիրոջ գերեզմանից վերցրել են, եւ չփոխելու նրան ուր են դրել:» 14 Երբ այս ասաց, դէպի յետեւի կողմը դարձաւ եւ տեսաւ Յիսուսին, որ կանգնած էր. բայց չէր իմանում, թէ Յիսուսն է: 15 Յիսուս նրան ասաց. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լախիս, ո՞ւմ ես փնտորում:» Նրան այնպէս խուաց, թէ պարտիզապանն է. Եւ ասաց նրան. «Տէր, եթէ ուր ես նրան վերցրել, ասայ ինձ՝ ուր ես դրել նրան, որպէսզի ես նրան վերցնեմ:» 16 Յիսուս նրան ասաց՝ Մարիամն. Եւ նա դարձաւ ու երացերէն նրան ասաց՝ Ռաքուունի (որ թարգմանուում է՝ վարդապետ): 17 Յիսուս նրան ասաց. «Ինձ մի մօտեցիր, քանի որ դեռ Յօր մօտ չեմ բարձրացել, ուրեմն գնան դու իմ եղրայրների մօտ ու նրանց ասաւ, որ ես բարձրանում եմ դէպի իմ Յայրը եւ ձեր Յայրը, դէպի իմ Վաստուածը եւ ձեր Աստուածը:» 18 Մարիամ Մաղդաղենացին եկաւ ու աշակերտներին պատմեց, թէ հիմք Տիրոջ տեսել է, եւ նա իրեն այս բաներն է ասել: 19 Ծոյն կիրակի օրուա երեկոյենան աշակերտները հաւաքուած էին մի տաս մէջ, որի դրմերը փակուած էին հրեաների վայի պատճառով: Յիսուս եկաւ, կանգնեց նրանց մէջտեղն ու նրանց ասաց. «Խսաղաղութիւնն ծեզ:» 20 Վյոն ասելով՝ նրանց ցոյց տուեց իր մէռքերը եւ կողը. Եւ աշակերտներն ուրախացան, երբ տեսան Տիրոջը: 21 Նա դարձեալ նրանց ասաց. «Խսաղաղութիւնն ծեզ. ինչպէս իմ Յայրն ինձ ուղարկեց, ես էլ ուղարկում եմ ձեզ:» 22 Երբ այս ասաց, նրանց վրայ փշեց եւ ասաց. «Ալոք Սուրբ Յօրին:» 23 Եթէ մէկի մեղքերը ներէք,

նրանց ներուած կը լինի. Եթէ մէկի մեղքերը չներէք, ներուած չի լինի:» 24 Իսկ Թովմասը՝ Տասներկուսից մէկը՝ Երկուորեակ կոչուածը, նրանց հետ չէր, երբ Յիսուս եկաւ: 25 Միւս աշակերտները նրան ասացին, թէ՝ Տիրոջ տեսանք: Եւ նա նրանց ասաց. «Եթէ չտեսնեմ նրա ծեռքերի վկա մէխսերի նշանը եւ իմ մատները մէխսերի տեղերու չինեմ ու իմ ձեռքը նրա կողի մէջ չխրեմ, չեմ հաւատայյ:» 26 Ուր օր յետոյ աշակերտները դարձեալ ներսում էին. Եւ Թովմասը նրանց հետ: Յիսուս եկաւ փակ դրսներով, կանգնեց մէջտեղն ու ասաց՝ խսաղաղութիւնն ծեզ: 27 Ազա Թովմասին ասաց. «Բնի՛ քո մատները եւ դիմի այստեղ ու տեսն իմ ձեռքերը. եւ քը քո ձեռքը ու մուցրն իմ կողի մէջ. անհաւատ մի եղիր, այլ՝ հաւատացեակ:» 28 Թովմասը պատասխան տուեց ու նրան ասաց՝ Տէ՛ր ին եւ Վաստուամ ին: 29 Յիսուս նրան ասաց. «Որովհետեւ դու ինձ տեսար, հաւատացիր. երանի նրանց, որոնք չեն տեսել եւ սակայն կը հաւատան:» 30 Իր աշակերտների առաջ Յիսուս բագում այլ նշաններ էլ արեց, որոնք այս գրբում գրուած չեն: 31 Վյոն այսքանը գրուեց, որ դուք հաւատաք, թէ Յիսուս Թրիստոն է՝ Վաստու Որդին. նաեւ՝ որպէսզի հաւատաք ու նրա անունով յաւիտենական կեանքն ընդունէք:

21 Սրանից յետոյ Յիսուս դարձեալ իրեն յայտնեց իր աշակերտներին Տիրերիայի ծովեզերքի մօտ. Եւ յայտնեց այսպէս. 2 Միասին էին Սիմոն Պետրոսը, Թովմասը՝ Երկուորեակ կոչուածը, Նարամայշը, որ Գայիլիայի Կանան քաղաքից էր, Զերեդուոյ որդիներու եւ աշակերտներից ուրիշ երկու հոգի: 3 Սիմոն Պետրոսը նրանց ասաց. «Գնում եմ ձուկ որապու:» Նրան ասացին. «Մէնք էլ ենք գայիս քեզ հետա:» Գնացին եւ նաւակը մտան. Եւ այդ զիշեր ոչինչ չքոնցցին: 4 Երբ առաւօտ եղաւ, Յիսուս կանգնած էր ծովի եզերքին. բայց աշակերտները չիմացան, որ Յիսուսն է: 5 Յիսուս նրանց ասաց. «Տիանէր, ուտելու բան չունի՞ք:» Նրան պատասխանցեցին ոչ: 6 Նրանց ասաց. «Ուրկանը զեցէր նաւակի աջ կողմը եւ կը գտնէք:» Գցեցին. Եւ ձկների բազմութիւնից չէին կարպանուն այն դուրս քաշել: 7 Վյոն աշակերտը, որին Յիսուս սիրում էր, Պետրոսին ասաց՝ Տէրն է: Երբ Սիմոն Պետրոսը լսեց, թէ Տէրն է, հագուստը վրան զցեց, քանի որ մէրկ էր, եւ իրեն նետեց ծովի մէջ: 8 Միւս աշակերտներն էլ նաւակով եկան. Եւ քանի որ ցամաքից հեռու չէին, այլ երկու հարիւր կանգունի չափ միայն, քաշում էին ուռկանը ձկներով հանդերձ: 9 Երբ ցամաք եկան, տեսան վառուած ածուլիսի մի կրակատեղ՝ մի ձուկ նրա վրա կը հաց: 10 Յիսուս նրանց ասաց. «Քերէք այն ձկներից, որ դուք իմնա որացացիր:» 11 Միւսն Պետրոսը նաւակ մտաւ եւ ցամաք քաշեց ուռկանը, որ լին էր հարիւր յիսուներէք մէծ-մէծ ձկներով: 12 Ձեւն այնչափ քան կար, բայց ուռկանը չպատռուեց: 13 Յիսուս նրանց ասաց՝ Եկել ճաշեցել: Եւ աշակերտներից ոչ ոք չէր համարձակուում հարցնել, թէ՝ դու ոչ ես, որպէստեւ գիտեին, որ Տէրն է: 14 Եկաւ Յիսուս, առաւ հացը եւ տուեց նրանց. նոյնպէս եւ ձուկը: 15 Վյոն երրորդ անգամն էր, որ Յիսուս երեւաց իր աշակերտներին՝ մեղքերից յարութիւն առներուց յետոյ: 16 Եւ երբ ճաշեցին, Յիսուս Սիմոն Պետրոսին ասաց. «Սիմոն,

որդիք Յովսանի, սիրում ես ինձ աւելի, քան դրանք»:
Սա ասաց նրան. «Վյոն, Տէր, եւ դու գիտես, որ
սիրում եմ քեզ»: Նրան ասաց՝ արածացրոն իմ
զառնեին: 17 Դարձեալ ասաց նրան. «Սիմոն, որդիք
Յովսանի, սիրում ես ինձ»: Նա ասաց նրան. «Վյոն,
Տէր, եւ դու գիտես, որ սիրում եմ քեզ»: Նրան ասաց՝
արածացրոն իմ ոչխարներին: 18 Երրորդ անգամ
նրան ասաց. «Սիմոն, որդիք Յովսանի, սիրում ես
ինձ»: Պետրոսը տիրեց, որ երրորդ անգամ իրեն
ասաց, թէ՝ սիրում են ինձ: Ու նրան պատասխանեց.
«Տէր, դու ամեն ինչ գիտես. դու ինքդ ճանաչում ես
բոլորին եւ գիտես, թէ սիրում »մ ք»զ»: Յիսուս նրան
ասաց. «Արածացրոն իմ ոչխարն»րին: 19 ճշմարիտ,
ճշմարիտ եմ ասում քեզ, որ մինչ դու երիտասարդ
էիր, ինքդ էիր գօտիդ կապում եւ գնում էիր՝ ուր
եւ կամենում էիր. սակայն երբ ծերանաս, ծերերդ
վեր կը բարձրացնես, եւ ուրիշները քեզ գօտի կը
կապեն ու կը տանեն՝ ուր չես կամ»նայ»: 20 Այս
ասաց, նշելով, թէ ինչ մահով նա պիտի փառաւորի
Աստծուն: Եւ երբ այս ասաց, աւելացրեց՝ արի իմ
յետեւից: 21 Պետրոսը դարձաւ եւ տեսաս, որ այն
աշակերտը, ում Յիսուս սիրում էր, զայս է յետեւից.
Նա, որ բնկել էր նրա կրծքովն ու ասել. «Տէր, ո՞վ է,
որ մատնելու է քեզ»: 22 Պետրոսը, նրան տեսնելով,
ասաց Յիսուսին. «Տէր, իսկ սա ինչ կը լինի»: 23
Յիսուս նրան ասաց. «Եթե ես կամենում եմ, որ
դա ապրի, մինչեւ որ ես գան, այդ քեզ ինչ հոգ, դու
արի իմ յետեւից»: 24 Եւ այս խօսքը տարածուեց
եղայրների մեջ. եւ կարծեցին, թէ այս աշակերտը
չպիտի մեռնի: Բայց Յիսուս նրան չասաց, թէ չպիտի
մեռնի, այլ թէ՝ ես կամենում եմ, որ դա ապրի, մինչեւ
որ ես գամ: 25 Այս աշակերտն է, որ վկայում է այս
բաների մասին, որ եւ գրեց իսկ դրանք. եւ գիտենք,
որ նրա վկայութիւնը ճշմարիտ է: Բայց ուրիշ շատ
բաներ էլ կան, որ Յիսուս արեց, որոնք, եթե մէկը
մէկ առ մէկ գրած լինէր, կարծում եմ, թէ աշխարհն
իսկ բաւական չէր լինի պարփակելու այդ գրքերը,
եթե դրանք գրուած լինէին:

Եւ տեսայ սուլր քաղաքը՝ նոր Երուսաղեմը, որ իջնում էր Աստծուց եւ
երկնքից՝ զարդարուած ու պատրաստուած, ինչպէս հարսը իր վեսայի
համար: Եւ երկնքից լեցի մի ձայն, որ ասում էր. «Ահանափկ Աստծու
խորանը, որ մարդկանց մէջ է. նա պիտի բնակուի նրանց հետ, եւ նրանք
պիտի լինեն նրա ժողովուրդը, եւ նա Էլ՝ նրանց Աստուածը.
Յայտնութիւն 21:2-3

Անթերցնող ԱՆԴԵԳՈՒՅՋ

Արեւելահայերեն at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

բառարան

Արեւելահայերեն at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strong's: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strong's: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strong's: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strong's: h7585

Meaning:

The grave or afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strong's: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting judgment.

Բառարան +

AionianBible.org/Bibles/Armenian---Armenian-Bible-Eastern/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

ՂՈՒԿԱՆ 8:31
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 10:7
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:1
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:2
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:11
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 11:7
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 17:8
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 20:1
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 20:3

aidios

ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 1:20
ՅՈՒԿԱՅԻ 1:6

aiōn

ՄԱՏԹԵՈՆ 12:32
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:22
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:39
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:40
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:49
ՄԱՏԹԵՈՆ 21:19
ՄԱՏԹԵՈՆ 24:3
ՄԱՏԹԵՈՆ 28:20
ՄԱՐԿՈՆ 3:29
ՄԱՐԿՈՆ 4:19
ՄԱՐԿՈՆ 10:30
ՄԱՐԿՈՆ 11:14
ՂՈՒԿԱՆ 1:33
ՂՈՒԿԱՆ 1:55
ՂՈՒԿԱՆ 1:70
ՂՈՒԿԱՆ 16:8
ՂՈՒԿԱՆ 18:30
ՂՈՒԿԱՆ 20:34
ՂՈՒԿԱՆ 20:35
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:14
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:51
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:58
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 8:35
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 8:51
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 8:52
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:32
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 10:28
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 11:26
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 12:34
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 13:8
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 14:16

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՒ 3:21
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՒ 15:18
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 1:25
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 9:5
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 11:36
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 12:2
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 16:27
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 1:20
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 2:6
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 2:7
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 2:8
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 3:18
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 8:13
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 10:11
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 4:4
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 9:9
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 11:31
ԳԱՐԱՏԱՑԻՒ 1:4
ԳԱՐԱՏԱՑԻՒ 1:5
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 1:21
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 2:2
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 2:7
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 3:9
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 3:11
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 3:21
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 6:12
ՓԻԼԻՊՈՔԵՑԻՒ 4:20
ԿՈՂՈՍԱՑԻՒ 1:26
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 1:17
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 6:17
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 4:10
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 4:18
ՏԻԹՈՆ 2:12
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 1:2
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 1:8
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 5:6
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 6:5
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 6:20
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:17
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:21
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:24
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:28
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 9:26
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 11:3
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 13:8
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 13:21
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 1:23

ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 1:25
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 4:11
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 5:11
ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՐՈՒ 3:18
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 2:17
ԵՐԿՐՈՐԴ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 1:2
ՅՈՒԿԱՅԻ 1:13
ՅՈՒԿԱՅԻ 1:25
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 1:6
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 1:18
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:9
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:10
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 5:13
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 7:12
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 10:6
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 11:15
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 14:11
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 15:7
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 19:3
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 20:10
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 22:5

aiōnios

ՄԱՏԹԵՈՆ 18:8
ՄԱՏԹԵՈՆ 19:16
ՄԱՏԹԵՈՆ 19:29
ՄԱՏԹԵՈՆ 25:41
ՄԱՏԹԵՈՆ 25:46
ՄԱՐԿՈՆ 3:29
ՄԱՐԿՈՆ 10:17
ՄԱՐԿՈՆ 10:30
ՂՈՒԿԱՆ 10:25
ՂՈՒԿԱՆ 16:9
ՂՈՒԿԱՆ 18:18
ՂՈՒԿԱՆ 18:30
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 3:15
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 3:16
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 3:36
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:14
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:36
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 5:24
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 5:39
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:27
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:40
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:47
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:54
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:68

ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 10:28
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 12:25
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 12:50
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 17:2
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 17:3
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 13:46
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 13:48
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 2:7
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 5:21
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 6:22
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 6:23
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 16:25
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 16:26
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 4:17
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 4:18
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 5:1
ԳՎԱԼՏԱՑԻՍ 6:8
ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԵՍԱՎՈՒՏԻԿԵՑԻՍ 1:9
ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԵՍԱՎՈՒՏԻԿԵՑԻՍ 2:16
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 1:16
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 6:12
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 6:16
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 6:19
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 1:9
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 2:10
ՏԻԽՈՆ 1:2
ՏԻԽՈՆ 3:7
ՓԻԼԻՄՈՆ 1:15
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 5:9
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 6:2
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 9:12
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 9:14
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 9:15
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 13:20
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՍԻ 5:10
ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՐՈՍԻ 1:11
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 1:2
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 2:25
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 3:15
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 5:11
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 5:13
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 5:20
ՅՈՒԴԱՑԻ 1:7
ՅՈՒԴԱՑԻ 1:21
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 14:6

Geenna

ՄԱՏԹԵՈՆ 5:22
ՄԱՏԹԵՈՆ 5:29
ՄԱՏԹԵՈՆ 5:30
ՄԱՏԹԵՈՆ 10:28
ՄԱՏԹԵՈՆ 18:9
ՄԱՏԹԵՈՆ 23:15
ՄԱՏԹԵՈՆ 23:33
ՄԱՐԿՈՆ 9:43
ՄԱՐԿՈՆ 9:45
ՄԱՐԿՈՆ 9:47

ՂՈՒԿԱՍ 12:5
ՅԱԿՈԲՈՒ 3:6
Hades
ՄԱՏԹԵՈՆ 11:23
ՄԱՏԹԵՈՆ 16:18
ՂՈՒԿԱՍ 10:15
ՂՈՒԿԱՍ 16:23
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 2:27
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 2:31
ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 15:55
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 1:18
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 68
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:13
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:14
Limnē Pyr
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 19:20
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:10
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:14
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:15
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 21:8
Sheol
ԹԱՆՈՆ 37:35
ԹԱՆՈՆ 42:38
ԹԱՆՈՆ 44:29
ԹԱՆՈՆ 44:31
ԹՈՒԻՐ 16:30
ԹՈՒԻՐ 16:33
ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԵՆ 32:22
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ա 2:6
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Բ 22:6
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Գ 2:6
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Գ 2:9
ՅՈՒ 7:9
ՅՈՒ 11:8
ՅՈՒ 14:13
ՅՈՒ 17:13
ՅՈՒ 17:16
ՅՈՒ 21:13
ՅՈՒ 24:19
ՅՈՒ 26:6
ՍԱՂՄՈՒ 6:5
ՍԱՂՄՈՒ 9:17
ՍԱՂՄՈՒ 16:10
ՍԱՂՄՈՒ 18:5
ՍԱՂՄՈՒ 30:3
ՍԱՂՄՈՒ 31:17
ՍԱՂՄՈՒ 49:14
ՍԱՂՄՈՒ 49:15
ՍԱՂՄՈՒ 55:15
ՍԱՂՄՈՒ 86:13
ՍԱՂՄՈՒ 88:3
ՍԱՂՄՈՒ 89:48
ՍԱՂՄՈՒ 116:3
ՍԱՂՄՈՒ 139:8

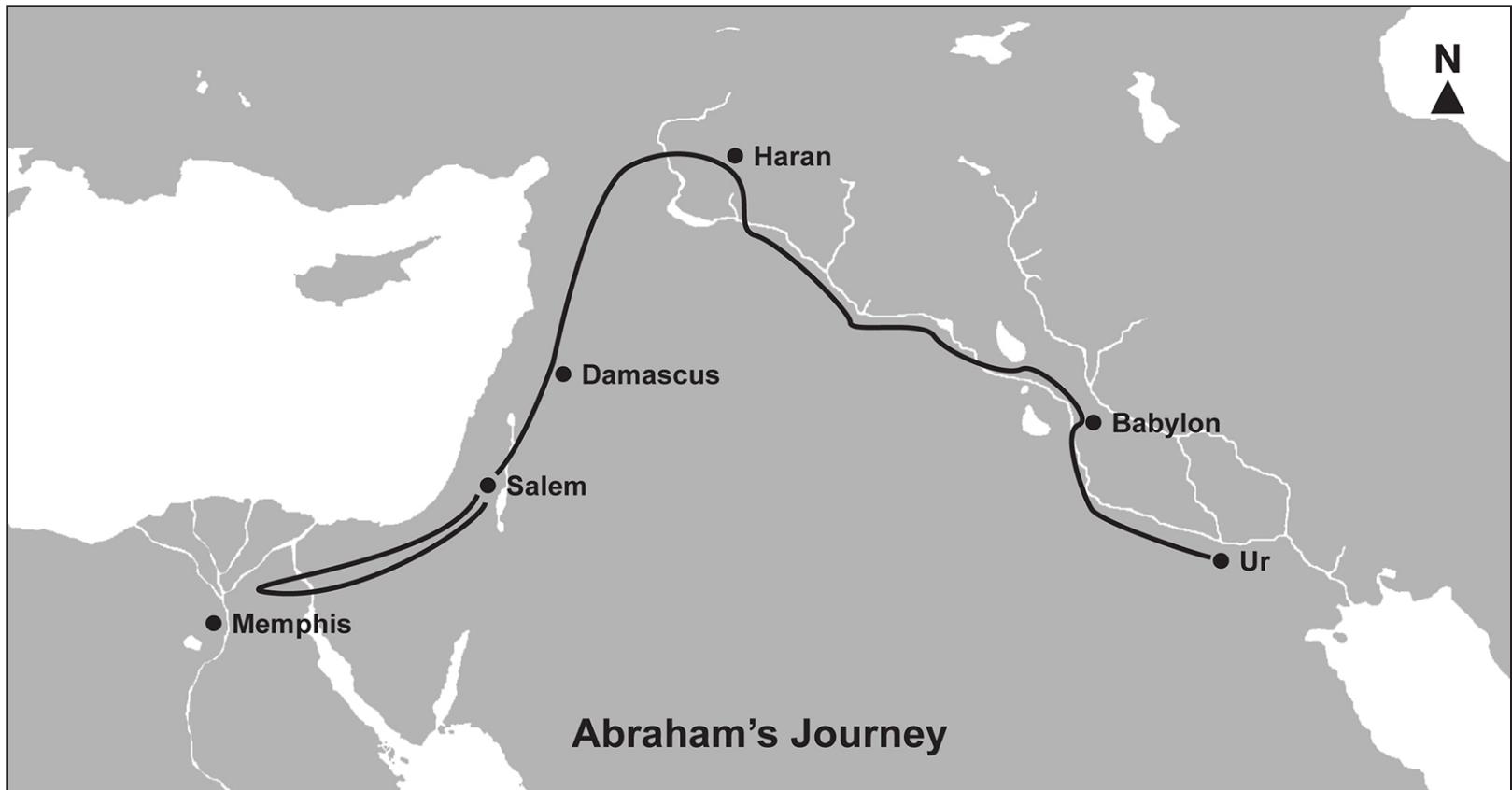
ՍԱՂՄՈՒ 141:7
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 1:12
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 5:5
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 7:27
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 9:18
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 15:11
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 15:24
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 23:14
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 27:20
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 30:16
ԺՈՂՈՎՈՂ 9:10
ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ 8:6
ԵՍԱՑԻ 5:14
ԵՍԱՑԻ 14:9
ԵՍԱՑԻ 14:11
ԵՍԱՑԻ 14:15
ԵՍԱՑԻ 28:15
ԵՍԱՑԻ 28:18
ԵՍԱՑԻ 38:10
ԵՍԱՑԻ 38:18
ԵՍԱՑԻ 57:9
ԵԶԵԿԻԼ 31:15
ԵԶԵԿԻԼ 31:16
ԵԶԵԿԻԼ 31:17
ԵԶԵԿԻԼ 32:21
ԵԶԵԿԻԼ 32:27
ՕՍԵ 13:14
ԱՄՈՒ 9:2
ՅՈՒՎԱՆ 2:2
ԱՄԲԱՎՈՒՄ 2:5

Tartaroō

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՐՈՍԻ 2:4

Questioned

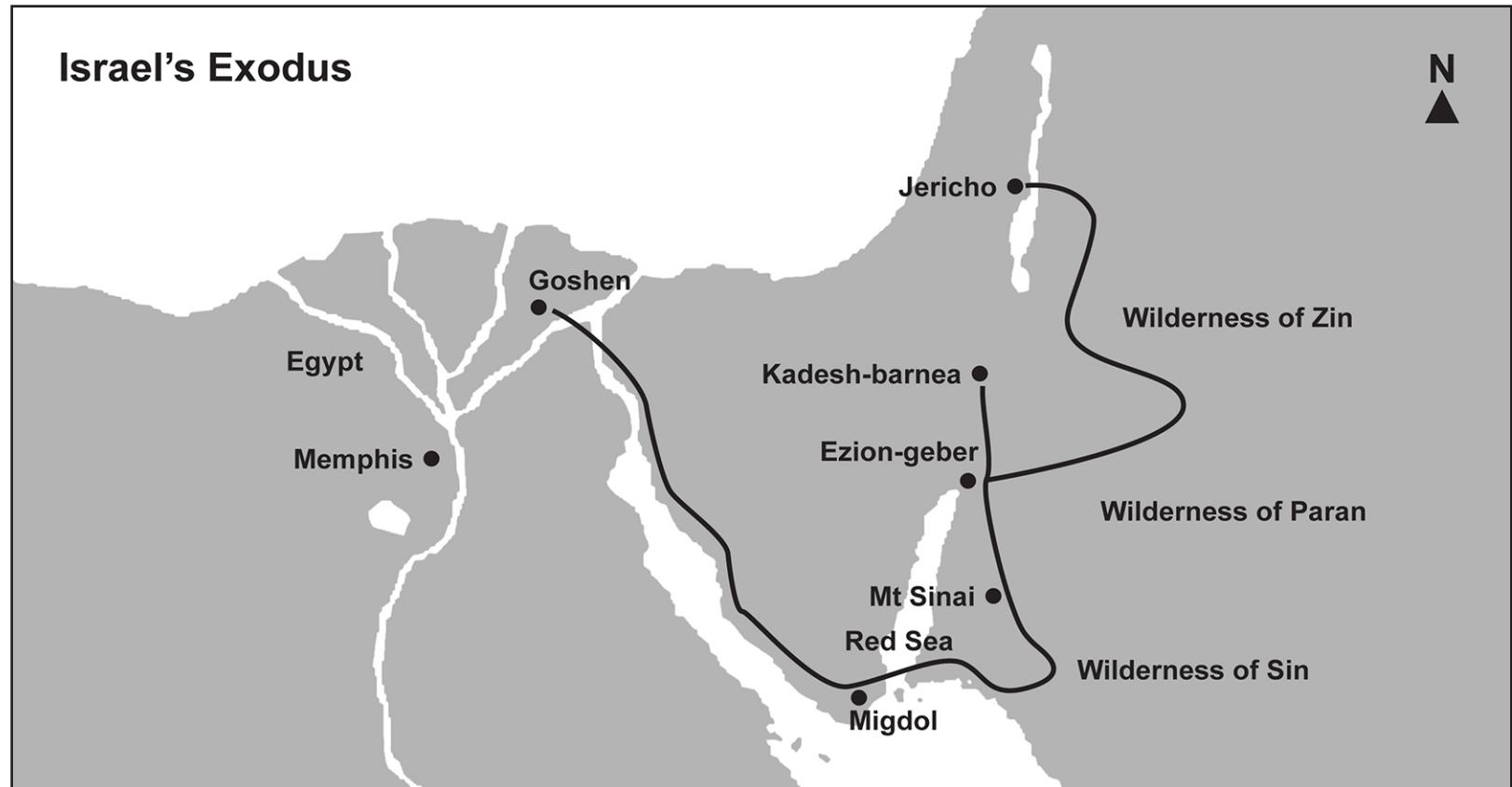
None yet noted

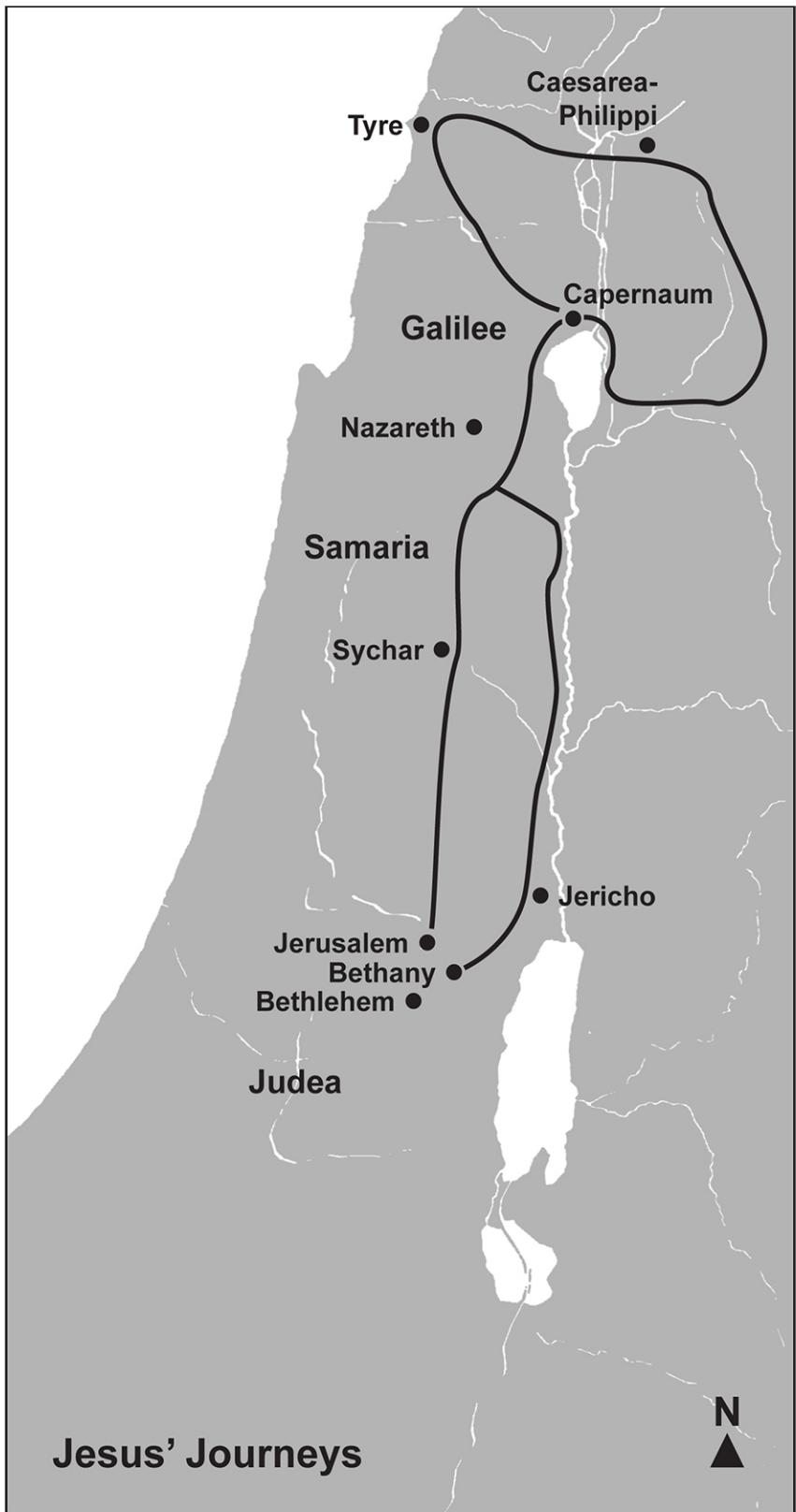
Յաւատով է, որ Աբրահամը, երբ կանչուեց, հնապանդուեց եւ գնաց այն տեղը, որն ստանալու էր որպէս ժառանգութիւն.
Ելաւ գնաց. եւ չզիտէր՝ ուր էր գնում. - Եբրայեցիներ 11:8

Israel's Exodus

N

Երբ իսրայելն արձակեց ժողովրդին, Աստուած նրանց կարճ ճանապարհով՝ Փղշոացիների երկրով չափազնորդեց,
որովհետեւ Աստուած մնածեց, թէ ժողովուրդը պատերազմի բռնւելով՝ գուցէ վախենայ ու Եգիպտոս վերադառնայ: - ԵԼՔ 13:17

Արդիական մասրու Որովհան Ել չեմա ծառապոթին ընդունեմ, այլ՝ ծառապետ եւ տարու իր անձը որպէս իր կողմանք շատերի փոխարժեւ:

- ԱՏՎԿԱՆ 10:45

Պողոսը՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառան, կոչումով առաքեալ, ընտրուած քարոզելու Աստծու Աւետարանը: - Յոհաննեսի 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

World Nations

Գնացէք ուրեմն աշակերտ դարձրէք բոլոր ազգերին, նրանց մկրտեցէք Յօր եւ Որդու եւ Սուրբ Յովու անունով:

- ՄԱՏԹԵՈՒ 28:19